# Practica Alexandri Yatros Illustris Grecorum Medici approbatissima: cũ optimis declarationibus Jacobi de partibus & Simonis Januensis in margine condecenter situatis: nouiter ipressa & ab omni errore purgata. Ad laudem altissimi qui in omnibus sit benedictus. Amen.

Hic est Trallianus, non multo emaculatior, quam Andernaci Latinus factus.

✠

Nic. Nancelij Nouiodunensis medici Lectori S.

Priscianus hic, non ille (opinor) Cæsariensis Grammaticus, sed Medicus sanè illustris, quisquis fuit, ex his aliquot libris extitisse dignoscitur: quem postremum haud scio an ætatis fuerit, certè eruditio & doctrina inter primos iure numerandum suadeant ac iubeant. Græcus fuerit an Latinus, nondum ex scripto certum potui dignoscere; ita verba temperat, & indicia miscet, vt modò Græcum agnoscas, modò Latinum quem iudicare possis. Vtriusque enim idiomatis fuit apprimè doctus & narus, ita vt in Græcis bene restitutis, hallucinantem nondum frequenter perscrutatus, deprehenderim: Latinè loquentem purissimè interdum, rarò inquinatè vel impurè βαρβαρίζοντα offenderim. Non nego tamen, Græcorum scripta & verba illustria, Latino sermone incompto & horrido sæpe exprimere: ut mihi, scilicet & cuiuis in vtraque lingua non instrenuè versato, facilius sit Græca ἀρχέτυπα assequi, quàm multa Latina eadè conuersa vix interdum coniectura venari. Opus autem hoc varium, foecundum, ac multiplex, varijs ab authoribus, vt Hippocrate, Diocle, Galeno, Asclepiade, Erasistrato, Sorano, Archigene, & Græcis alijs (quamuis vnũ propè Hipp. & Dioclem rarò citet, Galenũ verò nunquam) depromptum apparet; vt Priscianum potius interpretem & compilatorem agnoscas, quàm primarium & genuinũ totius tractationis inuentorem. Apud quem tres primi libri, doctrinæ ac methodi gloriam non paruam merentur: quartus ita ἀμεθόδως congestus, vt mera farrago indigesta dici possit: nihilque minus contineat, quàm quod titulus ipse præ se ferre videbatur. Vt suspicio sit, ab ipso authore non fuisse recognitum, nec certum in ordinem digestum: cùm & ipsa verba vltima, adhuc velut ab vda penna, seu stylo, imperfecta pendeant; & plura dicturum seu potius ad verbum de Græco & docto medico interpretaturum, turbo nescio quis, aut oborta procella correptum sustulerit. Vt de toto hoc opere dici possit Homerico versu, Πρόσθε λέων, ὄπιθεν δὲ δράκων, μέση δὲ Χίμαιρα. id est ut Lucretius alio versu reddidit, Prima leo, postrema draco, media ipsa Chimæra.

Quo tamen in monstro domando, & ab innumeris mendis, quibus corruptissimũ exemplar scatebat, ~~perpurgando~~ vindicando (citra tamen alterius cuiusquam exemplaris subsidium) non minùs videor elaborasse, quàm olim Bellerophontes ille in Chimæra profliganda. Atque hic demum verum esse comperi, quod vulgato fertur prouerbio, Caudam deglubitu difficillimam. Turpe tamen videbatur, vt altera fert paroemia, Boue deuorato, in cauda deficere ac subsistere. Itaque collectis viribus ingenioli mei, magno nisu, has difficultates eluctatus tandem feci; & velut Augiæ stabulum, quod est, Medicorũ Latinorũ veterũ omnium inquinatissima mendis scripta, tum iniuria temporum, tum incuria hominũ, tũ Medicorũ indiligentia & contemptu, tum librariorũ describentium ignorantia, tum demum typographorũ socordia conniuentiaque, irrependo cumulatis, σὺν Θεῷ perpurgaui. Turonibus, 6 Cal. Decembr. 1571.

# Tabula

## Incipiunt Capitula Libri Primi.


1 De allopitia z ophiasi.[a] fol.1
2 Signa ex quo humore allopitia generata sit. fol.1
3 Curatio ad tineam capitis. fol.1
4 De simplicibus medicamentis. fol.1
5 De cōpositis medicamētis ad tineā capitis. fol.1
6 De capillis cadentibus. fol.1
7 Ad capillos cadentes vt nō cadāt nec furfures nascantur. fol.1
8 Ad capillos vt citius crescant. fol.1
9 Ad capillos denigrandos. fol.1
10 Ad capillos nigros faciēdos qui sunt cani. fol.2
11 Ad rubeos capillos tigēdos z flauos faciēdos. f.2
12 Ad capillos nigros tigēdos z flauos faciēdos. f.2
13 Ad capillos auro similes faciendos. fol.2
14 Ad capillos albos faciendos. fol.2
15 Ad pythiriaseos idest furfures. fol.2
16 Ad pediculos z lendines. fol.2
17 Ad psidracia[b] z exātimata[c] in capite facta. fol.2
18 Ad vulcera in capite scissa z rubea. fol.2
19 De acore signis. fol.2
20 Curatio acorarum.[d] fol.2
21 De cephalargia[e] capitis. fol.2
22 Signa si ex nimio solis ardore dolor capitis fact9 fuerit. fol.2
23 Curatio si de sole doleat caput hominis. fol.2
24 Curatio calide distemperantie z diuturni doloris capitis. fol.3
25 Si de nimio epatis calore caput doleat. fol.3
26 Si de frigida epatis distemperantia caput doleat. fol.3
27 Curatio frigide distemperantie. fol.3
28 Si male habente stomacho caput doloribus affligatur. fol.3
29 Curatio si ex cholerico humore dolor capitis efficiatur. fol.3
30 Si ex pinguibus z frigidis humoribus dolor capitis factus fuerit. fol.3
31 Curatio si caput doleat ex febribus. fol.3
32 Curatio si ex vino caput doleat. fol.3
33 Si ex percussura caput doleat. fol.3
34 De cephalea.i.dolore capitis. fol.3
25 Signa si ex enfraxi[f] caput doleat. fol.4
36 Signa si ex flegmōe in capite fiat cephalea. fol.4
37 Signa si ex vētositate fiat dolor capitis. fol.4
38 Signa si ex acredine[g] humorum capitis dolor fiat. fol.4
39 Signa si ex calore fuerit dolor aut distemperantia capitis facta. fol.4
40 Curatio cephalargiorum. fol.4
41 Curatio si ex cholerico hūore capitis dolor fiat. f.4
42 Ad capitis purgationem irrinon.i. capitis purgatorium. fol.4
43 De cerotis ad capitis dolorem z trociscis anodinis. fol.4
44 Curatio quibus ex capitis distemperantia doloris fiunt. fol.4
45 De emigraneo dolore. fol.4
46 Si compatiatur caput ex stomacho: z exinde emigranei dolores fiant. fol.4
47 Si ex frigido humore in stomacho cō sistente emigraneus dolor fiat. fol.4
48 De vomitu z catartico z cataputys.[h] fol.4
49 Si de cholerico hūore fiat emigranea passio. f.4
50 Crisina[i] locale ad dolores ex frigido humore emigranei. fol.5
51 Quib9 ex cholico hūore fiat emigranea passio. fo.5
52 De frenesi. fol.5
53 Que causa est frenetice. fol.5
54 Signa future frenetice. fol.5
55 Nothe frenetice signa. fol.5
56 De his qb9 diuturna frenesis est vētura signa. fol.5
57 Curatio freneticorum. fol.5
58 De cibis in frenesi. fol.5
59 De lythargico.i.obliuioso. fol.6
60 Curatio lythargicorum. fol.6
61 De epilepsia. fol.6
62 Signa epilepsie. fol.6
63 Curatio epilepsie. fol.6
64 De apoçimis z catarticis dandis. fol.7
65 De catarticis. fol.7
66 De apoflegmatismis.[k] fol.7
67 De vomitu. fol.7
68 Si de stomacho epilepsia fiat. fol.7
69 Si ex aliquo membro fiat epilepsia. fol.7
70 De diuturna passione epilepsie. fol.7
71 De physicis ligaturis ad epilepticos. fol.8
72 Quomodo cognosces epilepticos. fol.8
73 De ligaturis Archigenis. fol.8
74 Quid cauendum est epilepticis. fol.8
75 De melancholia. fol.8
76 Signa si ex plenitudine sanguis fiat melia. fol.8
77 Curatio melancholie. fol.8
78 Signa si melancholia aut mania ex cholerico humore fuerit facta. fol.8
79 Signa si ex acredie[l] z mordicatiōe cholerica aut ex qualitate sanguinis melācholia fiat. fol.8
80 Curatio si ex acredine aut humore cholerico passio fuerit generata. fol.9
81 De cibo dādo menomenis vel mlicis.[m] fol.9
82 Signa si ex melico sanguie fcā fuerit melia. fol.9
83 Curatio melancholie. fol.9
84 Curatio de armenico lim.i.lapide. fol.9
85 Incipit ad oculorum passiones. fol.10
86 Signa qn̄ sanguine9 humor flegmonē facit. fol.10
87 Curatio flegmonis de sanguine facti. fol.10
88 De collyrys mitigatiuis in doloribus oculoruz ex sanguineo humore factis. fol.10
89 De collyrys apocrusticis[n] que monoymera vocantur.[o] fol.10
90 Signa si ex cholerico humore z acro[p] fiant dolores in oculis. fol.10
91 Curatio his q de cholico z acro[q] hūore laborāt. 10
92 Signa anfraxis[r] in oculis facte. fol.11
93 Curatio anfraxis si sola fcā fuerit in oculis. fol.11
94 De mulsa in conspissatis poris curatio. fol.11
95 Signa que flobothomari opus habēt vel qui catarticis purgari. fol.11
96 De vlceratiōe oculoꝝ si sit cū flegmōe fluūt. fol.11
97 Collyriū ad cicatrices vl' albugies tollēdas. fol.11
98 Collyria mordicatiua ad caligies oculorū. fol.11
99 De ydrocollyrio[s] z ex ydrocollyrys[t] facientibus ad ampliopiam.[v] fol.11
100 Ad nictilopas.i.ad eos qui post transmutatum solem non vident. fol.12
101 Ad tingēdas albugines oculorū: z ad leucomata[x] tingenda z ad dracomata[y] collyria. fol.12


a i. casus capillorum cum squamis in cute ad istar serpentis: in allopitia sunt vulnera in cute vt in vulpibus.

b Sunt pustule parue eminentes in cute capitis plene humiditate.

c Sunt vlcerationes sub rubee z ... siccis his pustulis q ex vulca aut sudore nascuntur.

d Achora est passio in cute capitis parua foramina habens ex quibus humor quidam qui ichor vocatur fluit.

e Cephalargia i. quotidianus corporis capitis dolor ex estu vino frigore vel indigestiōe z cito resoluitur: sz cephalea est dolor capitis chronicus z pessimus patens i. ... a qualibet causa.

f i. oppilatione.

g i. acuitate.

h i. pillulis.

i i. inunctio.

k Apoflegmatismus ē deductio flegmatis a capite cū capiupurgijs: vel gargarismatibus.

l i. acuitate.

m Menomeni dicūtur grece maniaci.

n i. repercussiuis.

o i. vnius diei: que sedāt dolorē in vno die.

p i. acuto.

q i. acuto.

r i. oppilationis.

s i. aqueo collyrio.

t i. siccis sine liquore.

v Ampliopia est caligo seu obscuritas visus sine causa manifesta.

x i. albas cicatrices z duras in cornea.

y i. asperitates palpebrarum.

a .i.siccū vel durum.
b .i.aquosum collyrium.
c Est carnis creatio plurima rubea in ptib⁹ inferioribus palpebre.
d .i. hūores sub oculo.
e .i. exitus uvee oculi ad formā capitis musce a myos qd̄ ē musca: 7 cephas qd̄ est caput.
f Ex aq̄ 7 mellē fit vel ex vino 7 melle.
g Staphiloma ē cuȝ plus exit de uvea.i. quāū ē gnū uve 7 cū ad hūc plus exit oī clauus.
h .i. vngulas oculi.
i .i. carnē nimias pupille.
k .i. diminutio carnis in angulis oculoȝ ob quā lachryme fiūt.
l Sūt apata īter angulū oculi 7 nasum ꝗ rupta fiūt fistule.
m .i. oppilatiōe.
n .i. oppilatione.
o .i. vento.
p .i. acuto.
q Parotide seu parotides sunt apostemata post aures ab oto qd̄ est auris.
r .i. duri.
s .i. squinantia.
t .i. pillulis.


102 Xirocollyriū[a] 7 ydrocolliriū[b] que faciunt ad sicosim[c] 7 ad putredies vlcerū 7 ypopias[d] 7 moycephala.[e] fol.12
103 De mulsa.[f] fol.12
104 De staphilomata.[g] fol.12
105 Ad ptirias[h] 7 sicosim.[i] fol.12
106 Ad riadas.[k] fol.12
107 Ad egilopas.[l] fol.12
108 De passionibus aurium. fol.12
109 Signa si ex anfraxi[m] aut dolore flones fiāt. fol.12
110 Curatio si ex anfraxi[n] aut humoribus aut spiritu[o] fiant dolores. fol.12
111 De auriū dolore qui ex frigoris cā fit. fol.13
112 Si aures ex nimio aeris calore 7 acro[p] hūore doluerint. fol.13
113 Si in aure interius flegmon fuerit factus cum dolore. fol.13
114 Curatio flegmonis. fol.13
115 Cura ad aurium vlcera siue apostemata. fol.13
116 Ad oppressas 7 fractas aures ex ruina vel percussione. fol.13
117 De tinnitu 7 aurium sonitu. fol.13
118 Ad eos quorum sordibus replentur aures. fol.14.
119 Si in aure aliquid fuerit ingressum. fol.14
120 Ad vermes si in aures fiant. fol.14.
121 Si ex catarro aures indoluerint. fol.14.
122 Ad fluxum sanguinis de auribus. fol.14.
123 Ad aures surdas. fol.14.
124 De parotidis.[q] fol.14
125 Curatio si ex plenitudie sanguis fiāt potide. fo.14.
126 Curatio in quibus parotide sunt scirodis[r] tumoris. fol.14.
127 Signa si in pus ꝯuertant parotide. Et cura. fo.14.
128 Curatio si ex cholerico humore fiāt potide. fol.15
129 Si ex flegmatico humore parotide fiant. fol.15
130 De dieta. fol.15
131 De narium passione. fol.15
132 Ad sanguinis fluxum de naribus. fol.15
133 De liuore faciei. fol.16
134 De dentium causis.i.passionibus. fol.16
135 Ad dentium dolores. fol.16
136 De sinance.[s] fol.16
137 Curatio sinancis. fol.16
138 De simplicibus adiutorijs. fol.16
139 De confectione dyamoron 7 alijs medicaminibus ad sinancem congruis. fol.16
140 De flōmia 7 catartico ac vētosis sinācis. fol.17
141 De his que extrinsecus sunt adhibenda.i. fomentationibus 7 cataplasmatibus. fol.17
142 De dieta sinanticorum. fol.17
143 De pleureticorum signis. fol.17
144 De cura pleureticorum. fol.17
145 De cibis dandis pleureticis. fol.18
146 De ventris fluxu in pleuresi. fol.18
147 De lateris dolore qui sine febre fit. fol.18
148 De catartico pleureticis dando. fol.18
149 De cataputijs[t] pleureticis dandis. fol.18


Finis tabule primi libri.

## Incipiunt capitula libri secundi.


1 **De tussi.** fol.18
2 De tussis cognitione que de calida distemperātia generatur. fol.18
3 De tussi que ex frigida distemperantia orit. fol.19
4 De tussi si ex sicca: aut humida distemperātia fuerit facta. fol.19
5 De tussi si ex humoribus fiat. fol.19
6 De tussi si ex capite fluat humor. fol.19
7 Signa si de capite in pulmonē fluat humor. fol.19
8 Signa si tussientibus pus in thoracem fluat 7 humor. fol.19
9 Signa de flegmone in pulmone existente. fol.19
10 Si tussis ex spissis 7 glutinosis fit humoribus qui in pulmone continentur 7 generantur. fol.19
11 De lapide sputato. fol.19
12 Medicamenta ad tussim qbus vti oportet. fol.19
13 De dyacodion confectione. fol.19
14 Ad stomachi diuersas passiones vel accidētia quā antiqui cardiacam nominant. fol.20
15 De stomachi frigida distemperantia. fol.20
16 De stomachi cynodoxeos. fol.20
17 Si de calida distemperantia fuerit facta cynorodoxeos. fol.20
18 Curatio si ex frig. cōtingat cynorodoxeos. fol. 20
19 Curatio calide distēperātie cynorodoxeos. fol.20
20 Curatio si ex imbecilli virtute caceltice fiat cynorodoxeos. fol.20
21 Curatio si ex frigore imbecillis fiat caceltice virtutis. fol.20
22 Si ex cholerico humore nimio in gula fuerit caceltice virtus curatio. fol.20
23 De bolismo. fol.20
24 De anaroxia.i.fastidio stomachi. fol.20
25 Si de cholerico humore fastidium fiat. fol.20
26 Si de glutinosis 7 spissis humoribus fastidium fiat. fol.20
27 Si de calida distemperantia absq3 humore de solo calore facta fuerit anorexia. fol.21
28 Si de nimio frigore distemperantia sine humore generauerit fastidium. fol.21
29 De siti nimia. fol.21
30 Ad eos qui habent ardorem in stomacho 7 nimis sitiunt. fol.21
31 Ad sitim cataputie. fol.21
32 De choleribus nigris in stomacho existentibus cū inflatione. fol.21
33 Confectio ad stomachum frigidum medicaminis dyaporon. fol.21
34 De epitimate ad stomachum reumaticātē. fol.21
35 Antidotum ad frigidum stomachum. fol.21
36 De cardiaca passione. fol.21
37 Curatio cardiace. fol.21
38 De nausea 7 vomitu. fol.22
39 Signa qualis humor aut de loco fluit aut in quo continetur loco. fol.22
40 Curatio si melancholicus aut cholericus humor vomicam excitet. fol.22
41 Curatio si ex flegmate repletus stomachus nauseam faciat. fol.23
42 Curatio si exorodis 7 tenuis humor in stomacho imbibitus fuerit. fol.23
43 De flegmone stomachi 7 curationibus. fol.23
44 De cerotis 7 epitimatibus Galeni. fol.23
45 Unctiones stomatice que fiunt ad frigorem stomachi. fol.23
46 Ad infrigidandum stomachū embalmata. fol.23
47 De duricia viscerum. fol.23


De acida

# Tabula


48 De acida ructuatione stomachi. fol.23
49 De amaritudine oris. fol.23
50 De his qui satis spuunt ꝛ humidum habent stomachum. fol.23
51 De cholerica passione. fol.23
52 Curatio si ex plenitudine indigestorum ciboꝝ cholerica fuerit passio generata. fol.23
53 Curatio si ex qualitate vitiosa stomachi cholerica passio generetur. fol.23
54 Si ex cholerum plenitudine cholerica passio generetur. fol.24
55 Curatio. fol.24
56 Curatio ad eos quib⁹ paruus fuit vomitus aut ventris fluxus. fol.24
57 De epatis flegmone. fol.24
58 Signa si in cirta vl' gibbo epatis flegmō fiat. f.24
59 Signa si de syma epatis fuerit flegmon. fol.24
60 Signa si in musculis epatis flegmon fuerit. fol.24
61 Curatio de flegmone epatis. fol.24
62 De potionibus ꝛ apoçimatibus. fol.24
63 Signa anfraxis epatis. fol.24
64 Curatio anfraxis epatis. fol.24
65 De scliroşi epatis. fol.25
66 De cataplasmatibus ꝛ epithimatib⁹ ad flegmonez ꝛ anfraxim ꝛ ad scyron. fol.25
67 De potionib⁹ ꝛ antidotis ad capitꝭ passiones. fol.25
68 De athoma epatis ꝛ epatica dissinteria. fol.25
69 Signa calide distēperantie epatis. fol.25
70 Signa frigide distemperantie epatis. fol.25
71 De sicca distemperantia. fol.25
72 De humida distemperantia. fol.25
73 Curatio calide distemperantie. fol.25
74 Curatio epatice dissinterie de frigida distēperātia generate. fol.26
75 De potionibus ꝛ cataplasmatibus ad epaticaz dissinteriam. fol.26
76 Antidotū Siphi ad frigidas distēperātias. fol.26
77 De embroca ꝛ cataplasmate. fol.26
78 Cura de athoma epatis. fol.26
79 De reumate ventris philomini. fol.26
80 De dissinteria reumatica. fol.27
81 Signa dissinterie passionis philomini. fol.27
82 De dissinterica passione. fol.27
83 De lacte dando. fol.27
84 De potionibus ad epaticā dissinteriam. fol.28
85 De embroca ꝛ cataplasmate ad calidam epatis distemperantiam. fol.28
86 De cibo dissintericorum. fol.28
87 De fastidio. fol.28
88 De leguminibus. fol.28
89 De ptisanis. fol.28
90 De oleribus. fol.28
91 De piscibus. fol.28
92 De carnibus volatilium. fol.28
93 De quadrupedium carnibus. fol.28
94 De pomis. fol.28
95 De potionibus simplicibus ad ventrem stringendum. fol.28
96 De falsa opinione indoctoꝝ medicorum. fol.28
97 De trociscis diuersis ad dissintericos. fol.28
98 Enema ad dissintericos vel dolores nimios ꝛ inflāmationes. fol.29
99 De ciliacis philomini fol.29
100 Signa ciliacorum: ꝛ cura. fol.29
101 De chronica ciliacorum passione. fol.29
102 De tenasmone. fol.29
103 Curatio. fol.29
104 Ad splenem philagrius. fol.30
105 Signa frigide distemperantie splenis. fol.30
106 De acida distemperantia splenis. fol.30
107 Curatio calide ꝛ sicce distēperantie splenis. fol.30
108 Curatio frigide ꝛ humide distēperātie splenis. f.30
109 Curatio calerꝛ humide distēperātie splenis. fol.30
110 De simplici distemperantia. fol.30
111 Curatio humide distemperantie. fol.30
112 Curatio sicce distemperantie. fol.30
113 Curatio frigide distemperantie. fol.30
114 Curatio calide distemperantie. fol.30
115 De ventositate splenis. fol.30
116 Curatio ventositatis. fol.30
117 Signa flegmonis splenis si de solo sanguine fiat. fol. 30
118 Signa si flegmon de cholerico humore fiat in splene. fol.30
119 Signa si flegmon in splene ex melācholico humore sit generatus. fol.30
120 Signa si flegmon ex humore flegmatico in splene fuerit generatus. fol.30
121 Curatio flegmonis in splene generati. fol.31
122 De epilatibus. fol.31
123 De fomentationibus. fol.31
124 De clysteri. fol.31
125 De cibo. fol.31
126 De statu. fol.31
127 De catartico aut apoçimate vl' iniectionib⁹. fol.31
128 Potiones catarticas fortioribus. fol.31
129 Item de cataplasmate faciendo. fol.31
130 De carnibus. fol.31
131 De potionibus. fol.31
132 De epithimatibus. fol.31
133 Signa scyron splenis. fol.31
134 Curatio scyron splenis. fol.32
135 De cibis. fol.32
136 De potionibus. fol.32
137 De sanguine tollendo. fol.32
138 De potione canotica spleneticis. fol.32
139 De epithimate. fol.32
140 Malagma amithonis. fol.32
141 Confectio epithimatis athomatice ad splenez confortandum. fol.32
142 Curatio si ex ventositate tenditur aut inflat splen. fol. 32
143 Galeni dicta de splenis scyron ꝛ vētositate. fol.32
144 Epithima epaticum ꝛ spleneticum. fol.32
145 Epithima ypotirion. fol.32
136 Epithima diaspermaton. fol.32
147 De potionibus ad splenem. fol.33
148 De trociscis. fol.33
149 Item epithima. fol.33
150 Item de tusse. fol.33
151 Causa que est hydropicie Alexandri. fol.33
152 Item signa hydropicie. fol.33
153 Curatio hydropicie. fol.33
154 Curatio anasarce hydropicie. fol.33
155 De hydrope ascite ꝛ tympanite. fol.33
156 De dieta hydropicorum. fol.34
157 Item ad eos qui cum febre hydropiciam patiunt curatio. fol.34
158 De emoptoycis. fol.34
159 Signa diarixis. fol.34

160 Signa diabrosis. fol.34
161 Signa anastomaseos. fol.34
162 Signa vt cognoscas ex qbꝰ locis fluat sanguis. fol.34
163 Curatio rixis emoptoicis. fol.34
164 De dieta emoptoycorum. fol.35
165 Curatio ad rixum passionem. fol.35
166 De embrocis ꝛ epithimatibus. fol.35
167 De quatuor medicamentis ad rixum. fol.35
168 Curatio diabrosis emoptoicis. fol.35
169 De cibo. fol.35
170 Ad eos qui ex tristitia aut sollicitudine aut abstinētia sanguinem expuunt. fol.35
171 Signa si ex capite fluit acredo. fol.35
172 Curatio si de acris humoribꝰ passio fiat. fol.35
173 De lapide ematite. fol.35
174 De bolo armeno. fol.36
175 Que sunt adiutoria extrinsecus adhibēda. fol.36
176 De his que sunt cauenda. fol.36
177 De lacte dando. fol.36
178 De nefreticis qbꝰ lapides in renibꝰ nascunt. fol.36
179 Signa nefreticorum. fol.36
180 Curatio nefreticorum. fol.36
181 De extrinsecis adiutorijs idest de fomentationibꝰ ꝛ sacellis ac clysteri. fol.36
182 De cerotis ꝛ cataplasmatibus. fol.36
183 De potionibus. fol.36
184 Curatio de flegmone cū inflāmatione in renibus facto. fol.36
185 Signa si inflāmatio in renibus ex plenitudine humorum fiat. fol.37
186 Curatio inflāmationis in pus cōuerse. fol.37
187 De his qui pus per vrinam faciunt. fol.37
188 De trociscis ꝛ antidotis ad renum ꝛ vesice vlcera. fol. 37
189 Signa acredinis in vrinis de strāguria. fol.37
190 Curatio calide distemperantie. fol.37
191 Curatio frigide distēperantie in strāguria. fol.37
192 De dissuria. fol.38
193 Curatio dissurie. fol.38
194 Curatio si in vesica lapides fiunt. fol.38
195 Signa lithiaseos. fol.38
196 Curatio. fol.38
197 Si de vesica scabiosa fit. fol.38
198 Curatio eiusdem. fol.38
199 Signa diabetis. fol.38
200 Curatio diabetis. fol.38
201 Signa gonorree. fol.38
202 Curatio gonorree. fol.38
203 De priapismo. fol.38
204 De colica passione que fit ex frigore ꝛ flegmatico humore. fol.38
205 De dieta. fol.38
206 De balneis. fol.39
207 De fomentationibus. fol.39
208 De cataputijs. fol.39
209 De encatismatibus. fol.39
210 De iniectionibus. fol.39
211 De potionibus simplicibꝰ ad colicū dolorē. fol.39
212 De tyriaca. fol.40
213 Antidotum Philonij ꝛ antidotū Marcelli. fo.40
214 De narcoticis antidotis. fol.40
215 De vomitu calicis faciendo. fol.40
216 De synapismo ꝛ dropace. fol.40
217 De exercitatione. fol.40
218 De ventosa colica. fol.40
219 Si de stercore duro anfractis faciat colicum dolorem. fol. 40
220 Item de cataputijs. fol.40
221 Signa si de cholerico humore colica fuerit passio generata. fol.40
222 Curatio cū dieta si de cholerico humore fuerit passio generata. fol.40
223 De balneis. fol.40
224 De exercitatione. fol.40
225 De catartico dando. fol.40
226 De colica passione si cum flegmone fuerit. fol.41
227 De cibis dandis. fol.41
228 De cataplasmate. fol.41
229 De cerotis. fol.41
230 De balneis. fol.41
231 De vino dando. fol.41
232 De physicis ligaturis. fol.41
233 De caracteribus ad colicā passionem. fol.41
234 Item de lapide medicon. fol.41
235 De podagra. fol.41
236 De causis podagre. fol.41
237 Signa si de cholerico humore podagra fuerit generata. fol.41
238 Curatio podagre calē de cholibꝰ adhibēda. fol.41
239 Podagricis que sunt extrinsecꝰ adhibēda. fol.41
240 De embrocis. fol.41
241 De dieta. fol.41
242 De balneo. fol.42
243 Que oportet podagricis extrinsecus adhibere ad dolorē mitigādū ꝛ calorē extinguēdū. fol.42
244 Confectio dialtee calactice. fol.42
245 De emplastris. fol.42
246 De linimentis. fol.42
247 Signa si de flegmatico humore podagra fuerit generata. fol.42
248 Curatio flegmatice podagre. fol.42
149 De catarticis. fol.42
250 Oxymel Juliani catarticum. fol.42
251 De cataputijs dandis. fol.43
252 De antidoto diacorallion. fol.43
253 De antidoto trachi. fol.43
254 De potionibus. fol.43
255 De localibꝰ curis ad eos qui de frigidis humoribꝰ doloribus agitantur. fol.43
256 De calefacientibus potenter. fol.43
257 De balneo. fol.43
258 De vnguentis diaforeticis. fol.43
259 Ad eos qui in pedibus de flegmatico humore phibent tumores nimios. fol.44
260 Psilotrum podagricis. fol.44
261 Curatio podagre ex sanguine generate. fol.44
262 De localibus curis. fol.44
263 Ad porros hoc est si in nodis tuberes fuerint aut lapides. fol.44
264 Item de antidotis. fol.45
265 De cerotis ad porros. fol.45
266 De anodinis ꝛ antidotis ꝛ catarticis dādis. fol.45
267 Catarticum de hermodactylis. fol.45
268 De cataputijs. fol.45
269 Potiones de coronopodion. fol.45
270 De antidotis ad podagricos dandis per totum annum. fol.45
271 De localibus adiutorijs mitigatiuis ꝛ anodinis. fol. 45

¶ Finis tabule Libri Secundi.

# Tabula

## Incipiunt Capitula Libri Tertij.


1 De effimeris febribus. fol.46
2 Curatio effimerarum febrium. fol.46
3 Curatio si ex nimio calore febriant. fol.46
4 Curatio ad eos qui ex labore febriunt. fol.46
5 De his qui ex indigestione febriunt ciboꝝ. fol.46
6 Curatio calide distemperantie. fol.46
7 Ad eos qui de frigida distemperantia corruptis cibis acide ructant. fol.46
8 Curatio fride distēperātie ex indigōne facte. fol.47
9 De effimeris febribus ex anfraxi factis. fol.47
10 Ad eos qui ex putridis humoribus febriūt. fol.47
11 Signa synoche febris ex putredine facte. fol.47
12 Signa synoche febris. fol.47
13 Curatio synocharum febrium. fol.47
14 De inflāmatione herisipilatoydos. fol.47
15 Signa de his qui habēt causon ꝛ herisipilatoydes inflāmationes. fol.47
16 Signa de vero ꝛ non vero causon. fol.48
17 Curatio causon. fol.48
18 Ad eos qui in stomacho nimiū hn̄t ardorē. fol.48
19 Sig̃ si ex putredie sanguīs facta fuerit febris. f.48
20 De dieta febricitantium. fol.48
21 De syncopibus in his febribus accn̄tib[a]. fol.48
22 Cognitio si ex plenitudine syncopis fiat. fol.48
23 Signa si de cholerico ꝛ tenui humore syncopes patiuntur. fol.48.
24 Curatio syncopoꝝ ex plenitudine factoꝝ. fol.48
25 De cholerica passione. fol.48
26 Curatio si ex cholerico ꝛ tenui humore fiat syncopis. fol.48
27 De angustijs ꝛ malfactionibus[a]. fol.49
28 De his qui subito euātī angustias[b] patiunt̄. fol.49
29 Qui ex plenitudine angustiantur[c]. fol.49
30 Ad eos qui de frigido stōcho angustiant̄[d]. fol.49
31 Ad eos q̄ ex defectu stomachi angustiant̄[e]. fol.49
32 Ad eos qui de causon angustiant̄[f]. fol.49
33 Ad eos qui de frigido stōcho angustiant̄[g]. fol.49
34 Ad eos qui de pessimis humoribus in stomacho mordicationem patiuntur. fol.49
35 Si ex flegmate in stōcho angustias patiant̄. fol.49
36 Dieta ad eos qui flegmate in stomacho posito angustiantur. fol.49
37 Ad eos qui ex calore angustiantur. fol.49
38 Ad eos q̄ ex nimia inflāmatiōe angustiant̄. fol.49
39 Ad eos qui ex siccitate: aut inanitione syncopos patiuntur: seu patientes angustiant̄. fol.49
40 Si de anfraxi in dn̄io corporis existēte angustias patiuntur. fol.49
41 Signa anfraxis. fol.49
42 Ad eos qui de incisione vulneris vel effusione puris angustiantur. fol.49
43 Ad eos qui de gaudio vel de tristitia: aut ex dolore angustiantur. fol.49
44 Ad eos qui de ylei dolore aut colli angustiant̄. f.49
45 Ad eos qui imbecilla facta virtute angustiant̄ mal facientes. fol.49
46 De ethicis febribus. fol.49
47 De marasmode[b]. fol.50
48 Quomodo oportet cognosci ꝛ discerni ab effimera ethicam febrem. fol.50
49 Quomodo discernenda est ethica febris ab ea que ex putredine fit. fol.50
50 Qn̄o dyudicamus synochū ab ethica febre. fol.50
51 Signa ethice febris. fol.50
52 Signa ethice febris quando transmutatur in marasmodem febrem. fol.50
53 Curatio ethice febris. fol.50
54 Quibus nō opȝ dare potū aque frigide. fol.50
55 Quomodo oportet aquam frigidam dari. fol.50
59 Si trāsmutata sit ethica febris i marasmodē. fo.50
57 Quomodo curari oportet ethicam in qua non pōt aqua frigida bibi seu dari. fol.50
58 De embrocis ꝛ dieta ad ethicas febres. fol.50
59 De balneo. fol.50
60 De lacte dando ethicis. fol.50
61 De vino. fol.51
62 Ad eos q̄ de syncopi in marasmode trāseūt. fol.51
63 De testiculis galloꝝ qui parase vocant̄. fol.51
64 De pomis. fol.51
65 De marasmode. fol.51
66 Lixoperita epithimata ꝛ embroce febrientib⁹ martyrij medici. fol.51


Finis Tabule Libri Tertij.

[a] ...syncopibus. [b] ...syncopes. [c] ...syncopizant. [d] ...syncopizār. [e] ...syncopizant. [f] ...syncopizant. [g] ...syncopizār.

[b] Marasmꝰ grece est ꝯsumptio substātialis humiditatis vt fit in tertia specie ethice ꝛ in pass. Jaū.

## Illustris Grecorum Medici Alexandri yatros cum declaratione Jacobi de partibus Protbomedici Liber primus: Feliciter incipit.

De alopicia et opbiasi. Caplm. I.

Ontingit hec duplex passio cadentibus capillis vt aliquando defectu quodam cadat et nudando parte capitis deturpet: et vocat opbiasis que velut serpentinis squamis supficie cutis mentitur[a]: Alia[b] vero vulneribus borribilibus[c] plerunque visibus occurrit: cuius feditas vulpinis vulneribus exbibet similitudine quam alopicia vocat. Fit aut bec duplex passio ex flegmate calefacto et multu imutato in salsedinis qualitatez. Fit vero ex cholerib rubeis. Fit etia ex choleribus nigris. Cotéplari ergo oportet qualitatem cause passionis qualis sit passio: et sic adbiberi curationem.

a .i. inficiat vel effigiet seu simi litudinarie repsentet.
b .i. passio.
c .i. ulcerosa exi stis videntibus horrida apper.

Signa ex quo bumore alopicia genata sit. Cap. II.

Ognoscere aut poteris ex supficie cutis vel capillorum colore. Siquidem flauo fuerint colore abudantia cholerici bumoris inesse ostedut. Nigro vero colore bumore melancbolicu abundare significant. Alba vero supficies flegmaticu bumore monstrat. Hec qppe sunt prius pspicienda vt cognita bumorum qualitate competentia possint adiutoria adbiberi.

Cura ad tineam capitis. Cap. III.

Urari aut opz boc mo. Si supficies cutis rubea fuerit et etas et tepus et virtus pmiserint prius sanguinem auferes: et sic biera purgabis aut catapucys que recipiut colloquintide interioris. ℥.j. aloes epatici. ℥.ij. diagredy. ℥.ij. succi absintby. ℥.j. oibus cotritis et comixtis cu succo cydoniorum colligimus et formatas cataputias ad magnitudinem orobi damus. vij. vel. ix. vel. xj. Aut si etas maior est et. xv. Hec eniz oibus alopiciaz patientibus vtiles sunt. Or si flauo vel rubeo fuerit cutis colore colagogu[b] dabis catarticu. Si aut nigro dabis qd cholera nigra deducat. Naz si parua videat ce cacocbimis sufficit ad cura vt sola capitis adbibeat purgatio et localia sola adiutoria. Si vero ia diuturna passio est: fortioribus magis curet medicaminibus. Si aut recens est imbecilioribus et simplicioribus medicaminibus poterit sanari. Sed qr adiutoria sunt simplicia et sunt coposita. Initiu ergo pus a simplicibus faciamus. Quorum si sciantur virtutes etia co positiones medicaminuz facere quis suo poterit arbitrio.

Nota qd Alexa. solet appellare pillas cataputias: qr fiees sunt semini catapucie in figura et magnitudine.

b .i. cholere purgatiuum.

De simplicibus medicamentis. Cap. IIII.

Ltionio[c] cobusto et cuz veteri oleo trito punctus locus mirabilr sanant alopicie: cuius experimentu de multis babeo in bis quibus no ex multis fuerit teporibus. Silr buic faciut calami cortices et radices vste. Et amigdale amare tote vste vtilissime sunt: et affodilli radices: et abrotanu silr cu aceto operat. Caprarum quoqz stercus et vngule ipsaru vste et cuz aceto solute adbibeant. Sed et libanotidu[f] bn facit solutu cu aceto per multos dies. Adbuc aut fortius efficit si ad solez terrat p plurimos dies. Aut si pisteon qd est verbena berba trita bn cu aceto pungas. Antea qdez cu nitro loca lauabis diligeter et cuz linteo deterges et sic postmodu linies. Libanu aut cu muriu stercore si linies equali podere cu aceto tritu cito facit capillos emittere. Melius eniz est si an vt supra dixi ex nitro laues: et frices vt rubore cutis moueas[g]. Aut raffani cortice trito cu melle. Aut trite cepe corticellis incisis et sic vngatur locus adiutorio boc. Et ecbini[h] cbersei cinis cuz pice ligda admixtus stercori capri capillos generat et cito sanat illinitus. Facit aut silr ranaruz cinis cu pice ligda assumptus et illinitus. Or si diuturna sit passio bn facit pyretru tritu cu felle vituli illinituz frequeter. Sterc aut catinu cu aceto bn opat illinitu. Nucibus[i] integris vstis et cu oleo tritis inugant ipsa loca et antea sint rasa. Euforbiu tritum cum oleo et illinitum frequenter multos sanauit.

c ... alcionium est spuma maris et est digni rubea et ...

f Romani libanotida roré marinu voc. Ian. sz libanotis e planta i creta nascés silis rozimario bns odore olibani. Ian. i synonymis.
g .i. incites.
h Echinus est piscis qda q cum naui adbesit ipsaz imobile reddit: et dr cberse a loco vl grise a colore. et coit exponit q e bericius terrestris sz Ianuen. boc negat.
i .i. auellanis.

De copositis medicametis ad tinea capitis. Cap. V.

Rima aut sunt et coposita medicamia que ab antiquis dicta sunt multa ex simplicibus pfecta. Sz bec oia scribere supfluu est. Sz ea tm tradimus que expimetata babuim vl pbata a certissimis amicis medicis qui nobis ea tradiderut. Recipit vnu[k] ex bis boc adipis vrsini. ℥.j. adarcis[l]. ℥.j. fimi murium. ℥.iij. picis ligde. ℥.ij. olei vsti ex lucerna. ℥.j. et. ʒ. et oia comiscebis et linies. Sed antea rade caput et sic pungas ipsa loca et miraberis quo curat tinea ipsaz capitis: et si antiquissima sit. Ite aliud calcucecaumeni[m]. ℥.ij. sulpburis viui. ℥.ij. affodilli radicis. ℥.ij. tere cum vitellis ouorum et fricato capite veteris. Ite aliud aceti acris aly. ℥.j. olei rosati. ℥.j. fricabis locu cu pano laneo et sic illinies mirabilr facit. Item aliud valde mirabile. ℞. cineris ranarum vstarum. ℥.iij. fimi murium. ℥.ij. picis liquide. ℥.j. cedrie[n] qd sufficit. Hoc[o] etia si diuturna sit et antiqua sanatur alopicia.

k Medicame.
l Est spuma quo circa canas adunatur.
m .i. eris vsti.
n .i. gumi cedri.
o Medicame.

De capillis cadentibus. Cap. VI.

Luunt capilli de capite ex multis causis. Alys quide fluut ex penuria bumorum qbus nutriunt vl nascuntur. Alys et ex densitate pororum seu viarum facta. Alys qdez ex raritate locorum ipsorum ruunt. Aut certe pp catarticu. Interduz aut ex pessimis supfluitatibus. Et qr per diuersas fit dnas non vna adbibeda est curatio: sz vnicuiqz ppria ordinata sunt adiutoria. Si ergo de siccitate multa et bumorum penuria fluxus fiat capillorum vl csumpta sunt que nutrire psit capillos: tunc et lauari opz frequenter: et nutrire copiose bumidis cibis et bonis succis: et qui facile digerant et nibil babeat salsedinis aut acredinis. Sz nec vinu vetus pmittimus bibere: qm qmaxime et ipm bibere est pbibedu. Neqz venereos debet exercere actus. Sit ergo balneu teperatu no satis calidu bns aere vel soliu. Et cu lauerint accipiat cibos teperate calidos et pungant se multum ex oleo et aqua. Et neqz sapone neqz nitro in balneo vtant in capite cuz lauerint. Hec oia obseruet oino. Si aut ex cdesatioe pororum et viarum et no ex raritate seu ex vapore bumorum capilli defluant necesse est tuc no que infrigidare

a .i.acutos.

ʒ cōdensare possint adhibeant̄ adiutoria. Cibos igit̄ accipiāt acros [a] q̄ magis aperiant poros. Qualia sunt eruca cardamomū ʒ porri: ʒ cepe: ʒ alliū: hec eniʒ oīa his qui cōdēsatos hn̄t poros vel ꝯstrictos vtilia sunt. Quibus aūt ex raritate pororū capilli profluunt ꝯtraria sint hec. Necesse est eni: vt cōdēsatiua ʒ infrigidatiua adhibeant̄ adiutoria. Quibus ēt vtilia sunt intube [b]: ʒ lactuce: ʒ malue: ʒ oua apala idest mollia. panis siliginis in aqua calida aut in aqua frigida infusus. Melones: ʒ cucumeres accipiant: ʒ pisces duras carnes habētes. Et porcinas carnes recentes. Et nihil ex eis qd̄ pingue est sumāt. Accipiāt ergo steriles [c] ʒ pedes bouuʒ: ʒ isicia .i. ius de pectinibus ʒ cōchilys facta. A vino igit̄ abstineāt ʒ maxie veteri. In balneo vo cuʒ lauerit anteq̄ intrēt aquā: aqua frigida infrigidāt caput. Et iteꝝ in piscinā [d] intrātes sub fistulā [e] currēteʒ caput apponāt diu. Debēt aūt oleo rosato: aut myrtino vngere caput: sic enim se agētes sani efficient̄: ʒ capilli nō defluent: sed alij nascent̄ capilli. Si aūt pori densiores fuerīt effecti: ʒ exinde nō nascant̄ capilli necesse est tūc que rarificāt adhiberi. Et tūc amplius q̄n tp̄s hyemis est: ʒ q̄ patit̄ frigidis amplius locis approximauerit. Aut vbi distēperātia fuerit frigidior: ʒ si sit flegmaticus. Sʒ que rarefaciāt adhibēda sunt medicamina: nec ipsa sola adhiberi debēt: sʒ ea que generare pn̄t capillos: admisceri opʒ silr̄ ʒ ea q̄ ratā faciant cutē vel corroborare possint vel cōdensare paulatim superficiē cutis: admiscēda sunt. Simul ēt iuuāda est elthice [f] virt⁹ vt nutriri possint capilli. Est ēt catelthice [g] virtus adhibēda pp̄ ꝯsistēteʒ calorē elthice pp̄ restringēdā aūt cutē catelthice. Multa eniʒ sunt medicamēta simplicia pmixtā habētia virtutē: ex q̄bus est laudanū. Et senion .i. lentiscinū oleū ʒ onfacinū [h] oleū ʒ myrtinū. Sūt q̄ppe que rarefacere pn̄t q̄plurima qualia sunt ranaꝝ cinis ʒ cepe ʒ alcioniū [i] ʒ capsia [k] ʒ euforbiū: ʒ synapis: ʒ alia plurima his similia q̄bus oībus pōt illiniri. Fortioribus q̄ppe medicaminibus ꝯbunt̄ capilli: imbecillioribus vo extendunt̄. Si aūt pro purgatiōe capitis supfluos detrahēdo humores: fluxus capilloꝝ fiat quēadmodū ex egritudine ꝯtingit: nihil aliud opʒ fieri q̄ solū bonū victū ministrare vt sanguis nutriat̄ [l] per queʒ recupatis mēbris capilli suo ordie renascunt̄. Hec sciētes dicere opʒ ad quācūqʒ passionē expedientia adiutoria. Diuersa enim ʒ q̄plurima sunt scripta ad fluxuʒ capilloꝝ. Que ergo nos scimus esse pbabilia vel expimētata vel a nobilibus ʒ a charis amicis didicim⁹: hec vobis fideliter tradim⁹ cū q̄busdā inuentionib⁹ ꝓuisis. ¶ Cōposita medicamina que laudauit Galen⁹ fieri ad rarefactos poros vel cōdensatam cutē de laudano medicamentum cōfectū: qd̄ hoc modo fit. Laudanū añ infundes in vino ʒ sic postea teres cui paulatiʒ miscebis oleuʒ myrtinū ʒ vinuʒ vbi fuerit infusuʒ: donec mellis hēat pinguedinem. ʒ ex hoc vngat caput anteq̄ lauet vel postq̄ lauerit. Meli⁹ aūt est ʒ si politricū admisceas: quē aliqui adiātos vocāt. Mediā aūt partē laudani admiscebis cū myrtino oleo: ʒ inūges. Or si tēpus hyemis fuerit: ʒ si natura capitis frigida sit: necesse est aliquantulū pro parte addere que calefaciūt: ʒ ea que virtute sunt areothica [m] medicamēta addant̄ qualia sunt nardinū modicū aut cyprinū oleū: aut aliqd̄ aliōd qd̄ subtiliare valeat: ʒ bonū odorem reddat. Anemonis [n] igit̄ flos tritus cū oleo ʒ illinitus bene facit hoc: etiā nigros facit capillos. Itē aliud pistereon [o] orthon cum radicibus suis siccū tere ʒ puluerēʒ tritū tricoci-

b Intuba grece endiuia latine Ian. dic̄ ni pls ex arius in circa instās ʒ alij nil. q̄ est cicorea.
c .i. intestina.
d .i. balneū aq̄.
e .i. cānulam ad modū fistule.
f .i. attractionis.
g .i. retentionis.
h .i. de oliuis maturis.
i .i. spūa maris.
k Capsia est nasturciū agreste: sʒ capsia est frutex filius ferule.
l .i. multiplicet.
m .i. relaxatiua.
n .i. papauer rubeum.
o .i. verbena.

nabis subtiliter: ʒ sic admixto oleo vsqʒ ad pinguedinem mellis pūges caput. Medicamen vo in vase ereo repones: ʒ cum opus fuerit cum oleo vteris: expertum enim est valde.

¶ Ad capillos cadentes vt nō cadant nec furfures nascantur. Cap. VII.

Et non cadāt capilli: ʒ nec furfures nascant̄ Calcāti [p] absinthij arceotidos [q] ana. ʒ.ij. adiāthos myrte nigre galle asiane [r] .añ. ʒ.vj. trita hec infundes in oleo dieb⁹. vj. colabis ʒ vteris. Itē ad capillos cadentes vel qui calui fiunt adipis vrsini: politrici vsti: laudani: olei lētiscini: vini myrtini equali pondere. Amplius autem sic laudanū tere ad mellis spissitudinem ʒ vnge. ¶ Itē vt capilli non fluant sed alij nascant̄: ʒ qui stant contineant̄. Apes incēdant̄ ʒ misceant̄ cum oleo ʒ vngant̄ capilli. Obserua tamē ne faciē tangas. Itē aliud git̄er [s] vstulabis ʒ in aqua stillini: de hoc etiā vbi volueris capillos nasci inunges maxime autem in supercilijs. Item ad eos qui calui fiunt ʒ nō cadūt capilli laudani. ʒ.ij. arthemisie. ʒ.iij. adiāthi capsie [t] adipis vrsini .añ. ʒ.j. olei myrtini. ʒ.ij. vini italici cotilas [u] .iij. Sicca quideʒ detundes [x] sed adipem vrsinuʒ remittes [y] ʒ colabis ʒ sic omnia cuʒ oleo ʒ vino miscebis ʒ vteris. Iteʒ aliud vt capilli in vstura renascantur. Sicci folia vstulabis ʒ cum aqua calida cathaplasma impones subtus cū ꝓus inunges oleo. Item quod condensat cutem: ʒ capillos his qui calui fiunt. ʒ vt capilli proficiant laudani. ʒ.iij. arthemisie. ʒ.ij. adianthos cassie adipis vrsini .añ. ʒ.j. olei myrtini qd̄ sufficit ʒ vini similiter. Capillis proficit si post capitis lotionem hac vtantur inunctione: olei cyprini. ʒ.ij. nardini. ʒ.v. vini. ʒ.iij. his omnibus mixtis ʒ agitatis vsita.

p Est spēs vitrioli.
q .i. grana iuniperi.
r A loco.
s Git: git̄er: ʒ nigella sūt [illegible] dē g̃ais Ian. ʒ est sm̄ quosdā piper ethiopicū.
t Capsia ē frutex filius ferule: sed capsia ē nasturcium agreste. Ian.
u Cotila ē [illegible] [illegible]
x .i. teres.
y .i. liquefacies.

¶ Ad capillos vt citius crescant. Cap. VIII.

Stimei [a] coptiri. ʒ.ix. stimei italici. [b] ʒ.ix. ossiū dactyloꝝ vstoruʒ ʒ.iij. limbotridi [c] olei myrtini .añ. ʒ.ij. malabatri. ʒ.ij. nardini. ʒ.j. miscebis ʒ vteris. Item vnguentum mirabile ad capillos storacis laudani ppoleos [d] masticis politrici vel adiāthi .añ. ʒ.j. olei boni. ʒ.ij. Trociscus q̄ est ad capillos crescendos: storacis armoniaci laudani. añ. ʒ.iij. cassie [e] ʒ.j. myrre. ʒ.iij. allij. ʒ.j. rose sicce exungulate [f] libram vnā: sicca quideʒ detundes ʒc. cū storace infundes in vino per dies .vij. ʒ mortario teres ʒ supermittes puluerē ʒ facies trociscos ʒ siccabis in vmbra. Et cum opus fuerit vtaris trociscis cum vino ʒ oleo myrtino: ʒ sic inunges caput maxime ad cutem. [g]

a .i. anthimonij loco.
b .i. anthimonij.
c Lapis ē q̄si pumice.
d .i. ce[illegible]
e ligneę .i.
f .i. cu[illegible] [illegible] bus ablat[illegible]
g Sublatis capillis cū nouacula sepe.

¶ Ad capillos denigrandos. Cap. IX.

Cogimur enim sepius ab amicis vt nigros faciamus capillos ʒ maxime a potentibus ʒ regibus. Interdum etiā flauos vel albos. Necesse est ergo vt de his aliqua dicam⁹. Suadeo tamen ex his non satis [h] vngi his qui habent caput naturaliter frigidū. stiptica enim sunt omnia hec talia ʒ austera: ʒ densatiuam habentia virtuteʒ. Propter quod vtilissimuʒ est aliqua que subtiliant ʒ paulatim calefaciant in his que tingere possum admiscere: q̄r descendunt in profundum ʒ magis ea que innigrant capillos: ʒ ideo si addat̄ que leuiter calefaciunt minus ledere possunt. Conuenit eniʒ per dies .iiij. aut .v. adhibere medicamē. Nā si per singulos dies adhibeat multo magis periculū incurrūt. Ita vt maxime catarricent

h .i. multum.

catarrizent. aut pipleumonici aut epileptici aut apo-pletici fiāt: ⁊ exiẗe moriant. Meli⁹ est ergo vt nō ex his causis incidant malum. Remouenda est ergo frequens inunctio.

Ad capillos nigros faciēdos q sunt cani. Cap. X.

Ad nigros capillos faciendos probatum est galle asiane [a] achacie squame ferri calcāti [b] stipteree [c] equali pōdere accipies. Et infundes vna die in vrina pueri. i. qui adhuc non potest misceri mulieri: ⁊ sic ex ea miscens omnia capillos perunges ⁊ ligabis supposito lithco capiti diebus tribus. Item aliud euperiston [d]. Rx. nucū viridiū cum cortice ʒ. iij. pruni. ʒ. vij. vini nigri. ℔. iij. [e] allij. ʒ. iij. omnia simul coq̄s donec ad tertiā reuertat̄ piē. Et qd remanet colabis: olei myrtini. ℔. j. [f] Uteris autem per singulos dies: hoc enim ⁊ conseruat capillos ⁊ innigrat. Item aliud operans multū quo vsus est Sileucius rex. vini nigri veteris eminā [g] vnā imittes in vase plumbeo ⁊ rasure plumbi. ʒ. ij. ⁊ permittes ibi infundi diebus. xv. ⁊ sic superfundes oleū maxime quidem primū pondus [h] ad minus vel cotilas [i] duas: ⁊ sic cumulabis in vase ⁊ vteris: facit autē hoc maxime ad viros. Item aliud satis magnum gallos asianas coctas oleo teres cathaplasma capiti suppones nocte ⁊ die. Et post hoc surgens de lecto lauabis aqua frigida: bonum est enim satis. Quoniam autem non solum nigros capillos sed ⁊ rubeos ⁊ flauos volunt habere ⁊ cogunt nos interdum potentes viri ista facere: necesse est ergo ⁊ de his dicere.

Ad rubeos capillos tingendos ⁊ flauos faciendos. Caplm. XI.

Accipientes myrre partem ⁊ alosanthos [k] partē idest teres diligenter ⁊ facies ad mellis crassitudinem permixtum ⁊ caput perunges. ⁊ sic stet nocte ⁊ die. ⁊ tunc lauare opz. Item aliud. lupinos amaros crudos cum aqua teres: ⁊ illinies. Itē aliud. gitteris [l] lytargiri. añ. ʒ. iiij. ambe-sti: [m] ʒ. vj. aqua resoluens facies ad mellis crassitudinem ⁊ inunges. Accipies autem blete folia ⁊ coques: ex hac aqua lauabis caput.

Ad capillos nigros tingendos ⁊ flauos faciendos. Caplm. XII.

Capillos nigros flauos facies si feces vini liquidas ad mellis crassitudinē accipias ⁊ facias ad spissitudinem ceroti: inunges autē qn̄ volueris ⁊ flauos facies capillos. Itē cipe-ri folia ifundes in succo strucij [n] ⁊ vteris illa infusiōe.

Ad capillos auro similes faciendos. Cap. XIII.

Ut capillos aureo facias colore stipterec [o]. ʒ. vj. sandarace. ʒ. vj. croci. ʒ. ij. herbe rubee [p] gutte prime [q] lexiuie. ℔. [r] iiij. coques lexiuiam cū rubea herba cōtusa vt remaneant. ℔. ij. [s] Colabis diligenter ⁊ teres sandaracā [t] ⁊ stipteream ⁊ crocū adimisces cum suprascripto humore. ⁊ sic mittes in vas vitreum: Cū aūt fuerit opus cathaplasmabis. Et post hoc lauabis cum aqua vbi coxeris fenugrecum ⁊ ordeum ⁊ cyminū: aut aqua ifundes antea tepida quantum sufficiat mittes ⁊ de sapone quantū abundet. Item aliud satis bonum: rose [u] eritri [x] eminam vnam: galle asiane. ʒ. vj. elidrij [y] ʒ. ij. rubee. ʒ. ij. politrici fasces duos: absinthij fascem vnam: lupini macerati cyathos [z] duos omnia tamē comminutes mittes in vase vitreo cum aque. ℔. vj. ⁊ dimittes in vase vt se infundant di. bus. ix. Et egitans bis in die cum opus fuerit tolles quod sufficiet ⁊ spongia infusa fricabis capillos: ⁊ cum infunderis bene dimittes vt se imbibant. Cum autē siccaueris dilues cū aqua calida ⁊ sapone.

Ad capillos albos faciendos. Cap. XIIII.

Flosmi [1] albi flore vsto: ⁊ in aceto ifuso plini capillos. Itē aliud flosmi [2] sementis. ʒ. ij. stipteree. ʒ. j. tundes ⁊ miscebis taurocolle [3]. ʒ. iiij. ⁊ vteris.

Ad ptiriaseos. i. furfures. Cap. XV.

Ptiriaseos est vt simpliciter dicā velut furfuree [aa] squamule in capite inter capillos surgentes. Aliquibus etiam in toto surgunt corpore sine aliqua vlceratione quāplurime: propter quod furfures nominantur. Fit autē passio ista ex cacochimia aliqua in capite aut ex flegmate salso aut ex cholerico aut melāchonico humore aut ex sanguine. Si quidem aliqua superfluitas corpis fit sicut in omnibus diximus passiōibus vniuersaliter [bb] pus totius corporis debere fieri curā: ⁊ sic locale adhibere medicamentum. Ꝯ si nulla sit corporis superfluitas: que indigeat sanguinis detractione aut aliorū humorum purgatione: localem adhibebis curationem: ⁊ que ab antiquis vel a nobis inuenta sunt adiutoria. Cimoleam [cc] autē infundes aqua ⁊ sic miscebis blete succū ⁊ inunges ⁊ permittes vt siccetur. Et postea lauabis: ⁊ cum laueris teres libanū cum vino ⁊ oleo ⁊ vnges: ⁊ sic nouissime staphisagria cum oleo trita perunges. Ad humidiores ptiriases de salmoria [dd] lauabis aut ex aqua vbi lupinos coxeris. Hoc enim experimentatum multum habeo.

Ad pediculos ⁊ lendines. Cap. XVI.

Nitri sandarace staphisagrie. añ. ʒ. j. ⁊ oleo myrtino perunge. Item aliud. staphisagrie. ʒ. ij. sandarace. ʒ. j. cum oleo ⁊ aceto conteres. ⁊ omne corpus perunges. Sic autē ⁊ gysastereos [ee] ⁊ nitrū cum oleo facit.

Ad psidracia ⁊ exātimata in capite fcā. Cap. XVII.

Psidracia quidē sunt parui tuberculi eleuati similes flectene: sed parum duriores ⁊ subalbidi ⁊ acuti sunt. Ex ipsis vero illud quod exprimitur humidum ⁊ sunt suppositi cuti. Exantimata autem in summa cute est vlceratio subrubea ⁊ aspera similis his pustulis que ex vrtica vel sudore nascunt̄. Utraqz quippe curant̄ subiecto medicamine lytbargirij. ʒ. iij. psimicij. ʒ. iiij. stipterree. ʒ. ij. rube viridis foliorū. ʒ. ij. aceti ⁊ olei myrtini quod sufficit ⁊ illinies loca. Uteris autem magis illo ad humidas ⁊ impetiginosas. Item aliud. spume argenti: ceruse. añ. ʒ. j. ⁊ ʒ. sulphuris viui. ʒ. j. cerotum [ff] myrte superm ittes ⁊ vtere.

Ad vlcera in capite scrissa ⁊ rubea. Cap. XVIII.

Modica [gg] vlcera assimilantia tincolis. ex quibus velut quedaz tabes defluit. Ante rades caput ⁊ aq̄ frigida ⁊ nitro lauabis: ⁊ sic postea sulphur̄ viuo cū hūana vrina trito vteris. Itē aliud. molancia [hh] cū aceto acro: inunges expertū est.

---

[z] Isidorus ⁊ papias alr̄ sentiāt vt diximus.

[t] Sādaraca apd dialscoridem ⁊ omnes libros de greco trāslatos pro auri pigmēto rubeo accipit: sz in libris de arabico translatis p vernice. Et cū auctō huius libri grecus fuerit vt notat Jañ. in suo p̄he. vz hic p auripigmēto stat.

[u] Rose eritri. i. rubee vel roris eritri.

[x] .i. vini rubei.

[y] .i. rubee: putat q̄ sit electrū ab alijs ēnis q̄ p̄xīmā hñt virtutē Jañ ⁊ p electrū intelligit Jañ. karabe:

[z] Cyat⁹ est pōdus onci. j. ⁊ ʒ. Januē.

[1] Capsi barbati

[2] .i. seminis.

[3] .i. glutinis ex corijs tauri.

[aa] Ptiris furfur ide ptiriasis furfuratio.

[bb] Sit cacochima in toto.

[cc] Gen⁹ terre est loco cuius capi sōlz terra mole cū q̄ acuūnt cultelli. s. q residet in fundo b aqu.

[dd] .i. aqua i qua diu iacuerūt ⁊ s̄uate sūt carnes salse vl aq̄ in q̄ multū salis infunditur.

[ee] Gysastereos ē terra q̄ dr̄ stella terre a ge qd est terra ⁊ a steris qd est stella.

[ff] Facīt ex cera ⁊ succo myrti.

[gg] Hoc qd dicit modica vlcera vsqz ibi ante rades est velut rubrica.

[hh] .i. nigella.

## De achore signis. Cap. XIX.

Achora passio est in ipsa cute capitis facta pua foramia hñs: ex quibus fluit humor quem icora greci vocant vnde ⁊ ipsa passio achora appellatur quam nos tabem diximus. Est aũt quod defluit aut cholericum aut flegmaticum: interdum etiã ⁊ melancholicum. Cognoscere ergo oportet ipsam passionem ⁊ ipsius proprietatem ⁊ ex hoc maxime curatio est adhibenda. Cholericus igit̃ abundans humor subtilior apparet ⁊ sub cholerico colore. Si autẽ non fuerit subtilis sed pinguis ⁊ glutinosus flegmaticus humor salsus augmẽtatus facit achoras. Si autem nihil horũ fuerit sed apparent loca ex quibus fluit humor duritia magis ⁊ cirodia [a] supereminentia cuti ⁊ cõstricta: vt nihil ex his defluat: aut vix: aut melancholicum scias esse humorẽ qui facit achoras. Ceterum autẽ ⁊ que precesserunt considerande sunt cause seu distemperãtia egrotãtis ⁊ etas siue gustus [b]. Gustus igit̃ si amarus fuerit cholericus est humor. Si salsus flegmaticus: si acetosus melãcholicus est. Sed ⁊ tactu cognoscere poteris qualis sit humor. Calidior eni si tibi locus apparet cholericꝰ est humor. si autem frigidior est: flegmaticus. Minus autẽ frigidus melancholicus.

> a .i. dura.
>
> b .i. sapor oris.

## Curatio achorarum. Cap. XX.

Curari autẽ oportet similiter quo modo ⁊ illũ qui habet alopiciam passionẽ. Quippe si plectoricus fuerit ⁊ cacochimus totum corpus prius purgare opꝫ. Et sic postea localis adhibenda est curatio sine aliqua dilatione. Scire autem oportet qꝛ sciron [c] passio est similis achoris magnitudine sola differens. Foramina eniꝫ ex quibus humor fluit similia sunt fauis mellis vnde ⁊ sciron nominatur ab antiquis. Nam que vocantur achore nõ videntur foramina habere ex quibus humor defluit. Hec omnia de achoris dixisse sufficiant. Nam ad hec que de alopicia dicta sunt existimabam tibi sufficere. Sꝫ quoniam multa sunt vnde ista passio fit: sunt fortiora medicamina aliqua aut mitiora. Quedam autẽ diaforesim [d] faciunt: ⁊ iterum apocrustica [e] sunt: quedaꝫ vero mixtam habent virtutem. Hoc tamen propriuꝫ ad achoras est adiutoriũ quod. ℞. lythargiri. ℥. xx. calcis viue. ℥. xv. aceti eminam [f] vnã: olei myrtini. ℥. iiij. teres sicca cuꝫ aceto diligenter: ⁊ sic postea supermittes oleum ⁊ vteris.

> c Passio est similis achoris. sciron eniꝫ grece fauꝰ latine: idẽ sciron passio multa p foramina saniẽ emittẽs sic fauꝰ emittit mel.
>
> d .i. resolutionẽ.
>
> e .i. repercussiua.
>
> f Emina est medietas sextarij ⁊ sextarius c lib. ij. ⁊ s.

## De cephalargia capitis. Cap. XXI.

Igitur capitis dolor synthoma est. i. accidens. Habet autẽ caput multas causas ex quibus generantur dolores. Etenim sepius ab aliqua qualitate sola efficitur: contingit enim ex plenitudine: ⁊ ex vtrisqꝫ rebus [g]. Et vt simpliciter dicã. Aut ex procatartico [h] vitio: siue fenctico [i]. Et qꝛ non est vna causa: sed diuersa sunt genera capitis doloris ⁊ differentie necesse est vt s̃m vnamquamqꝫ passionem proprie adhibeantur curationes. Sciri autem oportet qꝫ fortiores capitis dolores fiunt s̃m operatiuas qualitates: ⁊ maxime ex calore. Ex siccitate autem facti capitis dolores non similiter vehementes generantur. Naꝫ humide qualitates nullo modo inferũt dolorem quantum ex ipsa humectatione est: nisi forte cum calore aut frigore aut plenitudine aut acredine humorum sit permixta humectatio. Et enim quando cum plenitudine humores qualescunqꝫ fuerint propter tensuras ⁊ cõstipationes dolores generant si fuerint pingues [k] ⁊ maxime si cholerici sunt. Incipiamus ergo dicere curationes ab eo vitio quod procatarticum [l] dicitur. Ex quo si fuerint facti capitis dolores ab eo initium faciamus.

> g .i. q̃litate ⁊ plenitudine.
>
> h .i. cã p̃mitiua. procatarticum dr̃ q̃si pcul a catartico: qꝛ non eget eo ad sui remotionẽ i s͡ꝫ alteratiue sola.
>
> i .i. cã añcedẽte morbi quẽ intra corpus est vl' cã cõiuncta. Jañ.
>
> k .i. condẽsati.
>
> l .i. a cã p̃mitiua causarum.

## Signa si ex nimio solis ardore dolor capitis factus fuerit. Caplm. XXII.

Si ex nimio solis ardore caput doleat signa omnibus manifesta sunt. Sunt eniꝫ perpendenda hec tangenti calidior ⁊ siccior est mox in prima accessione. Et oculos subrubeos aut rubeos habent. Gaudent igitur si aqua frigida caput infundant: ⁊ non solum mitigantur hoc facientes sed ⁊ maximũ fit iuuamentum.

## Curatio si de sole doleat caput hoĩbꝰ. Cap. XXIII.

Quoniam quidem que infrigidãt expediunt capiti quod ex nimio solis ardore accenditur adhiberi omnibus manifestuꝫ est. sed ⁊ ipsa que subtili virtute sunt quale est in p̃mis oleũ rosatum: cui si modicuꝫ aceti addatur multo magis ⁊ melius penetrare põt. Qđ si multus calor inesse videat̃: ea que frigida virtute sunt addere oportet qualia sunt sempuiue succus aut herpilli [m] aut elexeuꝫ [n] aut vue lupine [o] aut cucurbite aut rose aut lactuce syluatice [p] aut sereus [q] aut intibe [r] aut acedonici [s] aut cydonia vel alia que infrigidare possunt: ⁊ his similia. Preterea que narcotica sunt aut nimis stiptica fugere oportet qualia sunt mandragorinum oleum ⁊ diacodion [t] ⁊ oppomiconuꝫ [u] nisi forte nimia insomnietas cogat. Et si quidem vngatur cum multa cautela faciendum est. Et postmodum auferendum est: ⁊ maxime his qui humorosi sunt capite ⁊ corpore ⁊ qbus grauitas in capite sentitur. Contingit enim sepius hys qui oĩno hñt repletum caput calore nimio vt velut vẽtosa trahat testa capitis ex ĩferioribꝰ p̃tibꝰ in seipsam humores. Propter quod ex calore simul ⁊ constrictione dolorẽ habentes fugere oportet nimis frigida adiutoria. Sed tantum sufficiat oleo camomillino perungi: ⁊ magis recẽter cõfecto. Nam si veterius sit admisceri eo oportet roseum oleuꝫ: ita vt due partes sint olei camomillini. Tertia xo pars rosei. Qđ si ex nimia distemperãtia caloris sit necesse est frigidum cerotum ex oleo ro. ⁊ cera confectum adhiberi ⁊ modico aceti. Et succum portulace aut perdiciados [x] aut aliq̃ alia ex herbis que supius sunt posite. Oportet etiam ante lauare ceram in frigida aqua immissaꝫ postq̃ꝫ remissa fuerit. Et hoc fieri debet non semel sꝫ bis mutãda est aqua ⁊ in alia munda aqua frigida est mittenda. Atqꝫ post hoc factuꝫ ad miscendũ est paulatim oleũ ro. cum cera soluta [y] superaspergẽdo paulatim de aqua ⁊ conficies vt diximus: sit autem cere ℥. j. olei ro. ℥. iij. aque xo quãtum sufficit: necnon aque ⁊ aceti modicum. Sic autem factum cerotum extendis in subtili pãno ⁊ super totum caput pone ⁊ maxime super timpora. Cum adhibendum est medicamẽ: capillos auferre oportet ⁊ sepius transmutare. Hoc enim cerotũ facit ad herisipilas ⁊ ad ethicas febres ⁊ causonẽ ⁊ ad feruores qui in ventre fiunt mox in initio anteq̃ꝫ monodes [z] fiant. Induces [&] autẽ in lineo ⁊ superpones in toto capite ⁊ maxime in timporibus. Capilli autem auferendi sunt ⁊ frequenter mutãduꝫ est ⁊ recens fiat frigidum cerotum. Nam si calefactũ fuerit

> m Herpilũ grece serpillũ latine est. Jañ.
>
> n .i. lilij.
>
> o .i. morelle.
>
> p .i. syluestris.
>
> q Sereus endiuia taraxacon similia sũt. Jañ. sup hoc notitẽ ris exponit in gdã q̃ sericõ portulaca.
>
> r .i. endiuie.
>
> s .i. acetosi.
>
> t .i. de papauere.
>
> u .i. succus papaueris.
>
> x .i. paritarie.
>
> y .i. liquefacta.
>
> z .i. vnito dic.
>
> & .i. extẽdes sup pãnum lineũ.

fuerit a calore capitis: et sic steterit magis ledit q̄ͣ iuuet. Hanc igitur curaȝ agentibus nobis distemperantia que accesserat cadet citius et in suum reuertet temperamentum.

Curatio calide distemperantie et diuturni doloris capitis. Capitulum. XXIIII.

Quod si diu perseueranda aut medici negligētia aut patiētis inobedientia dolor permanserit et ea que supra dicta sunt adhibita nihil profuerint: necesse est vt fortiora adiutoria adhibeātur. Ex quibus est trociscus hoc modo cōfectus facit eniȝ ad diuturnos capitis dolores et ex nimio calore distemperātiam factam. ℞. autem hec: croci calcanti. aā. ʒ. x. stipteree ciscis[a] ʒ. xvij. myrre. ʒ. iiij. onfacini[b] ʒ. ij. calciteos[c] ʒ. iij. gūmi[d] vini austeri quod sufficit: tere diligenter sicut colyrium et facies trociscos et cum fuerit opus resolues cum pusta[e] et veteris ad calidā distemperantiaȝ. Quod si habuerit iam multo tempore passionem et insomnietatem patiatur opij modicuȝ addes. Et si nimium senseris esse calorem: de suprascriptis herbis que infrigidare possunt succos admiscebis. Sic enim vtraqȝ curabis et distemperantiam scilicet caloris et insomnietatis molestias amputabis.

a .i. aluminis cissi. b .i. olei oliuarum immaturarum. c Est vitreoli species. d .i. Arabici. e Est acetum aque mixtum et herdum capitis pillo quod dicitur ex appositione aque in vinacia.

Si de nimio epatis calore caput dolet. Cap. XXV.

Si autem sepius ex nimio epatis calore dolores capitis accidant: necesse est vt vapores ex epate ad caput ascendentes violentos ingerant dolores. Quibus exterius aut mellinū[f] oleū aut roseum aut hydroleon[g] aut cerotū[h] suprascriptū adhiberi oȝ. Intrinsecus aūt in cibū damus maxime q̄ plurimū frigidam habentibus virtutem et qui non facile digeratur. Hora autem scḋa aut tertia panē accipiant in aqua calida infusum: vt non moueantur ex epate vapores ad superiores partes capitis qui solent dolores inferre aut certe citrū aut malū aut aliud aliquod quod infrigidare valeat pomum et cū cibis vtātur et aquam frigidam bibant: et maxime si cōsuetudinem hn̄t bibendi aquam frigidam et plus presumāt. Si[i] minus[k] in medio prandio inter duos accipiant cibos: aut certo toto prandio cum vino mixtam aquā frigidam bibant: modo etiaȝ sine vino bibatur. Et vt simpliciter dicam omnis dieta talis sit omnibus sic patientibus. Necnō et illis qui calidū habent ventrē vel stomachum aut splenē talia sunt facienda.

f .i. de cydonijs. g .i. mixti ex aqua et oleo. Iam: h .i. de oleo rosarum cera lota in aqua et aceto. i .i. si nō habeat cōsuetudinem. k pro non.

Si de frigida epatis distemperantia caput doleat. Capitulum. XXVI.

Si autem ex frigida distēperātia epatis capitis doloribus affligūtur: isti omnia illis patiunt contraria. Nam neqȝ tangentibus est in capite calor. Neqȝ subrubei aut rubei sunt oculi in facie; neqȝ siccitas in aspectu sed econtrario subtumido[l] pallore fedantur. Ita vt si ignoras sanos: vulnus eē pspicias. Cū aūt hec fuerint signa et frigida distemperātia scias capitis accessisse dolorē. Ceteȝ aūt et que sunt per catartica[m] aut que sunt pigumena[n]. i. cā que de egritudine antecesserit manifesta tradamus signa.

l .i. aliquantulum tumido. m .i. a cā primitiua pcul et catarticū: quod non egēt catartico. n .i. acā antecedē aut coniuncta.

Curatio frigide distemperantie. Cap. XXVII.

Curari ergo opȝ calefacientibus. s. adiutorijs. Ceteȝ tn̄ et magnitudinē distēperātie est contemplādum siīr et spēs earūqȝ virtutis. Est et qn̄ rutbaceū oleū adhiberi opȝ in capite aut laurinū aut irinum aut nardinum aut oppobalsamum quod in his adhibēdū est in quibus dolores ex pingui et glutinoso humore generantur. Opȝ quippe illiniri frontem et timpora ex medicamine gyphi[o] et quecūqȝ ex pipere et ex eusorbio componuntur illinimenta: multa enim sunt a diuersis scripta auctoribus. Unum etiā si des subtile nihil nocet neqȝ aliud aliquid quod subtiliare possit et calefacere. hec enim omnia iuuant que mediocriter subtiliant humores et calefaciunt. Opȝ et gestatio cum equo et maxime calidum balneum et capitis apposteumatismȝ[p]. Quod si diuturna fuerit passio ex raffano vomitus est faciendus. In quibus aūt hec qualitas sine aliqua plenitudine apparuerit: non hec adiutoria necesse est vt adhibeatur. Quando igit̄ tibi continget diuturnas passiones curare vt facilius possis causam amputare veteris trociscis: qui. ℞. columbarū stercus. Fit autem ipsa confectio hoc modo. piperis leuci[q]. ʒ. ij. crocomagmatis[r]. ʒ. ij. eusorbij recentis. ʒ. viij. stercoris columbini. ʒ. j. et s. aceti acerrimi quod sufficit: superunges autē patientē locum antea fricans vt ipsum locum calefacias et adiuuetur medicamen. Delicatiore xo vel meliori corpore existente natura relaxari oportet medicaminis virtutem admiscens medicamini anuli[s] modicum et lac mulieris dum soluitur[t]. Si autem fortius istud facere volueris admiscebis succi absinthij modicum resolues et in aqua.

o Est antiquū antidotū dictum a sī q̄ eterra: quod antiquis ab hermetcon in terrancis locis sub certa cōstellatiōe cū musicis instrumentis et alijs solēnitatibus multis cōficiebat. et eius descriptio est in antidotario vltimo. p .i. deductiones flegmatū a capite: cū gargarismus aut caputpurgijs. q .i. albi. r Dicit Auic. quod est fex olei d̄ croco; sȝ alij dicunt quod est cōfectio in antidotario scripta q̄ recipit in diaruādinis. s .i. anudi. t .i. donec resoluatur.

Si male habente stomacho caput doloribus affligatur. Capitulum. XXVIII.

Non semper fit capitis dolor vt ipsum primum patiatur: sed est quādo ventre[v] patiente cōpatitur. Sepius autem stomacho laborāte aut ministrante vaporeȝ caput doloribus inquietatur: aut ex aliquo alio membro patiente efficitur. Sed et spiritu ventositatis vapor protrahit capiti senos dolores.

v .i. stomacho.

Curatio si ex cholerico humore dolor capitis efficitur. Capitulum XXIX.

Si igitur causa plenitudinis seui dolores efficiunt vel ex cholerū congregatione obueñerit dolor seuus cephalargia generatur. Oportet ergo colagogis[x] medicaminibus que supflua sunt educi. Sed vt hoc fieri possit rationabiliter: prius infundi corpus vel humectari oportet cibis: et tēperatis balneis et vnctioibus vel acopis[y] multis. His enim bn̄ tēperatus et resolutus et q̄si imbecillior effect⁹ humor facilius ab extrahente medicamine euacuabitur. Si xo satis multū fuerit humor calidus dabis scamoneā cū aloe modico aut absinthio aut succo rose aut hydromelle. Quod si nō ex multa abundantia cholerū fit: sed imbibite vel infuse tunice stomachi vel vētris sint[z] vt queadmodū spōgia fit fugiēda est scamonea potius et quecūqȝ satis purgant medicamina. Dabis aūt eis apocima. s. aquam vbi infuderis absinthiū aut aloē solū. aut pigrā si qdē pinguibus pmixtus choleribus tibi visus fuerit esse humor in stomacho.

x .i. cholere eductiuis. y Acopū ē me dicamē dolorē placās ab a quod ē sine et copos quod est dolor. z Cholere. s.

Si ex pinguibus et frigidis humoribus dolor capitis factus fuerit. Cap. XXX.

Si autem glutinosi humores sint augmentati in capite aut in stomacho: et resoluti in ventositatē operantur capitis dolorē ad hoc danda sunt que fortiter extenuare aut subtiliare possint

in cibis aut in medicaminibus qualia sunt oxymel ⁊ apoçima apij aut hyssopi ⁊ embroce. Et vnctiões stomacho adhibende sunt que conforent ⁊ cale faciant vt oleum nardinum aut glaucinum[e] aut marciaton. Si autem sit multa plenitudo humorum in ipsis tunicis constituta: non oportet sola extrinsecus localia adiutoria adhiberi: sed subtiliare bene materiaȝ dare oportet catarticum qđ flegma deducit .i. oxymel Juliani quod multuȝ capiti ⁊ stomacho ex frigidis ⁊ humidis humoribus laborantibus necessarium est ⁊ totius corporis esse magnuȝ iuuamen videtur. Aut certe quod accipit diacolloquintide cathaputias[b] purgatorium. Purgari autem eos oportet non solum semel sed bis vel ter. Neqȝ enim obediunt subitanee purgationi glutinosi ⁊ pingues humores. Sed magis paulatim ⁊ frequenter purgando resoluti[c] obedire purgãti possunt medicamini.

e Oleū glaucinū dictuȝ qꝛ glaucinū qđ est menite recipit. ⁊ scribit in antidotario vlti: dicit tñ stephanus in synonymis qꝛ est oleū succi vuarum.
b .i. pillulas.
c .i. digesti ⁊ liqfacti.

## Curatio si caput doleat ex febribus. Cap. XXXI.

Funt etiam capitis dolores ⁊ in febribus nimys. Sed oportet considerare diligenter siue creticus dies: siue non sit manifeste creticus dies. Nam in cretica die solent his quibus sanguis de naribus fluit dolor capitis contingere aut his qui vomituri sunt. His ergo nulla est adhibenda curatio. Quod si afferatur non solum non iuuantur sȝ magis inde leduntur si adhibeatur. Hoc ergo oportet fieri in initio in nimia febre cum vrget nimius capitis dolor vt mitigetur. Ceterum autem ⁊ capitis prouidentiam fieri oportet oleo ro. infundentes caput aliquando cum eoipso tantum. Aliquando autem mixto cum aliquo infrigidantium herbarum succo. Qualia sunt herpillus aut hedera aut rosa aut semperuiua. Quippe si insomnietatem patiũtur cum herbe camomille apoçimate ⁊ papaueris ⁊ hedẽ cũ oleo ro. infundimus caput. Et ex soporiferis .i. que somnum inferunt illinimus caput ⁊ frontem aut certe cum lactuce succo aut[d] trigono aut crocodis trocisco resoluto inungimus frontem. Et ex simplicibus vniuersa mitigantia ⁊ infrigidantia cum soporiferis mixta offerimus.

d Trocisci qdaȝ dicunt trigoni qꝛ tres spẽs recipiũt: alij dicũtur crocodes a croco.

## Curatio si ex vino caput doleat. Cap. XXXII.

Facile sanus efficitur cui a vino caput dolet si abstinentie sumat disciplinam. Oportet enim mox vt ex vini copia cognouerit sibi accessisse dolorem: ante omnia prohibere vinum sed ea que infrigidãt ⁊ reprimere possunt vapores ex alto in capite descendentes: adhiberi. Quale est oleum rosatum per se ⁊ cum aceto aut cum succo hedere aut brasice[e]. Hec enim talia nõ solũ desiccãt: sed contra passionem ipsam vincẽdi possident virtutem. Unde ⁊ ipsa folia brasice[f] supposita capiti optime faciunt. Oportet autem ipsam brasicam[g] ante infundi in aqua calida: ⁊ sic imposita folia capiti ligari. Expedit etiam comedere ipsos caules elixatos. Sed ⁊ lenticule ius vtilissimus est cibus ⁊ maxime his q liquidum habent ventrem. similiter etiam ⁊ maligranati grana prestant ante cibũ comesta. Et mala similiter ⁊ pira iuuant. ⁊ aque potiones. Qui autem habẽt infirmum stomachum si modicuȝ presumant[h] de vino ⁊ maxime albo non grauantur quale est guidinũ[i] ⁊ sabinum[k] ⁊ hys similia sed nullum ex hys existat vetustum. Nam ⁊ repercutiunt[l] ⁊ vaporeȝ mouent sursum ad caput. Panis autem ex[m] aqua datus vtilissimus est cib[n]. Et alica[n] bis cocta ⁊ oua apala[o] ⁊ columborum ⁊ pullorum ascelle[p] ⁊ gallorum testiculi ⁊ stille[q]. Et vt simpliciter dicam sint omnes cibi eius euchimi: ⁊ eustomachy[r] ⁊ qui vapores prohibeant.

e .i. caulis.
f .i. caulis.
g .i. caulem.
h .i. añ sumant.
i A loco.
k A loco.
l .i. iterato percutiunt.
m pro cum.
n Est genus frumẽti: qdã ipsã esse crediderũt.
o .i. mollia.
p .i. ptes sub alis vel ipsoȝ ale.
q .i. illi⁹ anlarores.
r .i. boni stõchi.

## Si ex percussura caput doleat. Cap. XXXIII.

Fit enim capitis dolor ex percussura aut ex percussionis inflatione manente in capite. Propterea autem ipsa adiutoria sint tibi cum multa satis diligentia adhibenda. Interdũ eniȝ ⁊ periculum auferunt laboranti confluentes in eum amplius humores. Si ergo factus fuerit flegmon solus: ⁊ in superficie cutis contineatur ⁊ nondum per aliã profluat partem difficile nihil est: sed ⁊ sanitateȝ facile recipiet: ⁊ si contingant in capite dolores ex eo. Si auteȝ aliter: ⁊ sic fuerit percussus vt compatiatur teste membranum[s] sepius auteȝ ⁊ myringa[t]: periculum non paruũm efficitur. Spasmi eniȝ qꝫplurimi ⁊ alienationes subsequenter vt acutissimos eis adducant dolores. Or si ex percussura superuenerit maxime vel furor[u]: prohibendus est per flobothomizãta vt initium curationis ex eo[x] debeant fieri. Hic enim cõtrarius est flogmoni ⁊ prohibet fluentes humores. Adhibita enim euacuatione ⁊ omni superfluitate remota oportet deinde certa adiutoria localia initium sumere ⁊ capitis fieri prouidentia. Et ex oleo dulci lanis infusis totum inuolui caput madefactis omnino vt non rigorem sentiat princeps neruorum. Uinum autem ab initio prohibendum est ⁊ carnes ⁊ omnes cibi fortiores ⁊ maxime si febriant. Tunc eniȝ ⁊ si febres fuerint succos ptisane dabis ⁊ vitella ouorum ⁊ maluas iussellatas[y] ⁊ lactucas ⁊ intibas[z] ⁊ cucurbitellas. Qđ si insomnietatem patiantur caput eis de oleo camomillino oportet infundi aut rodino[r]. Sepius autem vtriusqȝ permixtis plus aut minus ꝓm magnitudinem flegmonis ⁊ infirmitatis distemperantiam: ⁊ etatis qualitatem vteris. His igitur transactis cum tabes aliqua amplius ex vlcere manauerit flegmone manente conuenit ei adhiberi curationem cuȝ melle ⁊ oleo ros. ꝑmixto. Aut tetrapharmaco[?] ⁊ qđ nõ fieri permittat qđ apoflegmacũ[z] vocant. Emplastrũ eniȝ suppositum expediens est: ⁊ maxime qđ dicit̃ ammonis: ⁊ enim istud omnino iuuat inductuȝ ⁊ supposituȝ. Talis enim est curatio cuȝ de vulnere flegmon facta fuerit. Perfectius quideȝ dictum est de vulnerato capite in alys locis vbi consistentes libros fecimus.

s .i. panniculum qui gtis craneum.
t .i. dura vel pia mater cõpassio ꝛ dolor fit.
u Uel feruor.
x .i. flomo.
y .i. in iure ditas.
z .i. endiuias.
r .i. rosaceo.
? .i. unguẽto basilicõ qđ de quatuor fit medicaminis .s. pice oleo cera ⁊ sepo.
z .i. deponẽs flegmonem.

## De cephalea .i. dolore capitis. Cap. XXXIIII.

Pessima est passio cephalea eo qꝫ multis doloribus fortissimis exagitat̃ frequẽter caput: vt ⁊ radices ipse oculoꝝ doleãt. Est enim ⁊ diuturna ⁊ paruis occasionibus parata commotio. Fit eniȝ ex vini puri modica potione. Fit etiã ex aliquibus odoribus: quales sunt storax ⁊ libanum. Multi enim a splendore luminis percutiuntur. ita vt in obscuro magis habitare desiderent qꝫ in lumine. Fit autem maxime hec passio ex flegmone diuturno in teste membranis aut myringis aut ex eufraxi aut ex plenitudine indigestorum ⁊ cruditate pinguium humorum. Interdum etiam ex multa humoruȝ acredine qui infixi vel impositi sunt aut constricti in profundo. Sepius autem ⁊ ex distemperantia caloris fit hec passio in imbecillioribus effecta ⁊ diuturnis capitis doloribus: ⁊ ꝓpterea paratus[aa] est ad mouenduȝ accessionẽ. Interdũ autẽ trahit ad se extrinsecus[bb] ab

aa Calor .s.
bb Calor capi.

interioribus

a .i.ventosa.

interioribus partibus velut cucurbita [a] humores. Oportet ergo cognitiones eius diligenter perspicere queadmodum ⁊ in alijs passionibus: ex quibus vtiqz causis fiat: ⁊ inde vel vnde initiũ sumpsit nascẽdi passio vtputa aut ex plenitudine aut ex flegmone aliquo in capitis membrana generato aut ex eufraxi aut acredine humorum. His enim cognitis facilius diuturna passio adhibita curatione soluetur.

Signa si ex eufraxi caput doleat. Cap. XXXV.

Si ergo sentiat grauitatez sibi in capite fieri multis in locis manifestum est q̃ non est qualitas sola .i. distemperãtia aut vapores aliqui sed plenitudo humorũ ex eufraxi effecta. Ad cognoscendum ergo tibi non solum dispositionem capitis manifestam esse oportet ab eis que predicta sunt signis in omni cõtemplatione passionum: sed ⁊ totius corporis naturam si plectoricum est aut non: ⁊ que nõ precesserunt omnia sunt preuidenda.

Signa si ex flegmone in capite fiat cephalea .i. capitis dolor. Cap. XXXVI.

Si dolor capitis cum pulsu sentitur manifestum sit tibi qui ex flegmone aliquo contingit capitis dolor ⁊ passio.

Signa si ex ventositate fiat capitis dolor. Cap. XXXVII.

Quod si sola sentitur tensio sine grauedine ⁊ pulsu manifestum est ventositate tumentis fieri spiritus magis q̃ humore.

Signa si ex acredine humorum dolor capitis fiat. Cap. XXXVIII.

Si autem nihil sit horum: mordicatio autem sola fiat: scias hunc dolorem quia ex acredine cholerici efficitur humoris.

Signa si ex calore fuerit dolor aut distemperãtia capitis facta. Cap. XXXIX.

Si autem ex his que dicta sunt signis nihil horum fuerit ex quo generetur capitis dolor: ⁊ si caloris sensibilitas fiat in capite ex natura videtur esse calidioris distemperãtie: ⁊ que precesserint signa calida extiterint existimari oportet magis distemperantiam calidam esse per quam ab inferioribus partibus ad superiora quasi a vẽtosa superflui trahantur humores. ⁊ sic repleto capite fiunt dolores.

Curatio cephalargicorum. Cap. XL.

b Signia.s.

His [b] enim preuisis que necessaria sunt adiutoria in diuturnis capitis passionibus sunt procurãda. Si enim ex plenitudine fiat humorum totius corporis. Primo euacuatio est adhibẽda aut per flobothomiam aut per catarticuz. Si autem non fuerit totum corpus plectoricum sed solo magis capiti tibi videatur causa inesse: ⁊ naturaliter ipsum sit repletum ⁊ propter adductos in se humores ⁊ ibidem retentos ledatur infirmus: huic neqz flobothomus neqz catarticuz adhibendũ est. sed ex precedentibus causis contemplationem fieri oportet vt ⁊ ipse solus qui patiť requirať locus. Et si quidẽ infixos ibidem humores frigidos existimaueris esse seu calidos adductos: siue per ĩbecillitatẽ capitis ibidez immpositi cõtineanť: embrocas oportet adhibere ⁊ fomẽtationes cum altea vel oleo aut herbis in aqua coctis non satis calidis sed ⁊ robur habẽtibus vt confortare valeãt caput q̃le est omotribem idest octobrinũ oleũ .s. amarũ quod primo tempore fit. ⁊ accipit folia oliue vt sit amarum. vtilissimum enim est cui admiscendi sunt cornubi hedere. aut herpillum [c] aut mẽtha viridis. Procedente autem tempore calidiora quedam adhibenda sunt ⁊ admiscenda idest aut sisimbrium aut pulegium: aut folia lauri aut calamentum. Talia ergo opz ⁊ his similia adhiberi ⁊ maxime in hieme: ⁊ vbi nimia videtur cõtineri distemperãtia frigida: ⁊ vbi infulti sunt glutinosi humores ⁊ pingues. Satis etenim per hec digeruntur infixi humores ⁊ confortatur caput: vt postmodum non infirmando possit a se superuenientes humores expellere. sepius eniz locus alter altero calidior est quando non potest eos attrahere. sed per imbecillitatez repletur quando suscipit magis q̃ attrahat. Sic enim oportet agere quãdo frigidi humores caput replent.

c .i.serpillum.

Curatio si ex cholerico humore dolor capitis fiat. Capitulum. XLI.

Si autem calidi humores fuerit ⁊ cholerici: embrocas de oleo ros. tepido adhibebis. ⁊ ex papauere ⁊ rosis in aqua coctis apozima permixtum embrocabis. Et ea que paululũ digerant admiscebis .i. hedere folia aut herpilli aut camomille herbe aut camomillinũ oleum. Et lauent se balneo temperato .i. tepido. Et lauẽt caput aut de succo ptisane aut de vitellis ouorum tepida aqua vtentes: calida enim satis aqua ⁊ feruens in hoc nihil iuuat: sz magis ledit eos ⁊ causam commouet. Cum autez generit feruor caloris nõ est tunc opus lauare: sz mellis modicum admiscebis cum vitellis ouorum. Naz oĩs calida inimica sunt eis siue smigmata [d] sint siue apofleumatismi [e]. Subuenimus eniz humectationibus ⁊ balneis: quo adiutorio magis euentãtur vel digeruntur cholerici humores: qr non iuuantur si satis sicca sunt aut calida que adhibentur. Impinguanť [f] enim magis sub his q̃ ad digestionem perueniant. In quibus autem pingues sunt humores ⁊ non satis calidi: in his ego suadeo nõ de subito venire ad ea que diaforesiz [g] faciunt. Mitiganda est enim magis materia per mediocres inunctiões ⁊ balnea. ⁊ sic ad ea veniendũ que amplius diaforetica sunt virtute ⁊ que subtiliare valeant adhibenda sunt adiutoria qualia sunt de nitro ⁊ sapone composita. Declinante autem passione fricationes oportet capiti adhiberi: ⁊ magis in balneo cum sabanis [h] detergi ablatis scilicet capillis. Et obtarmica .i. sternutationes ⁊ sic ea adiutoria adhibenda sunt primo: qr simplicia: postea fortiora. Ea aũt vt facilius inueniant volenti conficere subiectaz ipsas confectiones: habet autem ipsa scriptura sic.

d Smigmata grece vnguẽta latine. Jañ.
e .i. deductiones flegmatis a capite p caputpurgia vel gargarizata.
f .i. augentur.
g .i. resolutionẽ.
h Sabane sũt pãni asperi ad abstergẽdũ q̃bus vtunť hoĩes in balneis.

Ad capitis purgationem irrinum .i. capitis purgatorium. Capitulum. XLII.

Irrinum .i. capitis purgatorium. Sitter [i] ℥.j. aleos. ℥.j. salis armoniaci. ʒ.iiij. elaterij [k]. ʒ.iiij. teres ⁊ tritis admiscebis oleũ ficioniũ ⁊ oleũ irrinũ [l] aut ciprinũ [m] oleum donec ceroti habeat spissitudinẽ. Repones aũt medicamen in buxide cornea ⁊ cũ opus fuerit inunges intrinsecus nares. Et iube vt ad se trahat spiritũ: experimentatũ est. Iste eniz irrinus nõ solũ eos iuuat qui habent diuturnos dolo-

i Sitter: gĩt: nigella eiusdẽ generis sunt.
k .i. succi fructus cucumeris agrestis.
l .i. deircos.
m .s. alcãna ⁊ fit de granis cipri arboris.

res capitis: sꝫ ꝛ q oculoꝝ infusionē de capitis humectatione patiunē ꝛ epilepticis facit magnifice: educit eniꝫ ex capite fortiter humores seu[a] glutinosi sint in capite ꝛ in cerebro: ꝛ ibidē pingues ꝛ spissi cōtineanē. Est aūt ꝛ alius de ciclamine irrin⁹ nihil deterior hoc qui. ℞. ciclaminis sicci. ʒ.j. nitri sicci. ʒ.v. Si aūt pro nitro elacteriū[b] mittas adhuc melius fit. Uteris aūt ꝛ isto h mō teras ea diligenter ꝛ sic p penā aut per calamū in narib⁹ suffles ꝛ iubebis vt ad se trahat spiritū ꝛ post hoc sursuꝫ faciē attēdat deinde iterū visuꝫ[c]. Et exputare facies: qui se in ore collegerit humores. Hoc enim sine molestia fiet ꝛ neqꝫ deterior est peiore.

¶ De cerotis ad capitis dolorem ꝛ trociscis anodinis. Caplm. XLIII.

Utere aūt epithimatibus in capite ꝛ vnctionibus in diuturnis passionibus que adaperire ꝛ digerere valeāt humores. Ex qbus est optimū. ꝛ h sepius experimētatū habemus. Habet autē scriptura hec epithima ad diuturnos dolores capitis qđ ℞. olei irrini[d] pēcedani[e] castorei. añ. ʒ.j. baccarū lauri. ʒ.ij. rube folioꝝ teneroꝝ. ʒ.iiij. cōficies aūt cū oleo roſ. cerotū ꝛ vteris. Ante aūt rades caput ꝛ suppones per totū caput. Qđ si paroxismus superuenerit cū vrgenti dolore: ita vt nec ferre possit: vsus sum hoc trocisco q sil' ꝛ mitigare dolorē ꝛ recorpare[f] possit q. ℞. opij[g] pencedani. ʒ.xvj. opij miconis. ʒ.ij. anisi iusqami croci myrre scamo[c]. añ. ʒ.ij. aceti qđ suffic. facies troc. ꝛ i nimio dolor' punges caput. Illos ḡ opꝫ his vti q ex pigui ꝛ spisso hūor' aut ex spūs vētositᵉ dolores gñat.

¶ Curatio quibus ex qualitatis distemperantia dolores sunt. Caplm. XLIIII.

Si autem ex qualitate caloris dolores fiāt talia. s. opꝫ adhiberi q̄ in dolore ex cholico hūore expedire diximus absqꝫ flobothomo aut catartico. Qđ si ex cōstrictione vētris cōtingat cōmotio aliqua capitis oino opꝫ festinare deduci[h] vētrē cibis: ꝛ que paulatiꝫ purgare pñt. Sūt ad hoc qppe multa: maxie tñ que sal accipiūt. Siqdeꝫ de glutinosis ꝛ spissis humorib⁹ ꝯstrigat vēter. dabis ex hac ꝯfectiōe que. ℞. salis armoniaci. ʒ.ij. piperis. ʒ.j. euforbij. ʒ.j. dabis antē in ouo aut in ptisana. ℈.iij. aut. iiij. Si aūt nō est flegmaticus humor vteris catartico qđ cholerā purget qđ. ℞. salis cōis frixi. ʒ.iiij. piperis. ʒ.ij. scamonee. ʒ.j. dabis aūt in ouo aut in ptisana. ℈.iij. aut. iiij. Si aūt nō est flegmaticus humor vteris catartico qđ cholerā purget. qđ. ℞. salis cōis frixi. ʒ.iiij. piperis. ʒ.ij. scamonee. ʒ.j. dabis autē in ouo aut in pane ꝛ vbi volueris coclearium vnū sine aliqua molestia purgat vel mollit ventrē: ꝛ audacter ego vsus sum in isto ꝛ illo qđ euforbiū recepit. Qđ si supfluat vēter ꝛ amplius ipsa siccitas corporis faciat capitis doloreꝫ contēdimus per ciboꝝ ꝛ potuū constringere medicamina. Si autem ex vigilijs ꝛ sollicitudine contingat hec passio exhibenda sunt ad hec ea que soporem inferant. Mitiganda sunt enim omnia que infirmis superueniunt vt facilius recipiant sanitatem.

¶ De emicraneo dolore. Cap. XLV.

Sepius doloreꝫ media pars capitis patiē initiū sumēs ab ipsa testa quā graneū greci appellāt: vñ ꝛ emicraneū appellaē eo q media ps teste patiaē. Et fit hoc cuꝫ superfluitas ibi aliqua incesserit: aut certe resolut⁹ humor in vētositateꝫ exagitat loca. Qđ si sine aliqua superfluitate humoꝝ tibi videaē mēbrū lesuꝫ eē capitis preuidēda est curatio: ꝛ ipsi soli adhibenda sunt adiutoria localia. Si auteꝫ plenitudo humoꝝ molestias inferūt. tunc multifarie opꝫ cōsiderari ꝛ cognosci quisnā sit que augmētatus est humor. Manifestum est enim: qꝛ euacuationeꝫ ex ipso opꝫ fieri. Nā si sanguis supeminet flobothomandus est. si aūt aliquis ex alijs fuerit humor catartico: qui lederent[i] purgandi sunt humores.

¶ Si patiaē caput ex stomacho ꝛ exinde emicraneus dolor fiat. Caplm. XLVI.

Sepius eniꝫ cōpatitur caput ex stomacho: aut imbecillitate sua aut nō digerendo bñ aut cū circūdaē humore in seipso aliquo. i. aut cholerico aut flegmatico: ꝛ non digerunē bene. Contēplādū est ēt ex q̄ h euenerit cā vtrū ex calida distēperātia aut frigida. Si eni ex frigida necesse est vt ꝯfortatiuis ꝛ calefaciētib⁹ curenē adiutorijs. Si aūt ex calida q̄ i frigidāt ꝛ tēperant adhibēda sunt medicamia.

¶ Si ex frigido humore in stomacho existente emicraneus dolor fiat. Cap. XLVII.

Si igitur ex frigido humore in stomacho ꝯsistēte emicranei dolores fuerit exorti. Priō qdē stomacho embroce de vino: ꝛ oleo nardi. ꝛ glaucino[k] ꝛ storace ꝛ mastice sunt adhibēde. Prius hoc aūt ꝛ epithima aut poliarthion[l] aut philagrion[m] sꝫ ꝛ marciathon[n] qđ vocaē optime facit solués intra stomachū factas vētositates. Sūt aūt ꝛ cibi tales dādi q calefaciāt ꝛ subtiliare possint humores corroborādo stomachū. His eniꝫ hydragogū[o] vtile est si anisuꝫ habeat adiūctū. Utilissimū est ꝛ oxymel datū cū porris coctis cōmixtū. Et mala cydonia cōposita cuꝫ pipere ꝛ. cc. Iuuat aūt eos ꝛ hyssopo ꝛ aniso ꝛ apio ꝛ dauco apoçima potatū. De oleribus aūt caulis ꝛ rapa ꝛ helyosparag⁹[p] ꝛ bleta cū sinapi ꝛ cappari. Aliū aūt sepi⁹ elisit dolores quēadmodū ꝛ salsamēta ꝛ nichatara[q] que dicitur caraxos.

¶ De vomito ꝛ catartico ꝛ cataputijs. Ca. XLVIII.

Iuuat aūt eos vomit⁹ post cibū. ꝛ catarticū in cataputijs[r] cōfectū hūs collogntidas ꝛ euforbiū quaꝝ confectio ℞. hec aloes epatici. ʒ.j. ꝛ. ß. euforbij. ʒ.j. ꝛ. ß. collogntide iterioris scamonee. ʒ.j. bdelij stiptici[s]. ʒ.j. ꝛ. ß. comeos[t]. ʒ.j. nitri alexādrini. ʒ.j. ꝛ. ß. ellebori nigri corticis. ʒ.j. solues cū succo brasice[u] aut citri aut rodomelle[x] ꝛ facias cataputias[y] ꝛ dabis ex eis. ℈.vj. Opꝫ aūt nō subitā aut semel facere purgationē sꝫ paulatiꝫ facē ꝛ dare ipsaꝫ potionē: ꝛ sic ꝑuenire ad ꝑfectā dosiꝫ. Est eniꝫ ꝛ h recorpatiua[z] nō minor acceptiōe vere antidoti: ꝛ sine molestia purgat ꝛ nō sūmos tm̄ attigit hūores: sꝫ ex ꝑfundo trahit ex ipsis radicibus supiorib⁹ hūores. Et siqs h recte vsus fuerit nō solū emicranicas passiōes sꝫ oēs diuturnos dolores sanare pōt: necnō ꝛ scothomicas passiones ꝛ epilepticas sed ꝛ arteticas ꝛ podagricas ꝛ sciaticas. Per hāc eni potationē de glutinosis ꝛ spissis ꝛ piguibus humorib⁹ ꝯsistētib⁹ in stōacho: aut alicubi faciētibus dolores integra sanitas restituitur.

¶ Si ḋ cholico hūore fit emicranea passio. C. XLIX.

Si autem ex cholerico humore emicranea fiat passio. Assumēdus est p̄ oiuꝫ panis in aqua calida infusus. Ceterum aūt ꝛ malue ꝛ lactuce comedenda sunt:

a Pro si etiam.
b Est succus fructus cucumeris asinini.
c Attendat sursum.
d .i. geyreos.
e .i. panis porcini.
f Recorporatiua medicina est inspissatiua q̄ carnē ꝛ cutiꝫ densat confortatqꝫ mēbruꝫ ꝛ tēpat complexioneꝫ. Iañ.
g Nota qđ opiū stat h pro succo tm̄ ita q p opiū pēcedani itelligit succū. pēcedani. i. feniculi porci. ꝛ p opiuꝫ miconis succuꝫ miconis. i. papauris albi.
h .i. laxaria cibis
i Si ad caput ꝯscēderēt: vel legeledunt.
k In antidotario vñ inenit receptio oli glaucini: ꝛ diē Iañ. se inenisse receptā eius in qua non intrat glaucuꝫ qđ ē memithe.
l Est epithimā pluribꝰ valēs: ꝛ di apolis qđ ē pluralitas.
m Philagriō ē epithima qđ interpretaē amās agrestia quoniā actria recepit.
n Anguentū etiā antido. nicolai.
o .i. aque educētiū medicamen.
p Paulus capitulo de curaçpaticoꝝ helyospagus est idē qđ ꝑpag⁹ seu similitas ſpagi.
q Nichatara est genus salsamētie: ꝛ dr̄ q̄si fluere faciēs sca dissolutiua. Et dr̄ caraxos eo q vidit ꝛ incedit.
r .i. pillulis.
s A loco.
t .i. gūmi arabici.
v .i. caulis.
x .i. melle rosato.
y .i. pillulas.
z .i. recorporatiua medicina est inspissatiua q̄ carnē ꝛ cutiꝫ densat confortatqꝫ mēbruꝫ ꝛ tēpat complexioneꝫ. Iañ.

sunt: et secundum totum sint omnes humidi et temperati cibi. Et balnea similiter temperata ex aqua dulci etc. Et novissime catarticum dandum est cum hierapigra diagredium: et alia queque talia que choleram purgare valeant. Qui autem bene purgare voluerint ea medicamina que satis calefaciunt nullo modo sunt assumenda. Similiter autem et deforis ponenda sunt illinimenta que non satis sint calida. Et omnis cura talis sit in hac reddibita qualem in capitis diximus doloribus debere fieri. eadem enim ipsa sunt secundum genus: preter quod diuturna sunt et fortissima in cephalicis passionibus. Ut autem facilius invenire possis ad unamquamque causam expedientia auditoria scribam tibi ipsa graphariaª.

Crisina[b] locale ad dolores ex frigido dolore emicraneo. Capitulum. L.

Euforbij. ʒ.j. castorei. ʒ.j. cum aqua teres: et in aurem mittes in ea ipsa parte que dolet: et ad balneum ire iubebis: et modice perfricetur: et sic in aures eius mittes medicamen: deinde lavet secundum consuetudinem satis. enim bonum adiutorium est et frequenter eo usus sum. Maximum. s. et hoc adiutorium est quod. ℞. euforbij. ʒ.iiij. melangraphicon[c]. ʒ.iiij. myrre trocite[d]. ʒ.iij. croci. ʒ.ij. crocomagmatis[e]. ʒ.ij. piperis albi. ʒ.iiij. aceti quod sufficit: hec omnia resolvantur bene: et similia fiant pinguedini mellis. Et sic illinies incipiens a meso[f] supercilio usque ad timpora tota: et maxime si nudus fuerit locus de capillis: et cum cessaverit iterum unges in eo ipso loco usque tertio. Oportet autem illinire medicamen de mane ut possit bene iuvari[g] donec lavet. Observet autem ne dum inungitur aut lavatur medicamen ingrediatur in oculos: spongiam enim teneat ante oculos et cum senserit inungi oculos detergat. Et cum ambulaverit ad balneum similiter faciat et inungat: et hoc sepius faciat donec ad perfectam sanitatem perveniat. Et cum ipse a passione fuerit relevatus utatur hoc adiutorio cum intervallo: ut non iterum in eandem incidat passionem. Hoc autem maius adiutorium ad diuturnos et fortes dolores non est possibile invenire. Ad mediocres autem et leves dolores hoc sequenti frequenter utere medicamine. Quod. ℞. oleiʰ sabini lib. j. cere. ʒ.iiij. euforbij. ʒ.j. hoc autem uteris et inunges mediam partem frontis cum tempore suo musculos continente antequam lavet in balneo. Facit autem hoc maxime ex frigore dolorem patientibus. Alia enim multa sunt posita ab antiquis: sed sufficiant sola illa a multis tradita et experimentata.

Quibus ex cholerico humore fiunt emicranee passiones. Capitulum. LI.

Quibus autem ex cholico humore fiunt emicranici dolores sufficiet de croco trociscis factis illiniri loca dolentia. Similiter et de trigono[i] trocisco. Sed et terra egyptiaca illinita facit. Que si volueris illinire cum aceto et oleo ros. et camomillino: aut aliquo mitigatorio succo illinies: aut ex aliquo pagorico[k] succo: vel ex his similibus. Omnibus oportet uti secundum methodicas. i. rationabiles regulas et dignam Hippocratis medicinam. Ad emicraneum dolorem. ℞. baccarum lauri siccarum partes. ij. et libani[l] partem unam et tundes et cribellabis: et teres cum aqua et illinies frequenter probatum est. Item aliud piper et gummi solues cum ovi albumine et illinies. Item aliud crocomagmatis aloes epatici ana. ʒ. iiij. galle asiane[m] non pertuse. ʒ.ij. aceti quod sufficit.

De frenesi. Capitulum. LII.

Quoniam quidem frenesis acutissima est passio et periculosissima omnes medici consitentur. unde que consistit aut qualiter patitur cerebrum aut qualis pars eius lesa est: et de curatione ipsius passionis indicandum est. Dicamus quomodo est ista frenesis: et que causa ipsius vel quomodo cognosci oportet aut qualiter evenit ostendamus. Multi enim antiquorum maxime de cognitione ipsius erraverunt non modice: ut etiam alienantes existimarent freneticos esse. multum enim differunt inter se frenesis et alienatio.

Que causa est frenetice. Capitulum. LIII.

Fit ergo verus freneticus ex cholibus rubeis cum ad cerebrum pervenerint incensa febre: et flegmonem ibidem faciunt: aut in myringa. antequam sursum ascendat et se infigat ibidem vel constipet: non frenesis sed pafrenesis appellatur. i. alienatio mentis ex intervallo facta. Et hoc contingere solet quando in statu est posita febris acuta completime. Et hec est proprietas pafrenesis: quod non in toto tempore permanet in febre sed pausat. Frenetica autem passio semper manet. Est autem ipsa febris non in una specie: sed in diversis. Si igitur ex acute[n] cholera consistat est quidem mitior: si autem ex rubea fuerit cholera fortior et valida nimis efficitur: et febres infert maiores. Fit autem ex[o] alia que et chiriodos[p] vocatur quod plus sine mensura est quam illa que ex rubeis fit choleribus. Ita ut ex nimia febre exardescat et exuratur homo.

Signa future frenetice. Capitulum. LIIII.

Precedit autem futuram frenesim frequens insomnietas: et somnia fingeta cum mentis turbatione. Et exiliunt: et phantasias patiuntur: ut etiam aliqui videre se indicant: et que futura sunt predicere volentes incipiunt interdum minare his qui in domo sunt vel aliquid dicere. Et dum loquuntur aliud ex alio dicunt. Aspiriores quoque et furiosiores videntur esse plus quam fuerint: et grande et spissum aspirant. Et pulsus habent parvos et duros: et in posteriori capitis parte quam ymondi dolorem sepius patiuntur: Quod si passio[q] superfluxerit ita ut iam proxima sit frenesis et extensis oculis et pavidis attendunt humidos satis et pavidos habentes oculos et rubeos et lippos habent oculos et inherentes. Et lachrymantur non ex ambobus sed ex uno tantum. Appropinquante autem iam passione incipiunt ex stragulis[r] vel ex stramibus pilos aut festucas extrahere. Et neque responsum reddere interrogantibus certum possunt. Et linguam adhuc magis habent asperam et febres sicciores: et interdum tremuli fiunt desiccato cerebro et ex ipso cerebro procedentibus nervis[s] et insensibiles fiunt ita ut exiccati aut vix aut nullo modo obediant[t]. Talia enim patiuntur et his similia habent signa: qui veram incurrunt freneticam: et in quibus ab initio passio ipsa in cerebro futura est. Neque enim aliquid aliud patiuntur qui veram frenesim habere incipiunt quemadmodum aliqui existimant quod ex flegmone diaphragmatis fiat freneticus quod non est verum. Sed et ipsum quidem cum flegmonem habuerit diaphragma maxime generat alienationem ut similis videatur esse freneticis. Quod si mixta fuerit cholera rub. flati vocatur frenesis: quia exinde insomnietas fit corporis sed non est vera frenesis.

Note frenetice signa. Cap. LV.

Cognosces autem ex permixtione humorum gignari freneticam: et ex ipsis que supveniunt synthomatibus permixtis. Etenim insomnietates patiuntur similiter et indifferenter: et iterum postmodum alienantur. Deinde somno profundo gravati opprimuntur: et cum turbore quodam et mentis motu evigilant. Et respondent his qui presentes sunt cum turbore animi et irrationabilia et inania[v] habent in sermonibus suis.

De his quibus iam diuturna frenesis eventura sig. C. LVI.

Scire autem oportet quod si longinqua futura est passio hec eis fieri solent. Quando enim imbecillior fuerit virtus signa mixta eis apparent ut alia aliqui frenetica existiment esse species sed non est alia. Ab initio enim turbatio animi fit: et inaniam patiuntur: mox igitur cholera[x] sursum petentia commovent cerebrum. Post hec autem similiter cum

a. Crisina grece ...ma latine Ja.

...encausum ...Jan. ...loco. ...olei de croco. ...medio. ...gerab co.

...oleum ad gla... ...cap. de scli... ...ingr... ...olea ... ...penetrabi... ...quod fit o... ...de sabina ...sabina ...Jan.

...medi... ...composito ...describitur ...hoc capitulo. ...mitigatorio Jan. ...Thuris. ...loco.

n. i. acuta subtili permixta cum aliquo flegmate.
o. i. ex cholera adusta.
p. i. frenesis ardentissima.
q. i. dolor.
r. i. vestibus.
s. Desiccatis.
t. Sensui. s. ad motum.
v. i. vana.
x. In neutro genere et numero plurali

etbicis febribus fit per totū cerebrū. Et iam inordinatis ⁊ inaniatis verbis ꝓrūpūt. Et iacētes neqȝ loq̄ pn̄t ꝓpter imbecillitatē virtutis neqȝ in lecto scemata[a] iacēdi appetūt neqȝ exiliūt fortiter. Inordinate tñ manus huc illucqȝ iactāt: ita vt nescientes causam putent eos aliqd querere ⁊ inuentū velle cōprehendere. Aliq aūt ipsoꝝ neqȝ oculos apiunt aut ipsas subleuant palpebras deficiēte virtute: vel si apparuerint aliqñ molestāte humore: iterū modico attendentes tpe mox recludunt. Hec enim imbecilli facta virtute efficiunt̄ signa: ⁊ nō est frenetica altera spēs: sȝ ipsa quā declarat pulsus imbecillitas ⁊ virtutis: cū fuerit durus ⁊ paruꝰ ⁊ angustus oīno oībus: qm̄ plurime aūt magis diuturnis freneticis. Istis ergo signis sunt cognoscendi frenetici. Ceterū vt[b] aliqui ad has passiones optime adhibeant curas dicendum est.

a .i. ordines decubitus iacendi.
b Pro qualiter.

## Curatio freneticorum. Cap. LVII.

Omnes aūt qui verā frenesim patiūtur si virtus robusta est: ⁊ nihil aliō ꝓhibuerit festinare opȝ vt flōmētur eo ꝙ sup oīa est hoc p̄muȝ ⁊ magnum adiutoriū. Si aūt ꝓhibeat infirmus qð sepius euenire solet: vt neqȝ porrigere velit manū medicis: oīno opȝ venā que in media frōte est rectā tāgere. Fit aūt hoc optime si corio ꝯstringat̄ artificiose collum vt tēsa appareat vena. Ego igit̄ sic sanaui quēdā valde freneticū existentē: quē satis multi ⁊ fortes cōtinebāt domestici ligaturis ꝯstrictū: vt in frōte ei venaȝ possemus incidere. In tāta eniȝ furia versabat̄ vt oīa que maniaci facere solēt ageret. Postea v̄o secūdātes flōmū tātū detraxerūt sanguinū quātū rō postulabat. Et sic qdē eū curauimꝰ celerius cū has ⁊ alias oēs ordine ꝓsequētes curas in eo adhibuimus. Hoc eni agi opȝ si nō pōt ab ingetudine[c] ipsius in brachio incidi vena. Post aūt sanguis detractionē localia ei adhibui adiutoria. In p̄mis oxyrodino .i. aceto cū oleo roȝ. mixto caput infundes p̄mere[d] tēptās ascēdētes humoꝝ vapores vt roborare possit cerebrū ⁊ totum caput vt nō ipsuȝ[e] calīn exīs a mpliꝰ ad se trahat humorē ⁊ ꝓp̄ B magis repleat̄. Prouideri aūt opȝ acetū vt ⁊ pagoriçet[f] ⁊ somnuȝ facere possit. In p̄mis enim oȝ admisceri q̄nta ps aceti. In nimia aūt accessione ēt hedē nigre aut herpilli quartā ꝑtem remoto aceto miscui. Qñ autem augmētata fuerit passio ⁊ insomnietatē patiuntur ⁊ alienant̄ adhuc magis plus iuuādi sunt ⁊ ampliꝰ infundendū est caput oxyrodino[g]. Et fomētanduȝ est ex aqua vbi decoxeris camomillā herbā ⁊ papauer ⁊ herpillū[h] ⁊ hederā cū vnctione oxyrodini. Odoribus etiā ⁊ linimētis oīno subueniat̄ ⁊ insomnietates amputent̄ ⁊ somnꝰ inungat̄ al's ingerat̄ laboranti qð solum ⁊ maximū laborātibus est remedium. Quod si his adhibitis permaneat insomnietas ⁊ alienatio dabis ei bibere ad oīa vtilissimū factū adiutoriū diacodion. Nō solū enim adiuuat insomnietates sȝ ⁊ febres amputat. Adhuc autem ⁊ ardēs caput extinguit. Si autem nihil satis vrgeat mali nō festines dare diacodion ⁊ maxime si nō verā frenesim esse cognoueris .i. si nō ex solis cholibus sȝ cū eis flegma sit mixtū ita vt sit nō vera quā notā diximꝰ oīno ꝓhibeat̄ diacodion aut aliud aliqð saporiferū vel anodinū medicamen. Si aūt imbecillis virtutis tibi eē videbit̄[i] ꝓhibēde sunt magis narcotice potationes que somniū faciūt. Imbecillē igitur virtutē hñtes nō qualiscūqȝ lesio ex hac tali potatione subsequit̄ sȝ ⁊ interdū moriunt̄. Cōtēplari etiaȝ opȝ ⁊ domuȝ in qua infirmus iaceat in qua aer esse oȝ neqȝ pinguis neqȝ satis infusus[k] aut frigidus aut satis calidus vt neqȝ cōdēsari caput possit neqȝ repleri sed tēperatus eē magis vt ipsa tēperātia ministret̄ fridus spūs ⁊ relaxet̄. Sit aūt aer magis luminosus ꝙ obscurus. Sed nec amici frequēter aut multitudo hoīuȝ ingrediat̄ ad ipm̄. Sed neqȝ tristitia neqȝ iracūdia ei cōmonēda est aut indicēda. Nā ⁊ multitudo hoīuȝ ingrediētiū aerē pinguiorē faciūt spirātes[l] humidū spūȝ[m]. Caueat etiā mouere se fortiꝰ: sȝ paulatim vt nō agitet̄ lectꝰ paroxinticon:[n] est enim si a somno īpediat̄. Fricent̄ aūt paulatim ⁊ leniter in iferiores ꝑtes: ⁊ tūc amplius qñ spasmi fiūt laborāti. Adhibēde sunt ēt ⁊ ligature ꝑ coxas ⁊ pedes eteniȝ ꝓtrahūt hec mām ad inferiores ꝑtes ⁊ spasmos pagoriçāt[o]. Optimū est enim ⁊ post fricationē fomētari inferiores ꝑtes: ⁊ sic constringātur ligaturis vt possint magis continere inferiores ꝑtes mām. Sed opȝ fieri h̄ añ accessionē. Cuiꝑ etiaȝ ⁊ vētositates adhibere debes ⁊ maxīe ante accessionē: vt per ꝯriā partē deducāt mām que ad supiora cōtendit purgare. Sil'r aūt ⁊ epithimata opȝ adhiberi que neqȝ nimis cal'a sint neqȝ nimis frīda: sȝ tēperata magis. Que enim calefaciūt plimū viscera maximū maluȝ ibidē ingerūt ⁊ ex hoc subito magis caput replet̄. Pro hac re fomētari fortiter nō opȝ p̄cordia ⁊ maxīe his q̄ fortiter febriūt ⁊ vbi est plenitudo humoꝝ ⁊ caput petit. Sufficit ḡ solū lini semen in hydroleo[q] coq: ⁊ apoçimate camomille herbe facto adhiberi tepiduȝ visceribus: hoc enim ⁊ ardentia ⁊ tensa mitigat.

c .i. ꝓpter inquietudinem.
d .i. reprimere.
e .i. caput.
f .i. mulcet seu mitigat. Iañ.
g .i. aceto mixto cum oleo roȝ.
h .i. serpillum.
i Eger.
k Vaporibus.
l .i. expirātes.
m .i. anhelitum.
n Accessionis seu exacerbationis. Iañ.
o .i. mulceant seu mitigant.
p .i. egro.
q Hydroleon est mixtura ex aq ⁊ oleo. Iañ.

## De cibis in frenesi. Cap. LVIII.

Oportet autem inter medicaminum operationes etiam escarum virtutes que expediunt ordinari. Multi enim ignorātes cibos ministrāt: ⁊ nesciunt vtrum potius ledant aut sanent. Mox ergo a primordio ptisane succus ministrandus est bene coctus. Si autem non eis hoc suaue est: etiā cū granulis[r] dabis sine aliquo cōdimēto addēs eis modicū solius apomellis[s] aut hydromellis[t] suauitatis causa modicū addat̄ aut hydrorosatuȝ:[u] hydromel[x] aūt ⁊ maxime cibariaticon[y] q̄si ꝯriū fugere opȝ ⁊ mel solū ⁊ oxymel. Or si suauis nō sit eis ptisane succus: multi eniȝ nec nomē ipsiꝰ libēter odiūt: his ḡ dare opȝ auene succū si inueniat̄ aut ciceruȝ. Si aūt abhorrēt sorbitiones paneȝ eis in aq̄ cal'a infusum dabis. Nō eniȝ minus iuuat ꝙ suprascripti succi sicut existimo. Et magis ex oleribꝰ comedāt qualia sunt intiba ⁊ malue elixe. Interdum etiā nō cocta satis: si nimis febrire videant̄ ⁊ sitiāt multū ⁊ insomnietatē patiant̄: ex hoc enim iuuabunt̄. Et adhuc magis prodest si caulis tyrsos coctos ⁊ lactuce tyrsos dederis ⁊ melones ⁊ cucumeris interiora. Digestione igit̄ apparente etiaȝ pisces asp̄ratiles[z] dabis ⁊ euchimos ⁊ pectines. Poma aūt accipiāt: ꝑsica[⁊] duratiua ⁊ cerasa ⁊ mela[?] ⁊ malagranata: sed de his oībus modice. Potationem aūt dari eis ꝯuenit: ⁊ subinde paulatim calidam aquā. Neqȝ enim multū appetūt potuȝ neqȝ iuuantur si semel multum bibant. Frigidam autem aquam omnino prohiberi oportet: propter qð non est vtilis. Nam si sit intrinsecus flegmon aut in visceribus aut alio aliquo membro non paruum periculū accidet. Si enim de presenti videat̄ iuuare vel mitigare frigida potio: postea tñ duras ⁊ pessimas efficit febres vt etiā ⁊ alienationem augmētet: ⁊ vt simpliciter dicaȝ omnia mutat in peius. Cautius ergo est vt calida aq̄ vtat̄ magis quā frida. Scio aūt q̄sdā hydroleo[⁊] vsos fuisse i potu

r .i. cū granis ex decti integratis cus.
s Quñ fauus mel lis in aq̄ [illegible] aq̄ illa mellita apomel dr̄. Ia.
t .i. aque mellis.
u .i. aqua rosa.
x Hic ꝓhibe potū hydromellis puri. sȝ i pagrapho p̄ce. pcipit ꝙ paruū eo mulcet cibus.
y Est potus q̄dā qui loco vini fit vt ceruisia ⁊ me do. Iañ.
z .i. aspi seu aspa mosi.
⁊ Persica aurantina vnde Iañ. sunt genꝰ pomi persico nominibus notum.
? Mela ē arbor magna fructus hñs comestibilem maiori perigrinum sine uem Iañ. uis nominis.
⁊ .i. mixtura ex aqua ⁊ oleo.

hi quibus videbantur q̄plurime deficcare superiores
partes passe a cholerico humore. Mitigabāt eniz ex
hoc calores ꝛ relaxabant tensuras viscerum ꝛ flegmo/
nes ꝛ per ventrem aut per vomitum purgabaṫ chole
ricus humor non modice. Lauari [a] autē oportet ꝛ vn/
gi his quibus iam exercitatio [b] facta est: ꝛ non quanti/
tas passionis nocet oīno: sed si adhuc siccitas ꝛ insom/
nietas abundent. Et si febriant nihil nocet si lauentur:
maxime si temperato vtanṫ balneo vt neqȝ aereȝ ha/
beant ignitum neqȝ solium [c] calidum. Qui aūt timent
tales lauare febrientes multum errant. Nam qui in/
somnietatem patiuntur: si non lauentur adhuc magis
turbantur: ꝛ sine intellectu sunt. Lauare ergo oportet
vt diximus: sic enim facientes temperātur ꝛ alienatio/
ne ꝛ febre carent. Presumendum est etiam tunc vinū
dari maxime istis in quibus insomnietas multa est: ꝛ
virtus imbecillis etiam si non sunt febres nimie: ꝛ di/
gestio fit in vrinis. Adhuc autem magis eis oportet ꝛ
celerius dari vinum quibus magis consuetudo fuit sa/
nis bibēdi: ꝛ stomachi infirmior ꝛ frigidior sit natura.
In hys enim omnibus opportunum tēpus est ꝛ vinū
dari: ꝛ omni alienanti si mediocriter assumptū est: mu
tat enim eis cordis motum ꝛ insomnietatis excessum
in bonam animi voluntatem cum abundantia somnī:
ꝛ infundit cerebrum ꝛ nutrit corpus in his in quibꝰ nō
est in hypocundrys ardens flegmon: aut si ipsa hypo/
cundria non multum calorentur. Sed ꝛ si virtus infir
mior sit: dabis securius eis vinum bibere: si nō ipso iu
uamine maior sit estimata lesio. Si eniz virtus reuer
tatur ꝛ cadat passio: omnia agere possumus ꝛ adiuua/
re multis modis infirmitatem. Incidentibus autē eis
insomnietatem nimiam prouidendum est omnino cu
ranti medico: ne in posterum ledat [d]. Mensuram igiṫ
opȝ fieri passionis male ꝛ vini potationis: vt in nullo a
medico offensa proueniat.

¶ De lythargico .i. obliuioso. Cap. LIX.

VErus quippe lythargicus quē/
admodū ꝛ frene
ticus fit. Habet eni locū ipse in cerebro le/
dēdi: materiam aūt habet contrariā frene/
tico. Ex flegmate enim efficitur humectan
do ꝛ infundēdo fortiter cerebrū vt nō possit rememo/
rari vt aliquid loquatur sed clausas palpebras habens
iacet quietus: ꝛ in toto [e] grauato [f] vel oppresso animi [g]
stupore ostenditur humectatuȝ ꝛ infrigidatum esse ce/
rebrum. Si enim flegmaticus humor fuerit solus ly/
thargicum facit virum alias verū. Si autez non solus
fuerit flegmaticus humor putridus in capite sed ꝛ cho
lericus humor simul cum illo mixtus accidat: ꝛ accidē
tia sunt ita mixta vt modo vigilias patiantur: modo ꝛ
graui opprimantur somno ꝛ modo alienenṫ. Vtrūqȝ
enim agunt simul ꝛ claudentes palpebras ꝛ manus: si/
cut qui euellere aut pilos auferre vult continere ma/
nus non possit. Quicunqȝ enim mediocriter aguntur
clamantibus eis aliquibus aperiunt interduȝ oculos:
ꝛ iterum claudunt. Qui autem imbecilliores sunt ꝛ ni/
mia passione detinentur: nullatenus audiunt neqȝ mo/
uent palpebras: pulsus etiam raros ꝛ breues vel ami/
dros [h] hn̄t: sic ergo eos facilius est cognosci. Dicemus
autem ꝛ quomodo oporteat eos curari.

¶ Curatio lythargicorum. Cap. LX.

OMnia contēplanda sunt dili/
genter ꝛ ea que ab antiqs precepta sunt
custodiri suadeo: virtutem dico infirman/
tis ꝛ habitudinem: ꝛ alia quecunqȝ talia: scilicet eta/
tem tempus anni ꝛ consuetudinem: ꝛ sic sanguinis
his omnibus preuisis detractionem facies: si non ti/
bi aliquid de his que predicta sunt contra resistat: ꝛ
maxime virtus preuidenda est. Deinde sunt localia
adiutoria: nam omnis cura capiti est adhibenda vt
vapores prohibeantur qui capiti inferuntur: ꝛ subue/
niendum est vt qui ibidem humores inciderunt di/
gerantur vel incidantur vel euertantur: alias euenten/
tur. Optime igitur ad hoc vt reprimantur facit oxy/
rodinum: idest oleum rosatum ꝛ acetum. Corrobo/
rat enim hoc caput ꝛ maxime in initio egritudinis fiat
hoc vt non facile suscipiat molestantem in eo reli/
quum vaporem qui referebatur. Qui enim circumte/
netur in cerebro humor flegmaticus est ꝛ frigidus: ꝛ
ideo oportet admisceri in commixtione oxyrodini qđ
subtiliare humorem simul valeat: quale est penceda/
num [i] aut castoreum: aut pulegium: aut calamentum:
aut thimus. Sed illinienda est etiam frons aut casto/
reo aut capillis hominis vstis ꝛ tritis cum aceto: mul/
tum enim iuuat ꝛ excitat sic iacentem: est enim hoc
contra passionem physicum. [k] Quod si permanse/
rit passio ꝛ difficiles sint ad excitandum: vti oportet
obstarnucis: idest que sternutum remoueant: qualia
sunt struciū [l] cum castoreo aut pipere aut euforbio
aut episthimo: hoc enim in naribus insufflandum est:
aliud autem cum penna illiniendum est: sed non opor
tet frequenter hoc fieri. Suffocatur enim virtus eo/
rum: ꝛ adhuc magis repletiones fiunt capiti. Fri/
cari autem oportet coxas frequenter q̄plurime: ꝛ
oleo sicionio perungi [m] aut squillitico aceto. Inter/
dum etiam ꝛ ipsa sola squilla [n] aut synapi aut aceto tri
tis cathaplasmata impones coxis: hoc enim [o] nimium
illata grauedine somni oppressos mortifere excitare
potest. Qđ si nimis maliciosa sit passio vel diuturna
fiat: auferendi sunt capilli ꝛ caput vngenduȝ cū casto/
reo. Sed ꝛ ipsum castoreuȝ dabis bibere. Super aūt
omnia contemplari oportet: ꝛ maxime ante horā vnā
accessionis dabis bibere: eteniȝ subtiliat ꝛ calefacit qđ
frigidum est: ꝛ totum emortuum ꝛ periculosuȝ in cor/
pore flegmaticum humorem desiccat. Ego enim scio
quosdam qui tenebantur multum de solo isto fuisse li
beratos: ꝛ solum ipsum datum iuuisse: adhuc autem
magis cum oxymelle. Si autem ꝛ plectoricus: idest
humoribus plenus fuerit infirmus cum hoc aliquid
quod deducat ventrem dabis ꝛ maxime diagrediuȝ.
Sufficiunt enim duo. ℥. castorei: cui admiscebis dia/
gredy. ℥. 5. aut amplius modice aut minus sm̄ vir/
tutem attendens. Danda sunt etiam non solum adiu/
toria que subtilient humores: sed ꝛ que nutriant qua/
lis est succus de amigdalis cum modico melle co/
ctus. Dare autem oportet ꝛ ptisane succos habentes
comas porrorum: aut apy radices: aut hyssopum si
non nimis febriant. Quod si fuerit febris nimia non
oportet simul hyssopum coqui: sed sufficiant ei radi/
ces apy sole ꝛ simplici oxymelli admixte: ꝛ post pti/
sanas vel cum ipsis potabis. Bonum est vt micas
panis cum apomellito [p] aut hydromellito dari. Hy/
dromelon [q] autem aut cibariaticon [r] non debet eis da/
ri: sed neqȝ guidion [s] aut aliquod vinum cum adhuc
indigesta est egritudo. Initium ꝛo. faciente digestio
ne nihil prohibet ꝛ lauari [t] ꝛ vinum dari modice. Et
maxime post flobothomum ꝛ catarticum mediocre
totius corporis non oportet dubitare de balneis: nisi
forte plenitudo sit humorum. Nam in cute si sit ali/

i .i. feniculus porcinus.
k .i. a proprietate operans preter apparētē rōnē.
l Struciū cōdisi id: est radix similis ellebori albo.
m .i. radice cucumeris agrestis. Januensis.
n .i. trita.
o Cataplasma .i.
p Fauus mellis in aqua lauaṫ ꝛ aqua illa appomel dicitur.
q Purum .s. ꝛ per se.
r Est potus q lo co vini fuit cer uisia ꝛ medo. Jañ.
s .i. vinū a loco. Guidiū inquit Jañ. apō Alexādrū repio inter cibos pleureticoꝝ qđ qdā atriplices exponunt.
t .i. balneari.

qua superfluitas humorum magis digeritur per balneum. Sed in tali egritudine mediocriter calidum sit lauacrum. Ego eniz scio post decem z octo dies ingressum fuisse balneum quendam tali egritudine laborantem neqz attendentem quo detinebat malo: neqz hoc ipsum sentientem q lauaret z magis iuuatus est a balneo euigilans z attendens z loquens z cognoscens oes qui presto erant. Or si virtus robusta videatur oportet lauare in balneo. Si autez imbecillis est virtus: ita vt nō possit infirmus sustinere laborez: aut balnei calorem intra domum lauetur implens tinam aqua calida vt possit ibidem poni infirmus vt sedeat. Sed caput habeat foris aquam z non infundatur caput infirmo. Nam si infuderit caput aqua nihil iuuat: sz adhuc amplius angustias patietur ab infusione calide aque. Hoc [a] igitur vsqz bis fieri oportet. Et sic postea cum melius ceperit habere ducendus est ad balneum. Et vt consuetus lauetur nihil dubitans. Hoc enim [b] oportet rarius fieri bis qui z casus [c] patiuntur. neqz eniz cu ratio multum aliquid exigit. Oportet eniz cognosci q magis casus [d] in frontis spatio consistit anteriores partes capitis tenens: vt etiam sensibilitas earum virtutum [e] amplius ledatur. Fit etiaz ex nimys doloribus vt vtiqz digerantur [f] z incidant animales spiritus z in foraminibus contingant hec [g] accidentia: hec z [h] cuz in membris aliquibus tenetur z clauditur myringe adiuus. Habitatqz [i] ossium foramina [k] fortiora: z q maxime si medy cerebri obcludunt concauitatem. In istis enim particularibus curationibus non est nunc tēpus scribere curas. Reseruemus eniz hoc in illo loco dicere vbi de fracturis contingit loqui.

a .s. lauacrum in domo propria.
b .s. balneum.
c .i. vtiosos aut epilepticos hi nāqz morbi casus vocant: qr cadere cogunt.
d .i. epilepsia vel vertigo.
e Que interi⁹ sūt
f Credo q h' deberet scribi gyrentur: nā in vertigine spūs gyrātur: z ideo videtur i ea oia q̄si i gyro moueri.
g Epilentia z vertigo.
h Accn̄tia fiūt. s.
i Al. hecitaqz.
k .i. fracture cranei penetrantes faciūt etiaz vertiginem.

## De epilepsia. Cap. LXI.

Epilepsie passio vna ex diuturnis passionibus est: z magna diligentia z sollicitudine opus habet: z si neglecta fuerit ab initio sepius cōmoritur qui hanc habet. Capitis enim est ista passio vbi princeps omnium sensuuz est intellectus. Quia ergo capitis est ista passio manifestatur ex hoc qd̄ vident aut intelligunt: vnde nec memores esse possunt qui patiuntur: sed omnis ab eis sensibilitas alienatur: pp̄ter qd̄ z epilepsia ipsa passio appellatur: quia obtinet omnem sensibilitatez capitis captiuiam. Uocant autez aly eam z hieronoxon pp̄terea q sacerdotali honore possideat templum. i. cerebruz: vbi anima habitat: aly autez heracliuz [l] vocant. pp̄terea q fortis sit: z non facile elidatur ipsa passio: z aly aliter eam vocāt. Sed nō oportet scribere omnia: sed illa que ad ipsaz curationem expediūt hec sola magis sciri opz. Hoc enim z tibi facere promisimus.

l Ab hercule.

## Signa epilepsie. Cap. LXII.

Fit enim epilepsia trib⁹ modis: aut enim soluz caput patitur: aut ex stomacho compatitur: aut ex alio aliquo membro patiente ad caput ipsas transmissa malitia compatitur. Qd̄ si ex stomacho fiat epilepsia signa hec sunt: frequenter eniz spasmum patiuntur in ipso stomacho: z tremor est ibi z mordicatio: z cō motionē magis patiuntur epilepsie passionis quando contingit eos grauari a cibo nimio: aut si paruum acceperint cibuz similiter. Quibus aūt ex aliquo membro patiente ad caput initium sumpserit epilepsia manifeste sentiunt ipsius accessiones fieri ad caput: z pronuntiant qd̄ eis futuruz erit ipsa accessione ad cerebrum veniente. Contingit autez hec passio infantibus: z maxime humidiorem naturam habētibus: propter qd̄ pedicon [m] eam aliqui vocant. Quibus autē de capite epilepsia fit: manifesta sunt hec eis signa: etenim grauantur ea que circa caput sunt: z ante oculos obscuritatem z caliginem patiuntur z grauitatem sentiunt. Aliquibus etiam ex dolore nimio capitis hec causa consurget: sed z infantibus maxime contingit hec passio.

m A pedion q est puer.

## Cura epilepsie. Cap. LXIII.

Initium facientes z nos curationum ab infantium necesse est etatibus inchoemus: nihil enim potest fieri qd̄ accipiat. Proficiente autē etate z calore augmentato sufficit solus calor ad consumendam humectationez capitis repletis ex ea concauitatibus ipsius. Quomodo ergo iuuari oporteat z ex nr̄a sollicitudine gubernari possit: vt lac etiam nutricis eorum bonū fiat z sine aliqua sit superfluitate ordinandum est. Pessimum enim est si lac sit pingue z fetidum. Fit autez subtile z euchimū si nutrix exerceatur quemadmodum z mediocriter exercitantur nutrices: z cibos accipiāt euchimos. Qd̄ si subtile fuerit lac: pinguius eniz oportet mediocriter fieri. Si enim satis [n] fuerit quibusdam appositis oportet subtile reddi: qualia sunt feniculum z anhetuz: anisum: eruca: ruta: porrū. Omnia ista viridia sunt assumenda: adhuc autem z recentia [o] assumi debent. Sicca aūt acriora [p] magis sunt z amplius aperiunt menstruorum poros: z matrix fluit sanguinem [q] quo lactenti nihil est peius. Modicum enim necesse est lac fiat sanguine de venis fluente: propter qd̄ z lac plus fit sanguine manente in vētre. Propterea z nutrices a virorum coitu prohibende sunt: subtile enim z male olens necesse est vt lac fiat. Si autem contingat vt se ingrauidetur [r] adhuc magis pessimum est: z enim fugienda est talis nutrix z nullo modo permittenda est lactare infantem: sed alia magis querenda est habens bonuz lac. Cognoscendum est igitur bonuz lac ex colore z cōstitutione z suba z odore. Albū eni debet eē lac bonū: z nihil habere in se liuidum aut mali odoris. Constitutione autem sit neqz tenue neqz nimis pingue aut caseatum. Qd̄ [s] enim tale lac generat in vberibus: solet maxime puerorum constipare neruos: propterea z vinum mediocriter subtile dare opz [t]: sic enim nutriendus est infans. Si adhuc suggit pu̇ideri oportet nutricem que bonum faciat lac. Nutrix in primis exerceatur mediocriter: deinde operetur manibus: z sic manducet. z non lauet [v] frequenter: sed nec post cibuz aut potum lauet. Et cum lauerit statim non bibat vinum z maxime puruz: nihil enim est ei plus nociuum: z vigatur aut fricetur ante cibum semper. Post cibū eniz exercitium non solum talibus sed z omnibus nocet. Oportet eniz in fricatione primo a brachys incipere: deinde venire ad pectus z ad ventrem: postea ad coxas: z plurimum hoc faciendum est fortiter vt ex ipsa confricatione contrahatur calor. Deinde post omniuz fortificationem membrorum etiam caput fricandum est: prius enim non opz vt non in eo mox trahunt oia. Exercitia aūt z fricationes faciens non mox proximetur frigido aeri. Sed expectandū est vt euentet calor paulatim z spiritus: z sic veniat ad consueta z cibum accipiat competentem: z panem bene coctum z optime fermentatum z maxime in furno coctum. Assumat autem ex eo vnam aut duas vncias panis z non plus maxime si melācholica aut cholica aut infantis

n .i. nimis.
o .i. recenter collecta.
p .i. acuta.
q .i. cum sanguinem emittit.
r .i. impregnetur nutrix.
s Cibariuz .s. vel poculū nutrici exhibitū vel alia qūe .i. nutrix.
t Nutrici .s.
v .i. balneum.

teperantia: in nimis feruente calida aqua habente coriandrum. Hoc enim si comedat probibebit humores ascēdere ad caput quod est maximū adiutoriū ⁊ pro phīlaticon [a] passioni. Ex oleribus autē manducet bletam magis autem calidam aut rapam cum porria mixtam: hec enim iuuare scias. Condimenta autem ipsarum sint ex olei satis modico ⁊ sale mediocriter asperso. De volatilibus autem manducet ex domesticis gallinas. De syluestribus fasianos: sed non saginatos: ⁊ de anseribus alas collum caput pedes ⁊ gantulas: ⁊ auea omnes preter eas que in paludibus aut aquis degunt: que omnia probibenda sunt. Jus etiam probibendū est ad bibendum. Si autē indigestio aliqua fiat egrotanti aut inflatio vel tensura ex ventositate spiritus in ventre admiscenda sunt .ix. grana piperis aut .xj. aut anisum modice. De carnibus [b] Xo bonum est nō manducare ⁊ maxime porcina aut bubulina. Delectationis Xo causa modice de his carnibus alijs pro desiderio accipiēdum est ⁊ non pinguibus. Et apoçima [c] magis q̄ çima bibendum est: ipsa enim caro etiam in modica synapi intingenda est: sed ⁊ ipsa [d] interdum probibenda est. Nam daucum ⁊ cepas suadeo non manducandum. Neq̄ siminion [e] quia plectoricus [f] est capiti. Apium autem omnino probibendum est: ⁊ naturaliter ledit epilepticos. Pisces autē offerendi sunt quales sunt fisan merula turdus aut scorpion aut scaron. Pingues autem ⁊ pelagici probibēdi sunt quales sunt scrombus ⁊ pelamida. Omnes enim isti nocent: pinguem ⁊ terrenum humorem congregantes. De fluuialibus [g] autem edant ⁊ magis de eis que vocantur anedorones. Et ipsis non satis vtantur frequēter. Sed cū oxymelle manducent aut modico piperis. Hoc enim condimentum aufert pinguedinem ⁊ eius lesionem. Coclearum [h] autem appetitiones [i] omnino fugiende sunt propter hoc q̄ sunt frigide ⁊ magis pinguē possident: ⁊ faciunt humorem. Euchinum [k] autem si manducare voluerint vt ex interuallo accipiāt: nihil ab re [l] est. Habet enim aliquid quo ⁊ ventris officium mouet: ⁊ aptus est stomacho ⁊ vrinā mouet. Accipi enim oportet ex aliqua calida proponia [m]: quale est absinthiatum aut conditum. Sic enī absq̄ aliqua lesione efficitur. Carnes autem probibende sunt vsq̄ ad perfectam sanitatem ⁊ maxime porcina. Similiter aūt ⁊ legumina. Et q̄maxime lenticula. Cūq̄ voluerit mādu care cicer aut alicā [n] simul coquant aut admisceāt aliquid qd̄ subtiliet vt pulegium aut piper vt amputet ex ea pinguedinem humorum. Poma autē bonū est eis fugere. Qd si vtiq̄ accipere voluerint sanitatis causa modicum assumendum est: maxime post cibū. Sic enim sine lesione accipiuntur. Tragimata [o] autē multū fugiēda sunt qualia sunt nucea ⁊ dactyli. Pistatia autem ⁊ vua super cibos ⁊ maxime que aliquid in se stipticū habent modicum danda sunt. Nuclei [p] aūt vel que ab amigdalis ⁊ pistatijs a pistoribus [q] fiunt non sunt fugienda: habent enim hec quandam purgationem flegmatis. Uerum autem quantum ad ipsam passionem fugere oportet: eius [r] enim vsus implet caput ⁊ maxime vetus [s]. Stomachi autem causa ⁊ quia adiuuat digestionem nihil est incōmodum mediocriter illud assumere. Proponie [t] autem raro sunt assumende. Et ad hoc solum absinthium est bonum. hoc enim scias ⁊ confortare stomachum ⁊ subtiliare ⁊ purgare si aliquid superfluum in eo retentum inuenerit. Hoc enī modo dz adescatio [u] ⁊ dieta pueris ordinari.

## De apoçimis ⁊ cataputijs dandis. Cap. LXIIII.

Adiutoria autem ministranda sūt hoc modo. Cum ergo surrexerit mane: ⁊ secessus fecerit ventris: tunc offerende sunt alique apoçime [x] que subtilient. Hyems igitur si fuerit dabis apoçimam que subtiliet vbi hyssopus sit decocta. Hoc enim magnifice iuuare potest: ⁊ multi hac apoçima vtendo frequenter a totius egritudinis molestia sunt liberati. Subtiliat enim quicūq̄ sunt glutinosi aut spissi aut pingues humores: ⁊ non permittit neq̄ in stomacho neq̄ in thorace residere humorem. Nam aliud per vrinam aliud etiam per ventrem deducit optime. Hec ergo apoçima accipiēda est aut ipsa sola tm̄ cocta cum aqua. Aut certe cum oxymelle dabis in hyeme coctam ⁊ magis in autumno. In estate Xo rarius dandum est. Anhetum autem magis cum oxymelle: vt dictum est dabis. Si autem melancholicus fuerit qui patitur addēs apoçime epithimum propter quod potest hic bene ipsum humorem subtrahere.

x .i. potiones.

## De catarticis. Cap. LXV.

Si autem etate maior fuerit puer vt possit ferre catarticū purgabis cum catartico qd̄ flegmaticum ⁊ melancholicum humorem deponat. Testificatur enī a plurimis quod vera in tali passione talem educat humorem. Sed ad hanc causam non satis est operatiuum vel in etate iuuenili expediens. Calorem enim ipsius non sustinet iuuenilis etas. Nam his qui medie etatis sunt ⁊ fortes habentes virtutes ⁊ melancholici sunt optime datur hiere potio. Melius est autem iuuenib⁹ epithimi dare modicum cum pigra ⁊ purget humorem ⁊ subtiliet. Et sic purgabis antidoto theodoricon: quoniā ⁊ id bene potest purgare totū corpus. Dabis aūt sic theodoricon. ℈.iij. collogntide iterioris pulueris filiquas [y] .iij. aut iiij. aut amplius diagredij filiquas .v. ʒ .vj. aut ampli⁹ sm̄ virtutē infirmitatis vt sit mediocris purgatio. Et multos scio qui solo hoc catartico dato perfecti⁹ sanati sunt. Qd si adhuc maneat cacochimia vl' passio a me confectas cataputias dabis. Nō enim ad hāc passionem ego forti⁹ inueni catarticū his. Cōficiunt aūt sic aloes collogntide: scamonee: bdellij: ellebori nigri: corticis gūmi. aā ʒ.5. euforbij ʒ.j. nitri ʒ.5. facies autē cataputias cum succo caulium: dabis aūt sm̄ virtutē infirmātis. ℈. iij. aut. iiij. Maiorib⁹ aūt dabis .vj. Et si ampli⁹ dederis nihil nocebit. Hoc enim catarticū sine molestia cū cautela purgat. Nō solum aūt epilepticos scio iuuisse sed scothomaticos ⁊ arteticos ⁊ podagricos curasse.

y Siliqua est pōdus .iiij. granorū dictū a semine tilocartatici. Jaū.

## De apoflegmatismis. Cap. LXVI.

Post hoc autē catarticum adhibēdus est patienti apoflegmatismus [z] vt adhuc pingues ⁊ spissi ⁊ glutinosi humores qui cōtinent in capite p palatū deducant. Bene igit eos mouēt pastilli masticati q recipiunt hyssopū pulegiū aut piper. Adhuc aūt magis [&] ⁊ ana [?] gargarism⁹ solus: qui recipit hyssopū. Adhuc etiā ⁊ pulegiū ⁊ origanum modice ⁊ caricas [ꝛ] .vij. aut .ix. ⁊ hec ad tertias coques: ⁊ sic ex ipsa coctione admiscēbis coclearia duo in calice vno de sapa [aa] ⁊ tūc purgabis ante cibū. Post hunc aūt apoflegmatismū probibebis lauare [bb] in illa die quia multum nocebis si laueris.

z .i. deductio flegmatis a capite p os aut nares.
& .i. sursum mouet humorē. nā ana qñq̄ p sursum accipit iuxta illō grecisse Quatuor ana notat re: sursū equaleq̄ rectū. Uel refert hanc līaz: adhuc aūt magis ⁊ ana ad paphū priorē: ita vt sit sensus q adhuc magis volēt hyssopus ⁊ pulegiū ⁊ piper ana .i. eq̄lr mixte q̄ seorsū q̄uelz hax medicinarum.
? In alio fenat.
ꝛ .i. ficus siccas.
aa Est mustū coctū vsq̄ ad consumptionē duarum partium ⁊ dr̄ triplicatum.
bb .i. balneari.

¶ De vomitu. Cap. LXVII.

Post hāc aūt purgationē capitis expedit vomitibus exagitari corpus. Etenim vomit⁹ euacuat collectos humores per singulos dies ⁊ non permittit eos ꝯgregari. Utiles qdē sūt ante cibū: vtiliores sūt sūt post cibū. Et adhuc magis si ex raffanis fiāt ⁊ pinguib⁹ cibis ⁊ fermētosis ⁊ dulcib⁹ cibis ⁊ ebrietate. Hec eniz sic opꝫ agere in oībus epilepticis.

¶ Si de stomacho epilepsia fiat. Cap. LXVIII.

Quod si stomachus fuerit passus ⁊ ex eo orta fuerit epilepsia: cōtēplandū erit qualis generatus est in eo humor. Si quidem cholericus humor fuerit: oportet hoc fieri vt nō permittat̄ ibidem cetera generari cholera ex absintij herbe potatione vel ex ea potione que dicit̄ pigra. Et accipere eū iube panem infusum in calida aqua prima hora parꝫ plus: secūda minus aut tertia. Et vt simpl'r dicā qbus est in stomacho gn̄atus humor aut cōgregatus flauus [a] cholericus humor ⁊ exinde caput repletur necesse est eis vniuersos tēperatos dari cibos ⁊ nihil habentes acrū [b] aut pingue aut olei min⁹ habētes aut salsuꝫ. Hoc ergo si cholera molestent̄ est dandū. Si aūt frigidus .i. flegmaticus humor in stomacho fuerit cōgregatus ⁊ exinde leso capite epilepticus fiat ⁊ his spasmuꝫ inferat: suadeo vt nō satis [c] calidis ⁊ cōfortatiuis fieri ꝓuidētiaꝫ. Ut primo embroce stomacho adhibeant̄. Scdo aūt aut tertio mēse cū oleo maxime glucino [d] ⁊ absinthio admiscēs etiā ⁊ storacem ⁊ masticē hoc eniꝫ ⁊ adhuc magis calefacit frigorē ⁊ corroborat imbecillia ⁊ digestionē bonaꝫ prestat: quo nihil est melius in oībus passionibus maxime aūt epilepticis.

a .i. citrinus.

b .i. acutum.

c .i. nimis.

d Dicit Jan. ꝙ olim glaucinuꝫ apud Alexandrū nō est id qđ glaucinꝫ .i. memithe recipit: immo ē quoddaꝫ oleū qđ inenit in quodā antidotario antiq̄.

¶ Si ex aliquo mēbro fiat epilepsia. Cap. LXIX.

Si autem neqꝫ de stōcho neqꝫ de capite initium epilepsie fiat: cōtemplandū est ne forte ab alio loco vel mēbro initiū sumat. Comprehēdūtur enim aliq in pollice: alij etiā a ventriculis tibiarum: aut certe ab alio mēbro cōmotio sit passionis. Et si tibi aliquid tale apparuerit in aliq parte maxime ꝓuidendum est totius partis adhibere curationem. Ego quidē vidi quēdam lectionarium incurrisse hanc passionē: qui dicebat ꝙ quādo ei ꝯtingebat fieri a pollice sibi sentiebat venire ⁊ quasi aura aliqua frigida vsqꝫ ad cerebrū percurrebat. Purgaui ergo euꝫ inprimis flegmatico ⁊ melancholico catartico: ⁊ ex catapucijs suprascriptis. Et posui in ipsis patiētibus membris que trahere ⁊ extenuare ⁊ calefacē locuꝫ possent: vt per sudorē ⁊ humectationeꝫ aliquā manifesta ⁊ nō parua fieret effusio ex ipso loco. Hec enim nobis agentibus sanus fact⁹ est iuuenis. Erat aūt qđ posui ei adiutorium: vnde ⁊ sanatus est alipiados [e] herba. Faciunt autem ⁊ alia aliqua talia. Sed nulla sit quomodo ista herba. Post hāc aūt curationē vomitus ⁊ apoflegmatismos [f] adhibui. Et palestra exercere feci ⁊ gestari ⁊ maxime ante cibū. Gestari aūt nō soluꝫ pedibus sed ⁊ cū caballo. Primum quidē mitius: postea vo fortius. Sit aūt mēsura exercitationis aut gestationis respiratio his [g] spissa facta. Quādo enim frequens vel spissus anhelitus fuerit non amplius gestandū erit. Post hec sūt exercitia balneo necesse est vti ex dulci aq̄ facto sꝫ non satis frequenter nisi semel aut bis in hebdomada ⁊ ante cibū magis ꝙ̄ post cibū. In aere aūt nō morari oportꝫ: sꝫ ⁊ cū situla calidā aquā in stomacho ⁊ corꝑis plurimam superfundens. Super caput aūt non satis mittes. Et vnges totū corpus oleo ⁊ fricabis bene. Caput vo mediocriter. Et si ingrediatur in solum non satis intingat aq̄ caput sed bis aut ter tm̄. Deinde in piscinā descēdat. Prius aūt infundat caput modica aqua ⁊ sic descendat vt neqꝫ rapiat neqꝫ suscipiat de omni corꝑe ascendentes vapores sabanis circūdatum caput. Itez suscipiat aquā patiens in manus suas ⁊ spergat in faciem suam. Post balneū aūt fugienda est mox potio vini ⁊ maxime purum .i. meratum: Nam meratū ꝓhiberi oportet in potione vinuꝫ epilepticis bibere. Hec enim sic oportet agi ⁊ sic dietam dari: non solum pueris sed etiam mediam etatem habētibus aut senibus.

e .i. laureola vel megereon.

f .i. gargarismos ⁊ caputpurgia deponentia flegma a capite.

g .i. frequens.

¶ De diuturna passione epilepsie. Cap. LXX.

Si autēꝫ diuturna fuerit passio ⁊ incōmoda [h]: vt contemnat leuiora adiutoria: tunc qđ amplius subtiliare potest ⁊ recuperare [i] vl' amputare totā passionem hoc vteris medicamine: qđ. ℞. elleborum album. Conficies aūt catarticum sic baccarum lauri purgatarum. ℈. viij. piperis albi. ℈. ix. alipiados [k]. ℈. viij. in alio. ʒ. viij. eufobij. ʒ. viij. ellebori leuci [l]. ʒ. viij. hec omnia tundes ⁊ cernes ⁊ pensabis [m] vnamquāqꝫ speciem sicut scriptum est ⁊ dabis de his omnibus vnā dosim. Dabis aūt in apozimi [n] quaꝫ cōfeceris in colloquintida integra facies autem sic accipiens in colloquintidam integram aperies. Et mūdabis eaꝫ prius bene vt nil intus remaneat neqꝫ semen neqꝫ lanugo ⁊ implebis eam de saps [o] ⁊ pones eaꝫ super cineres calidos ⁊ dimittes eam ibi a vespere vsqꝫ mane tota nocte permanere: ⁊ sic dabis. Hoc eniꝫ maximum adiutorium est ⁊ multū vomitus facit: ⁊ purgat satis pingues ⁊ glutinosos humores. Propter qđ adiuuari debent in vomitu quādo nauseam patiūtur vt detur eis ad sorbendū modicum de mulsa [p]. Et si nihil iuuant̄ [q] in nauseando vt vomant pennis intinctis in oleo missis in ore ꝓuocabis vomitum ⁊ offeres magis mulsam adhuc: sic enim facilius liberabunt̄ a periculo [r]. Post catarticū autem panis dabis modicū infusi in vino [s] mulso. Prohibebis aūt balneum vsqꝫ vnā vel alteraꝫ diē. Sciri sūt oportet ꝙ his qui stomachū imbecillem habent: ⁊ bene cito sensibilem nō oportet elleborum albū mittere in isto catartico: sed magis nigrum. Erit autem sic datum vtile ⁊ sine aliqua purgabit molestia: cum nō violenter inferat vomitum. Ego aūt ⁊ hierā multis dedi ad purgādū purā per aliquot dies. Similiter aūt ⁊ lutum [t] armenicum. Dedi etiam de catartico luti [v] armenici. iij. ℈. ⁊ iuuatus est multū: ⁊ non inuenit̄ huic melior potio que sic possit diuturnis passionib⁹ epilepsie succurrere sicut lutus [x] armenicus: qꝛ multos ex hoc cartatico scio esse sanatos isto solo .s. tm̄ accepto. Sed ⁊ ab alijs multis simil'r probatum esse scimus: post autem ista catartica antidota aliqua dedimus que recorporare [y] ⁊ extenuare humores possint quale est hermoclimax [z] qđ dr̄ ascēdēs aut tyriaca. Sed hec qdē multas spēs recipiūt ⁊ difficile inueniunt̄. In hac igit̄ alia cā simplex est ⁊ qđ facile pōt inueniri sil' ⁊ fortissimū est: ⁊ magnifice ad ipsaꝫ ꝓficit cāꝫ pyretri radix trita ⁊ triconiçata cū melle vt electuarium cōposita. Dabis aūt exinde coclearīū vnum ex interuallo vsqꝫ ad vndecimū diē. Probatū eniꝫ est hoc adiutoriū ⁊ nō est cōtēnendū. Hec quidē oīa sufficiunt de epilepticis nos dixisse que ⁊ nos scimus ⁊ per

h .i. difficilis ⁊ i… cura curationi.

i .i. sibi attrahe.

k .i. laureole vel megerion.

l .i. albi.

m .i. ponderabis.

n .i. decoctione.

o .i. vino cocto vsqꝫ ad ꝯsum… ptionē duarum partium.

p Mulsa … secundum … duab⁹ … ⁊ vna mellis.

q Per mulsam.

r Medicine vomice … multum violenta est.

s .i. confectio ex duab⁹ … ⁊ vna mellis.

t .i. lapidem.

v .i. lapidis.

x .i. lapis.

y .i. inspissare ⁊ ꝯfortare … ⁊ reparare com plexionem.

z Est medicina magne cōpositionis sicut tyriaca … datum.

longum spatium tam a nobis q̄ ab amicis nostris vel ab antiquis probata sunt.

## De physicis ligaturis ad epilepticos. Cap. LXXI.

Quoniā aūt τ physicas [a] ligaturas multi circa se habere amant τ querunt talibus vti: τ q2 multa in veritate sunt ad hoc valētia existimaui. De his aliq̄ dicere que manifesta sunt apud nos vel que ꝓbata esse cognouimus: τ que possunt patiētib9 subuenire. Archigenes igiꝰ in cathagenis [b] precepit sic dicēs: post cōmotionē corporis ꝯstringere opꝫ oēs partes queādmodū in periodicis horrorē aut frigus patiētib9 totius corporis mēbra oleo perunges: infundimus manibus recta facientes que se torserūt mēbra τ mediocriter malaxamus [c] oculos eoꝝ ad quietudinē ducentes: deinde flobothomamus eū de brachio aut supra manū. Cū ergo pausauerit vngendus est totus τ calefaciēdus pannis: caput multo oleo non calido infundens. Si aūt a cataphora [d] epilepticus fiat mittens in sindonem aut aliū pānum iubebis eum agitari. Secās aūt qualez volueris partē mēbri ipsius patientis: ex eo sanguine linies os eius τ surget post paroxismum factum.

## Quō cognosces epilepticos. Cap. LXXII.

Cognosces aūt sic: capre pelle cooperi patiētē: τ in marina aq̄ intinge: cadet enim mox. Aut lana eū catacephalis [e]. Cornu capre suffumiga nares τ cadet. Siłr faciet τ gagatas [f] lapis adiunctus prius igni τ nari appositus: cadet enim mox. Itē ex alio auctore prenosticato smirnis [g] modicū impones in narib9 τ cōfestim cadet. Apollonius aūt euperiston [h] si sanari potest ait aut non [i] epilepticus. Si enim ceciderit appones thimuz eius naribus τ siquidē sit analepsia [k] sanabitur: sin aūt nō sanabiꝰ. Itez ad cognoscēdum epilepsiam τ hoc diciꝰ virides sub lingua eoꝝ inueniunꝰ vene in qnquagesimo octauo titulo Theodorus. Epileptico aūt cadēte si de maioribus digitis pedū eius sanguinem tollas τ linias labia eius τ frontē: mox surget. Apollo ꝟo dixit dari debere sanguinē ipsiuz in potatione. A vino aūt abstinendū est. Hoc autez τ apud Xenocrate: τ hoc aūt mirabiłr fit: in pullis hyrūdinū incisis inueniunꝰ lapides duo quoꝝ vnus rubeus est, alius ꝟo albus: albus igiꝰ cadenti epileptico appositus eleuabit eum. rubeus aūt acceptus ligaꝰ in pelle τ appēditur τ iuuare diciꝰ. Hos aūt lapides diciꝰ dare hyrundo ꝑmario [l] vni eoꝝ [m] qḋ nō ab alijs inuentum est nisi per anathomicos in filijs eorum. Aliud ad hoc ipsiuz cameleontā [n] accipies coques in oleo donec pinguesiat oleū. Et cocto aūt animali eliges ossa ei9 τ pones in loco vbi sol nō accedat: τ duz ceciderit epilepticus recolliges [o] eum supra ventrē inungēs de prefato oleo in dorso vbi nerui sunt vsq3 ad ꝑmū spondilez τ mox surget ꝗ septies facies τ omo liberabiꝰ: oleū aūt repones i buxide [p]. Alij aūt dicūt epilepticos agnitos curari opꝫ ꝑm qḋ dixit Archigenes: in oibus cibis quos accidūt aqua est ponēda. Carnes ꝟo ꝓhibende sunt: τ cōmixtio mulierū vitāda est τ inunctiones assiduāde sunt vł's assumende. Itē aliud mustele epar sine felle cum aque media cotila [q] potui dabis ieiuno per tres dies τ liberabiꝰ patiens. Dicūt aūt aliqui fulicā [r] autem vstam si dederis in potione liberabuntur patiētes: τ hoc Archigenes dixit. Itē aliḋ canē clausum diebus quatuordecim ossa sola facies māducare: qntodecimo aūt die qḋ inueneris albū de fimo canis vstulabis τ dabis per dies qnq3 coclearia duo ad bibendū. Accepi aūt τ hoc in tuscia a rustico quodaz dicente aliquē fuisse liberatū. Tritam eniz habebat syluaticā rutā in agro: τ cum seruus eius lunaticus corā eo cecidisset plenus mesticia rhutā tulit τ contritā naribus eius imposuit τ surrexit sanus. experimentatuz est idē τ in alijs τ liberati sunt: τ ego sepius ita curaui. mirabile ergo τ ꝑcipuuz est τ erit tibi hoc pro magno. Itē aliḋ i qnq̄gesimo octauo titulo Theodor9 muscien9 ad epilepticos staphisagrie.ʒ.viij.castorei.ʒ.iiij. opopencedani [s].ʒ.ij.pyretri.ʒ.ij. staphisagriā aūt tundes τ in vesica ouis vel capre vrina adhuc plena existēte vel quātuꝫ habuerit mittes: τ cū sacta fuerit sicca tūdes τ cernes τ alijs admiscebis: τ inde dabis in mulsa ꝑm ꝟtutē patiētis. Itē aliḋ mirabile qḋ accepi a Chirteseo rustico vrinā apri syluatici appēdēs cū ipsa vesica ad fumū dimittes siccari τ dabis ex ea ad fabe magnitudinē p dies.ix.in oxyme. Itē aliḋ qḋ accepi in gallia: galli testiculos siccos dabis bibere cū lacte τ aq̄ patienti ieiuno. Et hoc facies per dies qnq3 τ obseruabit se a vino. Itē aliud pānum sanguinolētū tolles vbi monomachia [t] fit τ occiso homine incēdes τ cinerē ex eo miscens cū vino dabis per dies septē ad liberandū τ liberabiꝰ. hoc enim experimētatū est a multis maxime a militibus. Dicit eniz Orpheus si strigni [u] radicē colligis deficiente luna tundēs τ dederis ad bibenduz eam prima quidē die potionē vnaz: item duas: deinde iiij. τ postea duplicē vsq3 in dies qndecim anadosim [x] misticū est τ a multis laudaꝰ. In Hispania aūt ad epilepticos hoc accepi. testā asini diligēter vstulabis τ tūdes τ cernes τ in buxide repones: qn̄ autē opus fuerit dabis.ʒ.j.cum aque cotila [y] vna. Anteq̄ ḡ des medicamen herbā sauinā solam soluēs dabis bibēdū ex ea.ʒ.iiij.cum aque cotila vna bis aere lucido existente ieiuno duobus dieb9. Si aūt subnubilus est dies modicū pretermissis diebus dabis ex ipsa testa asini. prius ꝟo q̄ aliqd ex predictis des purgabis caput patiētis per dies.iij.ex hoc medicamine. staphisagrie.ʒ.iiij.pyretri ʒ.ij.salis armoniaci.ʒ.j.tundes τ facies pulueres τ dabis ad masticandum τ dimittes currere humorez: mirabilissimum enim est.

## De ligaturis Archigenis. Cap. LXXIII.

Archigenes talem faciebat ligaturā sicut τ Asclepiades. Flon [a] idest aurū in brachio patiētis appēde τ liberabiꝰ. Stanosmodus [b] dixit corallum τ glicisidē [c] τ strigni radicē [d] collectā luna descendente: liga in pāno lineo τ appende.

## Quid cauendū est epilepticis. Cap. LXXIIII.

Nihilominus etiam ad custodiaz que vitare debēt epileptici a nobis ordinandū est. Maxime eni euitare debēt indigestionē quasi magnū malum τ de cena τ prādio. Indigōnis nāq3 suspitionē habens patiēs nihil edat nimis. indigestio eniz grauatio cibi est: τ colerū motio. Obseruandū est etiam ne bibant mox post balneū: sicut diximus τ maxime vinosum.i.purum vinū: τ maxime vetustū vinū τ satis [e] nouellū τ austerū τ stipticū. τ lac ne bibāt nec caseū manducent: τ si quid opere pistorio fiat de lacte. Fugienda enī sunt τ que mali odoris sunt oīa τ que omnino diuturna [f] sunt in locis talibus. Odores thimiamatū [g] nimium habentium odorem: τ ex alio respectus q̄plurimus: τ vestimentorum nimia coopertura: τ calefactio capitis: τ in sole ne diu perdurēt: aut vbi ignis est multus: τ in balneo ne moras faciant: τ ne calida aqua

gaudēs tēpestate: τ mergens se tūc in ꝓfundū.

s .i. succi feniculi porcini.

t Monomachia īterpřaꝰ duellū a monos qḋ est vnuz τ machia pugna q̄si pugna vni9 ad alterum.

v .i. morelle.

x Anadosis ē reductō seu distributio Ian. sed anadosis hic ē eq̄lis dosis. naz ana q̄nq3 ē idē qḋ equale. iuxta illud greciste. Quatuor ana notat. re. sursuz eq̄leq3 rectum.

y Est pōdus. ix. vnciarum.

a Flon aurū puꝝ dicitur.

b Medicus.

c .i. pioniam.

d .i. Morelle.

e .i. nimis.

f .i. diu steterint.

g .i. aromaticoꝝ.

diu lauent caput. Et indigesti lauare probibendi sunt ⁊ post cibū aut post dulces aliquos cibos assumptos. Etenim hec accessiones cōmouēt passionū: ⁊ maxime in quibus flaua cholera possidet stōchū. Istis eni tēperate cōueniūt diete: nō ea presumēdo que possint congregare flegmaticos humores: sed ea que extenuare possint ⁊ calefacere flegma aut cholerā. Hec eni si aliquis diligenter obseruet nō opus habebit aliquo alio adiutorio: ⁊ maxime in doloribus[a] aliqua periculosa inferentibus. Interdū enim patiunt̄ artinothomias[b] ⁊ anacroses[c] ⁊ cauteria ⁊ alia multa que ad penā pertinent magis q̄ ad curandam ipsam passionem.

a Adiutorio .s.
b .i. arteriarum incisiones
c .i. ossiuz fissuras: qdā .n. epilepsia ꝯsulerūt ꝑforaꝛ cranei.

## ¶ De melancholia. Cap. LXXV.

Non vna est causa melācholie neqꝫ vn⁹ humor: ex quo ipsa passio gn̄at̄ sed plꝫes: ⁊ altera ex altero mutat̄. Unde tales neqꝫ sīlia patiunt̄ synthomata neqꝫ similes habent motiones phantasie: sed quidā eoꝝ semper ridēt ⁊ cum hilaritate eis phātasie fiūt. Aliqbus etiā cum furore sīr vt freneticis: aliquibus etiā cū tristitia multa vt nihil oīno loquant̄: ⁊ similes existiment̄ multis. Aliꝗ aūt ⁊ glorias se dicunt habere aliquas: aliq etiam predicūt futura: aliꝗ amant mortē: aliqui timēt: ⁊ aliq habēt declinationē[d] ⁊ in aliquibus tēporib⁹ vt ꝯsueto hoc ipsum tēpore patiunt̄: aliꝗ aūt semp hoc patiunt̄. Non soluꝫ aūt sic differunt ꝺm multimodas cōmotiones supueniētes eis synthomatū: sed ⁊ ꝺm locoꝝ passionē. Quidā enim eoꝝ in solo habēt cerebro passionē: aliꝗ aūt per omne corpus patiunt̄: aliꝗ ꝟo in solo vētre ⁊ hypocūdriꝗs patiunt̄. Superest ergo ⁊ causas vel quot differētie sunt melancholie diligēter ꝓuidere: ⁊ que loca patiunt̄ ⁊ quales sunt accessiones ⁊ quales molestie melīe sunt diligenter ꝓuidere: ⁊ quales molestie sunt synthomatuꝫ qui amant medicine exercere artē scire vnāquāqꝫ causaꝫ: vel vnde sit intelligere debere. Cognitiones ergo ⁊ signa eoꝝ diligenter perquirenda a nobis sunt sine quibus passio nulla bene curari potest: nec perfectius possunt euadere passionem.

d Sui morbi ita q̄ est interpolatus.

## ¶ Signa si ex plenitudine sanguinis fiat melancholia. Cap. LXXVI.

Primo ergo in ipsis prouidendis cognitionibus cōtēplāda est tēperantia[e] infirmātis. Scimus enim q̄ hi qui pilosi magis ⁊ nigri sūt colore ⁊ tenues habitudine facilius cōprehendunt̄ melīa q̄ illi qui albo colore ⁊ habitudine sunt pingues. Naꝫ qui ⁊ magis cōmouent̄ media sunt etate ⁊ q tenui dieta vtunt̄: ⁊ iracūdi ⁊ solliciti ⁊ qui in tristitiꝗs amplius vitā degunt. Interrogari etiam opꝫ adhuc ne forsitan aliqua retētio sit cōsuete eūonis vt in viris hemorroidarū solēnitates[f]: in mulieribus mēstruorum purgatio deneget̄. Et si in toto corpore grauitas insueta est. Attendendus est etiam vultus si rubior est. Et vene si plene ⁊ inflate apparent. Harū aūt existēte plenitudine sanguinis abundantiā necesse erit existimari vt ex eo vapores in caput ascēdant. Si aūt ⁊ declinatio quedam phantasie fit vt cōsueta opera in aliqbus tēporibus faciāt: adhuc magis existimandū est ex anathimasi[g] eos sanguinei humoris nascentias[h] habere: ⁊ cerebro patiente melancholie generari species: ⁊ patitur[i] quideꝫ similia eis quos subustiuos[k] contingit habere oculos. Or si cuꝫ risu phantasie accidunt cognosce nō multum cacochimū esse humorem ⁊ acrum vel mordicantem sed sola quantitate nocere.

e .i. complexio.
f .i. solite eūones.
g .i. euaporatione seu sursum eleuatione. Ian.
h .i. ꝑncipia morbi.
i Cerebrū .s.
k .i. subrubeos.

## ¶ De cura melancholie. Cap. LXXVII

Si igitur cognoueris ex plenitudine sanguinis quēpiā molestari ⁊ eius vapore fieri melancholiā: sicut diximus solū turbulentū animalē spiritū talem mouentē phantasiaꝫ: ante oia non necesse est aliquas alias curationes adhiberi nisi tm̄modo sanguinis detractionē ꝑ cōpetētia fieri loca: ꝓlōgari eniꝫ in hac passione hāc curā nō opꝫ: sed nec aliqua dilatio dāda est. Or si celerius sanguinis detractio nō adhibeat̄ diutius ibideꝫ residens causa cerebri mutat naturā ꝓlōgata passione. Sed si cōstipati[l] fuerint interius vētres cerebri passio permanebit: nā de presenti si adhibeat̄ curatio anteq̄ cerebri trāsmutet̄ substātias citius liberabunt̄. In paucis igit̄ dieb⁹ bonis succis ⁊ tēperatis cibis nutriēdus est egrotus. Nullo modo aūt ꝯcedēde sunt carnes vel qcqd sanguineꝫ gn̄are pōt exhibēduꝫ est. Sed accedēdū est ad euacuationē sanguinis ⁊ ꝺm robur virtutis quēadmodū ał's quātū existimaueris facere mox auferes. Sepius enim subitanea ⁊ multa de semel euacuatio euacuationē aliquā facit. i. ascēdentes vapores amputat. Or si non poterit de semel multa fieri euacuatio: necesse erit tūc non semel solū sed bis ter vel sepius in quātū expedierit paulatim sanguinē auferri. Or si ex brachio virtus ⁊ etas nō permittāt sanguinē auferri: tentari opꝫ de naribus aut manib⁹ aut pedibus aut tibiꝗs aut secus pollicis digitū facere detractioneꝫ. Et maxime hoc opꝫ agere in muliebri corpore etenim mēstrua ꝓuocat. Cum ergo nō manifestas inueneris in brachio venas subiacētes supradictis locis: oportet tunc incidi venas. Euacuatio igit̄ sola sanguinis est necessaria in ista supradicta passione. Nihil eniꝫ in hac re vtilius q̄ detractio sanguinis: quoniā omnia[m] cōmunicant sibi quemadmodum[n] Hippo. docens dixit voce[o] magna concursus vnus ⁊ cōsensus vnus: idest omnia mēbra simul cōpatiunt̄ vel quicqd est in hoīe[p] cum vnū membrum fuit passum. Si aūt nō soluꝫ vapor sed ⁊ sanguinis humor cōstrictus vel constipatus fuerit in cerebro: tunc securus citius in frontem venā incides. Postea enim cum totius corporis euacuationeꝫ feceris: ad localem si accesseris iam curationeꝫ nihil nocebit. Sine eūone aūt toti⁹ corporis si localē volueris adhibere medicinā: ledes magis q̄ iuuabis. ad patientē locū māꝫ attrahēs. Sic eniꝫ curari opꝫ quib⁹ ex sola plenitudine sanguis melīca fuerit passio ⁊ nōdū manifesta ē trāsmutatio[q].

l .i. Libidini ⁊ corrupti melācholico humore.
m Membra .s.
n .s. euacuationi sanguinis vel corpori sibi .s. cerebro.
o .i. sermone aureo.
p .i. patitur .s.
q In substātia cerebri: ⁊ ita q̄ morbus fit biniar⁹.

## ¶ Si ex cholerico humore melāncholia aut mania fuerit facta. Cap. LXXVIII.

Si aūt ex mordicāte ⁊ acro[r] aut cholīco humore in melīcū discoctus aut distēperatus trāsierit ⁊ videat̄ hoc tibi pati sanguis: nō adhuc cū risu isti phantasias hn̄t: sꝫ eꝯrio pessime eis ⁊ maniados[s] satis accessiones fiūt. Propter qđ opꝫ festinare ⁊ incidē inchoātē passionē. diuturna eni ⁊ mutata nā ipsi⁹ in peius incurabilis pene efficit̄ ⁊ nō melioraꞇ: sꝫ remanet talis: ⁊ ꝑ tēpora circuitus ipsa passio fit. Nō eni aliqd aliud esse videt̄ mania aut extēsa melācholia: nisi q̄ per dicta cognitione[t] qcquid cogitauerit agit ⁊ loquitur.

r .i. acuto.
s .i. insani vel maniaci. Ian.
t .i. cogitatione.

## ¶ Si ex acredine ⁊ mordicatione cholīca aut ex qualitate sanguis melīa fiat. Cap. LXXIX.

Cognosces aūt iam non vapores esse sanguinis qui cerebrū petāt vel cholīci humoris: sꝫ melīa cuꝫ acredine ⁊ mordicatione occupatum

necesse

necesse est vt cerebrū teneat: ex qua etiā ante diximus q iracūdi sunt ꝛ furiosi: ꝛ iā nō videat ex sanguie hoc fieri. Si aūt sit nā calidus ꝛ siccus ꝛ etatis sit medie ꝛ cibo quo vsus est calidior fuerit ꝛ acrior[a]: sed ꝛ ipse aer calidus fuerit ꝛ sicc⁹ manifeste iudicat tibi ex cholerico humore trāslatū est sanguinē in melancholicū. Mouent̄ eniz indifferēter humores ꝛ alter ex altero suscipit qualitates. Cholerici igit̄ humores pmutant̄ aut per longū ieiuniuz: aut p salsos ꝛ acros cibos frequēter acceptos: aut ex diuturna sollicitudine. Sāguinis vo humores pficiunt amplius aut ex multo vini vsu: aut p aliquos qui multū nutriūt cibos acceptos: ꝛ si balneis vsus[b] in tpe suo nō sit. Ex his duos[c] cōtingit augmētari humores. ex vtrisqz ergo efficiunt̄ humoꝝ sinthomata. Modo enim ridēt nunc aspere loquunt̄ ꝛ alij ex alio agitant̄: ꝛ iterū regescūt: ꝛ post accessiōes habēt queādmodū ꝛ in tipicis[d] passionibus fit. Cū enim humore repletū fuerit cerebruz, vel minoratum sic lenimentum aut dimissio aut accessio fit.

¶ Curatio si ex acredine aut humore cholerico passio fuerit generatā. Cap. LXXX.

SI ergo ex oib⁹ que diximus signis ꝛ ex pmixtis cholerib⁹ sanguini in venis existimaueris passionē fuisse generatā ad eūandū talē humorē ppe randū est vt pus sanguinis fiat detractio. deinde purgabis eū catartico cōpetēti. Tēperato aūt cibo. ꝛ humidiore nutrito dabis colagogū[e] catarticū. sic eni choleric⁹ humor de cerebro euacuat̄ ꝛ facilius obedit medicamini. ꝛ ita virtus catartici protrahit̄[f] virtute ipsius[g]. queādmodū iterum eis dare vtile est quoꝝ frigidos ꝛ spissos humores deponere volueris quecūqz extenuēt ꝛ calefaciāt ꝛ antea dari cibos cōuenit aptos: sic eniz tales humores facile ꝛ conuenienter purgant̄. Quicūqz aūt ex cholerico sanguie infestant̄ vl molestāt̄ dietā offeres vt dixim⁹ hūidā magis ꝛ tēpatā. Et sic dabis catarticū. i. pigrā cū scamonea. Sit eniz ex pigra. ℈. vj. ꝛ addes de scamonea. ℈. ij. i. siliquas.[h] xij. aut plus aut minus ſm virtutez patientis. Qd si accipere in potione voluerit: cataputias ex eo cōficies dabis. xj. Qd si ipsas contēnat glutire in ouis apalis[i] dabis eas: remoto aūt albumie in vitello abscōdes ꝛ cū cocleari inicies: sit eni facile iducit̄ eger vt eas accipe possit. Post hāc aūt aggregationē medicaminis incipiunt sentire.[k] Facta igit̄ eūone transactis aliquot diebus dabis iterū dietas que humectare valeāt infirmātē. Balneū aūt magis ꝛ requiescere iubebis. ꝛ iteꝝ purgabis augmētando modice ampli⁹ catartici dosim. Sic eniz optime ages in qbus melācholia videbit̄ tibi esse generata si ex sanguine cholerico translato: tū ꝛ nimis calefacto ꝛ nimis exusto inferat̄ periculuz. Quicūqz aūt calida antidota aut catartica in tales dederit passiones ꝛ maxime qd vocat̄ hiera isti maniādes ꝛ iracūdiores in furias maiores excitātur eo q sicciores ꝛ acriores facti sunt. Meli⁹ est ergo simplicibus vt diximus purgari medicaminibus. de quibus nō pst satis[l] calefieri: ꝛ si contingat satis[m] calefieri humidis vtendo cibis temperabimur.

¶ De cibo dando menomenis[n] vel melancholicis. Caplm. LXXXI.

SCitis enim qualr ego multos de hoc malo sanaui ꝛ dieta magis q̄ multis medicaminib⁹ vsus sum. Sit aūt dieta vt simplr dicam ptisanaz[o] magis in mane accipiat cuz granulis suis hora[p] 2ª.

a. Lacrior.
b. Siccie. s.
c. i. cholera ꝛ sanguine.
d. i. interpolatis febribus.
e. i. cholere educimum.
f. i. protenditur vias ad cerebrum.
g. Preparatio/nes: facte per naturam.
h. Siliqua est pōdus quoꝝ granorum.
i. i. molibus.
k. i. sentiam esse.
l. i. infanti mania a.
m. i. nimis.
n. i. maniacis Sañ.
o. Ordei. f.
p. Ab ortu solis.

In prādio aūt pisces aspratiles ꝛ domesticos pullos vel gallinas ꝛ alias aues que nō in paludibus degūt ꝛ pectines[q] ꝛ ascaces[r] ꝛ echinos[s] accipiāt. Ex olerib⁹ aūt lactuce ꝛ intibe[t] oino comedende sunt ꝛ malue. Alia vo oia phibēda sunt ꝛ maxime brasica[u] ꝛ siluatica oia olera. De fructibus pepones cucumeres ꝛ ēt vue dulces duratiue:[x] ꝛ mala que non sunt stiptica. Ficus etiā prohibēde sunt aut si acceperint duas vel tres ꝛ he satis mature sint. tales. n. si accipiant nō poterūt ledi.[y] Placente aūt oēs[z] phabēde sunt ꝛ que cū caseo facte sunt. Hec eniz oia cholerica magis sunt ꝛ magis augmentant exustos humores. Vinuz aūt eis crisapicō[&] bonuz est dari ꝛ hoc modicum. Qd si illud non inuenitur offeres vinum qd nihil hz repercussionis aut stipticū[ɔ] aut aliquā austeritatē ne cū bibitur caput petens solicitet[ꝝ]. Talis aūt sit eis dieta. Eteniz si aliqd ſm partes[aa] pretermissuz est ꝛ hoc iterū prudens ꝛ sapiens medicus sequēdo que dicta sunt inuenire ea ipsa poterit que expediāt. Carnes aūt ꝛ fortiores cibos vetam⁹ assumere. Ceteꝝ egrotāte ad meli⁹ accedēte ordinādi sunt paulatiz augmentādo ꝛ nō satis desubito ad fortia accedant. Qd eniz paulatiz fuerit oblatū meli⁹ est ꝛ cautius trāsire ad fortiora paulatim didicimus. Balnei autē vsus ex dulci aqua sup oia adiutoria magis prestare vr: digerit enim ꝛ euacuat vl extenuat cholericū humorē ꝛ tēperat pp aqꝝ qualitates. Totū eniz corpus infundēdū est aqua calida. Caput autē tepida magis ꝛ vitellis ouoꝝ erit lauandū. Vngendus est autē totus aqua ꝛ oleo[bb]: caput vo oleo ros. vnges. Aer quoqz balnei sit tepidus ꝛ ita sit tēperatus vt nullā habeat in se nimietatē. Similr aūt ꝛ soliū[cc] tēperet̄: ꝛ diutius in eo resideat. Et in piscina cogat̄ intrare ꝛ ibi oino morari ꝛ maxime si iuuenilis etas fuerit ibidē diutius perseueret ꝛ cuz aqua calida multū lauet̄. Post balneum aūt moꝝ nō bibāt vinuz sed tm̄ aquā calidā. Et sic cibos assumāt queādmodū in ante latis dictū est. Prādere aūt volēti offerenda est iterū aqua calida. Hoc eniz mō dieta obseruāda est quibus de calido humore ꝛ nimis cadēde ꝛ feruēte natura fuerit melācholia. Scire aūt opz q in his passionibus antiq ꝛ ventosis vsi sunt in capite ꝛ anatriphiasim[dd] acriorē facere in supficie volentes. Alij aūt ꝛ sanguisugis vsi sunt. Nos aūt fugienda oia ista esse existimamus. Cū eniz nihil inuenit adhuc magis eos ꝛ distemperatiores ꝛ sicciores faciūt. Cuz enim cōuenit hec fieri quando iam videt̄ in cerebro violentior effecta materia cōstricta ꝛ pinguior facta.

¶ Signa si ex melancholico sanguine facta fuerit melancholia. Cap. LXXXII.

COntingit aūt maxie melācholiā quedā de acuto sanguine exusto: plus[ee] aūt rōne petens caput multas anathimiases[ff] faciens[gg] mutato ibidez aiali spū. Cognosces aūt q magis ex melancholico fit anathimasis[hh] qn patiunt̄ tristitias irrōnabiles ꝛ desperationē sui primuz pponētes ꝛ timore nimio supati mori desiderāt ꝛ frequēter cogunt̄ in lachrymas ꝛ ab homiz societate se remouēt ꝛ amicoꝝ fugiūt ꝯsortia ꝛ in suspitionē eoꝝ veniūt falsam. Quoꝝ solatia vitare ꝯtendūt vt etiā aliquos incriminent̄ eo q eos vellēt occidere gladio vtentes: ꝛ veneno dato vellent extinguere. Scimus aūt ꝛ alias plurimas ex hoc humore inferri phantasias. Et aliq suspicant̄ se esse vas fictile. Alij aūt cornū. Alij quoqz gallū vt ēt imitent̄ eū ad cantanduz ꝛ ēt ascellas per/

q Pisces sunt.
r Pisces sunt.
s Pisces sunt.
t .i. endiuia Jañ. dicunt tñ alij q sunt cicoree.
u .i. caulis.
x .i. a loco.
y Ab eis. s.
z Alios cibos.
& .i. aurei coloris.
ɔ .i. nihil hz stipticitatis.
ꝝ .i. solicitudinē melancholicaꝫ inducat.
aa .i. cibos particulares.
bb Oliuarum. s.
cc .i. balneum.
dd .i. perforationem.
ee .i. magis q̄ cōueniat.
ff .i. sursum euaporationes.
gg Est.
hh .i. sursuz euaporatio.

niūt[a]. Alij aūt celū se ferre putāt sicut Athlas ⁊ timēt dicētes ne cadat ⁊ nō solum se: sed ētoēs simul oppri mat. Ego eniz quādā vidi mulierē hāc pati phātasiā: cōstringebat eniz digitū pollicē dicēs se totū mundū portare: ne forte verteret ⁊ hoies periret. Sz ⁊ alios multos vidim⁹. Sz superfluū est de oib⁹ nūc dicere. Sufficiunt enim tibi hec per que signa etiā si similia contingant poteris cognoscere ex melancholico hu more generatam esse passionem.

Curatio melancholie. Cap. LXXXIII.

Fit enim qnq3 hec passio ex tristitia ⁊ sollicitudine pcedē te aut animi alia aliq̄ passione existente. Cōsiderare eni opz ⁊ iter ipsas phātasie species si rōnabilr an aliud aliqd de subito fecerit mutationē. Quedā eniz mulier ex nr̄is visa a nobis cū in melācholiā de subito incidisset serpē tē se glutisse dixit dū dormiret. Tunc ego vomicā[b] ei faciēs serpentez mortuū in vase in quo vomebat abscōse feci mitti ⁊ cū vidisset amputata est ei oīs suspitio. Et qz per tristitiaz ei contigerat: gaudio accedente mox ab ipsa liberata est passiōe. Et aliā iterū mulierez vidi melancholiam incidisse, pptera q̄ vir eius longo perrexisset itinere. In omni eniz rn̄sione vl' interrogatione vel qcqd agebat iracūdia ⁊ quasi furia pleno animo exagitabat. Quaz ego hac rōne curaui: In primis .s. catarticum dedi: ⁊ maxime hierā Haleni: ipsa eniz hiera varios deponit humores sine molestia vel pturbatiōe. Facta igit purgatione cōtēplari opz iterū infirmātis intellectū. Et si qdē ad melius mens eius videat transire: scias per h ⁊ timores ⁊ tristitias irrōnabiles minui ⁊ mediocres fieri: ⁊ magis ēt ad ppriū reuerti sensum. Iterū igit vti opz hoc ipso catartico. In hac enim permanēte curatiōe pfectius emendat. Qd si hiera semel aut bis data nihil oino de molestijs remoueri videat melācholie vel phātasmatibus ad armenici liti[c] potiones veniendum est.

De armenico litu.[d] Cap. LXXXIIII.

Cio igitur qz medici antiqores albū dabāt ellebor ⁊ nullatenus ex alio credebāt hāc passionē curari catartico. Sed ego elleboro albo anteposui armenici liti[e] potionē. Nā hoc nup inuentū esse scias: ideoq3 ab antiqs minime datū est. Qd postmodū a plurimis vel a nobis in vsuz veniens elleborum pp piculū amouimus. Istuz vo qui sine molestia ⁊ periculo dari pōt elegimus: qm̄ nihil in virtute vel in opere minus[f] scimus hr̄e. Cuius si quidē opa nō solū per ventrē sz etiā per vomitū facit purgationē. Sz vt hoc[g] operet nō lauatuz dari opz. Erunt autem ex eo dandi .iij. aut .iiij. ℈. aut modico plus aut minus f̄m virtutē patiētis. Attēdēdū est ēt a nobis simul ⁊ quātitatē humoris molestiā generātis. Qd si nō satis oportere laborantē videat p vomituz purgari sz solū per ventrē sit necesse ducere magis malū humorē expedit tūc ipz lapidē lauari q̄maxime ⁊ vsq3 qnquagesies. Sic eniz facientibus nobis neq3 tribulationē neq3 angustiaz facere hic lapis pōt sed magis sine molestia facile nigrā purgat cholerā: ita vt in paruo tpe sanū reddat hoiem. Dabis autē ex hoc ℈. v. vel. vj. vel amplius in calida aqua. Si autē bis[h] adhuc existimaueris infirmāti expedire purgationem securus iterz dabis. Nihil eniz hz in se caloris aut desiccatiuū satis[i] aut aliquā in se amaritudinem aut insuauē qualitatē quā fugere solēt hoies ad bibēdū horrētes odorē medicaminis. Aliq etiā odiūt accipere in potatiōe medicamē ⁊ multi nullo mō cōtinent acceptum medicamē. Artificiose aūt dari opz in cataputijs[k] factis ex lauato litu[l] armenico miscēs ex pigra manifestā ptē aut ex alijs aliqbus quecūq3 adiuuare magis pūt purgationē. ℞. autez hec pigre. ℈. iiij. epithi. ℈. iiij. agarici. ℈. iiij. litu armenici lauati. ʒ. iiij. scamonee. ℈[m]. iij. gariofili grana. xx. In duob⁹ aūt libris nouiter scriptis hec cōfectio ita hr̄. ℞. hec igr pigre. ℈. iiij. epithi. ℈. iiij. agarici. ℈. iiij. litu armenici lauati. ℈. iiij. al's scamōee. ℈. ij. gariof. grana. xx. tūdes ⁊ facies cataputias cuz rodomelle aut succo citri: dabis aūt. ℈. ij. q̄z minimū. Sciri autez opz qz h ⁊ corroborāt stōm sil' ⁊ varios deducūt humores ⁊ maxime terrenū ⁊ melancholicū sine molestia vt dictuz est purgāt. Iste lapis sicut diximus in potu ⁊ in cataputijs[n] datus etiā ⁊ in vsu non est timendus: qz neq3 suffocationē aliquā: neq3 sincopim facit queadmodū albus solet facere elleborus. Neq3 hz[o] illā sollicitudinez quā pp suffocationē[p] solemus hr̄e quā nunc nos nec remoueri necesse est. Illa aūt sola scribem⁹ cōmemoratiōis cā que post hoc[q] facere dēmus vt in cōsuetis q̄ plurime catarticis facere consueuimus. Si aut amplius aut minus euacuari[r] vident a catarticis. Si igit minus a mēsura purgauerit[s] quis mulsam ei dare opz. Et postmodū sic cibari aut succus ptisane aut pane in iure: vbi pipio aut pullus coctus fuerit nō habenti oleū multū. Si aūt cōtingit fieri vt multuz nimis deponat[t] vt ⁊ spasmi supueniāt: multi enim hoc patiunt si nō aliqd dignuz deponat, pptera q̄ nām hn̄t sicciorē ⁊ imbecilliores neruos. Propter hoc igit aqua multa fomētandi in balneo sunt ⁊ multū vngēdi ex idroleo[v]. Et panis infusus cum vino dādus est aut in onfaco[x] melle aut in aqua frigida. Si autez de eo[y] bibere voluerint nō aqua frigida magis eos iuuabit. Bene etiā cōueniēs est ⁊ meluz[z] ⁊ malagranata ⁊ pira ante cibū ei dari ⁊ ventres pullor. Postq̄z autez cibaueris requiescere eū facies ⁊ iubebis vt dormiat patiēs. Postea aūt cum receperit fortitudinē ad balneū eū duci necesse est aere tepido pcurato ⁊ imorari ibidē iubebis: nō soluz aūt in solio: sed ēt in piscina. Postq̄z aūt inuolutus fuerit sabanis iterz mox nutries eum bene cū pane in vino infuso aut onfaco melle[ꝝ]. Regrediēs aūt in domū pmittes eū q̄escere: Obdormiscet eniz ob hoc oino: solet eniz hoc semp ptingere multis post catarticū vt plus a ratiōe soluant[?]. Recupata igit virtute pmittēdus est reuerti ad cōsuetudinē ⁊ in amicor pn̄tia agē[ꝫ]. Et si inueneris pn̄r rn̄dē adhuc magis amplius dabis cibos pdices ⁊ gallinas ⁊ fasianos qui nō sunt pingues ⁊ aues similiter. Prohibende sunt autē oēs aues que in paludibus degunt. Et pisces coytryodes preter asprātiles[aa]: Postq̄z aūt vsus fuerit euchimo cibo ⁊ vt quoddā fundamentuz posuerit vtenda sunt hec iteruz post tres aut quattuor dies olera q̄lia sunt intibe[bb] ⁊ lactuce ⁊ malue ⁊ oleo sparagi[cc] mediocriter. Prohibenda sunt ēt brasica[dd] ⁊ oīa que melancholicū humorē aut acrez gn̄are pn̄t qualia sunt eruca ⁊ sinapis ⁊ alleum ⁊ carnes bouine: maxime ⁊ ceruine ⁊ oīs farina panis furfuraceus in cibarijs ⁊ liquamen vetus ⁊ satis pingue ⁊ austerum vinum. Sic enim obseruet dietam: ⁊ balnei vsum. Et mutare eū permittes loca vel regionez ⁊ parentibus vel amicis proximari. Et per diuersa loca scōr se pn̄tare festinet. Sic eni p catartica ⁊ euchimos ⁊ bonos cibos ⁊ ceteras bonas obseruatiōes totius hitudinis

corporis

a Sicut gall⁹ qñ vult cantare.
b Medicinam.
c .i. lapidis.
d .i. lapide.
e .i. lapidis.
f Elleboro.
g .s. per vomitū.
h Al's vini.
i .i. nimis.
k .i. pillulis.
l .i. lapide.
m Al's. vnc. iij.
n .i. pillulis.
o .i. requirit.
p .s. ne eueniat ex vsu ellebori.
q .s. lapidē lazuli assumptum.
r Patientes.
s .i. purgat⁹ fuerit.
t .i. euacuet pharmacum.
v .i. mixtura aq̄ ⁊ oleo.
x .i. de rosis immaturis ⁊ melle facto.
y .i. onfaco melle.
z Mela arbor est magna fructus habens comestibilē maiorez pipere gustu suauē. Ian. auctoritate Ysidori ei⁹ fructus est medium.
ꝝ .i. de rosis immaturis.
? .i. opprimant somno in quo cessat actus rationis.
ꝫ Vitam .s.
aa .i. squamosos.
bb .i. endiuie vt ait Ian. vel cicoree vt exponit alij.
cc .i. summitates sparagi que comeduntur.
dd .i. caules.

a Insanam ma[...]ncam. corporis factus fortior poterit maniadē[a] ⁊ tam amaram egritudinem euitare. Quod si alique reliquie remanserint ⁊ non valde mundauerit bene intellectum aut certe non mutauerit aspectum aeris expectata temperantia reiterato ipsa adiutoria ab initio sicut dictuz est faciens ea ipsa paulatim donec ad pristinaz reuertatur sanitatē. Et quia vtriqʒ difficilius est ⁊ non facilis ad sanādū talis pmanēs si fuerit ⁊ nō sentiet medicamen nō liberabitur ab amarissima ⁊ isanabili egritudine.

Incipit de oculorum passionibus. Cap. LXXXV.

Iam enim in alijs tribus libris a me scripta sunt de oculorum passionibus qualiter oporteat cognosci in eis consistentes passiones ⁊ causas earuz ⁊ curationes ⁊ diuersitates collyriorum ⁊ moduz qualiter oporteat adhiberi ⁊ qualiter conficiantur demonstratum est. Unde nunc bene hic mihi visum est vt breuiter constricteqʒ debeaz de his dicere vt legentes hunc librum non querant ex alio codice que ad bonū oculorum curationes sint vtilia. Oportet ergo prius singularium in oculis passionum signa cognosci: ⁊ sic adhiberi curationes. Incipiamus ergo iam nunc dicere de his quibus in oculis b Ab oculis.f. contingere solent dolores. Nihil enim sic dolorosuz[b] est nec in alia passione sic vrgetur artifex vt succurrat quomodo in dolore nimio oculorum. Quando ergo dolores nimij ⁊ incurabiles alīs intollerabiles oculos occupauerint: non sicut multi faciunt narcoticis confectis presumendum est vti collyrijs. Multi enim ⁊ c Ilinire. ipsum opium presumpserunt inquimatiçare[c]: vnde d Mitigauerūt. nullo modo paragoriçauerunt[d] dolorem: sed adhuc magis leserunt. Contemplari ergo oportet qualitatez cause ⁊ vnāquāqʒ causaz attendentes curationis preuidere species. Non enim est vna qualitas cause sed multe ⁊ varie sunt. Fit eniʒ plenitudo materie supcurrens vt solum ex hoc videas fieri dolores ⁊ aliquando ex qualitate qualitas: sepius autem ex vtrisqʒ fit ex qualitate.s. ⁊ quātitate. quandoqʒ enim cōtingit passio: quia vitium est in qualitate humoris sola.i. quando est hūor malitiosus sed nō multus: qñqʒ ecōuerso qñqʒ vtroqʒ mō. Prouidēdū est ḡvñ pr̄upat qđ supcurrit: vtrum ex toto corpore aut ex solo capite fluat: deinde per arterias aut per venas aut per vtrasqʒ ministretur. Et qualis vtiqʒ superfluitas est: aut ex sanguine nigro aut choleribus aut flegmate aut melancholia: ⁊ quod fluit aut ventositas est spiritus aut etiam vnus ex ipsis est qui molestat humor aut duo cōmixti. Cōtingit enim ⁊ vnum fluentem facere flegmonē ⁊ dolorem nimium ⁊ duo simul commixti faciunt dolorē ⁊ tumorē: ex quibus etiā dūa est cāe. Ad vnāquāqʒ igi- e Medicamis.f. tur earū que necessaria sunt adhibere[e] artificez experdit ⁊ existimare cognitiones singularum passionum.

Signa quō sanguineus humor flegmonem facit. Caplm. LXXXVI.

Si igitur sanguineus fuerit humor qui supercurrens flegmonez fecerit: erit tibi manifesta cognitio ex specie ipsius flegmonis. Rubea eniʒ sunt omnia ⁊ sanguīeo colore: ⁊ ipsa facies rubea ⁊ in tumore nimio sunt posita. Et vene apparent apertius ⁊ plene. Et grauitas sentitur ⁊ pigritia in omnibus cōsuetis actionibus accidit. Et si in his neqʒ mordicās lachryma: neqʒ acris videatur adhuc magis sanguineū humorē eē existima q fluit ⁊ facit flegmonē.

Curatio flegmōis de sanguie facti. C. LXXXVII.

Si enim sanguineus esse tibi manifestus fuerit flegmon: magis incidenda est vena capitis. Si autem colericus ⁊ acer humor cū sanguine appareat mixtus: ⁊ etiam catarticuz postq̄ flobothomaueris dabis: ⁊ collyrijs vteris intrinsecus que digerere possunt flegmones. Quorum etiam cōfectiones vobis tradere non omittam. Exterius igitur supponenda sunt adiutoria hec. Lac mulieris cū oui vitello ⁊ oleo rosato supponitur: mitigat enim ⁊ digerit satis igneos oculorū flegmones. Similiter quoqʒ ⁊ viole herbe folia prestant. Quando autem cum nō nimio flegmone vel tumore ingēti dolor fuerit ortus: bene facit crocus cum micis panis ⁊ vitellis ouorum. Similiter autez ⁊ dactyli faciunt. Postq̄ aūt repressum fuerit reuma cum mellilito croco ⁊[f] glaucium ⁊[g] ouorum vitella cocta ⁊ oleo rosa. permixta superimposita mitigant dolores. Ad dolores aūt ⁊ plenas epiphoras[h] oculoz rosarū siccaz. ʒ. iiij. croci. ʒ. ij. opij ʒ. j. cū sapa vbi mellilotū fuerit coctū colliges ⁊ vteris.

De collyrijs mitigatiuis in dolore auriuz ex sanguineo humore factis. Cap. LXXXVIII.

Cataplasmata igitur extrinsecus ad flegmonē talia qualia diximus sunt vtenda. Supunctiones autem inquimatismata[i] sequenti sermone sunt ordinanda. De quibus etiā sciri opz: quia in pmis que in flegmone sunt posita que mitigare valeant ⁊ miniora sunt: collyria stiptica oportet adhiberi. Et sic postea que reprimant in pmis admiscenda sunt mitigatis. Demuz digō ne facta humorum etiaʒ solis apocrusticis[k] erit vtendum. Flegmone eniʒ ignito minuente ⁊ asperitate cessante sine molestia patiētes stiptica imitti possunt sufferre collyria. Collyrium mitigatiuum triferum ad eos qui nullam mordicationem sufferre possunt medicaminis ⁊ maxime ad recentes passiones. Cathinia vsta ⁊ extincta in lacte mulieris ⁊ lauata. Mihi autem melius visuz est anteq̄ vtatur vt lauetur: ⁊ sic extinguatur. Cathinie ergo. ʒ. viij. psimicij[l] lauati. ʒ. xvj. croci. ʒ. iij. opij. ʒ. j. dragaganti. ʒ. iij. aque pluuialis quod sufficit: vteris autem cum albumine oui. facit. n. ad flectenas[m] collyrium satis: ⁊ ipsuz appalū[n] est. Cathinie lothe ⁊ extincte ⁊ cum lacte mulieris est. Cathinie vste ⁊ extincte cum lacte mulieris. ʒ. v. psimicij[o]. ʒ. iiij. pōphiligos[p]. ʒ. ij. opij. ʒ. j. dragagāti. ʒ. iij. aque pluuialis qđ sufficit. Hoc autem multum habeo experimentatū sine mordicatione mitigat flegmones satis calidas cuʒ nimio dolore mirabiliter. Collyrium ⁊ ipsuz satis bonū ⁊ est simplr cōfectū. amili. ʒ. vj. psimicij[q]. ʒ. ix. opij. ʒ. ij. gummi. ʒ. iij. aque pluuialis qđ sufficit. Collyriū pagoricū[r] satis bonum qđ somnuz facit. Cathinie vste ⁊ in lacte asinino extincte. ʒ. xj. psimicij[s]. ʒ. xij. gesasteros[t]. ʒ. ij. dragaganti. ʒ. ij. mandragore. ʒ. ij. amili ordeacei. ʒ. ij. lactuce cauliuṁ succi. ʒ. ij. gummi. ʒ. ij. opij. ʒ. x. ouorū subtile albumem quod sufficit collyriuʒ quod dicitur spongiarum bonum satis est ad magnos dolores: mitigat enim cito. ℞. amili. ʒ. iiij. psimicij[v]. ʒ. iiij. opij obolum[x] vnuʒ gummi. ʒ. ij. aque pluuialis quod sufficit: ⁊ eo vteris cum lacte mulieris.

De collyrijs apocrusticis que monoymera[y] vocantur. Caplm. LXXXIX.

Diuersa sunt hec collyria que quidē habent virtutez ⁊ digerēdi ⁊ reprimendi mediocriter: vt etiam preter-

f Glaucion seu niāthe non est celidonia vtg. dā putant: sʒ est herba sīsima papaueri corniculato Jaū.
g Lini.
h i. sup infusiones reumatis descendētis ad oculos Jaū.
i i. linimenta.
k i. repcussiuis.
l i. ceruse plūbi.
m i. minuta apostēata i oculis.
n i. mollitiuuʒ.
o i. ceruse plumbi.
p i. luthie.
q i. ceruse plumbi.
r i. mitigatiuuʒ.
s i. ceruse plumbi.
t i. stella terre vel lutum stelle est similis gipso Jaū.
v i. ceruse plumbi.
x Est pōdus xij. granorum.
y i. vna die sedātia dolorem. Jaū.

leant mox in initio inunctorum amputare oculorum dolores sine aliqua mordicatione: iuuant enim bene inquimatiçata [a] ꝛ superinucta. Propter quod ꝛ imbecillioribus ꝛ glauco obtalmis [b] magis ꝛ apolosarcon [c] magis in mulieribus vtimur qualia sunt de licio ꝛ croco ꝛ glaucino [d] composita: quorum enim scripturas ipsas vobis tradam. Que autem fortiorem habēt virtutē in diuturnis passionibus magis poterunt esse in vsu ꝛ in fortioribus oculis ꝛ duris carnibus qualia sunt de vino confecta que diaynon appellant ꝛ metalicon aromaticon que desiccare ꝛ calefacere possunt. Tales ergo sunt differentie eorum. Nos ergo prius de mediocribus apocrusticis dicemus: ꝛ in initio doloris oculorum expedientia. Et sic postea de illis que amplius stiptica sunt ꝛ plus possunt operando reprimere mediocriter dicemus. Collyrion apocrion mediocriter monoymeron [e]. Hoc eniȝ ꝛ midicon ꝛ acerodion aliqui vocant. Reprimit enim in initio inunctum aut inquimatiçatum [f] cum ouis sparsum sepius ꝛ lauatū. Expedit etiam ꝛ epiphoras [g] ꝛ acros [h] reumatismos ꝛ cicatrices excidit antiquas. Purgat eniȝ ꝛ cicatrices subtiles vt illas mirabiles faciat. hoc autē ꝛ in puluere vsus sum in collyrio cum ouis. ℞. sarcocolle. ʒ. j. glaucij [i]. ʒ. j. croci. ʒ. j. dragaganti. ʒ. j. aque pluuialis quod sufficit. Collyrium diarodon quod ad ea ipsa mirabiliter facit ꝛ valde experimentatum est. Rosarum molliū. ʒ. xv. croci. ʒ. xviij. dragagāti. ʒ. vij. opij boni non adulterati. ʒ. ij. spice nardi. ʒ. ij. gummi. ʒ. vij. aque pluuialis quātum sufficit. Collyrium miraticum ꝛ ieraticon: mirabile eniȝ est. Et hoc collyriū talem habet virtutem qualem ꝛ superiora preter ꝙ plus operatiuum est illis eo ꝙ magis reprimit super inferiora reumata. ℞. antē hoc amili. ʒ. xxj. glaucij. i. memithe. ʒ. viij. sarcocolle. ʒ. iiij. croci. ʒ. ij. gūmi. ʒ. iij. myrre. ʒ. j. aque pluuialis quod sufficit. Collyriuȝ polideucon experimentatum a nobis sepius rose succi quātum sufficit croci. ʒ. j. sarcocolle. ʒ. ij. glaucij. ʒ. iiij. gummi. ʒ. j. opij. ʒ. iiij. dragaganti. ʒ. j. tūdes ꝛ cernes omnia ꝛ primo mittes glaucium sic sarcocollā ꝛ opiū ꝛ dragagantum solues in succo rosaruȝ ꝛ supermittes alia. Collyrium midicon optimum qđ reprimit valde mox in initio pingue inunctum. glaucij [k]. ʒ. viij. sarcocolle. ʒ. iiij. dragaganti. ʒ. j. croci. ʒ. ij. opij. ʒ. ß. aqua pluuialis quod sufficit. Ego .n. hoc experimentatuȝ multum habeo ꝛ plus alijs mitigat inquimatiçatuȝ [l]. Aliud collyrium pyrō quod dicitur diacrocon quod mox facit ad dolores inunctum in oculis. ℞. glaucij. ʒ. j. aloes. ʒ. j. sarcocolle. ʒ. j. hoc etiam prophilacticō [m] oportet vti. Reprimit enim omnes turbationes oculorum inunctum isto: ergo antedictis diebus oportet vti ꝛ nō pseuerare in multis diebus. Si enim amplius fuerit eo vsus dracomaxa. i. aspitates generat in palpebris. Deinceps aūt cetera dicamus collyria monoimera [n]. Cuius virtus est fortior ꝛ magis habēt ad reprimendum stipticam virtutem. propter quod in his que sine vlcere sunt in oculis reumatibus ꝛ flegmonibus eis vti oportet: habet enim ipsa scriptura [o] sic. collyrium diaynon primuȝ in monoimeris [p] vocatur. ℞. calcucecaumenō [q]. ʒ. viij. opij. ʒ. viij. croci. ʒ. viij. smirni [r]. ʒ. viij. gummi. ʒ. xl. vini indusmi [s] quod sufficit collyriuȝ ciriciō quo ego vsus sum cathinie. ʒ. xx. calcucecaumenō [t]. ʒ. xvj. opij. ʒ. viij. croci. ʒ. viij. achatie. ʒ. xxiij. gummi. ʒ. xxiiij. collyrium theophilon. ꝛ bene ad ea vti opȝ. ℞. cathinie. ʒ. xvj. croci. ʒ. vj. smirni [u] ʒ. iiij. spice nigre. ʒ. iiij. achatie. ʒ. xviij. gummi. ʒ. xxiiij.

a. i. linita.
b. i. albis obthalmijs.
c. i. mollis carnis.
d. i. memithe ꝛ ē herba frida similima papaueri cornuto: vt ait Jañ.
e. i. in vna die sedans dolores.
f. i. linitum.
g. i. superfluitates reumatis ad oculos descendētis Jañ.
h. i. acutos.
i. i. memithe ꝛ ē herba frigida simima papaueri cornuto. Jañ.
k. i. memithe.
l. i. linitum.
m. i. custoditiuū vl' pseruatiuū. Jañ.
n. i. vno die dolores sedans.
o. i. dscriptio eorum.
p. i. vno die dolores sedāntib⁹.
q. i. eris vsti.
r. i. myrre.
s. ı loco.
t. i. eris vsti.
v. i. myrre.

calcucecaumeni [x]. ʒ. xvj. opij. ʒ. vij. aque pluuialis qđ sufficit: fiunt autem. ʒ. centum. collyrium tēcilcaticon cathinie. ʒ. xvj. achatie. ʒ. xvj. gūmi. ʒ. xvj. calcucecaumenō [y]. ʒ. iiij. smirni [z]. ʒ. iiij. aque pluuialis qđ sufficit. collyrium apocrusticon [&] satis bonum menoymerō [?] stimei [F] lauati. ʒ. viij. cathinie. ʒ. viij. calcucecaumeni [aa] lauati. ʒ. iiij: aut. viij. aloes. ʒ. iij. myrre. ʒ. iij. achatie scirre [bb]. ʒ. xij. opij. ʒ. j. vteris securus ad epiphoras [cc] reumaticas cum totius corporis prouidentia. collyrium hermolaus megas cathinie. ʒ. viij. calcucecaumeni. i. eris vsti. ʒ. viij. nardo scotij [dd]. ʒ. j. ꝛ ß. croci. ʒ. iiij. aloes. ʒ. viij. licij indici. ʒ. ij. achatie gūmi. aā. ʒ. xx. opij. ʒ. iiij. aque pluuialis quātum sufficit. collyrium hermolai dialoes cathinie. ʒ. vj. calcucecaumenon. ʒ. vj. smirnis [ee]. ʒ. ß. aloes. ʒ. j. ꝛ ß. opij. ʒ. ß. croci. ʒ. j. achatie lib. j. gūmi lib. j. olī ad colligēdū. ʒ. iiij. aq̄ pluuial' qđ suffic. collyriuȝ vicariō satis bn̄ faciens ad oē reuma: ꝛ chimosiȝ [ff]: ꝛ punctionibus. ꝛ membramilis [gg] in oculis surgentibus ꝛ ad lippos: ꝛ ad staphilomata [hh] ꝛ borthoria [ii] minocephala [kk] ꝛ scarras [ll] ꝛ ad omnes passiones oculoruȝ experimentatum est. Calcucecaumenon [mm]. ʒ. xv. cathinie. ʒ. xx. gummi. ʒ. xxxij. medicaminis [nn]. ʒ. xvj. aque pluuialis quod sufficit. Conficies autem medicamen de quo missurus es. ʒ. xvj. in collyrio h modo succi cētauree. ʒ. ij. sape [oo] cretice partez. j. coques de ligno vitis [pp] in vna olla donec ad mellis spissitudineȝ veniat ꝛ postmodum ex inde mittes. ʒ. xvj. vbi collyrium conficies. Inquimatiçabis [qq] antē cum ouo ad non ferentes stipticum. Est enim quando cum aqua facit bene satis sed in initio aquosuȝ inungendum est. Collyrium pellarion cathinie vste ꝛ lauate. ʒ. ij. accatie scirre [rr]. ʒ. iij. smirnis [ss]. ʒ. iij. calcucecaumeni [tt] lauati. ʒ. ij. opij. ʒ. ij. psimicij [uu]. ʒ. v. amili. ʒ. xij. dragaganti. ʒ. xij. gummi. ʒ. xij. aque pluuialis quod sufficit. Satis eniȝ magnum est. reprimit enim ꝛ mitigat pinguis eius vnctio.

## Si ex cholico ꝛ acro hūore fiant dolores in oculis. Caplm. XC.

Si igitur dolores fiant ex cholerico ꝛ acro [xx] humore in oculis erit tibi declaratio ex multis signis. Primum quidem ex hoc ꝙ non plectoricum apparet corpus totum: sed magis cacochimum. Ceterum autem mordicationes nō solum in angulis oculorum sed in mallis [yy] ipsis ex hoc ꝙ defluūt lachrime exurere videntur loca que tetigerint ita vt non ferre possint mordicationes. Non solū autem ex his cognoscere poteris: verumetiam ex his que precesserunt. i. tristitie ꝙplurime ꝛ sollicitudines ꝛ solis nimij ardores ꝛ furor frequens. Precesserūt ēt ꝛ acres cibi. Securus ergo huic offeris adiutoria: poteris enim celeriter ꝛ sine collyrio patientem curare.

## Curatio his q de cholerico ꝛ acro humore laborāt. Caplm. XCI.

Si enim per totum corpus videtur cholericꝰ humor abūdare: colagogo catartico [zz] totū purgabis corpus. Qđ si non totū corpus sȝ tm̄ oculos habūdātia cholerū ledit acredine generata: balnei solus vsus ex aqua dulci cōpetēti sine dolore poterit efficere laborātē. Et si [&&] obediēs sit ꝛ cibos mitiores ꝛ sine mordicatione accipiat ꝛ eis qui pinguiores reddūt humores voluerit vti. quales sunt orphoide [??]. i. acerna: ꝛ alijs piscibus [FF] duriores carnes habentibus: vtatur glaucicirida [aaa] aut ex ea ipsa

yficia

x. i. eris vsti.
y. i. eris vsti.
z. i. myrre.
&. i. repcuss.
?. i. vno die sedans dolores.
F. i. antimonij. Jañ.
aa. i. eris vsti.
bb. ı loco.
cc. i. superinfusiones reumatis ad oclos descēdētis Jañ.
dd. i. spicenardi. Jañ.
ee. i. myrre.
ff. climosim dicūt greci qñ a flegmone valido vtreqȝ palpebre cōueniunt. Jañ.
gg. i. tel' seu macula.
hh. i. tumorosites nice oculorum modū vue crepantis Jañ.
ii. i. vlcera in oculo.
kk. i. gb⁹ vna cū ad formaȝ capitis musce ꝛ dr myos qđ ē musca ꝛ cephas qđ est cap.
ll. i. crustas. Jañ.
mm. i. eris vsti.
nn. i. qđ statim describetur.
oo. sapa ē mustū coctuȝ vsqȝ ad cōsumptionem duarū partiū cui ca dr ab insula crete.
pp. i. de igne facto ex eo.
qq. i. linies.
rr. i. dare.
ss. i. myrre.
tt. i. eris vsti.
vv. i. ceruse plūbi.
xx. i. acuto.
yy. i. maxill.
zz. i. cholere eductiuo.
&&. Sine dolore poterit efficere laborātē si ꝛc.
??. Pisces sunt apud kyrāndā reperti.
FF. volueris vti.
aaa. i. carne porcina.

ysicia[a]: ex oleribus ero itibas[b] et maluas: ex pomis[c] autem melis[d] melonibus et uvis dulcibus. Ficus aut̄ nullo modo suadeo accipiendas in oculorum doloribus: habent enim aliquā commotionem. De citro aut̄ caro preter corticem danda est: et habeant calidam.[e] Et vinum si voluerint bibere crisapticon[f] eis dabis aut dulce de bitinea[g] vel alia que impinguare nō possint humores aut obtūdere. Si autem inobediens est et quod precipitur non observet quemadmodum plurimi sunt hominum: et maxime barbari: necesse est tūc collyrijs vt in quibus nulla possit esse mordicatio et que obtūdere et reprimere possint cholericos et acros[h] humores. Ex quibus proximum est collyrium diapōfiligon confectum. ℞. hec ponfiligon[i] lauati ʒ. xxv. plumbi usti et lauati ʒ. xxv. amyli ʒ. xxv. gummi ʒ. xl. aque pluvialis: quod sufficit horū vnūquodqz postq̄ vstuz fuerit lauare oportet donec transeat spissitudo: nec etiam ipsa aqua appareat nebulosa[k] et post hec pistata siccentur: et sic misceātur et terantur simul diebus multis: et sic supermittes amyluz et gummi vt cōprehendantur q̄ si simul admisceatur amylum si diu humidum sit cito acescit. Collyrium enim istud satis magnificuz est: et in alijs plurimis causis maxime q̄[l] narcoticum medicamentum non accipit; quemadmodum alia[m] vt est mandragore succus vel huic similia que sunt narcotica: quorum vsus multus nocivus est. Quod si diuturna fuerit passio administrandum est aliquid ei aut quod reprimat aut quod mitiget choleram tandem vtiqz aliqua excogitanda sunt que expediunt et subueniunt molestanti passioni: aliud autē cū alio aut alio adhibendo mensuram inveniet.

¶ Signa anfraxis in oculis facte. Cap. XCII.

Anfraxim[n] autem humorum in oculis factum hoc modo cognosces. Cum tumore eniz vene fortiter eleuantur vt sanguine plene existimentur sed et tensionez sentiunt in oculis ipsis. Hec ergo signa ostēdunt pinguissimos satis humores anfraxim. i. oppilationem fecisse in oculis.

¶ Curatio anfraxis si sola facta fuerit in oculis. Capl'm. XCIII.

Quod si absqz plenitudine corporis. i. plectoria flegmon tibi visus fuerit facta anfraxi ex pingui et flegmatico sanguine non oportet flobothomū adhiberi aut catarticuz dari; sed oportet illa ministrari que sursum ascendendo adaperiāt constipata loca et confortent imbecillia membra: vt iterum iam non suscipiant nocitura. Optimum autem est in talibus in quibus nō est plectoria vt diximus primū lauare egrotantē temperato balneo quod calefaciat et relaxet poros: et tunc dare eis vinum bibere: eteniz hec facile in omnes membrorū partes maxime ad caput penetrat potio vt non soluz calefaciat ea: sed et celeriter mouet subtiliādo humores et expellēdo anfraxiz faciētes simul et imbecillia loca vt diximus corroborat: vt etiam illa expellat que constipata sunt. Hoc modo ergo cognoscēdus est balnei vsus si debeat lauari qui patitur aut nō. Si timor[o] est balnei vsus: an vinū potui dare iuuat fomētetur prius calida aqua. cum enim flobothomaueris et nihil desuper fluxerit reumaticis post lauationem manifestum est non esse plectoricum: et oportet[p] fomentationibus et balneo et vino vti. Et si facta fomentatione reuma fuerit acutum et dolor increuerit eūone opus habent aut flobothomia aut catartico. Qd̄ si plectoricus fuerit flobothomandus est. si autem cacochimus purgandus est catartico: etiam bis aquosaz mulsam inquimatiçare[q] opz: et tūc magis qn̄ lippitudo ascēdit[r] et oculi molestant̄. Nulla aūt alia res poterit eos magis extenuare et p̄hibere nasci lippos sicut mulsa: et collyrijs quecūqz euentare et digerere possunt flegmōes vtantur.

¶ De mulsa in ɔstipatis poris curatio. Ca. XCIIII.

Si autem densitas aliqua fuerit in poris hos apire potest mulsa inquimatiçata[s] vt mirabiliter et cito sine dolore efficiatur euentans et digerens infixos humores aut ventositatē spiritus. Sit autez tibi manifesta cognitio cum spiritus tensionem faciendo dolorem generat q̄ nec flegmonez neqz mordicationem habet: sed dolor et tensio fit et rumpi videtur oculus. Ego. n. scio me quēdaz patiētem hoc modo curasse siue sanasse mulsa sola vtendo et nullo alio mitigatiuo: aut anodino collyrio ad mitigandum vsus sum dolorem. Siquidez[t] aliquis[v] eorum flobothomari opus habet. Aliqui etiam catartico et quidaz vtroqz et balneo et fomentationibus et vini potationibus: de quibus nunc breuiter dicam.

¶ Signa qui flobothomari opus habent et qui catarticis purgari. Cap. XCV.

Ex sanguinis igitur abundantia si fiat flegmon cuz tensura repletus est qui inflāmatus est locus cum tumore magno plus a natura rubeo colore humoris[x] sunt cognitio lachrymę: lachrymantur eniz et lippi fiunt. Si aūt amplius veniat malum in facie fit tensio intolerabilis in profundo oculorum: vt simul exprimi et erumpere videātur: et cum pulsu interdū subleuant̄ palpebre: et euertuntur et vix mouent̄ et album oculi altius nigro fit. hos tales mox flobothomabis. si autem cholericus aut flegmaticus aut melancholicus fuerit bis catarticum danduz est. Quorum signa sunt hec flegma sanguini si mixtum fuerit et flegmonem fecerit accidentia sunt hec ex albo et rubeo colorem permixtum habēt et media natura flegmati sanguis est mixtus et magis in vespere accessiōes fiūt per singulos dies. Cholericus autem humor si fuerit calor sentitur multus. mordens autem q̄plurimum est et lachryma sub rubeo colore et sub flauo: et tertia die fit accessio. Quod si melācholicus fuerit sanguis accessiones. 4. die magis consurgunt: et quomodo debent cognosci in podagricis passionibus dixi.

¶ De vlceratione oculorum si simul cum flegmone fuerit. Cap. XCVI.

Si ergo cōtingat vlcus in oculo et simul habeat flegmonē: oz et curatio esse mixta. Flegmoni eteniz mitigatiua adhibenda sunt qualia sunt limana[y] et cignatia et q̄cūqz sunt ex amilo cōfecta et psimicio[z] et gesastero sunt. Si autez comestiones vlcerum sub acro et calido fiant reumate vteris collyrio quod dicitur signos. ℞. cathinie ʒ. v. dragaganti ʒ. ij. psimicij[&] lauati ʒ. xv. spodopōpholigos[?] ʒ. viij. gessasteros[ɀ] ʒ. viij. plūbi vsti et lauati ʒ. viij. dragaganti ʒ. iij. gummi ʒ. iij. ouorū albumina. xx. aque quod sufficit: in alio habetur opij ʒ. ij. Istud collyriuz mirabile est: facit enim ad flectenas[aa] et ad epicaumata[bb] et rixiz[cc] et hypopoison[dd] et chimosim[ee] et albugines et maculas detergit: maxie aūt vlcera flegmonis.

q. i. superlinire.
r. i. crescat.
s. i. sup illinire.
t. i. certe.
v. i. quorū pori sunt cōstipati.
x. i. humorē peccātē indicāt lachryme cū p̄dictis signis.
y Limana et cignatia sunt duo collyria in hoc ca. scripta.
z. i. cerusa plumbi.
&. i. stella terre. et est terra filis gipso.
? Est fuligo q̄ thucia dr̄ aūq̄ cadat a parietib'.
ɀ. i. stella terre.
aa. i. minuta āpala in oculis.
bb Est spēs vlcerū oculi. Iaū.
cc Rixis est eruptio seu scissura vene. Iaū.
dd Est tumor q̄dā circa angulū interiorem oculi.
ee Chimosim dnt̄ greci qn̄ a flegmone valde vtreqz palpebre conuertuntur.

Similiter autem ⁊ collyriuȝ diaolibanuȝ facit ⁊ maxime ad nimias chimoses. Qđ. ℞. hec cathinie. ʒ. xx. libani. ʒ. xx. psimicy [a]. ʒ. xl. opy. ʒ. vj. aque pluuialis quod sufficit collyriū yramō [b] in quo non est nimius calor in hoc [c] qđ finit: fac aūt bñ ad flagitias [d] ⁊ ad rixim [e]: promptosim [f]: staphilomsta: ypopias [g] diabrosim [h] nomas [i] antraces [k]. ℞. autem gessamie asse [l]. ʒ. iiij. pōphiligi [m]. ʒ. j. cathinie lauate. ʒ. ij. stimeos [n]. ʒ. ij. lepidos [o] calcis lauati. ʒ. iiij. opy. ʒ. vj. gummi. ʒ. iiij. aque pluuialis quod sufficit. Quod si cum vlcere ⁊ flegmone fuerit ⁊ lachryme multe fluant admiscebis collyria que sine mordicatione sunt ⁊ modicum reprimunt. Nam si acredo [p] fuerit diarodō miscebis. si sūt non satis est calidum ermola [q] modicum adde: aut ex eo quod dicitur ydarion: aut monomerion aut acariston quoruȝ graphagia [r] tradimus: ⁊ si aliquid minus fecimus nunc scribamus.

## ¶ Collyrium ad cicatrices vel albugines tollendas. Capl'm. XCVII.

Quecūqȝ purgare [s] solēt species he ⁊ calosas ⁊ grandes cicatrices quas tilos greci vocant minuunt: ⁊ albugines pinguiores quas vlas vocant. Sunt autem ⁊ plurima simplicia que ad hec facere psūt qualia sunt anemonis [t] vtriusqȝ succus in oculis vlas. i. maculas tollit: silr ⁊ cēntauree mioris succus cum melle tollit cicatrices. Et ad diuturnas cicatrices cedria [u] inuncta iuuat ⁊ extenuat etiam sciro des [x] quas ⁊ leucomsta vocant. Nitrum quoqȝ cum oleo veteri tritum diligenter ⁊ inunctuȝ bene facit ad hoc: sed ⁊ sepia ossa vsta cum melle trita mirabiliter faciunt ad hoc. Collyrium diamsmira [y] valde bonuȝ est quod mitius exedendo cicatrices amputat. quod. ℞. mamira [z]. ʒ. j. stercoris cocodrilli. ʒ. j. armōiaci thimiamatos [&]. ʒ. ij. smirnis [?] trocleté. ʒ. iiij. cum aqua facies collyrium ⁊ vteris: multum eniȝ experimentatū est. Collyriū diatrici quod facit ad plurima: maxime autem ad vlcera antiqua pessima: ⁊ vlas amputat: ⁊ grandes extenuat cicatrices: ⁊ ad myocephala [x] facit ⁊ ad alia multa vtile est efficax ⁊ laudabile. cathinie vste ⁊ lauate. ʒ. xxvj. stimeos [aa]. ʒ. v. nardostochio [bb]. ʒ. iiij. picis nigre. ʒ. iiij. croci. ʒ. iiij. castorei. ʒ. ij. lepidos calcis [cc]. ʒ. iij. byum [dd]. ʒ. iiij. calcucecaumenon. ʒ. v. piperis. ʒ. ij. psimicy [ee] licy ⁊ succi caprifici [ff] opy libani oppobalsami cassie: smirnis [gg]. añ. ʒ. ij. limcisco. ʒ. iiij. calcanti [hh]. ʒ. j. gummi. ʒ. xx. feniculli succi. ʒ. iiij. vini ameni [ii] quod sufficit. ¶ Itē laudabile collyriū qđ icarnatas ⁊ subtiles ⁊ vix apparētes cicatrices amputat quas attingere potest. ℞. plumbi vsti ⁊ lauati. ʒ. iiij. croci. ʒ. j. gūmi. ʒ. ij. spody lauati. ʒ. iiij. lepidos calcis lauati. ʒ. ij. aque pluuialis quod sufficit. Collyrium ciamon psimicy. ʒ. j. sal' armoniaci. ʒ. j. armoniaci thimiamatis [kk]. ʒ. ij. ossis sepe. ʒ. j. ⁊. s. mirabile est enim hoc adiutorium ⁊ sepius expertum. Collyrium nardinum taylinueos [ll] vsti lauati. ʒ. viij. psimicy vsti. ʒ. viij. calcucecaumenon [mm]. ʒ. viij. nardostochio. ʒ. iij. foly. ʒ. ij. croci. ʒ. iij. opy. ʒ. ij. smirnis. ʒ. ij. cathinie vste ⁊ lauate. ʒ. viij. licy. ʒ. vj. gummi. ʒ. xx. aque pluuialis quod sufficit ad omnia fortia facit vlcera ⁊ cicatrices extenuat ⁊ superfluitatem humoruȝ reprimit. Ad eos autē qui mordicationem non sustinent miscere oportet leniens collyriū: sic enim ⁊ sine molestia fertur ⁊ cautius fit eius vsus.

## ¶ Collyria mordicantia ad calliginem oculorum. Capl'm. XCVIII.

Collyrium ydarō ad ypopias [nn] faciēs ⁊ chimoses [oo] ⁊ sicoses [pp] ⁊ reuma multum. Utendum autem erit aquoso [qq]. ℞. cathinie. ʒ. xxj. calcucecaumenon liiosiston [rr] aloes nardi celtice. añ. ʒ. viij. aque pluuialis quod sufficit. nescio an hoc meli⁹ sit ad ypopias aut chimoses ⁊ epiphoras [ss] ⁊ reumata. oportet autem eo vti aquoso ⁊ cum pausauerint [tt] multa dissonātia ⁊ acredo fuerit in oculis cum vino ⁊ leuibus collyriis modicuȝ admiscebis ex eo in initio: ⁊ post modicū amplius ⁊ ad perficiendam sanitatem solo vteris. Collyriuȝ elones quod satis ad vlcera sana facit ⁊ icarnatas subtiles ⁊ vix apparentes factas cicatrices amputat quas attingere potest. ℞. plumbi vsti ⁊ lauati. ʒ. iiij. croci. ʒ. ij. gummi. ʒ. j. lapidos calcis lauati. ʒ. j. spody lauati. ʒ. j. aque pluuialis quod sufficit. hec enim que dicta sunt ad cicatrices ⁊ ad antiquas passiones expediunt. Memoranda sunt etiam deinceps similiter oxydorica. i. que ad caliginem oculoruȝ expediunt. Adhuc autē ⁊ senioribus et ste defectum visibilis spiritus reparant: ⁊ renouationem faciunt visui: ⁊ incipientez ypochisim [uu] soluunt: est aūt collyriū quod vocat canopicuȝ calcucecaumenō. ʒ. xxxij. pipis. ʒ. xvj. cathinie. ʒ. vij. opy. ʒ. viij. smirnis. ʒ. iiij. gūmi. ʒ. xxv. aq̄ pluuial' qđ suffic.

## ¶ De idrocollyrio ⁊ exidrocollyriis facientibus ad ampliopiam [xx]. Cap. XCIX.

Idrocollyrium [yy] faciēs ad ampliopiaȝ i. caliginem oculoruȝ ⁊ ad alia multa pōfiligon non lauati coclearia. vj. oppobalsami coclearium. j. mellis coclearia. ij. vini smegipsi vetusti ⁊ albi quod sufficit. ⁊ oportet mittere primum ponfiligon tritum bene satis. ⁊ sic miscēdum est oppobalsamum: its ⁊ mel. post autem omnia vinum ⁊ post commixtionem terendum est diebus tribus diligenter: ⁊ sic mittitur in ampulla. Et quando vtendum est agitanda est tm̄ ampulla donec totum misceatur: ⁊ sic vngendi sunt oculi. Et cum digestio facta fuerit aqua calida lauabis oculos. Xydrocollyrium puluis vt possit [zz] in sole sine lesione attendere aspin [&&] albe magnetis [??] vini crisostaphiru achaton [ꝑꝑ] ematbites camomile hierapōphiligon [aaa] adopongis [bbb] locafili [ccc] hec omnia equaliter miscebis ⁊ facies puluerem ⁊ inunges. Alius puluis seueriani faciens ad oxidorcica [ddd] cathinie. ʒ. ij. salis armoniaci. ʒ. j. ⁊. s. foly. ʒ. iij. piperis. ʒ. vj. facies puluerem ⁊ inunges patientem facit ad siroptalmias. i. scabiosos oculos. Alius puluis qui dr̄ for [eee] facit ad ampliopiā [fff] ⁊ ad dētiuȝ doloreȝ ⁊ reuma amputat cathinie. ʒ. viij. salis armoniaci. ʒ. iiij. croci. ʒ. ij. pipis. ʒ. ij. foly. ʒ. j. arsenici. ʒ. j. ⁊. s. aliud satis bonum ad scabiosos oculos ⁊ pruritum ⁊ caligineȝ [ggg] oculoꝝ ⁊ asperas palpebras habētes ⁊ reumaticas veteres passiones ⁊ albugines oculorum ⁊ ad asperas palpebras habentes vt dictuȝ est ⁊ ptirigia [hhh] quo ego vsus sum cathinie plateos [iii] vste in pane. ʒ. iiij. salis armoniaci. ʒ. j. croci. ʒ. j. piperis. ʒ. ij. arsenici plateos [kkk]. ʒ. ij. facies puluerē ⁊ inunges inunctionē ipsam facies per corneam oculi ceratoidis [lll]. Et ad ampliopias [mmm] ⁊ initiantes ypophises [nnn] baccarum lauri purgatarum. ʒ. xx. teres cū vrina pueri virginis cū gumine. ʒ. ij. ⁊ inunges bis. s. quibus catharacta descendit cum vrina. alus autē omnibus cum aqua. Aliud fel yene [ooo] çecomire [ppp] succo cū melle inunges ⁊ mirabiliter operabit. Aliud felle perdicum

a .i. ceruse plumbi.
b .i. celeste.
c .i. pp hoc.
d .i. inflatiōes patientes.
e .i. vene scissurā.
f .i. exitū vue ex ruptura cornee q̄ qñ est magn⁹ vt granū vue dr̄ staphiloma. Jañ.
g .i. liuores sub oculo.
h .i. corrosionez vene.
i .i. vlcera oculi putrida. Jañ.
k .i. carbūculos.
l Est terra silis gipso nisi qđ est vltie diaphantatis ⁊ frāgit in laminas partenues. Jañ.
m .i. thurie.
n .i. anthimonij.
o .i. sq̄me eris. Jañ.
p .i. acumen.
q Collyriū est.
r .i. descriptiōes.
s .i. abstergere.
t .i. papaueris rubei.
u .i. gūma cedri.
x .i. duritias.
y .i. de celidonia.
z .i. celidonie.
& .i. fecis storacis.
? .i. myrre.
x .i. vlcera oculi in qbus exit de vuea tunica.
aa .i. anthimōij.
bb .i. spicenardi.
cc .i. sq̄me eris.
dd .i. viole.
ee .i. ceruse plumbi.
ff .i. fic⁹ sylue stris vel lege loco huius ⁊ succi caprifici. i. succ⁹ caprifolij ⁊ erit expō hu⁹ nois lmū.
gg .i. lapidis alumnis. Jañ.
hh .i. vitreoli.
ii .i. cum aq̄ mixti ⁊ bullit.
kk .i. fecis storacis.
ll .i. lapidis ematithis.
mm .i. eris vsti.

nn .i. liuores qui fiūt sub oculo. Jañ.
oo Chimoses dicūt greci qñ a flegmōe valido vtroqȝ palpebre commouēt. Jañ.
pp Sicosis ē carnis creatio plurime rubentis tibus inferiora palpebre. Jañ.
qq Facto .i. hoc collyrio.
rr .i. lapidis armoniaci. Jañ.
ss .i. superfluitates reumatū descēdētiū ad oculos. Jañ.
tt Pausēs ab vsu collyrioꝝ vel a doloribus.
uu .i. effusionem humoruȝ circa pupillā desiccatorum.
xx .i. caliginem oculorum.
yy Ydrocollyriū est aquosuȝ collyriū. i. in liquida substā ⁊ dicit ab ydros qđ ē aq̄ sȝ exidrocollyriū est collyriū siccū. i. in puluere. ⁊ dicit ab ex qđ ē ex ⁊ idros qđ ē aq̄ ⁊ collyriū quasi inaquosū collyrium.
zz Quis tenet [illegible].
&& .i. spine albe.
?? .i. nō crinem.
ꝑꝑ A criso qđ ē aurū ⁊ saphir⁹.
aaa Lapis qui ē circulis albis ⁊ nigris varius.
bbb .i. optic thracie.
ccc Lapis est.
ddd Lapis est.
eee .i. caliginem oculorum.
fff .i. lumen.
ggg .i. caliginem oculorum.
hhh .i. vngula oculi. Jañ.
iii .i. late.
kkk .i. late.
lll .i. corneam.
mmm .i. caliginis oculorum.
nnn .i. effusiones humoruȝ circa pupillā desiccatorum.
ooo Est serpens qui solet de sepulchris corpa effodere ⁊ mortua cū cīmiūdine quo nō vescunt.
ppp .i. dicunt.

perdicū cū melle ⁊ succo feniculi inunges bene facit. Utiliter etiā facit ꝑtinos collyriū ⁊ calesarō ⁊ nō solū ad ampliopiā ⁊ inchoantē ypochisim [a] sʒ ⁊ ptilos [b] dissipat ⁊ detergit antiquas albugines. Aliud fel agle bñ facit si ꝑ se tritū: ⁊ sic cū melle inungat. Alius pulvis ad incipientē ypochisim ellebori albi. ʒ.ij. piperis. ʒ.iiij. armoniaci thimiamatos [c] ʒ.s. raffani succi quod sufficit simul teres diligēter ⁊ dimittes siccare: ⁊ iterū postea teres ⁊ vteris q̄ mirabilissimum est.

¶ Ad nictilopas. i. eos qui post transmutatum solem non vident. Capl'm. C.

SAl nitri cū aqua veteri teres ⁊ vteris. Aliud ad hoc felle hyrcino cū melle mixto inunges. Aliud stercus cocodrilli [d] teres cum melle ⁊ vnges amputat passionē in paucis dieb⁹. Aliud epar. hirci assa ⁊ q ex ipso fluit humorē collige: ⁊ hoc inunge eos ⁊ ipsum epar manducēt ⁊ de vapore vbi elixatum fuerit apertis oculis suffumigentur.

¶ Ad tingendas albugines ⁊ leucomata tingenda. Capl'm. CI.

SAlis bonū est calamēti. ʒ.iiij. anchotis [e] egyptie. ʒ.iiij. galle asiane. ʒ.iiij. cū aqua teres ⁊ vteris. Collyriū dracomaticō extenuat carnes crescentes palpebrarū. ℞. cathinie. ʒ.xvj. liti [f] emathites ʒ.xl. litosiscos. ʒ.xl. calcucecaumenō [g] ʒ.xx. floris eris. ʒ.viij. opij. ʒ.iiij. papaueris seminis. ʒ.xvj. gummi [h] ʒ.xxxij. semen papaueris teres ⁊ succum exprimes: ⁊ ex hoc cōficies collyriū ⁊ vteris. Attēde igit̄ quō vtaris eo ad dracomata [i]. si eniʒ vlcera esse cōtingant in oculo ⁊ draconiata [k] habeant in palpebris melius est inuersare palpebras: ⁊ sic tandē radi cū spatomelle aut cū folijs fici. Aliqui etiā testā sepe aut astaci [l] aspiores [m] eligūt: ⁊ sic radūt. alij terūt de pumice facto longo collyrio subradūt vtiq̄ʒ ⁊ componūt palpebras ⁊ extenuant dracomata [n]. Et vlcera sanabis si predicto collyrio admisceas libanū aut dialibanū aut vranū. Si autē superfluant humores ex his que repmūt admiscebis. Si aūt nihil sucurrat theodoricon: ipsum eniʒ si rōnabiliter adhibeat̄ ad nō reumaticā passionē custos est vlceris ⁊ ad cicatricem citius perducit. Collyriū theodoricō magnū ad dolorē ⁊ passiōes antiq̄s ⁊ veteres: ptilas eni ⁊ ptilos [o] detergit facit ⁊ ad micephalas [p]. ℞. cathinie opij calciteos [q] vsti croci aloes epatici castorei folij libani [r] ana. ʒ.ij. stimeos [s] achatie. ana. ʒ.v. calcucecaumenon. ʒ.iiij. myrre troclete [t]. ʒ.iiij. nardoscocij [u]. ʒ.iiij. psimicij [x]. ʒ.ij. gūmi. ʒ.xliiij. aq̄ pluuial' qd̄ sufficit: qdā autem cōficiūt cū vino. Collyriū etatō qd̄ fac ad vlas [y] ⁊ pinguissias ⁊ inchoātes ypocises platicorias [z] ad caligies ⁊ ptyriasim i. furfuratiuū ⁊ tenues lachrymas fluētes subtiliat ⁊ detergit purgatq̄ʒ ⁊ reprimit. ℞. cathinie vste ⁊ lauate. ʒ.ix. calcucecaumenō [&] lauati. ʒ.ix. stimei [?] vsti achatie cirre [ꝝ] gummi [aa]. ʒ.vj. aloes cicidos. i. galle viridis caulici [bb] castorei licij nardo [cc] stocij croci opij smirnis [dd] psimicij [ee] çenon. i. ligni çinçamatos calciteos [ff] ana. ʒ.j. rosarū. ʒ.s. aq̄ pluuial' qd̄ sufficit. Hoc eni collyriū qd̄ dcm̄ est maximū est ad mlta q̄ dicta sunt facit.

¶ Xirocollyriū [gg] ⁊ ydrocollyriū [hh] que faciūt ad sicosim [ii] ⁊ ad putredines vlceruʒ ⁊ ypopias [kk] ⁊ myocephala. [ll] Capl'm. CII.

XIrocollyrium puluis [mm] q facit ad sicosiʒ ⁊ putredines vlcerum ⁊ superexcrescentes carnes. ℞. cathinie. ʒ.x. calciteos. ʒ.xx. piperis grana. xxij. nardiceltice [nn]. ʒ.j. teres cathiniam ⁊ calcitebos cū vino: ⁊ tūc celticā [oo] ⁊ piper mittes ⁊ facis subtilissimū puluerē ⁊ vteris. Ydrocollíriū qd̄ facit ad ipopias [pp] mirabilr̄ ⁊ ad sordida vlcera ⁊ myocephala. Calcāti. ʒ.ij. croci. ʒ.ij. smirnis. [qq] ʒ.iij. mellis optimi lib.j. succi seneconis qd̄ sufficit. Opʒ aūt p̄mus mittere calcātum: secundo crocum: tertio smirni [rr] ⁊ sic succū. Ego antē in vino ascalonio [ss] scio me hoc fecisse.

¶ De mulsa. Capl'm. CIII.

NEcessarium esse existimauimus vt de mulsa debeamus rememorare. Maxie. n. ex lōgingtate vite expimētando inuenies eius adiutoriū medicie. Etenim vlcera sordida curat ⁊ maxie cachocetica [tt] ⁊ pustulosa vlcera scio ex mulsa fuisse curata. Etiā ⁊ pus collectū in alto [uu] ⁊ nimios dolores ⁊ itollerabiles iuuat artificiose ⁊ cōstrictos ⁊ glutinosos humores ⁊ pingues. Nescio eniʒ si ante ab aliquo tam magnū inuētū fuerit adiutoriū. Facit aūt optie ⁊ in q̄bus generat̄ lippis. [xx] Satis eniʒ ⁊ multū purgat ⁊ educit celerius ⁊ facit vt sine dolore efficiat̄: sʒ nec aliā ꝑmittit nasci. Si eniʒ vtaris spongia ⁊ moueas frequēter circa palpebras exasperabit ⁊ dolorē faciet. Scio eni q̄ obthalmia lippitudinē facit ⁊ neq̄ʒ suffert oīno collyriū. Et hoc [yy] solū eis [zz] ad amicitiaʒ factū est: ⁊ hoc habuerūt ꝑ collyrio ad implēdā curationē. Scire aūt opʒ queadmodum tropus. i. modus cōfectionis ⁊ vsus eius est q̄ plurime ⁊ hic qualr̄ cōficiat̄ dicendū est. Opʒ eniʒ neq̄ʒ mulsaʒ neq̄ʒ satis [&&] mel hr̄e neq̄ʒ pinguē esse, gustu aūt sit nō satis acra [??] ⁊ suauē lingue p̄stet in sensu dulcedinē: ⁊ maxime qñ nō solū vlcus est sed ⁊ flegmon mixtus esse videtur. Non opʒ autem cū spatomelle [ꝝꝝ] solū vti ⁊ inquinatissimū [aaa] facere mulse sʒ multo meli⁹ est si cū ampulla paruioris fiat que iplēda est de mulsa. Quāto eniʒ q̄s ampli⁹ hac vsus fuerit tāto magis iuuabit̄. Qd̄ eni fuerit circūtētuʒ in tunicis oculoꝝ seu lipes [bbb] seu superfluitas ⁊ acredo sit hoc remanere intus nō pōt sed ab ipsis ꝓiciet̄ foras imisso melicrato. Opʒ ergo ea vti citi⁹ inquātū opus est. Neq̄ʒ eniʒ stipticū hr̄e dʒ: ne cōdenset ⁊ asperitatē in oculis ingerat neq̄ʒ frigiduʒ ne stuporē sensibus ministret ⁊ obcludat mām ⁊ rixim [ccc] faciat aut diabrosim [ddd] operet̄ aut aliquaʒ aliā duritiā aut acredinē q̄litatis. Propter qd̄ ⁊ si q̄s aliquo collyrio vult vti: bonū est ex hoc p̄muʒ lauari oculos ⁊ sic adhibere ad vnāquāq̄ʒ passionē ꝯueniēs collyriū. Nihil eniʒ timere pōt oculus de sup̄fluitate humoris postq̄ mulsa vsus est. Erāt tibi vtiq̄ʒ ⁊ alia expimēta bona ⁊ mlta de his scribēda: sʒ ne lōgi⁹ enarremur hec sufficiāt. Qui eni ꝯsiderat virtutē ipsi⁹ inuenire pōt ⁊ alias ei⁹ distātias. i. vtutes differētes nō soluʒ ad oculos sed ⁊ alias totius corporis passiones.

¶ Ad staphilomata. [eee] Cap. CIIII.

CAlciteos [fff] ʒ.j. mellis. ʒ.v. croci. ʒ.j. aque qd̄ suffic: ad ista eniʒ bñ facit. Collyriū catamaximiani ad staphilomata [ggg] ⁊ dolores oculoꝝ cōcollyrij [hhh] partes. ij. ermolai [iii] megalij siue magni: duo eni sunt collyria maius ⁊ minus; ⁊ alterius ermolai minoris ptez. j. Accipies ista tria collyria terensq̄ʒ diu subtili cernes tricocino ⁊ colligēs cū aqua facies collyriū ⁊ vteris in dolorib⁹: nō q̄dē mox vt incipiūt: sed qñ labor maior fit ⁊ in statu est passio ⁊ insomnietateʒ auferet: eteniʒ ad habitum dolorem mox

Left margin notes:

a i. efusionem humorum circa pupillā dēclarātium.
b i. grādes cicatrices.
c i. istis storacis.
d Genus serpentis est.
e i. spine nigre.
f i. lapidis.
g i. eris vsti.
h Arabici.
i i. asperitates palpebrarum.
k i. asperitates.
l i. locuste.
m Testae.
n i. asperitates palpebrarum.
o i. grādes cicatrices.
p Sūt vlcera i quibus vna exit ad magnitudinem capitis musce ⁊ miamios qd̄ est musca ⁊ cephas qd̄ est caput.
q i. vitrioli spēe. Jañ.
r i. thuris.
s i. antimonij.
t A loco.
u i. spice nardi.
x i. ceruse plumbi.
y Ulas greci vocāt albugies pinguiores oculorum.
z i. imāginatiōes in oculo p̄nunciantes catharactā futuram.
& i. eris vsti.
? i. antimonij.
ꝝ i. nigre.
aa i. arabici. s.
bb i. succi caulis
cc i. spice nardi.
dd i. myrre.
ee i. ceruse plūbi.
ff Est vitrioli specie.
gg i. siccū collyrium.
hh i. aquosum collyrium.
ii Sicosis est carnis creatio plurima in quib⁹ i[n]ferioris palpebre. Jañ.
kk i. liuores sub oculo.
ll myocephala. i. vlcera oculoꝝ i q̄b⁹ vna ad magnitudinē capitis musce exit ⁊ dr̄ amyos qd̄ ē musca ⁊ cephas qd̄ est caput.
mm i. castēs in siba pularis.

Right margin notes:

nn i. spicenardi.
oo Spicam. s.
pp i. liuores sub oculo.
qq i. myrre.
rr i. mora.
ss A loco.
tt i. mali humoris.
uu i. ꝓfundo.
xx i. lippitudo.
yy i. mulsa.
zz i. obthalmicī.
&& i. nimis.
?? i. acuta.
ꝝꝝ Instrm̄ chirurgicū est admittēdū medicinas i oculos.
aaa i. limitionē.
bbb i. lipitudo.
ccc i. scissurā vene.
ddd i. corrosionē vene.
eee i. exitum vuee ex ruptura corneе. Jañ.
fff i. vitreo spēe.
ggg i. exituram vuee ex ruptura cornee.
hhh Nomē proprium collyrij.
iii Proprium nomen collyrij.

mitigat ⁊ somnum infert ⁊ ad staphilomata[a] ⁊ ypopias[b] ⁊ ad myocephala[c] facit cũ oĩ liquore albo iũcũ. Melius aũt operat̃ si iniungat̃ cum pẽna q̃ si ingmatiçet̃.[d] Opz eniz ⁊ illud subtiliare[e] vt si qua aspitaa ẽ abstergat̃. Si aũt myocephala ⁊ ypopias[f] fuerit post iniunctionẽ ligabis oculoa aut linteo aut aqua frigida infuso aut spõgia in ipsa aq̃ infusa bñ circa te de lintheis ligaturas vt nõ incalescat oculua patiẽtis.

a .i. exitum vue ex ruptura cornee.
b .i. linores sub oculo.
c .i. vlcera cornee in qb⁹ vua exit ad magnitudinez capitis musce.
d .i. liniat̃ cum digitis .s.
e .i. subtilit̃ attendere.
f .i. linores sub oculo.

## ¶ Ad ptirias[g] ⁊ sicosim[h]. Cap. CV.

Calcanti salis arr monici gummi. añ. cũ aceto soluea ⁊ faciea collyriũ ⁊ vteris. Aliũ succo populi arboris cũ duplo mellis inunge. Aliud sepie testa vsta ⁊ trita subtil'r ⁊ sal armoniac⁹ frixus resoluit in oculis carnes vlceratas ⁊ ptiriaa[i] sanat.

g .i. vngulas oculi.
h Sicosis ẽ creatio carnis plurima in pubus inferiorib⁹ palpebre. Jañ.
i .i. vngulas oculi.

## ¶ De ryadia. Cap. CVI.

Ryada fit minorate angulo maiore per incisionẽ aut supcrescẽte carne in angulo oculi. Sed si cõtingat fieri vt ex incisione fiat sanies in venis insanabilis est. Conteplari ergo opz ⁊ cõsiderare totuz corpua ⁊ si cacochimũ fuerit purgabis eũ ante. Et sic adhibebis que mediocriter stiptica sunt. Postea aũt huic miscenda sunt que augmentare faciãt carnẽ: qualia sunt diamõ cõfecta collyria cõmixtis[k] diaglaucio ⁊ croco cõfectis. Et hic puluia bñ facit qui dĩ diacrociõ. Et aloes solius puluis. Opz autẽ vino añ lauare: ⁊ sic puluerẽ supmittere paulatiz addendo. Aliud bñ faciẽs iusquiami folia virida in vino cocta ⁊ trita ⁊ supposita in ipso angulo. Et solũ per se vinũ si ex eo spongia infusa frequẽter mutata ponat̃. Nõ si stiptica mittes in vino ⁊ bulliant fortius erit ita vt amplius desiccet ⁊ reprimat istud vinum.

k Collyrijs.

## ¶ Ad egilops. Cap. CVII.

Egilopis[l] mox ab initio medicamina sine mordicatione sunt adhibẽda que simul ⁊ desiccare possint submordicãtia aut acria[m] medicamina cũ moleste fuerint accepta in timorez plurimũ surgũt. Ad inchoãtes aũt egilopas bñ faciũt glauciõ[n] ⁊ crocus simul cũ succo pdiciadoa[o] trita ⁊ supsllinita. mutari aũt opz frequẽter h̃ adiutoriũ. Ego eniz ad incipiẽtẽ adhuc: ⁊ nõdũ in pua cõuersaz vsus suz h̃ medicamine ⁊ phibui pus fieri ⁊ ad sanitatez pduxi. Aliũ salix cocta in aceto nõ solũ que initiãt fieri egilopes: sz ẽt iueteratas ⁊ in pus cõuersas mirabilr noscit̃ sanasse: opz aũt bñ tritas supponere. Si aũt iã ⁊ pus iuenerit ptineri ibidẽ rũpit illõ ⁊ vsq3 ad os reponit: h̃ aũt forti⁹ medicamẽ nõ est, h̃ eni solo vtẽdo nõ soluz egilopas sz ⁊ egilopas diuturnas scio esse curatas. Aliũ ruta domestica cũ pruna[p] gutta saponarie trita ⁊ supposita satis bñ opat̃ ⁊ curat. In pmia q̃dẽ comedit: postea aũt nõ ⁊ h̃ mirabile est q̃ in pmis causticuz est postea vt medicamẽ opat̃ vsq3 ad os ⁊ nõ facit cicatricẽ: ⁊ si fecerit satis tenuẽ ⁊ incertã facit.

l Egilopa ẽ apostema inter angulũ oculi ⁊ nasum .i. fistula q̃ anteq̃ disrũpat antilops dĩ.
m .i. acuta.
n .i. memithe ⁊ ẽ herba frigida si millinia papaueri cornuto. Jañ.
o .i. paritarie.
p .i. lixiuiũ cum quo saponarij pficiũt sapone.

## ¶ De passionibus aurium. Cap. CVIII.

Auditis satis multũ ⁊ varijs subiacet passiõibua. Eteniz sepi⁹ ex frigida distẽperãtia ⁊ calida cõtingit. Interdũ etiã ex anfraxi glutinosi ⁊ pinguis humoris ⁊ ex siccitate spũs vẽtosita te ⁊ inflatione. Et ex flegmone intrinsecua ⁊ extrinsecus existẽte in meatu supcurrẽtis calidi sanguinis aut cholerici hũoris. Et ex multis alijs causis de qb⁹ oĩb⁹ dicẽdũ erit initiũ faciẽdo vt prius de dolore dicatur.

## ¶ Signa si ex anfraxi aut de sanguine dolores fiant. Capl'm. CIX.

Fiunt aũt anfraxes[q] de pingui facto spũ vẽtositatis ⁊ dolores ⁊ glutinosis ⁊ pinguibua hũoribus nõ habẽtibus vñ euaporẽt vl' exeãt. Cõsiderãduz est enim artificiose magis si ex enfraxi[r] pinguiũ ⁊ viscosoꝝ humoꝝ fuerint dolores. Grauitatẽ sentiũt patiẽtes in capite ⁊ qui p̃cesserũt cibi ⁊ potus frigidiores ⁊ humidiores constat fuisse qui frigidos generauerũt humores. Si aũt ex spiritu factus fuerit anfractic⁹ dolor[s] tẽsio nõ grauitas sentit̃ in capite vel in ipsa aure. Manifestũ est aũt q̃ si spiritualia[t] inflatio ⁊ spissus aut pinguis spiritus nõ inueniat trãsitũ existimãdũ est magis esse doloris[u] cãz. Si aũt simul ⁊ tẽsio ⁊ calor ⁊ pulsua ⁊ dolor sit: ostendit eẽ flegmonẽ factuz ex supfluitate sanguine calefacto. Cui opz de brachio sanguinẽ trahi calefactũ. Demũ ad flegmonẽ mitigãtia adhibẽda sunt adiutoria. Manifestũ est aũt ⁊ qõ in[x] alijs humoribus hoc ipm opz fieri ⁊ puidere si ex q̃litate ledũt: humores aut ex quãtitate ⁊ que plenitudo facit dolorẽ: ⁊ dieta s'm hoc ministrãda est. Si eniz cholericus humor est dari debent lactuce intibe[y] cucumerũ ptes interiorea: ⁊ melonũ: ⁊ mela[z]: ⁊ malue: ⁊ pisces duras carnes habẽtes q̃ ⁊ cholerã ⁊ calorẽ mitigẽt. Simil'r aũt ⁊ flegmaticũ humorẽ qui extenuet: dãdus est cib⁹ calidus: ⁊ medicamẽta adhibẽda sunt. Sic eniz nobia agentibus qui increuerunt humorea purgãdi sunt medicaminibus.

q .i. oppilationes.
r .i. oppilatione.
s .i. oppilatiua.
t .i. ventosa.
u Quã oppilationis .s.
x A sanguine.
y .i. endiuie.
z Meda est arbor magna fructũ ferẽs comestibilẽ maiorez pipe gustu [illegible]

## ¶ Curatio si ex anfraxi aut humoribus aut spiritus dolores fiant. Cap. CX.

Si ergo de anfraxi .i. constipatione dolores in auribus fiant: tũc opz adhiberi ea que proficiant ⁊ extenuẽt adiutoria. Quale est affronitrũ[&] cui admiscendũ est mel ⁊ acetum. Quibus ẽt fel ouinũ cum oleo mixtum adhibetur. Melius aũt fiet si amigdalinũ sit oleũ. Aliud porri succus istillat⁹ tepidus bñ facit. Iterũ cepe succus cũ melle mixtua instillet̃. ¶ Itẽ aliud origanũ terea cũ melle ⁊ cũ lacte mulieris tritũ ingmatiça[?]. ¶ Itẽ aliud fel caprinũ cũ succo porri ad nimiã ꝯstipationẽ adhibe. Multa enim ab antiqs tradita sunt ⁊ simplicia ⁊ cõposita adiutoria que faciũt ad anfraxim[+]. Aut ex humorib⁹ aut ex vẽtositate spũa: ⁊ qbus hec facilia sunt ⁊ bona. Ceterũ est dicere q̃ plurima vñ a nobia molestantis cãe signa exponent̃ vt illa adhibeant̃ que pficiant ⁊ extenuẽt medicamenta ⁊ sine nimia molestatiõe purgẽt. Fugiẽda sunt etiã ea que nimiã mordicationẽ aut acredinẽ hñt: maxime his quibus dolor est magnus ⁊ nimiua. Sepi⁹ eniz hec talia reumatiçare magis causaz faciũt ⁊ maiorẽ accessionẽ ⁊ dolorẽ mouent. Quibus aũt dolor nõ grãdis est ⁊ diuturna iaz passio esse vĩ ⁊ difficile obaudiunt que dicunt̃: his nihil est irrationabile eis que amplius mordẽt purgantq3 vti. Ex qbus sunt dragũtee succus ⁊ herbe brionie ⁊ alia his silia. ¶ Itẽ trocisc⁹ ad eas que sine dolore fiũt anfraxes:[aa] ⁊ ad eas que sine dolore sunt cõstipationea faciunt hec medicamenta. Ellebori albi. ʒ. ij. nitri. ʒ. xv. croci. ʒ. iij. faciea trociscoa ⁊ cũ aceto resolues ⁊ vteris. ¶ Itez ad eos qui sine dolore sunt ⁊ grauiter audiũt. Ellebori nigri radicẽ cũ aceto ⁊ melle dissolues ⁊ in aurez mittes. Manifestũ aũt est q̃ nihil frigiduz in aurez mittere opz: sed ante calefacere ⁊ sic mittere ⁊ magis si condensationem vel anfraxim suspicaris esse.

& .i. spuma nitri.
? .i. linimentum fac.
+ .i. oppilationẽ.
aa .i. oppilatiões.

esse. ¶ Itē pencedanū[a] ⁊ opiū cū oleo yrino aut amigdalino adhibe. ¶ Itē blete succū cū felle taurino teres ⁊ in aurē mittes. ¶ Itē felle bouis lanā infunde ⁊ in aurē mitte. ¶ Itē fel bouis cū ouis mitte in aurē. ¶ Itē capre vrinā in aurem inquimatiça[b] frequēter. ¶ Aliud cōpositū medicamen qđ facit ad eos q graviter audiunt ⁊ qbus dolēt aures smirni[c] affronitrū[d]. añ. ℨ. j. libani[e] croci. añ. ℨ. iiij. opij. ℨ. ij. amigdalas amaras purgatas nūo. xx. galbani. ℨ. ij. Galbanū cum amigdalis sigillatim teres ⁊ imittes ī acetū ⁊ cū ceteris teres ⁊ facies trociscos ⁊ vteris. In dolorib⁹ ergo cū oleo rosȝ. ad surdos aūt cū aceto. ¶ Itē aliud ad multa faciēs. hoc enī adiutoriū pbatū est: ⁊ maxime ad diuturna vlcera ⁊ neomena[f] ⁊ ad eos q ex vētositate spirit⁹ aut ex glutinosis humorib⁹ nō audiūt: ita vt surdi sint: facit aūt bñ ad diuturnos sonos auriū ⁊ syringios[g] cedria[h] trita cū aceto vteris ad ea que superius dicta sūt omnia infundes cū spatomelle[i] aut linteū illinies aut stupam aut lanam aut quomodo volueris. Est enī satis actionarum[k] medicamen.

¶ De auriū dolore q ex frigoris causa fit. Cap. CXI.

Si enim dolor auriū fuerit ex pcedēte frigido vēto aut humidiore lauacro vsus fuerit: necesse est subuenire calidis adiutorijs. Multa enī sunt ad hoc adiutoria simplicia que calefaciendo dolorē possunt amputare: quale est nardinū oleū bonum. Et ruta cocta in oleo. Ad nimios ḋo ⁊ magnos frigidos piper cū oleo tritū bene facit: ⁊ euforbiū similiter adhibitū: ⁊ alleū ⁊ cepa. Et lauri folia storax. ⁊ cassia. ⁊ calam⁹ aromaticus: ⁊ oppobalsamū: ⁊ yrinū oleū ⁊ amaricinum[l] ⁊ laurinū. Per hec enī curari oportet quibus ex distēperantia frigoris aures dolent.

¶ Si aures ex nimio aeris calore ⁊ acro humore doluerint. Caplm. CXII.

Ex calore aūt nimio in aurib⁹ facti dolores: aut ex aliqua humor acredine ↄrijs eorū curandi sunt fm magnitudinē qualitatis cause. Nā si mediocris calor excitauerit in aurē dolorem benefacit oui albumen in aurē missum quēadmodū in oculis adhibemus paulatim tepefactū. Et lac mulieris imitat: silr cū qbusdā anodinis collyrijs. Sed ⁊ succ⁹ perdiciados[m] bene facit per se ⁊ cū aceto rosȝ. mixtus ⁊ modico aceti ⁊ maxīe ad ignitas ⁊ nimis ardentes distemperātias. Similr aūt ⁊ succus strigni[n] ⁊ coriādri ⁊ aphrodilli succi iuuat magnifice.

¶ Si in aure interi⁹ flegmon fuerit fact⁹. Cap. CXIII.

Si in meatu auris siue in alio aliq mēbro interiore eius flegmō fuerit ort⁹: sepi⁹ affert acutissimū piculū vt hoīes exinde moriant. Neruus enī p quē audit⁹ mistrat a cerebro nimia sensibilitate sua fortissimos dolores ⁊ acutos facit: ita vt cōpatiat cerebrū ⁊ acutas excitat febres ⁊ iterdum alienatiōes facit ita vt iuuenes exinde moriant: aut ex acutissimis dolorib⁹ q eis ↄtingūt: aut ex alienatōe: aut ex febre nimia inde gñata. Qui aūt seniores sunt ⁊ febriūt nō cito spasmo apprehēdunt neqȝ alienationes patiunt. Humor enī augmētat⁹ in eis frigidior simul ⁊ spissior exñs post lōgū tps ī pus ↄuertit ⁊ paulatim virtus infirmior facta anteqȝ digōnē faciat moriūtur. Nā in iuuenib⁹ nō cito in pus cōuertunt.[o] Et aliqñ in eis ↄtingit vt flegmon in pus ↄuertat ⁊ cum hoc factū fuerit mox relaxant dolores vt salus sit infirmanti.

[a] ...niculi⁹ porcinus. — [b] ...illiniendo infunde. — [c] i. myrre. — [d] i. spume nitri. — [e] i. thuris. — [f] i. corrodentia. — [g] i. fistulosos. — [h] i. gūmi cedri. — [i] Est instrm chirurgicum. — [k] i. operationū. — [l] i. ex maiorana — [m] i. mercurialis — [n] i. morelle. — [o] Generatio minus in senibus.

¶ Curatio flegmonis. Caplm. CXIIII.

Ad mediocriter flegmones ardētes expedit eis oleū rosȝ. solū ingmatiçari[p] cū modico aceti. Silr glauciū cū[q] modico aceto tepido funde in cote cocleari[r] fricatū. Et que de glaucio ⁊ croco cōficiunt collyria hoc mō ↄfecta. Hec enī oīa ad mediocres ī aurib⁹ flegmones bene faciūt ⁊ rasure cucurbite succ⁹ maxime herisipilatoydes[s] in aurib⁹ flegmones sanat: ipse enim solus aut cū oleo rosato mixtus ⁊ inquimatiçatus[t] sanat. Sed ⁊ lyciū mixtū eqli pōdere ⁊ opiū cū lacte mulieris missū in aurē iuuat: silr ⁊ castoreū maxios dolores eqlr cū opio mixtū ⁊ tritū cū sapa[u] ⁊ tepide in aurē missū pagoriçat[x] fortiter. sic aūt opiū vetus pp nimiū ei⁹ torporem. Ego enim scio quēdā solo opio sepi⁹ vsū fuisse ⁊ sine sensu fact⁹ est: cui est adhibēdū castoreū. Et iā postea neqȝ p oppobalsamū neqȝ p mlta alia que calefaciūt in aure missa potuit ad pstinū reuocari statū. Propterea q si mlto dolore cogamur vt opio vtamur aut alio aliquo narcoticā[y] virtutē hñte: opȝ vt cū semel aut si multū in scđa vice missum fuerit postea mittat castoreum cū oleo mixtū in aurē tepidū ⁊ extrinsecus lana infusa oleo calō nardino admixto adipe anserino supponēda est. Mediocrib⁹ aūt flegmonib⁹ exñtib⁹ ⁊ nō satis calīs ⁊ vbi nō sunt febres neqȝ nimis calā nā aut iuuenili etate nō sit q patitur modico tetrapharmaco qđ greci ⁊ alij basilicon vocāt: admisceri opȝ ⁊ oleum nardinū modicū. Si aūt estas fuerit in oleo rosā resolutū[z] ingmatiçabis[&]. Bene aūt facies si ⁊ adipē anserinū ⁊ fasianinū ei admisceas. Sic enī adiutoria vtēda sunt quēadmodū Gal. docuit dicēs. Ego aūt nō infundo eis que nimio auriū dolore vexant neqȝ medicamen aliqđ neqȝ tergo lana exprimēto doctus. Melius est aūt neqȝ tangere auriū meatus in tpe doloris: sed tñ cū spatomelle[ꝯ] inuoluta lana sfomēto dolentia loca. Immitto aūt medicamen hoc mō tepefactū ⁊ infusū mediocriter existimātib⁹ nobis: vt egrotāti enī tepidū bonū videat. Et si calidiora adhuc ferre poterit fomētando calefieri dȝ: ita vt nō ledat patientē. Infunde ergo pparato medicamine spatomellis sumitatē vt in pfundo auris ipsius meat⁹ defluere possit. Et post hoc iterū atqȝ iterū sepi⁹ hoc idē facias nihil pretermittēs tpis. Manifestū est aūt q sic nobis defluet medicamen extrinsecus cū intrinsec⁹ potus fuerit repletus. Hoc igit mediocriter repleto inquātū possibile est nō est tangēda auris. Qđ si grauiter tangat auris amplius excitat febres. Cū ergo repleueris aurē medicamine mollē suppones de foris lanā sup ipsū os pori ⁊ post hoc toti⁹ auris. Et si incaluerit iterū leuiter tolles que supposita erit extrinsecus lanā. ¶ Iterūqȝ similr facies ne aliqua ps auris alia tangat. Hec enī ita ortatus Galenus scripsit docens nos qualr in omni flegmone oporteat deseruire. Ego autē magis iuuenibus ⁊ calida distēperantia existētib⁹ ⁊ qbus est igne⁹ nimis flegmon: sepius etiā ⁊ cum febre tradidi vsū: ⁊ maxime si estatis tēpus sit ⁊ regio calida melius eē si necessitas vrgeat aliquas flobothomationes vtēdas: cum spongijs dolentibus locis superpositis infusis ⁊ fortiter expressis: ⁊ sic apponēde sunt in auriū doloribus locis. Vapor enī qdē ex ipsius mirius adhibitus paragoriçat. Adhuc autem ex vaporibus partim calamī factis. Opȝ aūt vnā partem calami aptari cōcauitati auris. Alteram ḋo partem in olla cooperculum habente pertusum ⁊ omnino coangustatum vt sursum

[p] i. illiniri. — [q] i. memithe herba est frigida fortissima papaueri comuto. — [r] i. per coclear. — [s] Cholericos. — [t] i. illinitus. — [u] Est mustū coctū vsqȝ ad cōsumptionē duarum partium. — [x] i. mulcet seu mitigat. — [y] i. narcoticitate — [z] Basilicon. — [&] i. linies. — [ꝯ] Est instrm chirurgicum.

ad aurē ascendentē vaporē suscipiat auris intus. Opʒ autem egrotantem inclinatā capitis ceruicē super ollam habere. Circa autē aures extrinsecus lana superponatur vndiqʒ. Et obserua bene ita vt nō exurat locus circa aures. De foris autem si tumores fiant cataplasmenē de ordei farina aut triticea cocta cum sapa [a] aut in dulci vino aut austero. Magis aūt cataplasma ⁊ fomētatio adhibēda est his in quib⁹ existimat̄ plus posse fieri. Si enim hec cōtigerit tunc triticea opʒ vti farina ⁊ tetrapharmacon [b] cū populeon: ⁊ iterū admiscendū est ei cerotū de adipibus ꝯfectis. Oportet igit̄ festinare vt absqʒ pus sanentur flegmones. Hoc poterit fieri quē subtus scribunt̄ medicaminibus: de quib⁹ breuiter dicaʒ. ℂ Ad auriū dolores anodinū satis magnum frequenter inquimaticatiʒ [c] in quibus flegmones ⁊ tēsiones sunt ⁊ nimȳ dolores. Adipis anseris aut pullini. ʒ. vj. opȳ smirnis croci. [d] aā. ʒ. ij. vteris securus bonum est satis. ℂ Aliud ad nō satis ignitos flegmones butyrum hyssopum [e] mel omnia equaliter tepida in aure mittes: facit enim ad sordida vlcera ⁊ inflāmata. ℂ Aliud paragoricū [f] ad dolores qui ex flegmone fiunt ⁊ in pus trāsmutare se ꝯtendunt lythargirȳ. psimicȳ [g]. aā. ʒ. iiȳ. libani [h] ireos resine terebentine. aā. ʒ. iiȳ. colofonie. ʒ. iiȳ. cere olei. aā. lib. j. adipis porcini. lib. ij. succi semis lini qđ sufficit: facit enī ad annuas podagras [i] bene. ℂ Aliud ad eos quibus ex ꝑcussione ⁊ reumate flegmones fiunt. Butyruʒ recens resolues ⁊ in aurem mittes. ℂ Aliud lac mulieris ⁊ cerotū simul tere ⁊ de foris circūlinies: ⁊ maxime vbi inflammationes rubee existunt. Si autem ⁊ cum dolore fiant opiū admiscebis: ⁊ sic linies. ℂ Aliud adipem anserinuʒ in lacte mulieris resolues ⁊ in aurem mittes. ℂ Aliud lythargirium ⁊ crocum cuʒ aqua simul omnia resolues aut cum sapa [k] ⁊ illinies. ℂ Aliud satis bonum psilliū tere aut sisamum cuʒ aqua simul emina solues ⁊ cataplasma impones. ℂ Aliud lenticula cocta cū mica panis cataplasmata in quibus vulnus est cum flegmone. ℂ Item psimiciū [l] cum coriandri succo aut strigni [m] succo miscens intinges. ℂ Aliud malagranata cuʒ micis panis cocta in vino cataplasmabis. Ad eas que sine vlcere sunt flegmones sufficiāt hec dicta. Et opʒ festināter magis ne vuln⁹ fiat repmere. Qđ si vuln⁹ ꝯtigerit fieri aut aā fuerit fcm̄ in sequēti ei⁹ disponem⁹ curas.

ℂ Cura ad aurium vlcera siue apata. Cap. CXV.

Licium ⁊ micoim siue papauer album eq̄li pondere teres cū melle ⁊ mittes in aurem. Hec etiam que cum flegmone sunt vlcera sanāt. ℂ Aliud ad diuturna vlcera sananda facit mirabiliter. Cedria [n] cuʒ melle mixta ⁊ in aure missa. Ad eos qui pus fundunt miseos [o] vris in olla ⁊ teres ⁊ puluerē insuffla. ℂ Item absinthio trito vteris cū melle satis bene purgat vlcera. ℂ Aliud aloes ⁊ crocuʒ teres dissolues cum sapa [p] ⁊ vteris: hoc enim ⁊ carnes generat. ℂ Aliud spodiuʒ teres ⁊ puluerem insuffla. Ante ꝯo de mulsa lauabis aut cū aqua vbi decocte fuerint lentes vel rose in vino coctis lauabis cum melle aut oliue solus tritis ⁊ succo expresso cum melle vteris. ℂ Iteʒ ad sordida vlcera ⁊ nemomena [q] vrinaʒ pueri imberbis cōmixtam cum melle miscebis ⁊ vinum ⁊ in aurē mittes. ℂ Item sandarachaʒ [r] tritam cū melle in aure mittes. Aut cum lycinio factum linis bene ⁊ in aurē mittes: facit enim bene purgat ⁊ desiccat ⁊ ad cicatricem ducit ⁊ sine dolore facit. Vti enim bonū est hoc adiutorio. ℂ Aliud compositum cloaxem [s] emplastri partem vnam ⁊ diacastorei trocisci partes duas oleo rosato quantum sufficit miscebis ⁊ vteris: sed ante lauā cuʒ mulsa. ℂ Aliud ad sordida vulnera ⁊ pus fluētia [t]: aut si super ea creuerit caro eris vsti aluminis. aā. ʒ. j. aceti cotilam [u] vnā libani [x] ʒ. j. mellis cotilas duas coques donec ad mellis spissitudinem veniat ⁊ vteris ⁊ liquidum in aurē mittes. Aut lycinium illinitū ipsuʒ in aurem mittes. ℂ Aliud ad hoc valde bonum stipteream [y] scissam cum aceto tere donec ad mellis veniat spissitudinem. Et cuʒ lana molli mittes in aurem ⁊ cū infrigidauerit impones interius [z] in aurem. ℂ Item aliud gipseos [&]. ℈. iiȳ. affronitri. i. spume nitri. ℈. ij. diarodon collyrȳ. ℈. v. lycȳ indi. ℈. iiȳ. cum vino teres ⁊ in aurem mittes ⁊ cum succo perdiciados [?]: facit enim bene ⁊ desiccat ⁊ sine timore ⁊ dolore ipsum vlcus: facit ⁊ perdiciados herbe succus cum melle tepefactus ⁊ impinguatus leuiter ⁊ cuʒ lycinio in aurē mittas ita vt lycinium ibidem consistat. Si autem ⁊ liquorē infundas in aurem bene facit ⁊ ad sanguinis effusionem de aure iuuat. ℂ Aliud ad diuturna ⁊ vetera vlcera. Myrre libani [ꝑ] croci succi prassȳ. aā. ʒ. iiȳ. nitri alexādrini. ʒ. xij. scissis [aa]. ʒ. ij. vrine de porcello syluatico. ʒ. xx. liquaminis pontici. ʒ. xx. camomille. ʒ. xx. castorei. ʒ. iiȳ. opȳ. ʒ. iiȳ. amigdalas nūo. xviȳ. hec teres cū oleo roš. ⁊ amigdalino oleo ⁊ aceto modico ꝯficies ⁊ vteris.

ℂ Ad oppressas ⁊ fractas aures ex ruinali [bb] ꝑcussione. Caplm. CXVI.

Panis calidi interiores partes teres cuʒ modico melle ⁊ superpones. ℂ Aliud myrram teres cum vino subtiliter ⁊ illine. ℂ Aliud cocleas teres puras ⁊ myrrhe miscebis mediam partem ⁊ superpones. ℂ Item manis [cc] thuris trituʒ super sparges. Si aūt opus sit vt ligari oporteat fugiendum est in his violenter vti ligaturis ⁊ frequenter festinare mutare que superposita sunt. Ledit eniʒ hoc ⁊ causam reumatismi facit.

ℂ De tinnitu vel sonitu aurium. Caplm. CXVII.

Tinnitus vel sonitus aurium ex ventositate spirit⁹ fit ⁊ spissitudine. Generatur enim ex constipatione humorum idest ex anfraxi. Sunt etiam de ipsorum locorum imbecillitate quemadmodum illis contingit qui ex egritudine releuantur humiditate neruorum auris consumpta: fiunt etiam de multa acrinia [dd] subtilitatis: adhuc etiaʒ ⁊ rōne [ee] determinationis [ff] quibus nihil opʒ adhiberi. Si igitur sonus aut tinnitus factus fuerit aurium: demūqʒ pausauerit ⁊ ex interuallo requiem habuerit ⁊ iterum regressus sonitus molestias inferat. Cognosce quia spiritualis ventositas non habens transituʒ facilem: facit sonuʒ in auribus: ⁊ maxime si precedant cibi qui inflationem generare possunt ⁊ indigestionez passi sunt sepius. Si autem de glutinosis ⁊ pinguibus humoribus contingat ex hoc cognosces: quia nō subito superuenit sonitus aurium: sed paulatim augmentatur ⁊ grauitatem sentiunt ponderis: ⁊ precesserunt indigestiones ⁊ balneorum irrationabilis vsus ⁊ alia quecūqʒ indigestos humores generant. ℂ Vtiliter autē curantur auriuʒ tinnitus vel sonitus ꝑseuerātes: aut diuturni si cū aceto aut nitro ⁊ melle lauent̄. ℂ Trocisci ad tinnitus auriū vel sonitus auriū castorei. ʒ. iiȳ. ellebori albi. ʒ. ij. nitri. ʒ. xvj. croci. ʒ. iiȳ. fac trociscos ⁊ resolues cū aceto ⁊ vteris. ℂ Aliud castoreū ⁊ conȳ [gg] semen eq̄li pondere solues cū aceto ⁊ tepidū in aurē mittes: facit ēt illis

a .i. vinū coctum vsqʒ ad cōsumptionē duarum partium. Jaā.
b Unguentū basilicon.
c .i. suplinitum.
d .i. myrre.
e Humidaʒ. s. q̄ est pinguedo lane.
f .i. mitigatiuuʒ.
g .i. ceruse plumbi.
h .i. thuris.
i .i. memithe seu herba similima papaueri cornuto.
k .i. vino cocto vsqʒ ad cōsumptionem duarū partium.
l .i. cerusā plūbi.
m .i. morelle.
n .i. gūmi cedri.
o Est species vitreoli rubeuʒ. s. vitreolum.
p .i. vino cocto ad spissitudinē duarū partiū.
q .i. comedētia.
r .i. auripigmētū rubeū: in libris eniʒ translatis a greco sicut est liber iste sic exponit: sed in translatis ab arabico exponitur q̄ est vernix. Jaā.
s Proprium nomen emplastri.

t .i. cōmitentia.
u .i. pōdus. ij. vnc.
x .i. thuris.
y .i. aluminis de pluma.
z Alr̄ iterum.
& .i. gipsi.
? .i. paritarie.
ꝑ .i. thuris.
aa .i. aluminis de pluma.
bb .i. casū.
cc .i. minuti partie.
dd .i. acumine sensus.
ee .i. causa.
ff .i. crisis.
gg .i. acuti.

quibus vapores supius ascēdunt ex multa vētositate. ¶ Item probatissimum euforbium cū cyprino oleo teres ꝛ tepefactum seu calefactū in aure mittes: facit enim hoc ad diuturnos sonitus. Ad eos autem qui ex egritudine sonum patiuntur absinthij decoctione fomentans acetum ꝛ oleum rosatum in aurem mittes: aut raffani succum cum oleo rosato: aut elleborum nigrum cum aceto inicis.

¶ Ad eos quoq̄ sordib⁹ replet̄ auris. Cap. CXVIII.

NItrum coctum teres ꝛ in aurem mittes ꝛ supermittes acetū ꝛ postea lauabis idroleo [a]. ¶ Item cardamomum ꝛ nitrū modicum cum caricis [b] miscebis sine seminibus ꝛ facies collyrium ꝛ in aurem mittes ꝛ sit ibi diebus tribus: educit sordes multas ꝛ satis leuiat. Facit aūt hoc ꝛ ad eos quibus carnes in auribus crescūt.

¶ Si in aure fuerit aliquid ingressum. Cap. CXIX.

SI autem lapillus aut faba aut aliquid aliud tale ceciderit in aurem inuolues circa spatomel [c] lanā ꝛ intinges in resina vel terebentina aut in aliquo glutinoso medicamine depones [d] intus ꝛ tacto [e] qđ intus est extrahes. Et sternutamenta adhibita mouent ꝛ aperiunt meatus auris irritato spiritu: ꝛ sic proijcitur. Qđ si ex indigestione flegmon accesserit [f] sepius spasmi subsequuntur: ita vt in periculo sint ꝛ exinde moriantur. Oportet ergo oleum tepidū sepius in aurē infundere: ꝛ sic poterit locus sine tumore esse ꝛ facto liquore facile exire: ꝛ ex mulsa etiam lauare bonum est quando mali humores in aurib⁹ surrexerint. Et exinde sepius qđ incidit ex diatercolo. i. vertibella facile trahit̄: sed alisco [f] in aurē misso fuggēdo extrahitur. Oportet enim oleo tepido ante infundi ꝛ sternutamētis vti ꝛ mulsa: vt dictum est. Sic est nobis agentibus cum spatomelle [g] ꝛ quando volueris vt dictum est facile ex alto trahitur.

¶ Ad vermes si in auribus fiant. Caplm. CXX.

SI autem vermes in aurib⁹ fuerint occidet eos oxyoleos [h] distillatum in aurē ꝛ capparis succus: similiter ꝛ calamentis succus super omnia facit: ꝛ dolores mitigando amputat si instillatur in aure aut in aliquo membro vbi vermes nati fuerint. ¶ Item elleborus albus occidit eos tritus cū vino ꝛ instillatum. Similiter absinthiū in vino coctū ꝛ prassium aut cētaurea: etiā scamonea soluta in aceto aut in succo absinthij in aure missa occidit vermes.

¶ Si aures ex catarro indoluerint. Cap. CXXI.

SCiri autem oportet s̄m hoc totū sollicitum eē debere q̄ non cito ex catarro contingant dolores in aure. qđ si contigerit localia festinanter sunt adhibenda adiutōria. Qđ si adhibita nihil inuenerint ꝛ adhuc reuma magis ibidem ferat̄: oportet hic apoflegmatismis [i] vti ꝛ vētose in posteriori parte capitis. i. in occipitio imponende sunt: ꝛ maxime si in capite nimiam senserit grauedinem ꝛ rubeus fuerit vultus ꝛ vinum multū in vsu habuerit. Si aūt ex his signis nihil apparuerit ꝛ fuerit corpore siccus ꝛ tenuis ꝛ supercurrat acredo [k] humorum vtatur dieta que spisset ꝛ tēperet ꝛ requiescat magis ꝛ balneis vtat̄ vel que somnū facere possint: ex q̄bus est medicamen diacodion qđ ꝛ digerere ꝛ spissos reddere humores ꝛ tēperare acredinē [l] super omnia medicamēta potest.

¶ De fluxu sanguinis de auribus. Caplm. CXXII.

SI autem ex auribus sanguis fluat ita vt periculum ingerat ꝛ ad defectū veniat mortis: tunc necesse est subuenire egrotāti ꝛ reprimere nimietatē fluētis sanguinis. Si aūt ratio determinationis [m] egritudinis hec attulerit laborāti: sciendū q̄ in multis egritudinibus ꝛ maxime capitis fluit materia: quēadmodū de naribus naturaliter: ita ex alijs locis fieri solet. Si igitur aliquid tale videatur contingere non oportet festinare fluentē reprimere sanguinē: q2 ad salutem manat infirmantis ꝛ forsitan si hoc agimus ledimus. Si autem contingat vt per nimium sanguinem fluentem virtutes defecerint ꝛ periculū ingerant mortis: tunc est necesse reprimere fluxum. Sunt aūt multa que ad hoc fieri possunt ꝛ maxime que reprimere possunt hemorroides aurium qualia sunt rubus ꝛ galla asiana cū aceto cocta ꝛ apozima eox̄ in aures infundes. ¶ Item perdiciados [n] succus tepidus infusus facit optime. ¶ Itē vt non trāb⁹ sanguinis fiat in aure porri succū cū aceto mixtū in aurē mittes: aut malagranata in aceto cocta cola ꝛ in aurē mittes sepi⁹.

¶ Ad aures surdas. Caplm. CXXIII.

SI autem lesa auris fuerit vt omnino non audiat qđ q̄busdā sine febribus: quibusdā cū febribus contingere solet. nā his quibus ex cholericis humoribus sursum penetrantibus contingit hec passio magis facile sanātur si venter colagogo [o] catartico deducat̄. Quibusdam aūt ex spissis ꝛ crudis humoribus contingit causa talis sicut a reges [p] ꝛ cataphora [q] ꝛ cephalea diuturna ꝛ in alijs multis passionibus: he omnes difficiles sunt ad soluendum: ꝛ q̄ plurimi q̄bus ɔtingit ne surdi viuāt mori desiderant: si eis medicina nō subueneris. quapropter fortiora eis adiutoria ordināda sunt: ꝛ resistere opꝫ passioni ꝛ in initio catarticū dari. i. oxymel Iuliani aut verā frequēter: aut dandū est etiā. qđ. ℞. euforbiū q̄le est a nobis frequēter confectū ꝛ videt̄ quidē esse despectum ꝛ simplex: sed est v̄tute ꝓbabile ꝛ ad alia multa est valentissimū. ℞. autem hec ipsa cōfectio salis armoniaci. ℥. ij. piperis. ℥. j. euforbij. ℥. j. da s̄m virtutē. ℈. iiij. aut. vj. in ouo sorbili aut in sapa [r] aut in oleribus aut vbi volueris eā dare. Utilissimum enim est scothomaticis ꝛ epilepticis ꝛ quibus vlcera fuerint detenta: deducit enī bene. Postq̄ aūt purgatus fuerit adhibe apoflegmatismū [s] ꝛ in naribus mittes que deducant humores: ꝛ omnia qui sternutamentā mouent. Et apoflegmatismum est ei vtile fieri staphisagriam masticē synapim cōficis: ꝛ inde da ad gargarizandum. Et da obtarmica [t] ex pipere ꝛ strucio [u] ꝛ elleboro albo ꝛ butracio [x] equaliter pulueres in nares mittes. In naribus autem ad caput purgandum facit medicamen earum: scilicet succum cum melle equali mensura permiscebis. ¶ Aliud pulueris ciclaminis sicci. ℥. xx. ireos. ℥. iiij. nitri eritro. i. rubei: ℥. j. elacterij [y]. ℥. j. teres diligenter ꝛ puluerem cum fistula in nares insufflabis: alleuiat enim bene caput si plenum sit humoribus ꝛ aures mirabiliter iuuat.

¶ Aliud apozima [z] ex centaurea colloquintida ꝛ elleboro in naribus infusa purgat. ad eos qui grauiter audiunt ꝛ surdi sunt ellebori nigri. ℥. j. castorei. ℥. j. cum aceto teres: ꝛ in auribus mitis satis iuuat. Iuuat autem eos succus hedere cum nitro confectus: iuuant etiam eos ꝛ ea que antea latius diximus ad tarditatē auditus ꝛ anfraxim qualia sunt de succis hedere confe

a. i. aqua ꝛ oleo.
b. i. ficubus sic. Ian.
c. i. instrum chirurgicum.
d. i. impones.
e. i. ...
f. i. cannula seu ... cū quo ... hauriunt aquam.
g. Est instru chirurgicum.
h. i. mixtura ex aceto ꝛ oleo cōmuni. Ian.
i. i. medicinis deponentibus flegma a capite vt errapinis ꝛ gargarismis. Ian.
k. i. acutica.
l. i. acumen.
m. i. crisice expulsionis.
n. i. parietarie.
o. i. cholere eductio.
p. i. scothomaticasba qđ est sine ꝛ rego regis q2 nesciūt se regere.
q. Est epilepsia a mēbris inferioribus. Ian.
r. i. vinum coctū vsq3 ad cōsumptionē duar̄ p̄tium.
s. i. medicamen deponens flegma a capite.
t. i. sternutatoria
u. i. ɔdisi ꝛ est radix similis elleboro albo.
x. i. apio ranino.
y. i. succus cucumeris asinini.
z. Femininī ḡnis est hic. i. decoctio.

cta cum nitro et cedria [a]. adhuc autem et succus cameleos [b] est operatiuus et ad maximos et nimis surdos testificata medicina. Permanente autem passione vomicā adhibebis de elleboro albo quo super alia facit grauiter audientibus. Et irina [c] adiutoria et localia etiā caballicationes [d] assumende sunt et maxime cum curru. Et armarum [e] mutationes: et aquarum calidarum dulcium lauacra [f] preponenda sunt. Si autem bene assuerint [g] in maritimis lauandi sunt aquis. Bonum est aūt vt caput radatur frequenter: et maxime si in capite grauitatem sentiunt et humoribus repletum se habere cognouerint. Sed et sanguisuges et sinapismum [h] et sectiones in cute colli adhibere oportet. Aliqui autez et arteriotbomias [i] faciunt in posteris. Et salpingas [k] apponunt in summo auriū poro et sicca sunt siccantia [l]. Alij 2o vtuntur sm id qd considerāt. Et de his aūt passionibus nihil certi sunt vt sanentur vel que eos iuuare possunt adiutoria.

## De parotidis. Caplm. CXXIIII.

Nascuntur etiam circa aures passiōes de quibus consequens est vt dicamus. Oportet ergo cognoscere nos ante omnia plurimas parotidarum [m] esse differentias. Si quidem quedam earuz sunt ex ratione determinationis [n] facte et digestionis manifeste. Que quidez nō sunt periculose sed magis facile sanabiles sunt et multos ex magnis periculis liberauerunt. Alie iteruz sunt que ex plenitudine humorum aliquibus cōtingunt cū grauitate naturam irritantes et exinde periclitantur si multo tempore sint et non pus faciant et digerentur. Diligenter igitur consideranda est qualitas et quantitas que supercurrit materie et parotidas generat. Quidaz ergo earum ex multo et calido sanguine magis consistunt. Alique autem ecōtrario ex subtili et calido et cholerico humore apparēt. Alie ex frigido et spisso humore fiunt. Sunt autem ipsarum quedam que ex plenitudine calidissimi humoris fiunt et quibus magnos dolores inferunt et fortes. Ex tenui autem et subtili humore herigipilatis [o] similes fiūt et neqz cum grauedine neqz cum angustia sedes occupat. Que autem ex melancholico humore natiuitatem habent neqz sub rubee sunt neqz dolorem habent nimiū sed sunt dure et sclirosim magis faciunt. Que autem eleuate in tumorem ex flegmate generantur. In his ergo qualitas et quātitas differentiarum diligenter considerāda est: et sic ad expedientem venire curationem.

## Curatio si ex plenitudine sanguinis fiant parotide. Caplm. CXXV.

Incipiamus ergo si ex sanguis plenitudine fiant parotide quomodo curari debeant. Cum ergo talis humor consistit et tumor rubeus et magnus apparet et frequēter nimios dolores et periculosos infert flobothomium ante omnia adhiberi oportet. Qui enim ante euacuationem cataplasmate aut alio vtunt medicamine diaforetico vt de fermento et euisco [p] confectum manifeste egrotātes suffocari facit. Propter quod si nihil est aliud qd eos pbibeat qui ex plenitudine sanguinis spissi parotidas patiuntur ad flobothomum venire oportet et sic securus adhibeat cataplasma. Igitur flegmone existente in magnis doloribus cataplasma ex farina ordei et lini semine facis. Qd si duritia aliqua fuerit caricas et adipem porcinum et lappacij radices admiscebis cum aqua vbi decoctum sit fenugrecum et herba camomilla: et euisci radices et carice et fac cataplasma. Post autem tertium vsum cataplasmatis vteris ygnasion emplastro qd paragoricum [q] satis existet et diaforesim [r] faciet sciromenis [s] et mallaxabit [t] duriciē satis bene. Conficitur autem sic. ℞. cere. lib. j. axungie porcine. lib. j. colofonie. ℥. vj. lytbargiry. ℥. ij. vini boni cotilam [u] vnam conficies et vteris. Item qd similiter facere potest terebentine libani. i. masticis. ℥. ij. cere. ℥. iiij. olei glaucini et myrtini qd sufficit in aq̄ marina supermittes medicamen. Optime autez facit et diamellilotum per se aut cum septenno mixtum. Similiter et liuridus facit ad omnes qui ex summa cute et qui ex sanguine habent generatas parotidas. In profundo autem existentibus et in quibus est cutis dēsa et materia spissior si nitri modicum et dragunteē herbe radices supradicto cataplasmati admisceas: melius diaforeticum faciet adiutorium. Quemadmodum si amoniacum admisceas. Et in quibus duricia fuerit multa oportet admisceri picem liquidam aut sepum taurinum aut hircinum aut vitulinum aut medullaz ceruinam aut bdellium aut storacem: hec enim omnia diaforetica sunt et mallaxant [x].

## Curatio in quib9 parotide sunt scirotidis [y] tumoris. Caplm. CXXVI.

Si autem nimis durus et sclirotidus fuerit tumor oportet de hoc dicere vnamquāqz curam. Nam diaforesim [z] faciendo et malaxando [&] tumorem iuuamus. Erit autem quod supermittetur oleum in cataplasmate frigidioribus humoribus consistentibus in parotidis duriciebus generatis aut irinum aut ficionium [?] sicut in calidioribus iterum aut roseum [&] aut camomillinuz. Manifestum est etiam ea que calidiora sunt satis medicamēta in diuturnis passionibus vtilius adhiberi. Qualia sunt nariobarçamum siue diastrucium qd vocatur. Quorum etiā graphaṙia [aa] scriptis tradam vt non ea queraris in alijs codicibus. Emplastrum bariobarçamū ad scirodes [bb]. ℞. lytbargiry. lib. iij. et ℥. j. et ʒ. psci micij [cc] lib. j. et ℥. v. aq̄ marine. ℥. xxv. olei veteris. lib. j. et ℥. iiij. et ʒ. ostrearum marinarum vstaruz. ℥. vj. et ʒ. cere vste. ℥. iiij. terebentine. ℥. vj. libani thuris. ℥. iij. et ℈. iiij. et ʒ. conficies et vteris. Item diastrucium facies ad ipsas curas. ℞. hec armoniaci thimiamatis [dd]. ℥. viij. pitimie. ℥. viij. coques oleum et lythargirium et acetum donec [ee]. libri primistrucij herbe [ff]. ℥. j. lytbargiry. ℥. v. aristologie. ℥. iiij. libani. ℥. iiij. cere. libri primi. olei veteris. ℥. iiij. aceti squilliticia mollentum [gg] fiat et depones ab igne cacabum et addes struciū et armoniacū et lepidoscalcis et galbanū: demū agitabis spata et addes mānis et aristologiā et coques dum sese colligūt in vnum et tolles ab igne cacabū et agitabis donec induretur: aliqui acetū postea mittūt. hoc enim medicamen facit ad durissimas paratidas et stirades [hh] et cōdilomata [ii] et ad nemirotrocas idē perforata loca et incipiētes pānicu las. i. glandulas circa inguina induratas vel ascellas et ad tēsa viscera et ad apostemata stomachi et poros soluit. Laudandum est in multis hoc medicamen.

## Signa si in pus conuertantur parotide et cura. Caplm. CXXVII.

Si aūt per hec medicamēta desiccatū fuerit vlcus et tumor minor effectus nō mirū aliud adhibet. Et si dolores pseuerēt transire nos necesse est ad ea que pus faciant

a .i. gūmi cedri.
b .i. meçereō Ja.
c .i. capitis purgatiua Jañ.
d .i. equitationes seu gestationes.
e .i. brachiorum.
f .i. balnea.
g .i. aq̄ marine.
h .i. emplm d' synapi factū Jañ.
i .i. incisiones arteriarum.
k Salpinga est fistula qua sugḡit aliqd extūs in aure poro ip sius auris apposita. Jañ.
l Vel suggentia.
m Parotides st apata p9 aures ab ora qd est auris. Jañ.
n .i. creice expulsionis māe .s. morbi q̄ creticat p porīdās.
o .i. apostematibus cholericis.
p Bismalua.

q .i. mitigatiuū.
r .i. resolutioné.
s .i. duriciá.
t .i. mollificabit.
u .i. pondus.ic. vnciarum.
x .i. remolliunt.
y .i. sclirotici.
z .i. resolutioné.
& .i. remolliēdo.
? .i. radice cucumeris asinini. Jañ.
& Oleum.
aa .i. descriptiones.
bb .i. sclirosos.
cc .i. cerusé plūbi.
dd .i. fecis storacis.
ee .i. picis resine.
ff .i. condisi est similis elleboro albo.
gg .i. sine viscositate digitis adherēte in q̄ ol guros nō inguat seu sordida. Jañ.
hh .i. sclirosos.
ii .i. moroidas cecas q̄ tument et nihil emittūt sanguinis Ja.

⁊ adhibere oportet que digerere faciāt materiā. Qualia sunt triticea farina cū radice lapacij i hydroleo[a] cocta. Et axūgia porcina cataplasmabis. Manifesta enī erūt tibi signa talia: cū trāsmutata mā in pus ꝯuertit. Tūc modicū dolores ⁊ rigores ⁊ febres icrescūt. Tūc cataplasmate ⁊ simplicibus medicamētis vti oportet. Simplicia adiutoria ad hoc vtilissima sunt hec vt aq̄ calida frequenter fomentetur sed cum sapa[b] pus iuuatur ⁊ triticea farina aut alice[c] si cocta sit similiter iuuat ⁊ magis in humidis humoribus: etiam panis mundus facit. Et pix liquida resoluta cum oleo aut vituli sepo aut porcino adipe sine sale posito similiter iuuāt. Illa vero que cum sale sunt ad diaforesim facientia magis vtilia sunt. Sunt autem ⁊ alia simplicia ad pus faciendum non parua experientia a nobis composita ⁊ ad illa transire melius est postea ad composita. Multa enim sunt alia cataplasmata que ex triticea componuntur farina seu cōficiuntur. Sed nihil melius in his inuenitur q̄ȝ subinde a nobis confectum est. ℞. axūgie lib. j. oua anserū. iiij. sape[d]. ʒ. iiij. farine triticee. ʒ. j. hec solues bene ⁊ in panno induces: ⁊ sic pones ⁊ frequenter mutabis. Ego autem coxi farinā cum sapa[e] ⁊ axūgia ⁊ nouissime misi oua: ⁊ sic paragoricum[f] factū est adiutorium. Demum diaçimis emplastrum adiuuat. Et hoc medicamen bene facit ad cito faciendum pus ⁊ crudos humores ⁊ indigestos digerit ⁊ tumores conglutinatos expergendo[g] deponit ⁊ pus extrahit ⁊ tenues ⁊ imbecilles poros: est autem anodinum: ⁊ quando cicatrices nouissime cicatriçauerit tenues ⁊ incerte quodāmodo videntur. ℞. autē hec fermenti. lib. j. salis cōmunis. ʒ. iiij. cere. ʒ. viij. apij. ʒ. iiij. galbani. ʒ. j. aloxanti[h]. ʒ. j. piperis. ʒ. j. saponis gallici. ʒ. vj. picis pitimie[i]. lib. j. sepi taurini. ʒ. iiij. conficies. hoc vero medicamen non soluȝ ad parotidas sed in alijs omnibus vulneribus vbi existimaueris expedire vteris. Qd̄ enim iam in pus versum est aperit ⁊ extrahit: qd̄ autem tm̄ induruit ⁊ in pus non est conuersum digerit ⁊ ad sanitatem prouocat. ¶ Item aliud ad parotidas emplastrum qd̄ hoc idem operari potest: qd̄. ℞. cyminum ⁊ farinam: habet enim scriptura sic farine ordei subtilissime. ʒ. xxiiij. salis cōmunis aut armoniaci. ʒ. v. picis. ʒ. j. cere. ʒ. ix. nitri. v. cymini fracti. ʒ. v. olei veter. ʒ. viij. ptisane. ʒ. v. succi lini. lib. teres que sicca sunt cum vino ⁊ supermittes que remittenda sunt. succum autem de lini semine ⁊ ptisanam diligenter coques cum nō vstulentur[k]. vteris autem hoc medicamine securus. ad parotidas: ⁊ ad alia apostemata. Etenim maturat ⁊ diaforesim facit. Emollit loca dura ⁊ glutinat cito ⁊ dolores mitigat ⁊ bene facit. ¶ Item aliud emplastrum quod recipit adipis porcini. ʒ. v. cere. ʒ. ij. ouorūȝ albumina duo mellis tātūȝ quantū albumen ouorūȝ est farine triticee subtilissime qd̄ sufficit ceram in primis cū adipe porcino resolues: ⁊ sic supermittes mediocriter eis cum factum fuerit tepidum ouorū albumen ⁊ mel mittes[l] in mortario ⁊ tere bene: ⁊ sic mittes farinam paulatim donec mediocriter habeat emplastrorū constructionem[m]: ⁊ iam diligenter teres ⁊ vteris: est eniȝ diaforeticum ⁊ paragoricum[n]. rumpit enim ⁊ sanat ⁊ perfecte purgat: facit autem ad synanticos. ¶ Itē diasiricon confectum medicamen ad eas causas ⁊ passiones mirabiliter facit. ℞. serici. lib. j. olei cotilam. j. Est autem eius permixtio vt coquatur donec amolentuȝ[o] fiat. ¶ Facit aūt ad multa hoc medicamen ⁊ non contēnas q̄ tm̄ ex duabus conficitur speciebus: nam virtus eius magna est. ¶ Item emplastrum diamellilotum si cum diasiricon misceatur magnifice operatur: ita vt vna pars sit diasirici ⁊ due diamellilotí. Interdum etiam ⁊ per se positum mirifice iuuat. est. eniȝ in multis probatum hoc medicamen. ℞. autem hec prime gutte capitelli[p]. ʒ. vj. leptocarion[q]. ʒ. ij. saponis. gallici. ʒ. iiij. affronitri[r] albi. ʒ. vj. albumina ouorū. v. mellis. ʒ. iiij. mellilotí. ʒ. iiij. olei veteris lib. j. cere. ʒ. x. terebentine. ʒ. vij. hoc enim ⁊ poros soluit ⁊ lapides ⁊ ossa ⁊ spinas eduxit: ⁊ multis vtilissimum est hoc medicamen. hoc enim in medio flegmone vti non oportet: ⁊ in quibus dolores nō sunt nimij: sed ⁊ qn̄ volumus rumpere tumores: vbi aūt nimius calor est poni nō opȝ.

## ¶ Curatio si ex cholerico humore fiant parotide. Caplm. CXXVIII.

Quod si cōtingat fieri parotidas ex tenui ⁊ ardenti sanguine. cholerico erit tibi hec cognitio: fit enim tumor rubior ⁊ ignitus ⁊ herisipilato[s] similis: ita vt patiēs locus ardere videatur: ⁊ qui tanget sentiet manifestum calorē inesse. His ergo expedit adhibere de ouis ⁊ oleo camomille ⁊ sapa[t] sicut consueuimus febricitantibus adhibere: adhibendum est ⁊ lexoperitum cerotuȝ qd̄ vocatur ambrosia: cuius est hec cōfectio croci. ℈. iiij. lythargirij. ʒ. j. olei rosarum. ʒ. iij. cere. ʒ. iiij. adipis porcini. ʒ. ij. mellis. ʒ. j. succi lini seminis quod sufficit. hoc enim medicamen in calidis passionibus bene facit. ¶ Item aliud qd̄. ℞. hec cere. ʒ. v. ⁊ ʒ. olei camomilini ⁊ rosa. aā. ʒ. ij. ⁊ ʒ. ouorum vitella numero septē. farine fabe. ʒ. iiij. confice ⁊ vtere. ¶ Aliud mirabile ad hoc ipsum iusquiamum lapacium cum axungia teres ⁊ cataplasma impones duobus aut tribus diebus. ¶ Aliud emplastrum ad idem cere. ʒ. vj. colofonie foliorum perdiciados[u]. aā. ʒ. vj. olei. ʒ. iiij. confice ⁊ vteris. ¶ Facit autē ⁊ bene psilium impositum vt cataplasma: cui etiam oua admiscenda sunt. Sed ⁊ diachilon. qd̄. ℞. hec lythargirij triti lib. iiij. olei communis. lib. vij. cere libram vnaȝ pitimie[x]. ʒ. vj. succi psilij. lib. iij. Succum autem psilij facies sic mittes triti psilij. ʒ. iij. in aque fontine. [y]. vj. ante autem vno die infundes. Alio die coques fortiter ad ignem molleȝ[z] donec pinguescat ⁊ sic mox cola: quia si infrigidauerit indurescit. Et iterum reuertes[&] in cacabo: ⁊ fac calidum ⁊ colas. sit autem tibi mensura arbitrio lib. iij. ⁊ sic hēto tritum lythargirium ⁊ cum eo mitte in cacabo vbi succus est ⁊ agitando coques ad lentū ignē donec amolentum[ɔ] fiat deposito ab igne cacabo mittes ceram ⁊ resinam ⁊ cum iam non coinquinauerit digitos: in mortario mittes ⁊ cum spata malaxabis ⁊ duces in pellem vteris vbi tibi necesse fuerit. Optima autem fiunt ⁊ cataplasmata que fiunt ex dactylis ⁊ panis mica ⁊ vitellis ouorum ⁊ glaucio[#] ⁊ croco ⁊ farina ordei composita. Etenim digerunt ⁊ mitigant ⁊ molliunt ⁊ rumpunt apostemata ignita ⁊ dura. Vsi sunt autēȝ nonnulli etiā de strigno[aa] ⁊ coriandro. Ego autem hec recuso sicut ⁊ stiptercam[bb] habentia ⁊ alia que sunt stiptica deprimunt enim materiam in profundo ⁊ non sine periculo.

## ¶ Si ex flegmatico humore parotide fiant. Caplm. CXXIX.

Tempus igitur cogit nos mutari ad eas parotidas que quidē nihil hn̄s doloris aut resistentis humoris sed mollis magis tumor existit: que ex flegmatico generantur hu-

p Capitellum est aq̄ saponariorū. s. lexiuium q̄ fit sapo. Ian.
q .i. nucis parue.
r .i. spume nitri.
s .i. apati cholico
t .i. vino cocto.
u .i. parietarie.
x .i. resine.
y Hec est figura seu caracter sextarij Ian. i vocabulo sextari⁹
z .i. leuē vl̄ lētē.
& .i. Ilouū psiliū.
ɔ .i. nō inuiscās digitos.
# .i. memithe ⁊ ē herba frida si milunia papaueri cornuto Ia.
aa .i. morella.
bb .i. alumen de pluma.

more. In his igitur expedit aut chimolea trita in modum cataplasmatis inducta aut calcantum [a] similiter superungendum est: tamen prius butyrum. Aut calx viua lauata superlinita bene iuuat ⁊ inflatos tumores digerit vel euentat. Herbus [b] cum melle cataplasmatus siue cum mulsa satis desiccatiuam ⁊ euentatiuam habet virtutem.

a .i. vitreoli spēs
b .i. orobus.

## De dieta. Capl'm. CXXX.

Dieta autem vtantur ante omnia conuenienti ⁊ expedienti maxime ad subiacentem passionez ex qua fuerit causa generata. Qđ si ex cholerico fuerit humore generata temperato cibo ⁊ qui infrigidare possit vtantur. Conuenit igitur accipere succum maxime ptisane ⁊ alice [c] ⁊ citri ⁊ similia bene cocta similiter ⁊ ouorum vitella his vtillima sunt. Et malue ⁊ caules. Declinante autem flegmone ⁊ asperatiles [d] pisces ⁊ pipiones: ⁊ domesticorū pullorum extreme partes. Sic enim ⁊ in omni diuersitate parotidarum oportet vti infirmantes. Si autem sine febribus fuerint etiam si in initio pisces aut acres [e] cibos aut pipiones accipiant nihil nocet.

c Alica est genus frumēti quidaʒ spelram putāt.
d .i. squamosos.
e .i. acutos.

## De narium passione. Capl'm. CXXXI.

In his que contra naturā sunt polippi in narib⁹ nascuntur. Scđo autē vlcera in naribus nata ozime vel ozene appellantur. Quando autez contra naturam fluxus sanguinis fit aut in febrib⁹ aut cretica existit determinatio: aut plenitudo vel eruptio vene effusionez sanguinis facit. In primis ergo de ozimis dicēduʒ est: qui de superfluis humoribus cū acredine ⁊ putredine fiunt. Qđ si sola acredo [f] fuerit difficile sanitatem vlcus recipit qđ ⁊ fetet pessime. Curatio autem vtrisqʒ cōmunis est ozimis ⁊ polippis desiccare in primis ⁊ confortari caput manifestum est: q2 de superfluis humoribus ⁊ pessimis fluit [g] in nares. Propter quod oportet confortari caput totū vt nullus ex eo superfluus humor inferiores occupet partes. Dictū est enim sepius vt cū capiti adhibueris fortitudinem tunc naribus adhibebis localem curaʒ. Ad corroborandū igitur hoc modo vteris de raso quidem capite imponenduʒ est emplastrum diatheteon. Aut barbara qđ bitumen ⁊ picem recipit ⁊ maxime a Galeno aut certe a nobis ꝓbatum. Diamomenis emplastrum ad hoc scriptum: necnon etiam propriū medicamen qđ ex cocleis hoc modo conficitur smirnis [h] libani [i] an. ʒ. j. cocleas interiores integras in petris inherentes numero ducentas quibus tritis addes ceraʒ cum ouorum albuminibus duobus ⁊ factum medicamen impones capiti cum linteo diebus nouem continuis. Et si malis humoribus infectum detineat tertio hoc adhibeas. Post hec localia adhibebis adiutoria. Malorum granatorum tria sunt genera dulcia acria stiptica. Ex his tribus sigillatim tundantur recentia ⁊ matura que trita exprimantur ⁊ succum ipsorum mittes in vase stagneo ⁊ postmoduʒ coques: sic tamen videatur ꝙ satis sit liquidum: qđ aūt expressum fuerit .i. membranorum partes mittantur in mortario ⁊ terantur diligenter vt possibile est. Postq̃ autem ⁊ tritum fuerit resolues iterum in mortario cum succo ⁊ facies inde collyria talia vt in naribus eius possint recipi qui curandus est. Imponenda sunt in narium meatus in quibus polippus est: nam sine mordicatione ⁊ cōpassione iuuat acredo medicaminis: ⁊ in tempore multo amputat eum. Si aūt humidior ⁊ mollior polippus tibi esse videt̃ amplius mittes austera [k] malagranata. Si vo durior acida minus. Et quia difficile est suscipere collyria propter hoc: vt itez pausare possint hi quibus non imponis ea expressum succum immittes: etenim si ad aliam [l] descenderit [m] linies partē ipsam de quo [n] vteris in naribus que est ad naris foramina .i. palatum de succo maligranati expresso: vteris autez penna aut lana inuoluto spato melle: aut de pino [o]. Puluerez aūt sine mordicatione scio ad hoc valentissimū qualis est de frigis [p]. Huic enim non est vnuz genus sed ex quatuor metallicis speciebus cōponitur .i. calcanto [q] calciteo [r] calcucecaumenō [s] ⁊ miseos [t] ante accipies ⁊ sigillatim teres cum aceto. Postea aūt totas quatuor miscebis teres cum vino donec sit glutinosum ad mellis spissitudinez ductum ⁊ tunc mittes medicamen in olla noua ⁊ coopertulū superpones ⁊ linies de creta ⁊ in furno mittes vt redeat donec carbones fiant: ⁊ cum iterum foras tuleris cū vino teres ⁊ puluerē factuʒ repones ⁊ vteris vbi necesse fuerit. Iste vo puluis cōsumit diuturnos multum existentes polippos. Probaui etiā predictū collyriuʒ qđ fit ex malisgranatis si ex eo fiat puluis ⁊ bene teratur ⁊ ad tricocinum mittatur ⁊ puluis subtilior insuffletur. Aut cuʒ spato melle apponatur: hoc aūt frequenter faciendum est vt nunq̃ minus [u] sit medicamen patienti loco: facile enim sub hac missione soluit̃ queadmodum in oculis frequens prestat inunctio. Lauabis aūt vt supradictū est ex predicto succo vel vino. Qđ si nō sufferat aliquis delicatus existēs corpore vt si eunuchus aut mulier sit predicta medicamina si insuper irritetur siccas rosas teres vel tundes ⁊ cernes [x] diligēter ⁊ sine mordicatione similiter ⁊ mirabiliter operabunt̃. Certū est aūt qđ ista medicamina frequēter sunt adhibenda. Lauari aūt opʒ ex eo ipso adhibito labore. Qđ si vlcera in narib⁹ fuerint effecta super ea trociscis curam adhibebis quales sunt Andronius [y]: aut Passianus: aut Poliodus: aut Bitinius: aut is qui a me confectus est aliquando tm cum vino dulci. Aliquando cum austero ⁊ modo cuʒ mediocri: modo vo cum veteri ꝭm accidentia passionis vsus sum medicamine. Quod si aliquis diues me rogauerit vt bene redoleret medicamen considerauī ꝙ adhibeatur eo qđ bonum est ad ozinas [z] ⁊ posset eas sanare ⁊ odorem bonum reddere vsus sum medicamine quod vocatur idiacrion [z] resoluens illud cum falerno veteri vino ⁊ miratus sum quomodo tam cito passio est curata. Dicta est confectio idiocrion in tyrie [?] antidoti confectione quam Galenus composuit. Et emplastrum diapipereon leucon [z] solutuʒ cū oleo rosato ⁊ in naribus illinitum omnia vlcera mirabiliter sanat. Manifestum est autem in his passionibus: quia considerata vniuscuiusqʒ natura corporis si nihil impediat sanguis detrahatur etiaʒ catarticū dādū est: ⁊ dieta obseruāda ⁊ caput radēdū est. Et medicamētis desiccandū ⁊ apoflegmatismi [aa] adhibēdi sunt.

f .i. acuitas humorum.
g .i. influit.
h .i. myrre.
i .i. thuris.
k .i. stiptica.
l Partem .s.
m Polippus .s. versus palatum vel polippi maʒ
n Eo medicamine .s.
o Baculo lōgo .s.
p Nomen pulueris qui sequit̃.
q Est species vitreoli.
r Alia vitreoli species.
s .i. ere vsto.
t .i. vitreolo rubeo.
u Quam debes.
x .i. cribellabis.
y Trociscus.
z Ulcera narium.
z Uide quid capitulonis [illegible] ma pmatica. p⁹ trocisc⁹ aliud dargaurou [illegible] tres [illegible] stace his simqʒ h nominat idiocrion.
? .i. tyriace.
z .i. album.
aa .i. medicine ponentes flegmata a capite.

## Ad sanguinis fluxum de naribus. Cap. CXXXII.

Platani pilas [bb] colligens siccabis eas vmbra ⁊ in cilicio aspero ⁊ fricabis ipsas pilas ad ciliciū. Sin minus [cc] in qualicūqʒ: in qualicūqʒ cilicio fricabis ⁊ semētes proijcies: ⁊ illā mollitiem [dd] colliges ⁊ repones in vase fictili nouo. In vsu autem illa lanugine platani implebis calamuʒ auferens [ee] si quos nodos habuerit ⁊ resupinato egro in nareʒ patientis mittes ⁊ insufflabis: ⁊ mirabiliter sistet sanguinis fluxum. Item calcantum [ff]

bb .i. baccas.
cc .i. sed si minus fricaueris.
dd .i. lanuginē.
ee A calamo vel lanugine.
ff Est species vitreoli.

teres diligenter ꝛ repones. cum aũt vsus exegerit rasuram lintei intinges in medicamine ꝛ impones naribus. ¶ Itẽ aliud spongiã nouã in pice liquida infusaꝫ incẽdes: ꝛ vstura illa linteũ totũ inunctũ narib[9] imittes. ¶ Itẽ aliud ouoꝝ testarũ tritarum partes duas: galle asiane partẽ vnã teres ꝛ linteum totũ aqua infundes ꝛ in puluere ipso inuolutũ in nares mittes. ¶ Itẽ confectio pulueris qui dicit exagie quo ego vsus sum calciteos[a] vsti. ʒ. c. calcãti[b]. ʒ. l. miseos[c] assi. ʒ. xxx. calcicecaumenon[d]. ʒ. vij. ꝛ ß. teres ꝛ vteris. ¶ Iteꝫ aliud smirnis[e] fcenie[f] miseos[g] cipri. aã. ʒ. ix. calcanti[h]. ʒ. vij. corticuꝫ pini lepidoscalcis[i]. aã. ʒ. iiij. libani[k] manis. ʒ. iiij. calcicecaumenon[l] calciteos[m]. aã. ʒ. xv. ambesti[n]. ʒ. ix. gipsi assi. ʒ. iiij. teres ꝛ vteris. ¶ Itẽ aliõ stimeos[o] calciteos[p]. aã. ʒ. vj. msnnis[q] libani. ʒ. ij. resine frixe. ʒ. iiij. facies puluerẽ ꝛ vteris. Qđ si in naribus pessimus odor sit myrre achaie antdimonij. ʒ. singulas teres: ꝛ ternes sed addes mel coctũ: ꝛ ex hoc glutinent sibi extremas nares vel cartilagines hi qbus iam mederi nõ possumus vt odor fetidissimus opprimatur.

## ¶ De liuore in facie. Caplm. CXXXIII.

Si liuores fiant in facie fomentãdi sunt aqua vbi mellilotũ ꝛ fenugrecũ fuerint cocta. Post fomentationem ꝟo cum inunges ipsa aqua ex diarodon collyrio. Ad recentes ꝟo liuores cataplasma facies de farina fabe cum melle: ꝛ impones. Cum flegmone sũt liuores fomentabis aqua calida ꝛ cataplasma decoctis lenticulis impones.

## ¶ De dentium causis idest passionibus. Caplm. CXXXIIII.

Galenus de dentiuꝫ passionibus. Aliqua enim omnib[9] manifesta videnẽ queadmoduꝫ in omnibus passionibus: aut enim forati sunt aut nigrescunt aut retundunẽ aut neqꝫ calidũ neqꝫ frigidũ sustinent sed ꝛ vtrisqꝫ[r] aut ex alio solo cõtingit pati dolorẽ: aliquando aũt nõ videnẽ manifeste que in eis sunt passiones: sicut quando qui patitur sentiens dicit in ipso dente dolorem in profundo factos: ꝛ ecõtrario respõdẽt aliqui dicẽtes dens os est: ꝛ sine dolore potest[s] esse: qꝛ os insensibile est: aut propter alias occasiones: qđ[t] postmodũ erit dicẽdũ. Nunc aũt volumus sine logica ꝛ physica ostẽdere ꝓbarẽ his qui dicunt ipsum dentẽ dolere nõ posse. Etenim quãdo dolui diligentius a meipso cognoui sicut audiueraꝫ alterationes[u]: qꝛ nõ solum dolẽt dẽtes: sed etiam constringũtur ꝛ circũdanẽ. Similiter aũt ꝛ inflãmationes patiunẽ. Unde mirabar si hec passio que vocaẽ flegmon in dentibus fieri posset lapidosam ꝛ durã substantiaꝫ habentibus. Et enim in alio tẽpore dolui dentẽ ꝛ manifeste sensi nõ in ipso dente: sed in gingiuis dolorem esse inflãmatis. Ergo ex hinc magis distenduntur partes. cũ enim inflationes nõ cedũt oppressione dolent. Sed in eis que incuniantur dẽtibus duris existẽtibus augmentatur dolor: ꝛ ꝓpter oppressionem dolent: vt vtreqꝫ sensibilitates in experimẽto sint. Alia enim est in gingiuis: alia aũt in ipsius dẽtis substãtia. Manifestum enim scio ꝛ testimoniũꝫ perhibeo his qui dicunt dentes dolere: qꝛ in neruo qui surgit in radicibus dentium ꝛ circũligaẽ: ꝛ in membranis qbus circũtenetur in ipsis orta inflatione dolor augmẽtaẽ. Et vt manifestius cognoscas nõ dentẽ: sed neruũ aut mẽbranã dolere. ablato enim dente qui dolet dolor minuiẽ: nõ qa tolliẽ: sed quiã nõ opprimiẽ locus qui flegmonẽ habebat: ideo liberior est ꝛ effectus ab oppressione ꝛ dolor cessat. Gingiuis enim ex flegmone dolẽtibus optimuꝫ est medicamen si oleum sicionium[x] calidum in ore teneatur. sit autem nouum: nam vetus nihil iuuat. In duplici ꝟo vase calefacias ꝛ vteris. hoc enim de presenti iuuat flegmones in gingiuis. alia igitur medicamenta stiptica sunt adhibenda que reprimant aut certe que digerant.

## ¶ De dentium dolore cura. Cap. CXXXV.

Dolente autẽ dente galla asiana cuꝫ aceto cocta ꝛ in ore tenta iuuat: silr auteꝫ ꝛ teda[y] in aceto cocta. ¶ Item titimalli radix in vino cocta ad medietatem: ꝛ in ore tenta in ipsa parte. ¶ Item iusquiami radix in oxymelle cocta ꝛ in ore tenta in ipsa parte. ¶ Item qđ confestim mitigat dolorẽ: allei spicas numero. v. libani obolos[z]. iiij. ꝛ mitte articulos[&] duos de ramo sublatis: tamẽ folijs sigillatim teres. Similr ꝛ alleuꝫ ꝛ libanũ: ꝛ sic postea simul omnia misce ꝛ mitte in olla noua ꝛ supermittes aceti eminam vnã: ꝛ dum bullierit agitabis de spatula tede donec remaneat tertia pars: ꝛ sic tepido vteris. Oportet aũt omnem humorẽ[?] in illo loco contineri vbi dens dolet multis horis hoc est donec ipse humor ibidem deficiat. ¶ Item in magnis dentium doloribus mirabiliter facit serpentis tunica: vbi[ꝫ] eniꝫ se expoliauerit: colliges ꝛ incẽdes: ꝛ cum oleo ad mellis crassitudinẽ teres purgabis dẽtem: ꝛ suppones omnia circũliniens dentẽ: si cauus fuerit intromittes ꝛ iuuat. ¶ Item origanum teres cum nitro ꝛ puluerem sperge in gingiuis mox cessabit dolor. ¶ Item opiuꝫ quirinaceum[aa] ꝛ piper equali mensura cum galbano in dentem pones. ¶ Item anodinuꝫ medicamen ad comestos dentes: facit eniꝫ ad tussim bene opij. smirnis. aã. ʒ. ij. ꝛ ß. storacis. ʒ. iij. piperis albi triti ꝛ cribellati galbani. aã. ʒ. j. sape qđ sufficit tũdes simul ꝛ facies pastillos qui possint in foramine dentis intrare ꝛ de cetero medicamine dentem inuolues. Qđ si molaris dens doleat ipsa hora pausabit. ¶ Item aliud piperis pyretri succi titimalli galbani. aã. ʒ. j. teres ꝛ supmittes galbanum ꝛ inde mittes in cauaturs dentis. ¶ Item ad dentes comestos opium silphium[bb] aut eius radices ꝛ galbanum mittes cum pipere: aut opium cum galbano aut opoponacum mittes ꝛ inuolues iuuat.

¶ Item mirice[cc] stipterce cistis. aã. ʒ. iiij. oppoponacum obolos. iij. piperis albi. ʒ. ij. teres ꝛ miscebis gummi infusi in aqua. ʒ. ij. omni autem pensuꝫ cere duplũ in aqua calida solues ceram: ꝛ sic miscebis ꝛ conficies ꝛ vteris. ¶ Item trociscus ad dentium dolorem conficitur stipterce cystis. ʒ. iiij. piperis. ʒ. iij. pyretri. ʒ. ij. iusquiami succi. ʒ. iiij. teres cum aceto ꝛ fac trociscos ꝛ tenebis in ore. ¶ Item ad dentium laxationem ꝛ gingiuas comestas cum digito tanges loca salis armoniaci stipterce rotunde. aã. ʒ. ij. myrre. ʒ. j. facies autẽ puluerem ꝛ vteris. ¶ Item ad dentium corrosiones vel comestiones cornu cerui vsti salis armoniaci. aã. lib. j. masticis squinanti. aã. ʒ. ij. myrre. ʒ. j. facies autem puluerem ꝛ vteris. ¶ Item vt denteꝫ digitis apprehensum tollas purgabis eum ante bene. Rosas gallas asianas staphisagriam stipterce cystim sulphur viuum piper longuꝫ teres ꝛ facies puluerem ꝛ cedrie[dd] admiscebis lib. iiij. solues ꝛ ceram supermittes ꝛ malaxabis bene ꝛ ex eo circũlinies dentem. ¶ Item ad dentes commotos quo Galenus vsus est verba sunt ipsius: ac a me confecta.[ee] Ad dentes comeden-

[x] i. de radice cucumeris agrestis
[y] Est ligniꝫ pingue vel pini vel abietis. Ian.
[z] Obolus est pondus. xij. granorum. Ian.
[&] i. ramulos.
[?] Medicine predicte.
[ꝫ] Ubi ꝓ postꝙ.
[aa] A loco.
[bb] Est herba de qua fit asa.
[cc] i. genestre.
[dd] i. gummi cedri.
[ee] Medicina.

tes sūt experimentata ꝛ ꝓbata a me magnaꝫ hñe virtu-
tem quā dignā se [a] existimaui scribi. Que facit ad frigi-
das passiones dētiū in eis ꝗ fride aque potatione plus
debito aut niue aut pomis frigidis humores de capite
in dētes fluūt mirifice iuuat. Sed prius apoflegmatis-
mis [b] vtanꝫ: ꝛ sic postea hoc medicamine vtanꝫ. Naꝫ
si sine humorib⁹ frigor fuerit hoc solo medicamine cu-
rabunꝫ: vti aūt eo post apoflegmatismū est: qꝛ nō solū
euacuabiꝫ qui nocet humor: sed ex eo effectā passionē
amputabit. ¶ Cōfectio aūt medicaminis hoc modo
fit. Accipe duas herbas que dicunꝫ ꝑdiciados [c] ꝛ side-
ritis [d] siccabis eas in domo paulatim exurēs sine sole:
vt neqꝫ humide neqꝫ sicce sint saltē ita vt eas tundere
ꝛ cernere possis ꝛ vstulabis intantum vt expediētes [e]
fiāt. Nā corrūpenꝫ virtutes earū si amplius vranꝫ: in
alters aūt olla vres salē frictuꝫ cū stipterea cystis [f] ita
vt mel subycias ꝛ sic cū eis que sunt vsta hec admisce-
bis tusa ꝛ crebrata subtili tricocino: ꝛ iterū in mortario
diligēter teres. Meli⁹ āt erit medicamē si subtilissimū
fuerit factū. Uti sūt eo opꝫ solos dētes fricādo absqꝫ
gingiuis. Si aūt ꝯtigerit eas humidas esse vel infusas
vltimū est eis medicamen hoc siccatiuā hñs virtutem
inquātū diligētius fuerit tritū vtilius est humidis gin-
giuis: ꝯtrū aūt siccis. Post gingiuas aūt radices dētiuꝫ
fricato queādmodū ꝛ dētes. Miscēde sunt etiā ad cō-
ficiendū medicamen spēs hoc modo herbaꝝ vstaruꝫ
sint. ℨ. xvj. Eoꝝ aūt que cū stipterea mixta sunt ꝛ vsta.
ℨ. xij. sit aūt herbaꝝ mēsura equalis anteqꝫ vranꝫ: salis
aūt vsti quatuor ptes ꝯtra stipterea. Alie aūt spēs non
sunt vrēde sed siccaꝝ puluis est imittēdus cū eadē mē-
sura ꝛ pēso: origani comaꝝ. ℨ. ij. pipis. ℨ. iij. pyretri. ℨ. ij.
costi. iij. iris illiricon [g]. ℨ. v. apij seminis. ℨ. iij. mēthe sic-
ce siseleos hyssopi cornu cerui vsti aut caprini. añ. ℨ. ij.
Si aūt regi ꝯfeceris mitte cinamomi. ℨ. ij. Ad laxatos
dētes aūt ego sum vsus calcucecaumenon. ʒ. j. comaꝝ
galli trici. ʒ. j. stipteree [h] cystis. ʒ. iij. strongili. i. aristolo-
gie. rotūde. ʒ. iij. nardostochij [i] ʒ. ij. folij. ʒ. j. piperis al-
bi. ʒ. j. pyretri. ʒ. v. tundes aūt omnia ꝛ appones gingi-
uis vsqꝫ ad radices dentium.

a .i. Galeno.
b .i. medicis edu-
cētibus flegma
de capite.
c .i. paritaria.
d Est herba cui⁹
succus est san-
guis draconis
Jañ. auctē Se-
rapionis.
e Ad terenduꝫ ꝛ
cribellandum.
f .i. alumine de
pluma.
g A regione.
h .i. aluminis.
i .i. spice nardi.

## ¶ De squinance vel sinance. Capl'm. CXXXVI.

Sinancis aūt passio plus qꝫ alie pas-
siones acuta est ex gule cā
aut colli suffocationē infert patiētibus. Uñ
ꝛ sinancis ista passio merito appellaꝫ: qꝛ sa-
tis acutissima est: ꝛ cito piculuꝫ infert. Un-
de necesse est vt citius cura ei⁹ ordineꝫ. Sed qm̄ oēm
curationē cognitio ꝓcedit cāc necesse est sciri substātiā
passionis ꝛ causas ipsius ꝛ dīias ꝛ cognitionē vniuscu-
iusqꝫ eaꝝ. In initio igiꝫ ꝗ fuerūt medici ꝛ antiqꝫ qꝫplu-
rimi oēm spēm flegmonis circa gulā factā seu que in-
trinsecus seu extrinsecus oppresserit suffocatio sinācez
nominauerūt. Sed postea diuiserunt ipsum flegmo-
nem in quatuor differentias. Interiorem sūt feruoreꝫ
musculorum ꝛ gule vocauerunt squinancem: extrinse-
cus ꝟo persquinancem dixerunt. Similiter autem
intrinsecus flegmon sinanceꝫ facit. Extrinsecus ꝟo pe-
rasinancem. His itaqꝫ se habentibus dicemus vniuscu-
iusqꝫ speciei competentem curam.

## ¶ Curatio sinancis. Capl'm. CXXXVII.

Scire igitur vniuersaliter opor-
tet quia neqꝫ soluꝫ
reprimentia adiutoria in hac passione ad-
hibenda sunt: neqꝫ diaforetica: sed mixta
sunt offerenda. Attēdēdum est etiam tem-
pus in his: vt qm̄ diaforetica: qm̄ reprimētia offerenda
sint ꝛ qm̄ misceanꝫ. In initio quidē passionis cū adhuc
reuma supcurrere videꝫ ea que reprimāt amplius eē
opꝫ. Si aūt in statu fuerit ꝓperare diaforetica sūt ad-
hibēda medicamina. In declinatiōe aūt posita adhuc
fortiora magis sunt adhibēda medicamina diaforeti-
ca. Qui eniꝫ solis vsi sunt calasticis [k] adiutorijs seu ex-
trinsecus siue intrinsecus isti magnuꝫ malū ipsi cause
intulerūt. i. suffocationē acutissimā ꝛ inflāmationis au-
gmentū ita vt multi vix euasissent: alij etiā periculum
mortis incurrerūt. Non solū enim opꝫ tēporib⁹ deser-
uire: sed etiā virtutē medicaminū ꝯsiderare. Leuiora
enim ꝛ imbecilliora vel molliora medicamina his ad-
hibēda sunt qui molli ꝛ delicata sunt habitudine: qua-
les sunt eunuchi ꝛ mulieres ꝛ viri ꝗ sunt cādidi: ꝗ aūt
duriores sunt corpore ꝛ nigri his fortiora sunt adiuto-
ria administrāda. Etenim quēadmodū in duris ꝛ for-
tioribus adiutorijs oblatis cōsentiēte nā maluꝫ oppri-
miꝫ: ita in delicatis corporib⁹ dum fortiora nō sustinēt
oppressa nā a malo victa succūbit. Propter. qđ diligē-
ter attendere opꝫ vt ꝯria adhibeanꝫ passioni: ꝓpa aūt
que sunt amicabilia habitudini corporis ministranda
sunt vel que sufferre possit natura.

k .i. repercussiua.

## ¶ De simplicib⁹ adiutorijs. Capl'm. CXXXVIII.

Dicemus ergo nūc iam qualia adiu-
toria sunt simplicia ꝛ le-
uia: ꝛ qualia sunt fortia ꝛ que sunt que op⁹
nō hñt misceri ꝛ que in diamoron miscen-
da sunt. Simplicius ergo est de succo mo-
rorum ꝛ melle cōfectū. Et hoc facit ad incipienteꝫ fle-
gmonē tēsillarū [l] vue ꝛ gule ꝛ ne simplr dicā ad oēm
mediocrē tumorē ꝛ maxime mollioribus carnibus ꝛ
cādidis cōsistentib⁹. Cōpositū aūt medicamen diamo-
ron nō solū facit in ꝓncipio: sed in statu habētibus fle-
gmonē: fortius eniꝫ ꝛ diaforeticū est si myrrā accipiat:
ꝛ multi qdē ab initio sic cōfectū cuꝫ myrra dant. Sed
melius est in statu offerri qꝛ diaforesim [m] ꝛ digōnē fa-
cit humoꝝ. Tūc etiā ꝛ si de diabisars ei admisceatur
modicū aut aliqđ aliud antidotū qđ diaforesim ꝓstet
plus erit opatiuum. Qđ si iā incepit cal's ille flegmon
ꝛ bulliēs cadere ꝛ duricia qdā loci remāserit: tūc ꝛ sul-
phuris viui admiscēdū erit modicū ꝛ nitri in ipsa mē-
sura medicamini ad diaforesim faciendā. Et si aliquis
spissus aut pinguis humor est sufficit vt nitri habeat. ℨ.
iij. sulphuris viui. ℨ. j. Qđ si nō sustinēt mordicationē
medicaminis laborātes: sꝫ ꝛ stōchus in eis sit imbecil-
lior ꝛ subuertaꝫ a medicamine fugiēdū est nitrū ꝛ sul-
phur donec linianꝫ parichimie [n]: ꝛ sufficit solū diabro-
saria [o] ꝛ mixtura aut pulegij: aut origani: aut calamēti:
aut hyssopi: aut piperis: vt sūt nō sit asperū in faucib⁹
optimus est liquiritie succus admixtus. Hec sunt eniꝫ
adiutoria suauia absqꝫ lesione oblata oīno his qui nō
possunt ferre fortiora medicamina. vt autem confice-
re volēs qs nō habeat opus iteꝝ in alijs querere radi-
cibus necūꝫ existimaui ꝛ ipsas tradere confectiones.

l .i. faucium.
m .i. resolutionē.
n Parichimia
inquit Jañ. ab
Alexādro. cō
ꝗ ꝑnāda pipm̄
ap⁹: sꝫ Paulus
ꝑichimias ami-
gdalas fauciū
vocat.
o Cōfectio est de-
scripta in cap.
sequenti.

## ¶ De confectione diamoron vel alijs medicaminibus ad sinancem congruis. Cap. CXXXIX.

Diamoron simplicem ad sinan-
cem hoc modo confi-
cis mororum succi. ℔. v. [p] coques ad mil-
lis liquidi spissitudinem. Post hoc ꝟo ad-
des mellis. ℔. j. [q] ꝛ coques vt sit spissitu-
do mellis. Uteris autem in principio his que repri-
munt in statu que digerunt: in declinatione ꝟo inflā-
mationem que mitigent. ¶ Iteꝫ confectio diamoron
mororum succi. ℔. j. [r] croci. ℈. vj. myrre. ℈. vj. olfa-
cij pulueris

p .i. sextarios.
q Sextarium.
r Sextarium.

cij[a] pulueris. ʒ.iij. stipteree[b] ʒ.vj. mellis. ℥.5. dimittes autem siccari mororum succū hora vna ⁊ post ad ignem calefacies ⁊ modice fiat spissior. ¶ Itēqꝫ mittes mel ⁊ coques donec pinguescat ⁊ ad tertiam partem conuertatur: ⁊ cum infrigidauerit mittes puluerem ⁊ vteris. ¶ Item diamorō quod confecit Galenus mellis lib. j. succi mororum cotilas[c]. v. vini austrei lib. totidem. Rō[d] si non habeas olfacium oleū succum mittes: ante autem bullire oportet succus solos donec pingues fiant ⁊ sic mittes semel: demuꝫ coques vt veniat ad mellis spissitudinē ⁊ sic mittes puluerem ⁊ sic coques iterum donec omnia in vnum cōmisceant. he sunt autem confectiones de mororū fructis de arboribus. Sed de rubis mororuꝫ succus similiter confectus mirabiliter facit. ⁊ de malis cydonijs succus ⁊ de malisgranatis ⁊ de piris imaturis ⁊ nespillis ⁊ sorbis ⁊ prunis fieri potest. Manifestum est aūt in his stiptioribus pomis[e] miscendum esse mel interdum etiam ⁊ duplum. Est autem quando ⁊ triplum omnia hec apta sunt stomaticho adiutoria: ⁊ sine periculo si gluciantur: quis mediocriter iuuent tumores. ⁊ his quippe succis miscere oportet ea que in diamoron sunt scripta. ¶ Item de nucum corticibus succis his fortior est modice: sed ⁊ de rubis ⁊ malisganatis[f] ⁊ cydonijs cōfectiones. Nam ⁊ confortatiuuꝫ[g] apud stomachum habent. ℞. autē hec diacarei[h] confectio augusto mēse colliges nuces ⁊ cortices exteriores colliges ⁊ mox in pila[i] tundes ⁊ cum colaueris succuꝫ ante modice coques: admiscebis ⁊ modicum mellis: vt scriptum est in diamoron: ⁊ iteruꝫ coques ad mellis spissitudinem. si quis ergo ipsum[k] solum bibere voluerit sine aliqua mixtura: faciat vt admisceat infantibus ⁊ mulieribus ⁊ magis in initio passionis. Si autem ⁊ myrram ei admisceas facit ⁊ in statu passionis cum sulphure ⁊ nitro mixtum: ⁊ in declinatione ⁊ in quibus vt diximus durities vel constructiones sunt in faucium locis. Hec autem dicta de diacareon sufficiant confectione: quemadmodum ⁊ de diamorō ⁊ aliorum pomoruꝫ[l]. Usus sum ⁊ alijs adiutorijs in quibus magne virtutes sunt ad sanandum synancē: de quibus in sequentibus a nobis erit dicendum. In primis exponam mirabile adiutorium ad sanandum synancem: ⁊ fortissimum satis ⁊ multos quidēꝫ a maximis liberauit periculis ⁊ plurima habeo experimēta. ℞. autem hec ireos piperis croci. aā. ℥. j. balaustie. ʒ. ij. rosis siriaci[m] ʒ. vj. vini. ℥. iij. sape. ℥. j. mell. lib. iij. stipteree[n] ℥. j. confice ⁊ vtere. hoc enim adiutorio in omni tempore vti oportet: ⁊ maxime in quibus calefacere aliquid opus est ⁊ subtiliare que constructa sunt nimis. Magnum est enim adiutoriū ⁊ satis operatiuum: ergo enim experimentatum habeo hoc de biçara confectum. vocant autem alij hoc diacelidon: ⁊ diabermola: facit enim ad pessimas ⁊ ad disperatas synances hoc diabiçara antidotuꝫ. ℞. autēꝫ hec anisi apij seminis ameos squinanti stipteree ireos bissare quod quidaꝫ hinolam vocant que est rutha syluestris. aā. ℥. singulas cassie thuris crocomagmatis[o] rosarum siccarum. aā. ℥. j. filiorum hyrundinum cui eris recentis ℥. iiij. croci. ℥. j. ⁊. 5. nardostochy[p] amonij. aā. ℥. iiij. gallas asianas numero. ix. solues cum melle ⁊ vteris. Et hoc solo potes vti in medijs passionibus: ⁊ subtrahere ei[q] oportet virtutēꝫ imbeciliora[r] adhibendo ei: vt milium ⁊ rosas siccas: aut gesasteron[s] aut lempinas frigidos[t] aut farinam ordeaceam ⁊ similia: vt arbitratus fueris expedire. Similiter autēꝫ ⁊ si augmētare volueris ei virtutem vt fortius sit adde ei nitruꝫ ⁊ elacterium[u] simul: ⁊ stercus columbinum aut vstuꝫ aut non vstum. Sed ⁊ canis stercus admiscebis qui ossa comedit quod album inuenis: si autem humanū stercus admisceas non vstum: adhuc magis fortius efficitur medicamen. Oportet etiam ⁊ tempora attendere ad aliqua admiscenda medicamina quemadmodum sal armoniacum. hoc enim non solum reprimit sed diasoresim facit. Quod si brionie radicem admisceas adhuc magis diasoreticum est medicamen: videlicet que satis diasoretica sunt in illis vtenda sunt in quibus iam nihil supercurrit: sed duritiē habent multam inflammata loca. Et synapim factam sicut cōsuetudo est manducandi admixtam oxymelli sic tepidā gargariçent. Et tūc illinitū diabissara medicamē mirabiliter iuuat qui[x] sciroden[y] flegmonem habent. Oportet enim in omnibus reumatismis reprimere quod fluit ⁊ digerere quod susceptum est: ita vt non constipentur spirituales vel transgulentur. Strangulari enim contingit infirmantem causa suffocationis. Fortius autem efficitur illinimentuꝫ si admisceantur antidoto diabiassare hec tria. dico autem ex hoc multos fuisse liberatos sine flobothomo ⁊ catartico: ita qꝫ nec opus habēt infirmantes alio medicamine. Sunt autem hec tria canini stercoris ⁊ humani ⁊ elacterij[z]. aā. ʒ. ij. i. ℥. j. de diabissara antidoto admisce ⁊ amplius ex eo misceri oportet. Ita vt sm̄ virtutem patientis ⁊ habitudinem attendas. Quod si execrabile iudicauerint[&] vt recusent humanuꝫ stercus sufficiunt ista duo sola: scilicet elacterium ⁊ caninum stercus ad liniēdas perichimias[?] cum melle. Ubi autem non potest illiniri cum calamo insufflatuꝫ hoc idem prestat. Ut aūt non male oleat stercus ante tres sola ossa canis comedat: ⁊ sic erit albū ⁊ nihil mali. ¶ Itē aliud raffani semen teres ⁊ cum oxymelle gargariçandum dabis ⁊ iuuabit satis: deducet enim humorem multuꝫ. ¶ Itē aliud picen liquidam ⁊ nitrum cum melle ⁊ cedrie[ꝫ] modicum addens satis bene facit ⁊ ad diuturnas passiones ⁊ in scirosim cōuersas flegmones. ¶ Itē aliud gargarisma salicis folia coques in aqua donec mutet colorem ⁊ dabis ad gargariçandum. ¶ Item aliud furfures ⁊ caricas çemam[aa] dabis ad gargariçandū ⁊ maxime quibus tensile[bb] habent ab initio flegmoni. ¶ Item çema[cc] lenticularum ⁊ dactyloruꝫ dabis ad gargariçādū magis in initio passionis. ¶ Itēꝫ aliud calcucecaumenō. i. eris vsti. ʒ. iiij. nitri croci. aā. ʒ. ij. mellis quod sufficit. mediocriter autēꝫ coques in vase eneo ⁊ vteris. satis enim benefacit quando in statu est causa. Aliud absinthium cum melle bene facit. ¶ Item aliud ad eas que sine vlcere sunt ⁊ diuturne sincopes. ℞. euforbij. ʒ. ij. mellis. ʒ. viij. Ante autēꝫ decoques mel bene ⁊ supermittes euforbium: facies autem cataputias[dd] ⁊ circūlinies ouo ⁊ dabis duas ad glutienduꝫ ⁊ fecundum[ee] reddunt ventrem ⁊ suffocationem tollunt. Multum enim operatiuum est hoc adiutoriuꝫ ⁊ ad glutinosos ⁊ pingues humores ⁊ consistentes flegmones sine vlcere mirabiliter facit.

¶ De flobothomia ⁊ catartico ac ventosis synancis. Capl'm. CXL.

Ante omnia quidem flobothomiaꝫ in synanticis necessariuꝫ est adhiberi. Sed non desubito vel semel aut bis sꝫ per partes euacuandi sunt ⁊ magis ex ipso patiēti loco propter quod ⁊ tertio ⁊ quarto eis afferri[ff] oportet

Marginal notes (left): ...Rōs siriacus ... Jaā. ... Crocomagma ... ⁊ Spicenardi ... dolilitantia virtute eius ... Est terra similis ... terrā sigillatum.

Marginal notes (right):
u Est succus fructus cucumeris agrestis. Jaā.
x Dis. s.
y i. durum.
z Succus fructus cucumeris agrestis. Jaā.
& Taliter. s.
? Perichimias inquit Jaā. ab alexādro. c. de sq. nātia dr̄ ipsum apostema: sꝫ plinius pichimias vocat amigdalas faucium.
ꝫ i. gūmi cedri.
aa i. decoctionē vel ius.
bb i. fauces.
cc i. decoctionē.
dd i. pillulas.
ee i. bonū ⁊ laxum.
ff flobothomiā.

[a .i. foramis stri-cturaz in flobo-thomia.] [b Incisionez ve-narum.]

angustiam [a] solam fugientes. Nihil eniz amplius eos ledit q̃z angustia in flobotbomo ⁊ post flobotbomuz. Et si aliqua causa non impediat sub lingua non dubi-tabis incidere venas: sed ne differas [b] in crastinuz sed die facito. Ego enim scio quẽdam dum vrgeret neces-sitas mane flobotbomatuz ⁊ in vespere venas de sub lingua fuisse incisas ⁊ sero dedi in ptisane succo diagre-dium ⁊ sic vix euadere potuit. Et alterum quidez scio quem mox flobotomaui de duobus brachys non ex-pectans alterum diem: ⁊ sic dedi catarticum ⁊ succuz titimalli statim expressum de ipsa berba vt collecta fuerat. Hec autem potio habet mensuram ℥.iij. vel plus vel minus. Hoc enim fit vbi fortis virtus est in-firmantis ⁊ est etate iuuenillis ⁊ robustus. Et si egri-tudo augmẽtãdo nõ termient̃ nulla dãda est dilatio.

[c Phagitide ve-ne sunt ĩfra fau-ces infra os que flobothomãtur vice venaȝ que sub ligua. Jañ.] [d Uenis.] [e Scio.]

Scio enim ⁊ phagitidas [c] incisas fuisse venas non in-uentis [d] sub lingua ⁊ mirifice fuisse iuuatuz. Et [e] mu-lieri cuidam de talo incisas venas fuisse cognoscens quia nõ purgabatur menstruis: pro qua re magis ex-inde ei expediebat detrabi sanguinem. Et hoc etiam adiutorium duplex fuisse remedium manifestum est quoniam consuetudo regressa est ⁊ a passione est libe-rata. Et hoc etiam in viris fieri oportet si emorroy-das habeant in vsu ⁊ se subtraxerint in hanc inciden-tes passionem. Scire etiam nos oportet q̃ ⁊ ventose necessarie sunt in hac passione: sed cum iam remoue-rit se supercurrens [f] materia ⁊ neqz plenitudo suspica-tur esse in capite ⁊ totum corpus iam non esse plecto-ricum. Supercurrente enim materia ⁊ locis adhuc reumatiçantibus ea que reprimant oportet adhiberi: ⁊ ea que extrahant humores remoueri. Et cum cessa-re ceperit supercurrens materia adhibenda sunt que diaforesim [g] faciant. Tunc enim ⁊ ventose adhiben-de sunt ⁊ fomentationes ⁊ emplastra ⁊ cataplasmata quando iam nullus est timor superuenientis humo-ris. Nam antea ventose euacuatio ⁊ scarificatio plus faciunt superuenire materiam.

[f A capite. s.] [g .i. resolutionem.]

**De his que extrinsecus sunt adhibenda in fomenta-tionibus ⁊ cataplasmatibus. Cap. CXLI.**

Fomentationes autez ⁊ ca-taplasmata extrinsecus iponi collo oportet [h] lanas oleo infusas. Aut cerota mollia de cera ⁊ butyro ⁊ adipe anserino confecta. Cata-plasmata v̄o adhibenda sunt que diaforesim [i] facere possunt ⁊ digerere humores. i. de ordei farina ⁊ lini se-mine ⁊ dactylis coctis in sapa [k] ⁊ croco ⁊ mica panis simul coctis. Fugere autem oportet que soluz laxant cataplasmata vel ea que nimis reprimunt. Diuturnis autem ⁊ duris iaz effectis flegmonibus carice [l] erunt tunc admiscende. Bonum autem est ⁊ lappatium ⁊ adipem ⁊ nitri modicum adhiberi. Educi enim opor-tet materiaz extrinsecus quod per se natura facere fe-stinat. Et fomentationes in diuturnis ⁊ scyrodicis [m] passionibus adhibende sunt ex aqua calida vbi camo-milla herba ⁊ euiscus fuerint infusa ⁊ excocta. Si v̄o ⁊ lauri admiscebis folia ⁊ maxime si frigidum humo-rem infixum videris plus iuuat.

[h .scilz.] [i .i. resolutionem.] [k .i. vino cocto.] [l .i. ficus sicce.] [m .i. duris.]

**De dieta synanticorum. Cap. CXLII.**

Dieta autem vtant̃ primo aquo-sa m̃lta que valeat extenuare ⁊ purgare per vrinam ⁊ ven-trem. Dari autez oportet quod pulmo ⁊ thorax suscipiat: ⁊ extenuet loca in pul-mone ⁊ thorace. Ministranda est ergo mulsa tribus diebus. Post tres v̄o dies ⁊ succuz ptisane dabis: ha-bet enim in se aliquid quod subtiliet ⁊ proyciat ⁊ nu-triat ⁊ feruorem infrigidet. Jam autez extenuato fle-gmone ⁊ minorato necesse erit ⁊ ouorum vitella dari mollissima ⁊ non multũ. Sub nimys eniz cibis mox suffocantur ⁊ iterũ periclitantur. Oportet enim abũ-dantiam cibi fugere velut magnum malum. Si eni in periculo sunt modico cibo accepto quanto plus si plus accipiant estimandum est. Hec enim sufficiãt de synanticis ⁊ squinanticis dixisse. Estimo enim me nihil pretermisisse neqz de diete causa: neqz aliquod aliud de curatione. Et si enim aliquid pretermisi ⁊ hoc inueniet quis hoc ipsum legendo: ⁊ poterit cõyce-re [n] omnia si sensu fuerit capax.

[n .i. cogitare.]

**De signis pleureticorum. Cap. CXLIII.**

Pleuresis est acutissimus dolor lateris pleuresis. Non eniz omnis dolor lateris pleuresis nomi-natur. Inflammatio [o] enim est in latere dextro vel sinistro orta in epigoroto mẽ-brano. i. in omento vel cingulo quod [p] circundat la-tera vnde ⁊ febres generantur acutissime proximũ [q] existens cordi quod [r] ex illo [s] compatiens febrez acu-tissimam excitat [t]. Cum ergo inueneris febrientem acute ⁊ difficultatẽ pati spirit⁹ [u] ⁊ dolores existere cũ punctionibus ⁊ tussi: tunc oportet verum esse pleure-ticum cui hec omnia contingunt. Febriunt enim acu-te ⁊ difficulter respirant: ⁊ qui in epate flegmonez ha-bent his tenditur latus ⁊ dolorem patiuntur ⁊ tensio-nez pro compassione: ⁊ tussiunt ⁊ pulmo compatitur: sed punctiones sic non habent vt pleuretici neqz pul-sus duros: discernuntur [x] enim ⁊ a proprietate dolo-ris ⁊ pulsu. Pleuretici quidem durũ habent pulsum. Epar v̄o patiens nõ h̃z durũ [y] quẽadmodũ neqz qui ex pulmone laborant: pp̃ [z] qd̃ eniz molle est nihil tale patiunt̃. Sz neqz tussis similis pleureticis ⁊ epaticis est. Pleureticis eniz ⁊ tussis minima accidit ⁊ postea accidente tp̃e oĩno expuũt tinctũ qd̃ significat qualis humor flegmonẽ operat̃. Rubeus igit̃ si fuerit signi-ficat sanguinẽ fecisse quẽadmodũ si flauus [&] fuerit: ex cholerico generat̃ humore. Qd̃ si albus ⁊ glutinosus fuerit ex flegmatico humore. nigrũ aũt si expuant ex melancholico nascit̃ humore. Epaticis aũt tñ tussis irritat̃ ⁊ nihil expuunt. Cognoscere autez te volo q̃z ⁊ pleuretici aliqñ tussiũt ⁊ nihil expuunt vñ nõ op̃z ex hoc tussientes ⁊ nihil extra proycientes pleureticos in al̃s epaticos esse. Cõtingit eniz ⁊ pleureticis vt vix digesta aut indigesta sint sputamina: ⁊ maxime in pe-riculis constitutis. Contingit autem vt sub minutis ⁊ inferioribus costis sit flegmon vt nihil occurrat acci-dere in thoracez sicut ⁊ si extrinsecus accidat flegmõ decipere. Neqz eniz ab eis aliqd expuit̃: sz plurime [ɔ] si non eis diaforesim [ꝛ] faciat passio in apostema trã-seunt ⁊ vix contingit hoc apostema. Attendere ergo oportet difficilem in singulis colorem: in vultu enim pallidi q̃plurime hy sunt quibus epar dolet quod in pleureticis raro contingere solet: rubei eniz sunt. His ergo oportet pleureticos cognosci.

[o Pleuresis.] [p Epiploum.] [q Epiplouin.] [r .s. cor.] [s Epigoroto.] [t .i. contrahit.] [u .i. anhelitus.] [x A pleureticis.] [y Pulsum. s.] [z Membrum .i.d.] [& .i. citrinus.] [ɔ Materie.] [ꝛ .i. resolutionem.]

**De cura pleureticorum. Cap. CXLIIII.**

Curabis igitur eos si prius causam attendas ⁊ naturaz ipsius passionis. Si enim sanguineum cognoue-ris esse humorez ex quo efficitur flegmõ ad flobotbomum veniendum est: ⁊ maxi-me si in sup̃ioribꝰ cõsistat partibus, Ita vt in humeri

parte

parte nimis extensus sit dolor. Quod si bonum nihil fuerit ꝛ dolores infra diafragma fuerint purgari per ventrem oportet sicut docuit nos Hippocras dicens. Neqȝ enim flobothomum adhibebis neqȝ catarticū dabis antea sicut plurimi faciunt nisi diligēter discas qualis humor fecerit flegmonem ꝛ qui amplius dominentur in corpore. multa enim alia ostendent tibi plenitudines corporis: ꝛ fomētationes ostendent tibi si habeas in illo loco. Quod si te fomentante cum sacellis dolores fuerint leuigati vt egrotans manifeste leuiorez se sentiat cognosce non in eo flegmonez esse. Tunc enim securus solas adhibebis fomentationes ꝛ localia adiutoria que diaforesim facere possunt. Si autem nihil bonum fiat sed magis dolores augmentētur fortiora accipiant. In his enim scias corporis inesse plenitudinē ꝛ ꝙ calefacta loca ad semetipsa plus attrahunt materiam. quare cum hoc cognoueris non differes: sed omnino euacuabis nihil ante ponēs. Qualem autem adhibeas curam dehinc a nobis dicenduz est. Multi enim qui non sunt medici fugiunt vt non purgent pleureticos. Flobothomanduz ꝟo velut inculpabilem ꝛ cautiorem credentes permittunt adhiberi. Sciri autem oportet ꝙ multi ꝛ maxime in quibus plenitudo sanguinis non satis inesse videtur scarificatione vsi sunt. Et cucurbitas[a] mox post incisionē superposuerūt vt nociuus humor qui ꝯtinetur in profundo exiret. Hoc enim facientes mirati sunt quomodo taz cōfestim dolores amputati sint vt nō amplius opus haberent fomentatione vel alio adiutorio. Optimum igitur est ꝛ valde vtillimum in quibus paruus plenitudo fuerit hoc vti adiutorio. Utor autez fomētationibus proprijs ad vnūquēqȝ superabundantem humorem. Si enim sanguineus fuerit que desiccare ꝛ digerere possint sine nimia calefactione adhibeantur qualia est milium aut panicum. Si autez cholericus vtor spongijs cum aqua calida expressis aut vbi camomilla herba fuerit excocta. Quod si flegmaticus de salibus ꝛ folijs lauri aut orobo frixo aut lanis in anhetino oleo infusis. Melancholico autem humore existente magis fomentatio adhibenda est vbi tritici surfures decoquuntur: aut aque vbi camomilla decoquatur. Et ex oleo camomillino fomentationes optime sunt ꝛ pene ad omnes dolores expedientes. Nam hec omnia ꝛ ad omnes dolores poterunt proficere ꝛ si calidiora opus est fieri: admisceantur quidem eufsci radices anhetinū oleum pro camomillino addatur. De pusta[b] autem fomentationes ꝛ maxime que habent mordicationem quandam valde recusande sunt: reprimunt enim materiam. Que autem minus aceria sunt reumatiçare faciunt inflammata loca. Cerato igitur vtor ꝛ fomentationes sine mordicatione magis adhibēde ex adipibus maxime in initio. Digestione autem apparente nihil nocet calidis vti medicaminibus qualia sunt diamelliloton per se vel cum adipe porcino mixtum. Similiter autem ꝛ piganuz[c] qđ quidam diapiganum appellant satis in profundo potest flegmonem digerere per se vel alijs mixta. Potui etiam dabis plus oibus satis aquosaz mulsam[d]. Nihil eniz hoc inuenire poteris aliud melius pleureticis adiutorium. Si autem nimia fuerit febris nec si satis sit aquosum aliquid nocebit quando pro mulsa apomelle[e] vteris. Itaqȝ sepius vtraqȝ bibenda magis sunt ꝙȝ sorbenda vt inherens flegma expuere valeat. Quod si amplius constrictum inheserit flegma aut vix excreare possit bibant oxymel. Quod recipit

a .i. ventosas.

b Pusta est aceti aqua mixtuz ... pusta vocat lauaturam ...aciarum.

c ... ruta agrestis.

d .i. hydromel.

e ... fauus mellis in aq̄ lauat ... illa mellita ... apomel dicitur. Jan.

prassium in decoctione. Fuge igitur diacodion medicamen anodinuz philonium aut aliquod aliud medicamen quod mitigare[f] valeat dolorem: quia maximum periculum infert ita vt difficultatem faciat ad proyciendum liquores omni virtute deiecta vel mortua[g]. Nam cum dolores non digestis corruptis humoribus incurrerint ꝛ nimia insomnietas facta fuerit: ꝛ virtus in eis sit valida vti anodinis[h] nō est irrationabile vt virtutem reuocent que nimis ab insomnietate periclitabatur. Si autem imbecillior virtus fuerit fuge omnino narcoticas potiones.

## De cibis dandis synanticis. Cap. CXLV.

CIbus igitur dādus est succus ptisane optie coctus amissa ventositate. Si enim nō bn̄ coquatur inflat hypocundria quemadmodum alia legumina. Si eniz difficulter ꝛ nō vehementer expuunt amigdalas purgatas ꝛ tritas admiscebis ptisane vt simul coquantur. sic eniz fiet magis anagogum[i] his qui in thorace congregant̄ humoribus: quod si non vehementer febriunt ꝛ inflāmatiōis calor visus est mitigatus securus a caliphis[k] semen admiscebis in ptisanis aut hyssopuz simul coques: ꝛ ita poterit pinguis ꝛ glutinosa superfluitas extenuari. Succū autem ex amigdalis ei dabis cui modicū mellis admiscebis. Erit aūt meli⁹ si mane succū ptisane accipiant ꝛ ad vesperum succum de amigdalis. Quod si virtus infirmantis imbecillis tibi esse videtur etiaz de pane mundo micas ei dabis cum apomelle[l] aut dulci hydrorosato[m]. Hoc ꝟo quod vocatur cibariaticon[n] frigidū est etenim febrem accendit ꝛ caput petirita vt alienationes faciat. Un̄ multo melius est si virtus imbecillis tibi esse videtur dare modicum eçon[o] sine oleo facto cum sola gallina: dabis autem modicum quibus virtus imbecillis est ꝛ cibū fastidiunt pro imbecillitate ꝛ fastidio. Sed ꝛ pisces maxime ciclas: est enim molli carne piscis ꝛ humida natura ꝛ digestibilis quem aliqui ptisanaz maritimā vocant: non erit culpabilis[p]. Hic autem est sine aliqua superfluitate cibus. Et qui dicuntur pectines. Et omnia ab ostraco[q] deriuata fugienda sunt: velut pingues humores nutrientia vt nihil impediant anagogis[r] sputaminibus. Et olera ꝓhibenda sunt si lingua aspera non sentiatur: ꝛ febris nimia non sit ꝛ non febrit satis[s]. Quod si lingua aspera[t] cū siti: ꝛ febris fuerit nimia non oberit si maluas aut intibas[u] in iussello coctas dederis. Similiter ꝛ mala dulcia danda sunt. Malagranata ꝟo ꝛ omne quod stipticum fuerit vt inimica thoraci fugiēda sunt frigida ꝛ sicca omnia similiter siue poma[x] siue olera fugienda sunt. Calida igitur aqua ministranda est. Et non sicut multi existimant eā: cholerica est qui deridentes actus: aut Hippocratem dicentem[y] non cognoscentes quomodo dixerit qui calidam habent naturaz ꝛ nimis sicci sunt ꝛ febre laborant. his melius faciunt cibi repugnando cholerico humori ꝛ vincere eum possint. Sȝ nec minus cibi aliqui dandi sunt qui nutrire possunt ꝛ cum ipsis aqua calida. Que enim simplicia sunt sicut aqua neqȝ nutrire neqȝ humectare laborantē proprie possunt: sed succus ꝛ amarus magis efficitur. Ipsa ratio[z] aqua vituperatur. Ad vinum[ꝛ] mulsam ꝛ alias escas hoc dixit vt calida aqua culpabilis non sit. Ipsa enim est que alios cibos digerit ꝛ per totum corpus anodisim[ꝯ] facit. Hoc est qđ dicit humidos esse cibos: vt nō requies sit dare calidam aquam inter cibos ꝛ alios

f Stupefaciendo. s.

g Existente.

h Sōniferis. s.

i .i. spuere faciēs. Jan̄.

k .i. vrtice. Jan̄.

l Qn̄ fauus mellis in aq̄ lauat aq̄ illa mellita apomel dr̄. Ja.

m .i. aquoso syrupo rosarum.

n Est potius gilbet q loco vini fit vt ceruisia ꝛ medo. Jan̄.

o .i. ius carnis.

p .i. vituperabil̄ vel reiciendus.

q .i. pisces ostracoñ sicut ꝯche ꝛ ostree.

r .i. vt sputatur aptis.

s .i. nimis.

t Est.

u .i. endiuias. Jan̄.

x .i. fructus.

y .s. 2° regiminis acutoꝝ aq̄ por⁹ quibus sub diafragmate chole ra dn̄at in cholerā rubeā conuertitur.

z .i. sm̄ hūc modum.

ꝛ .i. cum vino.

ꝯ .i. redditionē.

potus. Et hoc enim docuit dicens. Non eniȝ mulsam aut apomel datur[a] melius[b]: in eo enim ipso ꝙ non nutrit[c] neq; extenuat neq; medicamen esse potest[d]. Hec enim facit omnia cum alijs cibis euchima aqua. Nihil enim siccum neq; cibus neq; medicamentum sine humore in altum[e] peruenire potest: sed manet in summitate[f] nullam operationem naturalem exercẽs in intimis. Quando autẽ admiscetur humoribus virtutem habet penetrare per competentia loca vbi aut frigor aut calor in profundo grauiatur[g]. Manifestũ est autem ꝙ aqua etsi non nutriat vt aliquibus videtur: omnia tamen nutrire ipsa sola facit: ⁊ viuificat: ⁊ vnum facit ⁊ continet diuersa. Sic enim ⁊ terram siccam existentem ⁊ dispersam aquã in vnum colligit: ⁊ diuersa effecta in vnum componit. Et panem quem comedimus ipsa[h] ⁊ nasci ⁊ crescere facit: ⁊ iteruȝ macerata farina vt componatur[i] ab aqua efficitur. Maximas ergo virtuteȝ habet aqua: ⁊ nihil coequari existimes ex victualibus aque. Ex aqua enim nascentia sunt: ⁊ ipsa omnia nutrit iuuat ⁊ cõtinet. Sic ergo opȝ pleureticis si non aliquid aliud adsit synthoma quod prohibeat predicto ordine fieri adiutoria.

a Implonatr.
b Aqua.
c Aqua. s.
d Aqua.
e .i. profundum.
f .i. superficiem[?].
g .i. proficit.
h Aqua.
i .i. cõstet in suis partibus.

¶ De ventris fluxu in pleuresi. Cap. CXLVI.

Quod si sicut solet sepius contingere econtrario agant accidentia: tũc oportet adhuc insistere. Quale est si cum dolore laterum flegmon nõ ſm naturam ventrem exerceat sed inordinate plus ꝗ̃ debet fluat vt ipsam deijciat virtutem necesse est: tũc ventris prouidẽtia fieri ⁊ neq; flobothomo neq; alio aliquo vtendũ est adiutorio nisi aliqua que vẽtrẽ prius retineãt ⁊ cõstringere possint per embrocas ⁊ epithimata adhibeantur. Si autem dolor lateris vrgeat nec ipsum negligi oportet: sed vtrisq; prouidenda sunt adiutoria. In stomacho igitur ⁊ ventre ea que cõfortent ⁊ corroborent. in latere autem que calefacere ⁊ relaxare possint adhibenda sunt adiutoria. Hoc autem ita oportet agi vt nullo modo apponatur aliquid quod laxamentum prebeat epati aut ventri. Doloribus ergo nimijs ⁊ magnis existentibus cũ acuta febre embrocas ⁊ fomentationes que mitigent ⁊ sine mordicatione sint extrinsecus apponi oportet. Non nimio autem existente dolore cerotum ⁊ epithimata sunt apponenda. Bonum est autem in tali re medicamentuȝ quod fit ex adipibus ⁊ diamellíloto. Declinatione igitur facta ⁊ igneo satis non existente flegmone faciunt bene ⁊ que piganira[k] vocantur: ⁊ quecũq; amplius digerere ⁊ trahere de alto[l] possunt: ⁊ maxime vbi non est febris.

k Piganira dicũtur ꝗcũq; frixa i patella vt sunt far fur milium sal orobus.
l .i. profundo pectoris.

¶ De lateris dolore q̃ sine febre fit. Cap. CXLVII.

Quod si laterum dolor sine febre fuerit: vti oportet calidioribus omnibus ⁊ potionibus ⁊ epithimatibus. Optimum tamen est si brasica[m] ⁊ caulea cum radicibus suis sicci comburantur ⁊ cinis eorum cum veteri axungia admixtus in dolenti loco ponatur. Sed in potionibus costum ⁊ bdellium arabicum est dandum. Quoniam quidem apoçimia ꝗ̃plurimi[n] vsi sunt: ⁊ maxime Hipp. in peritonoxeõ libro scribens: succum ptisane ad educenda sputamina ⁊ mulsam ⁊ oxymel dari iussit ⁊ solum necessariuȝ esse proposuit. Et si cholericus humor fuerit bonum est solũ ptisane succũ ab initio dari: ⁊ ei offerri ⁊ abũdanter. Si autem non fuerit[o] ad presens: alijs a veteris succis: ⁊ maxime de auena. Etenim non minus ipsis ptisanis educit sputamina ex thorace ⁊ pulmone. Sȝ ⁊ calida aqua his vtilissima est ad infundendum[p] siccum humorem. Apomel[q] etiam magis dandum est ꝗ̃ mulsa[r]. Nihil eniȝ melius est in pleureticis qui ex cholerico generãtur humore ꝗ̃ que infundãt[s] ⁊ pyrecere[t] possint medicamina. Si autem flegmaticũ fuerit quod expuitur ⁊ viscosum ⁊ vix proijci possit cum vehementi tussi ⁊ aliquãti irei ⁊ liquiritie cocte apoçima dandum est ⁊ diaprassium ⁊ oxymel ⁊ mulsa: attẽdẽtes etiã ad vtutẽ quãtitatẽ ⁊ qualitatẽ sputaminũ.

m .i. caulis non trãsplãtatis.
n .i. de acutis egritudinibus.
o .i. ptisane succus.
p .i. humectãdũ.
q Aqua faucꝰ melle ı aq̃ lauatꝰ ꝗ la mellita apomel di. Jani.
r .i. hydromel.
s .i. humectent.
t .i. facere vt expuat materia.

¶ De catartico pleureticis dando. Cap. CXLVIII.

In pleureticis enim ⁊ ventres deducere oportet ⁊ non solum clysteri sed etiam ⁊ pillulis vti necesse est. Si autẽ ⁊ dolores permaneant ⁊ corpus videatur cacochimuȝ ⁊ superfluis laboret humoribus: ita vt pereant[v] adiutoria ⁊ magis exasperentur: ꝗ̃ minuendo dolores: ⁊ in inferioribus sub precordijs dolor fiat catarticum oportet facere. Si vero cholericus fuerit scamoneam dabis: neq; enim habet satis[x] calidam vim sicut alia catartica. Dari autem oportet mediocriter ex eo ⁊ per partes attendendo virtutem infirmantis ⁊ quantitatẽ supaugmẽtate materie. Qđ si nõ fuerit q̃ nocet cholericus humor: sȝ magis flegmaticus aut melancholicus sit illis: opȝ vti quibus iussit Hippocras aut polypodio. s. aut nigri ellebori puluere in succis ptisane.

v .i. nõ proficiant.
x .i. nimis.

¶ De cataputijs[y] pleureticis dandis. Cap. CXLIX.

Cataputiarum quas nos fecimus confectio hec est: ellebori nigri interius sine cortice. ʒ. iiij. scamonee gummi[z] . ana. ʒ. j. Colliges autem cum succo caulis ⁊ facies cataputias ad magnitudineȝ ciceris ⁊ dabis pueris. v. Quibus autem vsus est fortior. vij. maioribus nãq;. xj. ſm virtutem. Scire autem oportet quia ⁊ oculoȝ dolorẽ patiẽtibus dãde sunt he cataputie. Sed ⁊ ictericis absq; vlla euersione stomachi faciunt. Dari autem oportet eas post cibum magis: sic enim absq; lesione ⁊ molestia purgant.

y .i. pillulis.
z Arabici.

¶ Explicit Liber Primus.

## ¶ Incipit liber secundus practice Alexandri yatros.

¶ De tussi. Capl'm. I.

Tussis quidem accidentia quẽadmodũ ⁊ ipsa disnia diuersas hȝ ⁊ qualitates. Sȝ qm̃ initiũ hȝ mõ a calida distẽperantia: mõ a frida aut humida aut sicca nõ solũ ſm q̃litates puras aut simplices: sȝ ⁊ ſm humoȝ supfluitates siṁr existẽtes seu calidas aut frigidas aut ab aliqua alia qualitate assumptas. Scire opȝ ⁊ hic q̃o differunt adinuiceȝ tussicule ſm causas singulas sed ⁊ ſm loca: ⁊ quã quidem caȝ ipsa loca patiunt̃ ⁊ que[a] cõpatiunt̃: qm̃ non vna est causa tussis sed varia. De qua re nos oportet attendere cuȝ omni studio ad cognoscendaȝ vniuscuiusq; tussis varietatem. Confitemur enim ⁊ manifestum est q2 sine cognitione non possunt bene curari.

a Membra.

¶ De tussis cognitiõe que de calida distẽperantia generatur. Cap. II.

Quod ⁊ si de calida distemperantia sola vel simplici generata fuerit tussis: ⁊ merito sentiunt calorẽ quasi

per

per qualitates aliquas tales tussientes ⁊ respirantes desiderium frigidi aeris habent. Et iuuantur magis si aeris ad se trahant frigorē q̄ si aquam frigidam bibant: ⁊ vultus eorum rubeus apparet: ⁊ caput similiter. Quod si hec passio ex sola distemperantia fuerit nihil expuunt manifestum quod videtur. Si aūt aliquid expuunt salsa in eo apparet qualitas: aut fumosa aut colore sub cholerico est: ⁊ hoc valde modicum ⁊ tenue apparet: sic enim erit cognoscenda calida distēperantia a predictis signis. Nihil igitur [a] minus precedente [b] qualitate calidi aeris: sicut etiam q̄plurime ⁊ nimiū si sit balneū calidū ⁊ dieta calida: ⁊ ex furore magis q̄ ex sollicitudine p̄cedentiū hec ɔtigere solet.

a Cognoscenda est.
b i. precedat.

De tussi si ex frigida distemperantia oriť. Cap. III.

Tussiunt etiaȝ q̄plurimi ex frigida distemperantia existente in thorace pura vel simplici qualitate. hi ergo magis pallidi sunt in vultu ⁊ capite: neqȝ sitim habent neqȝ salsum expuunt: ⁊ leduntur ex frigidis: ⁊ iuuantur ex calefacientibus: ⁊ acetosum magis q̄ amaritudinem sentiunt: ⁊ precedit [c] eos magis frigor q̄ calor: ⁊ balneo non in cōpetēti tpe ⁊ potionibus ⁊ cibis vsi sunt frigidis. Sic enim ex frigida distēperantia tussis esse gn̄ata cognoscitur.

c i. precessit.

De tussi si ex sicca aut humida distemperantia fuerit facta. Capl'm. IIII.

Si autem ex siccitate aut humiditate distemperantia generata fuerit opatiuis [d] similiter [e] cognoscit qualitatib'. Differūt igiť q̄ opatiue [f] magis manifestas habēt significationes.

d i. acutius.
e i. sic cognosci ex ex passiuis q̄ actiuis sicut ex actiuis.
f i. actiue qualitate.

De tussi si ex humoribus fiat. Cap. V.

Materialis autem si accesserit tussis amicio [g] tera [h] ⁊ nō oportet iterum taliter dici [i]. supercurrente igitur materia tussis efficitur. Et ex eo quod spuit plenitudo certa ⁊ manifesta apparet que ex reumatismo ex alio in alium transmutatur locum exinde tussis nascitur. Unde ⁊ ex quibus transmittitur locis hec omnia vtiqȝ cōtemplari oportet ⁊ attendere seu de capite fluat humor qui mouet tussim siue ex altero membro: ⁊ quale [k] suscipiat. solus etenim pulmo suscipit primum. Est autem ⁊ quādo ⁊ thorax suscipit ⁊ latera vel precordia ⁊ alia mēbra patiuntur. ⁊ hec per partes cognoscenda sunt. Similiter autem ⁊ curationes vniuscuiusqȝ dicēde sunt. Et oīno nihil pretermittendū de tussi: sȝ magis pquirere vt facilis curatio vrgente causa adhibeatur.

g i. facilis ad cognoscendum.
h Jan.
i Est.
k i. signa quibus cognoscatur materia est.
Membrum.

De tussi si ex capite fluat humor. Cap. VI.

Si igitur de capite fluat humor necesse est p vnam in tracheam arteriam irritationem quandam moueat cum sonitu existente in faucibus.

Si de capite in pulmonem fluat humor. Cap. VII.

Quod si amplius in pulmonē fluat: difficultas subsequitur inspirando: ⁊ febris acuta apparet. Interdum autē ⁊ lingua aspera ⁊ mala [l] rubea ⁊ grauitas sentitur in pectore. Et post hec si nihil sputent vix digne respirantes flegmonem necesse est de his omnibus signis nos suspicari in pulmone esse factum. Si autem sit sitis nimia ⁊ frequenter respirent: ⁊ ad hoc signa calor multus sentitur in thorace: vt frigiduȝ desiderent aerem intrinsecus ad se trahere. ⁊ adhuc magis existimari oportet ignitum esse flegmonem in pulmone. Si autem cholericum sputent neqȝ nimis grauiter angustiam sentiant se valere in precordiorum locis magis calidas herisipilas manifeste scito in pulmone consistere.

l i. maxilla.

Signa si ex tussiētib' pus in thorace fluat ⁊ humor. Capl'm. VIII.

Manifestum enī q̄ sit pus ex colore solo ⁊ ex alijs signis ex quibus diditimus puris cognitionem: ⁊ ex odore exustione facta. Etiam ab hoc quia soluitur missum in aqua: ⁊ non proijcitur quē admodum flegma ⁊ crudus humor. Si ergo fuerit in thorace manifestum est ex his ⁊ multis alijs signis: adhuc etiaȝ ex grauedine que sentitur fieri in [m] alia parte membri: ⁊ supercurrens [n] subitas immutat [o] euersiones [p]. ⁊ sonitus aurium cum occlusione sepius patitur [q]. hec sufficiant dixisse: si constat in thorace ⁊ ibidem continentur. Qd̄ si ad ea [r] que dicta sunt precedat plearesis ⁊ nihil manifestum spuat: ⁊ hoc ipsum inuiolenter sputetur manifeste confitendum est: quia pus est quod in thorace continetur.

m i. s. q̄n epar iacet supra partē sanaȝ sentit q̄si pōdus aggrauari super eam.
n Pus.
o i. inducit.
p i. nauseas vel subuersiōes stomachi.
q Eijciēs pus.
r i. cum eis.

Signa de flegmone in pulmone existēte. Cap. IX.

Quod si flegmonem euenerit fieri in pulmone erit omnino difficultas spirandi congustatis precordijs nō q̄ de subito contingat: sed adhuc consueta agere ipsa consequi actio ⁊ per partes accresens leditur. Et spuunt nihil: neqȝ soni aliquid aut centron [s] patiuntur. neqȝ eniȝ contingere [t] potest nisi ex indigestione ⁊ nedum permixto flatu [u].

s Cētron exponūt q̄dam punctiones.
t Tussis. s. vel cētron.
u i. inflatiōe turgēte vel pusculosa vł tuberculosa. Jan̄.

Si tussis ex spissis ⁊ glutinosis sit humoribus qui in pulmone continetur ⁊ generatur. Cap. X.

Aliquando autēȝ de subito qui laborant sentiunt p angustata precordia se habere ⁊ absqȝ febribus molestari ⁊ sitis multa sit: ⁊ habēt etiam quēdam rancorem ⁊ acrorem cuȝ tussi interius: ⁊ pyciūt humores manifestos pinguissimos ⁊ glutinosos qui circūtenēťur in pulmone vel eius occupant cauernas qui ibidem fluunt de capite aut ex alio aliquo membro vt tibi manifestum sit ad cognitionem ex vue irritatione ⁊ gargalionis precedentia capitis vitia consistere: supfluente materia in thorace. Sic eniȝ cognoscende sunt diuersitates ⁊ p̄prietates vniuscuiusqȝ tussis ⁊ quecūqȝ circa thoracē ⁊ pulmonē consistunt passiones. Sunt autem ⁊ alia de quibus in sequenti dicemus vbi de vlceratione ⁊ ruptione venarum ⁊ diabrosi [x] dicturi sumus.

x Diabrosis grece ē q̄n p corrosionē vel comestionē venaȝ fit emoptoica passio. Jan̄.

De lapide sputato. Cap. XI.

Ego autem quod vidi necessariū existimaui nō tacere: sed vt vobis exponam quod vidi ⁊ miratus sum. Spuit quidam vir lapidem specialiter ⁊ hoc non fortem ⁊ pinguem humorem ⁊ glutinosum: sed existentem lapidē nec asperum: sed satis lenem ⁊ duruȝ ⁊ resistentem fortiter tactu ita vt cadens in terram sonitum faceret. Iste vir per multuȝ tempus molestias sustinens de tussi: non poterat fortiter extussire donec lapidem expueret. vsus est autem ⁊ dieta temperata ⁊ humida magis ⁊ infrigidatus est mediocriter: erat enim sollicitus [y] nimis ⁊ tenuis habitudine vt etiam existimaretur ptisicus esse. Et postea proiecit lapidem. Et non post multos dies vt ptisici solēt ita defunctus est. Redeamus

y i. sollicitudine demacratus.

igit̃ ꝛ de curis aliq̃ua breuiter dicere nõ omittamus.
Ad hec oia facile inuenienda sunt per partes ad tussiꝫ
adiutoria expediẽtia ꝛ a multis ꝓbata. Uñ in sequẽ-
ti generaliter scribam curas ꝛ ipsas differentias vo-
bis exponã vt nõ alibi indigentes adiutoria requirant.

Medicamẽta ad tussim quibus vti opꝫ. Cap. XII.

a .i. acutus.

In quibus aũt subtilis ꝛ acer[a] hu-
mor de capite in thora-
ceꝫ fluit: quoꝝ thorax nõ hꝫ suꝑfluaꝫ ple-
nitudineꝫ de storace myrra ꝛ opio equali
pondere cũ melle dispumato misce ꝛ fa-
b .i. pillulas ad quãtitatẽ orobi. cies cataputias[b] orobeas. Et dabis in nocte duas aut
tres aut vnã ẽm virtutẽ patientis semper attendens.
Ua lde eniꝫ bone sunt mediocriter date multũ eteniꝫ
iuuant: ꝛ antiquas tusses extenuant ꝛ reumatismũ sa-
nant. Iteꝫ aliud opij myrre galbani equaliter cuꝫ
melle colliges ꝛ vteris vt supra. Itẽ aliud galbani
castorei piperis opij equali pondere tondes cũ melle
c .i. pillulas. colliges ꝛ facies cataputias[c] ꝛ vteris vbi nõ satis te-
d Uteris dicꝫ pillulis. nuis est qui supercurrit humor. Sed ꝛ si[d] suꝑfluitate
e .i. mitum. humoruꝫ circũteneri videt̃ thorax: ꝛ non satis opus[e]
est que stuporẽ faciũt medicamẽtis vti. Itẽ aliud
storacis. ℥.j. opij. ℨ.j. galbani. ℥.j. sulphuris viui: pipe-
ris terebentine. añ. ℥.j. Itẽ aliud in quibus nõ fluit
f .i. acutum. acrũ[f] est: ꝛ thorax opus hꝫ mediocribus purgatorijs
rosaꝝ viridiũ. ℨ. viij. nucleoruꝫ pini. ℨ.j. terebentine. ℨ.
ij. vue passe. ℨ. liij. mell. qd̃ sufficit vteris vt electuario.
Itẽ aliud nucleorum pini. ℥.j. dragaganti ℥.j. ꝛ .ß.
amigdalaꝝ dulciũ. ℥.j. dactylorũ carnis. ℨ.ij. ireos. ℥.j.
g A loco. ꝛ .ß. mellis atici[g] qd̃ sufficit facies electuarium ꝛ dabis
h .i. acutum. coclearium vnũ. Item aliud ad satis acrũ[h] ꝛ tenue
reuma iusqami seminis. ℨ. xij. nucleoꝝ pini. ℨ. vj. cro-
i .i. pillulas. ci. ℨ. ij. cũ sapa facies cataputias[i] orobeas ꝛ dabis in
nocte. Itẽ aliud faciẽs ad tusses ꝛ mixtas passiões:
vocat̃ aũt ygia ameos frixi. ℥.j. anisi. ℥.j. ꝛ .ß. opij. ℨ.ij.
dragaganti. ℨ.ij. nucleoꝝ pini frixoꝝ. ℨ. iiij. sicca teres
ꝛ miscebis cũ dragagãto: ante tñ infundere opꝫ draga-
gantũ in qua ꝛ opiũ ꝛ sicca terens miscebis cum pul-
uere ꝛ facies trociscos pesantes. ℨ. singulaꝫ ꝛ siccabis
k .i. hydromelle. in vmbra ꝛ sic dabis cũ mulsa[k]. Itẽ aliud valens
l .i. confectio ad tussim. Jañ. ad tussiꝫ bichicon[l] storacis croci galbani opij. añ. ℨ.j.
m .i. pillulas. nucleoꝝ pini. ℨ. iiij. facies cataputias fabe[m] magnitu-
dinẽ habẽtes egiptiace ꝛ dabis vnã in nocte. Item
n .i. acutum. aliud. est eniꝫ fortissimũ ꝛ multũ vtilissimũ ad acrũ[n]
ꝛ tenue reuma de quo multos scio ab vna potiõe sola
sanatos: q̃uis satis multo tẽpore reumatiçassent. Nõ
autem opꝫ hoc adiutoriuꝫ alicui tradere nisi solis his
quos diligis ꝛ qui a te artem discere volũt. Ad multa
o A loco. enim facit myrre troclitem[o]. ℨ. vj. libani[p]. ℨ. v. opij. ℨ.
p .i. thuris. iiij. iusqami. ℨ. iiij. cinoglisse[q] herbe radicis corticis.
q .i. lingue canis. ℨ. iiij. Cortices igit̃ siccans ad soleꝫ tundes ꝛ cernes: ꝛ
miscebis cũ ceteris: opiũ aũt cũ aqua infundes: faciẽs
trociscos pesantes. ℨ. singulas: ꝛ dabis ẽm virtutẽ. Fa-
cit quoqꝫ ad emoptoycos: ꝛ ad dẽtes reumatiçantes:
ꝛ ad oẽs reumaticas passiões: ꝛ strãguriã patiẽtibus:
ꝛ vesicã dolẽtibus: ꝛ colicis ꝛ spleneticis. Itẽ aliud
qd̃ vocat̃ mistiriõ anodinũ faciẽs ad plurima ꝛ ma-
gis ad tussim: ꝛ ad ptisicos: ꝛ ad catarrũ: ꝛ ad ciliacos:
ꝛ ad dissintericos. ℞. aũt hec: croci: castorei: assari ius-
quiami seminis: opij storacis. añ. ℨ. iiij. mellis qd̃ suffi-
cit: optimuꝫ aũt fiet si in. iiij. ℨ. ij. mittes de iusquiami
r .i. acutum. semine. Itẽ aliud ad tussiꝫ in q̃bus satis acrũ[r] est:
s .i. colicam. ꝛ tenue qd̃ fluit. Facit aũt ꝛ ad eos qui colũ[s] patiunt̃.
Liquiritie purgate bñ ꝛ lauate q̃nquies vel sexcies.
℥. iiij. ꝛ .ß. dragagãti. ℥. iiij. liquiritie succi. ℥.j. amyli. ℨ. iiij.
lactuce succi. ℨ. ij. ꝛ .ß. accipiẽs illas[t] teres semi vncias t .iiij. vnc. ꝛ .ß. i. quinque.
in olla noua habente aque mũde. ℔[u]. vj. coques do- u Est figura sextarij. Jañ.
nec remaneat tertia ps ꝛ dimittes infrigidari: ꝛ sup-
mittes in maiori munda patella ꝛ sic. ℨ. iiij. dragaganti
mittes: ꝛ facies eas coctas stare vsqꝫ mane: ꝛ mittes
illã aquã in mortario mũdo: ꝛ addes succos ligritie ꝛ
lactuce ꝛ tũdes ꝛ admiscebis vtrosqꝫ: ꝛ cũ pingue fue-
x .i. vinũ rubeũ. rit factũ addes crisanticũ[x]: ꝛ cũ triueris si pingui[y] vi-
deris eẽ admiscebis: ꝛ malaxabis donec fiat ad mell'
spissitudineꝫ ꝛ dabis ieiuno cocleař. tria ꝓspiciens ẽt
y Accidentis passio. siue a siccitate seu ab aliquo[y] alio. H̃ enim medicam̃
z Christianꝰ vincus. Jacobi xp̃i noiat̃ eẽ magnifici viri. vocabat̃ aũt ipse
xp̃s[z] qm̃ humidis cibis vtebat̃ qꝛ multos hoĩum vi-
& .i. possessionũ. debat amicos reꝝ[&] existẽtes ꝛ amatores esse pecunia-
rũ ꝛ semꝑ in tristitijs ꝛ sollicitudine tota vita sua vi-
xisse. Hec sufficiant nos dixisse de reumatismo tenui
ꝛ acro lesis, ꝛ ꝓpterea tussiẽtibus. Sunt autem ꝛ alia
multa Galeni ꝛ alioꝝ scripta medicamenta sꝫ suffice-
re existimo nõ multa scribẽs: sed quecũqꝫ ꝓbata sunt
ꝛ a multis experimentata ꝛ a nobis innouata.

De diacodion confectione. Cap. XIII.

Diacodion igit̃ qd̃ vocat̃ antido-
tuꝫ in nullo minus iu-
uat eos qui ex acredine ꝛ tenui leduntur
reumatismo. Necessariũ ergo existimaui
hoc exponere ꝛ eius scripturã ꝛ vsuꝫ ipsiꝰ
ꝛ differentias cõfectionuꝫ edicere. ℞. aũt hec mittes
in vno sextario pluuialis aq̃: papaueris capita nume-
ro. xx. ante infundes ea vna die si sint mollia ꝛ mox
sint collecta. Si autem dura sint ꝛ sicca plus vna die
erunt infundenda. Sed melius est que nondum satis
sunt dura mitti. Nã sicca succi minus habẽt: humidio-
ra do semꝑ amplius habent sed indigesta ꝛ aquosa
imbecillia sunt virtute: ꝑꝑ qd̃ ꝛ humidis valde locis
ꝓhiberi opꝫ ne sumant̃. In coquendo enim finis sit
tibi vt nõ ad tertiã aut ad quartã coquantur sed tota
prius decocta fiant vt cũ volueris eoꝝ succos expri-
mere oia in eis discocta inueniant̃ suꝑfluum est: ergo
amplius coquere. Admiscebis igit̃ in cocturã aq̃ mel-
lis medietatẽ. Coques ẽt absqꝫ fumo ad ignẽ donec
ad spissitudinẽ mellis[?] veniat. In pluuiali q̃ppe aqua ? Attici.
coquere opꝫ aut certe in fontina boni saporis. Usus
aũt eius est ad eos qui nõ dormiũt: q̃bus ẽt ꝯfecta ex
opio medicamia vt dormiãt cogimur dare. Pro his
aũt maxime sepius vtimur hoc medicamine. Damus
etiã his q̃bus de capite in tracheã arteriã defluit reu-
ma subtile ꝛ non permittunt̃ dormire ꝑꝑ existentem
tussim. Ad quos ergo cõfectionẽ medicaminis cũ sa-
pa facere cõsueui. Sufficiens est igit̃ confectio in his
cũ ad medietatẽ aque papaueris capita fuerint cocta
sapa[?] etiã sit tyria[aa] aut crectica[bb]. Melior est eniꝫ ? .i. vinũ coctũ.
q̃ ex melle cocta: cũ reuma subtilius fuerit nimis. Qꝛ aa A loco. bb A loco.
mel extenuãdi hꝫ virtutẽ vñ magis fugiẽdũ est. Ad-
miscẽda est quoqꝫ in decoctione sapo[cc] ligritie radix cc .i. vini coctũ.
vt simul coquant̃. Qd̃ si radix nõ inueniat̃ succꝰ eius
admiscẽdus est in decoctione. Nã cũ plenitudo cõti-
net̃ in thorace que de capite fluit cũ melle cõfectum
melius est. Sicut enim somnũ facit ita ꝛ humorẽ ex-
tenuãdo deducit qd̃ ex melle fit. Ad somnũ aũt ꝓuo-
candũ aut cũ melle aut sine melle cõfectũ dandũ est
medicamen. Interdũ ẽt ꝛ vtraqꝫ mixta dant̃. Cõside-
ratio ergo adhibẽda est in ipsa ꝑmixtione qd̃ ampliꝰ
ex vtrisqꝫ ẽm q̃ vrget passio miscendũ sit. Mensura
aũt ad dandũ medicamẽ erunt tibi duo coclearia in-
tegra dosis. Augmentatio aũt eius ẽm corporis ma-

gnitudinē erit attēdēs etatē: tp̄s: ꝛ fortitudinē: tp̄a anni ꝛ locoꝝ diuās. In hieme autē ꝛ in frigidis locis ꝛ medys etatibus amplius est dādū. Adhuc ēt ꝛ ad catarrū quātū ꝛ equalr deꝫ attēdendū est si plus vel min⁹: cōmune autem hoc est in oibus. ¶ Item aliud catapucie[a] bichie[b]. ℞. storacis opy smirnis[c]. añ. ʒ. iiij. carpobalsami croci. añ. ʒ. ij. cōmiscebis ꝛ facies catapucias[d] orobeas ꝛ dabis in nocte vi. ʒ.

¶ Ad stomachi diuersas passiones vel accidentia que cardiacam vocant aliqui. Cap. XIIII.

Si enim patit[e] lesiones infinitas ꝛ varias ꝛ diuersa synthomata: epilepsias ꝛ spasmos ꝛ casus[f] ꝛ tristitias sine cā: ꝛ timores melācholicos ꝛ alia multa. i. appetitiōes irrōnabiles cibi ꝛ fastidiū ꝛ nauseas: ꝛ vomicas: ꝛ corruptelas: ꝛ dolores intrinsecoꝝ ꝛ matricis ꝛ pedū ꝛ vesice. Est ēt ꝛ qñ insomnietates inferūt[g] ꝛ alienatiōes ꝛ sollicitudies nōnullas ꝛ extreme ptes frigescūt. Est eniz sensibilior[h]: ꝛ hñ in cōpatiēdo per venas vicinas epati ꝛ cordi cōsentiēs cōiungiꝫ ēt cerebro. In his ergo p̄ncipalibus tantas ꝛ tales passiones ꝛ causas stomachus facit. Cōtēplari igitur opꝫ quales ipsi soli stomacho sint proprie passiones: ꝛ qualia sunt catasinbeliscon[i]: ꝛ prouisis diligenter ita facere curationem.

¶ De stomachi frigida distemperantia. Cap. XV.

Frigide stomachi distēperantie in hoc est cognitio manifesta: ꝛ ex h̄ maxie ꝙ nō sitiūt ꝛ appetūt cibuꝫ plus q̄̄ cōpetit. Si aūt nō ipa sola fuerit q̄litas que molestet: ſꝫ humor aliqs frigidior sub sistēs: erūt qdē ista oia que in his ꝯtingūt. Alia hñt ēt nā ꝛ flegma vomūt: ꝛ cibos acceptos retinere nō psīt. Et post vomitum mox alios appetunt cibos quēadmodum canis: ꝛ iterum ad vomitum reuertūtur. Propter qđ cynorodoxeos nūcupatur. Sic ḡ seu frigida distēperantia fit sola que ledit stomachū siue qualitas māe hoc mō ꝛ his[k] signis cognoscenda est.

¶ De stomachi cynorodoxeos. Cap. XVI.

Signa vnde fit cynorodoxeos seu de frigida seu de calida distēperātia. Qm̄ qdeꝫ nō vna cā est vñ cynorodoxeos[l] fit ſꝫ plures: regrendū est quot sunt diē. Eteni fit ex frigida distēperātia vt dcm̄ est ꝛ flegmatico hūore q ꝯtineꝫ in stomacho.

¶ Si de calida distemperantia fuerit cynorodoxeos. Caplm. XVII.

Sed calida distemperātia si satis multa fit ꝛ ibecillitas totius fuerit corpis ꝛ cateltice[m] vĩtutis necesse est p̄us congoscere que cā est q̄ facit stomachū sine mensura cibos appetere. Impossibile est eniꝫ inuenire curationem nisi cognita prius diligēter cā vñ accesserit passio. Si ergo calida distēperātia multa ꝛ absqꝫ mēsura cibos appetere faciat: ꝯria deniꝫ: ꝛ magis[n] his qbus[o] ex frigore ꝯtigūt. Neqꝫ eniꝫ sine siti sunt: neqꝫ vomūt acidonicos[p] humores. Si eniꝫ oꝫ plus calor fieri nō ꝯcedit talia[q] aliqua euenire extenuādo facile ꝛ digerēdo per icertos[r] poros. Et ideo ventris constrictioneꝫ vel siccitatē patitnꝫ: vel extenuanꝫ. Quibus aūt ex imbecillitate totius corporis ꝛ caceltice[s] virtutis ꝯtingit[t] indigestos ꝛ multos ꝛ nō collectos[u] sepius frequentant exercere cibos per ventrem. propter quod corrupti[x] frequenter comprehenduntur hy magis tales.

a i. pillule. b i. ad tussim. c i. mirre. d i. pillulas ad quātitatē orobi. e i. stomachus. f i. syncōpes. g Passiones stomachi. h Stomachus. i i. sine accidēs. Iañ. k i. canin⁹ appetitus. l i. appetitus caninus. m i. retentiue. n Deniꝫ cōtraria. o Naturꝫ⁹ ē calefacere ꝙ infrigidare. p i. acetosos. q Scilꝫ acetosos humores. r i. occultos. s i. retentiue. t Caninus appetitus. u Sed liqdos. x i. fetentes.

¶ Curatio si ex frigido contingat cynorodoxeos[y]. Caplm. XVIII.

Quibus autem ex frigore aut flegmatis substātia absqꝫ mēsura appetūt cibos Curabis ꝯtrȳs vtendo rebus. i. que calefacere valeant[z]. Et maxime dandū est purū ꝛ sincerū ꝛ rubenꝫ vinū. Et pingues cibi: ꝛ magis hñtes oleū: fasianoꝝ magis pinguia ꝛ carniū porcinaꝝ pinguia. Hec eniꝫ accepta in primis cōfortant eos: ꝛ obtundunt ciboꝝ nimiā appetitionē: ꝛ deinceps minime poterunt ampli⁹ accipere cibum vel[&] si voluerint accipere.

¶ Curatio calide distēperātie cynorodoxeos. C. XIX.

Si autem ex nimio calore fiat cynorodoxeos[ꝯ] vinū qdē eis nō poterit dari: cibos quidē qui nō facile digerunꝫ accipiāt. his[ꝝ] eniꝫ que nimis calida[aa] sunt inimica sunt: quale est piper vel qđ cū pipere fuerit hydrogarū[bb] vel cōditūꝫ. Sꝫ oia danda sunt que simul mixta cū frigore sunt ꝛ non facile digeruntur: qualia sunt bubolina caro ꝛ structiones ꝛ de iuuence[cc] pedes.

¶ Curatio si ex imbecillitate virtutis cateltice fiat cynorodoxeos. Caplm. XX.

Quod si ex imbecillitate cateltice[dd] virtutis facta fuerit cynorodoxeos[ee] cognoscenda est prius que ħm oiuꝫ sicut dictū est distēperātiaꝫ ledit cā: ꝛ sic veniēdū ad cōpetētē curationē. Qui eniꝫ volūt semꝑ que stiptica sunt adhibere irrōnabilis est medici cura: maxime si frigida sit distemperātia per quam soluitur[ff] cateltica[gg] virtus. Et propter h̄ digestibilia magis expedire ad hec. Est ergo ēt[hh] quando sicca distemperantia[ii] caceltica soluit virtutem sed ꝛ ea insanabilis.

¶ Curatio si ex frigore ibecillis fiat cateltica[kk] virtus. Caplm. XXI.

Si igitur videaꝫ tibi frigida distēperātia molestias igerere passiōis vti opꝫ eis que calefaciant ꝛ siccent vt hi oium mō nō solū talibus cibis vtanꝫ sed ꝛ medicamentis. Expedit ergo eis ex oleribus brasica[ll] tertio cocta ꝛ gūmi mixta ꝛ apoçima[mm] in vino ꝛ cōditi caules in ipsis. Silr rapa ꝛ alphita[nn] ꝛ alica[oo] cuꝫ vino cyreo[pp] ꝛ olera grada[qq]. De auib⁹ aūt pdices merule turdi ꝛ anates dētur. De carnibus pua sunt assumenda qualia sunt caprina ꝛ ceruina. Poma etiam q̄̄plurime sunt fugienda. De tragimatibus[rr] vue tm̄ dande sunt. Cetera ꝯo prohibenda sunt. Sit ergo eis dieta talis. Unguenta ꝯo ꝛ epithimata sunt ordinanda ex laudano ꝛ mastice ꝛ smirnis[ss] aloe ꝛ absinthio. Potiones ꝯo de spica nardi ꝛ reupontico ꝛ diamelon. quod. ℞. çinçibereos. Antidotum ꝯo hieram dabis aut tyriacam q̄̄ maxime. Amplius enim scias omnibus eam[tt] digerere ꝛ sanare tales distemperantias. Balneum ꝯo calidiorem habens aerem ꝛ solium. Post aliquātos autem dies minorante iam passione calidis aquis vtantur vsqꝫ ad perfectam sanitatem: ꝛ maxime que participant vim mediocriter ad constrigenduꝫ. Exercitationibus ꝯo hi maxime iuuantur vectatione armorum ꝛ longa locorum mutatione. Hec enim omnia recorporatiua[vv] sunt ꝛ corroborant totius corporis habitudineꝫ. Ita vt cōtinere bene ꝛ digerere possint cibum ꝛ mediocriter appetant.

y i. appetitus caninus. z De vino puro. & Pro etiam. ꝯ i. appetitus caninus. ꝝ Stomaticis. aa Cibaria ꝛ medicamina. bb i. aquositas seu salsamētum vel brodium. cc i. iuuene vacca. dd i. retentiue. ee i. appetitus caninus. ff i. impeditur. gg i. retentiua. hh Ue in fine paſsis ꝛ ethice. ii i. retentiua. kk i. retentiua. ll i. caulis. mm i. decoctio caulium. nn i. cibus ex ordeo quē nos vocamus ordeum mundatum. oo Est genus frumēti qdaꝫ speltaꝫ crediderūt. Iañ. pp A loco. qq i. terrea. rr Sunt ea q̄ comeduntur in secūdis mēsis maxime fruct⁹ habētes testas vt nuces. Iañ. ss i. myrre. tt Tyriacam. vv i. inspissatiue que cutē ꝛ carnē densant. Iañ.

a .i.retentiua.
b .i.retentiue.
c Dicit Jan. q sunt endiuie: sz plataria q sunt cicoree.
d .i.risi. Jan.
e .i.fructus.
f Alloco.
g Atoco.
h .i.causa manifesta.
i Virtutem.
k .i.rabidã.
l .i.cõfortari mẽbrum.
m Humorum.
n .i.fomẽto plena.

℄ Curatio si ex calore nimio fuerit ibecilla cateltica[a] virtus. Capl'm. XXII.

Si autem ex cholerico humore nimia facta fuerit distẽperãtia cateltice[b] virtutis panis eius vtilissimus est in aqua calida acceptus. Et oua dura hora diei tertia. Et olera intibe[c] lactuce maltie. De auibus aũt domesticis galline nõ bñ cocte ꝛ de ansere extreme ptes ꝛ pect9 de fasianis. Siluestria vo ꝓhibẽda sunt. De piscib9 aũt vtant̃ duras carnes habẽtibus: qualis est acerma orphon cylaucõ coride coctica ꝛ octocopa ꝛ cypia ꝛ ostracoderina ꝛ astacus ꝛ ciritia ꝛ pectines ꝛ coclee. Et de leguminib9 faseoli fabe oriça[d]. Poma[e] mala dulcia ꝛ cirriã[f] vue duracie melõis caro ꝛ cucumeris iterioris psica duracina[g]. Et balnea de aqs dulcibus ꝛ frigidis. Calidarũ vo aquaꝝ vsus his ꝯtrarius est: hec sufficiant de his.

℄ De bolismo. Cap. XXIII.

Bolismus que passio noiat̃: sic ipso noie declarat̃ magna est fames: fit aũt (vt sermo ipse ostẽdit) de nimio calore ꝛ imbecillitate stomachi. Vñ si nõ acceperit cibos absqꝫ rõne[h] angustiabunt̃ ꝛ desicient. Hoc aũt scientes plurimi de idiotis mox odoramẽtis vt reuocẽt ꝛ resumãt exalantẽ vitalez virtutẽ. Ad odoramẽta aũt maxie ipsi adhibẽt panẽ ifusuz in vino: ꝛ carnes porcinas assas ꝛ ceruinas: ꝛ quecũqꝫ odorẽ hñt suauẽ ꝛ bñ cõditã. Cõstringunt aũt ꝛ eoꝝ extremas ptes ligaturis ꝛ euellunt capillos ꝛ aures trahũt pp syncopim: ꝛ capita mãmillaꝝ. Recuperantibus[i] aũt illis ꝛ ab angustijs regescentibus panẽ in vino infusuz dabis ad edendũ anteq̃ alios cibos, ꝛ sic postea alij dent̃ cibi. Opꝫ aũt de cetero velocius sepiusqꝫ eos cibari: ꝛ oẽ qđ dat̃ tale sit q cito nõ digerat̃. Dari aũt opꝫ simul ea que infrigidare ꝛ ꝯfortare possint, ab his eniꝫ iuuant̃ hoc tpe: ꝛ in temperantiã veniũt. Vñ aliq opiũ his qui bolismũ patiunt̃ ꝑsumũt dare vt extinguãt supcrescentẽ calorẽ: sed talia ego vos fugere suadeo: ꝛ eis q tarde digerunt̃ magis vti cibis. Scio eni quãdã mulierẽ mltũ ꝛ absqꝫ mẽsura cibos accipiẽtẽ ꝛ digerẽtẽ oia ꝛ nunq̃ hñ secessuꝫ vẽtris fecisse: ꝛ dicebat se mordicationẽ pati in vẽtre ꝛ capitij dolorẽ se hẽre q̃relabat. accepit quoqꝫ catarticũ hierã. Facta igit̃ purgatiõe piecit vmẽ grãdẽ vt hẽret in spatio lõgitudis cubitos .xij. ꝛ ampli9: ꝛ postea illã irrõnabilẽ ꝛ maniadẽ[k] appetitionez cibi amisit. Vñ nõ fuit bolismus: sed ille serpẽs hec in illa operabat̃.

℄ De anorexia, i. fastidio stomachi. Cap. XXIIII.

Sciri aũt opꝫ q fastidiũ fit aut ex distẽperantia aliqua: aut ex aliquo humore in stomacho residẽte. Necesse est ergo vnuz ex tribus agi: aut euacuari humores: aut tẽperari: aut recorpari[l] ꝛ extenuari spissitudinẽ eoꝝ[m] existẽ. Euacuant̃ aũt aut per vomitũ aut per ventrem: ꝛ si egrotans facile vomat maxime per vomituz humores tenues ꝛ nõ satis pingues ꝛ mixti apparentes citius educuntur.

℄ Si de cholerico humore fastidiuz fiat. Cap. XXV.

Si igitur tibi visuz fuerit per vomicã educere molestãtes humores fugito medicamẽtis aliqb9 vomicã ꝓuocare: sꝫ que humectẽt magis ꝛ fomẽtosa[n] sint ꝛ potionez dare opꝫ: qualis est aq̃ calida: ꝛ mulsa sepius de mulsa assumpta, hec eniꝫ facilius euacuat: ꝛ aperiẽdo extrahit vomicã: sed frigida[o] est mulsa in tali[p] cã: distẽperãtiã eniꝫ aliquã latẽdo iponit corpi. Meli9 est ergo si cal'a aq̃ multa vtat̃. nã si enutrias eũ vitellis ouoꝝ aut ptisanis ꝛ superaddas aquã calidã: ꝛ sic modicũ iteruallũ facias, ꝛ post h vomitũ excites adhuc magis sine molestia fit: ꝛ iuuamẽ multũ ꝑstat. sic eniꝫ vtili9 infirmanti expediẽs vomit9 adhibet̃. Qđ si difficilis est ad vomẽdũ dubitari opꝫ ne multa irritatiõe coact9 stomachus ledat̃ poti9 q̃ iuuet̃: q2 magis euersus stomachus magis fastidiũ addit. Melius est ergo ꝑ vẽtrẽ humores educere. Humectãdi sunt ergo prius abũdãtius: ꝛ tẽperato nutriẽdi sunt cibo vt humidiore ꝛ aptiore reddito corpore absqꝫ molestia purgent̃: sic eniꝫ preparatis purgatiõi obedire mã poterit. Opꝫ aũt q̃ corroborant catartico admisceri: q̃lis est pigra: aut ex antidotis: aut diamelo: aut rodomelito vti catartico que absqꝫ molestia deponãt[q] ꝛ apta sint stomacho: quorũ ꝯfectio hec est catarticũ diamelõ. qđ. ℞. maloꝝ cydonioꝝ lib. j. citri corticũ. ʒ. vj. pipis. ℥. j. scamõee. ʒ. ij. aq̃ pluuial'. ℔. iij. ꝛ .ß. mell' lib. j. ꝛ .ß. ꝓbatũ .n. est coqs ad vicẽ[r] oxymellis: ꝛ mittes nouissime scamoneaz ꝛ pip supspergẽs coclearũ vnũ dabis aut duo. ℄ Itẽ aliđ catarticũ diacydonitẽ melõ expimẽtatũ. accipies mala cydonia octo mittes scamonee. ℥. j. ꝛ circũduces cũ fermẽto vt nõ ꝑ illi9 poros scamõea trãsire possit, ꝛ postq̃ cocta fuerit bñ auferes fermẽtũ. mala aũt cũ scamõea teres ꝛ mittes in dolio vitreo dabis coclearũ vnũ aut duo ꝓut volueris purgare. ℄ Itẽ aliud diarodon melius catarticum. rosaꝝ succi. lib. j. scamonee. ℥. j. ꝛ .ß. agarici. ʒ. iiij. ꝛ .ß. piperis. ℈. ij. mellis. ℥. vj. coques aũt lento igne ꝛ cum se collegerit: tũc supmittes scamoneam ꝛ piper ꝛ agaricũ ꝛ vteris: dabis aũt fm virtutem coclearia. v. aut. vj.

o Fugienda.
p .i.calida.
q .i.humores.
r .i.modum.

℄ Si de spissis ꝛ glutinosis humoribus fastidiuz fiat. Caplm. XXVI.

Si autem de spissis ꝛ glutinosis humoribus fiat fastidiũ adhiberi necesse est ea q̃ extenuare psit humores: vt q̃ abstergant̃ dabis eis accipe capparẽ. hec eni bona est ad h medicia lauata bñ ꝛ in oxymelle cõposita. bñ aũt exoluent ꝛ oliue oẽs q̃ in sale aut in oxymelle cõponunt̃. Sꝫ ꝛ synapis fortior est eis ad subueniẽdũ cũ melle ꝛ aceto mãducata. ꝛ vt simplr dicã q̃cũqꝫ[s] in cibo optie adhibent̃. Qui aũt ampli9 hñt frigidũ stomachũ cũ pipere ꝛ çinçibere cõposita eis dant̃: ꝛ maxie de malis cydonijs cõfectũ. qđ. ℞. pip çinçibe. leuisticũ costũ ꝛ pulegiũ. alij .n. al'r ꝯficiũt. Melius aũt oibus est q̃ visus est Galen9 qđ iuenies vbi de frigida distẽperãtia facte anorexie[t] legit̃ caplo. Si aũt ampli9 detergẽ volueris cãz vteris qđ Juliani vocat̃ oxymel. mirabilissimũ eniꝫ est ꝛ nõ solũ de stomacho põt detergere humores sꝫ in capite ꝛ splene ꝛ thorace. In capite autem vt epilepsias sanare possit ꝛ alias mltas ꝛ diuersas passiões: cuius cõfectionẽ alibi dicturi sumus. istis enim semper oportet vti adiutorijs. Extrinsecus aũt que calefacere possint vnguẽtis ꝛ cõfortare stomachũ: qualis est marciaton qđ dicit̃. Cetera aũt epithimata que dicunt̃ baidon ꝛ enodis. i. bene olens optima sunt valde ꝛ a plurimis approbata: quoꝝ cõfectiones vobis tradã. Epithima stomaticon qđ dicit̃ baidon. ℞. hec cassie. ʒ. iiij. ireos. ʒ. viij. squinanti. ℈. vj. bracteos. i. sauine herbe. ℈. viij. bdelli libani[u] armoniaci thimiamatos[x]. añ. ʒ. xxxij. masticis. ℥. ij. cere. ʒ. vj. terebẽtine. ℥. iij. pithimie[y]. lauate. lib. j. ꝛ .ß. olei nardini. ℥. vj. olei ynantini.

s Medicamina.
t .i.fastidij cibi.
u .i.thuris.
x .i.fecis stomachi.
y .i.picis reside.

ÿnatini[a].ʒ.vij.aloes.ʒ.j.cardamo[l] balsami.an̄.ʒ.ij.gariofili.ʒ.j.teres sicca: ⁊ facies puluerē ⁊ q̄ remissa[b] sunt supinfūde ⁊ sic puluerē reliq̊ adhuc exn̄te supaspgas. Epithima enodis. ℞. ppoleos[c].ʒ.iij.crocomagmatꝫ[d] ʒ.j.⁊.ſ.bdelliꝫ.℈.vij.aloes.ʒ.ij.smirnis.ʒ.ij.folij.ʒ.j.terebē.ʒ.ij.libani.ʒ.ij.storacꝫ.ʒ.ij.masticis.ʒ.iij.spice nardi.ʒ.j.cardamo[l].ʒ.ij.croci.ʒ.j.⁊.ſ.armoniaci.ʒ.vj.cere lib.j.colofonie.ʒ.ij.opobalsami.ʒ.vj.cōficies ⁊ vteris.

a Unguentū est flos ramorū marie agrestis. Jan. inde olei ynatinum. b i. liquida. c Est fex alucaris. d Pastellus ſ.cera sorbida. Est fex olei de croco Auicen.

¶ Si de calida distēperantia facta fuerit absqꝫ humore de solo calore anorexia[e]. Caplm. XXVII.

e i. fastidiū cibi.

Si ex nimio calore distēperātia vitalia loca fastidiūꝫ fecerint dictā est ordināda q̄ īfrigidādo iuuare possit: ⁊ maxie illa q̄ de aceto cōficit: vt est pusta[f] potui data: ⁊ ibidē panis infusus ⁊ sic accept[g]. Et oxygala.i.lac acetosūꝫ ex aceto ⁊ lacte ⁊ mela[g] ⁊ lactuca ⁊ intiba[h] ⁊ aq̄ frigida potata mediocriter: ⁊ econtrario tenentes in parte calorem. Si eniꝫ absqꝫ mēsura frigor ingeratur occidit ⁊ deijcit in stomacho virtutem: vnde ⁊ fastidij causa fit.

f Est aceti aque mixtum. Jan. g Est fruct⁹ suauis gustu maior pipere. Jan. h i. endiuia Jan. vel scariola placentus.

¶ Si de nimio frigore distēperantia sine humore generauit fastidium. Caplm. XXVIII.

Quibus ꝟo fastidiū ex nimio frigore distēperante vitalia loca generat̄ ydrogogū[i] opꝫ bis dari ⁊ vinū vetustum ⁊ cditū. Et eis offer de ruta ⁊ aniso ⁊ sepius ⁊ minus. Sed ⁊ antidotū danduꝫ est qđ recipit species calidas ex quibus maxime est tyriaca. Est eniꝫ apta stomacho: ⁊ deponit malitiosos humores ⁊ amputat fastidiū. Non etiā multū: sed tñ dari debet his ius peristeon[k] ⁊ staphilon[l]. habet autē ⁊ hoc eustomatichon aliquid.

i Aq̄ vl' flegma ma apostatū purgatiuum. k Ius columbarum. l Ius vuarum vel racemorum.

¶ De siti nimia. Caplm. XXIX.

Sciendum est ēt q̄ fm ipm[m] modū de potu contingit ⁊ absqꝫ mēsura appetūt ⁊ sitiunt valde aut de siccitate stōchi aut de nimio calore. Interdū ēt nō de stōcho solo q̄p̄ pl'imis cōtingit: ſꝫ ex epatis calore ⁊ pulmonis fit sitia. Istos tñ ifrigidatio iuuat q̄trū ꝯtinet frida aspiratio. Et q̄ de causon febriūt pl'imū appetūt potū ꝑpter nimiūꝫ calorē. Quibus autē sepius nimia sitis fit: sciri opꝫ q̄a per aliquā fit cacochimiā venientē vel accidētē in stōcho vel ex cholico humore aut flegmatico putrido. Opꝫ autē nō solū his vti que infrigidare possunt: sed que possunt abstergere ⁊ purgare humores qui in vētre continentur. Nam si cholericus sit que purgare possunt cholericū humorē dabis. Quēadmodū ⁊ si flegmaticus fuerit humor ⁊ salsus qui augmētatus facit sitim ea dāda sunt que purgare ⁊ abstergere possunt tales humores. Ego ꝟo scio talē sitim a salso flegmate factaꝫ a salsis magis cessare cibis: quales sunt sardine[n] ⁊ nicatare[o]: ⁊ coraxe[p] ⁊ cappares. Oportet ergo nō omnino que infrigidant ⁊ humectāt vti: sed cōsiderare diligēter cāꝫ. Et cum agnita fuerit adhibenda vnicuiqꝫ propria curatio. Dia qui de siccitate patiuntur sitim humectare. Quibus autem ex calore infrigidare oportet. Quibus autem salsum flegma sitim facit que detergant ⁊ purgent offeres adiutoria.

m i. sicut appetitus caninus. n Pisciculi salsi. o Sūt pisces de genere in puro piscium admixtura paludes. p Coruī.

¶ Ad eos qui habent ardoreꝫ in stōcho ⁊ nimis sitiūt. Caplm. XXX.

Archigenes igit̄ docuit hos q̄ nimio ardore stōchi vexant̄ aquā frigidā sorbere debere: ⁊ maxime si mordicatio sit in eo vel animi defectio cum calore nimio ⁊ fastidio. Aut olfacis succū.i. vue acerbe. Aut mali cydonij decoctionem. Aut cucumeris domestici semē cū frigida[q]. Aut maligranati dulcis aut acidonici[r] succū equal'r aqua mixtum. Aut ramos mēthe tritos cū aq̄ frida. Aut oleū roseū sil'r cū aqua frigida. Aut de pficis imaturis succi decoctionē: ⁊ lactuce albe semē cū aque frigide ciatis.iiij. Nos aūt cōpositis vti medicamētis. Quoꝝ expimentū nō mediocre habemus. Quoꝝ etiā doctrinā vl' scripturā vobis ⁊ ipsorum tradimus confectiones.

q Aqua.f. r i. acetosi.

¶ Ad sitim cataputie[s]. Caplm. XXXI.

Cucumeris domestici seminis.ʒ.viij. dragaganti.ʒ.vj. solues cū albumine ouoꝝ recētiū ⁊ teres. Cui supmittes tritū semen cucumeris ⁊ facies cataputias: siccabis in vmbra ⁊ dabis sub lingua tenē ⁊ cū se reuoluerit glutiat saliuā. ¶ Itē aliud liquiritie.ʒ.iiij.cucumeris domestici semis.ʒ.vj. andraguis[t] semis.ʒ.ij.ouoꝝ albumen supmittes ⁊ facies orobi[u] cataputias: ⁊ da sub lingua tenere. ¶ Iteꝫ aliud ad febricitātes qb⁹ modica expedit potio ⁊ his q̄bus ex ardore ⁊ q̄ ex itinere sitiūt. Ligritie succi.ʒ.vj. cucumeris domestici semis.ʒ.iiij.dragagāti.ʒ.ij.teres sigillatim ⁊ miscebis cū ouoꝝ albumine facies cataputias ⁊ vteris sub lingua vt dictū est. ¶ Itē ligritie succi cucumeris domestici: semis portulace: semis radicis ⁊ ei⁹ corticis.an̄.ʒ.iiij.ouoꝝ albumen qđ sufficit facies trociscos dracmeos dabis ⁊ teneat sub lingua ⁊ q̄cq̄d se resoluerit in ore cū saliua glutiat. A foris aūt sūt iponēde stōcho vētose aq̄ frida plene aut de niue in cucurbite rasura plene[x]. Aut hoc mō ꝯfecta[y] qđ facit ad febres causon.i. cucurbite rasurā tenere: ⁊ oui vitellū cocti admisce cū oleo ros. ⁊ vteris. Aut de sisamino crudo in aqua infuso ⁊ trito ⁊ cū oleo ros. mixto cataplasma imponis ⁊ maxime febricitātibus. Aut vitis folijs viridib⁹ tritis aut mala cydonia: aut dactylos vl' nespilla cū ceroto. Aut caseū recētē cū alphita[z] cataplasmata iponis. Et ea que in cardiacis ponunt̄ adhibē debēt.

s i. pillule. t i. portulace. Jan. u i. pillulas similes orobo. x Uesice. y Rasura cucurbite. z i. ordeato.

¶ De choleribus nigris in stomacho existentibus cum inflatione. Caplm. XXXII.

Quibus inflant̄ pcordia: ⁊ stomachus resoluit̄: ibi effluētes sūt melācholici humores. Spōgias q̄ aceto acro infusas superpones. Qđ si post hec adhuc nauseauerit cā stipterea[&] humida vl' rotūda cū calcāto[?] trita ⁊ cū mellis modico admixta supponēda sunt. Edere aūt cocte folia in vino cataplasmabis: aut de armēti bouis fimo sicco in vino cocto cataplasma imponat̄. Si aūt nimia ventositate inflat̄ stomachus calamētis apoçima ad tertias coctū cū aqua admixto mellis coclearío vno ⁊ pipis.ʒ.j. dabis. Hec enim vētositas nō fit de calida distemperātia: sed nec de vstis nigris choleribus. Et illis eniꝫ magis fit ex q̄bus melancholicus humor adhuc generatur.

& i. alumine de pluma. ? Est species vitreoli.

¶ Confectio ad stomachum frigidū medicaminis diaporon. Caplm. XXXIII.

Confectio medicaminis diaporon qđ fit ad anatrophas[ꝫ] stōchi ⁊ cyliacos ⁊ dissintericos. Mala cydonia nūo.I.rose exitre[aa].ʒ.I.sorbas nūo.I. nespillas nūo.I.aque cōgios.vij.poma oia ꝯfringes ⁊ mittes in vase cū aq̄ ⁊ coquea ad tertias: ⁊ si que in eis relige cē vident̄ de sordib⁹ pomoꝝ iteꝝ colabis. Cui addes mellis optimi lib.iij. ⁊ coques ad carbones agitando sine intermissione ⁊ cum se collegerit

ꝫ i. submersiōes stomachi. Jan. aa i. rubee.

ad mellis spissitudinem tolles ab igne ⁊ repones ⁊ cũ opus fuerit dabis ante cibũ coclearium vnuꝫ aut duo.

¶ De epithimate ad stõchũ reumaticãtẽ. Ca. XXXIIII.

Epithima ad reumaticãtẽ stõchũ ⁊ in febrib⁹ ⁊ sine febribus ⁊ ciliacis [a] ⁊ quibus stõchus cõpatit̃ ⁊ reuomũt cibũ. Smirnis [b] croci aloes masticis: absinthij: suc̃ storacis. añ. ʒ. j. cere olei nardini dactyli p suici [c] lib. j. ⁊. s. vini adriani [d] qd̃ sufficit ad dactylos infundẽdos. Alij sunt q etiã cere ⁊ olei nardini lib. ij. mittunt: ⁊ sicca trita sil' cũ storace remisso [e] miscẽt ⁊ tritis vtunt̃. nos aũt. sñ. lib. j. ⁊. s. mittimus ⁊ fit meli⁹ maxie. ¶ Itẽ aliud ad hoc mirabile epithima ad defectũ stõchi ⁊ ad eos q nõ possunt ꝯtinere dactyloꝝ paticoꝝ [f]. ʒ. iij. ynancy [g] cere. añ. lib. j. masticis libani. añ. ʒ. j. vini qd̃ sufficit. dactylos cũ vino teres sil' ⁊ que resoluẽda sunt resolues ⁊ solues puluerẽ suꝑmittes ⁊ vteris. ¶ Itẽ aliud epithima ad stõchũ silr̃ ꝯfortandũ ynancy [h] olfscy [i] rosaꝝ floꝝ aloes epatici galle asiane achatie balaustie cydonioꝝ. añ. ʒ. j. mirabolani cere punice [k] olei sicionij [l]. sñ. ʒ. vj. vini pitiri [m] qd̃ sufficit. ¶ Itẽ aliud maloꝝ cydonioꝝ feno [n] inuolutoꝝ ⁊ de assatis veru eoꝝ carnib⁹. ʒ. iij. croci absinthij. añ. ʒ. j. ⁊. s. olei melin [o]. ʒ. viij. vini odoriferi qd̃ sufficit cõficies ⁊ vteris. ¶ Itẽ aliud epithima ad stõchũ reumaticãtẽ ⁊ ventrẽ: ⁊ ad omne corp⁹ reumaticãs. gallarũ asianarum nitri alcionij [p] strucij [q]. añ. ʒ. iiij. sape. ʒ. ij. ¶ Itẽ aliõ vuas passas coques cũ aq̃ faciẽs apoçima dabis bibere ⁊ ipsas vuas passas da vt manducent.

a .i. patiẽtib⁹ fluxum stomachi.
b .i. myrre.
c A loco.
d A loco.
e .i. dissoluto.
f A loco.
g .i. flos vitis maxime agrestis.
h .i. floris vitis. Iañ.
i .i. succi vuaꝝ albaꝝ imaturaꝝ.
k .i. rubee.
l .i. de radice cucumeris agrestis. Iañ.
m A loco.
n .i. luto.
o .i. de cydonijs. Iañ.
p .i. spume maris
q Strucius inquit Iañ. est ꝯdiñ. s. radix silis elleboro albo: ꝫ in synonymus alphita exponit̃ qd̃ est caulicul⁹ agresti 3: ⁊ hoc est h verisilius.

¶ Antidotũ ad stõchũ frigidũ. Cap. XXXV.

HI ergo qui ex frigids distẽperãtia stõcho in cã hñte cibuꝫ non bene digerũt optimũ est adiutoriuꝫ ꝑ horas dstũ ⁊ multũ a nobis ꝓbatũ. dicit̃ aũt hec ꝯfectio climax. ℞. autem hec enule. ʒ. iiij. fenicl' semis. ʒ. iij. pipis. ʒ. ij. mel' attici [r] optimi crudi. lib. ij. Si aũt nõ adest mel optimũ mittes quale inueneris bñ dispumatũ. Ego aũt addidi semis eruce. ʒ. j. ⁊ sinoni [s]. ʒ. ij. mellis. ʒ. vj. vñ ⁊ in oĩbus mihi melius visum est. Manifestũ est enim in multis reb⁹ nõ solũ ad inflationẽ stõchi ⁊ indigestionẽ: sed ⁊ mulierib⁹ mẽstrua deducit. Usus suꝫ aũt eo ⁊ ad dispnoicos [t] ⁊ mirabil'r opatũ est: dant̃ aũt ex eo coclearia duo mane ⁊ post cenã. Dedi etiã ⁊ cũ gramate [u]. fit enĩ grama, quẽadmodũ nectar: mane aũt cũ aq̃: facit enĩ ruct⁹ suaues. Dat̃ sũt ad oẽm tussim ⁊ qbus de capite in thoracem reuma fluit. Et ad oẽs intrinsecas passiones facit ⁊ ad fastidiũ ⁊ venereos actus excitat. ¶ Itẽ aliud diamelon cydonion ad ipas passiones. Cydonia purgata deintus ⁊ foris tundẽs ⁊ exꝑmẽs facies succi. ℔ [x]. iiij. ꝃ. ʒ. iiij. pipis albi. ʒ. ij. piperis nigri. ʒ. ij. mellis. ℔. iiij. ¶ Itẽ aliud cydoniũ succi. ℔. ij. mellis. ℔. ꝃ. ʒ. iij. piperis nigri. ʒ. ij. aceti eminã [y] vnã cuꝫ succo ⁊ melle qd̃ sufficit coques ⁊ vteris. Coques aũt ad carbones ante mediocriter ⁊ dispumato addes puluerẽ. ꝃ. ⁊ pipis: ⁊ iterũ coques ad mellis spissitudinẽ ad ignẽ leuẽ. Qd̃ si catarticũ ex eo ꝯficere volueris addes diagredij. ʒ. iij. Hoc igit̃ medicamen si sine diagredio est eis facit qui athomã [z] vẽtris patiunt̃. Utilissimũ est ⁊ his q epatis ⁊ stomachi defectionẽ patiunt̃. Dari aũt quã maxime vnũ coclearũ opꝫ. Et si post cibũ accipiat̃ põt iuuare nã nõ nocet. Melius aũt dat̃ mane ieiuno vel qñ dormitũ iturus est ita vt abstineat a cibo duab⁹ aut trib⁹ horis. Facit enim ⁊ ad fastidiũ ⁊ ad eos qui nõ bñ digerũt cibos. Qd̃ si vẽter ex calore nimio fuerit distemperatus ita vt cholicus sit qui patĩ: auferes. ꝃ. ⁊ pip. ⁊ tñ succum cydonioꝝ ⁊ mel ⁊ acetũ coques vt supra ⁊ vteris. ¶ Itẽ ad stõchũ eoꝝ q cibos reijciũt aloes rosarũ siccaꝝ. añ. ʒ. x. teres ⁊ dabis coclearia tria aut. iiij. Si etiã purgare volueris que in stõcho sunt admiscebis diagredij masticis. añ. ʒ. iiij. purgabis aũt sine molestia. ¶ Itẽ aliõ ad inflationẽ stõchi ⁊ intestinoꝝ facit ⁊ indigestionẽ ⁊ epaticos ⁊ tussiẽtes ⁊ magis qb⁹ est ex frigore vitiuꝫ piperis. ʒ. iij. leuistici semis. ʒ. ij. ameos. ʒ. ij. epithimi purgati se. pulegij sicci. añ. ʒ. j. mellis dispumati qd̃ sufficit. Alij etiã ei admiscẽt rute semis ⁊ apij seminis. añ. ʒ. iiij. dosis aũt ei⁹ coclearũ. j. ¶ Iteꝫ aliud faciẽs ad pneumacosim [z] ⁊ doloreꝫ in stõcho facit ⁊ ad oẽs dolores. ℞. pipis castorei. añ. ʒ. j. opij. ʒ. j. petroselini seminis. ʒ. iiij. spice nardi siriaci [&]. añ. ʒ. j. faciẽs puluerẽ subtilissimũ dabis coclearũ vnũ cũ aque calide cotila vna ⁊. s. Et si cũ melle tẽperatũ sit ciatuꝫ [ꝫ] vnũ sumat ⁊ bibat mane qñ surgit ⁊ qñ dormitum vadit. Maiorib⁹ qdẽ etatibus amplius dandũ est. Anodinum enim est ⁊ digestibile: ⁊ maxime ciliacis [aa] viris ⁊ mulierib⁹ ⁊ pneumatosim [bb] ⁊ cruditatẽ humoꝝ patientib⁹ ⁊ ad febres ⁊ hypocũdria dolẽtibus ⁊ ex cruditate febriẽtibus ⁊ tussiẽtibus ⁊ vbi fuerit necesse vrinam mouere. ¶ Itẽ aliud antidotũ optimũ nardostocij [cc] pipis. añ. ʒ. j. cassie siringie [dd]. ʒ. ij. costi. ʒ. ij. dabis aũt cũ aque mane ⁊ sero: facit enim nõ solũ stomaticis sed ⁊ epaticis ⁊ nefreticis vteris securus hoc adiutorio. ¶ Itẽ aliud ad hoc ipm piperis petroselini. añ. ʒ. j. cymini. ʒ. iiij. dabis in balneo. ¶ Itẽ aliud faciẽs ad stomachũ ⁊ ad cholerã yrim [ee] illiricã teres ⁊ cernes dabis ieiuno bibere cũ aqua cal'a: dormitũ aũt ituro cum vino tẽperato: pẽso ℈ dabis. ʒ. ij. nõ est aũt cõtẽnẽda hec potio. ¶ Itẽ aliud faciẽs ad multa leuistici semis ameos apij seminis carui seminis. añ. ʒ. iiij. pipis grana. xxx. mellis qd̃ sufficit: dabis enim coclearũ vnuꝫ ieiuno ⁊ dormitũ eunti silr̃. ¶ Itẽ aliud antidotũ pigre [ff] lauate squinãti xilobalsami masticis nardostocij [gg] asari croci. añ. ʒ. j. ⁊. s. cassie siringie [hh]. ʒ. ij. aloes epatici lauati ⁊ siccati. ʒ. xv. Aut. ʒ. ij. cõficies ⁊ vteris. ¶ Iteꝫ stomaticon faciẽs ad inflãmationẽ stõchi petroselini macedonici cymini. añ. ʒ. iiij. dabis aũt ieiuno ⁊ post cenã dormitũ eũti cũ modico aq̃ calide coclearuꝫ vnũ.

r A loco.
s .i. petroselini agrestis. Iañ.
t .i. difficulter anhelantes.
u .i. vino cocto cũ spẽb⁹. Iañ.
x Est figura sextarij ⁊ sextarius põdus duaꝝ lib. vl' duaꝝ lib. ⁊. s.
y Est medietas sextarij.
z .i. debilitatẽ vel defectum. Iañ.
z .i. ventositatẽ.
& .i. silicis.
ꝫ vnc. i. ⁊. s.
aa .i. fluxũ patiẽtib⁹ vitio stõchi patiẽtibus. Iañ.
bb .i. vẽtositatẽ.
cc .i. spice nardi.
dd .i. cassie ligne.
ee A loco i quo abũdat.
ff Cuius aloe sit lotum. s.
gg .i. spice nardi
hh .i. cassie ligne ⁊ Iañ. sup verbo siringia.

¶ De cardiaca passione. Caplm. XXXVI.

Cardiaca passio stõchi cã est. Contingit aũt his qbus pessimi ⁊ venenosi cũ mordicatione stomachi ibidẽ generant̃ humores ⁊ dominant̃ ꝙ maxime his qui debilẽ nimis habent stomachũ ita vt interdũ etiã aliq mox repẽte moriantur nõ ferẽtes insustentabilẽ mordicationẽ venenosaꝫ humorũ. Scire aũt opꝫ qa ⁊ lumbrici superiora sepi⁹ petentes ex inferiorib⁹ partibus stomacho necesse est vt faciãt cardiacam passionẽ ⁊ cũ angustia syncopes ingerant: ita vt aliqui statim a mordicatione lumbricoruꝫ pereant. Propter qd̃ nõ opꝫ omnino existimare a pessimis ⁊ venenosis humorib⁹ fieri subitaneas syncopes stomachi. In qua re etiã lumbricoꝝ signa sunt requirenda [ii] qui habent in stomacho mordicationeꝫ de malis humoribus: ⁊ propterea syncopim patiuntur.

ii Dis.

¶ Curatio cardiace. Caplm. XXXVII.

In primis opꝫ eis offerre cibos qui ⁊ refrigerandi virtutẽ habeant ⁊ cõfortare possint locũ qui solutus est. Infrigidant eniꝫ bene ⁊ corroborant maligranati grana assumpta siue

succis eorum acceptus. Sed et mela[a] nō satis dulcia et mediocriter stiptica: et pira: et persica duratiua. Et vue que austerū aliquid et stipticū habēt. Et panis in aqua frigida aut calida. Si eius qui patit̄ sit distemperātia satis calida et si in stomacho cōtineant̄ humores mordicantes et acerrimi[b]. His ergo ab initio opz uti hos q cardialgeā[c] patiunt̄. Ceterū aūt opz paulatim addere cibos qui tarde digerunt̄ qualis est de piscib⁹ bulbis et pectines et astaci et ysicia de pectine et cyritia ventres anserini et pedes porcini et quecūqz nō facile corrumpunt̄: sed repugnando vincere possunt malos humores qui cōtinent̄. Oportet aūt his cum aut requieuerit aut lenimentū acceperit passio suadere semper vt cibos citius accipiant. Nullū enim est aliud maius iuuamentū q̄ cibi qui tarde digerunt̄ et difficile corrūpuntur accepti. His ergo hora tertia suadendū est vt assumant panē aut in aqua calida aut frigida infusum aut mela[d] aut citrū de foris mundatū. Dieta eniz expedit hec his qui cardealgeā[e] patiunt̄. Adiutoriū enim magnum est glicia: cuius confectio. ℞. hec aceti. ℔. j. et ʒ. corticis radicis feniculi. ℥. vj. aloes epatici. ℥. iij. mellis attici. lib. j. et ʒ. cōficies vt mos est: dabis ex eo coclearia duo aut tria. Malaxat aūt et confortat ventrem. Hoc enim medicamen ad hoc optimum est et nō soluz cardialgeas sanat sed incohoantē epilepsiā et hypocūdriacas passiones vel quibus stomachus flegmate repletus frigidus est: sed et alia multa sanat: de quibus nunc non est tempus ad cōmemorandum. Scio aūt quia et anacardum antidotum ad tales passiones bene facit. Et pigra datuz iuuat: sed nullum sicut glicia[f] adiuuat. Sufficiant hec de cardiacis dicta que fiunt ex acredine[g] et mordicatione humorum. Ceterum iā de his dicendum est que proueniunt in stomacho cum synthomate: aut ex qualitatibus accidentium aut ex egritudinibus diuersis augmentatis humoribus.

a Fructus suauis gustu maior. Jan.
b Acutissimi.
c Dolorem oris stomachi. Jan.
d Fructus est suauis gustu maior. Jan.
e Dolorem oris stomachi. Jan.
f Antidotū predictum.
g Acumine.

## De nausea et vomitu. Caplm. XXXVIII.

Qui quidem vomitus vel nausea synthoma videt̄ eē stomachi. fit autem hoc ex diuersis causis vniuscuiusqz accidētis. Et si fit ex plenitudine: fit etiā ex qualitate vniuscuiusqz humoris pessimoꝝ accidentium. Siquidem ex plenitudine mouetur nausea vt vomat eo q̄ grauetur stomachus. pessimi enim humores mordicationez faciunt et vomitum vel nauseam excitant: fit ergo in his cōtemplatio: et si ex plenitudine est vomitus euacuari oportet. Si autem ex humoꝝ acredine[h] fit cacochimia est: ideoqz mitigandi sunt et temperandi vt imbecilliores effecti in semetipsis eoꝝ reprimatur malitia: et maxime si fuerint cholici aut melancholici. Flegmatici aūt extenuādi sunt: et maxime si pingues et viscosi sunt. Si enim in solo vētre abundauerint humores et nō ibidē ex toto supercurrūt corpore: nō opz his medicamenta dari sed sola dieta eis sufficiat vsqz ad ꝑfectā sanitatē vt trāsmutati q in vētre sunt humores ledere desināt. Si aūt ex toto corpore decurrūt in vētrem humores: tūc necesse est vt maiora adhibeant̄ adiutoria. Interdū etiā flobothomādi sunt si sanguinis vi esse abūdātia et nihil sit qđ impediat. Catarticū etiā danduz est si cacochimiaz multam inesse cognoueris. Qđ si vtraqz abundare perspexeris necesse erit vt flōmum simul et catarticum adhibeant̄: sed prius flobothomuz et sic catarticum adhibebis. Dicemus ergo prius si in ventre tm̄ continentur humores: et sic postea dicemus si de toto corpore fluant in ventrem.

h Acumine.

## Signa qualis humor aut quo loco fluit aut in quo cōtineatur loco. Caplm. XXXIX.

Cognoscere opz prius si i aliquo loco insixi sūt humores seu poros occupauerint siue tunicas stōchi repleuerint. Si enim acidū ructant frigidus est qui nocet humor: et poros ipse occupat aut certe tunicas vētris: et ibidē augmentatus superat qđ hoc modo cognoscēdum est. Si ergo post nauseā factā vomitus mox subsequat̄ et sine violentia ꝓiciat̄ cognoscas in spatiosis vētris locis eē humorē qui ꝓicitur aut nocet. Qđ si nausea facta nihil vomat scias in stomacho imbibitos esse humores: et aut cholericus est aut orodis[i] infixus aut spissus humor in ipso ꝯsistēs stōcho: qꝛ sepius ꝯtingere solet vt vēter nullam sḡfluitatem humorū habeat et stōchus sit occupatus: sed et epar aut splen aut alius aliqs locus sit repletus. Nā grauior est qui suscipit locus aut mordicationē patiendo excitat̄ ad vomicā: manifeste enim hec oīa discerni et ꝓuideri opz. Qđ si vomitus frequētius sit cuz conatione et oīno ꝓiciūt: et nō interposito spatio mox vomūt magis: tūc in vētre sunt constituti. Si aūt inter nauseā et vomitū spatiū est: aut nihil fertur aut rarius vomitus molestias inferre videat̄. opz hoc magis cōsiderare: qꝛ humor ex alio superuenit loco qui vomicā generat. Cōtēplanda est ergo omnis corporis habitudo et alia signa ingrere[k]. et sic ad curationē venire siue flobothomū siue catarticū adhiberi sit necesse. Cogitādum est enim si nausea et vomitus supuenerit aut molesta sit nausea absqz vomitu: et sic per se requieuerit: nam nisi omne corpus euacuatū fuerit qui[l] ministrat̄ humor non prius poterit liberari.

i .i. humor serosus aqsus. Ja.
k oportet.
l .i. a quo corpe.

## Si melancholicus aut cholericus humor vomitum excitet. Caplm. XL.

Quod si nausea tm̄ fuerit sine vomitu et ex cholico sit humore tēperatiuis necesse est vti in ꝑmo adiutorijs. Et sic cū tēperaueris vel mitigaueris cām. i. acredinē pessimi humoris: postea aut per vētrē aut ꝑ vomitū purgabis. dabis ḡ eis in ꝑmis ptisane succos vtrūqz faciētes vt et mitigēt acredinē: et ēt purgent sḡfluitates humoris. Purgat etiam et mulsa aquosa et ꝓicit humores de stomacho: sed habet in se aliquid caloris: ex quo magis cacochimia ardentior et acrior augmētatur. Fugiēda est ḡ mulsa et alia adhuc que calefaciēdo purgare possunt. Et vtendum ptisane succis etenim etsi minime habeat purgādi virtutez: tm̄ humectādo et relaxando poros et tēperat et obtūdit eorum acredinem. Ex hoc enim manifeste iuuant̄. Naz si ex eo minime vomant: tm̄ omnino qualitas ipsa vel suba que occupauerit auferet̄ ex stōcho: hoc etiaz et in sordidis spongijs videmus fieri: nec enim ipse purgantur nisi aqua ipsa ex eis lauetur humositas[m]. Nisi ergo humectata vel infusa aliquo liquore aut soluta fuerit sicca permanet superfluitas. Similiter etiā relaxatis vel apertis poris ad imitationez spongie fieri oportet vt qui ex cholerico aut melancholico humore molestant̄ purgari possint. Naz et calide aque potatio his humoribus omnino subuenire potest. Nā si et spissus et fortior fuerit humor infixus vt citius proyciat̄: calida aqua sola danda est. Hec enim frequenter data soluit spissos humores: et si[n] nimis viscosum et fortiter infixum flegma fuerit: et maxime salsuz sit et diuturnū: et si contra rationem datum fuerit exiccatiuum et calidum medicamen vt faciunt multi. Si igit̄ excoctus et

m .i. sordicies.
n Pro q̄uis.

cõglutinatus humor in seipso efficit̃ ꝛ minor fit vł mo lestia ex eo nulla fit:nec febres moleste sint:tūc ꝛ mul sis vteris que amplius his que dicta sunt detergit ꝛ purgat. Qđ si his adhibitis cõtenere[a] videant̃ humores cetera adiutoria sunt adhibenda:ꝛ maxime pigre antidotum:fortiter enim cholericos ꝛ melancholicos humores de stomacho purgare potest. Nam qui hoc dare voluerit medicamen cõsiderare debet ne nimis calida sit cui dat̃ nā[b] in stericis[c] retenta[d] locis.i.in nervorum[e] vel musculoꝝ que sunt firmissima corporis desederit. Hi enim qui calida ꝛ sicce sunt nature vt febres ethicas vel marasmodes infirmitates incidāt necesse est. Oportet igitur illud dare his qui habēt in stomacho advenientes humores preter hos qui calida ꝛ sicca sunt natura. Sic eniꝫ si cholericus vel melancholicus fuerit humor oportet fieri curationem.

Curatio si ex flegmate repletus stomachus nauseaꝫ facit. Caplm. XLI.

SI autem acidum aut dulce fuerit flegma per qđ nausea in stomacho generat̃:tūc oportet his que extenuare possint vti adiutoria:ꝛ maxime dāda sunt oxymella aut raffani aut certe oxymella cum raffano. Dentur etiam capparis radix ꝛ synapis:ꝛ corax.i.porrus aut sardine vł diacidonion melon qđ. ℞.çç.ꝛ petroselinū macedonicū. Ex hoc enim vel ex his ꝛ digestio fit ꝛ extenuant̃ omnes flegmatici humores crudi. His etiaꝫ mediocriter cibi dandi sunt ꝛ somnus ꝛ quietudo indulgenda[f] sunt. Sepius enim sic dictas observantibus non solum imutatum ꝛ extenuatum est flegma:sed in sanguinem bonum mutatur materia:vt sine querela nutrire possit talis humor. Si enim acidonicum flegma fuerit dulcia danda sunt. Et si salsum est qđ residet flegma contemplandum iterū est:vnde est salsuꝫ. Interdū etiā videt̃ ꝙ ex cõmixtione oroydis[g] substantie salsum est. Est autem ꝛ quādo ex hoc nō fit:sed ex calida distēperantia assatum dino ꝛ calefactuꝫ flegma ꝛ salsum ꝛ pingue efficit̃. Si ergo tibi salsum esse videt̃ ex nimio distēperātie calore adhibenda est:quia sub eis que calefaciūt non resolvitur: sed sub eis que infrigidant ꝛ humectant. Quantū eniꝫ ex calore glutinātur tātū de frigidis ꝛ humidis necesse est solvant̃ quēadmodum sal ꝛ nitrum. Ista ergo sicut a calore constringunt̃:vtputa ab igne ꝛ sole:sic ꝛ ab aq̄ resolvuntur. Si enim flegma fuerit desiccatū a calore: ita oporteret que dicta sunt adhibere.

Curatio si ex oroydis ꝛ tenuis humor in stomacho imbibitus fuerit. Caplm. XLII.

SI oroydis[h] ꝛ tenuis humor in stomacho imbibitus fuerit. Oros dicit̃ serum.i.ab humore pingui si tenuis decurrat velut seruꝫ de lacte decurrit:sic ꝛ liqdus humor a pingui defluēs a grecis oroydis appellatur. Qđ si oroydis fuerit.i.tenuis aut pinguis fluens humor in ventre non oportet rememorari:sed mox[i] calida aqua potui data abūdāter vomicam irritari:aut certe ptisane succus potui vt vomāt dandus est:ꝛ si sub multa humectatione imbecilliores tibi esse vident̃ ꝛ exolutus est stōchus ꝓpter qđ infirmant̃ ꝛ amplius vomūt ita vt nō possint ꝯtinere vel attrahere ad se cibum:tūc eis que modicū desiccent ꝛ reprimāt vteris:qualia sunt mala cydonia ipsa sola assa aut involuta[k] insperso aut comesta:aut qđ de his conficit̃ cum pipere tm̄. Alij aūt conficiūt cum pipere.çç.ꝛ petroselino macedonico:ꝛ alij cū gariofilo ꝛ costo:sꝫ hec amplius ꝙ opꝫ pharmacodes sunt. Utilissimum est aūt qđ solum piper recipit aut certe vt multum qđ çinçiber ꝛ piper tm̄ recipit. Sufficiūt eniꝫ hec sola ad confortandū ꝛ calefaciendū stomachuꝫ ꝛ ventrem:qꝛ vtrisqꝫ est opus his quibus humidus est ꝛ nulla acredo humoruꝫ inest. Si aūt tenuis ꝛ acer satis videt̃ tibi abūdare materia hec sunt adhibēda que corroborant ꝛ stiptica sunt ꝛ nihil in se habentia qđ calefacere possit. Quale est qđ de maloꝝ cydoniorum simplex tm̄ succus ꝛ melle cõficit̃. satis enim scimus hoc cõfortare ꝛ tēperare omnem cholericum humorem ꝛ acrum:ꝓpter qđ etiā deficienti ꝛ calido stomacho vel in choleram transmutata materia vtilia sunt castanee: nespilla valde matura ꝛ fabe decocte cū pusca[l] ꝛ vue ꝛ alica[m] similiter data. Et vt simplr̄ dicam que cõfortare ꝛ reprimere ꝛ siccare possunt offerenda sunt non solummodo in cibis sed in pharmacia[n].

De curatione stōchi ꝛ flegmonibus. Cap. XLIII.

DE signis ꝛ curationibus s̃m distēperātias ex humoꝝ qualitatibus in stomacho existentibus ꝛ ibideꝫ aliunde cõfluentibus sufficiāt hec que dicta sunt. Ceteruꝫ iō de inflāmatione stomachi erit dicendū:quādo aūt inflāmationē patit̃ stomachus sollicitudo cū diligētia est multa adhibenda: qꝛ plurimā ꝛ maximā operationē totius corporis sua prestat efficacis. multa igit̃ sunt adiutoria adhibenda ꝛ nō sicut aliqui solent sola laxativa adhibere resolventes eius virtutē:vnde nō parvū postmodū sequit̃ periculum. nā amisso nutrimēto nondū appetit cibos. Administrāda igit̃ sunt simul cū eis que relaxāt que corroborent stomachū quale est ynoleon hoc est in vino ꝛ oleo admisceas de absinthio modicū ꝛ mastice. Opꝫ aūt attēdere qđ sit magis necessariū sive que laxant sive que ꝯfortent. Nam si plus laxativa.i.resolutiva opus sunt admiscendū est embrocis camomillinū oleū:ꝛ si nō nimis febriūt glauciniū[o] oleū adipē addes ꝛ sapā. Si aūt defectio cum angustia fuerit nō satis aliqđ ex his que relaxāt admiscēdū est embrocis sꝫ magis melinum[p] oleum ꝛ vinū adhibebis:ꝛ infundes absinthiū in vino ꝛ rosas ꝛ coques simul:ꝛ ynantium[q] ꝛ mela[r] ꝛ dactylos ꝛ vt simpliciter dicaꝫ ea que ꝯfortativa aut laxativa sunt adhibēda erūt:ꝛ nō solum embrocis aut cataplasmatibus:sꝫ ꝛ cerotis ꝛ epithimatibus est vtēduꝫ.

De cerotis ꝛ epithimatibus Hal. Cap. XLIIII.

MEdiocri igit̃ manēte inflāmatione sufficit cerotū Hal. adhibitum. qđ. ℞. olei nardini in hieme.ʒ.viij.in estate.ʒ.vj.cere albe.ʒ.viij.aloes.ʒ.v.masticis.ʒ.j.in duplo sūt vase resolves[s] admiscebis ceram ꝛ vteris. Si aūt opus fuerit vt confortetur amplius aloes mittes.ʒ.j.addes etiā absinthij succuꝫ aut ynantū aut succū de vitū teneris palmitibus:ꝛ si estas est cum nimia febre pro nardino oleo melinū[t] mittes. Qđ si satis videatur cē defectus stomachus nileum[v] impositum facit. Sed ꝛ philagrij epithima per se aut cum diaspericon epithimate mixtum stomacho superponas. Qđ si ꝛ duritia fuerit cum inflāmatione que mollient ꝛ malaxant adhibeas quale est diamelilotum. Item aliud thonoticō[x] ꝛ malacticon[y] a me confectum. ℞. hec libani[z].ʒ.iiij. absinthij comaruꝫ.ʒ.iiij.armoniaci.ʒ.ij.storacis.ʒ.vj.cere lib.j.nardini olei librā vnaꝫ vini phalerni qđ sufficit ante pridie[&] infundes in vino sicca ꝛ teres fortiter:ꝛ post hoc resoluta cera ꝛ oleo cum reliquis admiscebis ꝛ vteris:mirabi

a .i.non obedire medicis.
b Prout ꝛ non.
c .i.siccis solidis seu corpulētis. Jañ.
d Materia.s.
e Locis.
f .i.concedēda.
g .i. humoris serosi aq̄si. Jañ.
h .i.aquosus ꝛ serosus.
i Oportet.
k .i.extēsa ꝛ ipsa sup pānū ꝛ stomacho ab ext̃ superposita cala.
l .i.aceto aqua mixto.
m Genus frumēti est:quidā spełtam vocant.
n .i.medicina.
o A glauco qđ ē menta herbe:vnus aliud olei glaucinū iubet Alexāder administrari in colica de frigida causa ꝯfectionē reperi in quodaꝫ antidotario eniꝫ in quo glaucinū nō ingreditur. Jañ.
p .i.de cydonijs.
q .i.flos vinee maxime agrestis. Jañ.
r .i.fruct⁹ similis gustu maiori pipere. Jañ.
s Oleum.s.
t .i. de cydonijs.
v .i.iuncus cuius radix assimilat̃ galange.
x .i.confortatiū seu roboratiū. Jañ.
y .i.mollitiuū siue generātiū ductilitatē laxando. Jañ.
z .i.thuris.
& .i.per.ij.dies.

liter enim hoc medicamen ⁊ malaxat ⁊ confortat stomachū. ¶ Itē aliud qđ hoc op⁹ operat̄ masticis aloes croci smirnis. an̄. ʒ.j. storacis. ʒ.j.⁊.s. absinthy succi. ʒ.ij. cere. ʒ.vj. olei nardini lib.j. ɔficies ⁊ vteris. Qđ si cōtigerit diuturnū in stomacho esse flegmonē eis que vocātur coptoria [a]. Ad duritias stomachi coptuʒ [b] ꝑpolei [c] ʒ.vj. storacis. ʒ.ij. masticis. ʒ.j. terebētine. ʒ.iiij. olei nardini fecis qđ sufficit. ¶ Itē aliud malagma [d] optimū: facit enim ad duritias stōchi ⁊ reumatismū ⁊ dolorem ita vt in tribus horis faciat patiētē liberari ⁊ de p̄senti iuuamen sentiat. ℞. hec cere punice [e]. ʒ.vj. terebentine ʒ.iiij. myrre. ʒ.ij. aloes. ʒ.iij. sciscis [f] galbani. an̄. ʒ.j. myrrā in vino infundes ⁊ teres: de aridis ꝟo puluerez sup mittes ⁊ cetera liquefacta sup miscebis vteris in pāno quatuor habente digitos. ¶ Itē ad eos qui de frigido humore laborāt ⁊ simul flegmonē habent optimū est adiutoriū qđ vocat̄ enodis epithima: cuius ɔfectiones sunt multe. ¶ Ego ꝟo scribo eā quā habeo ꝓbatā. ℞. hec croci. ʒ.j.⁊.s. aloes. ʒ.ij. foly. ʒ.j. ꝑpolei [g]. ʒ.iij. terebentine. ʒ.iij. libani. ʒ.ij. storacis. ʒ.iij. masticis. ʒ.ij. spice nardi. ʒ.j. cardamomi. ʒ.ij. crocimagmatis [h]. ʒ.j.⁊.s. armoniaci. ʒ.vj. cere lib.j.⁊.s. colofonie lib.ij.⁊.s. opobalsami. ʒ.vj. dactyloꝝ. ʒ.vj. Huic eniʒ [i] nihil ꝑponendum est qui de frigida distēperantia multū laborāt ⁊ duritias molestas habuerūt ⁊ qbus molestum est flegma ⁊ dolores ⁊ tēsuras patiunt̄: nec solū stomachi sʒ ⁊ epatis ⁊ intestinoꝝ inflāmationes ⁊ vētris dolorem patiētibus est vtilissimū. ¶ Itē aliud epithima qđ dicit̄ diamellilotū yeraticū [k] pharmacū: cui⁹ ponim⁹ scripturā vt facile querētib⁹ inueniat̄ qđ. ℞. cere eminā [l] vnā. facit aūt hoc nō solū stomaticis sed ⁊ epatis dolorez ⁊ alia multa. ¶ Itē aliud malagma [m] poliarchion qđ stomaticis facit ⁊ pipneumaticis [n] ⁊ nefreticis pleureticis epaticis ydropicis: facit etiā ad vesice ⁊ matricis passiones. ℞. cere eminā [o] vnā: cardamomi eminā vnā terebētine eminā vnam armoniaci. ʒ.xxxv. croci smirnis [p] cyperi libani [q] xilo [r] cinamomi mellilotī. an̄. ʒ.xxv. nardi [s] indici. ʒ.vj. olei [t] ciprini cotilā [u] vnam: vini italici qđ sufficit. vteris aūt quādo opus fuerit resoluens cerotū in ciprino [x]. ¶ Itē aliud. ℞. absinthy succi ynancy [y] nardi. an̄. ʒ.iij. masticis. ʒ.iiij. cere. ʒ.vj. Remittes [z] cerā ⁊ oleū nardinū ⁊ alia trita supermittes ⁊ cōficies cerotū ⁊ vteris. ¶ Itē aliud epithima ad dolorem stomachi. ℞. sulphuris viui. ʒ.ij. masticis. ʒ.ij. cere librā.j.⁊.s. olei yrini librā.j.⁊.s. Sulphur qdē ⁊ masticē terēs in mortario: cerā ⁊ oleū resolutā supmittes ⁊ etiā malaxans vteris. ¶ Itē aliud epithima ad oēm inflationem stomachi ⁊ ad omnes duritias: ⁊ maxime quibus hydrops incipit fieri ⁊ qb⁹ vētositas fit in p̄cordys. ℞. storacis ysaurice [&]. ʒ.iij. aloes epatici. ʒ.iij. terebentine. ʒ.iiij. laudani. ʒ.ij. bdelly perlucidi. ʒ.iij. euforby recētis. ʒ.j. aut adipis anserini. ʒ.iiij. olei nardini. ʒ.ij. cere punice [?]. ʒ.xij. Aly addūt mūde picis. ʒ.iij. vini odoriferi quod sufficit.

## ¶ Unctiones stomatice que fiunt ad frigorē stomachi. Capl'm. XLV.

Multe enim sunt ⁊ plurime ad frigidā distēperātiā stomachi ⁊ simplices ɔfecte vnctiones. Sed in his mirabilior est oibus qđ dicit̄ marciaton: ⁊ odorē habet meliorem ⁊ virtutē fortiorē ⁊ remollit si qua duritia est in ipso ⁊ confortat stomachū calefaciēdo. Habet igit̄ hec ɔfectio storacis calamite cere. an̄. ʒ.iij. medulle ceruine. ʒ.ij.⁊.s. terebētine. ʒ.j. ysopocrioti [z]. ʒ.j. opobalsamuz. ʒ.j.⁊.s. si nouellum est. si ꝟo vetus mittes. ʒ.ij. olei nardini. ʒ.vj. conficies ⁊ vteris. ¶ Itē aliud marciaton vtilissimū qđ recipit storacis calamite. ʒ.iij. medulle ceruie. ʒ.iij. aloes epatici. ʒ.ij. masticis. ʒ.ij. olei nardini. ʒ.iij. opobalsami ʒ.iij. cere. ʒ.v. ɔficies ⁊ vteris satis est optimū. ¶ Iteʒ aliud vnguentū miracopū [aa]. est enim ad ea que marciaton facere pōt: ⁊ hoc similiter operatur nisi φ istud alio calidius est: ⁊ ideo vbi opus fuerit ampli⁹ calefieri stōchum magis isto expedit vti. Cōficitur enim sic myrre troclite. ʒ.iij. meri [bb] syriaci [cc] lib.j. opobalsami ʒ.iiij. mell'. ʒ.iij. terebēti. ʒ.j.⁊.s. euforby. ʒ.j. cere punice [dd] armoniaci. an̄. ʒ.iij. ɔficies ⁊ vter ad oēz frigorē.

## ¶ Ad frigidū stōchū embalmata [ee]. Capl'm. XLVI.

Embalmata ℞. archeotidis [ff]. ʒ.ij. piperis. ʒ.ij. ꝫꝫ. ʒ.iiij. petrosilini. ʒ.j. mellis qđ sufficit conficies ⁊ vteris. ¶ Itē aliud antidotū siue trociscus qui dicit̄ amaçanon ⁊ a multis est ꝓbatus quibus dolores in stomacho sunt vehemētes: mitigat enim dolores oino potui datus. Conficies aūt sic apy feminis. ʒ.vj. anisi. ʒ.vj. absinthy. ʒ.iij. smirnis. ʒ.ij. piperis. ʒ.ij. cinnamomi. ʒ.vj. castorei. ʒ.ij. opy. ʒ.ij. teres cū aqua ⁊ facies trociscos ⁊ dabis integram dosim. ʒ.j. stomaticis quidē cum sape [gg] ciatis [hh]. iij. cū apoçimate [ii] myrthe spleneticis cū oxymelle: sʒ ⁊ alia multa facit iste trociscus ⁊ maxime his qui vomunt ⁊ mordicationem a pessimis humoribus patiunt̄ in stomacho. Hec de stomacho ⁊ vētre dicta sufficiant.

## ¶ De cura viscerum. Capl'm. XLVII.

Iterum ꝟo ⁊ hec opʒ sciri quia omnis duritia siue in stomacho siue in epate vel splene aut in aliquo mēbro non ex vna re sed ex diuersis fit causis. Etenim siccitate ⁊ calore precedente cōgelati ⁊ impinguati indurant̄ humores ⁊ faciūt tumores: nam frigidi similiter operant̄. Oportet igitur diligēter cōsiderare ⁊ cognoscere de his que precesserūt ⁊ ex cōpetētibus signis ingrere: ⁊ maxime vniuscuiusqʒ distemperātia cōsiderāda est: ⁊ sic oportet adhibere adiutoria: nam ex nimia fit tristitia: aut sollicitudine p̄cedente: sed ex labore vel disciplina [kk] aut si paruo cibo aut potu vtant̄ similiter calido. Hec eniʒ omnia cognoscere opʒ: vnde duritia vel ex qua generata est causa. Nam duritia magis ex discotis [ll] fit humorib⁹ ⁊ distēperatis. Necesse est ergo in tali passione ex tepidis ⁊ tēperatis qualitatibus adiutoria ministrare ⁊ non que calefaciūt semper fortiter. Quibusdā aūt ex frigore duritia generat̄: ⁊ quoniaʒ sic se habent non opʒ differri. Dictum est aūt al's ab Aristotele: ⁊ ab alys vtilissimis viris: qr [mm] vnaqueqʒ res cōgelatur ⁊ sic indurescit. Ecōtrario ergo congelationē factam soluere opʒ: vtputa si ex calore aut siccitate cōstringatur necesse est ex his que humectant ⁊ infrigidāt resoluat̄ duritia: quemadmoduʒ videmus de sale ⁊ nitro fieri: hec eniʒ magis ex calore desiccantur ⁊ indurescūt sed in aqua missa soluunt̄. Quēadmodum ⁊ que congelātur ex frigore ab igne vel sole resoluunt̄: sicut videm⁹ fieri in crystallo ⁊ glacie ⁊ niue quomodo a sole vel igne resoluunt̄. Scio igitur me duritias viscerum cuʒ his rebus que humectant ⁊ temperāt sanasse quale est balneū ⁊ hydroleon. i. aqua ⁊ oleo humectāte: sʒ ⁊ oleo rosato: ⁊ camomillino vsus sum. Silr aūt ⁊ embrocis sicut ⁊ in alys [nn] duritys de nardo ⁊ glaucino [oo] oleo ⁊ anhetino ⁊ marciaton: ⁊ alys silib⁹. Nā ⁊ dietā adhiberi calidā. i. cibum cū pipere ⁊ aniso condire feci ⁊ alis

aa .i. odoriferuz mitigatiuū Ia. in vbo myrra.

bb .i. vini.

cc A loco.

dd .i. rubee.

ee Sūt inunctiones seu salsamēta in qbus mor selli iungūt Ia.

ff .i. fruct⁹ iunipi

gg Sapa est vinū coctuʒ vsqʒ ad cōsumptionem duarū partuʒ.

hh Est pōdus vncie vnius ⁊.s.

ii .i. decoctione.

kk .i. nimia exercitatione ad studium.

ll .i. adustis.

mm Ue.

nn .s. a cā frida.

oo A glaucio .i. memithe dicitū Iañ.

bis sillia que huiꝰ sunt ṽtute. Et potiones de spice nardi vel alia antidota que extenuant ⁊ calefaciunt.

¶ De acida eructatione stomachi. Caplm. XLVIII.

Acida enim eructatio in stõcho sepius fit. Que non solū de frigore: sed ⁊ de calore ↄtingere solet. Nā multi medicoꝝ de frigore tm̄ stomachi hoc fieri credūt vnde semper calidiora eis adhibēt adiutoria. Uidemus enim multis ēt patiētes frigidis iuuatos fuisse cibis qui ledebanꝫ calidis cibis: vnde ⁊ vinū acidat [a] aliquātis in stõcho ⁊ calidiora ppomata [b] que de pipere ⁊ aniso fiūt. Propter qd talia remouētes ecōtrario iussimꝰ eos accipere calidā aquā multā ⁊ cibos euchimos ⁊ qui nō facile digeruntꝫ quales sunt steriles [c] ⁊ stermon [d] ⁊ vētres anserū ⁊ iuuēche [e] pedes cū pusta [f] ⁊ ysicia [g] ⁊ de piscibus orphos [h] ⁊ pectines ⁊ ostree nō cocte velociter huic passioni subueniūt vt neqȝ acidonicum eructēt neqȝ aliquā indigestionē patianꝫ. Nā quibꝰ de frigore frequēter acidat [i] stomachus cibos accipiant qui calefaciāt ⁊ flegma amputent. Uteris aūt in hac passione que. ℞. piperis. ʒ. j. anheti seminis. ʒ. iiij. cymini. ʒ. iiij. teres ⁊ puluerem facies ⁊ dabis dormitum eunti coclearium vnum cum vino temperato.

a .i. acetosatur.
b .i. potiones.
c .i. intestina.
d .i. auis que dicitur grus.
e Juuenis vacce.
f .i. vino cocto.
g Est cibꝰ factus d extenuatibꝰ carnis porcine gallice foucher.
h Est piscis q ⁊ acerina dicitur orbasius.
i .i. acidus redit.

¶ De amaritudine oris. Caplm. XLIX.

Quemadmodum acidos ructus: sic ēt opȝ cognoscere qui os amarū habēt ⁊ non oibus mox que humectāt ⁊ infrigidāt vtātur. Eteniȝ spissis possunt abūdare humoribus a quibus cholʼa purgaꝫ ⁊ eleuari in supiori parte hec talia sentiunt in ore. Nā oēs q icterici sunt: possunt sentire amaritudineȝ: sed nō oēs frigidis iuuanꝫ cibis. Multi enim ydrogarū [k] ⁊ aliud huiꝰ mādūcādo multum iuuati sunt ita vt pfectius liberati ⁊ calore ⁊ amaritudine caruerint. Merito ergo hoc contingit qꝛ non ex vna causa fit ictericus. Alij enim ex flegmone epatis fiunt. Alij ex calida distēperātia vētris. Alij aūt ex viscosis ⁊ spissis humoribꝰ. Et isti oēs sanari non possunt nisi ab his que extenuare ⁊ calefacere possunt.

k ydrogarus est aquosus garus siue aquosuȝ alimuri ⁊ est salsa que fit ex piscibus salsis.

¶ De his qui satis spuunt ⁊ humidū habent stomachū. Caplm. L.

Oportet eos puidere iteruȝ qui multū spuunt: ⁊ nimis habēt humidū stomachū. Non enim omnibꝰ sub multa stomachi humectatione hec cōtingūt: qꝛ possibile est ⁊ ex calore cōtingere. Qui ergo ieiuni ⁊ modicū cibū accipiētes hoc frequēter patiunꝫ ⁊ nō pausant saliuā pyciēdo donec cibū accipiāt: manifestū est qꝛ calor resoluit qui in pfundo sunt humores. Nā ex calore fit saliuaruȝ effusio queadmodū in lignis ardētibus fit qñ ex ipsis defluit humor qui in ipsis est aquosus. Silr ⁊ in carnibꝰ fit qñ assanꝫ. Curare autē eos opȝ qui de calore multo saliuaruȝ effusione laborant cibos qui infrigidare possunt ⁊ non facile digeruntur dādo. Quemadmodū eos qui humectatione multa proyciunt saliuas ex his que calefaciunt ⁊ desiccant: qꝛ ↄ̃ria cōtrarijs curantur.

¶ De cholerica passione. Caplm. LI.

Quoniam quidē cholica passio acutissima est ⁊ syncopim acutissimā infert cū solutione ventris ⁊ vomice imoderata effusione ppter hoc diligēter ipsam passioneȝ opȝ cognoscere qualis est vt celerius subuenire possimus: qꝛ ante oēs passiones acutior est ⁊ cito interimit. In hac ergo passione si quocūqȝ mō differaꝫ curatio nō lesionē simplicē solā sed oino ⁊ corruptionē sepius infert. Opȝ ergo cognoscere φ cholica passio est imoderata pturbatio per vētris ⁊ vomitū effusiones cum molestia ⁊ turbatione stõchi ⁊ vētris. Non aūt existimet aliqs φ ppter hoc cholica passio vocetꝫ qꝛ cholerica [l] effusio est: sed qm̄ ex intestinis videtꝫ effusio per ventrē ⁊ os fieri materieruȝ. Intestina ṽo calidas vocāt antiqui: sicut dicit Homerus auctor dicēs cyoxa [m] alayora. Et deinde hanc passionē cholicā .i. intestinoꝝ appellāt [n]. Fit aūt nō ex vna causa: sȝ ex plimis. fit eni ex multo accepto cibo. Dum eniȝ cōcoquere nō valet corrūpitꝫ. Fit etiā ex qualitate sola: fit ⁊ ex mollibꝰ humoribus. Fit ⁊ de cibis ⁊ potibꝰ ⁊ maxime de his qui nō sunt apti stõcho q̃les sunt lymones ⁊ pinguia ⁊ dulcia: ⁊ oleū multuȝ in cibis ministratum. Fit enim ⁊ ex abūdantia cholerū [o] sursum vel deorsum irritata nā excrementiū [p]. Differt aūt a colica qꝛ in ea [q] nō habetur vsus [r] vētris. Fit aūt ⁊ ex aliqbus frigidis occasionibꝰ idest epithimatibꝰ aliqbus vt aque frigide multa lauatione. Aut si potata sit. Aut certe si superfundaꝫ aq̃ frigida. Hec aūt omnia considerantibꝰ nobis de curatione vniuscuiusqȝ eorum necesse est dicere.

l .i. humoris cholerici.
m Grecum est.
n Greci.
o Sola dici q hoc nomē cholera ipsi [illegible] est certum declina nomē neutri generis ⁊ sic habȝ cholerum in plurali.
p .i. expellentiū.
q .i. colica.
r .i. secessus.

¶ Curatio si ex plenitudine indigestorum ciboruȝ cholerica passio fuerit generata. Caplm. LII.

Si enim initiuȝ habeat ex cibis corruptis ⁊ nihil dignum exerciant vel emittāt per ventrē aut vomitū cū nausea ⁊ conatione: tūc festinare opȝ ea agere que magis puocēt vomitū. Qualis est mulsa que vtrūqȝ mouere pōt sine molestia ⁊ ventrē ⁊ vomitū: nā si ei in suauis sit ad bibendum mulsa aquā calidā bibat plurimū ⁊ coges vt vomat aut digitis aut pēna in ore missa donec oē qd intra euȝ est corruptū pyciat. Et cū tibi qcqd corruptū est omne [s] proiecisse visum fuerit: tūc ei puocādus est somnꝰ ⁊ reges ⁊ calefactio hypocūdriarū est adhibēda. Optimū etiā est ei de oleo dulci ⁊ calido vngi si estas est. Si autem hiems fuerit aut nardino [t] aut glaucino [u] aut marciaton [x] vteris. Et cū quieuerit euacuatio post somnum si nō febriat ad balneū duci iubebis. Et nutries paulatiȝ dādo cibos cauēs solā indigestionē. Et si aliqd tale nō contingat fieri qd impediat celerius ad cōsuetos cibos vt reuertaꝫ hortare. De plenitudine anteȝ ciboꝝ corruptorum facta passione ista non pprie nominaꝫ cholerica: sed additamentum ciborum.

s .i. totum.
t .i. oleo.
u Est glaucio qd est [illegible]
x Unguentū est.

¶ Curatio si ex qualitate vitiosa stõchi cholerica passio generetur. Caplm. LIII.

Quod si ex plenitudine corruptorū ciboruȝ non fuerit generata passio sed per euacuationeȝ vel defectione stomachi precedente fiat ea passio que proprie cholerica vocatur euacuatione incōmodo exīte p vētrē ⁊ vomitū vt diximus: opȝ adhiberi male hn̄ti ⁊ ibecilli stõcho que corroborare ⁊ reparare que dicta sunt possint. Dieta etiā ministranda est ⁊ panis bonꝰ cū vino aut cū myrtice [y] aut cū olfaco melle [z] aut palmaciano [&] aut feraptino [ʒ] maxime si nō febriūt laborātes: ⁊ si frigidi tibi eē videanꝫ ⁊ ibecilli virtute ⁊ comestiones [ꝫ] patiuntur. Isti enim sic habentes naturaliter ea costomachiā [aa] cū vomica patiūtur. Immoderate ergo comestiones cholericas faciūt passiones. si autem vomicas patiūtur ⁊ cathostomi [bb] sunt experimento cognosces. Qd si febriunt ⁊ etate

y .i. vino qd cum folijs myrti cōficitur. Jan.
z Olfaci mel fit ex mixtura duarū partiū mellis ⁊ vna vue acerbe. Dioscorides.
& Uino a loco.
ʒ A loco.
ꝫ .i. pruritū.
aa .i. malignam stomachi.
bb .i. mali [illegible] stomachi.

iam maiori sunt ⁊ non ex aqua frigida. sed magis ex
aliqua pinguedine: aut dulcibus: aut oleum multum
habentibus vt ex his cibis magis subuertatur stoma/
chus ⁊ habeat ructus fumosos qd̄ [g] carbūculus vocat:
nō opȝ eis panē in vino infusuȝ dari ſȝ ī. olfacio [h] mel/
le aut in cibariaticon qd̄ vocat aut ex hydromelle aut
ex oxycrato [c] aut hydrorosato [d]: dabis ⁊ etiam sorberē
ex eo iubebis. Qd̄ si pmāserit vomitus vel si amplius
adhuc fiat mente decoctionē ei potui dabis qd̄ maxi/
mū est adiutoriū. Et si stōchū habeat imbecilleȝ ⁊ ad/
huc nāliter vtilior est huic passioni. si aūt deficiat virt⁹
⁊ extreme ptes. i. man⁹ ⁊ pedes sint frigide ⁊ spasmi ⁊
strophi [e] fiāt: bonū est vinum adbiberi vel admisceri
apocimati [f]. ⁊ multos scio de sola vini potione iā despe
ratos liberatos a piculo fuisse: opȝ etiā fricari que sunt
fricāda loca cuȝ oleo yrino aut nard. aut sicionio [g] aut
ex aliquo acopo [h] que ad ɔctiones neruoꝝ faciunt vel
ad frigores: opȝ aūt extrinsecus cataplasmata adhibe/
ri. sunt aūt vtilia ⁊ maxime eis qui nō continēt cibos.
qualia sunt panis siligineus in aqua coctus addito mi/
lino oleo [i]. similr ⁊ alphita [k] in vino myrtino cocta: qd̄
si myrtice nō affuerint in vino dabis aut de palmacia/
no [l] aut tyro [m] aut serapino [n] vbi absinthiū pōticū de/
coctū sit ⁊ rose ⁊ mala cydonia ⁊ dactyli: succū etiā pal
mitis teneraꝝ vitiū: ⁊ sic postea coques alphitā cui ad/
des masticē ⁊ oleū milinū. Hec oīa ad hec sunt vtilia.
Cōfortant eniȝ ⁊ nō pmittūt ascēdere ibidē aliqd aliō
de hoc humore vt ibidē cōfluat. Multa eni sunt dicta
ab antiqs epithimata ad tales passiones ex quib⁹ nos
experimētatū habem⁹ qd̄. ℞. ynācy [o]. ʒ. ij. olfacy [p]. ʒ.
iiij. achatie rose sicce. añ. ʒ. viij. galle asiane. ʒ. iiij. dacty
loꝝ ʒ. vj. vini austeri: qd̄ sufficit. olei myrtini cere. añ.
ʒ. xvj. picis ʒ. xij. hoc enim epaticis ⁊ dissentericis ⁊ q
cibū nō possunt cōtinere ⁊ vomitū patiētibus optime
facit. Si aūt astrophe [q] ⁊ tēture fuerint facte multa vē
tositate collecta in vētre rōnabile est vētosas suppo/
nere: nō enim mitigāt sed ⁊ mirifice iuuāt. Prestant ⁊
illis qui nō cōtinēt cibū ⁊ mox cū apposite fuerint in
stomacho patiētis ⁊ violēter fuerit abstracte ⁊ huc ⁊ il
luc ducte, phibēt fieri vomitū: ⁊ adhuc etiā ibideȝ diu
imorate ⁊ digestionē faciūt ciboꝝ ⁊ ventrē plus q̄ dȝ
solutū cōstringūt. melius aūt fiet si calide ponant sine
scarificatione. Si aūt inflāmatio aliq̄ diuturna fuerit
⁊ scirodis [r] in precordijs fuerit facta: tunc etiam scari/
ficatione si vtaris nihil nocebit: sed magis iuuabit.

## Si ex cholerum plenitudine cholerica passio gnēr. Caplm. LIIII.

Si ex plenitudine cholerum effusio ni/
mia ventris cū vomitu fiat: signa
hec sunt. Mordicatio: ⁊ calor in ventre ⁊
pcordijs est nimis. Sūt etiā ⁊ ea que p vē/
trem serunt vel per vomitum oīa cholica
cum siti nimia ⁊ lingue asperitate. Et maxime si estas
fuerit ⁊ anteq̄ pateret cibis calis vsus est vl cholicis
multos magis ex his erit tibi certa cognitio q̄ ex ple/
nitudine cholerum generata fuerit passio.

## Curatio. Caplm. LV.

Curari ergo opȝ hanc passionē frigi/
dis ⁊ humidis reb⁹ virtutem
habētibus in potione ⁊ cibis: ſȝ ⁊ cataplas/
mata ⁊ cerotū ⁊ epithimata ex his simibus
substātijs existētibus vtēda sunt. Ptisane
ergo succus frigidus potatus vtilissimus est: ⁊ lactuce
date cū modico aceto silr infrigidāt. silr aūt ⁊ intibe [s]
troxiuie [t]. ⁊ magis panis in aq̄ frigida infusus dandus
est: ⁊ pectines ⁊ cyriacia lauata sepius ⁊ steriles ⁊ ster/
mon [u] ⁊ astacus [x] his coctus: ⁊ pisces duras carnes ha/
bentes ⁊ magis de ipsis facta ysicia [y]. De anserib⁹ do
⁊ pullis ⁊ gallinis vētriculi dandi sunt. De pomis do
que bene matura sunt ⁊ mediocriter stiptica sunt offe/
renda: ⁊ maxie mela [z] ⁊ pira ⁊ malagranata ⁊ vue que
pepēderūt. ex tragimatib⁹ [⁊] do castanee: dabis etiā po
tionē aque frigide nō de subito aut de semel ſȝ paula/
tim ⁊ sepe ⁊ magis in medio cibo. Qd̄ si nimio syntho/
mate ministrante infirmiorē ɔtingat eē vtutē nō alie/
nū est hydromel aut olfacomel [ɔ] eis dare aut certe mo
dicū vini sabinēsis [p] aut cinidion [aa]. Nā si insomnieta
tē patiant ppter nimiā exagitationē vel siccitatem ne
alienent minus est dandum vinum: sed optimum est
tunc eis dare diacodion qd̄ de cretica sapa fit. Et cum
aliq̄tulum dormierit admiscēduȝ est modicum de su/
pradictis potionib⁹. Supponēda sunt quoqȝ hypoci/
drys aygon [bb] ⁊ lactuca cū micis panis tritis ⁊ oleo ro
sato admixto cataplasma impōnes: sed ⁊ cerotū ex his
ɔfectū mirifice iuuat: ⁊ si tēpus exigit vt admisceas de
vitiū palmitib⁹ succos expressos melius iuuat: ⁊ si olfa
ciū aut poligoniū [cc] addas fortius iuuat. hoc eniȝ cero
tum infrigidat ⁊ ɔfortat ⁊ reprimit q fluit humorē in
stomacho ⁊ ɔstringit vētrē ⁊ tēperat ⁊ appetitū cibo/
rum excitat. Hec [dd] ergo oīa ⁊ alia multa facere [ee] pōt
si qs illud diligēter ɔficiat hoc mō [ff]. Hec igit adiuto/
ria semp adhiberi opȝ qbus nimius ⁊ frequēs est vo/
mitus: ⁊ frequens fit ventris effusio ⁊ spasmo ⁊ synco/
pi laborāt: ita vt ad periculū veniāt egroti. Nā vt dixi
ad vomitū: aut fluxū vētris h̄ mō mirifice succurrit.

## Curatio ad eos quibus paruus fit vomitus aut ven tris fluxus. Caplm. LVI.

Si enim cholica passio paruā fecerit
vomicā: aut ventris effusio/
nē. Sed tm̄ irritata nā non satis fundat ni/
hil est incōgruū purgationeȝ adhiberi: vt
purget humor cholericus per vētrē: ⁊ ma
xime si recēs est cā: ⁊ nō cōsuetus fuerit antea purga/
re vētrem catartico ⁊ distulit. Utiliter aūt ad hec face
re pt ⁊ sine aliq̄ molestia scamonee opos [gg] ⁊ pusta [hh]
datus cū succo mēthe aut cū hydrorosato [ii] ⁊ rodomel
le [kk]. Et si tibi visum fuerit stomachi aut ventris tuni/
cas imbibitas esse humore cholerico ⁊ exinde irritari
vomitum aut ventris solutionem fieri pigram antido
tum dabis admixto diagredio fm virtutem infirmā/
tis. His igitur vtile est ⁊ non timebis qui talia patiun/
tur purgare. Purgatione quidem facta ⁊ omni super/
fluitate humorum deposita vt non iam amplius hu/
mor in ventreȝ ⁊ nausee cōfestim pausent necesse est.
Tunc ministrādi sunt cibi paulatim qui nō facile cor/
rumpant: sed sint vtiles ad custodiā sanitatis infirmā/
tis. Sciri aūt oportet q̄ maxime quidē omnib⁹ q cho/
lerum [ll] sustinent passionē manibus calidis ⁊ mitibus
adhibēda est frequēs fricatio. Et ligaturas partiuȝ ex/
tremarū opȝ fieri. Et si vētris vget effusio in brachijs
⁊ coxis adhibēde sunt ligature. Si aūt vomitibus am
plius exagitantur in inferioribus partibus magis. i. in
tybijs ⁊ talis [mm] ligature sunt faciēde. Qd̄ si frigide ef/
ficiant manus ⁊ pedes aut spasmos patiant si nō phi
beat virtus in aqua calida eis man⁹ ⁊ pedes dimittēs
tādiu fomētabis donec detumescant loca ⁊ nimis ru/
bea fiāt. Post fomētationem aūt lanis inuolue vt non
frigescant. Iterum autem hoc magis faciendum est
quando vomitus vget ⁊ materia videtur superiora
petere brachia: iterum oportet fortiter fomentari quē

[Right margin notes:]
v. i. grues.
x. i. cācer.
y Cibus fact⁹ de pēdib⁹ porcorū aut grossorū pisciū gallice souchet.
z Est fruct⁹ suauis gustu maior pipere. Iañ.
⁊ Tragimata sūt fruct⁹ maxime hñtes testas qui comeduntur in secūdis mensis vt nuces auellane ⁊c̄.
ɔ Fit ex duabus ptibus mellis ⁊ vna parte vue acerbe Iañ.
p A loco.
aa A loco.
bb. i. semperuiua.
cc Est virga pastoris Iañ. aliq dicūt q̄ est bursa pastoris.
dd Opera.
ee. Dictū cerotū
ff. s. supradicto.
gg. i. succus.
hh. i. aceto aqua mixto Iañ.
ii. i. aqua ros.
kk. i. rosato mel le.
ll. i. cholericā.
mm. i. calcaneis.

[Left margin notes, partly cut off:]
...turae. s.
...por⁹ glȝ g... vini fit vt ...mūa ⁊ me... Iañ.
...aceto aque ...mixto Iañ.
...aqua ros.
...uersiōes seu ...uolutiōes ite...noꝝ cum tor...minibus.
...decoctioni ...
...de radice ...
...Iañ.
...scopū est ...
...sine ⁊ copos ...
...decoctionijs.
...farina ordei.
...vino sic di...
...loco.
...A loco.
...A loco.
...flore vitis ...
...Iañ.
...succi vuaruȝ ...imaturarum. Iañ.
...subuersio/ ...ventositatum.

admodum ꝛ si vēter vigeat cōtrario facere vt pedes fomentent̄. Hec ergo omnia faciēda sunt vt diximus.

## De epatis flegmone. Caplm. LVII.

Quemadmodum oēs inflammatōes de calido ꝛ frigido sanguine in toto corpore generant̄: sic etiā ꝛ in epate ab omnib⁹ fieri sapientibus dictū est. Quomodo autem oporteat agnoscere: aut discernere seu in ipso epate cōtingat inflāmatio seu in partib⁹ epatis siue in tunicis ipsius aut in aliquibus locis sit qui extrinsecus circompositi sunt ꝯsiderari opꝫ. Neqꝫ enim mox febris sit nisi aliqua inflāmatio sit in epate. Itē ꝯtēplari opꝫ ꝛ perquirere seu cirta epatis patiat̄: quā nos gilbim dicimus: siue sima quā nos cōcauū epatis gilbū dicim⁹: aut pariter ambe partes inflāmationē patiant̄. Si enī hec oīa cognoscunt̄ vel determinant̄ curatio fit citata: ꝛ sine aliquo impedimento adhibentur adiutoria.

## Signa si in cirta epatis flegmon fuerit. Ca. LVIII.

Si ergo in cirta [a] epatis magis ꝙ alibi fiat facile hꝫ cognī: ꝛ maxie si in magnū venerit tumorē. Tūc et febres sunt causonides cū vomitu choleruꝫ. Et sepius vidi ꝙ yodis [b] ꝛ dolor vsqꝫ ad iuguluꝫ venit: ꝛ tussis mouet̄: ꝛ coangustātur ꝑcordia. Et grauat̄ amplius locus ꝙ dolor [c] ꝯsistat. Sit etiaꝫ ꝛ in tunicis epatis flegmon vel in venis que circa epar sunt quibus acutissimi dolores sunt plus ꝙ si in ipso epate sint. His etiaꝫ signis inflāmatio in cirta [d] epatis esse cognoscit̄ ꝛ visu vel tactu vel alijs supradictis signis. Qđ si nō grandē ꝯtigerit esse flegmonē sed paruū difficilius cognoscet̄. Neqꝫ eniꝫ mox febris fit nisi aliqua [e] opeprecio extēdat̄ magnitudine. Neqꝫ eniꝫ oculis ꝑspicit̄. Neqꝫ tactu manifestius poterit sciri. Sed est eius cognitio ex alijs signis. Si ergo perspiciatur a nobis respirare fortius infirmus ꝛ grauitatē in ea sentitur parte cū dolore: sciēdū est inflāmationē aliquātulam in ipso aut in cirta ipsum esse epar.

a .i. gilbo.
b .i. virius vł lege loco de yodis pondus.
c .i. dolor est magis granatiuus ꝙ acut⁹ pp isensibilitatē epatis
d .i. gilbo.
e .i. notabil.

## Signa si in sima epatis fuerit inflāmatio. Ca. LIX.

Signa si in sima epatis fuerit flegmon gñatus hoc mō cognoscet̄. Mox enim in initio in inferioribus partibus magis videt̄ esse tumor ꝙ in superioribus. Angustias quoqꝫ cū defectione animi patit̄. Nec corpus reficit̄: sed pallidū efficit̄ ꝛ extenuat̄. Corpore infrigidato igit̄ ꝛ hydrops sequitur. Hoc enim modo in sima epatis inflāmationeꝫ oportet discernere a cirta [f] epatis.

f .i. gilbo.

## Signa si in musculis epatis flegmō fuerit. Ca. LX.

In musculis autē vel tunicis aut venis que in epate vel circa epar sunt inflāmationes his cognoscēde sunt signis. Neqꝫ enim fiunt supradicta synthomata sed ꝫm directioneꝫ [g] ipsaꝫ adhuc videt̄ ꝯtinēs scematiçare [h] in musculis flegmon ꝛ extrinsecus manifestius subiacet [i]. Et non sic quemadmodum in finis interius positus est.

g .i. cum eger erigitur.
h .i. figurā ostendere.
i Visui.

## Curatio de flegmone epatis. Caplm. LXI.

Ante ergo oīa toti⁹ corporis faciēda est ꝓudentia. Qđ si sanguinis abūdātia fuerit prius opꝫ detractionē sanguinis fieri sine aliqua dilatione de brachio dextro q̄ est vena subterior [k]. Si aūt impossibile sit ipsaꝫ incidere media est tangenda vena. Qui enim negligūt hoc facere in magnū incidunt periculū. Necesse est enim vt putrescēte mā aut vulnus fiat aut in sciron [l] insanabilē cōuertat̄. Propterea ergo cauere opꝫ ante oīa ne aut cataplasma aut fomētatio anteꝙ sanguis detrahat̄ adhibeat̄. Pri⁹ ergo flobothomari opꝫ. In scđis [m] ꝟo purgato corpore dieta eis ordinanda est per quam mitigari possit ꝛ nihil in se mordicationis habeat aut aliquā acredinē ꝛ maxime in initio: feruēte enī inflāmatiōe nihil tale suffert epar: ꝓpter qđ melius est oēm vim [n] remoueri qꝛ cōstipat̄ magis reumatiçat ꝛ augmētet̄ inflāmatio. Dādus est ergo succus ptisane qui ꝓducere ꝛ relaxare cōstipata loca possit ꝛ ardentē tēperare flegmonē. Siliꝗ aūt ꝛ auena dāda est: aut amigdale ad edendū offerende sunt. Oua aūt sunt ꝓhibēda ꝓpter qđ liquor eoruꝫ pinguis est ꝛ inflāmationē faciūt maioreꝫ. Micas ꝟo panis aut lauatas aut coctas accipiāt sed nō multum. Alia aūt oīa frumētosa [o] ꝓhiberi opꝫ qualia sunt simila [p] ꝛ hydrie [q] que vocant̄ pultes ꝛ placēte. Et oīa pinguia vel que greci ostraco derina [r] vocāt ꝑter echinū [s] ꝛ modicū pectinis. Et hec tūc dabis qñ causa cholica esse videbit̄ ꝛ sitim vel insomnietateꝫ patiunt̄ ꝛ inflāmatio nimis calida ꝛ crisi pilatodis erit. Dāda quoqꝫ erit tūc ꝛ intiba [t] ꝛ troxyme [u] satis eis vtilissime erunt ꝛ cicorea ꝛ succ⁹ ꝛ molles blete ꝛ pipiones ꝛ piscis instellatus. Dulcia aūt oīa fugiēda sunt: amplius enī augmentāt ꝛ in tumorē nimiꝫ eleuata videmus viscera nō solū in hoībus sed in gallinis ꝛ in suibus ꝛ in oībus irrationabilib⁹ aīalibus pro qua re fugere opꝫ dulcia. Sed ꝛ stiptica sīr: hec eniꝫ obcludūt ꝛ collectos indurāt tumores ꝛ difficile digerunt̄. Unde neqꝫ malagranata sunt danda neqꝫ aliud aliqđ pomū. Neqꝫ vinum dari opꝫ ꝛ maxime ignitum omnino patienti flegmonem. Uinum aūt qđ nō est stipticum vtilissimum est his qui anfraxim solam absqꝫ flegmone habuerint. Sufficiant hec de dieta dixisse.

k .i. basilica.
l .i. duritiam.
m .i. secundo.
n .i. violentiam.
o .i. de frumento facta.
p Farina tritici .s.
q Hydrie sūt de ... qđ tn .i. sicut fila lōga que fiūt ex pasta azimā. Jaā.
r Sunt teste plsces vt conche ꝛ ostree Jaā.
s Echin⁹ a Plinio vocatur piscis qdā qui cū nam adheserit ipsaꝫ imobilem reddit: dicunt qdā ꝙ est ericius marinus.
t .i. endiua Jaā.
u .i. endiua siluaris Jaā.

## De potionibus ꝛ apoçimatibus. Caplm. LXII.

Pro causa [x] igitur adiutoria danda sunt. In ꝑmis qdem alique potiones simplices quales sunt apoçimata que fiūt de apij radicib⁹. Sꝫ ꝛ opꝫ dari oxymel vbi ceperit digestio fieri flegmonis etenim furādo mām per vrinas subtrahit. Et tumor minor efficit̄. Et si tibi visum fuerit febre minore iam facta ꝛ digestionis apparētibus signis securus dabis que amplius incidere vel extenuare ꝛ apire possunt qualia sunt assarū ꝛ reuponticū ꝛ nardus [y] celtica. Cōposita ꝟo sūt dāda vbi iā digesta sūt hñ oīa ꝛ maturata est passio: ipa enī soluūt fil̄ ꝛ flegmōes ꝛ duritias molliūt ꝛ digerūt: ꝛ maximas anfraxes que sine febre sunt apiendo cōstipatos poros soluūt ꝛ purgāt. Quorum cōfectiones necesse est vt subterius exponant̄.

x .i. ꝫm cām.
y .i. spica.

## Signa anfraxis epatis. Caplm. LXIII.

Cognosces aūt anfraxim in epate factā his signis. Dolores enim cuꝫ grauitate ꝛ tensione in parte sime epatis fiunt ita vt ex aliquo pondere grauata pars dextra sentiatur. Et neqꝫ febres habent neqꝫ calor apparet in ipsis locis.

## Curatio anfraxis epatis. Caplm. LXIIII.

Cum ergo cognoueris constipatū epar humoribus eē potiones dande sunt ꝛ extrinsecus adiutoria sunt adhibenda ea que incidere ꝛ extenuare possunt. Que etiam ꝛ scyrominibus [z] inchoantibus in epate persuadeo adhiberi.

z .i. duriciebus.

De scyrosi

¶ De scyrosi epatis. Cap. LXV.

Qui enim scyron patiunt̄ p̄us eis vti opꝫ que malaxare duritiam valeāt Et cū bn̄ resoluta ⁊ malaxata fuerit ea q̄ cōstipata ibidez fuerat mā opꝰ bis bꝫ que adaperiāt ꝯstipata loca ⁊ sic digerāt vel educant. Nā siqs adhibuerit medicamenta que cōstipata digerāt anteq̄ꝫ tumor malaxet̄. Jsti statiz iuuare vident̄ si aliqd qđ subtile est exinde detrahendo disgresserūt ⁊ postmodū remanēte eo qđ spissum est nihil iuuari pūt. desiccati enim humores vel excocti sicut lapis efficiunt̄ ⁊ postmodū nullo mō digeruntur. Dicemus ergo vniuscuiusqꝫ passionis qualia expediunt ad flegmonem.

¶ De epithimatibus ⁊ cataplasmatibus ad flegmonē ⁊ ad anfraxim ⁊ ad scyrosim. Cap. LXVI.

Dicemus igitur primo ad singulas passiones qualia extrinsecus expediat adhiberi inflāmatis locis aut anfraxim patientibus vel scyrosim[a] habentibus. Cataplasma enim impones epati inflāmato de malis cydonijs cūꝫ farina ordei ⁊ fenugreci coctis. Corroborat eni ⁊ digestionē flegmonis facit ⁊ malaxat duritias. Ad maxias aūt flegmones ex qbus ⁊ stomachus patit̄ ⁊ latera tensa sunt dactylos sine ossibus suis diligēter tritos cū equali ceroto de oleo roſ. facto: in pila diligenter teres donec se colligāt cui modicū olei roſ. distillās ꝯficies ⁊ vteris. ¶ Itē aliud cerotū qđ bn̄ facit ad hec. Armoniaci cere. añ. ʒ. lxxx. croci. ʒ. iiij. olei ciprini cotilā vnā cerotū refrigera ⁊ supmittes alijs ⁊ bn̄ facit. ¶ Itē aliud epithima ad nō satis calidas flegmones. Sansuci[b] viridis. ʒ. xxiiij. libani. ʒ. iiij. cere. ʒ. xvj. resine pithimie. ʒ. xvj. olei ciprini cotilas. vj. mellis cotilas[c]. iiij. que resoluēda sunt resolues sicca teres ⁊ resoluta suppones. ¶ Itē aliud epithima ad maximas flegmones nō solūꝫ musculoꝝ: ſꝫ epatis ipsius vtilissimū est nimis ⁊ a multis expimētatū. Absinthij comarū nardi[d] celtice croci asari. añ. ʒ. j. ireos smirnis[e] storacis bdellij armoniaci thimiamatos[f] añ. ʒ. ij. medulle vituli. ʒ. iiij. cōficies ⁊ vteris. ¶ Itē apolocantis[g] epithima satis bonū facit ad ea que ⁊ supra. ℞. cere. ʒ. lxxx. terebētine. ʒ. xl. mānis[h] libani. ʒ. xl. fecū irini olei armoniaci thimiamatos[i] añ. ʒ. lxxx. tūdes i mortario ⁊ mortariū de olei irini fece vnges ⁊ facies captarion[k] ⁊ vteris. Epithima Galeni ad flegmonez epatis aloe. ʒ. iiij. masticis. ʒ. iiij. cere. ʒ. ij. ordei nardini siue melini[l]. ʒ. ij. Qđ si toneticū[m] plus volueris facere aloe mitte. ʒ. j. h̄ eni ⁊ stomachi ⁊ epatis flegmonē sanat. Queadmoduz ⁊ diapsicō ⁊ diamellilotū. ¶ Itē epithima ad scyrosiꝫ maiorē epatis que sine febre est. Ad eos vō qbꝰ absqꝫ febribꝰ tumores ⁊ durities in epate sunt ⁊ diuturne scyrodes sunt bn̄ facit emplastrū aminonis[n] ⁊ ariobarsanes[o] ⁊ qđ vocat̄ elladicō[p] ⁊ coptaria[q] oīa. Et graphagia[r] eoꝝ qbus nos vsi sumus: quoꝝ nos expimentū habemꝰ tradimꝰ vobis. ¶ Epaticū optimū qđ facit spleneticis ⁊ stomachū durū extēsuz habētibꝰ. Utilissimū quoqꝫ est h̄ medicamē ⁊ laudabile ad molliendū vl ad malaxādas duritias: vt nulla sit necīa recorporatiua[s] curatio. ℞: hec cere. ʒ. xxv. sansuci[t]. ʒ. l. piperis albi. ʒ. j. nitri. ʒ. viij. fenugreci pesosmieni[u]. ʒ. l. terebētine. ʒ. lxxxv. olei cipri. lib. j. vini cotilā[x] vnā. Sicca quoqꝫ tūdes ⁊ cernes ⁊ infundes in vino tribꝰ diebus ⁊ sic teres ⁊ resolues que resoluēda sunt ⁊ in mortario supmittes ⁊ malaxabis diligēter ⁊ repones: ⁊ cū opus fuerit admiscebis[y] medicaminis. ʒ. iij. ceroti de oleo rosato facti alias. ʒ. iij. pmisces ⁊ vteris. ¶ Item epithima enodis qđ facit ad flegmonem epatis ⁊ stomacho bn̄ facit. ℞. croci. ʒ. j. ⁊ ß. bdellij. ʒ. ix. aloes. ʒ. ij. smirnis[z]. ʒ. ij. folij. ʒ. j. ppoleos[&]. ʒ. iij. terebētine. ʒ. iij. libani. ʒ. ij. storacis. ʒ. iij. masticis. ʒ. ij. ⁊ ß. spicenardi. ʒ. j. cardamomi. ʒ. ij. ydiocri[?] crocimagmatos[?]. ʒ. j. ⁊ ß. armoniaci thimiamatos[aa]. ʒ. vj. cere. lib. j. Colofonie. lib. ij. oppobalsami. ʒ. vj. dactyloꝝ. ʒ. vj. Nescio an h̄ melius possit inueniri ad duritias resoluēdas ⁊ ad frigidas passiones curandas ⁊ vtilius isto. ¶ Itē aliud malagma[bb] coptō[cc] qđ facit ad duritias resoluēdas ita vt exoluat ⁊ digerat scyrodes ⁊[dd] duritias oēs epatis ⁊ stomachi. ℞. propoleos[ee]. ʒ. vj. storacis. ʒ. ij. masticis. ʒ. j. terebentine. ʒ. iiij. olei nardini fecum quod sufficit tundes ⁊ vteris.

y .i. cū vnc. iij. huius medicaminis admiscebis vnc. iij. ceroti.
z .i. myrre.
& .i. sordities alvearꝝ apū. s. cera sordida.
? Trocisci sunt.
? Trocisci sunt aut sex ceroti.
aa .i. fecis storacis.
bb .i. mollitiuuz.
cc .i. incisiuum.
dd Pro .i.
ee .i. fecis cere.

¶ De potionibus ⁊ antidotis ad epatis passiones. Capłm. LXVII.

Potiones vel antidota quoꝝ expimēta habemꝰ ad epatis cām scripta tradimus. Epatica enim athanasia[ff] vocat̄: dat̄ ēt ad nefreticos[gg] ⁊ ictericos facit: mouet ēt sudores. ℞. cinamomi. ʒ. ij. cassie[hh] smirnis[ii] sgnāti. añ. ʒ. j. mellis attici[kk] qđ sufficit: dosis eius ad fabe grosse in alias grece magnitudinē. Febricitātibꝰ dādū: cū hydromellito. Nō expedit aūt h̄ antidotū dari his qui calida sunt tēperātia: ſꝫ magis his qui frigida ⁊ humida sunt tēperantia. ¶ Itē trociscus faciens epaticis ⁊ ictericis anheti seminis apij seminis asari amigdale amare ⁊ purgate absinthij. añ. ʒ. iiij. cū aqua conficies ⁊ fac trociscos dracmeos: ⁊ dabis cū aqua bibere. ¶ Itē ad flegmones epatis camomilla cū vino ⁊ melle data cōfestim oēm flegmonē sanat. ¶ Itē antidotū ad magnos flegmones ⁊ anfraxim epatis ⁊ scyrodes passiones expimentatū est pipis. ʒ. j. ⁊ ß. spicenardi. ℈. ij. aloe. ℈. vj. fenugreci. ℈. vj. asari ellebori. añ. ℈. vj. mellis librāꝫ vnā. dosis aūt coclearīū vnū cū ꝯdita. hoc. n. facit bn̄ vbi nō est calida distēperātia: sed magis vbi pingues ⁊ glutinosi sunt hūores solū anfraxiꝫ faciētes. ¶ Iteꝫ puluis ad anfraxiꝫ epatis pbatus quē sepius dedi costi. ʒ. iiij. eupatorij. ʒ. iiij. pipis. ʒ. ij. facies aūt puluerē ⁊ dabis tribus diebꝰ in vino ascalionis[ll] coclearīū vnū mēsuꝫ[mm]. Et q accipit iacet in latere dextro hora media: ⁊ sero silr̄. accipiat. Abstineat ergo qui accipit h̄ adiutorīū ab aceto ⁊ balneo ⁊ leguminibꝰ oībus ⁊ rapis ⁊ quecūqꝫ vētositatē pn̄t gn̄are. ¶ Iteꝫ aliud ad epatis ⁊ splenis anfraxim[nn] nimiā qđ duritias mollit magis ⁊ resoluit armoniaci[oo] thimiamatos. ℈. iiij. libani. ℈. ij. dabis aūt in cōdito diebus tribus ⁊ bn̄ faciet: semp eniꝫ viscosos humores effectos per ventreꝫ euacuat ⁊ q hydropici futuri sunt liberant̄ cōprehēsiaꝫ a passione. h̄ eniꝫ experimētatū ego sepius habeo: ¶ Itē aliud ad epatis anfraxiꝫ capparis radicis. ℈. iiij. croci. ℈. ij. tūdes ⁊ cernes ⁊ dabis eis qui sine febre sunt cū vino. Febriētibꝰ aūt cū aq̄ calida. ¶ Iteꝫ aliud costi fenugreci pipis leporis fimi oīa eqs pōderibus tūdes ⁊ cernes: ⁊ dabis coclearīū vnū bis q sine febre sūt cū vino: febriētibꝰ cū aq̄ calida ⁊ iaceat q biberit in latere dextro manu dextra sub capite posita ⁊ extensa hora media. ¶ Itē diabaccanū. ℞. baccarū lauri. ʒ. j. costi. ʒ. j. folij. ℈. viij. pipis alb. ℈. x. spice nardi. ʒ. vj. mellꝭ qđ sufficit: dabis aūt quotidie coclearīuꝫ vnū cū cōdito in balneo. ⁊ h̄ eniꝫ expimētatū est: maxime enim hec potio facit ad eos quibus de pingui ⁊

ff Confectio est.
gg .i. dolentes renes:
hh Lignee.
ii .i. myrre.
kk .i. athenīēsis.
ll A loco.
mm .i. mensuratum.
nn .i. oppilationem.
oo .i. odoriferi: ⁊ sic est adiectiuū de li armoniaci vel expone thimiamatos .i. fecis storacis.

spisso humore fit anfraxis[a]. Interponamus simplicia adiutoria oribasij auctoris vel a diversis nobilib⁹ viris pbata adiutoria ad epar. Agni sp̄ma[b] ad ciro-minon[c] epatis iuuat & cōstipata aperit centauree minoris succus potatus & extrinsecus appositus iuuat. Plātaginis radices sicce & folia & magis semen ipsi⁹ iuuat. & in aspsgus: idest macātinus: & maxie radices & semen ipsi⁹ iuuat. Slicidis radix q̄ pionia dr̄ silr facit. & lauri arboris de radicib⁹ cortex in vino odorifero potat⁹ obolo[d] vno. Eritridanū quā latini rubeā vocāt radix eius potata iuuat. Eupatoriū potui datū virtez epati reddit & cōfortat eū. Lupinoꝝ apoçima cuꝫ rutha trita & pipe potui datū & de farina lupinoꝝ cataplasma ipositū iuuat ireos pistachie fruct⁹ prassissiō amigdale & dragō tee radices iuuant & purgant ex visceribus pingues & oēs spissos humores extenuāt. Capsta poliū camedreos loca cōstipata apit & extenuat pingues hūores. Ampelon prassion[e] agaric⁹ anthen⁹ quā & camomillā vocant hypocūdria iuuant sup oīa.

Itēq; purgāt simā epatis polypodiū herba mercurialis mixta cū elacteride[f] cū oxymelle. camelea[g] cū absinthio & hydromelle potata. succus brasice datus. nitrū cū mulsa potatū. ciclsminis radix. lupinoꝝ apoçima. oleū mel & nitrū. lactis serū. galli vetusti ius. ciceris ius. hec ēt iuuant diuturnos flegmones qui sunt in sima epatis. Que purgāt cirtū[h] epatis nardus celtica potata. amomi apoçima. squinantū achori radix agaricus cū vino & melle potatus. Gentiana cū aq̄ potata. vini albi folia cuꝫ mulsa. Lauri radicū cortices cū vino oboli tres potati. reuponticū glicirie[i] succus cū sapa. Quinque folij radicis succ⁹ agni sp̄ma[k]. daucus cretic⁹. apij semē & petroselini. baccaꝝ folia. cardamomū centaurea glicidis que est pionie semē anisum p̄frimenū. i. asarū absinthiū costū oppobalsamū smirnis. fu. asarū meu. Hec sanāt diuturnas egritudines epatis siue cum tremore fuerint siue distemperātia sit & dolores ex epate sanant.

a .i. oppilatio.
b .i. agni casti semen.
c vel scyrosiz. i. duritiem.
d .i. in pondere oboli vni⁹: & est obolus pōdus xij. granarum Jan.
e .i. vitis alba.
f .i. succo fructus cucumeris agrestis. Jan.
g .i. mezereon. Jan.
h .i. gibbum.
i .i. liquiritie.
k .i. agni casti semen.

## De athoā epatis & epatica dissinteria. C. LXVIII.

Dictum est quō opꝫ curari flegmonē & anfraxiꝫ & scyron. Dicēdū erit nūc cū de talibus nihil euenerit: sꝫ cū defectionē solā patiat̄ epar factā ex distēperātia ipsi⁹ epatis q̄lr oporteat curari. Firmāda[l] signa sunt & qualr possimus cognoscere signa athome. i. debilitatis epatis facta. Siquidē eltica[m] vtus fuerit infirmata signa sunt. hec que excernūtur p vētrē: succosa q̄dē facta sunt hn̄ pp qd̄ nihil hn̄t in se de vētris passione: humidiora sunt tamen q̄ anadosis[n] epatis minor est. Qd̄ si alliotica[o] epatis fuerit infirmata silia lauature carnis recētis. i. aquosam sanguineā p vētris secessus faciunt & vocat̄ hec epatica dissinteria. Multi eni medicoꝝ vt talia viderūt signa nō cognoscētes vn̄ passio in epate accesserit mox non qualia que ad epar sunt scripta adhibēt adiutoria: sed ea maxie que corroborare ventrē & cōfortare possint adhibēt. Nā extrinsecus quecūq; sunt ɔfecta ex aloe balaustia & psidia & myrrha & ynarito[p] cataplasma apponūt. Intrinsecus aūt dāt reuponticū aut qd̄ macis dr̄. Sꝫ & tyriacā vel aliud antidotū dāt in potionibus aliq & nō pigritāt tigmata: idest potiones mūdificātes & trociscos dare: ex qb⁹ oib⁹ magnā patiēti inferūt lesionē. Corrūpit̄ enīꝫ adhuc ampli⁹ p adiutoria infirm⁹ vel distēperat⁹ inuenit̄ epar & ampli⁹ defectus inuenit̄. Nō ḡ opꝫ talia adhiberi: sꝫ p⁹us regrēdū est & inuestigādū diligēter q̄lis pertrāsierit cā. vn̄ defectū sustineat epar vel equalis distēperātia accesserit calida seu frigida humida vel sicca: sꝫ ex vtrisq; duplicatis. i. ex calīa & hūida: aut calida & sicca: aut certe ex frigida & hūida aut ex frigida & sicca distēperātia athoma[q] efficit̄. Sepe enīꝫ ex pessima mā epar grauatur male hn̄s de anfraxi aut de flegmate cōmixto[r] in hanc[s] passionem incidit & fit mixta & varia passio. Dicēda igitur erunt vniuscuiusq; distēperātia signa. & sic postmodum singulorum dicenda adiutoria.

l .i. assignanda.
m .i. attractiua.
n .i. redditio seu distributio cibi.
o .i. digestiua virtus.
p .i. flore vitis agrestis.
q .i. debilitas.
r Ex diuersis humoribus.
s .i. in debilitatē epatis.

## Signa calide distēperantie epatis. Cap. LXIX.

E calida distēperantia epar infirmās cognoscere poteris ex plurimis reb⁹: & maxie ex h̄ q̄ nimiaꝫ patiunt̄ sitim & vomunt cholerā. Sepius ēt yodis[t] & ea que per ventrē excernūt̄ silia eē vident̄: & lingua eoꝝ aspera est: & corpore sicco & tenui sunt. Et corrupto epate vel sicco liquor sanguineus. i. vt aq̄ in qua caro recēs lauat̄ silis p ventrē secessus spper diuturna aūt facta passione ēt hec ipsam epatis deponūt substantiā. Nouissime aūt ipsuꝫ epar resolutū deponē vi cū fetore nimio. Hac igit̄ rōne calida epatis cognoscit̄ distēperantia. Ceteꝝ aūt poteris per etatē vel tp̄s vel quales p̄cesserint cibi cognoscere. Nā qui in calida sunt distēperātia hitudine corporis graciles sunt & sicci: capillos hn̄t crispos & solliciti & furiosi sunt aīo. Ex his ergo oibus diligēter perspectis facilius poteris cognoscere distemperantiaꝫ.

t .i. viriditas vel virus veris erugo.

## Signa frigide distemperantie. Cap. LXX.

Qui autem ex frigida epatis distēperātia egrotant neq; sitiunt nimis neq; cholericū vomūt neq; amaritudinē oris sentiūt: sꝫ magis acedonicū[u] sentiūt. Et ea que p ventrē excernūt neq; cholerica sunt neq; maleolēt aliq̄ nimio fetore: sꝫ neq; ycoroidis[x] aut sinthesios[y] hn̄t: sꝫ q̄si sanguineū & pinguiorē & nigro subsimilē. hoꝝ ēt vult⁹ nō minuit̄ & totū corpus nō minorat̄: sꝫ ɔtinēt se velut sani. nā repletiores eē magis vident̄. Distēperātia eni nature ipsoꝝ frigidior eē vr̄. & p̄cedēs dieta frigida fuit. Languētis ēt nā piguior eē inuenit̄. silr aūt & balneis multū vsi sunt: & maxie post cibos. Ex his enīꝫ signis cognoscere poteris frigidam esse distemperantiam.

u .i. acetosum.
x .i. aque species vt ascitua.
y .i. excrementi nimiam. Jan.

## De sicca distēperātia epatis. C. LXXI.

Siccam distemperantiā esse siccius corpus ostendit & tenuis. Et magis sitim patitur stercora esse pinguiora videntur.

## De distemperantia humida epatis. Cap. LXXII.

Humidam[z] aūt distēperātiā epatis neq; sitiꝫ patiunt̄: neq; siccā liguā hn̄t: sꝫ sine siti sunt & asintoti[&] i. pleniori corpe & speciosiori. & coloratiores facti sūt a nā ita vt in facie & in oī corpore humidiores sint: qbus & stercora amplius esse humida videt̄. Sciri anteꝫ oportet q̄ cū qualitates permiscentur materie alia manifestantur signa.

z .i. propter humidam.
& .i. sine excusatione.

## Curatio calide distēperātie epatis. Cap. LXXIII.

Calidam distēperātiā epatis curari opꝫ p ea que infrigidare p̄nt & pycere que ibidē sunt collecta: & apire que cōstipata sunt & confortare p̄nt epar. & anadosim[?] faciāt citatā. q̄lia sunt succus ptisane: qui q̄dē vtilissimus pspicit̄. Et panes qui ex decoctione radicis apij cōficiunt̄ intibe & succus adhuc & cicorea magis ēt troxime: q̄ amaritudo in eis

? .i. redditiones seu distributionem cibi.

in eis est ⁊ que ꝯstipata sunt aperiūt. Hec eniꝫ olera ⁊ calidā distēperantiā iuuāt ⁊ frigidā nō ledūt: nō eniꝫ nimis sūt frigida: sed hūida sunt tactu ipō mitigādo ⁊ absqꝫ lesiōe epatꝭ accipiunt. Oīa.n.ea hñt in se q̄ epati sunt maxie necīa ⁊ q̄ ibecillitati ipsi⁹ subuenire pñt. neqꝫ eniꝫ alia de oleribus sanguinē bonū facere pñt. hec eniꝫ sanguinē bonū faciūt ⁊ tēpersmētū epati prestant. Ego eniꝫ multos scio epaticos habuisse dissinterias ⁊ istis solis olerib⁹ sunt curati. Sꝫ ⁊ hec nō semel sunt accipienda: sꝫ sepi⁹ ab egrotis mane ⁊ sero quotidie sunt edēda ⁊ in iussello ⁊ alio mō cōdita. Opꝫ eni coriandrū in ipsa coctione admisceri. Et si anfraxim in syma epatis esse suspicaueris aut in cirta ipsius: tūc optimū est ⁊ apiū simul decoqui. Hoc eniꝫ ⁊ suauiorē cibū reddit: ⁊ digestionē p̄stat ⁊ anadosim epatis facit. Qua autem fugere oportet in omnibus istis passionibus: ⁊ maxime si dura sunt. Alica[a] vo si non aliqua defectio sit aut fastidiuꝫ nō est dāda. nā si ex toto cibū fastidit danda est. que dū coquit̄ bonū est si coquant̄ spꝫ radices simul. Qd̄ si fastidium non sit melius est alicā nunq̄ꝫ dari neqꝫ citrū neqꝫ risuꝫ. Sꝫ magis semꝑ anticipare oēs[b] cibos: ⁊ p̄us ptisanas dari ⁊ panē ⁊ q̄ p̄dicta sunt olera. Si aūt nihil adsit de p̄dictis olerib⁹ lactuce dari debēt in iussello cōdite. Suauis aūt dant̄ ⁊ meli⁹ iuuāt si aceti modicū in decoctione misceat̄. De volatilib⁹ aūt gallina domestica oib⁹ magis est eligēda ⁊ iussellata cū supradictis oleribus cocta. Multas igit̄ eucomas[c] semꝑ fugere opꝫ: ⁊ maxie piguiores in cōdimēto hñtes aut cuminū aut origanū aut aliqd̄ aliō cōdimētū. ipediūt.n. talia cōdimēta ⁊ digestionē ⁊ anadosim: ⁊ adhuc ampli⁹ cholericū augmētant humorē. Perdicū vo cibus eis vtilissim⁹ est. ⁊ fasiani qui nō sunt saginati.i. impinguati. Et de anseribus ventres: garule quoqꝫ ⁊ merule: ⁊ fiscecule: turtures: turdi: ⁊ minute aues alique. Anates aūt fugere opꝫ oino: ⁊ oīa que in paludibus degūt ⁊ melācholicā hñt carnē aut raro danda sunt aut nullo mō sunt accipiēda. Calidā eniꝫ distēperātiā nihil taliū datū in cibo nihil iuuare pōt. De piscib⁹ aūt maxie marinos accipere opꝫ. sꝫ asprailes[d] ⁊ in catarra[e] mari degentes: q̄lis est merula: sclar⁹: tecla: crisophi: ciena. De his aūt que hñt acredinē vel calorē ⁊ fortes sunt virtute: vtputa labaraca ⁊ orphua ⁊ cirida. Ex his eniꝫ ysicia[f] facta dari opꝫ nihil habētia mellis aut liquaminis aut saltē satia[g]: cū his eniꝫ data ysicia[h] nihil iuuant: sꝫ magis adhuc ledunt q̄ꝫ maxie comedentes. De quadrupedib⁹ aūt offerēdi sunt pulmōes: ⁊ ⁊ intestina vel ex eis cordule facte aut nsçacore[i]. sic eniꝫ eas vocāt qui vendūt eas in pplo: sed illi ⁊ splen ⁊ cor eis admiscēt. In hac tñ cā nō est necesse admisceri: sed his sublatis dāde sunt ne facile corrūpant̄ ⁊ repugnēt calide distēperātie. Ubi eniꝫ nimis distēperātia est cholerica maiorē catochimiā faciūt. Nā his qui sine anfraxi[k] magna aut flegmone fuerint: adhibere opꝫ ea que tarde digerunt̄ aut fortes satis cibi sunt. Opꝫ eis ēt ⁊ poma si tp̄s permittat dari matura ⁊ dulcia valde matura qualis sunt mela[l]. Opꝫ aūt ⁊ asa ⁊ hñ elixa cū gallina dari. Cuꝫ vo asant̄ mela nō adurant̄: sꝫ multo tpe asant̄ in sparuo.i. in pasta inuoluta ita vt vndiqꝫ circūdata sint: ⁊ sic in furno mittant̄. De malis vo granatis granula dabis edenda ante cibū modice ⁊ post pane accepto amplius. Si eniꝫ nimis est ibecille epar aut stomachus cōfortāt hec accepta. Et si maxie sitiāt infirmātes vna dāda est duratins[m]. Et de citro que sunt mollia dabis: edēda añ cibū modice. Et cerasa ⁊ pira ⁊ nespillā semel aut bis data sufficiāt. Nā si frequēter dent̄ oia que sunt stiptica siccare solēt ⁊ superiorēꝫ vētrē cōstipāt: ⁊ p̄hibent stercora facere sꝫ cū vi[n] faciunt excerni[o]. Fugere aūt opꝫ stiptica poma ⁊ nō in rōne ciboꝝ sunt ministrāda. Extrinsecus aūt cataplasmādi sunt q̄ꝫplurime. Tragimata[p] aūt offerēda sunt: qualia sunt vue ⁊ maxie que dicunt̄ lascine[q]. Nihil eniꝫ sic epaticas dissinterias iuuare potest q̄ꝫ vue. Oia eni hñt hñ in se que sunt bona ⁊ nō sunt putride: q̄ꝫ ⁊ ꝯfortatiue sūt. Hoc.n. est medicamē bonū: q̄ꝫ nutriūt ⁊ cito trāsferunt̄ in vtilē succū: ⁊ si inueniunt pessimū ⁊ malitiosum humorē purgāt oīa. Nuces aūt ⁊ pistatias ⁊ nucleos pineos fugere opꝫ vt inimicos. Castanee ergo dāde sunt ad edēdū: ⁊ nihil de eis dāduꝫ est. Naꝫ ⁊ senibus euchime sunt ⁊ nō corrūpunt̄ cito de calida distēperātia facta in epate. Silr̄ ⁊ in epaticis dissintericis dictū est de calida distēperātia factis: in qua magis eligendū sunt cibi[r]. Illi enim nequaq̄ꝫ anadosim[s] faciūt hñ ⁊ fortitudinis nihil apponūt: sed tēperātiā epatis faciūt: hñt tñ aliquā proiciēdi ⁊ aperiēdi in seipsis vtutē. Si aūt nō hñt aliqd̄ tale: alia igitur que tēperēt eis admisceri opꝫ. Digerūt eniꝫ bene que in epate sunt. Diximus quoqꝫ succos ptisane vtiles esse in hac cā. Sepius sūt ⁊ ipa grana lauata bene danda sunt: sed ⁊ olera maxie aūt intiba[t] Et suꝑ oīa magis troxima[v] pp̄ h̄ q̄ꝫ sola ipsa dāda est aut ex gallina aut p̄dice aut vētrib⁹ anserū ⁊ cū aliqbus carnib⁹ suauitatis cā simul eā coqui opꝫ. Olera auteꝫ hec aut cocta aut cruda in his passionibus vtiliter dantur.

¶ Curatio epatice dissinterie de frigida epatis distemperantia. Cap. LXXIIII.

Quoniam quidē vniuersa adiutoria dicta sūt calide epatis distēperātie. Nūc aūt frigide distēperantie epatis curatio a nobis disponenda est. Frigida nāqꝫ existēte distēperantia ⁊ humida calidi ⁊ sicci cibi expediūt. Ex qbus a nobis eligēdi sunt q maxie iuuāt. Dādus est igit̄ p̄mo panis calidus ad edēdū aut per se aut infusus in vino aut tyrio[x] aut hirechio[y] aut seraptino[z] aut palmsticio[&] aut cinodino[9]. Sepius aūt cū assenio[ꝛ]: ita vt sine febribus sint aut frigida distēperātia epatis in eis mlta eē videat̄ ⁊ in stomacho cōtineat̄. Ego eni scio nōnullos medicos infrigidato stomacho vl̄ viscerib⁹ cōditū[aa] dedisse cū pane aut risi. ⁊ magnifice iuuati sunt patiētes. Si ergo qd̄ maius est ex calefaciētibus reb⁹ q̄ offerunt̄ iuuat Ad magnitudinē ergo obtinentis frigoria que dant̄ contēplari opꝫ. De oleribus vo expedit brasica[bb]. tertio aūt in coctione mutata aqua: ⁊ sic ī vino infusa dāda est: sed q̄ñ ꝯdita[cc] sunt aut edant̄ ꝑ se aut cū intiba[dd] vel troxima[ee]: interdū aūt aut cū gallina aut cū perdicibus aut turdis aut merulis. Manducari aūt opꝫ ⁊ vētres ⁊ ysicia[ff] ⁊ carnes assas. Sed rariua tūc[gg] cū fastidiū hēe ceperint alioꝝ ciboꝝ egrotātes. Fugere aūt opꝫ qui tarde digerunt̄ cibos frigidā hñtes distēperātiā. Scd̄a aūt ratio ciboꝝ ordinanda est hoc modo paniscis dandus est multū hñ coct⁹. Et pultes silr̄ de milio dande sunt. Ostracoderina[hh] sūt his nō sunt dāda. In calidis enim distēperātia magis sunt vtilia. De piscib⁹ aūt dari expedit quales sunt merule cossi orph⁹ ⁊ si fuerit cyrida strisorē ⁊ ampli⁹ tecle dāde sunt. Hi enim ⁊ assi ⁊ cocti satis sunt vtiles ⁊ magis si sale aspersi assent̄. Sed ⁊ castanee asse mediocriter accepte ⁊ nō satis frequēter date. iuuāt: nihil eniꝫ habēt in se frigidū ⁊ adhuc reumatismos mitigāt

Marginal notes (left): a S genus frumēti quod spel|ta crediderunt. Jañ. — b .i. ptisanā an|tepōat oēs ci|bos. — c .i. hba salsamē|ta q̄ꝫ cū q̄ꝫ ē bo|nū ꝯ pōnuꝫ qd̄ est salsam ētuꝫ: sꝫ ē ēruca cū pōmū. Jañ. — d .i. squamosos. — e catarra vocat por̄ mar̄ vbi paludes nō sūt admixte. — f ysicia sic sunt coquunt̄ pisces ⁊ postea ponū tur in aceto vel vino ⁊ supasp̄git̄ pulus aro|matica spēru. — g .i. nauis. — h .i. salsiciē ō in|cisis carnib⁹ in intestinis facte. — i .s. cor. — k .i. oppilatiōe. — l Sunt fruct⁹ sua|ui gustu malo|rū spēz. Jañ. — m Al loco.

Marginal notes (right): n .i. pena. — o .i. expellit. — p Sunt ea q̄ comedunt̄ ī scōis mēsis vt fruct⁹ ⁊ maxime q̄ recas hñt. Jañ. — q Al loco. — r Qui dicti sunt vel dandi. — s .i. redditionē. — t .i. endiuia. Jañ. — v .i. endiuia agrestis. — x Al loco. — y Al loco. — z Al loco. — & Al palmis: vel aloco. — 9 Al loco. — ꝛ Al loco. — aa Unum. — bb .i. caulis. — cc Olera. — dd .i. endiuia. Jañ. — ee .i. endiuia agrestis. — ff ysicia sic sunt coquunt̄ pisces ⁊ postea ponuntur in aceto vel vino ⁊ supasp̄git̄ palnis odoriferarū specierum. — gg Scilicet. — hh .i. aialia in testis degentia: vt sunt ostrea ⁊ cōche.

brites in se mediocriter pinguē humorē τ sine mordi-
catione. Dande sunt et τ vue: qz in oī epate infirmosi
sine flegmone sit prō ptiua est cibus: qz ɔfortat eū. τ si
qd in eo mali cōtinet in bonū trāsmutat succum. Pi-
stacia[a] aūt τ amigdalas fugere opz in epatica dissinte-
ria: facile enī corrūpunt. τ oleū in se hñt τ parate sunt
in cocrā verti τ supfluoa humores τ asperos efficiūt:
vt et per hec irritationes vētris ampli⁹ fiāt τ freque-
tiores. Hec ergo ex epatica dissinteria ex frigida di-
stēperātia facta dixisse sufficiāt. Materiales aūt alie
qualitates. i. sicce τ humide distēperātie si inferāt pas
sionē ex his ipsis q̄ supradicta sunt adiutoria poterūt
ministrari. Illa enī querēda sunt ex his que neqz ca-
lefaciunt manifeste neqz infrigidare videnī sed inter
calida τ frigida media sunt qualitate. Dicendum est
enim de illis que in medicaminibus ɔficiunt. s. in po-
tionibua τ cataplasmatibus que expediunt.

a .i. fisticos.

¶ De potionibus τ epithimatibus ad epaticas distem
perantias. Cap. LXXV.

POtiones iste dande sunt ad epati-
cas dissinterias ex cali-
da facta distēperantia citri succi cyatuz[b]
vnū cū mulsa potui dabis. Aut intibe[c] suc
cū silr. Aut troxiuie[d] succū. Aut ptireos. i.
filicis succū. Qd si nō sit satis[e] calida epatis distēperā
tia dabis eos q dicti sunt cū vino tenui bibere succos:
hñt enī in se q̄ proiciāt que collecta sunt τ aperiant
cōstipata. Qd si succ⁹ eoꝝ nō inueniant sicce τ trite τ
in potione date silr subueniūt. De qbus τ cataputie[f]
ɔficiant ad ipsaz passionē. ℞. hec cicoree. ℥. j. intibe[g].
℥. ij. camepitheos rad. ℥. iiij. tundea τ cernes τ mel co-
ctū supmittes facies cataputias τ dabis ad nucis pō-
tice magnitudinez. i. auellane cū aq̄ calide bibere cya-
tis[h] tribus. Qui aūt nimis hñt calidaz distēperātiā in
epate dabis bibere aut hydrorosatuz[i] aut intibe[k] sic-
cuz ana ɔpinabis quātuz sunt cyati duo per singuloa
dies. De embroca ad calidā epatis distēperātiā. Em-
broca aūt ad calidā epatis distēperātiā optima est de
oleo camomillino τ nardino. Oino enī aū cataplasma
melius opat. Cataplasma igit cōficies sic croci infusi
in vino ascalonio[l] τ triti. ℥. iiij. herbe plātaginis sicce
τ trite τ tricocinate. ℥. ij. lēticule farine. ℥. iiij. Aut alphi
te[m]: coquit autez in hydrorodino[n] ad molles carbo-
nes: τ sic tepidissimū suppones in epate τ stomacho.

b Est vnc̄ j. τ. 5.
c .i. endiuie. Iañ.
d .i. endiuie agre stis.
e .i. nimis.
f .i. pillule.
g .i. endiuie. Ia.
h Cyatus est pondus vnc. j. τ. 5.
i .i. aqua ro.
k .i. endiuie.
l A loco.
m .i. farine ordei.
n .i. aq̄ rosata.

¶ Antidotum gisi[o] ad frigidas distemperantias.
Capitm. LXXVI.

ANtidotum gisi[p] ad frigidas di-
stēperantiaa epatis
faciens. ℞. croci. ℥. iiij. cinnamomi. ℥. iiij.
smirnis[q]. ℥. ij. ℥. iiij. aspalti. ℥. iij. squināti.
℥. iij. calami. ℥. ij. cassie. ℥. j. nardostochy[r].
℥. j. terebētine. ℥. xvj. mel cotilā[s] vnā vue passe exossa
te[t] carnib⁹. ℥. xvj. vini qd sufficit īfundea vuā passaz τ
bdelliū in vino τ resinā solues cuz melle τ sic oīa cō-
miscebis τ cū tritū fuerit repones. Optimū. n. ē h ad-
iutoriū τ in m̄ltis habeo expertū ad epaticaa ex frigida
distēperātia dissinterias. etenī hūores desiccat τ epar
corroborat τ digerit supfluos humores τ emēdat oēa
supfluas vētris τ epatis tabes τ putridos hūores. Cō
positū est enī ex aromatibus: vua enī passa nutrit τ
habet in se epatis nutrimentum.

o Medici.
p Medici.
q .i. myrre.
r .i. spice nardi.
s Cotila est pondus. ix. vnc.
t .i. spoliate.

¶ De embroca τ cataplasmate. Ca. 77.

ADhibe et embrocas de oleo anhe-
tino aut sansucino[u] facto ca-
taplasmate: post aūt embrocas pone ca-
taplasma de rutha ɔbusta τ gitter[x] τ cymino τ aristolo
gia lōga. Et his igit puluis coquat in melle τ modico
vino qd dr arseniū[y]. adhuc etiā τ oleo ciprino. sit aūt
mel coctū diuti⁹ cū calidis spēb⁹: τ cū coquitur opz silr τ
vinū eē ne pastill⁹ efficiat. τ sic postea miscēdū ē oleū.

u .i. de maiorana.
x Sit eiusdē generis est cū nigella. Iañ.
y A loco.

¶ Cura de athoma[z] epatis. Cap. LXXVIII.

QUod si nimiua fuerit defect⁹ epatis
ɔpus imponēde sunt embro-
ce de absinthio τ epithimo τ oleo supra-
scripto. Silr do τ cataplasma cui addē-
dus est rose sicce puluis. τ p aloe dactyli
sunt adiungēdi τ mala cydonia. Epithima tonoticū[τ]
epatis τ thoracis nā flegmōes digerit. ℞. armoniaci[ɔ]
thimiamatos. ℥. iiij. melliloti. ℥. iij. ynācy[ꝝ] absinthij suc
ci nardostochy: cassie: smirnis croci: aloes folij. aū. ℥. j.
masticis storacis amomi. aū. ℥. ij. cere. lib. ij. olei nardi
ni qd sufficit. Potio qbua imbecillitas epatis est cum
anfraxi[aa] brasice[bb] cocte apoçima[cc] facies τ admi-
scebis rorem syriacum[dd] tritum subtiliter pulueriça-
tum τ dabis bibere τ miraberis effectum.

z .i. debilitate.
τ .i. cōfortatiuū.
ɔ Thimiamatos pōt eē adiectiuū idē significās q̄ aromaticū: τ nomen simplicis medicine. s. storacis.
ꝝ .i. floris vit maxime syluestris.
aa .i. oppilatiōe.
bb .i. caulis.
cc .i. decoctione.
dd Dicit q̄d q̄ est flos bau. dicit tamen q̄ est sumach.

¶ De reumate ventria filominis. Cap. LXXIX.

REumatizat venter τ in febribus
τ sine febribus. diffi-
cilior enī in febribus curatio τ cū quadā
cōtēplatione τ solicitudine erit adhibēda.
In initio[ee] enī solet effussio eoꝝ fieri que
sunt aliena nāe saluationis cum supfluos excernunt[ff]
humores. Interdū aūt in statu aut declinatiōe cōtin-
tingit. Interdū[gg] aūt cū nimia effusione τ subitanea τ
cretica est. i. determinatiua febriū. Aliquotiēs aūt pau
latiz fit τ multis ɔseuerat diebua τ pene in ipsa decli-
natione cōsistit. Opz igit in tali occasiōe vt ɔmaneat
donec ipsa se nā cōponat[hh] τ ad integrū ɔducat ad sa
nitatē nō cōstringere vētrē. Nā si voluerit qs cōstri-
gere vētrē magnā excitat egritudinē. sepius enī vidi-
mus in initio passionis vsqz ad quartū τ ad qntū diē
reumatiçare ventrē aut per se aut certe modico ope-
rante de qua re infirmantea in magnū deuenerūt ɔi-
culuz: ita vt fierent frenetici aut lythargici aut piculo-
se generate fuerint parotide. Quibus ergo in initio so-
lutio fit vētris nō dz reprimi ne mā in aliaz conuersa
partē suprascriptas generet passiones: sz vsqz ad sta-
tuz paulatim per dietā sunt tēperandi remanēre reu-
matismo: ita vt nō nimia supfluitas effusa consumat
corporia habitudinē deficiēte virtute. Sed ecōtrario
attendēda est ipsa effusio si nimia sit aut ɔua aut cer-
te nō sit: sed nimia fuerit reprimēda leuius erit si mo-
dica cōtinēda. Si aūt cōstricta relaxanda est extrinse
cus apponēdo vel intrinsecus iniciēdo τ alia adiuto-
ria que ad hoc cōueniūt adhibēda sunt donec cretica
superueniat dies: nā cholericus humor vstus magia ɔ-
uocandus est vt exeat mitigatiuis cibis q̄ vt retineat
in corpore. Nā cōgregatus in vētre choleric⁹ humor
aut si in ieiuno fuerit intestino collectus τ non habeat
exitū ea que circa ipsa sunt loca ledunt: τ stomachus
euertit: τ caput constipatur: τ viscera inflāmant: τ fe-
bres amplius accedunt: τ sitis maior efficit. τ totius
corporis eius egritudines potissime excitant. ¶ Lac
do si nō februerint in tali passione caprinū aut vaci-
nū tepidū vt multū est potatū aut coctum ad ignē ita
vt semp agitet donec tertia pars cōsumat potui datū
iuuat. Qd aūt cum lapidibus de fluuio ardētibus aut
ferro coctū fuerit qd codoxia[ii] greci appellant: potui
datū iuuat. Alij etiā mel coctū addunt in hoc cōfecto
lacte τ sic dant. Oportet autez dum coquitur lac spu
ma

ee .i. morbi.
ff .i. expellunt.
gg Reumatizat venter.
hh .i. restringat.
¶ De lacte.
ii .i. codax grece lapis latine: inde codoxia dr.

mia[a] cū penna auferri aut coclearío. Ad hoc igit̃ me-
lius nō inuenit̃ adiutoriū ad reumatismū de choleri-
bus genera tū. Quibus aūt reumatiçare sepius vēter
consueuit his lac purū datū amplius ledere q̄ȝ iuua-
re solet. Sȝ aque miscēda est in lacte quarta pars. co-
ques aūt donec ad medietatē reuertat̃ ꝛ sic pomi da-
bis. Hec ergo ad cholericos reumatismos vtilia sunt.
Ad alios xo reumatismos iuuāt in initio embroce de
oleo ꝛ vino imposito ita vt sit oleum[b] olfacinum aut
roseū. Melius aūt ad hec est oleū myrtinuȝ cū tertia
parte vel quarta vini admixtū: vel etiā ad cholericos
reumatismos. Stiptitiores aūt sunt embroce que fiūt
de oleo myrtino vbi coquit̃ cicida. i. galla asiana aut
psidia: aut radices gnque foliȝ: aut tenere cupressi pi-
le[c]. Nā ꝛ sicca lana supposita ad calefaciendū sub vē-
triculo ad desiccandū ventrē facit. Sȝ ꝛ mūdū oleuȝ
cymino trito superasperso aut apiȝ semine aut vtrisqȝ
admixtis ꝑtibus cū lana impositū iuuat: vrinā igitur
prouocat. In intestinis aūt reumatismo frigido expe-
diunt hec. Quibus quidē fomenta adhibebis seu qui-
dē cū dolore sint seu absqȝ dolore. Sunt aūt desicca-
tiui maxime sacelli de milio aut de panico facti. Mi-
rabilr̃ aūt iuuāt ꝛ de sale sacelli. Sigs singulos sacel-
los salis ꝛ ordei calefactos sigillatim imponat. Qd̄ si
nimiū fuerit reuma de sale sacelli ad ventrē ponant̃:
de ordeo xo ad coxā sint positi. Si xo nō sit nimius
reumatismus neqȝ freqūes ecōtrario de ordeo sacel-
lū antepones de sale retro. Nā ꝛ ipse anus fomentari
dȝ de his sacellis. Aut de creta in astrago[d] calefacta
vt supra sedeat. Aut de chimolea terra calente ꝛ extin-
cta vino aut in strago[e] balneoꝝ silr̃ cū vino infuso ꝛ
sic lana molli circundatū anuȝ liniui. Calor enim ipse
iuuat cuȝ fuerit interius ministratus. Spōgia quoqȝ
in aqua calida infusa ꝛ expssa supponat̃: vapore enim
suo iuuat anuȝ. Sed ꝛ oleo lane infuse ꝛ in ano posite
iuuāt. Post aūt ꝑmos dies trāsactos sigdem vrgeant
dolores cōsistentes in intestinis necesse est vt inflāma-
tio ibidē aut tumor sit. Tūc igit̃ cataplasma adhiben-
dū erit de tritici ꝛ lini seminis farina aut miliȝ aut pa-
nici farina. Stipticū aūt fiet cū modico vini vel aceti
admixto melle. ꝛ postea cū coctū fuerit modicuȝ mā-
nis[f] aut psidie aut gallā supsparges. Ubi aūt nullus
est dolor stiptitiora adhibēda sunt epithimata. Qua-
lia sunt de dactylis facta cū achatia aut stipterea[g] aut
hypoquistidos aut balaustiarū habēria aut coctā psi-
diā. Et cerotū cū oleo myrthe de supradictis aliquas
hn̄s admixtas species. f. mānis[h] ꝛ gallas. Sed ꝛ aliȝ
emplastrs faciunt que sunt stiptica. Optima aūt sunt
qualis est dydyon ꝛ diamantes ꝛ ynaseus. Epithima
dydyon hoc mō cōficit̃. ℞. gallaꝝ asianarū hypoqui-
stidos stipteree[i] rotūde achatie ꝛ roris[k] quo coci vtū-
tur ꝛ psidie sicce apiȝ seminis. añ. ℥. j. visci q̄rcini gutte
armōiaci. añ. ℥. iiȝ. picis sicce cere. añ. ℥. ij. olei myrthe
aut scionȝ[l]. ℥. ij. gallā qdē ꝛ psidiā in vini cyatis[m] tri-
bus coques donec ad tertiā ptez reuertat̃: ꝛ sic tūdes
ꝛ miscebis cū ceteris speciebus cū vino sibi cocte fue-
rint. Armoniacū veꝛ cū aceto teres ad mellis spissitu-
dinē. Uiscū aūt cū modico olei remolles. Et sic picē ꝛ
cerā resolutā simul cū reliquo oleo superfundes ꝛ te-
res. ¶ Iteȝ cataplasma ad reumaticā dissinteriā. ℞.
ordei farine. ℥. vj. mānis[n]. ℥. j. cuȝ aceti duplo ꝛ sape[o]
tertia parte facies cataplasma. Melius est autēȝ si in
oleo myrtice ponantur vbi aut rubi radices aut psi-
dia: aut galla asiana sunt cocte. ¶ Itē cataplasma de
ordei farina sine alice[p] aut tritici coques cū melle aut

[left margin:]
[a] i. dimitte spumā ... lacte.
[b] i. de oliuis im maturis.
[c] i. galle iuste.
[d] i. pauimēto.
[e] i. arca sup hec suppauimēto.
[f] i. thuris minuti.
[g] i. alumen de pluma.
[h] i. thuris minuti.
[i] i. aluminis de pluma.
[k] i. sumach quo coqui vtūt loco agreste ꝛ ad sulsas salsas colorādas rubeo colore.
[l] i. radice cucumeris agrestis.
[m] Cyatus est pōd' vnc. 9. ꝛ. 5.
[n] i. minuti thuris.
[o] i. vini cocti.
[p] Est gen' frumē. qdā spelta putant. Jañ.

aceti modico cui addes puluerē galle superfundens ꝛ
terēs in mortario oīa donec semisceāt ꝛ vteris. ¶ Itē
epithima diamātis inter cataplasma ꝛ emplastrū est:
operat̃ eniȝ efficaciter ad intestinoꝝ reuma ꝛ ad sto-
machū ꝛ fastidiū ꝛ ad causon fe. ꝛ angustias. ℞. ynan-
tiȝ[q] succi gallaꝝ asianaꝝ achatie rosaꝝ siccaruȝ olfa-
ciȝ[r]. añ. ℥. j. stipteree rotūde aloes. añ. ℥. ij. olei myrtice
cere picis sicce. añ. lib. j. roris syriaci[s]. ℥. iiȝ. vini faler-
ni aut amenei qd̄ sufficit: sicca aūt cū vino teres reliq̄
cū cera infundēs ꝛ cōmiscēs vteris. Ad reumatismos
igitur ventris simplicia ꝛ confecta medicamenta sunt
hec. Manifestū est aūt ad hec cōstrictionibus articu-
loruȝ in extremis ꝑtibus mēbroꝝ adhibitis: ꝛ cum fa-
scys lineis seu laneis articulos ꝛ manus ꝛ pedes opȝ
cōstringere. ¶ Itē ex rebus calidis si frigide sunt ex-
treme ptes calefacere vnguēto ꝛ oleo scicionio[t]. Aut
oleo veteri iuuat. Cui ēt addes pyretrū piper ꝛ nitruȝ
ꝛ lauri baccas. Iterū etiā cere remisse[u] modicum ad-
miscēs eis vt sit acopū[x] ꝛ sic inunges: sed ꝛ si cōmuni
oleo hoc cōficias medicamentū silr̃ faciet. Faciūt eni
ad hec de euforbio ꝛ leuistico[y] acopa confecta. Cale-
faciūt eni ꝛ mordicationē faciūt in articulis cū illiniū-
tur. Cataplasma ad dissintericos stipteree. ℥. iiȝ. achan-
tis[z] egyptiace. ℥. vj. achatie. ℥. j. myrre. ℥. j. psidie. ℥. vj.
calcanti[&]. ℥. iiȝ. olfaciȝ[?]. ℥. j. farine lentis. ℥. vj. Ex his
oibus factū puluereȝ repones. Et cū opus fuerit mit-
tes de puluere lib. j. ꝛ de farina ordei. lib. j. ꝛ. 5. coques
cuȝ acceto. Ubi xo in reumatismis passionibus sunt
hȝ: sunt eniȝ qui retinent. Sūt qui inspissant corpora:
sunt qui ipinguāt: sunt qui cōgregant humores: sunt q
siccant ꝛ cōsumūt mām. Sūt emplastra ꝛ que poros
obturent. Hoꝝ aūt nos discernemus virtutes. De fru-
mēti oriça[z] scalticotera[aa] est plus. Facit ēt ꝛ aq̄ vbi
dactyli cocti sunt. Ad eos[bb] qui sine febre sunt cū vino
aquoso ꝛ austero. ita vt exprimas aquaȝ fortiter vbi
cocta sit oriça. Silr̃ autē ꝛ oriçam[cc] dabis ex aliça[dd]
ita vt pultes exinde fiant. Cui aliq admiscent aut gal-
larū aut psidie puluerē superaspergentes in coctione.
Nos sūt rorē[ee] quo gotti vtunt̃ admiscem' coctioni:
aut cydonia cocta: ꝛ malaxam' silr̃ cū pulte. Fit ā ꝑpuls
scaltica[ff] de pane Alexādrino trito ꝛ creto ꝛ sic cocto
vt pultes. Adhuc āt ꝛ de milio faria cocta ad foci diu-
tius facta polenta. Iuuat sūt ꝛ lenticula bis cocta aq̄
mutata cū modico salis ꝛ aceti ꝛ olei cōdita ꝛ assum-
pta. Fiū aūt melior ꝛ suauior si mala[gg] cydonia aut ori-
çam admisceas[hh]. Ex olerib' sūt simul coques: aut
intibā[ii]: aut plantaginē: aut bletas nigras. Hec eniȝ p
se ꝛ cū lenticula cocta: aut cū oriça[kk] hn̄ iuuāt. Sȝ ꝛ
brasica[ll] in duabus aquis cocta ita vt cū alia vice co-
xeris modicū aceti admisceas hoc multū iuuat in reu-
maticis passionib'. ¶ Itē embalmata[mm] hoc modo
ad h̄ cōficiunt̃. Cymino cū salis modico ꝛ aceto oleo
cōfecto intingit̃ qd̄ edendū est. De piscibus xo quid
dicā q: pene oēs ventrē soluunt: tū aliqui parui inue-
niunt̃ scaltici[nn] vt sunt mena stercia auina staurus ꝛ
eritrinus: hȝ eni assandi sunt supra carbones. Pōt aūt
iuusre ꝛ scorpio piscis assat'; ꝛ cū cymini predicti em-
balmate[oo] datus ꝛ ostree in suis testis assate ꝛ sumpte.
De volatilibus autē maritima sunt eligenda ꝛ magis
syluestria ꝛ sola[pp]. vt merule turdi perdices ꝛ colūbe:
de domesticis xo pulli assi ꝛ prius elixi salticotori[qq]
sunt. Stiptitiora sunt etiā si myrthe sup assateȝ carnē
pulvis aspergat̃ aut sorbe sicce puluis aut carnes po-
moꝝ aut olfaciū[rr] simul coctū. De pomis factū me-
dicamen etiā qd̄ diaporion greci vocāt datū multuȝ

[right margin:]
[q] i. floris vitis marie agrestis.
[r] i. succi vuaruȝ albarū imaturarum.
[s] i. sumach. Ja.
[t] i. ō radice cucumeris agrestis.
[u] i. liquefacte.
[x] i. mitigatiuum doloris ab a qd̄ est sine ꝛ copos qd̄ ē labor: q̄si sine labore.
[y] i. a lentisco est arbor masticis.
[z] i. spine albe.
[&] i. vitreoli.
[?] i. succi vuaruȝ albarū imaturarum.
[z] oriça est risus vtait Januē. h̄ tū capit̃ gn̄alr̃ pro farina.
[aa] i. stiptica.
[bb] vȝ oriça.
[cc] i. farinam.
[dd] Gen' frumēti ē: qdā speltā eē putāt. Jañ.
[ee] Roꝛ syriaci q ꝛ sumach dr̃ a ianuensi quo gotti vtuntur loco agreste i sua regione ꝛ coci i suis salsis tingēdis.
[ff] i. restrictiua.
[gg] i. poma.
[hh] i. risum vel eius farinam.
[ii] i. cadiuiā. Ja.
[kk] i. risi farina.
[ll] i. caulis.
[mm] Sūt intinctiones seu salse in qbus morselli tingunt̃. Jañ.
[nn] i. stiptici.
[oo] i. salsamēte.
[pp] i. que nō volant in grege.
[qq] i. stiptici.
[rr] i. succus vuarū albarū imaturarum. Jañ.

iuuat queadmodū de cydonijs aut sorbis vel de ma-
turis pyris ꝛ de malis granatis confecta medicamen-
ta. Et vue que reprimunt in ampullis aut cū suis ap-
pendunt solis ꝛ que sup fimū sunt appense. Cibi igi-
tur ad ventris reuma totales dādi sunt. Potiones vero
ministrāde sunt aqua pluuialis cocta [a] maxie ꝛ neqz
ante cibū neqz cū cibo accepto danda est: sed post ali-
qd spatiuz est ministrāda. Et cū daī nō multū de subi
to: sz paulatiz ante modice dāda est. Et qn coquit [a] si
quinqz soly herbe radices simul coquant fiet maxi-
mū iuuamē. Et rubi radices si simul fuerint cocte scal
ticoteca [b] efficit [c]. Alig aūt supspargunt potioni triti-
cū semē plātaginis ꝛ semētes [d] vue siccas tritas ꝛ cre-
tas [e]. Aut sorbe sicce puluerez silr. Multe igit ꝛ alie
potione sunt ad reumatismū vētris ꝛ simplices ꝛ cō-
fecte sz eas pretermittim⁹. Nā expediētes passiones
dissintericis in sequentibus tradem⁹ vbi de dissin-
teria describem⁹. Uinū etiā ſm tps. i. in declinatione
accidētia [f] inflāmatione pensante febris iam pfectius
dandū est austerū forentinū [g] albanū tigrinū marsicū
ꝛ de italia amineū vel alia stiptica per diuersa nascē-
tia loca expimēto habent. Balneū vero expedit [a]plu
rime absqz oleo cū nitro. Juuat eniz nitrū vstū tritū
ꝛ supspsum corpi in balneo vt modicū iducat ruborē
ꝛ mordicationē faciat cutis ꝛ trahat de pfundo ad se
reuma. Et sic postea facta lepra [h] in balneo perunges
cutem ꝛ apertis poris a nimia laxatione transmutatiz
reumatismum iuuet.

a Aqua. s.
b .i. stiptica.
c Aqua.
d .i. ariolos vuarum.
e .i. cribellitas.
f Hec accidentia accidentie in feminino gnē.
g A loco.
h .i. scabie vel rubore cutis qlis est in lepra.

## De dissinteria reumatica. Cap. LXXX.

Reumaticam dissinteriā dicim⁹
esse qd de mesen-
terion [i] .i. qd est inter epar ꝛ vētrē mediū
exinde per venas effundit in intestinum.
Eoꝝ eniz qui in cibis accipiunt succ⁹ du
mutat in sanguinē refundit in intestina ꝛ sic excerni-
tur cū choleribus mixtū ꝛ pꝑter acredinē cholerum
nō pōt ptineri cū cibo. expellit aūt ab intestinis ꝛ hec
est cā reumatice dissinterie. Cui⁹ hec signa sunt: excer-
nūt per ventrē acres ꝛ varios humores. Sitiz hnt ni-
miā: ꝛ carnes resoluunt [k] ꝛ fastidium patiunt. Aliqn
aūt ꝛ mordicationes in intestinis ꝛ stomacho sustinēt.
Qd si diu manserit hec passio ad dissinteriā pueniet.
Dissintericoꝝ ergo reuma ventris ꝛ intestinoꝝ cura-
bis stipticis cataplasmatibus. Et potui dabis lac ad
medietatē decoctū: sit aūt nō minus emina [l] vna. Bi-
bant ēt ꝛ aquā pluuialē modicā. Dādus est ēt in aqua
panis infusus: aut cū lacte. Post diatricū [m] aūt admi-
scebis pani vuas que in vasis fictilib⁹: aut vitreis re-
ponunt: aut pira: aut malacydonia cocta: aut sorbas:
aut nespillas. Jnitiendi sunt aūt trocisci. Qd si lac no-
luerint bibere dabis pultes de oriça [n] aut auena: aut
de mily polēta: aut de Alexādrino pane. Ptisanas vero
aut lenticulas aut oua cocta in pusta [o] accipiāt. Uitel-
la vero ouoꝝ assa sup carbones cū roze [p] ꝛ aceto dāda
sunt. Sz ꝛ olera bis cocta ꝛ panis bis coctus ꝛ de aui-
bus vt supra dictū est. Uinū quoqz silr stipticuz dan-
dū est. Qd si diuturna fuerit passio facta efficit mali-
ciosus ꝛ defectū patit innati spirit⁹. Curatio aūt adhi-
bēda est que nutriat ꝛ virtutez corporis corroborare
valeat. Cataplasma. ℞. vsti ordei farine. ℥. vj. mānis [q]
℥. ij. cū aceti duplo ꝛ sape [r] tertia parte: ꝛ si hoc nō sen-
tiat [s] addes psidiā aut stipteream [t] tritam equali pō-
dere. Quod si adhuc grauior causa hec [v] non sentiat
addes rozem [x] syriacum ꝛ achantem [y] egyptiam co-
ques ꝛ vteris cataplasmare per triduum.

i .i. Mesenteriū inquit Jan. allegās huc passium sonat grece mediū itestinum. s. Jeiunū nā mese grece mediū enterum intestinum est.
k .i. corp⁹ demacratur.
l Emina ē medietas sextarij ꝛ sextari⁹ est lib. ij. ꝛ. s.
m .i. diē tertium.
n .i. riso vel risi farina.
o .i. vino cocto.
p .i. sumach.
q .i. minuti thuris.
r .i. vini cocti.
s Ēē sanis iuuās.
t .i. alumen de pluma.
v Remedia.
x .i. sumach. Ja.
y .i. spinam als.

## Signa dissinterice passiōis philomini. C. LXXXI.

De dissinteria [z] pene oēs antiqui
philosophi cō sen-
tiunt ꝛ ſm ptes locoꝝ vl' q excernūt [&] cās
fieri. Si autez in loco intestinoꝝ vlcus aut
inflāmatio fuerit generata: hec signa pce-
dūt: nā in initio sanguinolēta excernūt [?]: deinde icoro
des [ꝫ]. Multis aūt ꝛ cū rosura incipit. ꝛ post hoc pin-
guia deponūt. Et si malitiosa fuerit passio feculentuz
deponūt cū malo odore. Et demuz si incancrierint [aa]
vlcera deponūt stercora varia ꝛ nigra cum aliquibus
laminis putridarum carnium. Subsequuntur etiam
ꝛ febres cum siti nimia. Fastidium cuz carnis remis-
sione [bb]. Et faciūt [cc] trophinuz [dd] cum burburismo [ee].
Et dolor est nimius cum insomnietate.

z .i. dissinteria variat ſm loca: ꝛ ſz cās expulsionis.
& .i. expellunt.
? .i. expellunt.
ꝫ .i. aque speciez habēta.
aa .i. in cācrēū versa fuerint.
bb .i. diminutiōe seu liquefactione.
cc Ulcera. s.
dd .i. subuersionē intestinorum.
ee .i. rugitu.

## De dissinterica passione. Cap. LXXXII.

Dissinterica passio naturalr chro
nica est ꝛ diuturna ꝛ
[a]plurime eaz tenasmus precedit. Qd si
hoc ptigerit acutior sit vlceratio intestino
rū. Et [a]plurime in aupentissimo [ff] inte-
stino aut colo aut certe in minutis intestinis. Fit autez
mō cū febre mō sine febre: mō cuz dolore modo sine
dolore. Qd si cū febre fuerit impedimētū fit curatio-
ni. Et vlcera imbromidant [gg] ꝛ sordidant ꝛ inflāma-
tiones ꝛ cācros [hh] facit. Nā in febribus nulla est pro-
pria [ii] curatio: qꝛ nec cōis est eoꝝ cibatio: sed cōposita
in qualitate ꝛ quātitate offerētiū: ꝛ maxime in tpe cō-
petēti ſm febriū molestiā. Jn declinatione facta que
ministrant neqz satis sint cibi sicci: neqz satis humec-
tati. Sicci eniz extēdunt febrē: humidi reumatismuz
mouent. ꝛ iō in vtroqz cōtēplatio est adhibenda. naz
quātū adhibendū sit ſm patiētis virtutē maxime iu-
dicandū est. Multū eniz coquere nō pōt dissinteric⁹
pp intestinoꝝ ꝛ vētris laborantiū imbecillitatē ꝛ ma-
xime qn febrit. Jn inflāmatione vero cū nimys dolo-
ribus existēte nō pigeat vti cataplasmare calido: iter-
dū eniz ꝛ flegmonem amputat ꝛ reuma repmit quē-
admodū solet illis ptingere qbus mediocris est vlce-
ratio. Nos igit accedētes ab initio ad infirmū ꝛ ma-
xime si febris nō sit talez adhibemus curationē duo-
bus [kk] primis diebus abstinentiā indicimus. Et si iu-
uenis fuerit ꝛ tps ꝛ virtus pmiserit flobothomo sub-
uenimus ex brachio ꝛ nō minus duabus cotilis [ll] de-
trahim⁹. Quib⁹ ēt cibos addim⁹ mediocres. Trāsa-
ctis igit dieb⁹ tribus lac potādū ministramus. Qd si
flobothomus fuerit ꝑtermissus post transactos dies
duos abstinentie lac potui damus. Hoc autem faci-
mus cū a modica passione initiū sump serit egritudo.

ff .i. recto.
gg .i. putrefiunt.
hh .i. dissinteria.
ii Febri. s. ꝛ flegmoni simul.
kk Scilicet.
ll Cotila ē pondus .ix. vnc.

## De lacte dando. Cap. LXXXIII.

Lentemus igitur in primis lac da
re quātum capere psit
tres cyati calefactum ita vt dum coquit
sepi⁹ agitet. Et cū biberit post duas horas
iterū alteri⁹ [mm] tātū bibat. Aligb⁹ aūt ter-
tio damus vt integra impleat emina. Et si die illa ple-
ni videant esse cibo abstinere eos iubem⁹. Hoc ergo
mō educunt cholera ꝛ humores corrupti mediocri-
ter purgant ꝛ leniscūt. Post hec igit mediā eminā di-
uidimus in duas ptes: ꝛ silr vt supra dam⁹ duas inter-
ponētes horas. Et sic iterū tertio duas partes emine
aut tres dam⁹ in vna potione. Fiūt aūt in spatio post
lactis potionē hore tres ꝛ damus illi pultē aut panez
siccū aut dactylos tebaicos aut micas panis cū lacte.
Lac igit in oī tpe egritudinū eligēdū est caprinū. Qd
si non

mm Lactis.

si nõ inueneris caprinũ dabis vaccinũ. Nã caprinũ z vaccinũ eligẽdũ est magis: asininũ xo z eqnũ minus: oibus.n. sicciora[a] sunt. Qñ.n. dedim⁹ mane lactis cyatos tres. Post h̃ p cibo dam⁹ viridẽ caseũ h̃ mõ ɔfectũ. Exprimim⁹.n. manib⁹ caseũ faciẽtes fortiter: z supmittimus aquã feruentẽ. H̃ aũt facim⁹ ter aut q̃ter supmisso melle z maxie cocto: z dũ inspissat̃ dam⁹ eũ ad mãducãdũ: fortiter.n. ɔstringit vẽtrẽ z vlcera purgat z sanat. Sz q sine febre sunt dãdũ est z magnũ noueris eẽ iuuamẽtũ. Nã febriẽtib⁹ nõ tã facile lac dãdũ est: aut.n. acetat z corrũpit aut magis semicoctũ fit aut cõspissat̃ aut ex calore coagulat̃ z caseus efficit̃. Tũc.n. z dolores maiores mouet z tẽsuras facit viscerũ: z capitis dolorẽ excitat z fastidiũ generat. Pro q̃re vt febricitãtib⁹ possit absq3 lesiõe dari diligẽtius a nobis est ordinãdũ: z maxie pueris magisq3 iuuenib⁹ q̃ in declinãte iã etate. Admiscem⁹ q̃ lacti aquã pluuialez aut de fõte bono z pbato aq̃ q̃rtã ptẽ: z coqm⁹ illõ agitãtes sine intermissione ad molles z lenes cineres aut lẽto igne donec media ps ɔsumat̃: dam⁹ de h̃ bibere cyatos[b] tres aut q̃tuor q̃dẽ oñdem⁹ quẽadmoduz sine febrib⁹ ɔstitutis absq3 caseo debeat dari, nã case⁹ oino inutilis est febribus. Utimur aũt ad eos q sine febre sunt lacte z sine admixtiõe aq̃ coctũ dam⁹. Coquitur xo lac donec in eo oẽ cõsumat̃ serũ. Nõnulli etiã lac vsq3 ad tertias coq̃ iubẽt. Nos aũt donec emittat bullitiões tres aut q̃tuor: z tc̃ tolli ab igne iubem⁹. Et lapides tres d̃ torrẽte rotũdi z solidi collecti fluuio cũ lignis siccis roboreis in ignez missi z fortiter calefacti mittunt̃ in vase vbi lac est sigillatĩ ita vt cũ vn⁹[c] tollit̃ ali⁹ mittit̃. Et cũ diligẽter fuerit coctũ h̃ greci vocãt cystõ. Hoc igit̃ dissintericis z reumaticis z ciliacis dat̃ h̃ mõ ɔfectũ. Facies[d] q̃ h̃ q̃ter aut q̃nq̃es. Et cũ cessauerit bullire dabis nõ solũ qui sine febre sunt: sed z febriẽtibus. Similiter etiã de ferri laminis in igne accensis z in lacte dimissis cõficitur z vt supra datur. Lac igitur dissintericis hoc modo dandum est.

De potiõib⁹ ad epaticã dissinteriã. C. LXXXIIII.

Potiones enĩ dãde sunt ad epaticã dissinteriã ex cal'a fcã distẽperãtia citri succi cũ mulsa cyatũ[e] vnũ potui dabis. Aut itibe[f] succos silr aut troxime[g] succos aut ptireos.i. filicis succos. Qð si nõ fit cal'a epatis distẽperãtia dabis eos q dicti sunt cũ tenui vino succos. Hñt.n. in se vt pyciãt q̃ collecta sunt: z eplãt ɔstipata. Qð si succi eaz nõ inueniãtur[h] sicce z trite in potiõe date silr subueniũt. De qb⁹ cataputie[i] cõficiant̃ ad ipsaz passionẽ. R. cicoree intibe[k] ʒ.ij. camepitheos radicũ ʒ.iiij. tũdes z cernes z mel coctũ supmittes fac cataputias[l] z dabis ad nucis[m] põtice magnitudinẽ cũ aq̃ calide bibere cyatis[n] tribus. Qui aũt nimis habent calidã distẽperantiã in epate dabis bibere aut hydrorosatũ[o] aut intibe[p] sicci propinabis eis duos cyatos per dies singulos.

De embroca z cataplasmate ad calidam distemperantiam. Cap. LXXXV.

Embroca optia est de oleo camomille z nardino. oino.n. aũ cataplasma vtilis ẽ embroca z sequẽs cataplasma melius operat̃. Cataplasma igitur cõficies sic croci in vino infusi ascalonio[q] z triti ʒ.iiij. herbe plãtaginis sicce z trite z triconsate ʒ.ij. lenticule farine ʒ.iiij. aut alfite.i. ordei farine: z coquantur hec cum hydrorodino[r] ad molles carbones: z sic tepidissimum superponas epati z sto-

macho. Nunc autem dicta a nobis ordinanda est.

De cibo dissintericorum. Cap. LXXXVI.

De frumẽto igit̃ pultes dãde sũt. Alica[o].n. plus nutrit oĩ frumento z oĩ digestibilior est. Oriça[t] xo min⁹ nutrit q̃ alica: sz plus cõstringit vẽtrẽ. De his[u].n. ɔstipatiores sunt pultes que[x] de farre fiũt. Etiã z de milio z de panico pultes oibus plus nutribiles sunt z ipinguãt[y] sq̃bala[z], z de alexãdrino pane fiũt pultes ɔtuso z creto[&]. Silr aũt z de assata hydria[?]. Et he due spẽs cũ pusta[¥] cõposite z sale modico z p ɔdimẽto auenatũ mittes. In oĩb⁹ aũt pultib⁹ p oleo mittes adipes anserinos aut pullinos aut capnos. Qð si mordicationes fiãt in vẽtre z cholica sũt q̃ egrediunt̃ de lacte facies fieri pultes. Añ aũt coquat̃ i aq̃ alica[aa] z oriça[bb]. Aut far deide excolet̃ z exprimat̃ aq̃ z misso lactis modico cõmiscebis z ad leues prunas coques z cũ se exiccauerint lac paulatĩ adiunges: et tertio z q̃rto addes donec coquant̃ qbus modicũ salis appones: z sine oleo dabis manducare. Admiscebis aũt in pultib⁹ si volueris rorẽ marinũ z grana acidi mali granati trita z malicydoniy quadras purgatas z sorbas siccas z cõtulas z olfaciũ[cc] añ siccatũ: z sic tritũ z semẽtes[dd] tritas. Aliq aũt z gallã asianã tritã supspargũt: sz est cacostomacha[ee]. Aliq aũt in aq̃ vbi pultes coquẽde sunt h̃ faciũt: sz melius est in aq̃ vbi coquunt̃ pultes sorbas aut pira cruda vł matura aut mala cydonia aut nẽspilla aut silicas[ff] aut dactylos tebaicos cõtusos silr coq̃. Admiscẽdũ aũt pultibus est gũmi[gg] z amilũ z cera recẽs ad mellis similitudinẽ. Silr aũt z caseũ recentẽ colans per cribrũ fortiter condies pultes inde z dabis ad edendum.

De fastidio. Cap. LXXXVII.

Qui aũt nõ bñ se hñt z fastidiũ patiũt z pultes recusant alicã[hh] dabis eis aut oriçã[ii] cũ aq̃ vbi coxeris dactylos aut damascenas prunas aut sorbas aut nespillas aut siliq̃s[kk] aut mala cydonia aut pira imatura.

De leguminib⁹. C. LXXXVIII.

De leguminibus aũt lẽticula stiptirior est. Tollẽdus est aũt z cortex: q2 idigestionez z reumatismũ facit. Aliq.n. modice eã infundẽtes fricãt: z sic pistãtes eã i pila purgãt subtiliore cribratura. Aliq ẽt aquã cal'az mittẽtes z modicũ sustinẽtes fricãt eã manib⁹ donec ois cadat cortex. Melius aũt fiet cũ semel aut bis eã fecerit ɔs bullire z mittẽs in mortario cũ se ifridauerit manib⁹ sic triuerit: purgat̃.n. sic diligẽti⁹. Et cũ purgata fuerit roremarino z adipib⁹ supdictis p oleo eã ɔdies z modicũ aceti addes. Aut maligranati acidi g̃na trita z salis modicũ. Et cũ fuerit cõdita[ll] in modũ sorbitionis plãtaginẽ aut bletã nigrã aut itibã[mm] silr mixtã dabis. Interdũ aũt in pultis modũ cõspissataz cũ oriça[nn] z farre[oo]. Aut malis cydonys coctis z tritis z bñ ɔmixtis lenticulaz ad edẽduz dabis. Aliqui ẽt cũ cortice ipsam coquentes fortiter lenticulam terunt vt succus fiat z sic cũ mapa mũda colant diligenter: succum xo illũ cũ pane alexãdrino in mortario terũt. Aut cũ hydria[pp] bñ cocta z sic pultes faciũt condiẽtes cũ aceto.

De ptisanis. Cap. LXXXIX.

Ptisana aũt p seipsam nõ est scaltica[qq] eteniz laxat z acetat facile. Et cũ melle cõdita sepius operat̃[rr] z amplius declusam ollaz illinirĩ z in furno

Margin notes (right):
s .i. spelta.
t .i. risum. Jañ.
v .i. oriça z alica.
x Illis .s.
y .i. inspissant.
z .i. stercora i bo(u)lis.
& .i. cribellato.
? .i. tri fiũt ex pasta azima sicut filla lõga. Jañ.
¥ .i. aceto aq̃ mixto. Jañ.
aa .i. spelta.
bb .i. risum.
cc .i. succi vuarũ albarũ imaturarum.
dd .i. anillos vne.
ee .i. mala stomacho.
ff .i. grana xilocaracte.
gg Arabicũ .s.
hh .i. speltam.
ii .i. risum.
kk .i. Grana xilocaracte.
ll Lenticula.
mm .i. endiuiaz. Jañ.
nn .i. riso.
oo .i. frumento.
pp .i. tri z fit de pasta azima ad modũ filorum.
qq .i. stiptica.
rr Laxationem.

Margin notes (left, partly cut off):
...c.i. z .s.
...endiuie. Jañ.
...endiue sylue...
...i. Herbe dicte.
...pillule.
...i. endiuie. Ja.
...pillulas.
...i. auellane.
...Cyatus est pon... vnc.i. z .s.
...aquã rosa.
...endiuie. Ja.
...aloco.
...aq̃ rosam.

misti carbonib⁹ pleno ardētib⁹ ꝛ ibi īuolutā per totā noctē ꝑmaneat. Soluit̄ .n. in ipso vapore: ꝛ piguis efficit̄ ꝛ glutinosa. Mane ꝟo fcō admiscebis ei mel sigillatū ꝛ sine nidore [a] decoquat̄ cui addes hydria [b]; ꝛ iterū coques sil̄ cū ptisana horis duab⁹ aut trib⁹. Et h̄ mō facta dabit̄ ad edēdū: nā cib⁹ ē ꝟi ꝛ medicamē.

## De oleribus. Cap. XC.

Olera aūt stiptitiora ꝛ ssicciora sunt .i. intibe ambe plātago bleta nigra cocta ꝛ bn̄ exp̄ssa ꝛ trita cū aceto ꝯdita sumant̄. Ea ꝟo q̄ cruda mādūcari p̄nt cū pane addant̄. brasica [c] vl' caules mōtani bisocti ipinguāt vl' cōspissāt stercora. Assumant̄ aūt cū aceto ꝛ sale ꝛ oleo ꝯditi. Aliq ꝟo scdaꝫ coctionē in pusta [d] faciunt.

## De piscibus. Cap. XCI.

De maritimis piscib⁹ nō multi sunt qui expedire possint dissintericis. sanis ꝟo hoibus sunt aliq pisces q ꝯstrictionē vētris faciūt q reumatiçāti ventri ꝛ nō expediūt. Scarpetica [e] igit̄ coctā accipit̄ condita aceto ꝛ cymino. Muridis [f] ꝟo ꝛ eritius [g] subtili sale asp̄si modice assent̄ in puro astruco [h] ꝛ sic dent̄. Aliq ēt tecla [i] dāt sil'r facta: ſꝫ humores varios generāt ꝛ naturā turbare solēt qui [k] imbecilles sunt vētre. Ostree ꝟo in proprijs assate testis digestionem iuuant ꝛ ventrem stare faciunt.

## De carnibus. Cap. XCII.

Carnes [l] aūt oēs sunt inutiles dissintericis ꝑꝑ qd̄ multū nutriūt ꝛ tarde digerunt̄. Dāde sunt aūt de auib⁹ ꝛ maxie de agrestib⁹: q̄les sunt turdi ꝑdices turtures merule sturn⁹ iterdū ꝛ colūbe ꝛ maxie pipiōes. Sꝫ nihil saginatū pigue vl' bromidū [m] aut idigestū. Coquēda .n. sunt in pusta [n] ꝛ post hec sūt assanda ꝛ sic dāda. Meli⁹ est aūt si exenteratis [o] itrinsec⁹ mittant̄: aut myrtha: aut sorba sicca ꝛ trita: aut icisa minutatiꝫ: aut nespilla: aut pira viridia: aut mala cydonia sil'r ei post hec cōsueta: ꝛ sic cocta ꝛ inde assata.

## De quadrupedibus carnibus. Cap. XCIII.

De quadrupedibus carnes ꝓhibēde sunt. Tn̄ ꝑꝑ desideriū lū bos porcinos maceratos aut hedinos accipiāt. Oua ꝟo gallinacea elixa in pusta [p] donec idurent̄ dabis. Plus autēꝫ scaltica [q] sunt ꝛ sublata vitella sola assent̄ supra carbones: ꝛ sic cuꝫ aceto terant̄ ꝛ cū rore marino offeres ad edendū. In pulmētarijs ēt si ros [r] ponat̄ aut p̄sidie modicuꝫ: aut galla aut olfaciū [s]. hec eniꝫ fortiter cōstringere solēt vētrē. Nōnulli ēt vngulas vitulinas in ptisana discoquūt ꝑ totā noctē donec dissoluant̄ vngule: spissus igit̄ ꝛ glutinosus fit succus ptisane. ꝛ sic dant ad mādūcandū cōdientes modico aceto. Fortiter enim constringit ventrē. Sed his dari debet qui digerendi virtutē fortēꝫ habent. Nā imbecillē stomachū hn̄tes conturbat magis ꝛ reumatismū maiorem facit. Hec autem de animalibus sufficiant.

## De pomis. Cap. XCIIII.

Poma [t] igit̄ dulcia vētositatē generāt ꝛ ex infusiōē sua facile acescūt ꝛ iō ꝓhibēda sunt. Danda sunt aūt q̄ sunt stiptica: q̄lia sunt sorba croma [u] coruia pira viridia nespilla mala cydonia aut vue in olla ant cū folijs in fumo suspēse ꝛ masticāde sunt donec seuiētes [x] ipsaꝝ minuent̄. Cū oibus aūt pomis [y] panis mādūcādus est: nā .n. sunt [z] eucarpa .i. facile corruptibilia. Mali aūt granati grana sanis cōstringunt ventrē: infirmis ꝟo nō: ſꝫ dulciora efficiunt̄ in stomacho ꝛ corrūpuntur. Dactyli autē tebaici vel alofrixi [a] etiaꝫ masticati fortiter cum pane scaltrici [?] sunt. De cibis hec sufficiant que dicta sunt.

a .i. odo: amcio vel sapore cogne vt specibus vel oleis.
b .i. tri qd̄ fit ex pasta açima ad modū filorum. Jañ.
c .i. caulis.
d .i. aceto aq̄ mixto. Jañ.
e Piscis est.
f Piscis est.
g Piscis est.
h Gallice austre.
i Piscis est.
k Dis. i.
l Nole carnium carnes quadrupedū intelligit.
m .i. sordidum.
n .i. aceto aq̄ mixto. Jañ.
o .i. euisceratis.
p .i. aceto aq̄ mixto.
q .i. stiptica.
r Marinus.
s .i. succus vue acerbe inmature.
t .i. fructus.
u .i. antiqua.
x .i. arilli.
y .i. fructibus.
z Poma.
ꝛ Alis aliq̄ scri.
? .i. stiptica.

## De potionibus simplicibus ad ventrē stringenduꝫ. Capl'm XCV.

Dande aūt sūt hе potiōes. Nardus [z] indic⁹ potat⁹ vētrē stringit ꝛ myrra bona ad fabe magnitudinēꝫ data in cataputijs vētrē strīgit. Semē lapatij sylvestris cū aq̄: tritū datū sil'r vētrē stringit. Coaguli leporis .ʒ.j. poti data idē facit. Cornu ceruini vsti ꝛ loti coclearia duo cuꝫ dragagāto potui dabis: de galla quoqꝫ asiana ꝛ p̄sidia ꝛ poligonia [aa] dabis. Coquat̄ aūt donec tertia ps remaneat. Laudanū ēt cū vino austero potui sil'r dabis. Et de achatia cyrra [bb] ꝛ hypoqstidē ꝛ litio indico ꝛ gessamia [cc] ꝛ gisastereos ꝛ lēnias [dd] fragedos ꝛ balaustia trita. Est aūt eorū aq̄ cacostoma [ee] cocta: ꝑꝑ qd̄ ꝯsiderata rōne dāda sunt stomacho forti. Neqꝫ febriēti neqꝫ dolorē patiēti aut imbecillem stomachuꝫ habenti danda sunt.

## De falsa opinione indoctorum medicorum. Capl'm. XCVI.

Multi indocti mox ab initio trociscos aut antidota laudāt ad dissintericos vl' ꝑsumūt dare de opio ꝛ iusqamo ꝯfecta: aut de nigro papauere aut mādragora ꝑꝑea q̄ anodina eē vident̄ ꝛ somnū faciūt. Ipsi igit̄ medici seducunt̄ dū vidēt infirmātes accepta potiōe tota nocte dormire ꝛ narcoticis medicaminib⁹ ꝯtineri vētrē. Cū g° accesserit dies ifructuosus iuenit̄ labor cū in vnū ꝯgregati hūores sine intermissiōe deponunt̄ grauato capite ꝛ defecta vtute vētrē faciūt deteriorē ꝛ fastidiū mai⁹ accidit. vn̄ nō frequēter dandi sunt nisi forte nec̄citas exigat. Post simplicia ꝟo medicamenta in sequenti sunt danda composita: quorum [ff] necesse est cōpositiones tradere que a nobis frequenter sunt oblata.

## De trociscis. Cap. XCVII.

Trociscus balaustion achatiā hypoqstidos litiū balaustiā gessamiā [gg] gisastereos opiū eq̄li pōdē cū succo plātagis facies trociscos triobolеos [hh] ꝛ vnū dabis mane an̄ duas horas cibi ꝛ interdū dormitū eunti cū aq̄ cyatis tribus [ii].

Itē diacoralloꝝ trocisci ꝛ dielectꝝ ꝛ diapithias [kk] mirabil'r rep̄mūt reuma ꝛ ꝯstringūt vētrē ꝛ sanguinē reijciētib⁹ vl' ptisicis ꝑsunt Diacoralliū trociscus. ℞. achatie cyrre [ll] .ʒ.iij. hypoqstidos .ʒ.iiij. plātaginis seminis .ʒ.iij. balaustie .ʒ.iiij. gūmi libani amili. an̄ .ʒ.v. rose folioꝝ .ʒ.ij. rose seminis .ʒ.j. opij .ʒ.ij. cora .ʒ.ij. psillij cocti in apoçimate sic̄ sep⁹ diximꝰ cyatuꝫ vnū: his oib⁹ sil' tritis facies trociscos dracmeos ꝛ dabis in vino cū apoçimate pēthafili herbe. trocisc⁹ dielectꝝ .i. succinū. ℞. electri iris illirice [mm] croci masticis. an̄ .ʒ. lxxxv. opij .ʒ.iij. psillij cōgelati .ʒ. xlv. ꝯficies: sic accipies psillij .i. herbe policaris semis cyatos .iij. mittes in aq̄ mūde. ℔.v. [nn] italic ꝛ coques ad tertias [oo] ꝛ leuabis [pp] ꝛ cū se refrigerauerit ex eo infundes in mēsura. ℔.j. spēs [qq] trib⁹ dieb⁹ ꝛ facies trociscos dracmeos ꝛ dabis vnū in aq̄ cyatis trib⁹. Trociscus diapitias. ℞. galle asiane hypoqstidos achatie [rr] cyrre opij. an̄ .ʒ.ij. coaguli leporis aut cymini gessamie [ss] . an̄ .ʒ.ij. aq̄ pluuial' qd̄ sufficit: facies trociscos ꝛ dabis .ʒ.j. in aq̄ cyatis trib⁹.

z .i. spica.
aa .i. bursa pastoris.
bb .i. nigra.
cc Gessamia ꝛ gisastereos fm Jañ. sūt idē .i. terra sillima gypso nisi q̄ cyllie diaphanetate ꝛ separatōis in laminas ꝑtenuce.
dd Lennias fm fragedos quod idē ē: nō ē cum pigmētū vt dicūt q̄dam: ſꝫ est terra sigillata.
ee .i. mala stomacho.
ff .i. ꝛ illo.
gg Gessamia ꝛ gisastereos idē sūt fm Jañ. i. terra sillima gypso nisi q̄ cyllie diaphanetate ꝛ separatōe in laminas ꝑtenues.
hh .i. pōdus triū obolorꝫ ꝛ est obolus pōdus xij. granoꝝ.
ii Cyatus est pōdus vnc. vnī⁹. ꝛ .5.
kk Hi trocisci describunt̄ infra isto ca.
ll .i. nigre.
mm A loco.
nn Sextarios.
oo .i. vsqꝫ ad tertias ptēs vl' lege vsqꝫ ad .iij. sextarios .s. ab.
pp Ab igne. i.
qq Supradictas species.
rr .i. nigre vel viridis. Jañ.
ss Est tra sillima gypsi nisi q̄ est vltie diaphanitatis ꝛ separabilis in laminas ꝑtenues. Jañ.

trib⁹. ℂ Itē trocisc⁹ diaspmatō anisi feniculi seminis amcos papaueris albi seminis opij tebaici psidie. añ. ʒ.j. iusquiami se. ʒ.ij. apij seminis. ʒ.iij. croci florū rosarū galle asiane. añ. ʒ.iiij. ⁊ de siccis gdē facies puluerē: opiū aūt in aqua infundes ⁊ facies trociscos pēsantes ℈.j. ⁊. ß. dabis sic ad tussem in mulsa ad diariā i succo oriçe[a] his q cū tusse reyciūt i pusta[b] ad supfluuiū[c] sanguinis in apoçimate lētisci ad nauseā i aq̄ absinthij a d intestinoꝝ dolores ⁊ inflāmationes stōchi in mulsa[d] ad dissintericos ⁊ ciliacos i apoçimate roſ. mane āt dabis trociscū. j. ⁊ sero vnuz. Trocisc⁹ crocodis. ℞. dauci cretici. ʒ.iiij. castorei. ʒ.ij. smirnis. ʒ.ij. croci. ʒ.iij. aut. iiij. opij. ʒ.iij. iusquiami se. ʒ.viij. anisi apij se. añ. ʒ. viij. aut vj. storacis. ʒ.iiij. Opiū aūt ⁊ myrrā infundes in aq̄: de ceteris vō facies puluerē: storacē aūt resolues cū aqua vbi infusa sint opiū ⁊ smirnis: demū storacez teres cuz his que infusa sunt ⁊ supmittes puluerem ⁊ facies trociscos aut obolos. ij. aut tres hñtes ⁊ dabis bibere ieiunis ⁊ in cibo ⁊ post cibū. In cibo aūt sepi⁹ ⁊ ante cibuz ⁊ post cibū multū sunt mirabiles ⁊ dolorē stōchi mitigāt: ⁊ acidos ruct⁹ pausant[e] ⁊ indigōnē soluūt ⁊ ꝯstringūt vētrē: ⁊ liacos[f] ⁊ torsiones vētris mitigāt: sunt aūt ⁊ anodini ad cephalargiā illinito ex eis fronte cū oleo roſ. ⁊ aceto. Aurīū q̄z passiones ⁊ dētiū dolores cū succo ꝑdiciados[g] in cauerna dētium missi sanāt admixto galbano: ⁊ obthalmias soluūt admixto tetrapharmaco. Iuuāt aūt potati dormitiū eūti: somnū enim faciunt suauē ⁊ reuma reꝑmūt. silr ⁊ artericos dolores iuuāt. Abstinēt[h] eni mēstrua si satis[i] fluāt. vn⁹ ex eis cū apoçimate myrrhe triū dracmarū potat⁹ ad nariū fluxū ⁊ hemorroidas ⁊ ad oēs flux⁹ facit. Et ad catarrū dat ⁊ ad mr̄icis suffocationē facit: ⁊ ad cholicas passiones cū apoçimate rubi aut cū vino austero in quo anisuz fuerit infusuz siue myrra aut sorba. Bene ēt dat ⁊ in[k] piodicas passiōes oēs: ⁊ maxie que cū rigore fiūt. Det aūt ante vnā horā accessionis cū aq̄ trib⁹ cyatis[l]. Opz etiā dari in vomētib⁹ cibos: iuuat ēt eos q tussiūt in sapa[m] datus aut melle cocto: ⁊ in initio frenetice passionis datus iuuat. Stomaticos cū cracorisano. i. cū origano tritus ⁊ potatus cū apoçimate rosaꝝ: aut cū vino myrtice aut cū succi mēthe. ʒ.ij. iuuat dissintericis aut cū sorbarū apoçimate: aut cū maloꝝ cydonioꝝ: aut cuz rubi decoctione dat. Dat ēt puluis tric⁹ cū ouo: silr aūt ⁊ ciliacis[n] vel ad oē reuma vētris vel alioꝝ mēbroꝝ. Facit aūt ⁊ ad vuā cū aq̄ gargarism⁹ fact⁹. facit ad vesice dolorē cū aq̄ cele cyatis trib⁹ dat⁹. Ad emoptoicos cū cyato vno aceti ⁊ aq̄ fride cyatis duob⁹ potat⁹. Istū g̃ trociscū vlceratā hñtes vesicā bibēdo scim⁹ fuisse liberatos. ℂ Itē trocisc⁹ dyodion. ℞. nardi[o] indi ciceroci. añ. ʒ.viij. aloe libani anisi rosaꝝ siccaꝝ ireos. sñ. ʒ.iiij. achatie smirnis[p] hypoqstidos liīj indi dragagāti opij piperis. sñ. ʒ.iiij. alij aūt mittūt opij. ʒ.j. sq̄ vō qd̄ sufficit facies trociscos hñtes obolos. ij. aut vnā. dabis cuz vino myrtino. ℞. hypoqstidos psillij succi gessamie[q] gallaꝝ asianarū achatie cyrte. añ. ʒ.viij. cū aq̄ pluuiali facies trociscos ⁊ vteris: dissintericis. n. inities. ʒ.ij. cuz succo oriçe[r] aut lēticuli aut his silib⁹. Emoptoicis vō dabis bibere. ʒ.j. cū aq̄ cotila[s] vna. Ad sanguinis fluxuz mulieris inities cū alice[t] succo aut appone flocū[u] lane intinctuz resoluto trocisco cū succo strigin[x] aut aliquo silī huic herbe. Cataputie ad dissintericos vel oēz solonē vētris gallarū asianaꝝ non ꝑforataꝝ opij. añ. obolos[y]. iij. cū aq̄ facies cataputias orobeas[z] ⁊ dabis i nocte cū vitello ouoꝝ aut myrtice succo. ij. aut. iij. alij gdē de gallis duplū mittūt. ℂ Itē cataputie ad dissintericos myrre opij. añ. ʒ.ij. gallaꝝ asianaꝝ. ʒ.iiij. alij mittūt. ʒ.ij. cū aq̄ facies cataputias ⁊ dabis in nocte ⁊ i mane. iij. ℂ Item potio ad dissintericos roboris[x] nouelli corticis. ʒ.vj. mittes in olla noua addes vini austeri ꝑꝑ⁹. duos ⁊ coques donec remaneat emina vna[z] ⁊ sublato cortice dabis bibere ieiuno cyatos. ij. Iporeca idest suppositoriū ad tenasmon ⁊ dissinteriā valde bonū myrre libanī opij croci eq̄li pōdere cū aqua teres ⁊ facies collyria ad magnitudinē nuclei pinei vel modico maiora. ℂ Itē collyria ad dolores galbani storacis. añ. ʒ.ij. opij. ʒ.j. facies vt supra collyria ⁊ inities. ℂ Item aliud suppositoriuz collyrium ad tenasmon ⁊ dissinteriam valde bonum opij. ʒ.iiij. myrre. ʒ.iiij. croci castorei. añ. ʒ.vj. libani[aa]. ʒ.iiij. cum atico[bb] vino facies collyria.

ℂ Enema ad dissintericos ⁊ dolores nimios vel inflāmationes. Caplm. XCVIII.

Epum caprinū curatū[cc] resolues ⁊ inities. ℂ Item lac vaccinū cum medulla ⁊ oleo inities. ℂ Item aliud succos ptisane tepidos inyce: ⁊ similr lac tepidū. ℂ Itē aliud oleū rosatū cum butyro inyce. ℂ Item aliud oleū rosatū ⁊ butyrū cū albumine ouoꝝ vel aquā vbi lini semen decoctū sit inyce. ℂ Itez aliud vbi somnus non accidit[dd] rosaꝝ folia in aqua decoquant ⁊ eandē aquā cū ouoꝝ vitellis inities. ℂ Itē aliud dragagantū solues in apoçimate rosarū ⁊ tm̄ addes succi oriçe[ee] ⁊ inities. ℂ Item aliud achatie partes. ij. succi oriçe partes. iij. vbi simul coquat myrrha ⁊ facies ad mellis spissitudinem ⁊ oibus mixtis inities. ʒ.iiij. ℂ Itē ad dissintericos enema. s. infusio ⁊ magis vbi reuma non est liīj indici. ʒ.ij. in lacte caprino solutis inities. ℂ Itez aliud melius lactis caprini cyatos. vij.[ff] aut. viij. amili. ʒ.iiij. liīj. ʒ.ij. miscebis simul ⁊ inities. ℂ Itē aliud de sepo hircino cuz oriça[gg] aut farre[hh] cocto inities. Hec enim in initio initienda sunt. Si in intestinis cācer fuerit succus[ii] lēticule cū melle optimo: ⁊ maxie pōtico: interdū admiscebis stiptercam[kk] rotundaz: his enim[ll] poterit mel ⁊ succus lēticule purgare[mm]: stipterea vō deficcat. Qd̄ si amplius cancer obtinuerit loca vt etiā corrupta corpora simul defluāt: oportet in primis salmorisz[nn] inycere de sale armoniaco factaz. Et sic postes faustini[oo] inities trociscū q. ℞. abesti[pp]. ʒ.v. sandarache[qq]. ʒ.v. arsenici. ʒ.v. aut. ʒ.viij. carte cōbuste. ʒ. xxx. facies trociscos cuz vino. ʒ.iiij. inities sūt cū apoçimate myrrhe ⁊ lēticule: ⁊ alijs similibus cum vino. ℂ Item trociscus marcelli magnificus q. ℞. calcitecaumenon[rr] ʒ.ij. arsenici. ʒ.iiij. lepidos[ss] calcitecaumenon. ʒ.iiij. opij. ʒ.ij. croci. ʒ.j. cetani[tt]. ʒ. v. stipterce[uu] cistis[xx]. ʒ. iiij. sandarace. ʒ.vj. olfacij[yy]. ʒ.ij. cōfice cum vino myrtino aut sapa cretica trociscos. facies. ʒ. singulas pēsantes ⁊ inities cum apoçimate myrthe. ℂ Itē trociscus sine opio ⁊ calce dissintericis: purgat enim ⁊ cicatricez inducit psidie. ʒ.j. gūmi[zz] hypoqstidos. sñ. ʒ.j. roris[⁊⁊] syriaci. ʒ.j. liīj indici. ʒ.iiij. amili. ʒ. iiij. achatie. ʒ.j. hec omnia teres ⁊ cum aqua vbi coxeris myrrham facies trociscos: ⁊ cū opus fuerit inities cuz succo oriçe[ꝯꝯ] aut lēticule. Qd̄ si primū medicamen nō iuuerit dolentez mel initias. Contēplare itaq̄z si de nigris colerib⁹ passio facta fuerit egritudo ergo est pessima ⁊ periculosa. Qd̄ si fuerit opz medicamen forte fieri: qd̄. ℞. salis armoniaci partē vnaz acāthos[ꝑꝑ] egyptie. iij. partes ellebori nigri quātū salis armoniaci coques in aqua acanthum ⁊ ellebor: ⁊ sic postea salem in ipsa apoçima[aaa]

⁊ .i. quercus.
ᵖ Sextarios.
ᶻ Emina est mediētas sextarij: ⁊ sextari⁹ est pōdus duaꝝ lib. ⁊ sm quosdā lib. ij. ⁊. ß.
aa .i. thuris.
bb .i. athenīē.
cc .i. purgatum.
dd .i. euenit egro
ee .i. risi.
ℂ Nota quātitatē lactis que est xij. vnc. vel ad minus. x. vnc. ⁊. ß.
ff Cyatis est pōdus vnc. j. ⁊. ß.
gg .i. riso.
hh Far cōiter dr̄ frumētū: dicitur Iañ. auctē Plinij qd̄ est genus ordei grossius.
ℂ In vlcere intestinorum:
ii Inuīēdus est.
kk .i. aluminis de pluma.
ll .s. cancrosis.
mm .i. abstergere visus cācrosuz.
nn .i. aquā salsaz
oo Propriū nomen inuētoris.
pp .i. calcis viue. Iañ.
qq .i. auripigmēti rubei. Iañ.
rr .i. eris vsti.
ss .i. squame eris
tt Ecamo q̄ fit galla.
vv .i. aluminia.
xx De pluma.
yy .i. succi vuarū albarū imaturarum.
zz Arabici.
ℂ Nota bonum trociscum sine opio. ⁊ calce ꝑ dissintericis.
⁊⁊ .i. sumach.
ꝯꝯ .i. risi.
ꝑꝑ .i. spine albe.
aaa .i. decoctione
ℂ Hec apozima apoçimē: ⁊ hoc apoçima apoçimatis idem.

administrabis ⁊ inities. Qđ si causam ad mortē ꝑperare videris post hec adycies sandaracam[a] ⁊ albestū[b] equali pōdere. hec aūt adiuuāt vbi putredo nimia fuerit facta vt paulatim ad saniem possit reuerti. ¶ Iuuāt aūt ⁊ mulsa trociscus cū melle ⁊ vino adhibit⁹. Inflāmatione autē ꝯsistente petisimeno[c] intestino de lacte iniectio mitigat ⁊ succ⁹ alice[d] ⁊ ptisane ⁊ farris tollere solēt dolores ⁊ inflāmationes. Qđ si nō fuerit multū reumatismus oleū si iniciat paragoriçat[e]. Qđ opꝫ fieri bis q̄ nō ꝯtinēt iniectionē. Qđ si iniectionē cōtineāt multi salmoriā inyciūt. Aly aūt sal armoniaci coclā.j. vl' min⁹ aut mai⁹ admiscuerūt medicamini. Nos aūt salmoriā vbi oliue albe ꝯdite sūt ⁊ aq̄ illi⁹ eminā[f] vnā inyci⁹. Et iterū morā faciētes q̄tum pōt eē hora media aut modicū plus post depōnē[g] ventria inyciemus trociscos ⁊ sic ꝯtinet[h] ⁊ si nuda inuenerint vlcera. Hec est dissintericoꝝ oīs cura. Sicca distēperātia sicciores corpore ostēdit ⁊ tenues qui magis sitim patiunt̄ quibus stercora minus: sed pinguiora[i] esse videntur.

¶ De ciliacis philomini. Caplm. XCIX.

Ciliace[k] passiones ⁊ indigōnes ex indigestione ipsi⁹ ventria fiunt eo q̄ nō pōt ex ipa defectione ministrare corpi nutrimētū. Aliq̄ ḡ ⁊ nō bn̄ digesta p vētrē ferunt̄ diuersi coloris: ⁊ maxie distillatio luti[l] sanguinei queadmodū vas distillāa efficit̄. Nihil ḡ mirādū est q̄ sanguis nō ꝑdigestus recidat in vētrē amissa aut lesa caceltica virtute. i. ꝯtinēte ỽtute.

¶ Signa ciliacorum. Caplm. C.

Signa de ciliacis. Multo igit̄ tpe solo vētris manet cū frequēti assellatione. Extenuat̄ corp⁹ in somnietate consumptū est indigestio ⁊ mordicatio cū tropho[m] in vētre efficit̄. Et fastidiū patiunt̄. Curant̄ sigdē queadmodū illi q̄ reuma vētris patiuntur. Cibi q̄dē mistrādi sūt nō q̄ satis[n] sūt scaltici[o] sꝫ q̄ stiptici ⁊ bn̄ satis sūt digestibiles. Quales sūt panis bn̄ ꝯfectus: clibano coctus ⁊ in vino intinct⁹ stiptico: ⁊ sorbitiones de lēticula ⁊ oriça[p]. Et pisces q̄ hn̄t duras carnes dādi sunt. De auib⁹ ỽo ea que nō sūt saginata: ꝑter paludestria. Cogmus ēt bucellas de pane cū malis cydonya ⁊ myrtha. Dabis ēt ouoꝝ vitella assata i aceto. Sed ⁊ cyston[q] de lacte sicut dictū est dabis bibere: ⁊ carnes leporinas vl' syluestres ⁊ alia que in reumaticis passionib⁹ dixim⁹ sūt mistrāda. Hec ḡ passio adhibita curatione in initio facile amputat̄: post ỽo difficili⁹. Diuturna ỽo facta hac passione tarde remouet̄. Opꝫ aūt in primis biduo aut vno die a cibo abstinere. Et in ꝑcordys[r] embrocas apponere que modice sunt stipticitatis ⁊ corroborare pn̄t loca de vino ⁊ oleo ro. ⁊ myrtino aut melino[s] aut anbetino. Post h̄ cataplasma est apponendū de dactylis ⁊ alphita[t] ⁊ malis cydonya ⁊ aloe ⁊ absinthio. Facit aūt ⁊ plātago trita ⁊ smirnis[u] ⁊ herba poligony[x] aut cū farina tritici admixta aut cū alphita[y]. Dolori[z] aūt cū ardore facto qđ rari⁹ solet cōtingere fit[⁊] oxymel. Et sic vteris cataplasmare h̄ mō ꝯfectio de dactylis ⁊ lini semine. Dactyli igit̄ in vino infusi terunt̄. Lini semē aut farinā cū melle coques ⁊ oleo modico ⁊ cū se collegerint in mortario. vbi dactyli cocti sunt supmittes ⁊ inyties ⁊ cū se bn̄ ꝯmiscuerint lauabis ⁊ vteris calo. ¶ Itē ceroto de oleo myrtino ⁊ dactylis cōmixto vteris ⁊ hec desiccāt reuma. Empla aūt sūt ad hec q̄ faciūt q̄lia sunt daytheos[ꝯ] ⁊ panaciaa ⁊ hiccesi⁹ ⁊ magis oīb⁹ minasias. Dī aūt ⁊ oydion cui⁹ ꝯfectionē vbi de reumate vētris scripsim⁹ tradidim⁹.

a .i. auripigmentum rubeum.
b .i. calcem.
c vl'r .i. lōgaone.
d Est genus frumēti: q̄dā spelta putant. Ian.
e .i. mulcet seu mitigat.
f Emina est medietas sextary ⁊ sextari⁹ est lib. ij. ⁊ .5.
g .i. assellationē.
h Retinet eos vētur.
i Propter liquefactionem.
k Est fluxus ventris vitio stōchi.
l Alsloci.
m .i. cōuersione intestinorū seu subuersione.
n .i. nimis.
o .i. restrictiui.
p .i. riso.
q Est lac coctum cū lapidib⁹ cādētib⁹ vt expositū est supra capitulo. 83.
r .i. supra orificiū stomachi.
s De cydonijs.
t .i. farina ordei.
v .i. myrra.
x .i. virge pastoris.
y .i. farina ordei.
z Als ad dolores.
⁊ Als fiat. i. dei.
ꝯ Propria noia emploꝝ sunt.

Extrinsecus[z] hec a nobis dicta sufficiant. Ceteꝝ aūt de potionib⁹ dōm erit. Dāda est ēt .v. foly herbe rad. decoctio potāda. Et rubi radicis[aa] silr. ⁊ salicis[bb] arboris. Trita aut in potione ⁊ supasꝑgēda sūt semia vue[cc] sicce aminee[dd]. Dederūt aūt aliq̄ hypoquistidos chilū[ee], achatiā cirrā[ff] ⁊ lytiū indicū ⁊ malagranata vtraq̄. Aliq̄ aūt ⁊ balaustiā tritā potui supasꝑserūt. Aly ⁊ galle puluerē aut ꝑsidie. His aūt ad dissintericos solem⁹ vti. Sūt q̄dē scaltica[gg] sꝫ pene oīa cacostomacha[hh] sūt ⁊ fastidiū gn̄ant ⁊ digōnē ꝓhibēt fieri: ꝑꝑ qđ rari⁹ hec dāda sunt. Nos tn̄ hāc potionē die ipsa[ii] dedim⁹ silica greca[kk] ⁊ se. plātagis ⁊ semē de vua sicca hec in aq̄ bulliāt ⁊ dabis eis eādē aquā bibere: ⁊ trociscū ꝓpriū ad ipsā cām. Trocisc⁹ ad ciliacos optim⁹ semē apy ifundes in aq̄ vbi lēticula cocta est trib⁹ dieb⁹: postmodū terea ⁊ admiscebis gūmā[ll] ⁊ cū succo plātagis facies trociscos. Exinde dabis in aq̄ cal'a vbi .v. foliū aut rubi radices fuerint cocte. Plātagis[mm] se. ℥.j. lappacy agrestis se. ℥.j. hypoq̄stidos psilly achatie. an̄. ℥.j. gūmi[nn] ℥. iy. teres ⁊ cū apoçima[oo] papaueris facies trociscos ⁊ dabis cū aq̄ bibē ⁊ desubt⁹ ex eo inyties. ¶ Itē ad ciliacos trocisc⁹ q̄ statī ꝯstringit myricis[pp] carpos[qq] ℥. iiy. achatie cirrate opy. an̄. ℥.j. rorismarini myrthe nigre folioꝝ. an̄. ℥. iiy. de melle stimatis[rr] supmittes ℥.j. ⁊ fac trociscos ⁊ vteris cū oui assi vitello. Cū aūt dabis bibere coque rubi radicis cortices ⁊ myrthe ⁊ mala cydonia ⁊ cū ipa decoctione dabis trociscos. Et ipsa apoçima[ss] cum voluerint bibere vtantur.

¶ De chronica ciliacorum passione. Cap. CI.

Diuturna igit̄ ciliaca[tt] passione effecta aut recorporatiue[uu]. Aut sine vnctione sole fricationes sunt adhibēde in dieb⁹ in q̄b⁹ facili⁹ adiutoria his agētib⁹ ministrant̄. Qualis est fricatio coxarū multa ⁊ brachiorum adhibita sine oleo cū sabanis[xx] aspis. Et postea nitrū mēbris ipsis supaspersum admixto lithoasio[yy] aut lithopiriton[zz] aut teste veteris asse tritura eq̄li pōdere nitro admixta. Postea ỽo cū oleo dropacisino[ꝫꝫ]. Et in aliq̄b⁹ dieb⁹ de ꝯfecto dropace adhibēdū est ꝑ ptes mēbroꝝ. In ꝑmis quidē in coxis: postea in brachys. tertio aūt loco vteris in dorso ⁊ coxis. demum aūt in pectore ⁊ hypocūdrys. Simili' aūt imponendus est ⁊ synapismus hoc modo poterit ad sanitatem celerius peruenire.

¶ De tenasmone. Caplm. CII.

Tenasmon est passio itestini apotismon[??]. Patitur ergo conationem cum assellandi delectatione ⁊ ventositate. Faciunt autem per secessium ventris mucillagines cum pōdere. Et aquosa deponūt stercora iterdū ⁊ guttā sanguinis.

¶ Curatio. Caplm. CIII.

Curabis fomētis ⁊ iniectionibus vbi coquantur fenugrecum ⁊ euisci radices ⁊ ex hac confectione dum adhuc calet supposito vase circūdatus pānis vaporādus est anus. Utimur etiā ⁊ oleo rōsaceo ⁊ butyro ⁊ adipe anserino cū modica cera resolutis ⁊ anū interius inungimus. Et pice[ꝑꝑ] bricia suffumigamus. Initiēdū est lac cū melle vt mucillagines purgētur. Aut aqua vbi lenticula coquit̄ cū melle. Post hoc stipticas facies iniectiones de rosa ⁊ myrra ⁊ corticis pini decoctiōe. Solues ⁊ erici[aaa] carpos[bbb] cū aq̄ vbi rosa cocta fuerit cyat[ccc] y. Et butyꝝ ⁊ oleū rosaceū aut myrtinū inities ⁊ linies

z Applicanda.
aa Decoctio.
bb Decoctio.
cc .i. arilli.
dd .i. albe ab aq̄ est fine ⁊ minꝰ qđ est rubea.
ee Aloco.
ff .i. nigram.
gg .i. stiptica.
hh .i. mala stomacho.
ii Quia.
kk Gen⁹ leguminis dcm̄ ab ṗlocarac.
ll Arabicam.
mm ab⁹ trocisc⁹
nn Arabici.
oo .i. decoctione.
pp .i. tamarisci.
qq .i. fructus.
rr Aloco.
ss .i. decoctione.
tt Fluxu ventris vitio stomachi.
uu .i. cōfortantes mēbra ⁊ tēperātes cōplexionē. Ian.
xx .i. panis abstersorijs.
yy .i. lapide.
zz .i. lapide piritis ⁊ est marcasita. Ian.
ꝫꝫ Dropax est ꝓprium dropacismus idē est inde oleū dropacisinum .i. ꝓprium.
?? .i. vlcimi.
ꝑꝑ .i. colopone. Ian.
aaa .i. tamarisci. Ian.
bbb .i. fructus.
ccc Cyatus ē ꝓ duas vnc. i. ⁊ .5.

lyciniũ cũ tetrapharmaco[a] ꝛ oleo rosaceo resoluto ꝛ intra anũ mitti facies. Aut puluerem plũbi cũ oleo rosaceo tritũ ꝛ modicũ addẽs cere cum lẽtisco[b] ꝛ vt supra adhibebis. Sacellos ꝟo calidos sup̱ pectinem ꝛ lumbos vel anũ superpones. Cibos ꝟo ministrabis euchimos ꝛ digestibiles ꝛ sub stipticos.

## ℭ Ad splenem philagrius. Cap. CIIII.

Secũduꝫ[c] alia mẽbra diuꝫ egritudinũ gñã splen patit̃: nã infrigidat̃ ꝛ calesit ꝛ siccat̃ ꝛ humectat̃. Et post hec sic ꝛ alia mẽbra distẽpat⁹ efficit̃ ꝛ egritudines i eo gñant̃. Nã ꝛ ꝯstipat̃[d] ꝛ icrescit[e] ꝛ ineq̃lr extẽdat̃ ꝛ extenuat̃ ꝛ dilatat̃ in aliq̃s ptes ꝛ inflãmat̃ ꝛ in duritiam vertit̃ ꝛ sclirosim facit. Nunc ergo singula eorum signa ꝛ curas dicere non obmittamus.

## ℭ Signa frigide distẽperãtie splenis. Caplm. CV.

Frequẽter eni distẽpat̃ splẽ ꝛ maxime de frida ꝛ hũida distemperãtia. Et q̃ꝫplĩme ex cibo ꝛ potu frido frequẽter assũpto. Qualia sũt aq̃ frigida ostrea sterilis[f]: caro porcina: pomoꝝ copia: accepta ꝛ diuersa poma: ꝛ maxie in estate accepta. Calor eni i splene minor efficit̃ ex his maxie locis humidis ꝯsistẽtib⁹. Sed ꝛ balnei vsus post cibos: ꝛ luxurie nõ solũ his q frequẽter exercent ꝛ plus q̃ꝫ postulat rõ: verũetiã his maxie q cibis repleti sũt aut potu ꝛ indigesti adhuc venereos exercẽt act⁹. Nã citius vt dictũ est frida distẽperãtia q̃ꝫ cal̃a i splene magis augmẽtari vꝫ: ꝛ maxie illis corporib⁹ qbus humoꝝ est abundãtia: ꝛ molestias patiunt̃ ꝛ dolores cum tumore loci plus ab ordine nãli effecto. Quib⁹ ꝛ color egrotãtibus niger fit: non ex toto: sed subliuidus ꝛ plumbeus.

## ℭ De calida distẽperantia splenis. Caplm. CVI.

Calida spleni distẽpantia maxime fit de febrib⁹ ex estu nimio. In febribus aũt accẽso sanguine extẽdit̃ ꝛ in tumorẽ ducit̃: qꝛ nã rata est: ꝛ ideo fluẽs i ea sanguis vstus ꝛ feruens in tumorẽ extẽdit̃ nimiũ ꝛ expellit̃. Nã estas seu cal̃a aeris q̃litas vtreqꝫ spleni lesionẽ inferũt. Cũ hõ plus q̃ꝫ opꝫ fuerit calefactus queadmodũ in hieme aeris frigidi qualitates: sic̃ aũt ꝛ humidi ꝛ sicci aeris facere cõsueuerunt. Que oia ex p̃cedẽtibus aeris qualitatibus sunt. Inferũt etiã ciboꝝ receptiones ꝛ potus. Cognoscere ergo a sapientibus poteris: qꝛ per hec augmentant̃ reumata ꝛ ventositates generantur ꝛ morborum increscunt genera.

## ℭ Curatio cal̃e ꝛ sicce distẽpantie splenis. Ca. CVII.

Calida ꝛ sicca distẽpantia fridis ꝛ humidis curat̃ adiutorijs extrinsecus siue intrinsecus p̱ cibos ꝛ pot⁹ ministratos. Cibi aũt sũt ex olerib⁹ lactuca bleta attriplex cucurbita ptisane succ⁹. Balneo de aqua dulci facto vtant̃. Extrinsecus aũt adhibẽda sunt oleũ rosaceũ ꝛ melinũ[g] ꝛ ex eis epithimata cõfecta. Adhuc etiã ꝛ succus vue acerbe aut andraginis[h] seu iouis barba[i] ꝛ tenera maxime vitis.

## ℭ Curatio fride ꝛ hũide distẽpãtie splenis. C. CVIII.

Calida ꝛ sicca sũt adhibẽda fride ꝛ humide distẽperantie adiutoria. Sed magis sicca ꝛ frida distẽperãtia ꝯsiderãda est q̃ꝫ hũida ꝛ frida. Quib⁹ q̃ extrinsecus sũt adhibẽda adiutoria que cũ butyro ꝛ cera nouella ꝛ hyssopo ꝛ oleo cyprino vel irino cõficiunt̃ aut hoꝝ sillib⁹ cũ adipib⁹ anserinis vl̃ porcinis recẽtib⁹ admixtis cũ storace calamita ꝛ armoniaco pingui qb⁹ admiscent̃ hec buglossa ꝛ ligritie succus ꝛ balneoꝝ vsus cũ oleo pmitti põt. Etiã admistrãdũ ẽ oleũ nardinũ cũ p̃scriptis medicamib⁹ ꝛ croci modicuꝫ cã splenis vt reuertat̃ vitus ipsi⁹ ꝛ opatio. Nã extrinsecus ea q̃ calefacẽ ꝛ hũectare possint sufficiant dixisse. Cõtẽplãdũ est. n. ne forte corp⁹ sit hũorib⁹ plenũ ꝛ calefaciẽdo corp⁹ in splene hũor augmẽtet̃. Et si tibi manifesta signa plenitudis appuerint eũet̃ patiẽs: ꝛ sic postea sanãda est distẽpantia. Cibi aũt vtiles q̃ꝫplĩmi sũt q sanguinẽ bonũ gñant. Quales sũt pisces aspratiles[k] ꝛ galline domestice ꝛ fasiani ꝛ pdices ꝛ oẽs aues q̃ i mõtib⁹ degũt ꝛ colũbi mr̃i[l] subducti. Et ð aĩalib⁹ porcia q̃ medie fuerit etatꝭ. i. porcastr⁹[m] ꝛ hedus ꝛ ipsi[n] mediocres iter duros ꝛ teneros. i. anniculatũ[o] aut biniatũ hñtes: ꝛ ptisane succ⁹ cũ optio melle ꝛ pipe mediocriter ꝯdit⁹ vtilissim⁹ ẽ eis. Opꝫ. n. vt sine iflatiõe sint oino viscera vt nõ ledant̃ a mell̃ calore aut siccitate. Nã dulcia oia nãlr̃ p̃cordijs ꝛ visceb⁹ sũt pessima. Nec vinũ qð calefit ꝛ hũectat assumẽdũ ẽ: ꝛ iõ q̃ nãlr̃ st̃ dulcia phibẽda st̃.

## ℭ Curatio cal̃e ꝛ humide distẽperantie. Cap. CIX.

Transeamus igit̃ nũc ad cal̃aꝫ ꝛ hũidã distẽpantiã. Inq̃sitiõ aũt ei⁹ extrinsecus est vtilissima. Medicamẽta aũt sint que valẽt desiccare q̃lia sunt ea q̃ de stipterea[p] ꝛ pice ligda ꝛ aceto ꝛ florib⁹ rosaꝝ aut oleo rosacco sunt cõposita ꝛ mãnis[q] libani ꝛ ynãtio[r] ꝛ gall̃ asianis. Hec. n. talia medicamẽta stiptica sũt adhibẽda. Intrinsec⁹ aũt cibaria sũt mistrãda q̃ sine pinguedine sũt q̃ sicciorẽ ꝛ fridiorẽ faciãt sanguinẽ: q̃lis est ceruina caro. Lẽticula ꝟo eo q̃ melãca est ꝛ sanguinẽ spissũꝫ gñat phibẽda est. Oriꝫa[s] ꝟo ꝛ auellana assumẽde sũt. Panis aũt de simila lauata fact⁹ his vtilis est: ꝛ case⁹ recens ꝛ lactẽtia[t]. Carnes aũt recẽtes edulina cuncꝫ[u] spõdilis[x] aspag⁹[y] brionia ꝛ sal samẽta oia. Sꝫ nõ oꝫ frequẽter sallamẽtis vti: p̱ tpa eniꝫ meliꝫ nutriũt ꝛ spissũꝫ sanguinẽ gñant manifeste. Uinũ aũt sit stipticũ cũ cal̃a tempatũ. De compositis distẽperantijs dixisse sufficiant. Dicendum est modo de simplici distemperãtia q̃uo curetur.

## ℭ De simplici distẽperãtia. Cap. CX.

Simplex distẽpantia cõstat de cal̃o: aut sicco: aut frido: aut hũido. In qb⁹ ex ꝯpositꝭ sup̃dictꝭ distẽpãtijs cibi ꝛ pot⁹ simplices ꝛ cõpositi sup̃dci vl̃ medica[z] st̃ mistrãda q̃ bonos ꝛ mediocres nutriũt hũores.

## ℭ Curatio hũide distẽpantie. Cap. CXI.

Humide distẽpantie optimũ est medicamẽtũ flos sal̃ seu solus seu cũ aliqb⁹ simplicib⁹ mixt⁹ cerotꝭ. Sol⁹ aũt calefact⁹ ꝛ in vesica enea missus ꝛ sup splenẽ iposit⁹ iuuat. Sꝫ ꝛ sal ꝛ anthos[3] sal̃ sil̃ cũ cera ꝛ ace[t] modico bonũ fit ad hũidũ splen medicamẽ. Quiqꝫ solij aũt radix ꝛ plãtagis sicca ꝛ stipterea[z] scystis vsta fortiter: ita vt deponat qð i ea ẽ stipticũ. Poteris. n. ipe tibi cõpouẽ medicamẽ de plãtagis folijs sic ꝛ. v. folij ꝛ sal̃ anthos[?] ꝛ[z] aloxãti[aa] eq̃lia ꝛ ineq̃lia põdera cũ aceto soluẽs ꝛ pice sicca lauata ꝛ pulsa ꝛ cera alba ꝛ armoniaco ꝛ oleo roš.[bb] mediocriter admixto. Sꝫ flore sal̃ dixit Gal̃. sanari scyrõ[cc] ꝛ bñ dixit. Nõ solũ. n. ad distẽpantiã existimãdus est facẽ: sꝫ ꝛ tumores idtiratos qui sũt ð hũorib⁹ spissis ꝛ viscosis iuuare solet. Cõsumit. n. ꝛ extenuat fortiter duritias. Eã ꝟo q̃ dcã ẽ distẽpantiã desiccari op⁹ est solũ. Optimũ aũt est tibi medicamen quod de salicis aqua cõficitur. Inciditur enim salicis arbor qua incisa fluit inde aqua quaꝫ admiscebis vni

Marginal glosses (left): ...vnguentuꝫ ... q̃tuor medi... ...vt est basi... ...icon. ...i. lentisci pruo... ...i. arbor masti... ...i. sicat. ...i. oppilatur. ...augetur. ...i. lomasa. ...i. de cydonijs. ...i. portulaca. ...Ian. ...i. sempervina.

Marginal glosses (right): k .i. squamosi. l .i. a matre aſcẽtes substracti. i. piphones. m .i. porcus castratus. n Sint. o .i. vinum annũ. p .i. alumine de plumia. q .i. minuto thure. r .i. flore vitis agrestis. s .i. risi. t .i. lacticinia. v .i. anser. x .i. caro spondi lum. y .i. sparagus. 3 .i. flos. z .i. alumen de plumia. ? .i. flore. ... aa Aloxanthos est flos salis ꝛ inuenit̃ supra petras nili fluminis. Ian. bb .i. aceto aque mixto. cc .i. duritiem.

ex supradictis speciebus ⁊ adhibebis. Sed ante medicamen fricatio est optima: potest enim digerere humidam splenis distemperantiam.

Curatio sicce distemperantie. Caplm. CXII.

**SIcca** aūt distēperātia adhibita fricatione relaxari poterit ⁊ nutriri ⁊ humide reddi. Et balneū aquā calidā dulcem hñs [a] ⁊ olei dulcis inunctio [b]. Adhuc etiam ptisane succus vtilissimus est ad vngendum vel siqua est talis defricatio corporis sicut dictum est in podagrica cura.

Curatio frigide distēperantie. Caplm. CXIII.

**FRigide** splenis distēperātie nō sunt parua [c] que debēt adhiberi ⁊ maxīe que dicta sūt. Poterūt ēt vnguēta calīa ⁊ epithimata: silr ⁊ cerota ⁊ myrti copa [d] ꝯfecta sanare facile. Talia eniz sūt acopa [e] q̄ siccitates ⁊ friditates sanāt mixta oleo simplici.

Curatio calide distēperantie. Caplm. CXIIII.

**CAlide** distēperantie oleum rosatum solum aut melinū [f] ⁊ quecūqz ex his cōponunt medicamina adhibem⁹ ⁊ cerota ⁊ epithimata. Et adhuc etiā succū olfacij [g] ⁊ andranis [h] ⁊ semperuiue ⁊ palmites vitum teneros ⁊ his similia.

De ventositate splenis. Caplm. CXV.

**VEntositas** autē a spū gñat ⁊ quēadmodū in alijs membris ita i splene efficit tumor ꝑter naturā. Hoc.n. frequēter ꝯtingit ex leguminib⁹ vl' bulbis [i] comestis aut ex dactylis balanis [k]. Aut ficub⁹ aut malis [l] melle ⁊ vino dulci vtētibus. hec eni oīa nō solū splen inflāt vētositate replētes: sed ⁊ colon ⁊ meçēterion [m] ⁊ vētrē ⁊ stōchū distēdūt vētositate. Facile.n. est si de cibis tn̄ gñet cogscere. Naz aliud est [n] si ex his nihil assūptū est. Nā si ex vētositate splen distēdit ⁊ in tumorē nimiū erigit ⁊ iterrogati sine pōdere ⁊ grauitate loci ipsi⁹ h se pati dixerūt: tūc cogsces q̄ ex cibis fridis h patiunt. Nā qñ gñalr splen vētositate replet chimodas patit si modice ampli⁹ potuz sūpserit. Chimodas nāqz greci dicūt qñ agitat sicut in vtre aq̄ ita ⁊ in vētre. Si aūt ampli⁹ qs bibat sonat. At si fridos accepint cibos acidū ructāt frequēter: ⁊ post cibū singultū patiunt. Qd si nihil hoꝝ que dicta sūt in vētre ꝯtingat ⁊ splen tēdat ⁊ pūgat sine aliq̄ loci ipsi⁹ grauitate noueris ventositatem spiritus esse.

Curatio ventositatis. Caplm. CXVI.

**HIs igit** diaspoliçon [o] medicamē dādū est: piper eni ⁊ ciminū calefacit. Et rutha tollit iflationē ⁊ sanū reddit mēbrū: ⁊ amputat hūores flaticos. Nitrū aūt vētrē ducit ⁊ mel silr purgat ⁊ calefacit ⁊ attenuat hūores. Silr āt ⁊ diacalamētis ⁊ diatriōpipeō facit. Epithima vo diaspmatō vtile est ad h sz gitter [p] ⁊ apij semē ⁊ anisuz ⁊ petroselinū i pane missa apd pistores. Aut cuz vino trita ⁊ potata tollūt splenis iflationē. Admiscēdū est ēt eis de cestrō [q] aliquid ⁊ adiātho ⁊ maxie cū durū sit splen. Tūc ēt ⁊ scolopendria ⁊ splenidiō [r] herba in vino mixta ⁊ potui data iuuat. In flato igit splene vteris supdictis potionib⁹ ⁊ diaspmaton epithimate: h eni adhibebis si nō de semel [s] hydropic⁹ fiat. Qd si subito ꝯtingat tunc nullo mō hec expediūt: sepi⁹ eni fit ab ignitio tympanistes hydrops. Greci aūt hoc vnū gen⁹ hydropisis sic vocāt. Nā si iā tympanetis fuerit passio seu [t] queqz inflationē tollunt medicamēta seu que calefaciant adhibeant passio augmētat magis. Nā multi medicaminib⁹ desiccare voluerūt ⁊ maiorē fecerūt duritiā. In potiōe tn̄ date eis opz agni casti spma [u] frixū ⁊ petroselinū ⁊ melanciū [x] ⁊ gitter ⁊ anisuz ⁊ synonū [y]. ꝑ hec eni singula curat splenis duritia ⁊ scyrō [z] in eo factū. Et si sit vētositate plenus splēdat ei: aut cū aceto: aut cū oxymelle: aut cū pusca [&] ad bibēdū. Sed ⁊ alia sūt q̄lis est herpillus ⁊ thimus ⁊ lauri cortex ⁊ origanū. Et calamentū siccuz ⁊ viride ⁊ piper ⁊ ruthe semen: ⁊ maxime si syluestris sit ⁊ pencedanū [?] ⁊ maxime opos [ꝝ] ipsius ⁊ costū ⁊ cardamomū ⁊ prassiū: ⁊ eukrion [aa] ⁊ cētaurea subtilis ⁊ maxime succus ei⁹ ⁊ camedrea ⁊ camepitheos. Ex his eni aut vnum solum: aut duo aut tres si bibātur aut simul etiam omnia bene faciunt.

Signa flegmonis splenis si de solo sanguine fiat. Caplm. CXVII.

**SI sanguinis** abūdantia fluxerit in splenē ⁊ ibidē inflāmatio fuerit orta doloris cuz tumore ⁊ tēsiōe ⁊ gūitate nimia ⁊ vehemēter vrgeat interdū ꝯstipatio nascit loci ꝑ quā sclirон in eo efficit ⁊ inflat frequēter. Interdū ēt ⁊ sine dolore augmētat ⁊ durū efficit ⁊ inflat. Qd frequēter ꝑ tactū cogscere possum⁹ eteni appet facile tāgētib⁹. Et cū a duritia in molliorē ꝓlixior [bb] adducit⁹ [cc] vident supcrescere q supposita sūt musculi. Ego ēt sepi⁹ vidi nō solū vētrē ⁊ stōchū sz ⁊ dextrā ptē ꝑcordioꝝ occupatam fuisse a splenis tumore ⁊ pubis ossiū [dd]. Hippocras eni dicit ex splenis abūdātia patiunt vētres ⁊ extenuatur corp⁹ humorib⁹ ⁊ vigilijs ⁊ fauces subtiliores fiūt. Ex splene.n. ipso carnes eliquant ⁊ nimiā hñt sitim. In primis eni vz hūidior tumor splenis.s. dū adhuc fluit humor. Sed vbi collectiōe facta indurauerit nece est vt iuguli [ee] amittāt nutrimētū ⁊ vene foris fint [ff] in musculis ⁊ color melīe aut pallidus fiat: ⁊ hydrops subseqt.

Signa si flegmon de cholerico humore fiat i splene. Caplm. CXVIII.

**CHolerico** qppe in splene reumate exñte totū corp⁹ calīm eē vz: ⁊ absqz febre. Et oculi tincti sūt. Urine vo coloratiores ⁊ acres [gg] aut flaue sūt: aut rubee iueniunt. Et sitire se dicūt aquā frigidā desiderātes bibē: ⁊ pusillanimes sūt. Et cito furiūt ⁊ os amaꝝ hñt. Et fastidiū patiunt ⁊ isomnietatē cū vētris turbatione incurrūt ⁊ flaua est [hh] ⁊ alia multa que cholerā facere ꝯsueuerūt: ⁊ his silīa patiunt.

Signa si flegmon ex melancholico humore in splene sit generatus. Caplm. CXIX.

**PAulatim** his melic⁹ color fieri vz: ⁊ maxie iā inflāmatiōe [ii] facta: ⁊ i cute ⁊ in vrinis nigriores efficiunt colores: ⁊ in toto corpe fellis nigri est abundātia: ⁊ gingiue nigre apparent ⁊ sitim patiunt: ⁊ si frigidū potū habuerint plus appetunt cibū.

Signa si flegmon ex humore flegmatico in splene fuerit generatus. Caplm. CXX.

**FLegmaticus** igit humor si in splene collect⁹ flegmonē fecerit: color pallidus aut ei⁹ [kk] nāe silīs inuenit: ⁊ oculoꝝ ⁊ lingue ⁊ cutis corporis ⁊ sine siti sūt: ⁊ cibos appetūt: ꝑꝑ [ll] qd in splene fuit si nō sit salsuz flegma. Hoc igit fit [mm] notū q quotidie febriūt de flegmate ⁊ de cholera tertia die: ⁊ de melancholico humore die quarto febriunt.

---

a Est vtile.
b Est vtilis.
c Medicamina into multa.
d In aliis myrre succus ꝯfect⁹.
e .i. dolorē placātia ab a qd est sine ⁊ copos qd ē labor.
f .i. de cydonijs.
g .i. vuaꝝ albarū imaturaꝝ. Jañ. auctē Diascoū.
h .i. portulace.
i .i. cepis.
k .i. glādib⁹ ⁊ castaneis. Jañ.
l .i. pomis.
m .i. mediū intestinū .s. ieiunū a mesis qd est mediū ⁊ enterium qd est intestinū. Jañ.
n q cibus in cā.
o .i. rutha.
p Est eiusdē generis cū nigella Jañ.
q .i. bethonica. Jañ.
r Splenidion ⁊ scolopēdria sūt eadē herba: lege ergo ⁊ qd copulat l' et hec noia pro .i. scz expositiue: vel dicas vtraq̄z qdam q splendidion est ceterac.
s .i. subito.
t Pro siue.
u .i. semen.
x Est de genere nigelle.
y .i. petroselinuz agreste.
z .i. apa durum.
& .i. aceto aq̄ mixto. Jañ.
? .i. feniculus porcinus.
ꝝ .i. succus.
aa Eukrion per k scribit Jañ. allegas hūc passum: sz non exponit eum: qd sit exporrum.
bb .i. elongatior.
cc Fueri splen.
dd Alias ossium. pellicula.
ee .i. fauces aut guttur.
ff .i. appareant.
gg .i. acute.
hh Egestio .s. vel turbatio.
ii .i. apostemate cōfirmato.
kk .i. flegmonis.
ll Id .s.
mm .i. reddit notuz que sit causa apparis splenis.

¶ Curatio flegmonis in splene gñati. Cap. CXXI.

Nunc igit̃ dicendū est de inflāmatione in splene generata. Pri⁹ igit̃ ɔ̄siderari opꝫ signa q̄ dicta sunt vniuscuiusqꝫ humoris: ⁊ sic postea adhiberi curationē. Ad custodiā xͦo eius magnas aliquas nō op⁹ hꝫ sollicitudines in verbis plixioribus: qꝛ nō redit facile malitia ei⁹: ⁊ sic cū curata fuerit postmodū nō reuertit̃. Nā satis rarius fit vt ɔtingit ⁊ nō sic frequēter sicut in alijs mēbris vel viscerib⁹ egritudines generant̃. Etenīꝫ hoc ɔtēplari opꝫ vt inflāmationi ex eo humore quo gñata est ꝫm suā nāꝫ adhibeatur curatio vt nō ɔ̄ria adhibeant̃ egritudini. Si eniꝫ cibi fecerūt cām vt cibi aliq aut si aliqd accesserit extrinsecus: silr̃ oia pspiciēda sunt que extrinsec⁹ siue intrinsecus excitāt morbum. Silr̃ si ociosi fuerint aut certe in exercitio aut labore se exercuerint vel balneis frequēter aut nunq̄ vsi sunt: vel si ex gñe hoc maluꝫ patiūtur siue ex parētib⁹ hec passio dñata fuerit. His pspectis ad curationē nobis venientib⁹ cū inflāmationē splenis obtinuerit: cōpetēs est adiutoriuꝫ mox in pmis flobothomus de sanguinis detractione: ⁊ cetere post purgationes ⁊ medicaminū extrinsec⁹ suppōnes sunt adhibēde. Alie qdē eūationes sunt q p vētrē deponūt̃ quas greci epilatas vocant que sunt in pmis vtēde: adhuc ⁊ clystere. Et p vomicā faciēda est purgatio cū in vētre[b] fluūt humores ⁊ ibidē supnatāt: tūc enim absqꝫ aliqua dilatione (sic dictū est) erūt purgādi. Qd̄ si flobothomia fuerit necīa q̄ maxime oibus viscerib⁹ inflāmatis optimū adiutoriū est. Magis aūt in flegmone splenis est adhibēda: si nihil fit qd̄ ɔ̄rio possit phibē: aut etas aut vi⁹ aut loc⁹ aut ɔsuetudo vel q̄litas aeris aut indigestio ciboꝝ pcedēs aut vētris solo nimia. hec eni dilatione i hac cā faciūt sola si etas ⁊ vi⁹ phibeat. Flōmabis igit̃ venā ex brachio sinistro que ē subterior: que si non inuenit̃ media est tangēda. Qd̄ si nec ipsa inuenit̃ de manu sinistra digito minimo vicina vena incidēda est: hec enim min⁹ euacuat: ⁊ tū adiutoriū pmuꝫ spleni ad sanitatē est eūatio[c] corpis. Et cū fluit sanguis attendere fluētē opꝫ seu currētē si nimis rube⁹ est aut mundus est aut liuidus. Et si liuidus est aut rube⁹ auferendum est amplius si mundus est minus. Ceteruꝫ sic auferendus est vt vitalis non deficiat virtus.

¶ De epilatibus[d]. Caplm. CXXII.

Epilata igit̃ dāda sūt que eūare solēt p vētrē q cōtinent̃ humores post flobothomū: habebis enim in his exēplū: sicut in 4ͦ lib. de podagricis scriptū est. Sunt enim epilata leuia medicamēta: qualia sunt herba mercurialis ⁊ polypodium: ⁊ gincus[e] ⁊ acalafis[f] semen ⁊ his similia.

¶ De fomentationibus. Caplm. CXXIII.

Ex stipticis igit̃ medicaminib⁹ tēpus est vt dicamus que ɔ̄ntia ɔ̄ͤ iā euacuato corpe hn̄t. Cōuenit ḡ post euacuationeꝫ adhiberi fomētationeꝫ ei pri⁹ que reprimat supfluitatē humoris. Dein de iam supcurrēte humore minorato que digerāt ea que fluxerūt i ipso mēbro sūt adhibēda adiutoria: simul etiā sunt adhibēda que feruēt virtutē splenis vt possit op⁹ suū implere. Mediocri igit̃ existēte cā fomētabis cū vino austero ⁊ tenui vtilissimū: ḡ est ad reprimēdū reumaticū hūorē ⁊ si leuis est leuia: ⁊ si fortis est passio fortia sint adiutoria cui nulla fit caloris lesio manifesta. Qd̄ si calor sit miscēdū est oleuꝫ omotribe[h] ⁊ rosa. Qd̄ si hec defecerint in ɔfectione cinas[i] oliue aut poma: ⁊ nespilla: ⁊ lēniscinuꝫ[k] ⁊ melinū[l] oleū ⁊ admiscebis in vino. Quib⁹ addes ⁊ rosas ⁊ lentiscū[m] ⁊ rubū ⁊ stipticū aliqd tale coquēs silr̃ cuꝫ oleo cōpetēti vt ipsa stiptica pars subtilior inueniat̃ in eadē coctione. Ad frigidū splenis humorē q si frigidus est in splene humor: vñ inflāmatio[n] facta est pulegiū admiscēdū est mediocriter. Et si a calore suo satis nō ipediat̃ thimus origanū ⁊ nardinū oleū. Qd̄ si satis[o] sit calor in loco q patit̃ flegmonē aut aliq̄ supueniat febris pones cū lana succida carpinata ex aliquo pdicto oleo ⁊ cū vino mixto copioso suppones: ⁊ hoc nolētib⁹[p] olfacij[q] succo admiscebis aut rosaꝝ flores aut cyperuꝫ aut ynātū[r] aut egyptie[s] acantis semen. Mediocriter qdē in initio inflāmatiōe facta hoc mō curāda est. Qd̄ si nimi⁹ calor fuerit adhibēda sunt olea q̄lia diximus ⁊ acetū admistrādū est cū vino: nā certe vinū acedonicū oleis est admiscēdū. Attēdendū ēt est ne repcutiat caput: facile enim ledit̃ sensus pcussione ei⁹[t] in febre nimis ardēte. Sapa ḡ aut dulce vinū[v] ɔuenit eis: sꝫ modicū vt humectari videat̃ oleū admiscebis ⁊ sic apponat̃. Qd̄ si pinguior[x] fuerit aqua est admiscenda: q si frigidus humor fuerit qui flegmonē generauit admiscenda sunt pulegiū thimus ⁊ origanum: habent enim aliqd ad eūandū ⁊ tonatica[y] sunt. Frequēs eni vsus cū vino ⁊ oleo[z]. Rarior aūt vsus ceteraꝝ rerum est[⁊].

¶ De clysteri. Caplm. CXXIIII.

Ad purgationē igit̃ vētris in initio vel augmēto clysteria sunt adhibēda: ⁊ tunc magis qn̄ calor nō est nimiū ardēs. De mulsa enim ⁊ nitro citata ⁊ de affronitro[ɔ] ⁊ sale fit euacuatio. Facienda est enim iniunctio nō semel sed bis ⁊ tertio per singulos dies. Multo enim amplius que flobothomie pretermittuntur adiutoria.

¶ De cibo. Caplm. CXXV.

Nutriri aūt opꝫ in his tēporib⁹ solis ptisane succis. Qui si nō assint ex aq̄ ⁊ solo pane ⁊ ipsaꝫ aquā calidā dabis ⁊ oxymel accipiat. Qd̄ si accensus fuerit egrotus nō tota[ꝫ] danda est aqua calida sed modice refrigerata sit. hec enim in initio ⁊ vsqꝫ ad statum facienda sunt.

¶ De statu. Caplm. CXXVI.

Item in statu iā positis post fomētationē cataplasma est adhibēdū his q eūone p vsi sunt. Nā oino sequet̃ lesio ⁊ calefactio repletis hūorib⁹ ⁊ nō pmitus eūatis adhibeat̃ vel si crudus aliqs humor fuerit collect⁹ ex nimia comestione: vl̃ copia ciboꝝ deliriosa assūpta est: aut ex ɔchilijs aut probilis[aa] aut sepijs aut ceidis[bb] aut ostreis: aut miluis[cc] porcinis: aut agninis: aut pernatib⁹[dd] pinguib⁹ ⁊ fridis multū ⁊ pigrā vitā hn̄tib⁹ agētib⁹ ⁊ lauātib⁹ post cibū. q si paupertas fuerit ⁊ panis nimius abūdet ⁊ lēticulas vl̃ carnes bouinas: aut oniū: aut pisciū q melicum nutriāt humorē ⁊ sanguinē gñant multū vl̃ melicum comedant: fugere opꝫ hec[ee] si egrotant qui tali vtuntur cibo ⁊ nolunt flobothomari ⁊ purgare ventrem: quia cuꝫ calefacti fuerint ad ipsum calorē nimius collectus humor occidit hominē. Cū ergo in statu videris eē causam clysteri. s. euacuādus est. Febre aūt diminuta iam declinatione facta absinthio cocto in oleo fomētabis. Qd̄ si absinthiū nō fuerit inuentū ex his que sunt amara aut stiptica adhibēda sunt: quale est oleū rosaceum

h .i. oleuꝫ oliuaꝝ qd̄ prio tpe fit ⁊ recepit folia oliue vt sit amarū. Jan.
i .i. teneritates.
k .i. masticinum.
l .i. de cydonijs.
m .i. arborē masticis.
n .i. apostema.
o .i. nimis.
p Infirmis. s.
q .i. vue acerbe immature.
r .i. florem vitis marie agrestis.
s .i. spine albe.
t .s. capitis.
v .i. vinū coctum
x Sapa. s.
y .i. cōfortatiua. Jan.
z Sit.
⁊ .i. esse debet.
ɔ .i. spuma nitri que arabice dr̄ baurach. Jan.
ꝫ .i. totaliter.
aa Pisces sunt.
bb Pisces sunt.
cc Ab his carnibus
dd .i. placētis seu libis.
ee .s. fomētatiōes ⁊ cataplasmata ab extra.

a .i. de cydonijs.

aut mellinũ[a]. Tẽsura vero epite vel dolore si sine dolore sit vtilis: est ireos modice ꝛ cyperus si mittat̃ in oleo aut aliqd his sil'e. virtutẽ enim habent custodiẽdi virtutẽ splenis. Optimũ eniz est siue semel in die siue bis aut satis diu adhibeat̃. Tertio enim refutanda est ex oleo fomẽtatio. sil'r aũt obfuãdũ est de cataplasmate.

De catartico aut apoçimate vel inunctionibus. Caplm. CXXVII.

b .i. medicinis laxatiuis per os assumptis.

c Mel fauus mellis in aq̃ lauat̃ aqua illa mellita apomel dicit̃. Jañ.

d .i. semen croci hortẽsis. Jañ.

e Puto quandã spẽm nasturcij. Jañ.

f Semen croci.

Cum ergo meliorata fuerit passio mutãda sũt adiutoria: ꝛ purgãdus est vẽter de epilatis[b] mitib' p os datis coctis in ptisanis: aut cũ aq̃ dãda sunt ad bibendũ. Dandũ est tũc ꝛ oxymel ad accipiẽdũ: mediocriter enim ꝛ cũ alijs tẽperatum. Uteris igit̃ ꝛ mulsa simul ꝛ apomelle[c] ꝛ diureticis potionib': quales sũt apij ꝛ asparagi radices cũ aqua cocta apoçimata. Inities vero ptisane succos cui in decoctione addes polypodiũ ꝛ thimũ ꝛ origanũ ꝛ collogntidas interiores: adhuc etiã nigrũ elleborũ ꝛ cẽtaureaz minorẽ ꝛ gincon[d] ꝛ capparis cortices ꝛ talaphis[e] cuz sale. s. ꝛ nitrũ ꝛ mel ꝛ oleũ exinde iniciẽda sũt. Flegma igit̃ collogntida deducit: ꝛ gincus[f] ꝛ ellebor' niger educit melãcholicã ꝛ thimus ꝛ talaphis ꝛ cẽtaurea educit cholerã. vteris aũt in p̃mis mediocriter adhibẽdo.

De catarticis potionibus. Caplm. CXXVIII.

g .i. semen laureole.

h .i. grossi humoris gñatiua a pachos qđ ẽ grossuz: ecchim' qđ est humor.

i .i. flegmone.

k Anetica sunt anodina ꝛ dñr ab anesi qđ est reges qz regem inducunt.

l .i. resoluit̃ vel euacuatur.

Proficiente igit̃ cura potiones catartice fortiores nõ solũ p vẽtrẽ: sz ẽt p os dande sunt: vt est epithimus ꝛ gincus ꝛ polypodiuz ꝛ talaphis semen ꝛ cocoguidion[g]. Gincus aũt coctus cholerã educit rubeã: ꝛ polypodiũ educit mixtos humores: queãdmodũ ꝛ capparis cortex ꝛ cẽtaurea. Sz ꝛ paulatim ista addẽda sunt ꝛ ministrãda in potione: dãda sunt ẽt cũ ptisane succo aut oxymelle in potione. Fiat itaqz vt misceant̃ ptisane ad coquẽdũ vt expedit ginci' ꝛ polypodiũ ꝛ elleborus niger. Qđ si h̃ minime feceris ꝛ accepit alicaz i cibis aut alias pachichimas[h] escas oino in scyron cõuertit̃ splen ꝛ efficit̃ insanabile aut certe vix sanabile. Splen vero ꝛ epar non initio flegmonis neqz in ipso flegmone purgari fortius catartico sine periculo poterit. Ex inflãmatione[i] enim epar tumens angustos hz poros ꝛ nõ põt catarticum ex eo educere humores q ibidẽ sunt ꝯgregati. Splen igit̃ añ statũ ꝛ post irritat̃ ꝛ violẽta potio fit: sz neqz extrinsecus expedit nimis vti medicaminib' in sũmitate posita inflãmatiõe quasi mutari aut solui possit passio: ꝛ tota ei' suba nõ in meli' sz magis in peius vertat̃ ꝛ durior efficit̃ splen. vñ in statu ꝯsistẽte aneticis[k] vti opz medicaminib' q̃lia sũt que calefaciũt ꝛ humectãt mediocriter ꝛ nõ eis que desiccãt. Cataplasmãdi enim sunt ꝛ fomẽtãdi vt dictũ est. Euacuatũ igit̃ corp' gaudet qđ in eo humor qui calefacit supcurrit[l] cuius cognitione in statu posita assumendum est cataplasma.

De cataplasmate faciendo. Caplm. CXXIX.

Artomelli grece panis cũ melle factus. Jañ.

Cum ergo cognoueris in statu positã eẽ cãm assumẽdum est cataplasma. q si calida sit nã ꝛ humor cholicus de mediocriter cal'is reb' faciendũ est cataplasma q̃le ẽ de lini semĩe ꝛ camomillino oleo. admiscẽda ẽ igit̃ ei fabe farina aut ordei. hec. n. mediocriter calefaciũt. Sepi' aũt sic nouisti artomelli vsi sum' cũ aq̃. in splene eni est qñ ꝛ acetũ mittim': qđ si cal's nõ multũ extiterit loc' in quo flegmon est ꝛ necesse sit diaforesim fieri secur' sine aqua admiscebis eis que p̃dicta sũt fenugrecũ. Et si aliq̃ scyrodis[m] fuerit flegmon[n] vel si spissi humores in splene fuerint cõgregati aceto vteris. Simul ẽt ꝛ que amara sunt erũt admiscẽda: ꝛ maxime spleneticis. Iste enim[o] ex epate pinguẽ humorẽ recipit: ppterea ei absinthiũ ꝛ capparis vtilia sunt in cataplasmate ꝛ acetũ in declinatione. Et cũ declinare ceperit egritudo catarticũ cõuenit augmẽtari. Et cibi tenuiores sunt ministrandi ꝛ vinũ dãdũ est tenue ꝛ albuz: sic enim secessum faciunt ꝛ virtus ꝯfortat̃ splenis ꝛ febris per vrinã digeritur.

m .i. duritie.

n .i. apostematis flegmonis.

o .i. splen.

De carnibus. Caplm. CXXX.

p .i. arietis.

q Est genus frumenti: quidam speltã putant.

r .i. in profundo mari degẽtes.

s Quadrupedum .s.

t Medici.

u Genus frumẽti est: quidã speltam putant.

Porcine igit̃ carnes ꝛ veruetine[p] prohibẽde sunt ꝛ alica[q] ꝛ oua ꝛ pisces pelagici[r] ꝛ paludestres. Et de auib' ille que in paludib' ꝛ in aqs degũt: sed que in siccis nutriunt̃ locis. Quib' enim in splene pigues abũdãt humores hos ignorãtes medici carnib'[s] nutriũt. Hi[t] g̊ tales oẽs egrotos in tpe status cũ ouis sorbilib' ꝛ alica[u] nutriũt. Quidã ẽt de tritico sorbitiones factas vel alicas dederũt ꝛ ex ipsis cibis augmentãtes malũ leserũt potius q̃z iuuarẽt. Nam alica si in declinationis tẽpore detur iuuare poterit.

De potionibus. Caplm. CXXXI.

x .i. duritiem.

In tẽpore igit̃ declinationis nõ solũ hec ministrãda sũt: sz etiã potiones ille que extenuãt pingues ꝛ grossos humores in flegmone cõgregatos sed ꝛ que ꝓicere ꝛ digerere inibi possint viscosos iherẽtes hũores q̃ ꝯstipata sũt relaxare ꝛ amputare ꝛ apire q̃ i splene ꝯfixi sũt ꝛ ꝯfortare pñt splen: q̃lia sũt scolopẽdris ꝛ capparis cortex ꝛ semẽ vl' alia q̃ postmodũ a nob dicẽda sũt vbi splenis scyrõ[x] exponemus. Nã ð his duab' spẽb' Gal. h̃ mõ dixit. Quale est medicamẽ epati absinthij: tale est splenis cappari cortex. Et q̃le ẽ epati eupatoriũ tale ẽ spleni scolopẽdria. His ergo ꝛ silib' opus hñt vtreqz ptes medicamẽtis.

De epithimatibus. Cap. CXXXII.

y .i. thurie.

z Nomẽ [illegible]

τ .i. mixtura ex oleo ꝛ aceto.

In tẽpore vero stat' vl' i declinatiõe est vtile epithima nileõ. Ampli'. n. cerotũ addẽdũ i statu est ꝛ maxime in molli corpe. Et epithima qđ a me ꝯfectũ est: qđ. ℞. bdellij aloen libani[y] crocũ ꝛ hyssopũ cerotũ ꝛ sordes q̃ sũt iter coxas ouiũ ꝛ alias spẽs q̃ ibidẽ tenent̃ scripte. In declinatiõe vero inflãmatiõis plima sunt: ꝛ alia que pñt adhiberi epithimata de armoniaco ꝛ bdellio ꝯfecta. Ardẽte igit̃ inflãmatõe in statu ꝯsistẽte resolui opz nileus[z] epithima oleo camomillio ꝛ ceroto cui modicũ aceti adyciẽdũ est. Memoram' ẽt adhuc ꝛ hoc ceroto sicut oxyleo[τ] vtaris: cũ lanis eni nõ lauatis ex eo infusis suppone spleni: ꝛ si tẽsura fuerit liberabit̃. In initio igit̃ febriẽti aq̃ frida nõ est potãda i accessiõe neqz desubito auide est dãda. Nos igitur ꝛ inflãmationes splenis cũ aceto ꝛ vino ꝛ oleo embrocas supponim' aut fomẽtam'. Quib' iterdũ admiscẽda sũt ꝛ modicũ cere ꝛ hyssopũ cerotũ. Utimur q̊z interdũ ꝛ de fructib' coctis in vino aut aceto aut in pusta vel melle atico[ꝰ] aut in aq̃ cũ oleo. Admiscemus ẽt cataplasmati ꝛ pulegiũ ꝛ thimũ ꝛ origanũ ꝛ folia lauri ꝛ lilifagũ[F] ꝛ arthemisiã ꝛ salẽ ꝛ nitruz. Qđ si eã que prediximus diligẽtius nõ adhibeant̃ in scyron[aa] conuertitur: vnde nunc a nobis erit dicendum.

ꝰ A loco.

F .i. saluiam agrestem.

aa .i. duritiem.

De scyron splenis. Cap. CXXXIII.

Post inflãmationẽ igit̃ splenis magn' cõtra nãz tumor cũ duritia accidit ita vt tãgẽti resistat. Hz ẽt q̃dã distẽgantiã loci. Sz

ipsi[a] quedam magnitudo sube est cā. Est eniz in eo in/ sipus humor: aut vētositas spūs aut simul mixti vtriqz ⁊ augmētati ꝯtra naturā a nāli excedētes magnitudi/ ne. Cognosces aūt iter humorē ⁊ vētositatē his signis. Nā si vētositas tactui resistit fortiter ⁊ punctionem ⁊ tensionē in splenē patit̄: ꝙ si grauitas cū pōdere in la/ tere ipso fuerit cū supradictis signis scias mixtā esse in splene vētositatē cū humiditatib⁹ ⁊ hoc in primis. naz postea ꝓlongata passione ⁊ inspissatis humorib⁹ ⁊ fri/ gore nimio aut siccitate fit scyron[b]. Aliqñ etiā fit sine inflāmatione vt fiat in tumore nimio. hec eniz hoc mo do ꝯtingere solent. Duritia igit̄ nō accedēte tensio fit[c] ⁊ grauitas simul ⁊ punctiones fortes. Cōmixta ꝟo de humore ⁊ ventositate videtur esse causa queādmodū ⁊ tumor mollis[d] simul: ⁊ pūctiones fortes si in ipso sint humoris solius est causa.

a. timidi, s. vel ... cōparatis.
b. i. duricies.
c. ... humidos.
d. i. ... cū tensione.

## Curatio scyron splenis. Caplm. CXXXIIII.

Cis enim a me curatū fuisse mili/ tem qui dum ad me ve/ nisset totā partem splenis vstā barbaricis cauterijs habebat. Tunc a nobis duobus aut tribus diebus epilatis[e] catarticis pur/ gatus est. Et sic postea adhibui diligētiā seu diligentez curam ministrando singula cōpetentia adiutoria.

e. i. medicinis la xatiuis per os sumptis.

## De cibo. Caplm. CXXXV.

Jbos autez accepit ptisane suc/ cos quotidie cū oxy melle ꝯditos: ⁊ pisces aspratiles[f]. De aui/ bus ꝟo pullos ⁊ perdices: ⁊ alias que be/ ne digestibiles ⁊ euchime erāt ⁊ bene ma/ ceratas dabā. Prohibebam enim quecūqz viscosos ⁊ spissos humores generāt: sil'r ⁊ carnes[g] bouinas ⁊ por/ cinas ⁊ veruscinas ⁊ caprinas ⁊ hedinas: sz ⁊ aues que in aqs de paludib⁹ degūt: ⁊ pisces paludestres omnes ⁊ pelagicos[h] q duras ⁊ spissas ⁊ nō albas hñt carnes. Adhuc etiā polyppi[i] ⁊ telhi techlie ⁊ sepie ⁊ orphie ⁊ ostree ⁊ cōchie ⁊ bulbe[k] ⁊ pepuna de melle ⁊ hydria[l] facta ⁊ quecūqz inflant ⁊ dura ⁊ spissa sunt vel que in/ digesta sunt nō sunt dāda. Vinū aūt ꝓhibendū est pin gue ⁊ nigrū ⁊ stipticū. Dandū est ꝟo quale Hippo. iu/ bet qđ neqz pingue neqz satis sit frigidum aut calidū. Tali igitur modo cibus est ei ministrādus.

f. i. squamosos.
g. Prohibebaz.
h. i. que degūt in ꝓfundo mari.
i. Pisces sunt vi scosi.
k. Sed lege bulbi ⁊ sunt cepe: vel lege bullos: ⁊ glans seu ca stanea: vt ait Ja. lauri ⁊ sūt velut fitalonga de pa sta azima facta. Jan.

## De potionibus. Caplm. CXXXVI.

Otiones ꝟo dedi capparis ra/ dicem ⁊ scolopen/ driā ⁊ myricis[m] radicū corticē: dant̄ enim hoc modo in vino cocto. in initio quidem simpl'r. i. singule spēs ministrāt̄. demū i pu sta[n] cocte dant̄ aut cū oxymelle cocte aut cū aceto solo. Interdū ēt sine coctione tritas dedi cuz supradictis li/ quorib⁹ recurrēte circuitu dier̄. dedi aūt ei nō plus ꝙ duob⁹ aut trib⁹ diebus. Dedi ēt ⁊ oxymel purū p totā hiemē. Interdū etiā cū supradictis spēbus coctis tēpe ratū cū aq̄ cal'a ante cibū ⁊ post cibū qñ volebat bibe re dabam ei de nocte ac de die.

m. i. tamarisci.
n. i. aceto aque mixto.

## De sanguine tollēdo. Ca. CXXXVII.

Rimū vere intrāte cū multū fuis set releuat[o] ⁊ minuis set[p] splen ⁊ meli⁹ fuisset effect⁹ visuz est mi hi augmētari debere potiones medicami nū fortiores ⁊ ꝟtute potētiores que cūare splenē pūt: ⁊ magis diminuto splene fortiora augmentabā medica/ mina. Itē ⁊ mox in ꝑncipio vere mediāte[q] flobo/ thomaui de brachio sinistro abūdanter. Et post dies pene. xxv. vsus sum medicamine hoc modo cōfecto.

o. Relea. i. ꝑdi/ ctus.
p. i. minor fuisset factus.
q. i. in suo me/ dio existente.

℞. nardostochy[r] capparis radicū corticū miricis fo/ lior̄ ad splenē[s] herbe ferri lapidis. añ. ʒ. xviij. mirabo lani. ʒ. x. armoniaci thimiamāt[t]. ʒ. xviij. polytrici. ʒ. vj. sticados. ʒ. iiij. scolopēdrie. ʒ. iij. cū oxymelle facias tro ciscos dracmeos dabā vnū cū oxymelle solutum. Po/ stea aūt cū bñ resolutū eēt splen de epilatis dedi catar ticis ⁊ euacuaui vacātes humores p vētrē fortioribus medicamentis. i. antidotis diacollogntidos hiere. ʒ. iij. Post hoc inchoāte estate iaz nō. iij. ʒ. sz. iiij. dedi. ita vt nō discederemus a supradictis medicaminibus nullā ꝑtermittētes diē. Et cū iā ꝓximus fieret sanitati in se/ quēti semel aut bis dedimus in mulsa ad bibendū de ciclaminis radice ꝙtuz est. ʒ. j. post singulas potiones. Expurgat eniz per sudores malos humores de splene cooperantibus etiam nobis ad euacuandum adhibita calefactione extrinsecus pannorum.

r. i. spice nardi.
s. Est hec herba filis scolopen/ drie: vel vt qdaz dicunt ceterac. Jañ.
t. i. aromatici: ⁊ sic ē adiectiuū: vel lege thimia/ matis p fece sto racis.

## De potiōe tonotica[v] spleneticis. Ca. CXXXVIII.

Onfortamus igit̄ splen potio/ nem hanc dātes que fū de scolopēdria ⁊ cappari: faciētes etiā epithima de auripigmēto stipteres[x] ⁊ similib⁹. Nā hoc medicamē est inter fri gidū ⁊ cal'm. Quor̄ nūc oīuz ꝯfectiones que expediāt tps est vt tradāt̄. Potio ꝓbata spleneticis gutte armo niaci pulegij. añ. ʒ. j. cū aceto dabis bibere. Itē alia potio salicis corticē medianā ⁊ folia eius coques cum aque sextarijs duobus donec ad vnum reuertatur se/ xtarium[y] per triduum dabis bibere.

v. i. confortatiua seu roboratiua.
x. i. aluminis de plumis.
y. i. sextarius est pōdus duarum lib. vel vt qdaz dicunt duarum lib. ⁊. s.

## De epithimate. Caplm. CXXXIX.

Pithima laxatiuum[z]. Hoc eniz medicamē malacticū[&] est: facit etiā ad coctionē[?] vētris ⁊ ad stru mas[¶] ⁊ ad parotidas[aa]. ⁊[bb] articulis[cc] cal cibus[dd] quoqz suppurātibus[ee] aut al'r do lētibus: facit etiā ad tortiones vētris: cōficitur ꝟo sic. ℞. bdellij sitici[ff] adipis porcini armoniaci[gg] thimia/ matis yris illirice[hh]. añ. ʒ. xvj. oppoponaci. ʒ. viij. ca/ creos[ii]. ʒ. viij. storacis. ʒ. viij. libani[kk]. ʒ. viij. galbani. ʒ. viij. terebētine. ʒ. xlviij. grana piperis. clx. fecis olei iri/ ni qđ sufficit: hoc aūt medicamē copton[ll] malactica[mm] est virtute: non enim aliud inuenies melius[nn] quod sic possit malaxare duritias quomodo istud. Conficit aūt nō remissum[oo] quemadmodū alie ꝯfectiones: tundū/ tur eniz in pila[pp] ⁊ cerā addes ⁊ alias spēs. Et tūc duz tundēs pilū[qq] vnges ⁊ fecibus olei yrini donec tota mi xta diligētius sint. Sit aūt armoniacū recens ⁊ storax pinguis ⁊ bdellium siticū ⁊ oppoponacū eis admisce/ bis teres simul omnia ⁊ vteris.

z. i. mollitiuum.
&. i. mollitiuum. Jañ.
?. i. dolorē pari/ ritiuum.
¶. i. hochia.
aa. i. apostemata retro aures.
bb. Facit.
cc. i. iuncturis.
dd. i. calcaneis.
ee. Sicut in pas/ sione solita eue nire pueris: que gallice mulo dr̄.
ff. A loco.
gg. i. aromatici vel fecis storacis.
hh. A loco.
ii. i. semis ferule.
kk. i. thuris.
ll. i. incisiuum.
mm. i. mollitiua.
nn. i. medicamē.
oo. i. calefactum ad ignem.

## Malagma amithonis[rr]. Cap. CXL.

Lterum est qđ multuz dia foreti/ cuz. i. malacticū[ss] faciēs ad hypocūdriorū tensuras. soluit eniz du/ ritias: facit autez ad tardos motus articu/ lorum: ⁊ ad splen magnū est: ⁊ tollit duri/ tias ⁊ mollit ⁊ digerit. ℞. autem hec armoniaci[tt] thi/ miamatis. ʒ. xvj. cere. ʒ. xvj. terebentine. ʒ. ix. bdellij. ʒ. viij. libani[vv]. ʒ. iiij. smirnis[xx]. ʒ. iiij. galbani. ʒ. viij. olei ciprini[yy] cotilas. vj. smirnis[33] quidem bdellium ⁊ libanum[??] infundes in vino: armoniacum autez re/ resolutiēs in aceto tundes oīa in pila[??] ⁊ piluz[??] vnges oleo ciprino sicut dictū est supra. Hec eni duo empla/ stra malaxāt[aaa]. Aliud epithima hic tradim⁹ lōge hoc predicto operatiu⁹ ⁊ fortius ad diaresim faciēdā ⁊ extenuādas ⁊ amputādas duritias. Queādmoduz est de capraru stercore ⁊ oppoponace simul cū aceto

pp. i. mortario.
qq. i. pistellum.
rr. i. emplastruz mollitiuum.
ss. i. mollitiuuz.
tt. i. aromatici.
vv. i. thuris.
xx. i. myrre.
yy. Cotila est pon dus vnc. ix. Ja.
33. i. myrre.
??. i. thus.
??. i. mortario.
??. i. pistellum.
aaa. i. molliunt.

cōfectum:extenuat autem ꝛ ꝓijcit humores ꝛ euacuat fortiter nō solū humores inuiscatos ꝛ spissos:ſꝫ ꝛ ipsa corporis scerea[a]. Siue caprinū sterc⁹ cū aceto vt Hal. sepi⁹ dixit vtilissimū eē scyrominis[b] tumoribus cū de spissis efficiunt̄ humoribus. Habet.n. scd̄a ꝯfectio malagma[c] asclepij in supscriptōe. ℞. hec cere lib. j. ꝛ. s. colofonie. ℥. vj. galba[i]. ℥. j. oppopo[ci]. ℥. vj. Propolei[d]. ℥. iij. gutte armo[ci]. ℥. vj. in alio li°. ℥. j. ꝛ. s. olei cotilas[e]. ij. aceti ℔[f]. iij. stercoris caprini. ℥. iij. libani. ℥. iij. smirnis[g]. ℥. iij. teres armoniacū cū aceti. ℔. j.[h] ꝛ sic supermittes libanum ꝛ myrrā ꝛ oppoponacū ꝛ stercus caprinū ꝛ iterū teres. Propoleon aūt tundes in pila[i] cū galbano: cerā ꝯo ꝛ resinā cū olei cotilis. ij. resolues: ꝛ cum se collegerint supermittes ꝓpoleon ꝛ agitabis frequēter ꝛ cū se totū collegerit leuās ab igne dimittes infrigidari ꝛ circūrades ꝛ supmittes ea que trita sunt: ꝛ miscebis ꝛ colliges. hec eni sūt diaforetica ꝛ malactica[k] medicamēta.

¶ Confectio epithimatis atonotici[l] ad splen confortandum. Caplm. CXLI.

Medicamen qd̄ supra diximus de arsenico ꝛ stipterea ꝛ confortatio ad splenem seu splenis athomam[m] quā superposui homini illi quē sepius memorauimus: qd̄. ℞. cere tirienice[n] ℥. xcvj. resine pithimie. ℥. xvj. resine frixe. ℥. xcvj. arsenici[?] scissis[o]. ℥. xij. aurispigmēti scissil. ℥. xij. stipteree. ℥. xij. teres diligēter metallica cū aceto acro ꝛ cerotū facies ꝛ admiscebis modicū olei ꝛ supmittes: cōmiscebis ꝛ vteris: hec enim sunt que homini illi fecimus. ¶ Itē epithima spleneticon ꝛ epaticon qd̄ ad vtraqꝫ latera pōt diaforesim facere. i. epar ꝛ splen. ℞. cere terebentine: hyssopi atici[p] yris illirice[q]. ℥. vj. que remittēda[r] sūt remittes ꝛ superasperges ꝛ vteris. Qd̄ si sudor fuerit ꝛ volueris eū auferre deterges: ꝛ absinthino oleo supunges ꝛ vteris dum remouisti sudorem.

¶ Curatio si ex ventositate tenditur aut inflat̄ splen. Caplm. CXLII.

Quod si de supradictis signis splen vētositate tensum aut durū esse videat̄ ꝛ induresc at vt scyron[s] eē videat̄: ꝛ pungat̄ dolorib⁹ absqꝫ vlla grauitate partis ipsius splenis his mirabile est dare diaspoliten electeriū hoc modo cōfectū. ℞. ruthe viridis ante pridie collecte pipis cymini. aā. ℥. j. nitri. ℥. iiij. ꝙ si vētris duritiā patiat̄ mittes nitri. ℥. j. cyminum ꝯo in aceto per triduum infundes: ꝛ postea siccabis ꝛ facies puluerē: ꝛ ex his oībus sigillatim puluerē factū miscebis cū melle bono dispumato: ꝛ ꝯfectū repones in ampulla vitrea: ꝛ dabis exinde coclearīū vnū. facit enim ad inflationes stōchi ꝛ viscerū ꝛ stōchū excitat ꝛ digestionē accōmodat aluū mollit: cholaꝫ extenuat: ructuationes amputat ꝛ vitia pectoris lateris epatis ꝛ splenis ac renū mitigat: silr̄ ēt vētris ꝛ stōchi ꝛ epatis ꝛ splenis causis optimū est electuariū diacalamētis ꝛ diatriōpiperon: ꝛ diaspermaton vtilissimū est ad hoc: ſꝫ ꝛ ventosa in vētre posita iuuat. Utilissima etiaꝫ ad hoc sunt gitter[t] ꝛ petroselinū anisus ꝛ cyminū in pane missa vl̄ in alijs data cibis: ꝛ maxime infantib⁹ ꝛ magis in vino trita dāda sunt: vel puluere supaspgēda sunt de supradictis seminib⁹. Mitēdū est ꝛ ceston[u] ꝛ adianthum ꝛ polypodiū: ꝛ maxime qñ nimia fuerit duritia ī splene tūc etiā scolopēdria in vino misceri opꝫ ꝛ splenis[x] herbam. ¶ Nūc igit̄ de Galeni terapenticon[y] de splenis vētositate excepta erit dicēdū: vt ad ipsam causaꝫ antidota vel trociscos vel epithimata que ab ipso experimētata sunt: vel in nostro vsu fuerūt graphagia[z] ipsorum tradere non obmittam.

a. i. dura seu solida.
b. i. duris.
c. i. emplm̄ mollitiuum.
d. i. sorditiei alnearum apū. s. cere sordide.
e. Cotila est pondus. ix. vnc. Jañ.
f. Est figura sextarij ꝛ est sextari⁹ pondus duarū lib. ꝛ. s.
g. i. myrre.
h. Sextario.
i. i. mortario.
k. i. mollitiua.
l. i. ꝯfortatiui seu roboratiui.
m. Debilitatem. Jañ.
n. Al loco.
o. Al loco.
p. Al loco.
q. Al loco.
r. i. liquefaciēda.
s. i. cassa durum.
t. i. ſ. gñe nigelle
v. i. bethonica.
x. Est herba filis scolopēdrie: q̄dam dicunt ꝙ est ceterac.
y. i. libro de ingenio sanitatis.

¶ Galeni dicta de splenis scyros ꝛ ventositate. Caplm. CXLIII.

Splenis igitur scyron[2] habentes nō solū a foris fortiorib⁹ medicaminib⁹ curari conuenit: sed ꝛ potiones fortissime dāde sunt. sustinēt enim hec sine molestia. Optima eni sunt his cappar[i] corticū radices ꝛ scolopēdria ꝛ myricis[?] cortices ꝛ radices aut chime[ꝫ]. coqui enim hec oia cōuenit in aceto aut in oxymelle. Sepius igit̄ tangētibus splen apparet cōtra resistens ꝛ non deniqꝫ scyrodis[aa] est tumor sed magis vētositas: ex quo[bb] fomētādus est absinthio infuso: ꝛ sic medicamen aut emplm̄ supponēdū est. Opꝫ aūt illud mixtā habere virtutem quale est de sulphure viuo ꝛ stipterea[cc]. sunt aūt ꝙpluma in cōfectionalib⁹ libris talia que sunt scripta. Attēde aūt ē in his ipsis vt sint triplicis virtutis[dd] medicamēta: sed ꝙtitatē[ee] permixtionis: ex vētositate eni tumidū hñtibus splenē quo ꝫ adhuc magis inflati tumores sunt si ampli⁹ de stipterea misceris nihil nocet. In scyrodis aūt plus esse tumore cōuenit diaforeticam ꝛ malacticā[ff] virtutē habentia ꝛ modice eis admiscēda sunt stiptica. In simplicibus aūt ꝛ extenuantibus medicaminibus talis est cura aloxantus[gg] scyromenon[hh] splenis impositum de foris cū vesica enea sanat.

¶ Epithima epatis ꝛ splenis. Caplm. CXLIIII.

Epithima epatis ꝛ splenis. ℞. stipteree[ii] hūide. ℥. vj. sulphur[i] viui. ℥. vj. nitri erithri[kk]. ℥. vj. armoniaci ꝛ thimiamatis[ll] ynanti[mm] capparis radicis corticis. aā. ℥. vj. picis sicce frixe resine. aā. lib. j. olei ciprini. ℥. vj. aceti qd̄ sufficit: hoc est preciosum opere ad tales viscerum passiones.

¶ Epithima hypotirion. Caplm. CXLV.

Sunt autem ꝛ alia epithimata ad spleneticos ꝛ hydropicos que nominant hypotirion. Hec eniꝫ de ꝓfundo extrahunt humores ꝛ dolores ꝛ duritias soluunt. ℞. hec resine frixe lib. ij. cere lib. ij. picis sicce lib. ij. stipteree nigre. i. humide lib. j. nitri lib. j. sulphuris viui lib. j. mānis[nn] lib. j. aloes ℥. vj. pyretri aristologie cardamomi visci quercini gutte armoniaci bdellij cucumeris syluestris radicis glosicomerij[oo] olei. aā. ℥. iiij. aceti. ℔[pp]. j. solues stipterea ꝛ sulphur ꝛ nitrū teres armoniacuꝫ cū aceto solues: de siccis quoqꝫ puluerē facies ꝛ liqda supmittes. Cōtemplari ꝯo in his opꝫ ꝛ illud de stipterea[qq] ꝛ sulphure medicamen ad supiora qꝛ valet hoc ꝛ diaspmatō epithima[rr] in curatione splenis vētositatem patiētis. Id enim ꝛ per seip suꝫ ipositū: ꝛ maxime cū stipterea ꝛ sulphure silr̄ opat̄. Diaspermaton aūt ipsam substantiaꝫ vētositatis amputate ꝛ collecta dispergit ꝛ reliq̄ purgat ꝛ digerit. Ex quibus diaspermaton duas cōposui confectiones epithimatum diaspermaton.

¶ Epithima diaspermaton. Caplm. CXLVI.

Una enim ℞. hec cardamomi. ℥. vj. herbe sauine. ℥. vj. cyperi lauri baccarū cassie siringie[ss] mellilloti fenugreci celtici apij seminis sansuci anisi panacis radicis libani[tt] feniculi seminis gutte armoniaci terebētine. aā. ℥. ſꝫ. mell. lib. j. olei nardini lib. j. sepi taurini lib. j. cere lib. j. facit ad inflationē stōchi ꝛ epatis ꝛ splenis mirabilr̄. ¶ Item aliud epithima

z. i. descriptiões.
ꝛ. i. duritiem.
?. i. tamarisci.
ꝫ. i. summitates quasi come.
aa. i. duri apri.
bb. i. ꝓp quā cāꝫ.
cc. i. alumine de pluma.
dd. i. diaforetice mollificatiue ꝛ stiptice.
ee. Attende.
ff. i. mollitiuam.
gg. i. flos sal ite nili super parietes fluminis in stagnis. Jañ.
hh. i. duritiem.
ii. i. aluminis.
kk. i. rubei.
ll. i. fecis storacis
mm. i. florentis
nn. i. minuti thuris.
oo. i. celidonie.
pp. Est figura sextarij ꝛ est sextarius pondus. ij. lib. vel. ij. lib. ꝛ. s.
qq. i. alumine de pluma.
rr. Ualet enim.
ss. Lꝫ siringia sit idē qd̄ fistula tñ cassia lig. intelligit.
tt. i. thuris.

thima diaspmatō ad hoc ipm qd recipit cardamomi irici cyprini sansuci nitri anisi ameos apy seminis fenugreci diasindis [a] gutte armoniaci.añ.ʒ.iiij.sepi taurini eminā [b] vnā cere.ʒ.x.colosonie eminā vnā mell. lib.j.ɔficies ⁊ vteris:pōt aūt ⁊ equalr ⁊ aliqd plus admisceri cū medicamine de stipterea ⁊ sulphure cōfecto. Quibus aūt tumor in splene est ⁊ calorē ⁊ siccitatez patiunt vtiliter his dant miricis [c] folia aūt cime [d] ipsi⁹ aut radices ⁊ aspleni [e] herba ⁊ aucusa [f]. Hec eniz neqz manifestuz aut nimiū in se habent calorez neqz accessionis faciūt splenis calorē ⁊ maxime cū oxymelle date:opz aūt in initio coqui eas. Procedēte ꝟo tpe cōtusas eas dari opz. Hoc ipso [g] eniz genus est ⁊ salicis folia ⁊ cortex ⁊ radix. Sz ⁊ ferri purgatio quaz in aque temperamento dimittit ⁊ hoc splen fortiter remittit ⁊ resoluit. Qñ ergo ignituz tollitur ab igne ferrum ⁊ vino vel aceto extinguitur dabis ad bibendū [h] sed hoc ipsum quidem postea ⁊ deterioribus corporibus dabis qualis ille [i] capaneus fuit.

i.lauri. / Est medietas lectarij ⁊ sexta / ... est lib.ij. / ... / i.tamarisci. / i.sommitates. / Est herba simi / lis scolopēdrie / qdā ceterac di / ... / i.hec ... asini. / ... hoc genē. / ... i.vel ace / ... ipsius. / Scilicet miles / qui curauit vt / ... est.

## De potionibus ad splenem. Cap. CXLVII.

Commemoratione iteruz faciemus de potionib⁹ vbi ignitū ferrū extinguit. Ab initio igit in magnis passionib⁹ ⁊ nō duris expediūt corpib⁹ egrotātib⁹. Sequētibus ꝟo dieb⁹ plurimis dant. Admiscet igit aliqs squamā ferri ⁊ absinthy comas [k] ⁊ piperis modicuz vt nō cacostomacha [l] sit potio. Meli⁹ aūt fit si pelicinū [m] ⁊ emiotis [n] herba in tali misceant distēperātia. Queādmodū in frigidis e ꝟo cassie [o] ⁊ costū ⁊ herpillnz ⁊ anisuz ⁊ his similia. Calide aūt distēperātie illa danda sunt:ambe eniz herbe opari pnt:eteniz maxime resoluūt splen ⁊ distēperantiā minuūt oino ⁊ augmentari nō pmittunt. Quecūqz aūt sunt frigide ⁊ sicce distēperātie canudria [p] ⁊ tenerarios ⁊ gētiana ⁊ mirabolani ⁊ calamentum ⁊ ciclamē ⁊ pencedanus ⁊ echorus ⁊ scordeō ⁊ trifoliū ⁊ ipericō ⁊ agnus [q] ⁊ opopencedanum [r] ⁊ centaurea vtraqz si sicca sit ⁊ his similia:⁊ scolopendria ⁊ farina lupinorum data curant omnia. Alia ꝟo cum vino ⁊ aqua ⁊ cum oxymelle potata scilicet. Miro sicobalano quā ⁊ mirabolanuz nominant nisi cum pusta [s] bibatur mox vomit: hoc aūt modo singula adhibenda sunt sicut dictum est.

i.sommitates. / i.mala stoma / cho ꝟ nociua. / i.lupinaria. / Jañ. / i.auricula mu / ris. / i.ligia. / ... / i.camedreos. / i.casina.f. / i. saccus feni / culi porcini. / ... / i.aceto aque / mixto.

## De trociscis. Cap. CXLVIII.

Confectos aūt trociscos q nō ledūt stomachū de plurimis cōfectionib⁹ hos tres elegimus. Ex qbus primus est trociscus aptus stomacho:vteris aūt eo ad omnē passionē plenis:facit aūt ⁊ ad spasmata ⁊ trimata [t] ⁊ ventositatē ⁊ mulierū passiones. ℞. smirnis [u] ʒ.vj.nardi [x] idice.ʒ.iiij.aut pro nardo īdica mittes nardi [y] celtice.ʒ.vj. costi.ʒ.vj.oppoponaci diptami ⁊ pēcedani [z] radicis corticis capparū radicis corticis piclimeni [&] radicis corticis elitrodani [?] armoniaci gutte.añ.ʒ.iiij. Aliq mittunt ⁊ ireos.ʒ.ij.⁊.ʒ. Cū oxymelle aūt facies trociscos obolos duos pēsantes ⁊ dabis cū oxymelle vnū. Noster aūt trociscus de quo iaz dictū est:est cū adiūctione admirabilis ⁊ expediēs est oib⁹ spleneticis passionibus pcipue aut qbus in tumore gradi ⁊ duritia nimia sit splen:dabis quoqz hūc ⁊ pueris ⁊ maxime si multū amili ei admisceat. Scribo aūt tibi ⁊ aliā potionē cui nō inueniri pōt melior que a nobis frequenter est data ⁊ pbata:que. ℞. cappare radicis corticis miricis [z] aspleni [aa] herbe squame ferri pelicini [bb].añ.

i. extorsiones. / i.myrre. / Spice. / i.pisce. / i.feniculi por / cini. / i.capitfolij. / i.rubee tincto / rum. / i.tamarisci. / Est herba simi / lis scolopēdrie / qdā ceterac di / cunt. / i.lupinarie / Jañ.

ʒ.vj.mirabolani.ʒ.x.gutte armoniaci.ʒ.viij. sticados.ʒ.x.absinthy pontici.ʒ.iiij.facies autem trociscos dracmeos ⁊ dabis cum oxymelle.j.

## Item epithima. Cap. CXLIX.

Epithima aūt me cōfectū trado tibi:qd. ℞. mirabol.pistatorū ynātos [cc] armoniaci gutte bdelly stiptici [dd] capparis radicū corticū aloxanti [ee].añ.ʒ.xlviij.oppoponacis pinguis.ʒ.viij. storacis [ff] mānis.añ.ʒ.j.visci quercini.ʒ.xij.cere.ʒ.xxiiij.soluēs armoniacū cū salis flore:capparē aūt ⁊ mirabolanū ⁊ mānis cū aceto teres:cerā aūt malaxabis ad ignē ⁊ miscebis ⁊ teres ⁊ cōfecto vteris. Facit aūt hoc medicamē spleneticis:maturat eniz duritias ⁊ tumores fortiter minuit ⁊ resoluit ⁊ cōsumit splenis scyron [gg]. Sed ⁊ ipsi mirabolani pistati soli ⁊ suppositi iuuant fortiter ⁊ canutria [hh] ⁊ peristereon [ii] cū axongia veteri porcina imposita sanat.

cc.i. floris vitis maxime agrestis. Jañ. / dd A loco. / ee.i.floris salis ⁊ inuenitur supra petras nili fluminis. / ff.i.minuti thuris. / gg.i.duritiem. / hh.i.camedreos / ii.i.verbena.

## De tusse. Cap. CL.

Quod si tussis exagitat de subtili ⁊ acro catarro fcā phibēda [kk] est accepto medicamie diacodion aut trocisco trigono. Et superpones spleni epithima quo possit extenuari. Qd si his vti aliqua nō permittat cā supponenda est capiti embroca de aliquo trocisco cū aceto ⁊ oleo ro.ad mellis spissitudinē tēperato. Optim⁹ aūt est ad hec crocodis trociscus cum aceto ⁊ oleo rosato tritus ⁊ embregmati [ll] impositus iuuat. Conspissat eniz subtile reuma simul ⁊ ignitum ⁊ acrum temperat infrigidando ⁊ pausare facit tussem ⁊ somnum prestat.

kk Tussis.f. / ll.i.anteriori pte capitis.

## Causa que est hydropicie Alexandri. Cap. CLI.

Hydropicia chronica passio est ⁊ ex frigore epatis generat itavt nō possit trāsmutare ⁊ coquere cibos in subāz sanguinis:sed in qualitatez aque mutari. Aut in spiritū [mm] aut flegma effecti hydropiciā generāt. De qua re [nn] tria sunt gnā hydropicie. Una igit que de tenui hūore ⁊ aquositate est gnata ⁊ dicit aschites. Alia aūt ex vētositate spūs [oo]:⁊ dī tympanites. Tertia ꝟo q ex flegmatico sanguine in toto consistens in sanguine fit ⁊ appellatur anasarca vel leucoflegmantia. Manifestum est ergo quia si passio cognoscatur facilius curatur.

mm.i.ventum. / nn.i.ob quā rez. / oo.i. aeris vel vaporis.

## Signa. Cap. CLII.

Aschiten ergo cognoscis cuz venter repletus humoribus qsi in vtre aliquo huc ⁊ illuc cōmoto clocando decurrit. Tympanites aūt pcutiētib⁹ nobis ad similitudinē aliquā resonare vr queadmodū tympanuz. Anasarca aūt qñ ad similitudinē carnis mortui corpis totū corp⁹ intumescit ⁊ imprimētibus nobis digitis:fosa efficit ⁊ releuatis digitis nō statiz replet. Fit aūt vnaqueqz passio hydropicie. Aut patiēte epate aut cōpatiēte. Cōpatit eniz aut ex splene male hñte aut colō aut misinterio [pp] ⁊ matrice:⁊ ex renib⁹ ⁊ vesica ⁊ ex fluxu sanguinis mulieribus. Et ex mēstruoꝝ abstinētia ⁊ ex frigida pulmonis distēperantia ⁊ diafragmatis ⁊ ex alijs multis locis. Quoꝝ vniuscuiusqz locū prius cognosci opz:⁊ sic postea accedēdū est ad curationē passionis. Quibus ergo ex frigido epate aut pulmone aut diafragmate fit hydrops hy qplurime tussem patiunt ⁊ nihil expuunt rationabile sz tñ exagitantur solū vt tussiant. Et cōstrictio ventris contingit ⁊ inflatione viscerum

pp.i.intestino ieiuno a mesis qd est mediū ⁊ cuterū qd est intestinum. Jañ.

retinet vētris humectatio. Uesica aūt et misinterio[a] infrigidatis[b] ꝓpria hec sunt signa. Uētris maxie effusione patiunt et corruptiōes frequētes et mordicationes itestinoꝝ. Etenī subsequit mordicatio cholericā egestionē faciēs vēterq; possidet a cholerica supfluitate acro in itestinis existēte flate. Ex pulmōe e Ꝺo patiētib' erit ꝯtēplādū: q2 et tusse exagitant et frigido effecto corde totū corp' et pedes iflāmat plus alijs oib' mēbris. Fiūt aūt tales hydropicie maxie i autumno.

## Curatio hydropicie. Cap. CLIII.

CUrari ergo opꝫ oēs hydropicias ab initio euacuatiōib'. Sꝫ ascbitē et tympanitē ꝑ solas catarticas purgatiōes Anasarchā per flobothomū iterduꝫ opꝫ curari: q2 ex plenitudine sanguinis fit. Nā quātū ad frigorez nō expediebat flobothomari. Sꝫ q2 ñ sublata plenitudine nā leuior efficit et minorata cā facili' restaurat. Uidem' aūt q2 ignis sub viridib' lignis posit' piclitat Et iterū sublatis eis a qbus piclitabat accēdit. De qua re anasarcha flobothomāda ēt interdū est. Dicēda est igit per ꝑtes curatio eoꝝ et quō eos enutriri opꝫ: et qualiter fomentari aut cataplasmari debeāt: et quō oporteat vti medicaminib': et ex qbus reb' adhibēda est curatio anasarche hydropicie. In ꝑmis igit flobothomū aū oēs alias curationes q̄s dicturi sum' adhiberi opꝫ si v̄tus et etas ꝑmittat. Quō si aut etas aut v̄tus nō sunt fugiēda est sanguinis detractio. Et vt v̄tus reparari[c] possit agendū est. Opꝫ aūt si reparet v̄tus auferri sanguinē et malis releuato[d] humorib' ad alia adiutoria est cōfugienduꝫ. Et mox in ꝑmis pigra antidotū dandū est. Hoc enim medicamē et ꝯstipata loca apit et viscera ꝯfortat quo[e] ad h̄ ꝑcipuo vtimur adiutorio. Post cui' vsum aptis poris ꝯstipatis et viscerib' desiccatis et aliquātulū detractis humorib' et poris latioribus effectis ad fortia modicū trāseundū est medicamēta q̄ purgare valeāt. Opꝫ aūt nō dari de semel catarticuꝫ vt nō obtundat virtus: Quis enim supabūdet qui euacuādus est: humor tñ paulatiꝫ est educēdus. Scimus enīz q' de semel data purgatio vētris magis ledit egrotantē. Melius est ergo paulatim et caute purgare hoc qō ledit. Optime igit purgant de sambuci succo. s. ex radicib' corticis secūde data potiōe cō dimēto facto. Et lacterides faciūt silr. Et lepidos[f] calcu. Sꝫ nihil meli' hac potione inuenit que cōficit hoc mō camelee[g] folioꝝ vel cocognidion colligit. ʒ. j. calcucecaumenon[h] ʒ. ij. anisi. ʒ. j. dabis aūt ad bibendū in aqua. In initio qdē ʒ. j. Et cū releuata fuerit v̄tus. ʒ. ij. dabis aūt plus aut paulomin' ſm v̄tutis qualitatē. Post has ergo potiones dande sunt euacuationes: deinde sunt potionea que adapiant ꝯstipata loca. Qualis est diamigdaleon trociscus: hoc enim sine molestia constipata loca aperit et relaxat et in initio scyron[i] facto in epate datus frequēter in potione soluit oēm duritiā ita vt ad ꝑfectā regressus sanitatē est nullū inibi duritie reliquat vestigiū. Cōfectio aūt eius hec est. ℞. anisi apij seminis assari absinthij amigdalaꝝ amaraꝝ. añ. ʒ. iiij. cū aqua facies trociscos dracmeos: vteris aūt hoc trocisco ad eos qui ex pingui et grosso humore et spisso in epate anfraxiꝫ[k] patiunt vl ad eos qb' nō sat nimis in epate dolor fit. Et si aliq dolores i itestinis et vētre fuerit et in hypocūdria amasoni' q vocat trocisc' bñ fac si det: et iuuat cāꝫ eteni anodin' ē et ꝯstipata apit et pagorizat. i. mulcet seu mitigat. Frequēter aūt hec[l] patiētib' apozima dedi factum de xilocassia et spicanardi et asaro.

a. i. intestino ieiuno. Iañ.
b. i. a naturali calore destitutis et ab extraneo obsessis.
c. i. fortificari ad sustinēdū flobothomiā.
d. i. euacuatione alleuiato.
e. i. et illo.
f. i. squama eris.
g. i. laureole.
h. i. eris vsti.
i. i. apate duro.
k. i. oppilationē.
l. i. dolorea in intestinis et vētre.

## Curatio anasarche hydropicie. Cap. CLIIII.

CAtaplasma autē facies de fenugreco et ordei farina et herbe absinthij puluerē plus mitte eq; satis iuuat. Etenī cōfortat viscera et sine mordicatione desiccat in ꝓfundo humores. Addes ad hec et cymini puluerē et anisi et masticis et ruthe seminis et cū vino et melle coctis seminib' vteris cataplasmare. Per hec igit relaxatis visceribus et rarefactis per dies. v. aut. vij. vti opꝫ. Post hec epithimate mixtā habēte virtutē qō et ꝯfortare et relaxare et mollire possit viscera: qō. ℞. croci. ʒ. xij. aloe. ʒ. viij. masticis armoniaci thimiamatꝫ[m] bdellij. añ. ʒ. viij. storacis. ʒ. iiij. cere. ʒ. xxvj. adipis anserini. ʒ. xvj. hyssopi ceroti. ʒ. xxxij. olei cyprini qō sufficit. Si aūt estas fuerit aut febreant oleū rosaceuꝫ pro cyprino mitte: sicca enīz cū vino teres et reliqua superfundes. Quō si nō solum epar sed et splen et stomachus tumorē cuꝫ duritia habeat auferes modicū sanguinis: et maxie si vene fuerint plene malis humorib' et virtus et etas ipsi' ꝑmittat et tp̄s nō satis sit frigidū sic opꝫ euacuationē fieri: et hoc ip̄m paulatiꝫ vt eueniet nā q̄ grauata est a plenitudine: q2 si desubito nimis auferat deijciet v̄tus et infrigidabit epar. Propter qō diligēter opꝫ ꝯsiderare si sit ꝑsumēdū sanguinē auferre hydropico. Infert enīz periculū si nō cōpetēter adhibeat flobothomia. Nā negligēter adhibita interdū mors subsequit. In qbus igit visceruꝫ constipatio nimia est et inflāmatio scyrodis[n] et virtus fortis est in his sanguinis euacuationē opꝫ fieri anteq̄ alie adhibeant adiutoria: et maxime si fortes fuerint. Quibus ēt epithima h̄ est iponendum qō facit ad splenis et epatis duritiem. Fortissimum enim est hoc medicamen qō recipit gutte armoniaci. ʒ. xvj. iris illirice[o]. ʒ. xvj. oppoponacis. ʒ. viij. cacreos[p]. ʒ. vj. bdellij. ʒ. xvj. storacis adipis vitulini galbani. añ. ʒ. viij. piperis grana. clx. cere. ʒ. xlviij. olei irini fecis qō sufficit. Ad sicca autē terenda vinum qō sufficit. Oportet autem his non solum malacticis[q] vti medicamentis aut diaforeticis: sed etiam eis medicamentis que tumorem reprimant qualia sunt: que ℞. cere picis sicce stipteree[r] humide nitri mannis[s]. añ. ʒ. cxcij. aloe. ʒ. xcvj. pyretri. ʒ. xxviij. aristologie. ʒ. xxiiij. olei. ʒ. xxiiij. aceti qō sufficit. Cataplasma aut epithima ad eos qui hydropici sunt qui dicuntur anasarche et anfraxim[t] vel duritias patiuntur talia sunt adiutoria adhibenda. His autem qui mediocreꝫ habent anfraxiꝫ[u] vtile est vt in potione accipiat trociscum diamagdaleon qui in epatis passione tenet scriptus. Hi Ꝺo quibus magna et nimia prospicitur esse anfraxis. i. constipatio fortiora danda sunt antidota: et maxime si in epate scyron[x] patiant. Ex quibus primus est: qui. ℞. croci spicenardi squinanti cinnamomi smirnis[y]. añ. ʒ. ij. mellis atici[z] non cocti. ʒ. xxv. facies auteꝫ trociscos dracmeos et vnum dabis trociscū in vino et melic optimum est adiutorium hoc ad epatis scyron[&] purgandum: iuuat autem optime.

m. i. aromatici speciei storacis.
n. i. duritia.
o. i. loco.
p. i. seminis siler.
q. i. mollitiuis.
r. i. aluminis.
s. i. numuli thuris.
t. i. oppilationē.
u. i. oppilationē.
x. i. duritiem.
y. i. myrrhe.
z. i. loco.
&. i. schirosim.

## De hydrope asclite et tympanite. Cap. CLV.

HEc adiutoria que dicta sunt iuuant optime etiā hydropicos qui dicūtur asclites et tympanites. His enīz magis catartica expediūt. vel ea que diuretica sunt: et ea que per vētrem aquam purgare possunt. Nihilominus autem faciende sunt fricationes cum sale et oleo omotribro[9] et sicionio[#] et cyprino. Ipsam igitur fricationem me-

diocrem

9. i. olei oliuarū q' p' tpe fit et recipit folia oliue vt magis fit amarum.
#. i. de radice cucumeri agrestis

diocrē fieri opz. Ita vt nō violēter ex pfundo alia trahat mā: sz ea extrahat sola que in cute est ⁊ in summitate sola tenet vt possit ipsa euentari aut digeri. Opz igit ⁊ cū his medicamēta adhiberi ea q̄ nō solū digerāt humores: verūetiā q̄ tumores phibeāt ⁊ desiccēt. Qualia sunt que vocant hypoterio quoꝝ multa sunt ab antiqs dicta ⁊ inueniunt apud antiquos plurima ad hec cōposita. Optimū aūt ⁊ fortissimū ⁊ oiuz violentius est qd. ℞. resine frixe. ʒ. clxxxiij. cere picis sicce. an. ʒ. cxcij. stipteree[a] humide nitri sulphuris viui mānis[b]. an. ʒ. xcvij. pyretri. ʒ. xxviij. bdellij gutte armoniaci cardamomi visci q̄rcini aristologie olei. an. ʒ. xxiiij. aloe. ʒ. xlvj. aceti qd sufficit conficies ⁊ vteris: nihil tñ hoc est minus ad diaforesim faciendū ⁊ ad reprimēdū tumores hoc. qd. ℞. calcāti[c] affronitri[d] aloes an. ʒ. iiij. psimicij[e]. ʒ. vj. cere. ʒ. vj. olei. ʒ. x. aceti acerrimi qd sufficit tere: sicca cū aceto donec ad spissitudinē mellis redigant. psimiciū[f] aūt cū oleo coques donec smolentū[g] fiat. Et mittes ceraz. ⁊ sic in mortario per ptes malaxabis ⁊ vteris: nō solū eniz ad hydropicos sed ad plura vtilissimū est: splen eniz resoluit: apostemata desiccat sclirosim[h] ⁊ ophienas[i] in articulis humores coagulatos desiccat ⁊ soluit ⁊ hydrocephalas[k] ⁊ ante tomata[l] ⁊ sceomata[m] cuz resina adhibita parotidas[n] sanat. Et alia multa mirabiliter facit vnde nō est cōtēnenduz pp vtilitatez specieꝝ ad hydropez aschlitē in qbus nō est multa duritia in hypocundrijs. Si aūt duritia nimia fuerit in hypocūdrijs ⁊ epate vteris adiutorio qd possit viscera malaxare[o] ⁊ digerere oēs qui in alto: idest in epiplo[p] ⁊ pitoneo[q] cōtinent humores: vteris eo ⁊ ad alia satis plurima. ℞. aūt cere pituine picis hricie nitri ericij[r] lauri baccarum siccaꝝ sepi taurini gutte armoniaci mannis[s] an. librā vnā: que soluēda sunt solue ⁊ supsperge puluerez fundes in mortario ⁊ terens tolles ⁊ vteris. Et ad hydropē ⁊ tympanitez ⁊ scyrodon[t] in epate habētes facit idem predictuz adiutoriū. Plus tñ ⁊ melius aliud opz considerare qd bene possit ⁊ ventositates digerere ⁊ malaxare[u] duritias. ℞. aūt hec resine frixe stipteree[x] humide nitri eritri[y] sulphuris viui mānis. an. librā vnā. picis sicce cere. an. lib. ij. olei vetusti cotilam[z] vnaz aceti ad sicca terenda quod sufficit teres ⁊ vteris probatum est. Ebibit nāqz de profundo extrahendo humores ⁊ scyron[&] soluit.

¶ De dieta hydropicorum. Cap. CLVI.

Seu epar patiat siue cōpatiat ⁊ ex eo hydrops generetur: qz epar sanguinez ex cibis generat ⁊ p omne corpus sanguis nutrimēta trāsmittit: propterea opz ꝯsiderare ciboꝝ qualitates vt hij ministrent qui facile digerunt ⁊ anadosiz[9] faciūt. ¶ Optim⁹ est igit panis clibanicus hñs in se seminū grana cōpressa que ventositatez tollāt ⁊ per vrinā deducāt humores: qualia sunt anisum cyminū feniculi semen ⁊ synoni[ꝑ] semen. Prohibēdus est tamē ne panē multuz comedat. Qui fuerit bñ fermētat⁹ accipiat cū supradictis seminib⁹: qz nō hz in se aliqd spissuz aut anfraticū[aa] qd cōstipare possit. ¶ De olerib⁹. Olera aūt eos opz accipere ⁊ maxime si sine febre sint que calefacere ⁊ attenuare possint. Qualia sunt apiuz petroselinū ⁊ daucus eruca ⁊ pulegiuz ⁊ rapa ⁊ caulis ⁊ alia que sunt hys sĩlia que extenuāt ⁊ euacuāt ⁊ calefaciūt. ¶ De piscib⁹. Piscib⁹ aūt vtant aspratilibus[bb] in iuscello cū aniso ꝯditis aut pipe modico admixto. ¶ De volatilib⁹ pullis vti opz ⁊ auib⁹ mag agrestib⁹ q̄ domesticis: q̄les sint merule turdi turtures ⁊ aues minute pter illas q̄ saginate sunt. ¶ De carnib⁹. Carnes xō opz mediocriter accipere ⁊ magis que nō in eis sunt pingues ⁊ maxie agrestes: quales sunt caprina ceruina capriolina aprina. Lepores eniz sunt phibēdi. Fiat igit coctio eaꝝ cū aliqbus qui extenuēt cibis. Et assata magis si sint ⁊ suauius accipiunt ⁊ meli⁹ iuuant. ¶ De ostracoderinis. Ostracoderina[cc] qdē greci appellāt ostracos aut ciricia aut scema sed modice dent desiderij cā. Nā quātū ad passionē pertinet eis maxie qbus nō est calor aut febris amplius[dd] phibēda sunt ⁊ magis q̄ tympanitez aut hydropē patiunt. ¶ De leguminib⁹. Pene oia legumia sunt phibēda ⁊ maxie tympanitibus. De trsgimatib⁹[ee]. Tragimata aūt nihil incōgruū est accipere: qualia sunt amigdale aut pistacie. Vue aūt aut dactyli raro. ¶ Castanee xō aut nuces inq̄tū poterit nō sūt accipiēde. ¶ De vino. Vinū quidē accipiendū est cirīū[ff] aut ascaloniū[gg] ⁊ maxime vetustuz ⁊ gelolisum[hh]. ista eniz ⁊ vrinā p vocāt ⁊ desiccāt. Nihil eniz hydropicis his vtili⁹ est nisi forte p poma[ii] absintbij ⁊ maxie que recipit cassiā ⁊ spicā nardi. Ampli⁹ aūt certe spiatū[kk]. Ab alijs aūt oib⁹ p pomis[ll] abstinēdi sunt. ¶ De exercitatiōibus. Exercitatiōes sup oia alia hydropicis multū expediunt ⁊ maxie in maritimis locis ⁊ cabalicatio[mm] ⁊ in cathedra huc illuc ferat: ⁊ si pñt pedib⁹ gestari vtilius est. De fricatione. Fricationē vti quoqz opz ⁊ maxime hydropicis: hec eniz aperit poros ⁊ extenuat humores ⁊ digerit. Nihil eniz sic nocet hydropicis q̄ si poris cōstipatis aut cōdensatis nō concedat digestio vt q̄ collecte sunt vētositates ⁊ hūores digerant. Nō si poris clausis nō digerant necesse est vt in vētrē aut peritoneū[nn] recurrant. Fricari igit opz eos siccis manib⁹ aut cū oleo ⁊ sale interdū ⁊ cū sicionio[oo] vel cyprino oleo. ¶ De balneo. Balnea nō sūt adhibēda. Nā frequēs eoꝝ vsus plus nocet q̄ iuuet. Et maxime eos qui frigide sunt distēperātie: qm̄ de balneis didicim⁹ magis infrigidari corpora q̄ calefieri posse. Nā balneū viscerū cāe nō expedit. Et iō vtendū est eis q̄ extenuare ⁊ euentare vel digerere pñt. Qualia sunt farina orobi ⁊ sal nitrū: ⁊ si que sunt his sĩlia. Nā sunt multa ⁊ alia cōposita ab antiquis que extenuare corpus ⁊ digerere possunt. Opz ergo ꝯsiderari vtilia talia ⁊ ex ipsis eligere que talia sunt. Sic eniz eos qui sine febre sunt hydropicos oportet curare.

¶ Ad eos qui cum febre hydropisim patiunt curatio. Caplm̄. CLVII.

Quod si febriant hij q hydropici sunt nō opz satis vti cibis calidis. Sz neqz q̄ calida sunt viscerib⁹ apponēda sunt aut pctiones sunt calide dāde aut antidota aut catartica. Sz sufficit olerib⁹ nutriri: q̄lia sūt intiba[pp] ⁊ troxima[qq]. Et caulis ⁊ malua aut rapa his mixta ⁊ cicoree ⁊ maxime apij radices: dabis autē eis in mixtura porroꝝ capita cocta sepi⁹: ⁊ elixos aspagos. Sz eis antidota frequēter ne dent fugiendū est ⁊ magis ea que scciora ⁊ acriora hñt medicamēta. Et catartica sĩlr que nimiū calida sunt vitēte. Nihil eniz est qd calidū pōt esse vt eos possit iuuare: qz sitis eis augmentat ⁊ febres accēdunt ⁊ etiā sub his augmētant mala. Qui eniz ex acutis passionibus hydropici fiunt habent inflāmationes permanētes: hij enim sine intermissione febriunt. Et nō est mirandū quod in hydrope generata nō extinguit calor neqz febris cessat ab hydropem patiēte: sed sub aqua

Marginal notes (left):
a .i. aluminis.
b .i. minij thuris.
c Elixpēs vitreo .i. Jañ.
d .i. spume nitri.
e .i. cerusse plūbi.
f .i. cerusse plūbi.
g .i. nō imiscās digitis nec inquinās eos dū tangitur. Jañ.
h .i. duricie.
i .i. tumores molles.
k .i. aquā in capite. Jañ.
l Sunt tumores ꝯsistēs vel tumores sine dolore. Jañ.
m .i. tumores ī se pinguedinē vel adipem hñtes. Jañ.
n .i. apostemata retro aures.
o .i. mollire.
p .i. omento seu membrano vel mappa ventris. Jañ.
q .i. siphac. Jañ.
r .i. rubei.
s .i. minuti.
t .i. apā durum.
u .i. mollire.
x .i. aluminis.
y .i. rubei.
z Est pōdus vnc. ix. Jañ.
& .i. duriciem.
9 .i. redditionem seu distributiones debitā cibi ad mēbra.
ꝑ .i. petroselini agrestis.
aa .i. oppilatiuū.
bb .i. petrosis.

Marginal notes (right):
cc Ostracoderia ingt Jañ. sunt aialia testosa ⁊ maxie pisces testosi eadē ostracea vocantur.
dd .i. q̄ vbi nō ē calor aut febris vl ampli⁹ q̄ desiderij cā.
ee Sūt fructus q comedunt ī secūdis mēsis .i. post prādiū vel post cenā ⁊ maxime clausi i testis vt nuces.
ff A loco.
gg A loco.
hh .i. antiquū.
ii .i. potto. Jañ.
kk .i. potto apij.
ll .i. potionibus.
mm .i. equatio.
nn .i. syphac. Januensis.
oo .i. de radice cucumeris agrestis. Jañ.
pp .i. endiuis. Jañ.
qq .i. endiuis agrestis. Jañ.

fepe ꝛ febris ignita frequentat̃. Cuius ꝓ q̃litate fit curatio vt calefacias ꝛ infrigides. Necessaria enim sunt febribus que infrigidãt: ſꝫ hydropicos ledunt: nã hydropicũ calefaciẽdo iuuas sed febrẽ augmẽtas. Melius est ergo in tali cã mixtã adhiberi curationeꝫ ꝛ tẽperataꝫ vndiqꝫ ꝛ in ea que magis vigẽt insistere opꝫ: ꝛ alia que leuior esse vꝫ nõ est negligẽda. Ita vt si nimia sit febris: tũc magis frigidis q̃ꝫ calidis vtaris per que febres mitigant̃: qꝛ ꝯria cõtrarijs curant̃. Nã nulla rõne hydropicie succurrit̃ ꝑus q̃ꝫ amputet̃ febris ꝛ calor qui cõtra nãꝫ est, cõsumat̃. Eteniꝫ ꝛ hec[a] ipsa si diuturna fuerit occidet vl' si hydrops sola fuerit extinguit hominẽ. Oĩs eniꝫ distẽperãtia seu caloris seu frigoris si diuturna fuerit ꝛ optinuerit deijcit̃ virtus ꝛ deiecta v̾tute cibus nõ digerit̃ nec mutat̃ in sanguinẽ: ſꝫ ex ipso vapore corporis aquã nutrit. Nã de sinthesi[b] corporis hydropici fiũt. Crede tñ Galeno dicẽti. Videmus eniꝫ sinthesiꝫ natã ꝛ hãc ex calore magis q̃ꝫ ex frigore factã. Opꝫ ergo ꝓuidere vt dixit Hippocras ꝛ ꝓ̃sentia ꝛ ꝓ̃terita ꝛ futura. Et sic ad curationem opꝫ accedere. hydropicos eniꝫ calefacere debere: qdã dicũt q febriũt ſꝫ nõ est verũ. Nã scim⁹ multos frigidis iuuatos adiutorijs. Hoc eniꝫ cõtinget qñ distẽperantia viscerũ mẽbra ad ꝓpriã reuertunt̃ nãꝫ: ꝛ epar tẽperatũ sanguinẽ bonũ generat. Si aũt calore aut frigore distẽperatũ sit nõ expediẽtẽ sanguinẽ mittit corpori: sed corruptũ aut certe aquã. Queadmodũ ergo dictũ est in oĩbus hydropicis in primis dieta est ministrãda. Et sic postea ad ea que purgãt veniendũ est. Et nõ de subito vel semel ſꝫ paulatiꝫ vt dictũ est danda sunt catartica aut cibi. Sed non eos q siccẽt cibos aut acra medicamẽta mox in ꝓ̃mis dari opꝫ: ſꝫ paulatim mediocribus ꝛ leuibus inchoandũ. Et sic postea fortiora dãda sunt medicamẽta. Et ea postmodũ magis dãda sunt que plus calefacere ꝛ extenuare p̃ñt corpus. Nã subitanee euacuatiões ꝛ satis[c] calide adescationes[d] remittunt magis carnes ꝛ replẽt humiditatibus corpus resolutis humiditatibus poti⁹ q̃ꝫ euacuẽt. Et si opus habeas vt infrigides sic vtere vt paulatim a modico incipias per partes addẽdo. Et sic post eas venias ad maiora que magis ĩfrigidẽt. Sic eteniꝫ faciẽdo sine lesione curatio fieri poterit vt infirmus facile ferat ꝛ cõsuetudo corp̃is paulatim tẽperamentũ accipiat. Purgabis aũt eos vt opꝫ ꝛ sic venies ad balneũ. Et egestatione[e] mediocres. Sꝫ ad flegmaticos ꝛ frigidiorẽ existẽtẽ naturã optime sunt aque calide naturaliter. Tenuib⁹ aũt ꝛ siccis ꝛ febricitãtibus de aq̃s fluminalib⁹ duplicibus sunt balnea vtenda oleo punctis[f]. Sed ꝛ eorum mutatio fit. i. de tepidis in calores transeant aut de nimis calidis in temperata vt dictum est s̃m distemperantie qualitatem.

a .i. febris.

b Sinthesis ꝛ atrophia idẽ ꝛ ẽ extenuatio nimia preter naturaꝫ. Ian.

c .i. nimis.

d .i. cibi.

e .i. exercitiis.

f Ipsis febricitãtibus.

## Ad emoptoycos. Cap. CLVIII.

NEscio si est alia peior passio ista. i. q sanguinẽ expuũt nõ ob h̃ solũ: qꝛ ipsa per se euacuãdo occidere põt hoĩeꝫ. Sꝫ qꝛ pessima ꝛ diuturna cũ terribili mẽtis turbatiõe passio generat̃. Quã plurime ergo festinare opꝫ in ꝓ̃mis mox cognoscere passionẽ: vñ cã cõtingerit aut in quo loco q̃rela est facta. Quib⁹ agnitis curatio cõpetẽs sic est adhibẽda ꝛ differre non opꝫ: qꝛ oĩum egritudinũ hec est pessima. Ante oĩa scire opꝫ qꝛ tribus causis sputuꝫ vel vomit⁹ sanguinis cognoscendus est fieri. i. perixim: ꝛ diabrosim: ꝛ anastomasim vt greci vocant rixim dicunt cuꝫ vena crepuerit. Diabrosiꝫ dicunt cũ vena amisso nutrimẽto caro desuper ipsaꝫ extenuat̃: ꝛ vena nudatur subtiliorqꝫ effecta eius tunica. seipsa comesta multuꝫ desudat sanguineꝫ ꝛ sic effusus intrinsecus per os redditur. Anastomasim autem dicunt cum ora venarum virtute amissã aperiora effecta ꝛ laxiora sanguinem refundunt extrinsecus. ꝛ sic aut vomitur aut per ventreꝫ educitur in secessum. cognosces auteꝫ vnãquãqꝫ passionem generatam his signis.

## Signa diarisis. Cap. CLIX.

DIarisis igit̃ si fiat hoc mõ cognoscitur cuꝫ sanguis spuit̃. ꝓ̃mo qdẽ qꝛ aliud ꝓcedit vñ ꝯtingit venã crepuisse. i. aut vehemens clamor aut aliqua corporis oppressio aut percussura: aut si aliquod põdus graue leuauit: aut si faciente[g] necessitate nimioqꝫ frigore vexatus. Nam ꝛ nimia repletione sanguinis facta in venis rumpitur aut crepatur vena: aut ex nimia corporis ventositate rumpitur vena. his enim sepius venam crepuisse manifestum est.

g .i. cogente.

## Signa diabrosis. Cap. CLX.

COgnosces aũt diabrosim in venis cõtigisse h̃ modo. ꝑ̃rio eniꝫ paulatiꝫ anamodice sangu︎ineꝫ expuunt ꝛ ꝑ singulos dies augmẽtat̃ sanguis: ita vt de subito ẽt multũ ꝓijciat̃ sanguinolẽtũ sputũ. Ceterũ hãc passionẽ aut catarr⁹: aut in ore multuꝫ salsa saliua ꝑ̃cessit: aut acres cibi aut nimiũ pingues aut ieiunia lõga. Si aũt ꝛ cũ ipso sanguine videat̃ aliqua carnosa ꝓijcere aut mẽbranis silis sint permixta ad hec magis estimandum est diabrosim in gargale[h] locis in venis factum fuisse.

h .i. fauciũ locis. Gargalla gargalle gallice gargate.

## Signa anastomaseos. Cap. CLXI.

ANastomasim hoc mõ cognosces. p̃rimũ qdeꝫ nihil ex his ꝑ̃cedit q̃ in risi ꝛ diabrosi fieri dixim⁹: ſꝫ magis dieta humidior ꝛ calidior ꝑ̃cessit. ꝛ balneorũ vsus ꝑmultus[i]. ꝛ vbi vel mãserint vl' manẽt calidus fuit cubiculus aut ipsa regio calida est. Si eniꝫ aliqd hoꝝ fuerit ꝛ modicũ sputũ sanguis augmẽtatũ est cognoscas anastomasim venarũ eẽ factã: hec eniꝫ signa ꝑspiciẽdo poteris in initio cognoscere que cause emoptoycum facit.

i .i. valde multus.

## Vt scias ex q̃bus locis fluat sanguis. Cap. CLXII.

SI ergo multũ ꝛ repẽte proijcit̃ sanguis: si flauus aut spumosus sit: ꝛ sine dolore sit q patiat̃. sciẽduꝫ est qꝛ de pulmone fluit sanguis de subito ferat̃: existimat̃ de thorace eẽ. Fert̃ ẽt sanguis ex pulmone sicut empicoꝝ: in qb⁹ inter thoracẽ ꝛ pulmonẽ vuln⁹ ꝯtinet̃. Cognoscẽdũ est nõ ex ĩferioribus ꝑtib⁹ eẽ: ſꝫ de faringa[k] ꝛ ẽt sit[l] qꝛ sputũ sine tusse: aut cũ nõ grãdi tusse ꝓijcit̃: vt ꝛ de ore spuẽtib⁹ sanguinẽ. nã ꝛ d estomacho sine tusse vomũt ꝛ nõ cũ sputo cõtingit. Sic eniꝫ possibile est cognoscere causam vnde fluit sanguis aut in quibus ipsa passio consistit locis. Ceterum iã de curatione eorum erit dicendum.

k .i. fauce.

l De locali sic.

## Curatio risis in emoptoycis. Cap. CLXIII.

SI in quocũqꝫ loco crepuerit vena ꝛ sanguis per os reddat̃ subuenire opꝫ oĩmõ. Conuenit ergo mox de brachio venã tangere ꝛ nõ nimiũ de subito facere sanguinis detractionẽ: ſꝫ his ꝛ tertio ꝛ paulatim est auferẽdus. Et maxĩe est h̃ faciẽdũ si plenitudo assit sanguis anteq̃ꝫ acciderit egritudo aut ventositatẽ nimiã vel inflationem passus

nem passus est: ꝛ etate sit plena. i. pfecta qui patit̄. Si vo soluta eē videat̄ adhuc vtus adhuc ampli⁹ auferēdus: ꝛ tūc magis securi⁹ desubito auferēdus ē sāguis ꝛ nihil min⁹ iuuat q̄ꝫ si per ptea auferat̄ sanguis. Scio aūt ego quosdā in brachio cū nō fuissent inuēte vene de manu fecisse euacuationē: ꝛ plus multo eos fuisse iuuatos. Si. n. ex longiorib⁹ mēbroꝝ locis detraxeris sanguinē leuigata mā̄e molestia multo meli⁹ fit antipasis[a]. Post aūt sanguis detractionē iubēdus est vt sit sibi sollicitus vt nō fortiter respiret. Et si expuerit sāguinē postea aq̄ſaꝫ mulsaꝫ ei sorbē iubebis: vt ꝛ trūb⁹ si est sanguis resoluat̄: ꝛ effusio repmat̄ mā̄e ipsi⁹.

¶ De dieta emoptoycorum. Cap. CLXIIII.

Sit autem eis oīs cib⁹ stiptic⁹ mediocriter: q̄lis est succ⁹ alice[b] aut ptisane: erit aūt multo melior ꝛ fortior sorbitio si sit de amilo triticino ꝛ modico mellis sil' coctū sit cū ipso succo de amilo facto. Nō aūt p̄sente ptisana: succo vteris faris aut de simila aut succ⁹ vue factis: ꝛ micis panis in calā aq̄ ꝛ ouoꝝ vitella sup his oīb⁹ sunt vtilia. Opꝫ aūt neqꝫ sorbitiones neqꝫ aliquos cibos dari calidos: sꝫ oīa sint tēperata ꝛ magis ad frigiditatē ducētia q̄ꝫ ad calorē. Eteniꝫ hydria[c] est optima ꝛ magis iuuare pōt si sine sale comedat̄ ꝛ oleo multo. ¶ De olerib⁹. Olera aūt dāda sunt malue lauate bn̄ sine sale ꝛ lactuce in pusta[d] cocte ꝛ cū aq̄ in pusta date. sil'r aūt itiba[e] ꝛ portulaca. ¶ De volatilib⁹. Si vo hec minime inueniant̄ post diea. vij. accipiāt pullos ꝛ gallinas nō satis pingues ꝛ apoçimata[f] magis q̄ꝫ çimas. Comedāt ēt pdices ꝛ de ataginis[g] pectora. Dabis ēt testiculos galloꝝ. ꝛ si hec ampli⁹ vētrē deponāt assiduāda sunt sine sale. Sic eniꝫ cibāt ꝛ vēter eis nō corrūpit̄ amittētes succos dū assant̄: ꝛ adhuc multo suauiores efficiunt̄ ꝛ stomacho aptiores. ¶ De anseribus vo que nō satis dure sunt offerende sunt extreme ptes ꝛ ventrea. ꝛ de ouis ipsoꝝ vitella. Minuēte igit̄ sanguinis fluxione ēt pedes porcini dādi sunt. ꝛ aspratiles[h] pisces admixto aceto vbi coquant̄. ¶ De leguminib⁹. Offerēda aūt sunt alica[i] ꝛ citrū ꝛ oriça[k] multū cocta ꝛ hec ꝛ iteruallo dāda sunt: ꝛ qn̄ sine febre sunt aut nō nimis febriūt. nā qn̄ sine febre sunt ꝛ si cū lacte coquātur nihil nocēt: ꝛ maxie si cōsueti fuerint cū sani eēnt lacte vti. ¶ De pomis. Poma vo accipiant mela[l] ꝛ maxime cydonia elixa: pira: sorbas: nespila. ꝛ si nimiā sitiꝫ hn̄t ꝛ melonis. ꝛ cucumeris iteriora dabis. ꝛ vuas dabis que suspēse fuerint vel exiccate sunt. Ficus aūt oīno phibēde sunt. ¶ De tragimatibus. Tragimata aūt pene oīa fugienda sunt: de quibus danda sunt pistacia[m] ꝛ amigdale ꝛ malagranata. Raro quidē dāde sunt vue ꝛ nuclei pinei ꝛ h̄[n] ipsa cū sanguinis fluxus quieuerit. ¶ De potionibus. Potio autē in tota egritudine offerēda est calida aqua ꝛ hec nō calida[o] sed tepida[p] ꝛ gelida vel lactanea[q]. Si autē non pn̄t ppter imbecillitatē stomachi calidā aquā accipere pcedēdū est: vt modicū accipiāt de olfaco melle[r] aut hydrorosato[s] aut ex malis cydonijs fcō hydromelle semel aut bis. In alijs aūt horis calidā[t] aquā vt dictū est ꝛ aquosam pustā[u]. hec ergo sit diete obseruatio.

¶ Curatio ad rixim passionem. Cap. CLXV.

Adhibenda igit̄ sunt adiutoria ꝛ maxime bis q minime diligētius pn̄t custodire ciborum obseruationē. Primo quidē simplicia sunt offerenda. Et sic postea fortiora sunt ministrāda. Mensurāda sunt eniꝫ adiutoria fm magnitudinē passionis ꝛ virtutē infirmantis: ꝛ sic sunt ministranda. Sunt ergo adiutoria ad hoc q̄bus ꝛ ratio simul ꝛ experimenta subsistunt vel cōsentiunt. Sunt aūt hec simphiti[x] radicis decoctio potata repmit eruptiones venarū ꝛ sanguinē fluētē ꝛ sanat crepatiuū.

x .i. cōsolide maioris.

Portacule[y] succus potatus optimus est ꝛ operatiuū adiutoriū.

y .i. portulace.

Si aūt hec nō sustineant accipere hec herbe codē modo iuuare possunt rubi mora. ꝛ flores arboris roboris[z] ꝛ corticis ipsius mēbrane aut glandis que inter cutem carnēqꝫ eius sunt mēbrane. Propter vehementiā aūt vel asperitatē potionis optimū est nō ipsas species tritas ad bibendū dare sed decoquere in aqua ꝛ ip̄m apoçima[&] dare.

z .i. quercus.

& .i. decoctionē.

¶ Itē aliud reupōticū potui datū satis iuuat. ¶ Itē lentisci[?] folioꝝ succus potui datus.

? .i. arboris masticis.

¶ Itē poligonie[ꝛ] succ⁹ que eis sanguinaria dr̄ ad hec nimis laudat̄. Nō soluꝫ aūt ad ruptiones venarū sed ad oēs emoptoycos succ⁹ ei⁹ aut ipsa trita ꝛ potui data aut cū lemnias[aa] frigidos bene iuuat.

ꝛ Est quā arabes virgā pastoris vocant. Jan.

aa Lēnias frigidos nō est auripigmētū vt q̄dā exponūt: sed est terra sigillata. Jan.

¶ Itē samnias[bb] ꝛ gisastereos ad rixim ꝛ ad oēs emoptoycos cū aqua calida aut aliquo predicto apoçimate facit.

bb Sannias ꝛ gisatereos sūt due species terre.

¶ Itē porri succus cū portucle[cc] succo equali mensura ꝛ modico aceti potus reprimit dia rixim. i. fluxū sanguinis. His ergo ꝛ silib⁹ vti opꝫ adiutorijs ad emoptoycos tp̄s custodiētes cōpetēs. Est aūt cōpetēs ꝛ optimū tp̄s ad dādū potiones anteq̄ꝫ sanguis reiectio fiat ꝛ cū iā defecerit flux⁹ sanguinis. Dabis aūt nō solū semel in die sed sepius: ꝛ tūc maxime qn̄ viget frequēs molestia de sanguinis retētiōe.

cc .i. portulace.

¶ De embrocis ꝛ epithimatibus. Cap. CLXVI.

Superponende sunt aūt extrinsec⁹ circa thoracem embroce de lanis cū oleo roseo aut melino[dd] aut myrthino aut aceto modico aut vino austero nō satis vetusto infusis.

dd .i. d cydonijs.

Mutāde sunt ipse lane frequētius nā calefacte iterū mouent sanguinē. Doloribus aūt pmanētibus circa thoracē nihil irrationabile est que pagoriçent ꝛ desiccent ꝛ reprimant adhibere medicamenta. Maxime aūt ad tales passiones vtilia sunt que ex metallicis ꝛ aceto cōficiunt̄ qualia sunt ambrosia que frequenter cōficimus aut dialteon aut barbara emplastrū ꝛ maxime Galeni. Ad molliores aūt psonas que non pn̄t fortiora ferre medicamina bene facit feniceon[ee] cum cere modico ꝛ oleo rosaceo in aceto resoluta ꝛ minaseon emplastrū ꝛ ea que dicta sunt emplastra. i. barbara ꝛ dialteon si bene soluant̄ cū aceto roseo aut fiāt ceroto molli sil'ia. Ad hec quoqꝫ vtilia sunt. i. ad molliores naturas carniū vel qui imbecillo sunt corpore ad emoptoycos antidota ꝛ trociscorum confectio.

ee .i. dactil⁹. Jan.

¶ De q̄tuor medicaminib⁹ ad rixim. Ca. CLXVII.

Quod si cōtingat ꝛ dolores pmanere ꝛ sanguinis flux⁹ nō queuerit vtendū est fortioribus medicamētis que cōficiuntur ad hec in antidotis ꝛ trociscis vl' cataputijs[ff] que adiutoria possint ꝛ sanguinē fluentē reprimere ꝛ dolorē mitigare vl' tollere ꝛ vētris fluxionē reprimere ꝛ somnū facere. Ad quā rem multa ab antiqs inuenta sunt. Ex quibus nos nobilissima que ab alijs ꝛ a nobis pbata sunt tradimus. Ex quibus vna est que. ℞. libani[gg] amili simphiti[hh] aā. ʒ. iij. tundes cernes subtilissimo tricocino puluerem ꝛ dabis coclearium vnū cū modico puste[ii] in apoçima[kk] myrthe aut lētisci[ll] aut maligranati succo aut lenticule. Scd̄a aūt cōfectio. ℞. gessamias[mm] ʒ. xiiij.

ff .i. pillule.

gg .i. thuris.

hh .i. consolide maioris.

ii .i. aceti aque mixti.

kk .i. decoctiōe.

ll .i. arboris masticis.

mm Spēs terre est.

amili.ʒ.xliij.dragaganti.ʒ.xij.gūmi arabici opij.añ.ʒ.xij.succi plantaginis aut poligonie [a] qđ sufficit facies trociscos dracmeos ⁊ dabis in potione cum aqua aut succo plantaginis aut poligonie herbe. Qđ si sine febribus est in pusta [b] dabis. Iste eniꝫ trociscus nō solū facit ad emoptoycos sꝫ ⁊ his qbus dolores in thorace sunt vehemētes aut in vētre ⁊ ad alia plura bñ facit. ¶ Tertia aūt ꝯfectio. ℞.hec lemnias fragidos [c] amili libani gysastereos [d] gūmi stipteree [e] sciscis achatie scirre [f].añ.ʒ.iiij.simphiti [g].ʒ.vj.succi porri qđ sufficit facies trociscos dracmeos ⁊ dabis patiēti attēdēs nō solū ad passionē sꝫ ad patiētis virtutē: solues igiť trociscū in pusta [h] ⁊ dabis cū apoçimate simphiti aut rubi: valde eniꝫ expimētatū est. ¶ Quarta aut ꝯfectio. ℞.hec. Achatie stipteree.añ.ʒ.j.apoçime [i] aut papaueris qđ sufficit: facies ꝟo cataputias [k] ⁊ dabis tenere sub lingua: hec [l] eniꝫ maxie facit ad eos q ex faucib⁹ ⁊ trachea arteria sanguinem expuunt. Qđ si ex thorace vel pulmone proyciatur sanguis in potione solutaꝫ [m] vt supra dictum est dabis: ad oia enim mirabilis est.

- a .i.virge pastoris. Jañ.
- b Aceto aque mixto.
- c Spēs terre est.
- d Spēs terre est.
- e .i.aluminis de pluma.
- f .i.nigre.
- g .i.ꝯsolide maioris.
- h .i.aceto aque mixto.
- i .i.decoctionis papaueris.
- k .i.pillulas.
- l Quarta confectio.
- m Dictā quartā confectionem.

¶ Curatio diabrosis emoptoycis. Cap. CLXVIII.

QUod si cōtingat diabrosiꝫ emoptoycis fieri ex quolibet mēbrorūꝫ loco siue ex pulmone siue ex thorace aut ex faucib⁹ nō opꝫ iā stipticis satis rebus aut acris medicaminibus aut cibis sanare sꝫ magis que cōtēperare aut trāsmutare aut digere acrē possint humorē per quē anabrosis facta est. Fugere aūt opꝫ flōmiā. Quāplurimi.n.īueniunť qui anabrosim incurrūt passionē corpe tenues ⁊ sicci thoracē hñtes angustū ita vt nō sint scapulati: de qua re [n] facilius in hanc incidūt passionē ⁊ in ptisim trāseunt.

- n .i.ꝗobrem.

¶ De cibo. Cap. CLXIX.

HOs ergo nos magis nutrire opꝫ cū ptisanis vt ⁊ ipsa grana ordei ⁊ succ⁹ vnū fiāt. Silr aūt ⁊ alica [o] nihil in se acidū aut salsuꝫ hñte. Et nulla tenus admiscēda sunt que extenuare pñt: sꝫ ecōtrario habeāt que glutinare ⁊ replere valeāt loca quales sunt amilus triticeus aut malue. Si aūt nō febriāt ⁊ lac ⁊ dragagāta [p] Olera aūt manducēt que infrigidare ⁊ humectare solēt: qualia sunt intiba [q] ⁊ troximus [r] ⁊ lactuce ⁊ malue. Post dies autēꝫ.vij.eis qui imbecilliorē hñt ꝟtutē gallinas dabis sine sale ⁊ oleo maxime domesticas quaꝝ pectora rarius sunt comedēda ne calorē igerāt in loco vbi anabrosis facta est.

- o Genus frumenti est: quidā speltam putant.
- p Dabis eis.
- q .i.endiuia. Ja.
- r .i.endiuia agrestis. Jañ.

¶ Ad eos qui ex tristitia aut sollicitudine aut ex abstinentia sanguinem expuunt. Cap. CLXX.

FIt etiā aliqbus vt expuāt sanguinē maxime ex tristitia aut aliq sollicitudine vł ex abstinētia nimia aut labore multo aut ex vigilia multa aut ex catarro ⁊ ex acris ⁊ tenuibus humorib⁹ habēs initiū reumatismi. Qđ si aliqua hoꝝ pcedens fuerit cā nō solū gallinas sꝫ ⁊ steriles [s] de scrophis [t] maiores ⁊ porcastros [u] his dari opꝫ. Et pisces duras carnes habētes ⁊ pectines ex qbus ⁊ ysicia [x] facta dabis. Similiter aūt ⁊ astacos [y] biscoctos in aliqua aqua mutata ⁊ porcinos pedes sine oleo coctos. Et vt simpliciter dicā que cōspissare ⁊ replere vel obtūdere acredinē pñt dabis vt ea que fluxerūt in thoracē vel in pulmonē possint tēperari. Propterea ergo ⁊ poma [z] his danda sunt que infrigidare ⁊ humectare possunt qualia sunt mellonū carnes ⁊ mella [&] suspēsa ⁊ vue suspēse ⁊ mella non stiptica. ficus aūt omno ꝓhibende sunt.

- s .i.intestina.
- t .i.porcis.
- u .i.porcos castratos.
- x ysicia sic fiunt coquunť pisces vel carnes: ⁊ postea ponunť in aceto vł vino ⁊ supaspergitur pulmis odoriferaꝝ specierum.
- y .i. locustas pisces. Jañ.
- z .i.fructus.
- & Mella est fructus suauis gustu maior pirꝭ.

¶ Signa si de capite fluit acredo. Cap. CLXXI.

COntemplandū est in his maxime si de capite fluit acredo ⁊ exinde fit cā. Prouideri ergo opꝫ si tussis quieuerit seu cōgesta [?] sunt que patiunť loca. Si.n.nō fiat de capite fluēs ⁊ subtilis ⁊ acer humor pausare pōt tussis.

- ? .i.oppilata vel constipata.

¶ Si de acris humorib⁹ passio fiat. Cap. CLXXII.

FIt autēꝫ hoc hñ si capiti que infrigidare ⁊ humectare pñt adhibeanť: per hec eniꝫ regescit calor in eo ⁊ acredo i capite poterit minui. Neqꝫ eniꝫ frigidā in capite hñtes distēperātiaꝫ hūc calorē: aut acredinem patiunť: vt sanguinis fluat abūdātia. Pro qua re adhibendū est capiti oleū rosaceuꝫ per se aut cū aque frigide modico vt possit penetrare in altū: ⁊ sic regescere faciat calorē q trahit ex inferioribus ptibus ⁊ adducit ad se ⁊ transmittit gargalioni ⁊ ad thoraceꝫ descēdit ⁊ ad pulmonē. Opꝫ ēt ad balneū eos duci. Qn aūt hoc agenduꝫ est oleū rosatū ꝓhibendū est aut oxirodinū [z] frigidū ⁊ maxime si in solio ꝯtingat eū esse calidiori. Frigida aqua sꝫ rōnē [aa] qua cōtēperetur distēperantia capiti mediocriter supermittēda. Sꝫ hoc opꝫ fieri qbus de capite cōsiderať sanguis vt fluat nec de acris humorib⁹ sup venaꝫ fit comestio carnis. Nā qbus ex acrediē humoꝝ sup vene tunicas aut ipsis in tunicis comestio fit: ⁊ cicatricāt [bb] ipsa loca ⁊ ex hoc fit sanguineū sputū opꝫ vt iubeať his ꝯtinere oleū ros. aut siminum [cc]: aut pustā [dd] ⁊ ad lauādū os de iusquiami radicibus: aut strigno [ee]: aut semperuiua: aut rosis: aut androrosato [ff] ⁊ his similibus. Ego ergo sic existimo posse sanari qui [gg] expuunt sanguineꝫ ꝓpterea ꝙ est ex acredine generata comestio cū catarro. Admiror aūt quō Galenus nihil hoꝝ que infridare aut humectare pñt vsus est: sꝫ ecōtrario his oibus facit. Mox ergo a principio vsus est que desiccarēt ⁊ calefacerēt cāꝫ: ꝗꝗ [hh] comestionis [ii] anagogis [kk] diligenter sciēs fuit. Si ergo sic se habent: vtriqꝫ nō est bonū qualitati [ll] cause insistere sed magis ⁊ humidis ⁊ frigidis mox a principio debet vti. Et si multitudo existimeť cacohimia esse: euacuari opꝫ: ⁊ hoc pp acros ⁊ cholericos humores purgādos ne distēperati adhuc amplius acrū efficiāt ⁊ caput ⁊ thoracē. Tyriaca aūt ⁊ capsia [mm] ⁊ fimo columbaꝝ vtebatur in balneis siccis. Et nec modicū olei concedebat sup caput infundi sꝫ neqꝫ corpori. Hec ergo oia acriorē excitant vel augmentāt qualitatem ⁊ crescere magis faciūt anabrosim [nn]. Nam nō mitigant ⁊ qđ fluit ꝓhibent mordicando [oo] loca vel comedendo. vñ magis tēpanda ⁊ mitigāda sunt: ⁊ qđ fluit reprimēduꝫ est ⁊ tussis mitigāda est ⁊ oia membra ⁊ tēperata custodienda sunt: qđ est ei maximū adiutorium. Et his seruatis ea adhibeanť que desiccando in cicatricē ducūt. Eteniꝫ scio me sepius absqꝫ tyriaca vel alijs antidotis sanasse multos per hec que sine mordicatione sunt medicamenta: ⁊ maxime de lapide ematithe.

- z .i.mixto aceti ⁊ olei ros. Ja.
- aa .i.mēsuram.
- bb .i.vulnerant.
- cc Humores acri.i.
- dd .i.de lentibus. Jañ.
- ee .i.acetū aque mixtum.i.morella.
- ff .i.aq rosata.
- gg Illos.i.
- hh Pro ꝗnis.
- ii .i.corrosionis.
- kk .i.sputi sanguinis.
- ll .i.desiccationis vulneris p applicationem calidoꝝ ⁊ siccoꝝ q cause vulneris adducunt corrosionem: qñ ipsam acuunt.
- mm .i.nasturtio agresti.
- nn .i.corrosionem. Jañ.
- oo .i.cum mordeant.

¶ De lapide ematithe. Cap. CLXXIII.

VBi sumus aurē lapide ematithe ⁊ ad eos qui sanguinem multū iactabant cum succo de maloꝝ granatoꝝ granis facto aut cum succo poligonie [pp] herbe. Quib⁹ aūt nō cū pōdere sanguis iactus erat cū aqua tepida dedi. Soluere igiť eū ⁊ terere oporet minutim ita vt subtilissimus fiat valde ita vt vento sit similis ad volandū. Dari aūt oportet ex

- pp .i.virge pastoris. Jañ.

tet ex eo puluere. ℈.j. ⁊ modicū plus aut min⁹. vsi sumus aūt h̃ ⁊ ad eos q pus īcipiūt spuere ⁊ mirabilr̃ vbi desiccatū est ex eo vlc⁹ ad sanitatē pduxit: vt neq̃ vlterius generaret̃ pus neq̃ a tussi molestaret̃ q fuerat infirm⁹. Uidem⁹ aūt ⁊ aliū quēdā diabrosim [a] patiētez q nō solū iactabat pus ⁊ male olēs: s̷ ⁊ mēbranas q̄dā ex faucib⁹ ⁊ trachea arteria pyciebat: cui mirabilr̃ lapis iste subuenit. Curatus est ergo iste: dabat̃ eniz ei. in vino tenui ⁊ odorato frequēter in potu. Cōsiderādū est ēt vt subtilissimus possit effici puluis. Hoc ergo mō faciēdus est. Teres.n. fortiter ⁊ linteo tenui ligabis ⁊ pones in paruo [b] calice hn̄te vinū odoriferū facias h̃ vespe ⁊ ibidē pmaneat vsq̃ mane īfusus vt subtilē aliquā eius ptē vinū ad se trahere possit vt is q biberit vinū sentiat q̄litatē. Hoc g̃ mō factū potuz dare op̷ mane: vt suauis sit adhibēdū. H̃.n. si frequēter vsus fuerit pfecte sanabit̃. ⁊ cū sic fuerit dat⁹ stōch⁹ subuersionē nō patiet̃. Hoc g̃ sufficiat de lapide ematbite dcm̄ q a me inuēt⁹ ⁊ pbat⁹ sepi⁹ sic dictum fuit. ⁊ q̷ nō [c] op̷ calefacē ⁊ desiccare aut dare aliqd̄ acre medicamē eis q anabrosiz [d] patiunt̃ ex catarro ⁊ p calidā distēperātiā sanguinē aut pus expuūt: s̷ que magis sine mordicatione sunt curari op̷ medicaminib⁹.

¶ De bolo armenico. Cap. CLXXIIII.

Quod si litus ematistis [e] nō fuerit inuēt⁹: vt dcm̄ est vteris armenico bolo. Mirabilr̃ eni facit ⁊ ip̄e ad hāc cām aut certe gessamias [f] aut lēnias [g] frigidoa: aut gelasius [h] ex qbus manifestuz est: vt fiat trocisci: aut ex lēnias fragidoa. Sunt autē ⁊ alia adiutoria simplicia ⁊ cōfecta qbus magis nō op̷ festinare vti que desiccatiuā ⁊ acrē hn̄t q̄litatez. Et iō nihil melius est q̄ lapis emathitis ad dyabrosim passionē: expeditissimus eni est vtēdū vtiq̃ ad hec dicimus ⁊ diacony [i] medicamen. Qd̄ manifeste his dari nō d̷ qbus ex frigida distēperātia vel ex catarro cōsurgit: ⁊ qd̄ fluit humidū aut flegmaticū est ⁊ nullā salsedinē vel acredinē sentiūt vel habere vident̃: s̷ neq̃ ex aliqua qualitate possidentur. His ergo non nocet dari tyriacam antidotum sed magis iuuat.

¶ Que sūt adiutoria extrīsec⁹ adhibēda. C. CLXXV

Extrinsecus [k] h̃o sunt adhibēda adiutoria q̄ desiccare pn̄t supfluitates cutis vt nō reumatiçātibus locia tussis fortiter inferat̃ ⁊ eruptio fiat vene. Ego aūt scio quēdaz ob reumatismū in thorace patiētē ex frigida distēperātia cauterioa in capite posuisse ignitos ⁊ mox ei accidētia vniuersa geuisse: ita vt plenitudo q̄ supfluebat humoz ⁊ tussis fuisset amputata ⁊ vlcera eoz sine reumate effecta fuisse ⁊ sanata. His ēt aquaz calidaz naturaliter vtilissimus vsus est: quēadmodū eis qui ex calida distemperantia laborant contraria hec sunt: vel omnia predicta que calefaciunt inimica sunt.

¶ De hi̇s que sunt cauenda. Cap. CLXXVI.

Omnes aūt qui sanguinē vomūt aut expuūt cauere debēt ne iterū in hāc passionē icidāt. Lōgū [l] eniz aut citatū cū nimio ipetu iter nō est arripiendū. S̷ nec nimiū exercere corpus aut fortius clamare aut venerya frequētius vti. Et ne p apiū comedere: aut acedonicū [m] synonuz [n] aut acrimonia [o] aut veterē caseū. Hec eni maxie his obseruāda sunt qui anabrosim [p] patiunt̃ ⁊ sanguinē expuūt ex ipsa cā corrosiōis [q] quēadmodū [r] ⁊ nimia repletio cibi qcūq̃ inflare ɔsueuerūt cauēdū est: ⁊ furor ⁊ graues pharmacias ⁊ pōdera manib⁹ leuare. Et ea [s] que aluū [t] ɔstringūt eis qui cōsueti sunt sanguinis hic fluxū. hec igitur oīa eis q anabrosim patiunt̃ phibenda sunt: s̷ ⁊ solis ardorē ⁊ habitationē calidā approximare aut in calidā aquā caput mergere aut puluerē calidū aut acriz capiti aspgere: aut aliquo alio calido vnguēto: aut oleo caput vngere aut velare illi maxie obseruēt q de naribus: aut p palatū nimiū sanguis fluere solet. Silr̃ aūt qui anathomasim [u] patiunt̃ cauē dn̄t balnei vsuz ⁊ h̃ frequēter: magis aūt [x] ⁊ ebrietatē ⁊ oēs cibos calidos.

¶ De lacte dando. Caplm. CLXXVII.

Omnibus igit̃ q sanguinē exptuunt expedit lacte recenti vti ⁊ a palo [y] casea: ⁊ maxie de capris aut de vaccis. neq̃ eni medicamentū neq̃ alter aliqs cib⁹ plus vtilia est his q̄ lactis. Hi igit̃ q ab initio pseuerātes solo caseo vsi sunt p multū tp̄s integrā receperūt sanitatē. scio eniz quēdā qui toto anno lacte vsus est in potione ⁊ cibo. interdū aūt ⁊ simul cocto lacte cū simila aut ydria [3] aut farre aut alicaz [4] aut cuz farina triticea subtilissima pultibus vsus est ⁊ certum est q̷ ad perfectam sanitatem venit.

¶ De nefreticis quibus lapides in renibus nascuntur. Caplm. GLXXVIII.

Generantur aūt in renibus lapides ex viscosis ⁊ spissis humorib⁹ nimio calore pustis. Calor eniz ignit⁹ in renibus ɔsistēs generat lapides: quēadmodū videm⁹ figulos de terra opantes: ⁊ ipsa vasa a sole siccata aut igne decocta indurant̃ in lapidē: ita vt in aq̄ missa solui nō possint. His igit̃ cognitis sollicitti esse debemus ne pinguior aut viscosa in renibus generet̃ mā: neq̃ ibidē ignitus accidat calor ex distēperantia facta calidā augmētatus: sed potius minuendo temperetur.

¶ Signa nefreticorum. Cap. CLXXIX.

Cognosci aūt op̷ diligēter qn̄ lapides in renibus dolores faciūt. Nā hec eis cōtingūt signa sicut si his q ⁊ colū patiunt̃: vt maxie in initio difficile discernant̃. Naz vtrisq̃ vomica [7] fit: ⁊ cōstrictionē vētris patiunt̃: ⁊ vētositates vl' tēsiones stōchi ⁊ epatis. Et cū hec vtrisq̃ ɔtingāt: artificis est vtriusq̃ cās ppēdere: vt nō ei possit cā latere. Ergo in vtrisq̃ [z] reb⁹: magis ampli⁹ fiūt vomice eis q colū patiunt̃: ⁊ idigesti sunt ⁊ nā flatici: ⁊ ɔstrictione vētris ⁊ vētositates plus q̄ nefretici patiunt̃. Nā nefretici sic nō patiunt̃: s̷ curati sepi⁹ vētris reddūt officia. Interdū aūt absq̃ curatione vētositatē p podicē reddūt ⁊ vētris subsequunt̃ officia: qd̄ nullo mō q colō patiunt̃ ɔsequunt̃. Op̷ aūt ⁊ vrinas eoz diligēter pspicē. maximā.n. in his si diligēter īspicias inuenies cognitionē. Colicis aūt flatica est vrina ⁊ plurimā hn̄t hypostasiz: nefreticas autez parua est hypostasis ⁊ arenosa qd̄ in vrinis q colō patiunt̃ nō fit. Dolor qppe nefreticis magis cū grauitate infix⁹ in vno vī eē loco ⁊ retro: ⁊ ylus magis efficit̃. Colicis aūt in an̄ magis q̄ de retro efficit̃. Et ɔstrictio vrine fit nefreticis qd̄ colicis nō ɔtigit. Sic.n. cogscere op̷ ⁊ determiare iter vtrosq̃. i. q lapidē hn̄t in renib⁹: ⁊ iter eos q colō patiunt̃.

¶ Curatio nefreticorū. Cap. CLXXX.

Quibus lapides in renib⁹ gnant̃ hoc mō curari op̷. Mox igitur in accessione que relaxent ⁊ mitigent sunt

[a] i. corrosionez vene.
[b] i. ciapho.
[c] Dictū est a me.
[d] i. corrosionē.
[e] i. lapis emathi tis.
[f] Gen⁹ terre est.
[g] i. terra sigillata.
[h] i. nucella vel auellana.
[i] i. diapapaueris.
[k] i. supra caput.
[l] i. vrdor.
[m] i. acetosum. Jan.
[n] Est petroselinū agreste.
[o] i. acuta.
[p] i. corrosionez vene.
[q] Supple.
[r] Cauēda est scz.
[s] Cauēda sunt.
[t] i. venereū.
[u] Anathomasis vt pus dictū est cū orauenaz vētre amissa apertiora effecta sanguinē effundūt.
[x] Cauere debēt.
[y] i. molli. Jan.
[3] i. tri ⁊ sunt q̄si fila ex pasta agrima facta.
[4] Est gen⁹ frumēti q̄dā speltam esse putant.
[7] i. vomitus.
[z] i. inter vtrasq̃ res discernēdo.

adhibēda. Utilissimū[a] est balneū alijs oibus: nō eniz mitigare sz ꝛ curare pōt. Colicos igit̄ sepius mitigare vi. Nā nefreticos (vt dcm̄ ē) ꝛ mitigat ꝛ iuuat. Et cū lauerit se nefretic⁹ inungēda sunt loca que dolēt oleo camomille ꝛ in solio amplius ꝛ diutius fricanda sunt. Opz eniz nō solū semel in die: sed ꝛ bis ꝛ tertio ꝛ sepi⁹ ꝛ in frigidā piscinam dimittēdus est. Et si estas fuerit diuti⁹ ibidē morari dz. Post accepta ꝯo sabana[b] potuz dabis apoçima[c] colūbi. i. radicis cardi syluestris cū apij radicib⁹ cocta ꝛ modico anisi in aqua ad tertias cocta. Qḋ si ꝑmanserit dolor: ꝛ nullo mō vrinaz cū minutis lapidib⁹ faciat: dabis apoçimā ex radicibus herbe qnquefolij adhuc in sabanis[d] inuoluto: fortiter eniz ꝛ cū suauitate operat̄. Sed extra balneum opz accipere istā[e] potionez ꝛ in ipso apoçimate oxymel interdū admisceri ꝛ sic dari. Si aūt qnquefolium nō fuerit inuentū qḋ greci penthafilon vocant aut radices eius aut yringiū[f] aut crissiniū[g] aut prionidos[h] satis magnifice apoçima[i] eorum potata facit.

a .i. vtilius.
b .i. indumenta. Jan.
c .i. decoctionez.
d .i. indumētis.
e Quinqz folijs. i.
f .i. yringam.
g .i. spēs cruce.
h Prionidos Paulus. c. de lapide inter medicinas ad lapidē enumerat: puto qꝫ sit saxifraga.
i .i. decoctio.
k .i. bismalue.

## De extrinsecis adiutorijs. i. fomētationib⁹ ꝛ sacellis. Capl̄m. CLXXXI.

Extrinsecus autē vteris sacellis de furfuribus triticeis coctis in apoçimate herbe camomille ꝛ euisci[k] radicum ꝛ anheti ꝛ melliloti ꝛ olei camomille: frequēter. n. mutādi sunt sacelli. Qḋ si nō fuerit furfures in apoçimate supradicto addes oleū dulce ꝛ infusos pānos calidos dolenti superpones loco. Et ventrē per clystere opz subducere cū nō satis acro[l]: sed magis sit iniectio que oleū hz: ampli⁹ ꝯo ꝛ relaxet ꝛ educat amplius auctos humores quale est ex decoctione euisci[m] radicū ꝛ fenugreci ꝛ cariataꝝ[n] ꝛ furfuꝝ tritici ꝛ herbe camomille ꝛ oleo camomillino aut certe ptisane succi cum oleo rosaceo ꝛ camomille aut cum vitellis ouoꝝ inyciendi sunt.

l .i. acuto medicamine.
m .i. altee.
n ficuuz siccarū.

## De cerotis ꝛ cataplasmatibus. Cap. CLXXXII.

In locis ꝯo dolētib⁹ iponēdū est cerotuz de cera ꝛ oleo camomille ꝛ roseo ꝛ vitellis ouoꝝ cōfectuz aut certe h̄ mō cōpositū. Olei camomillini. ʒ. ij. olei rosati: vitella ouoꝝ cruda. vj. cere albe crude. ʒ. ij. ꝯficies in lintheoqz iductū suppones: pagoriçat. n. h̄ ꝛ intēperātiā loci deponit ꝛ cāz minuit ꝛ ꝓhibet lapides gn̄ari. Si aūt dolores ꝑmaneāt ꝛ lapides exire nimiꝫ nō possint: fortiora sunt vtēda adiutoria. Qualia sunt de yrcino sanguie cōposita. Uñ h̄ mō facies pāno ipones yrci sanguinē miscebis in pila cū fermēto ordei ꝛ terēs cataplasma ipones. Facit. n. cataplasma h̄ ad poros ꝛ lapides in renibus ꝛ vesica mirifice.

## De potionibus. Cap. CLXXXIII.

Oportet eniz sanguinē yrcinuz bñ siccari ꝛ cū siccatiꝫ teres cū tricocino ꝛ sic dabis eis q lapides in renibus vel in vesica hn̄t bibere coclearium vnū. Et de cicadis silr̄ siccatis ꝛ tritis puluerē dabis. Opz. n. eis offerri pēnas ꝛ pedes ꝛ sic dari patiēti in balneo ad bibēdū. qḋ tūc dabis qn̄ in solio est. Meli⁹. n. facies cū in vino melle admixto dederis aut cuz cōdito. Hec aūt fortiora sunt in ꝟtute ꝛ simplicia: ꝛ nimis ꝓbata. Optimū tn̄ ꝛ satis ꝛ nimis forte est medicamē qḋ fit de sanguie yrcino ꝯfectū h̄ mō. Cū augusto mēse icipit maturari vl̄ variascere[o] vnā accipias patellam factā de terra noua a figulo: ꝛ mittes in eā aquā ꝛ pones ad focū vt bulliat ꝛ terre saporē amittat ꝛ occides yrcū ꝛ sanguinē suscipies non qui ꝑmo fluet aut postea: sz mediū. Et cū se coagulauerit diligēter incidēs minutim in patella sanguinem coopies patellā lintheo spisso duplici ꝛ pones sub diuo vt a sole ꝛ luna siccet̄: ꝛ cū sicc⁹ fuerit bñ totuz teres ꝛ repones in pxide ꝛ dabis ex ide coclearū vnū. Dabis aūt cū sapa[p] cretica[q] bibēdū vt dcm̄ est. Hoc aūt medicamē nō in pūo tpe a nobis expimētatū tradim⁹: sz ab antiqs expimētatū eē didiscim⁹. Opz aūt plena eē etate q occidēdus est yrcus. Sit aūt annoꝝ nō plus aut min⁹. iiij. Et anteqꝫ occidat̄ vt bono odōre sit sanguis comedat folia feniculi aut hedēā aut lauri ꝛ amomū in potione administret̄. Ego autē sanguini yrcino admiscui myrrā troclytē ꝛ dedi ad potādū cū nimios dolores paterent̄: ꝛ nullo mō vrinā facerēt pre magnitudine lapidis. Et accepta potiōe ꝯfractos ꝛ minutos mox ꝓiecit cū vrina lapides. Et cōfestim subinde bibēdo minutatiz ꝓiectus est lapis nec vlteri⁹ alij ꝑmissi sunt lapides renasci: anodina. n. hec potio dī qr ꝛ lapides minuit ꝛ vltra alios renasci nō ꝑmittit: vñ ꝛ dei manus vocat̄: qr dolorez amputat ꝛ renes de lapide purgat. Qḋ si sanguis yrcin⁹ ad p̄sens nō fuerit dabis hāc potionē cū ꝯdito spice nardi su saxifrage[r] bethonice assari lini feminis petroselini. añ. ʒ. ij. costi ꝛ folij añ. ʒ. j. facto puluere dabis coclearium. j. cū condito[s] vsuali ꝛ dabis ad bibēdū an̄ horā prādij. Ista eniz potio minutat lapidē ꝛ ꝓycit ꝛ nō ꝑmittit alios renasci.

Itē alia potio que dī dianardū. ℞. hec spice nardi pipis. añ. ʒ. j. cassie costi. añ. ʒ. ij. facies puluerē tenuez dabis cū aq̄ sero ꝛ mane coclearīū. j. His ḡ potionib⁹ vti opz ꝛ his silibus in accessione[t] lapidis cōstipatis locis. Nō opz his adiutorijs ifirmus vtat̄ qn̄ sine dolore est ne distēperata inueniant̄ renū loca. Qḋ si his acceptis ꝑmaneāt dolores ꝛ ꝑiculū inesse ostēdāt vt deiecta ꝟtute nimia sit insomnietas: inueniēda sunt vt dent̄ antidota q̄ ꝛ dolores mitigēt ꝛ somnuz faciant ꝛ lapides extenuent ꝛ confringant. Qualia sunt filoniū aut panicea aut tyriaca sed nō vetusta aut ꝑ se aut cū filonio mixta. Melius[u] est eniz nā ꝛ virtutez reparat ꝛ mitigat dolores.

Itē antidotū ad nefreticos ꝛ ad vlcera renū ꝛ vesice qḋ statim tollit dolorem. ℞. hec piperis albi. ʒ. xx. iusquiami albi seminis. ʒ. xx. opij. ʒ. x. croci. ʒ. iij. pyretri. ʒ. j. euforbij. ʒ. j. cucumeris domestici seminis. ʒ. vj. apij. seminis. ʒ. vj. lappatij seminis comi[x] seminis amigdalaruz amararū purgataruz feniculi seminis. añ. ʒ. iij. mellis quod sufficit conficies ꝛ vteris ad nimios habentes dolores.

p .i. vino cocto vsqꝫ ad cōsumptionē duarum partium.
q A loco.
r .i. valeriane.
s .i. cū clarreto vl' hippocrate vel h. dromelle.
t .i. opz dolorib⁹ fortis.
u Scz vt misceat cum philonio.
x .i. cicum.

## Curatio de flegmone cum inflāmatione facto in renibus. Caplm. CLXXXIIII.

Quod si plecturam[y] esse existimaueris ꝛ inflāmatio sil'r cū anfraxi fuerit in renibus oino. flobothomādus est mox in ꝑncipio. Et post hoc nō peccabis si adhibeas adiutoria laxatiua. Scio enim in his solis que scripta sunt adiutorijs plurimos peruenisse ad sanitatem. Rememores autē diuersas curas que a me vel a multis antiqs ꝓbate sunt. Ceterum aūt ex magnitudine passionis ꝛ virtute patiētis ꝛ ex habitudine corporis inuenies que vnicuiqꝫ poterūt subuenire adiutoria que cōfrāgūt lapides ꝛ alios vltra renasci nō permittūt. Nā distemperantia renū si sit calida nimis: date calide potiones facilius alios lapides generant. Fugiende ergo sunt oēs nimis calide potiones ꝛ acres[z]. Nam si cōtingat vt necessitas compellat vt semel aut bis dentur temperanda sunt ipsa loca: postea his remotis ꝛ nō[&] sicut multi facere solent:

y .i. plectoriā seu sanguinis repletionem.
z .i. acute.
& Facias. i.

solent: qui ꝛ declinatione iam facta ea dare presumūt vt non iterum congregetur spissus humor vnde lapides augmententur. Sed econtrario obseruari oportet ꝛ tēperari ꝛ extenuari per ea que sine calore sunt adhibita. Ex quibus est oxymel ꝛ adianthus ꝛ aqua in qua cocti sunt eliosperagi ꝛ gramen ꝛ radices apij ꝛ yringi ꝛ quinquefolij radices ꝛ plātaginis radices ꝛ folia: Et adhuc magis seminis ciceri nigri apoçima [a]. Et glicisidis [b] semen ꝛ amigdale: sed hec non frequenter vtēda sunt nisi tunc quando suspicatio est: quia colligitur in renibus pinguis materia. Et hec ante ciborum acceptionem oportet dari bibenda cum calida [c] in qua [d] coctum est apoçima. Nihil enim sic temperare poterit renes sicut aqua calida facit si vsu [e] fit vt iam vlterius non possint lapides generari. In medio autē prandio aut aquam frigidam aut vinum frigidum aut rosatum aut violatum bibat ꝛ iuuabitur. Nam conditum [f] omnino prohibendum est vt ydrogarus [g] ꝛ omnia quecūqꝫ cum pipere fuerint facta vel condita ꝛ non solum ea que acra sunt: sed etiam cibi qui spissos generant humores quales sunt ydria [h] ꝛ alica [i] simul ꝛ oua dura: ꝛ opus pistoricium [k] de lacte factum ꝛ caseus: hec enim prohibenda sunt. Et vinum satis nigrum ꝛ austerum: idest stipticum ꝛ culcitra de plumis prohibenda est: quia renes multum calefacit. Fugienda sunt etiam que grauant digestionem ꝛ ea que non digeruntur lepia ꝛ pisces scyrodis: qualis est cyminus palamidas [l] cosibus cephalis ꝛ ostracoderina preter pectines. Echinos [m] autem frequenter debet accipere si est possibile: quia temperant ꝛ vrinam mouent. Astacus aūt ꝛ sciricion [n] rarius sunt accipiendi. Ostree omnino prohibende sunt. Carnes autem pingues similiter. Et aues que in paludibus degunt omnino prohibende sunt. Offerēde quoqꝫ sunt anserū extremitates ꝛ aues que nō sunt saginate. Pomis [o] aūt vtantur. vtantur cucumeribus in primo [p] que intrinsecus sunt ꝛ maxime melones: ꝛ ficus virides ꝛ siccas accipiāt vuas mela [q] ꝛ pyra: nec multum nec frequenter accipiant.

## ℭ Signa si inflāmatio in renib⁹ ex plenitudine humorum fiat. Caplm. CLXXXV.

Inflāmationes fiunt ex plenitudine humorum fluentium in quocūqꝫ loco corporis ꝛ maxime in carnosis omnibus locis. Unde ꝛ contemplandum est in renibus: quia absconsa loca sunt ad cognoscendum si plenitudo sit sola que facit inflammationem: aut qualitas sola aut ex vtrisqꝫ accidat. Plenitudinis est causa cum sanguis eis sit mult⁹ inutilis: aut certe ex plenitudine ipsa sola anfraxis facta sit aut extenditur ꝛ altius excitatur ipse locus. Ex qualitate autem sola fit quandoqꝫ si modicum fuerit cholericus ꝛ nimis acer humor: aut melācholicus spissus ꝛ pinguis. Si autem multuꝫ sit ex his que supercurrit ꝛ cacochimiam esse contingat: tunc ex vtrisqꝫ leditur locus: ꝛ tenditur a plenitudine: ꝛ lediť sub eius molestia qualitatis. Contemplari ergo oportet vnde fluit seu a toto corpore: seu ex aliquo superposito membro .i. a splene vel ab epate aut ab alio aliquo membro. magis autem ex his fit diuersitas curationū. Si igitur totum corpus videretur esse plectoricuꝫ ad hoc [r] igitur prouideri oportet curationem. Et sic postmodum localis adhibēda est cūratio. hoc est si sanguis abundans esse videtur ꝛ ipse generat flegmonem flobothomus est adhibendus. Si autem cacochimia fuerit catarticum dādum est vt superfluus detrahatur humor. ꝙ si catarticum dandum est prius cibis competentibus nutriendus est: vt bene solutum preparāt corpus: ꝛ temperent ventrem. Quales sunt succi ptisane ꝛ intibe [s]: ꝛ de piscibus qui humectare ꝛ temperare possunt. Si aūt spissus fuerit humor ꝛ nulla in eo sit acredo: oxymel ante dandum est ꝛ cibus vel apoçima sunt offerēda que subtiliare ꝛ extenuare possunt humores. Sed quoniam que subtiliant ꝙ plurime mordicationem faciendo accessioneꝫ mouent inflammatis locis: ideo oportet eligere ea que mordicationeꝫ non faciūt. Est ergo qđ extenuare potest absqꝫ mordicatione nihil melius ꝙ mulsa aquosa. Ex ea igitur ante catarticum extenuandi sunt humores qui spissi sunt: ꝛ temperentur qui acri sunt: ꝛ sic postea dabis catarticum si tibi fuerit visum. ꝙ per solam dietaꝫ superfluus nō possit educi humor. Quia oportet fugere que inflammata sunt loca: purgare catartico: ꝛ maxime in initio adhuc existente indigesto humore ꝛ tumore adhuc cū nimio ardore laborante: quia non amplius alibi nocere potest [t] ꝙ in renibus [u] aut in vesica inflammatā. Renes auteꝫ ꝛ vesica suscipiunt in se superfluos humores magis ꝙ digerantur in eis. Quod si digestio humoris minorata manifestius appareat non oportet dari catarticum. ergo cum multa sit cacochimia ꝛ materia abundans esse videtur adhiberi oportet curationem catartici. Si autem non multa videatur esse materia per totum corpus: sed magis modice ardēs appareat: fugiēda est mulsa ꝛ omnia que sunt diuretica: ꝛ si sine mordicatione sit. Sed magis danda est calida abundāter: nam calida aqua acredinem obtundit ꝛ mordicationē lauando abstergit: ꝛ qđ calidum esse videtur extrahendo temperat ꝛ dolorem mitigat: sed magis pro hac re non oportet timere calidam aquam amplius ministrare: quia inflammata loca sublata acredine multum iuuat. Qđ si de plectoria als plectura facta fuerit inflāmatio in renib⁹ aut in vesica: diuretica ex toto nō adiuuant. adducunt enim ad se vel secum alios humores spissos: ꝛ ea que sunt oroidis [x]: non inuenientes exitus propter manentem tumorem in renibus residentem ꝛ locis patientibus augmentant humorem. Extrinsecus aūt oportet adhiberi si de cholerico humore flegmon generatur que infrigidare possunt: ꝛ maxime in initio ꝛ adhuc ardente flegmone. multa eniꝫ sunt que ad hec facere possunt. Sed nihil sic prestare potest ꝙ ceroruꝫ cum oleo rosato factum quod. ℞. modicum aceti aut succum poligonie aut andranis [y]. In augmento autem passionis aliquid diaforeticum est eis admiscendum: quale est oleum camomille: aut adipes recentes porcine: aut diachilon medicaminis modicum. Declinatione aūt facta amplius diaforetica sunt admiscēda. ꝙ si ex ipsis humoribus inflāmatio fuerit orta. extrinsecus oportet his subuenire adiutorijs que sine mordicatione subtiliare possunt humores: quale est oleum camomillinuꝫ: ꝛ cataplasma de ordei farina ꝛ lini semine coctum in apoçimate herbe camomille ꝛ mellilotí ꝛ absinthij ꝛ euisci [z] radicum ꝛ modico sape [τ]. Qđ si multus sit calor prohibenda est sapa ꝛ ea que mitigāt sunt adhibenda. Nāqꝫ ea que multuꝫ sunt calida prohibēda sunt ne pus faciant in ea que in inflammatione continetur materia. sic nec eis que infrigidant vti oportet ꝙ plurime: aut frequēter ne scyron [ꝰ] in renibus faciāt. Omnia eniꝫ nimia fugere oportet: maxime eos qui in renibus habent flegmones. Balneum autem prius ꝙ euacuetur plenitudo non oportet festinare: postea aūt his puisis ꝛ balnea ꝛ encatismata [ꝛ] securi⁹ ministrant.

a .i. decoctio.
b .i. ... pontic. Ja.
c ... aqua.
d .i. in qua factum est apoçima.
e .i. assuete bibi.
f .i. vocatur vel ... ypocrate.
g .i. aquosus garo ꝛ est garus ... vel sal... ex fuchi... pisciuꝫ ... sale maceratuꝫ.
h ... frumēti ... quidā spelta ...
i ... ꝛ sunt ... que fiunt de ... agima.
k .i. lagones que ... de pasta agi... ꝛ lacte.
l .i. pisces testosi.
m .i. ... anchimos ... .s.
n .i. testudo ma... 
o .i. fructibus.
p .i. in principio ...
q ... fuer⁹ sūt sua... gustu ... appere.
r .i. plenitudo ... 

e .i. cauliculi. Ja.
t Catarticum.
u .i. inflāmata. f.
x .i. aquosi seu se ... orosos qđ ...
y .i. portulace. Jan.
z .i. bismalue.
τ .i. vini cocti ... nec redeat ad tertias ptem.
ꝰ .i. apa durum.
ꝛ .i. insessiones. Jan.

Curatio īflāmatiōis ī pus ꝯuerse. Ca. CLXXXVI.

Inflāmatio in renibus si pus incipiat facere his signis cognosces. In pⁱmis quidē absq₃ aliq̄ occasione quidā fit rigor irrationabilis ꝛ inordinata febris: ꝛ in loco vbi gn̄at̄ pus dolores fiūt: ꝛ febres maiores ꝯtingēt quā fuerāt. Postea aūt cum se verterit eger. s. in eā que sana est partē: de illa [a] que patit̄ grauitatē multā in illa parte que patitur sentire se dicit quā ante habuisse se nō est expertus: ꝛ huic op₃ existimare q: apa est ibidē gn̄atu₃. Ceteru₃ aūt si pus ex aliqua pte appareat: nō aliūde existimandum est esse nisi de renib⁹: ꝛ magis si dolor ꝛ grauitas ibidē sentiat̄: manifesta cognitio est. Et sic tibi oīa hec signa manifestius sunt declarāda per que possis cognoscere: de q̄bus locis pus fluat: seu de renib⁹ seu de vesica aut de euritide poro: aut ex pulmone aut ex alio aliquo mēbro. Qn̄ enim pus per vrinā excernit̄ si de superiorib⁹ locis fluxerit pus oino cū vrina inuenit̄ mixtum. si aūt de inferiorib⁹ fluat locis subsidēs in fundo apparet calicis [b] magis q̄₃ in medijs ferat̄ locis. Nō si in medio mixtura puris īuenit̄ ꝛ nō est certa ꝯmixtio attendendū est in ipsa mixtura que infert̄ per vrinas: oino enim manifestant̄ tibi que patiunt̄ loca. Nam si petaloydes [c] fuerit vesice [d] inueniunt̄ esse loca. si autē carnosa de renib⁹ esse significat. Ceterū aūt ꝛ ꝓprietates doloris ꝛ que p̄cesserunt ꝛ que concurrerunt ꝛ que patiuntur loca ostendunt manifestam causam.

a Parte.

b .i. vasis vel vrinalis.

c Petala sūt corti: es tritici grossi inde contenta in vrina similia illis dicunt̄ petaloydes.

d Mixtura. s.

De his qui pus ꝑ vrinā faciūt. Cap. CLXXXVII.

Curari igit op₃ eos qui pus ꝑ vrinā faciunt ex his que sine mordicatione sunt ꝛ pus expellere ꝛ vlcera curare possunt. Qualia sunt mulsa: ꝛ succus fenugreci: cum modico melle: ꝛ adiā thus ꝛ semen cucumeris domestici cū crisatico [e]: ꝛ diaphisalidos [f] trociscus: ꝛ lac asine potatū: ꝛ maxime eos qui in vesica habent vlcus: ꝛ armenicus bolus potatus: ꝛ herba yporis [g]: ꝛ gramē potatū. Adhuc magis si in euritico poro fuerit vlcus per collyria: ꝛ trociscos sine mordicatione desiccatiuos magis q̄₃ extenuantes curāda sunt vlcera: attēdere ergo op₃ oino cibor₃ qualitates. Multi enim medicamētis tm̄ vtētes ꝛ ciborū qualitates cōtemnētes nō potuerūt ad sanitatē perducere. Utiliter etia₃ dant̄ succi ptisane de auena facti ꝛ solum cū crisatico [h] aut vino mulso: aut cum sapa [i] cretica [k]. Si aūt nō habēt suauitatē sapā [l] qn̄ bibāt egroti accipiāt vinū aut ydromelon: aut guidion [m] aut cruptinum: aut tirion bibant: aut aliqd modice. Multum enim si accipiāt reumatiçāt viscera ꝛ inflāmatio maior fit. Bene etiā est si vue comedant̄ ꝛ amigdale ꝛ nuclei pinei cū sapa [n] si lapides nō habēt cōsuetudinē generari in renib⁹. Et oua gallinacea mollia ꝛ tepida accepta multū iuuāt. Ego enim scio quendā qui qn̄o nascebant̄ oua mox sorbebat: ea sic cruda ꝛ multu₃ se iuuari dicebat. Nā ꝛ mordicationes ꝛ dolores qui in vesica erant mox ibi mitigari dicebat. Echinus [o] lauatus ꝛ acceptus aut per seipsu₃ aut cū crisatico [p] aut hydromelle dulci ꝛ pectines etiā lauati ꝛ astacus [q] bis coctus ꝛ ex altera in alterā aquā cu₃ fuerit purgatus ꝛ coctus multum iuuat. De cibo. Intiba [r] quoq₃ ꝛ brasica [s] tertio cocta ꝛ cum vino accepta. Et si non pus qd̄ fert̄ acrius sit ꝛ mordicans esse videat̄ lupini sine sale vtilissimi sunt. Et cime [t] de fenugreco accepte. Et cime de fabis similiter si manducent̄ prestant. Castanee aute₃ elixe aut assatę multum iuuant ꝛ ꝓpie quando tenue ꝛ cholericum fuerit pus qd̄ fertur. Qd̄ autem pingue ꝛ cōstrictū fuerit pus ita vt vix decurrat cibi cacochimi sunt ꝓhibendi ne pus coaguleēt intus. Ad dolorem vesice ꝛ renū lini semis puluis. ʒ. ij. amili. ʒ. j. dabis in aqua coclearīū vnum ad bibendum. Trocisci ad renū ꝛ vesice vlcera ꝛ antidotū ad vlcera ꝛ vulnera ꝛ dolores in ipsis locis consistentes qd̄ mox subuenit. ℞. piperis albi. ʒ. xx. iusquiami. ʒ. xx. croci. ʒ. iij. opij. ʒ. x. euforbij pyretri. an̄. ʒ. j. Hec quidē cōfectio Philonij antidotī est. Cui addant̄ in ꝯfectione cucumeris domestici: se. apij: se. amigdalar₃ amara. feniculi: seminis. an̄. ʒ. vj. comi [u] seminis lappacij semis amigdalarū amararum feniculi seminis. an̄. ʒ. iij. mellis qd̄ sufficit: dabis autem sicut Philonij antidotum.

e Uinum est aureum. Ian̄.

f Diaphisalidos dicit̄ q̄ est kekēgi. Ian̄.

g .i. cauda equina. Ian̄.

h .i. vino aureo. Iań.

i .i. vino cocto.

k A loco.

l Uinum coctū.

m Sūa potiu₃: seu vinor₃ sunt.

n Uino cocto.

o Est piscis que cū naui adheret ipsam imobilē reddit. Plinius.

p .i. vino coloris aurei. Iań.

q .i. locusta piscis

r .i. endiuia. Ia.

s .i. caulis.

t .i. summitates quasi come.

u .i. cicute.

De trociscis ꝛ antidotis ad renum ꝛ vesice vlcera. Caplm. CLXXXVIII.

Diaphisalidos trociscus qui facit ad nefreticos ꝛ ad vlcera in renibus ꝛ vesica cucumeris domestici seminis. ʒ. xij. feniculi seminis. ʒ. vj. croci. ʒ. vj. lappacij seminis nucleorum pini prefrigereor₃ [x] opij iusquiami albi seminis amigdalaru₃ amararum. an̄. ʒ. iij. phisalidon [y] quam latini vesicaginem vocant grana nūo. xxv. comi. i. cicute seminis. ʒ. iiij. cum sapa [z]. Qui autem febriunt cum aqua tepida. Facit ergo is trociscus ad renum ꝛ vesice passiones quibus pus cu₃ vrina redditur: aut sanguis: aut musti simile: aut sablones cum vrina iactant cu₃ multo calore. Qui autē in vesica: aut in vritide vulnus: aut vlcera habent inities per vrinam. i. virgam cum lacte asinino: aut muliebri aut cum sapa.

x .i. assatorum.

y .i. alkekengi. Iań.

z .i. vino cocto.

Signa acredinis in vrinis de stranguria. Caplm. CLXXXIX.

Quod si acredo [&] quedā fuerit in vrinis ꝛ tota habitudo corporis acra [?] ꝛ cholerica fuerit diligēter est cōtemplandum ꝛ omnino requirendu₃ de acredine que facit mordicādo stranguriam. Si autem nihil patiat̄ tale: sed hoc fit ecōtrario: ꝛ vrina magis alba esse videt̄. Et is qui patit̄ cibis ꝛ balneis vsus est frigidis existimādū est magis ex frigida distemperantia vrine esse stranguria₃ ꝛ illam priorem si fiat ex calida esse distemperātia. Iste enim sunt cause stranguriæ.

& .i. acrimo.

? .i. acuta.

Curatio calide distemperantie. Cap. CXC.

Si calida sit distēperātia curatio cōueniēs est adhibenda ꝑm qualitatē cāe. Si aūt acredo fuerit que humectēt ꝛ tēperēt sunt adhibēda: ꝛ nihil calidū aut salsu₃ p̄sumēdum est. Iuuāt ḡ eos ptisane ꝛ per seipsas ꝛ modico admixto hydromellis aut crisatici [ʒ] interdū ꝛ cū acredo generat̄: mulsa cu₃ lacte [aa]: corrūpit̄ enim si multa siccitate teneat̄ ꝛ acredinis qualitate: sed ꝛ frequenter lauacra ꝛ calida aq̄ ante cibos accepta iuuant. Sed ꝛ cucumeres interiores ꝛ melones ꝛ cime [bb] fenugreci ꝛ dulces vue ꝛ vinū dulce quale est bitinū [cc]: Et vt simpl'r dicā quecūq₃ mitigare possint ꝛ tēperare acredinē erunt offerenda.

ʒ .i. vini aurei coloris.

aa Corrumpitur. s. lac.

bb .i. summitates quasi come.

cc A loco.

Curatio fride distēperātie de strāgurie. Ca. CXCI.

Si autem de frigida distemperātia fuerit strāgurie passio generata necesse est ea que calefacere pn̄t vt ꝛ in cibis ꝛ in medicaminib⁹ offerant̄. Hic ergo vinū natura calidius ꝛ vinū anisatu₃ ꝛ absinthiatū potatum iuuat. Et oleribus vo apiu₃ in ci-

ho sumptum ⁊ daucus ⁊ porrus bis coctus vel omnia que calefaciūt. Extrinsecus aūt que adhibēda sunt vnguēta de oleo anbetino ⁊ glaucino[a] aut de marciaton[b] ⁊ que naturaliter sunt calida. Interdū etiā ⁊ apoçima de alleo ⁊ arthemisia potatū iuuat stranguriā ⁊ dissuriam vbi non est multum aeris inflāmatio.

a Ex glaucino qđ est manuthe: di[illegible] cum Jafi. inde [illegible] se receptaz olei glaucini in quam nō intrat [illegible]mentum. [illegible]gentū est.

¶ De dissuria. Caplm. CXCII.

Dissuria enim ⁊ cum dolore ⁊ sine dolore est. Si enim vix aut nullo modo mingit̄ ⁊ cū dolore est: sciri opz esse in vesica passionem: ⁊ si cum mordicatione nimia ⁊ cū punctione fiat sine grauedine vlcus esse in vesica existimandum est. Si aūt grauitas sentiatur aliquaz magis esse existimari oportet inflāmationē euz habere aut apostema. Si aūt sine grauitate tensura sola sentiat̄ in vesica ventositatē spiritus multā esse scias vnde vrina constricta est. Si aūt nullatenus sentiatur in vesica dolor aut tumor aut tēsura esse: cognoscas in renib⁹ aut in viritide esse anfraxim aut flegmonem aut lapidem. Cognosci igit̄ omnia (vt dictū est) oportet ⁊ sic ad singula adiutoria sunt omnia administranda.

¶ Curatio dissurie. Caplm. CXCIII.

Quod si in renibus inflāmatio aut apostema fuerit generatum superius curationes scripte sunt. Nūc ad dissuriaz scribemus adiutoria ordinem ꝯsequentes qꝫ si spissus ⁊ viscosus humor anfraxis facta vrine fuerit accipiant oxymel: aut mulsam: aut apoçima de ramipin radicib⁹: ⁊ brusci: ⁊ origani coctionē. Et adhuc magis mirabilius ⁊ maiores anfraxes: ita vt vrinā nimiū cōstrictaz protrocent: ⁊ extenuando adaperiant poros. Apoçima de corticib⁹ tinimalli factum: vbi aūt flegmon est hec ꝓhibenda sunt: ⁊ ea que sine mordicatione sunt ⁊ digerūt sunt adhibēda: ex quibus est aqua mulsa. Et que digerunt flegmones extrinsecus sunt apponenda: qꝫ si lapides sunt fortiores in renibus ⁊ ex ipsis fit vrine constrictio benefacit peonia herba cū vino potata ⁊ melle: dandi aūt sunt de ipsa herba .ij. aut .iij. ℈. Radices antē quinquefolij cocte in aqua earum sola apoçima facit ad hoc: ⁊ erisimus[c] ⁊ herpilli succus: ⁊ de hirco sanguis: ⁊ de cicadis potio. Hec oīa in vesica per partes credim⁹ minutare petras ⁊ cōpositū ex his cōmemorauim⁹ adiutorium.

c [illegible]hedera.

¶ Curatio si in vesica lapides fiāt. Cap. CXCIIII.

Secundum ipsuz moduz ⁊ in vesica generantur lapides quēadmoduz ⁊ in renibus. Naz in vesica lapides pueris magis generantur qꝫ viris: ⁊ neqꝫ sub eo[d] calore: sꝫ magis ⁊ pinguibus humoribus expeditiores sunt ad generandū lapides: ⁊ vt cōspissentur[e] parati sunt ab innato calore. Ad hoc eniz pinguioribus humorib⁹ oportet magis insistere per ea que extenuant: vt nō multū mā pinguior cōgreget̄ que generet ⁊ cōgreget lapides in vesica. Merito ergo que diafaga[f] sunt remouētur. Et post cibum nulla fit exagitatio.

d Ex parte calore comm.
e Illi humores.
f Viscosa,

¶ Signa lithiaseos. Caplm. CXCV.

Cognoscit̄ aūt eam lapides in vesica gn̄antur in vrinis. Nam maxime indigesta est vrina ⁊ alba in colore. Et subsidentia hꝫ sabulanosa[g]. Et scalpere sibi virgaz delectatur ⁊ extendit eam violenter ⁊ sepius. Et ad vrinam faciēdam frequenter se veget.

g Harenosa,

¶ Curatio. Caplm. CXCVI.

Dicta sunt enim in ante satis fortiora medicamēta ad frangēdos lapides qui in vesica generant̄. Dicendum est iterum ⁊ nunc que multū sunt operatiua medicamēta ⁊ ab antiquis exquisita ⁊ a nobilibus medicis ꝓbata: yrcinus sanguis calidus mox infusus ⁊ illitus magnifice facit. Meli⁹ aūt fiet si desuper ipsam vesicam fusus illiniat̄. Et adhuc multo melius est si in calido aere balnei hoc ipsum facias ⁊ sic illinias. Facies autem hoc non semel sed sepius ex internallo.

¶ Si vesica scabiosa sit. Caplm. CXCVII.

Cognosces igit̄ vesicā scabiosam eē qđ greci protiriasim vocant quādo in vrinis furfuribus similia apparent mēbra[h]: discernes autez ea que de venis ferunt̄ hoc modo. Qđ si vrina tenuis ꝯstituta ⁊ acra[i] magis est scias de venis eē que silia furfurib⁹ apparent in vrinis. Si aūt vrina pinguis[k] fuerit vesicam cognosce scabiosaz.

h .i.frusta.
i .i.acuta.
k .i.grossa.

¶ Curatio eiusdem. Caplm. CXCVIII.

Curari autem oportet medicaminib⁹ illis que sine mordicatione purgēt ⁊ nouissime desiccent ⁊ cicatricē inducant vulneribus. est eniz passio hec pene insanabilis. Quomodo ergo oportet curari nō est ignorandū. Et diuretica aūt medicamenta maxime sunt adhibenda. Lac quippe asine satis frequenter dandum est: ⁊ multum si eo vtantur iuuari possunt. Si autem nō affuerit lac asine caprinum lac dādum est in potu ⁊ cum cibo: aut cū pane: aut cum simila cocta: aut cuz ytricla[l] aut cū alica[m] aut cū triticea farina cocta aut citro[n]. Iuuāt autē eos ⁊ oua apala: ⁊ melones ⁊ cucumeres ⁊ nuclei pini recētes: ⁊ vue: ⁊ semen cucumeris potatū: ⁊ quecūqꝫ ex his cōficiunt̄ mixta hn̄tia: aut nucleos pineos: aut opium cōtra nimium dolorē. Nō aūt opz qđ opiū recipit satis frequēter dari nisi fm̄ virtutē egri. Est aūt ꝯfectio medicaminis qđ facit ad orodes[o] passiōes ⁊ dissurias inflāmationes renū ⁊ vesice sanat: sed ⁊ vlcera vesice cū flegmone facta sanat. ℞. aūt nucleoꝝ pini gra. xx. cucumeris domestici: seminis grana nūo. xl. amili. ʒ. j. spicenardi. ʒ. j. apij seminis. ʒ. v. in aqua. ℔[p]. j. coques ad tertias: cum ipso apoçimate teres que scripta sunt ⁊ dabis ad bibendum cyatos[q] duos.

l Sunt sicut fila de pasta azima facta.
m Est genus frumenti: quidam speltam putant.
n Alii cicere.
o .i.serosas seu aquosas.
p Est figura sextarii: ⁊ est sextarius pondus lib. ij. ʒ. v.
q Cyatus est pondus vnc. i. ʒ. v.

¶ Signa diabetis. Caplm. CXCIX.

Diabetes renum est passio qn̄ plus qꝫ debetur vrine effundit̄. Hec eni simili fit causa quēadmodū iictericis ꝯtingit. Et in ictericos accepti cibi ptrāseūt vt nec modice retineant̄ in vētre vt digerant̄ ⁊ nutriāt corp⁹. Propter qđ multi nō diabetē solū vocāt hāc passionez: sꝫ vrine diarriā. i. decursuz: ꝓpterea qꝛ cū biberit mox decurrit sicut potatū fuit p vesicā ⁊ vētrē. Et ꝓpterea corp⁹ qđ patit̄ potu q accipit̄ nō effundit̄[r]. Ideoqꝫ ⁊ nimia siti vexant̄ patiētes. Unde multi dipsacon[s] ipsaz passionem vocant. Hec est diuersitas in ipsis nominib⁹. Fit igitur hec passio aut ex imbecillitate renū catcltica[t] ⁊ celtice[v] fortitudine permanente aut aliquo nimio calore ob hoc qđ trahūt ad se renes ⁊ ꝯtinere nō possunt: sed mox effuse vene sanguine nō replent̄: nec corp⁹ recipit nutrimentum. Propter qđ ad hoc insistere opz vt temperetur ⁊ curatio ita prosequatur.

r .i.humectantur.
s Dipsacon grece quod est serpens fribundus latine vel sitim inducens suo morsu.
t .i.retentiua.
v .i.expulsiue.

¶ Curatio diabetis. Capl'm. CC.

Infrigidanda ergo sunt loca ⁊ tēperandū est totum corpus ⁊ humectandū: q̄ siccū est corpus ꝑpter multā effusionē vrine. Opʒ ḡ ⁊ potiones amplius bis ministrari a consuetudine vt nullo modo sitiāt. Et cibi amplius dādi sunt q̄ tardi⁹ digerunt̄. Nā tenuiorib⁹ cibis epar calidus ⁊ acrius effectū ⁊ vēter siccior effect⁹ attrahit ⁊ cōsumit mēbroꝝ humectationē de vētre. Opʒ ergo dari eis ⁊ amplius ⁊ necesse est cibos pinguiores quale est alica [a] vtilissima est data: aut cū rosato [b]: aut crisatico [c]: aut rodomelle [d] ⁊ modico seraptino [e]: aut tyrio [f]: aut cinidio [g]: aut hydromelle. Olera aūt damus intibā [h]: ⁊ troxiniā [i]: aut lactucas: aut carnes steriles [k] ⁊ pedes porcinos: ⁊ maxie bouinos ⁊ gruma [l] ⁊ ysicia [m]. Pisces ꝟo scrophos: aut ex alijs q̄busdā carnes duriores hn̄tib⁹. ⁊ melones preter semina. Et mala [n] que valde sunt dulcia. Fugiēda sunt aūt salsamēta omnia ⁊ acra [o]. Sed neqʒ in ius mittēda sunt: aut anisus: aut cyminum: aut ex quibuslibet seminibus sunt admiscenda vel ea que vrinaʒ mouent. Fugienda sunt ⁊ echinus [p]: aut amigdale: aut pistacia [q] vel ficus ⁊ dactyli ne assumātur. Castanee aūt si accipiantur nihil nocent.

¶ Signa gonorree. Capl'm. CCI.

Effusio seminis fit qn̄ ex plenitudine grauatur catheltica [r] virtus: idest que continet consistens in seminarijs vasis cuʒ non poterit continere semen. Est auteʒ qn̄ ex acredine aut tenuitate seminis non cōtinetur. Interrogari ergo opʒ ⁊ de colore ipsius seminis vtrū spissuʒ aut tenue est qd̄ egredit̄ ⁊ que precesserūt cause. Uel qualis ante fuit vita: aut q̄libus cibis vsus est: aut si plus a cōsuetudine veneris vsus est actib⁹. Nā si plenitudo est necesse est vt effundat̄. Si aūt nihil fuerit ⁊ choliciuʒ ⁊ acrū magis eē videat̄ semen qd̄ fluit cognosce magis irritationem generandi [s] fore subtilitatem: q̄ plurime imbecillitas sequitur catheltice [t] virtutis.

¶ Curatio gonorree. Capl'm. CCII.

Quod si ex plenitudine fiat sanguis lapsus solliciti eē omnino debemus ⁊ remouere nimietateʒ ciborum: ⁊ maxime eorum qui generant amplius semen ⁊ vētositatē mouēt. Que multa sunt talia ⁊ in cibis ⁊ in medicamētis. In cibis autē sunt nuclei pinei faba ⁊ cicer [u] omne ⁊ bulbi [x] ⁊ eruce ⁊ rape: ⁊ maxime semen eaꝝ potatū queādmodum ⁊ dauci semē ⁊ mēthe. In medicaminis aūt sunt que semen gn̄ant ⁊ libidinē excitāt. Qualia sunt acalaphis [y] semen potatū ⁊ cum vino ⁊ melle coctū orceus [z] idest testiculus: aut radix quam aliqui canis testiculum vocant. Et mixor [&] radix potata libidinē mouet: aut satyrion: aut termenis [?]: aut semen coea [ꝝ] ⁊ ea que circa renes sunt que velut incitamenta virge bibuntur. Nam hec omnia: ⁊ his similia fugere oportet eos qui hec patiuntur: aut in cibis ministrata: aut in medicaminibus accepta. Edenda aūt sunt ea que cōtraria sunt passioni que non satis gn̄ant semen sed magis extinguūt. Qualia agni sperma [aa] frixum ⁊ non frixum ⁊ folia ipsius. Et flores in lecto strati hoc modo faciunt. Lactuce aūt semen cū aqua potatū reprimit gonorreaʒ: vnde his q̄ seminis fluxum patiunt̄ potui dat̄. Simil'r aūt ⁊ canapis syluatice semen desiccat semen si subinde potetur. Desiccat etiā semen orcheus [bb] quē canis testiculū vo-

a Genus frumēti est: quidaʒ putāt qd̄ sit spelta.
b .i. vino mixto rosis.
c Uino aurei coloris.
d .i. rosato melle
e Uino a loco.
f A loco.
g A loco.
h .i. endiuiā. Ja.
i .i. endiuiā agrestem.
k .i. intestina.
l .i. ora porcoꝝ.
m Ysicia sic fiūt coquunt̄ pisces vl' carnes: ⁊ postea ponūt̄ i aceto vel vino ⁊ superasp̄git̄ pulu͂is odoriferaꝝ specierum.
n .i. poma.
o .i. acuta.
p Piscis est natura renues: q̄dā ericiū putāt.
q .i. fistici.
r .i. retentiua.
s .i. emittendi semen.
t .i. retentiue.
u .i. cepe.
x .i. vtrice.
y Est species satirionis.
z Mixo grece plāta cui⁹ radix libidinē incitat Jan̄. allegans Alexādrum in hoc passu existimo qd̄ sit eruca
& Puto q̄ est tribulus marin⁹.
? Puto q̄ sit stincus.
ꝝ Casti. s.
aa .i. semen.
bb Est species satirionis.

cant. Simil'r ⁊ plūbi lamina lumbis imposita qui fluxum seminis patiunt̄ multū iuuat. Nymphee [cc] quoqʒ radix ⁊ se. i vino nigro ⁊ austero potata onirogonos [dd] idest quibus in somnis contingit frequēter iuuat. Sed ⁊ illos qui multum seminis fluxuʒ patiuntur similiter iuuat. Periclimenon [ee] .i. matris sylua ⁊ folia ⁊ sementis [ff] siccant semen: ⁊ aliqui dicunt q̄ si frequēter bibatur sine semine fient [gg].

¶ De priapismo. Capl'm. CCIII.

Similiter aūt ⁊ qui priapismuʒ hn̄t opʒ facere ⁊ abstinere a rebus calidis ⁊ eis vti que soluere possunt ventositatē materie ⁊ aperiūt arterias que sunt in vsrilis [hh] ⁊ non soluʒ [ii] que calefaciūt ⁊ inflant: sed ⁊ eos [kk] qui spissos nutriūt humores ⁊ sementes [ll] ⁊ omnino non opʒ dari patiētibus [mm]. Cerota igit̄ sunt imponenda que fiunt ex oleo rosaceo ⁊ aqua coptoria [nn] ⁊ modico aceti. Que autem multū infrigidāt ꝓhibēda sunt: ⁊ maxime que stiptica sunt ⁊ narcotica. Bibāt aūt oia que gn̄are nō pn̄t semē ⁊ maxie nymphee [oo] herbe semina ⁊ radices potent̄.

¶ Colica passio que fit ex frido ⁊ flegmatico humore. Capl'm. CCIIII.

Pessima aūt passio est ⁊ cū dolore nimio colus ⁊ difficilis ad cognoscēdū. Merito enim accidunt ei dolores nimij ꝓpter pinguedineʒ ⁊ neruositatem ipsius intestini qd̄ vocat̄ colus. Et non modicus ibidē cōcursus est humorum qui per partes largando [pp] euagant̄ queādmodū in tenuibus intestinis. Difficilis aūt est ad cognoscendū ꝓpter vicina loca quibus tales accidūt dolores quales in intestino colo. Ut ḡ nō errare q̄s possit ⁊ vt nimie obscuritatē [qq] patiat̄ in curatione necesse est ꝓuidere ⁊ cognoscē qual'r colus efficiat̄: ⁊ q̄lia sunt signa que īter loca vicina ⁊ colon discernāt. Un̄ vnūq̄dqʒ eoꝝ s̄m suas ꝓprietates opʒ cognoscē. Nō .n. in īestino colo vna ꝯsistit passio sʒ multe ⁊ varie in eo gn̄ant̄ passiōes. Fit aūt ex frigida flaticis suba. Fit etiā de calo ⁊ cholico humore: ⁊ desup [rr] quoqʒ accn̄tib⁹ efficit̄: etiā de flegmone ibidē dolor fit. Interduʒ ⁊ de nimio desiccato stercore facta duritia vētris vehemēs fit dolor. Sed ⁊ vētositas nimia ⁊ spissa ꝯsistēs dolorē excitat vehemēteʒ: fit ēt per alia multa. Nā solo flate posito in itestino ḡuitas sentitur eē. Et sine febrib⁹ sunt tūc stercus ei sicut excuere [ss] volēti sil'r vi eē: nō tn̄ sicut solet sʒ queādmoduʒ quasi ex vētositate ḡuatus. Et multi eoꝝ flegmaticū quē greci ylodē .i. similē vitro flatis secessuʒ faciūt. Talis eniʒ in eis est cognitio. Ceterū aūt ⁊ que ꝓcedūt manifeste ex ipsis reb⁹ declarat̄ passio. Cū maxime eniʒ ꝓcedunt frigidi cibi ⁊ fridus pot⁹ frequēter acceptus. Et balnei vsus nō tp̄e cōpetēti adhibit⁹ ⁊ maxime post cibū. Et ociosa vita cū abūdātia ⁊ repletione ciboꝝ. Hec est ḡ cognitio de frigida distēperātia ⁊ flate colū [tt] patiētibus. Nūc aūt de dieta ⁊ cura eoꝝ dicendū est.

¶ De dieta. Capl'm. CCV.

Oportet igit̄ eos talib⁹ vti cibis pane siligineo bene cocto. Et de apozimate vbi aut anhetū: aut anisum: aut cyminū est ꝯspgēdus [uu]. Et cū modico vino accipiāt tenuē [xx]. Nā q̄ [yy] dulces sūt ⁊ stiptici oīno nocēt. Scio eniʒ q̄ si in ꝯdito plus hn̄te pipis iubeas dare panē infusuʒ maxie iuuabis. ¶ De olerib⁹. Olera aūt ministrāda sunt apiuʒ porri cocti: ⁊ maxime capita eoꝝ. Sup hec autē caulis ⁊ eliospera-

cc .i. nenuphari Jan̄.
dd Onirogonos grece fluxus seminis i somnis Jan̄.
ee .i. matris sylua vl' capafolium
ff .i. semen.
gg Que bibunt.
hh .i. vasis spermaticis.
ii Opʒ vitare.
kk Cibos vitare oportet.
ll .i. spermata.
mm Tales cibos
nn .i. marina.
oo .i. nenuphar.
pp .i. extēdēdo.
qq .i. dubiū vel difficultatem.
rr .i. ab influētia celesti vel a causa extrinseca vl' ab humoribus de capite remaneantibus.
ss .i. egrere.
tt .i. colicam.
uu Dictus panis
xx Panem.
yy Cibi .s.

gi[a] ⁊ alleū amplius accipiat̄: q̄z ex eo[b] plurimos fuisse sanatos vidicimus ⁊ nō est eius experimētū paruū. Et ppter hoc sentiētes dolores quidam circa ventrē aut colon[c] veniētem nō interrogant medicos mox alleuz comedunt ⁊ maxime rustici ⁊ mox a dolore cū accesserit liberant̄. ¶ De volatilibus. De volatilibus autem comedant pipiones colūbas perdices gallinas domesticas. Et vt simpliciter dicam que non sunt superflua ⁊ pinguia[d] his vtantur. Et cum iure condiantur ex aniso modico ⁊ porris aut apio ibidem coctis aut pipere. ¶ De piscibus. Pisces vero saxatiles accipiant conditos ⁊ melius iuuabunt̄. ¶ De carnibus. Carnes vero si possibile est donec sanent̄ prohiberi opz. Silr autem ⁊ legumina preter ptisanas. Et ipse dum coquunt̄ apij radices. Aut come porrorum aut pulegium aut origanum aut anisus aut piper aut amigdale simul coquantur: sic enim cocte ptisane frigorem amittūt ⁊ sine inflatione sunt ⁊ prohibēdi vel extenuandi maiorē habēt virtutem superfluitatē humoris seu frigorez. ¶ De tragimatibus[e]. Tragimata aūt expediunt eis aut amigdalas edant ⁊ maxime succum earum accipiant cum admixtione mellis modici ⁊ piperes: sic eniz pingues ⁊ superflui humores ⁊ viscosi extenuari pñt. ¶ De vino. Vinum aūt sit album euanadotū[f] non stipticū. Maxime aūt dandum[g] est his quibus ex vetositatis abundantia dolores nimij esse suspicantur. Quibus ⁊ si purum detur vinum melius iuuabis. ¶ De propomis. Propomis[h] aūt optima sunt conditū anisatuz[i] ⁊ apiatum[k] ⁊ leuisticatū[l] ⁊ absinthiatum[m] ⁊ citriatū[n] ⁊ masticatum[o]. Omnia enim hec eos qui de frigidis humoribus dolores patiuntur sanare possunt.

a. i. summitates, frōdes que comeduntur. Jan. b. Allio. c. i. colicam. d. i. leguminis.
e. Sunt fruct⁹ q̄ apponuntur in fine prandij: sicut nuces, ... f. ... g. ... h. i. potus. Ja. i. ... cū aniso. k. cū apio. l. cū leuistico. m. cū absinthio. n. cū citri corti. o. cū mastice.

## ¶ De balneis. Caplm. CCVI.

Balnea vero de dulcibus aquis nō satis sed hec vtilia sunt his qui frigidis ⁊ spissis humoribus dolores patiuntur. Mitigant̄ enim in talibus aquis: non tamen curant̄. Didicimus eniz quia balnea de dulci aqua que fiunt infrigidandi ⁊ humectandi habent virtutem. Propter quod ⁊ aer calidior preparandus est: ⁊ solium calidissimū. Et ea que patiunt̄ loca vngenda sunt calidissimis vnguentis: aut anhetino oleo: aut glaucino[p]: aut marciaton vnguento. Et superaspergendi sunt pulueres de nitro. Aut synapi ⁊ fricāda nimius dolētia loca vel totum corpus. Et si delectent̄ permittenduz eis est vt in ignitis marmoribus se voluptent ⁊ calefaciant loca: iuuantur eniz hec faciendo simul ⁊ mitigantur dolores. Nam in aquis calidis naturaliter si lauerint melius ad hec curationē percipient ⁊ perfectius sanabuntur: ⁊ maxime si sint sulphuree ⁊ bituminee aut salse. Et si eas bibant iuuabuntur: habent enim ⁊ proijciendi ⁊ purgandi virtutē. Si quid viscosum in ventre vel intestinis humoris resederit ⁊ sepius in vsu si fuerint recuperant infirmitatem ⁊ sanant oīno. Sufficiant hec de dieta dixisse. Et estimo ea sufficere omnibus prudenter eis vtentibus.

p. glaucio qd̄ ... fumiterre.

## ¶ De fomentationibus. Caplm. CCVII.

Nunc dicenduz est que adiutoria extrinsecus sunt adhibēda que adiuuādo mitigāt ⁊ perfecte sanant hanc passionez. Fomentationes in primis sunt adhibēde ⁊ magis in frigidis causis. Utilissimū ergo sunt de sale ⁊ milio ⁊ panico ordeoq̄z facti sacelli. In quibus autem non satis[q] euentare aut desiccare opus habemus vtilissimi sunt saccelli de furfurib⁹ facti. Oportet igitur vt in aq̄ in qua coquendi sunt furfures aut ordeum ante ibidez decoquantur anhetū pleno pugno ⁊ herba camomilla ⁊ radices euisci[r] ⁊ pulegium ⁊ lauri bacce aut folia ⁊ arthemisia ⁊ sansucus[s] ⁊ his silia. Opz aūt ⁊ camomillinū oleū ⁊ anhetinum ⁊ cyprinum simul admisceri in ipsa coctione ⁊ ex ipsis oleis sub sacellis loca vnge frequenter: iuuat autem eos ⁊ si de pentamiro vnguēto loca que dolent peruncta fuerint. Et adhuc etiā si ex eo[t] dolens vngatur locus qd̄ vocatur psteleus quo aliqui apud nos rustici vtuntur ⁊ magnifice iuuantur. Opz autem non solum subuentralem partē. s. ⁊ lumbos vngi sed ⁊ lanas infusas in oleo in ano imponi qd̄ ad hoc adhuc adhibitum mox iuuat ⁊ mox scio multos fuisse a dolore liberatos. In Alexandria autem ⁊ oleo raffanino vtuntur ⁊ magnifice iuuantur. Sciri autem oportet q̄z si his adhibitis fomentationibus dolor nō fuerit solutus: nō est necesse diutius loca ipsa calefacere neq̄z fortiores fomētationes sunt adhibende: desiccant̄ eniz amplius humores ⁊ spissiores effecti ventositatez maiorem generāt ⁊ tensure ⁊ dolores fortiores adhuc magis fiūt: q̄z amplius calefactus plus inspissatur humor ⁊ maxime de sale ⁊ nitro ⁊ stipterea: ⁊ alijs multis.

r. i. bismalue. s. i. maiorana. t. Unguento. s.

## ¶ De cataputijs. Caplm. CCVIII.

Quod si dolores ex his calefactionib⁹ soluti nō fuerint s̄z magis fortiores fuerint facti: tūc expedit vt remoueātur fomētationes: ⁊ p os accipiāt que extenuēt ⁊ purgēt viscosos ⁊ spissos: ⁊ pingues hūores. Probata autem sunt ad hec que ex euforbio conficiuntur. Multa sunt quidem que ad hec fieri possunt: nō tamē simile est aliquid his que a nobis confecte sunt frequēter ⁊ date cataputie. Quibus autem in yliodica passione scio me vsum fuisse ⁊ de periculo patiētes liberasse ℞. autem hec aloe euforbij gnidij[u] coco purgati. añ. ℥. j. scamonee. ℥. j. ego ergo his vsus suz sepius: ⁊ scio me semper subuenisse: est autem acceptio[x] eius. ℈. ij. aut amplius. Quidam autē addiderūt agaricū ⁊ sic dederunt: habet aūt ipsa cōfectio hec. ℞. aloe diagredij. añ. ℥. iij. agarici. ℥. iiij. gnidij[y] coco carnib⁹ purgati. ℈. viij. cū succo absinthij colliges ⁊ dabis similiter. His ergo vti opz[z] qui frigida[&] sunt distēperantia aut nā[?]. ⁊ in q̄bus flegma multū cōgregatum in intestinis cōtinet̄: ⁊ ex eo dolores aut cōstrictiones ventris patiunt̄. Opz aūt nō in initio eos purgari sed iaz extenuatis ⁊ diffusis humorib⁹ fomētis adhibitis ⁊ vnguentis supradictis: ita tñ vt flegmon in colo nō sit nec in alijs locis: ⁊ sic purget̄ ⁊ nullū timebis periculū. Facta igit̄ humoris iam per vētrē digōne vtilr euacuatio fit: naz q̄ p̄sumunt dare laxatiuū crudis adhuc humorib⁹: aut certe flegmone exñte in inferiorib⁹ vel in interioribus periculū ingerūt patiētibus. interdū aūt ⁊ mortis incidūt[7] in suffragiuz: q̄z locus in quo inflāmatio est: tumore manente: de loco qui patitur nō purgatur sed magis indigestione maiori facta additur humor nā qd̄ purgatur de sano corpore trahitur non de flegmone.

u. i. cocognidij ⁊ est mezereon. Jañ. x. Dosis. y. i. cocognidion ⁊ est mezereon. z. Eos. &. i. a nāli cōplexione. ?. Acquisita. s. 7. Patientes.

## ¶ De encatismatib⁹ ad coli dolorē. Caplm. CCIX.

Post hec aūt encatismata[aa] sūt vtilissima: ⁊ ad h[bb] optimū adiutoriū est[cc] eteniz mitigat dolores ⁊ curat patiētia loca: ⁊ maxime si ibidē coquant̄ ea que iflationē tollūt semina aut ipse herbe: quales sunt apiū: anhetū: anisum: ⁊ cyminū: ⁊ euisc⁹ ⁊ lauri folia: ⁊ rutha: ⁊ sansucus: ⁊ arthemisia. Si enim sic p̄parat̄ aqua mirabilr subuenit ad oīa scȝ ad fomētādū seu ad resistēdū in stupha aut in tina ex his fiat.

aa. i. insessiones. Jañ. bb. i. colicam. cc. Encatisma.

Post has aũt fomẽtationes ⁊ embrocas vel vnguenta epithimata sunt adhibenda. ex quibus est ⁊ diamellilotum ⁊ diaspermaton ⁊ diasansum. ⁊ magis adhuc poliarchion facit. Opꝫ aũt hoc in calidiori distemperantia purum nõ imponere sed resolutũ: ⁊ misceat̃ cuꝫ ceroto de oleo rosato: aut camomille facto: ⁊ sic adhibeatur. Sic enim compositũ sine acredine inuenitur ⁊ aptius temperatum ⁊ omnino vtilius fit.

De iniectionibus. Capl'm. CCX.

Iniectiones enim si permaneant dolores: necessario sunt adhibende. Mediocribus enim existentibus dolorib⁹ simpliciores ⁊ que leniores sunt adhibebis. Fortioribus aũt magis que mitigẽt ⁊ extenuẽt infixũ humorẽ coli. Simplices enim sunt oleũ per seipsuꝫ calefactũ cum aliqbus seminib⁹ que inflationeꝫ tollãt. ⁊ si cum eo adhibeat̃ adeps anserinus melius faciet. Opꝫ aũt iniectionẽ hoc modo cõficere: accipias oleũ leptomere [a] coques in eo seminũ que inflationẽ tollũt: qualia sunt anisus ⁊ apij semen ⁊ feniculũ ⁊ semen ei⁹ ⁊ cyminũ: ⁊ his silia. Coques aũt in oleo ⁊ colabis cum lintheolo ⁊ reliquabis [b] ibi adipes anserinos ⁊ nihil nocebis si addas ⁊ pullinos [c]. Et cũ coques sementis cũ ruthe cimis [d] mouebis ⁊ sic inities. Sic eniꝫ opꝫ cõficere enema [e] simplex. Uteris aũt hoc enemate ad mediocrem frigorẽ intestinoꝝ. Opꝫ enim hoc frequẽter fieri ⁊ nõ soluꝫ semel ſꝫ ⁊ bis ⁊ tertio. Si aũt maneat dolor adhuc fortiora adhibẽda sunt adiutoria. Ex qb⁹ est qđ dicit̃ diachilon ex herbis cõfectũ. ℞. aũt hec fenugreci mellilloti anheti euisci [f] radices ⁊ lini seis ⁊ ordei assi ⁊ camomille sicce ⁊ pulegij. aã. lib. j. Mittes herbas in olla noua ⁊ in cacabo stagnato ⁊ mittes aq. ℔ [g]. xix. ⁊ infundãt [h] se in aqua ipsa dieb⁹. xv. ⁊ sic coquant̃ donec succos faciãt spissos: post aũt colabis ⁊ ꝓijcies herbas. Et mittes de succo lib. ij. ⁊ de adipib⁹ anserinis ⁊ medulla ceruina ⁊ storace ⁊ mandragore succo ⁊ butyro ⁊ terebentina. aã. ʒ. vj. libani arsenici iusqami semis aloe ciclaminis recẽtis succi. aã. ʒ. j. ⁊ cõficies ẜm modum [i] ⁊ repones: ⁊ cũ op⁹ fuerit in oleo anhetino mittes ⁊ de medicamine coclearia duo aut tria inities. Siue enim sit inflãmatio aliqua siue humor frigidus sit magnifice iuuat. Educit enim humores ⁊ dolores amputat: anodinũ est enim ⁊ mox subuenit. Iteꝫ aliud magnificuꝫ aloe castorei. aã. ʒ. j. ciclaminis sicci recẽtis opij. ʒ. iij. cõficies ⁊ vteris in enemate cũ oleo cilino [k] ⁊ modico adipis anserini. Forte enim est hoc adiutoriuꝫ ⁊ nõ est contẽnẽdũ ꝓpter specierũ vilitatẽ. Itẽ aliđ qđ facit ⁊ ad yliodes [l] ⁊ frigidos humores habẽtibus. Terebẽtine diachilõ buty' castorei platocymini [m]. aã. ʒ. vj. basilicon. ʒ. j. baccas lauri ⁊ allei spicas tritas sigillatim nũo qnquaginta. j. ruthe fasciculũ vnũ olei cyprini lib. v. cõficies aũt sic. Mitte in cacabo oleũ cyprinũ ⁊ oleũ sabinũ [n] ⁊ admiscebis ei vini. ℔. j. ⁊ ibidẽ infundes castoreũ ⁊ platocyminũ [o] ⁊ lauri baccas ⁊ alleum ⁊ ruthaꝫ vsqꝫ ad tres dies: ⁊ post hoc coques ad leues prunas donec cõsumat̃ vinũ. Tolles aũt ab igne ⁊ colabis oleũ ⁊ sic mittes terebẽtinas ⁊ basilicõ ⁊ butyrũ ⁊ diachilõ ⁊ lẽte calefacies donec misceant̃ ⁊ sic repones in ampullã ⁊ cũ op⁹ fuerit accipies ex eo coclearia duo aut tria ⁊ de adipib⁹ modicũ. Mirabile. n. est hoc adiutoriũ: mitigat enim nimios dolores. Et ꝓpter hoc bonũ est qꝛ nihil hꝫ in se narcoticũ. Itẽ aliđ enema optimũ: educit enĩ spissos hũores ⁊ viscosos ⁊ dolores mitigat. Aristologia rotũda cõtusa sale frixo ⁊ trito ⁊ meu [p] herba ⁊ ipsa trita oleo cilino [q] oleo ruthaceo: oleo anhetino [r] ⁊ in herbis supradictis admiscebis vnũ coclearũ de herbaꝝ puluere ⁊ salis coclearũ vnũ [s] ⁊ sic inities. Hoc eniꝫ satis mouet flegma ⁊ nõ satis [t] colicis facit: sed ⁊ sciaticos fortiter iuuat.

Iteꝫ aliud enema [u] qđ nõ solũ colicis: verũetiam ad yliodes [v] hñ facit. Accipe nitri alexãdrini. ʒ. iiij. seu amplius cui addes oleũ ⁊ aquã calaꝫ ⁊ oib⁹ mixtis inities eminã [x] vnã ⁊ miraberis effectũ quõ adaperit ⁊ educit durũ stercus seu viscosos ⁊ spissos humores ⁊ flegmaticos. Ego aũt ⁊ ad eos qui ylei dolorẽ patiunt̃ h' vsus sum ⁊ liberati sunt: vt etiam omnes mirarentur.

Iteꝫ aliud valde bonum. ℞. storacis castorei smirnis [y] opij. aã. ʒ. j. Hec oĩa miscebis ⁊ habebis repositũ [z]. Cũ aũt op⁹ fuerit accipies ad fabe egyptiace magnitudinẽ ⁊ inities cũ oleo ruthaceo ⁊ modico adipis anserini aut gallinacei. Hoc. n. ⁊ somnũ fac̃ ⁊ mirifice nimios ⁊ fortes dolores mitigat ⁊ m'tũ a nob̃ expimẽtatũ est.

De simplicibus potionibus ad colicum dolorem. Capl'm. CCXI.

Quoniam quidẽ multi veteris curationeꝫ p clystere sibi fieri nõ ꝑmittũt: ⁊ maxime gẽtiles. necesse est vt potiones accipiant que ad coli passiones credunt̃ facere. Multa enim ad hoc ab antiqs dicta sunt: quoꝝ etiã nos habemus expimentũ ⁊ que sunt nobilia ⁊ a nobis expimentata sunt ⁊ ipsa tradim⁹ scripta initiũ a simplicibus faciẽtes ⁊ que ad dolores mediocres subueniunt scribemus. Herbã prassij coques cũ aqua ⁊ apozima ei⁹ dabis cũ vino ⁊ melle bibere. Iteꝫ aliud lauri baccas purgatas nũo. ix. teres bene cũ vini cyatis [a] trib⁹ ꝓbatuꝫ est. Itẽ aliud ad colon qđ facit ⁊ ad nefreticos accipiẽs folia lauri facies succos ⁊ ad vnamquãqꝫ potionẽ admiscebis pipis gra. vij. aut. ix. ⁊ mellis coclearia duo: ⁊ tepidũ dabis bibere in solio ⁊ miraberis effectum: ita vt paulatim ꝑ ips̃ egrotãs absqꝫ dolore fiat. hoc aũt ⁊ ad nefreticos facit: aut q anfraxim aut lapides hñt in vesica: ⁊ spissos educit humores. Itẽ aliđ pulegij apozima det̃ cũ vino bibere. sil'r enim ⁊ hyssopus facit ⁊ diptamũ ⁊ petroselinũ ⁊ anisuꝫ. Itẽ aliđ ⁊ hoc nimis ad colũ validũ origani. ℈. iiij. potui detur cum ascalonio [z] vino aut alio tenui vino ꝓbatum est. Itẽ aliud ad hoc valde bonũ castorei. ℈. iiij. origani. ℈. ij. qui [z] sine febre sunt dabis cum vino: aut melle: febrientibus aũt cum mulsa. Potiones ad colon cõposite feniculi seminis anisi spice nardi. aã. ʒ. j. apij semis. ʒ. iiij. gnidijcoco [aa]. ʒ. iiij. ameos. ʒ. ix. cassie. ʒ. iiij. facies puluerẽ: ⁊ dabis ad colicos ⁊ nefreticos ⁊ hydropicis bene dat̃. Itẽ aliud mirabile faciẽs ad multa cardamomi ex interiori semine. ʒ. j. armonij botri [bb]. ʒ. j. spice malabatri fili [cc] papaueris albi seminis: cymini ethiopici mẽthe sicce semis assari. aã. ʒ. j. myrre trocli tem [dd] scamonee. aã. ʒ. iiij. mellis dispumati qđ sufficit ictericis dabis ad glutiẽdũ ad magnitudinẽ auellane. ad colon [ee] ẟo cum hydromellis frigidi cyatis tribus. Sciri aũt opꝫ ⁊ mensurã potionis: danda est etiã non soluꝫ ad magnitudinẽ auellane: verũetiã ad nucis maioris: ⁊ maxime ⁊ ilij dolorẽ: qđ quidã cardaxũ vocant ⁊ in nimijs doloribus dum dat̃. simpl'r aũt dico in his quibus fortis est virtus ⁊ dolores sunt nimij. Nihil enĩ dubitãdũ est vel timendũ ei amplius dare ad magnitudinẽ nucis maioris: neqꝫ enim habet aliquid narcoticum vt philoniũ vel alia plura antidota: sed purgando ⁊ furẽdo nocẽtes humores amputat ⁊ dolores.

a .i. subtilis substantie. Jañ.
b .i. liquefacies.
c .i. gallinaceos adipes.
d .i. summitatib⁹ quasi conus.
e .i. clystere.
f .i. bismalue.
g Est figura sextarij: ⁊ est sextarius lib. ij. ⁊. 5.
h .i. temperent.
i Aptum. s.
k .i. de fenugreco. Jañ.
l .i. iliacam passionem.
m .i. lati cymini ⁊ ẽ siseleos Ja.
n Gale. ad glauconẽ inquit est oleũ tenuissime virtutis. ac penetrabilis.
o .i. siler montanum.

p Herba est similis aniso ⁊ anheto intriso ⁊ folijs.
q .i. de fenugreco.
r Recipe de pdictis oibus certã quantitatem.
s Solum.
t .i. clystere.
v Iliacam.
x Emina est media sextarij: ⁊ sextari⁹ est lib. ij. ⁊. 5.
y .i. myrre.
z .i. seruatum in loco apto.
a Cyatus est pondus vnc. j. ⁊. 5.
z A loco.
z Bis.
aa .i. cocognidiũ ⁊ est semen mezereon. Jañ.
bb .i. summitates.
cc .i. folij. Jañ.
dd A loco.
ee .i. colicum.

¶ De tyriaca. Caplm. CCXII.

SEd tyriaca antidotuz magnifice facit ad istos flegmaticos ꝛ yalodis[9] humores vel ex eis factos dolores. dosis aũt eius est auellane põtice magnitudo cũ mulsa data. Ego aũt sepius eã dedi ꝛ liberati sũt. ꝙ si aliqs eã ĩ declinatõe bibit semel ĩ mẽse pfecte sanabit̃ ꝛ sine dolore erit postmodũ.

¶ De philonio antidoto. Caplm. CCXIII.

PHilonium aũt antidotuz mitigat dolores qui de frigida distẽperantia generant̃: non mĩ sanat, his qui de cholico humore dolorez patiunt̃: nõ solũ mitigat sed ꝛ magnifice iuuat mediocriter: datũ est ḃm virtutẽ. Est ẽt ꝛ marcellinũ antidotũ paragoricũ[b] cũ nõ habeat nisi ea que narcotica sunt. ℞. croci. ʒ. x. sulphuris viui. ʒ. vj. cinnamomi. ʒ. j. pipis albi. ʒ. xx. iusqami se. ʒ. xx. mellis atici[c] qõ sufficit. dabis aũt ex eo ad magnitudinẽ auellane cum calida[d] bibere. Sufficiant hec de antidotis ꝛ in lectionibus dicta: nã multa sunt de opio ꝛ alijs narcoticis cõfecta que ad hec necessaria sunt: de quib[9] etiã nũc aliq̃ que sunt a nobilib[9] medicis dicta ꝛ a me erũt dicẽda.

¶ De narcoticis antidotis. Caplm. CCXIIII.

ANtidota etenim ea quecũqz de opio ꝛ iusqamo conficiunt̃ narcotica a grecis appellant̃: ea enim nõ opz festinare vt dent̃. ꝙ si tenuiores ꝛ acriores facti sunt humores q dolores faciũt festinare: opz illas dare potiones ꝛ nulla erit lesionis existimãda suspitio. Naz mox stupore mẽbris imposito dolor vi gescere: sz postea cum fuerit dolor regressus ampli[9] extẽdit̃ ꝛ violẽtius plus existit ꝛ multo tpe dñatur. Existimo g̊ merito ħ posse contingere cõstipãtis poris de narcotici medicaminis frigore: ꝛ ↄstipato humore necesse est: vt tota passio augmẽtet̃: ꝛ sit magis difficilis ad digerẽdũ vel euentandũ passio. Multi aũt ꝛ scdo ꝛ tertio dederũt potiones in tali passione: ꝛ qb[9] date sunt aut in mortẽ subitaneã aut pnitiose in paralysis vitiũ inciderũt. Propterea g̊ nõ opz nos de narcoticis potionib[9] dare his qui coli[e] passiones de frido humore patiunt̃ nisi fortes magni ꝛ vehemẽtes dolores piculosaz mutãt syncopim. Tũc enĩ piculũ ne incidãt si virtus robusta est: ꝛ dolores vt diximꝰ nimij sunt opz dari narcoticã potionẽ: ꝛ hoc semel. Nã qui hñt calidã distẽperãtiã: ꝛ q subtili ꝛ acro humore dolores patiunt̃ hos nihil nocet narcotica potio: sed magis adhuc iuuat subtiles ipinguando humores ꝛ digestionem faciendo: ꝛ tẽperando tẽperat subtiles: ꝛ acros humores collectos.

¶ De vomitu colicis faciendo. Caplm. CCXV.

VOmitus enim eos multum iuuat qui de frigido humore dolores patiunt̃: ꝛ maxime si fiat[f] de raffanis acceptis: aut de salsis ꝛ dulcibus cibis: vel si plimis cibis acceptis vomit[9] fiat. Simul. n. cũ vomitu huõꝛ g residet viscosus ꝛ pinguis ꝛ flatic[9] fert̃ emulsus ꝛ nõ pmitit[g] aliũ de collectũ humorẽ mox in intestinis supfluere g alios moueat dolores. Oportet aũt nõ solũ in ipsa passione facẽ vomitũ: sz ĩ declinatione faciẽda est.

¶ De synapismo ꝛ dropace[h]. C. CCXVI.

SImuliter aũt ꝛ synapismos[i] sinitimos[k] expedire existimo: maxime ẜo in diuturnis passionib[9] hec sũt adhibẽda: calefaciũt enĩz illinita. Si qs aũt eis vtit̃ ĩ locis patiẽtib[9] supficiẽ attrahũt supfluos humores. Qđ si ex his vesicas fieri ↄtigerit paruas vł sidracia[l] nõ opz turbari: diuturne. n. passiones sustinere vident̃ violẽtiã adiutoꝝ: amãt enim accipere exolutionẽ. Hoc enim agendũ est non in accessione sed in declinatione magis custodie causa vt minime permittatur passio in cõmoratione[m] venire patientis.

l Sũt pustule pue eminẽtes ĩ cute plene humiditate. Jañ.

m .i. habitũ ꝛ hereditatẽ.

¶ De exercitatione. Caplm. CCXVII.

MOuendum est aũt totuz corp[9] exercitio diuturna manẽte passione: ꝛ maxime his qui frequẽter comprehẽdunt̃ ex hac passione seu pedib[9] seu equo seu carpẽto[n] sine naui corpus moueri opz: sz ꝛ palestra ꝛ per fricationẽ totius corpis ꝛ locoꝝ mutatione ꝛ lõga ambulatione de vno loco ad aliũ locũ. Hec enĩ oĩa extenuãt ꝛ digerũt oẽm corporis supfluitatẽ ꝛ cõfortãt totã habitudinem corpis: vt ea[o] que molestant̃ iaz nõ pñt ledi nec frigiduz aggregare humorẽ. Sed neqz hormor his qui ex alio fluit loco in eum qui lesus fuerit supercurrit: quia non recipitur ab eo qui fortior loco est effectus.

n .i. curru.

o .i. membra.

¶ De ventosa colica. Caplm. CCVIII.

QUod si ex vẽtositate dolor fuerit generat[9] expedit ex milio ꝛ panico aut furfurib[9] fomẽtatões mediocres adhiberi: sed ꝛ iniectionẽ cõpositã ex oleo qõ de femib[9] supi[9] est cõprehẽsũ: hoc enĩ interi[9] oẽm abũdãtiã vẽtositatis ꝛ doloris amputat. Juuãt aũt eũ maxie cucurbite[p] in vmbilicũ iposite: vt mirent̃ mox aliq eũ fuisse sanatũ: ita vt magica credãt factum fuisse arte sine dolore efficit̃. manifestũ tamẽ est quia his calidior debet preparari cibus.

p .i. ventose.

¶ Si de stercore duro anfraxis faciat coli dolorem. Caplm. CCXIX.

QUibus aũt ex anfraxi[q] ꝛ stercoris duritia coli[r] fuerit gñat[9] dolor festinare opz multo ydroleo[s] mulsaz iniycere ꝛ ad potãdũ ħ ipz dare. Per hãc igit̃ infusionẽ qõ siccatũ est ꝛ sgbala q̃ indurata sũt his iniectiõib[9] ꝛ potiõib[9] frequẽter adhibitꝭ ad iferiora educunt̃ relaxata. Sz ꝛ oĩs dieta hũida dz eẽ ꝛ magis ea sꝭ mistrãda q̃ molliũt vẽtrẽ ꝛ maxie allipiados[t] herba cocta cũ olerib[9] dz dari. Silr aũt ꝛ mercurial' mirabilr vẽtrẽ deducit: ꝛ euisci galli ius datũ optie fac̃. Opz aũt exuẽtrare[u] ꝛ replẽ sale ꝛ ↄsuere ꝛ sic cũ anheto excoquẽ cũ aq̃ mlta: ꝛ postea nõ addat̃ aq̃ donec coquat̃ ita vt carnes ei[9] sint discocte. Si aũt ꝛ silr cũ eo coques polypodij quãtũ est. ℥. j. adhuc ius magis deducẽ ipsi[9] poterit potatũ. Si aũt ꝛ vinũ ei admisceas aut vinuz[x] mulsuz suaui[9] efficiet̃ multũ: ꝛ ampli[9] vẽtrẽ deponet[y]. Ad hec. n. aliq vtunt̃ cataputijs[z] de plũbo factis nihil credẽtes se posse augẽ p supscriptas potões ꝛ iniectiones. Necesse est g̊ ꝛ de his nos dicẽ aliq̃. Si q̃ g̊ passio coli aut ilei[&] siue iſlãmatiõe iterioꝝ vi eẽ expedit tũc vti eũ vtris[?] curatiõe. Si aũt flegmõ pcesserit ꝛ p hoc clausus est vẽter ad hec nihil iuuat vter sz magis ledit. Erit aũt ħ mõ adhibẽdus vter. Accipiẽs aulisciũ[ꝑ] medicinalẽ coaptabis eũ folli ꝛ appones ptib[9] posterioribus: ꝛ qñ ħ feceris alleuiabis eũ[aa] donec plen[9] oĩno videat̃ eẽ follis vẽto: ꝛ tũc q̃si eũ clystericãs imittes ĩ iteriora vẽtũ pmẽdo follẽ: ꝛ si post hec mox clystericabis cũ ydroleo[bb] ꝛ modico nitri: mouet. n. silr cũ iniectione que in vẽtre ꝛ in intestinis ↄtinent̃. Oĩa ista vt mireris cũ stercore simul ꝛ humores ꝛ vẽtositates pcedere.

q .i. oppilatione.

r .i. colice.

s .i. mixtura ex aqua ꝛ oleo.

t .i. mezereõ. Ja.

u .i. euiscerare.

x .i. nectar seu claretum.

y .i. laxabit.

z .i. pillulis.

& .i. colica vł iliaca.

? .i. folijs fabri.

ꝑ Auliscus est cana qua aliqd in aure eris suggit̃. Jañ. auctoritate alexãdri.

aa .i. follem.

bb .i. mixtura ex aqua ꝛ oleo.

¶ De cataputijs[a]. Caplm. CCXX.

a .i. pillulis.
b .i. pillulis.

Similiter aūt ⁊ cataputijs[b] de plūbo vti oportet nullo exñte flegmone: ⁊ maxime in initio. Trāsactis enim multis iā dieb⁹ ⁊ mollicie quadā iam apparēte vt digestio iaȝ existimet esse de plūbo facte cataputie aut ex euforbio tunc poterūt dari: ⁊ sic diligentius poterit anfraxis[c] curari. Taliter ergo de plenitudine spūs[d] ⁊ vētositate cōprehēsi ⁊ de spissis humoribus ⁊ frigidis coli dolorē poterunt liberari. Ceterū tempus est vt scribamus de cholericis ⁊ acris humorib⁹ si colica passio generata fuerit: initiū quoqȝ faciētes quō oporteat cognoscere qualitatem ⁊ quantitatem esse ipsius.

c .i. oppilatio.
d .i. acris.

¶ Signa si de cholerico humore colica fuerit passio generata. Caplm. CCXXI.

Cognoscitur aūt de calidis ⁊ acris ⁊ colicis humoribus colicā gñatā esse passionē ex eo qđ mordicationē patiunt̄ ⁊ incendi vel pūgi interiora vident̄. Et linguā aridaȝ habēt. Et sitim vel insomnietatē patiunt̄: ita vt insaniāt ꝗplurime ⁊ cōmotionem patiant̄: ⁊ vrine sunt acre[e]. Et ea que ꝑ vētrē egerunt̄ colica sunt. Et si multū cal'i cibi ⁊ potiones aut adiutoria ministrētur acerbātur magis ⁊ neqȝ sine febre sunt. Talia.n. sunt signa qbus de cholico ⁊ calido humore colice fiūt passiōes.

e .i. acute.

¶ Curatio si de cholerico humore colica fuerit passio generata. Caplm. CCXXII.

Si de cholerico humore colica passio fuerit gñata cōtrario mō his qui de flegmatico colū patiunt̄ erūt adiutoria ministrāda. In primis ergo eorū ordināda est dieta: qbus dādus est succus ptisane simplex nullam hñs alterius gñis admixtionē nisi forte modicū salis: ex eo enim calor colicus tēperat̄ ⁊ ꝓicit per vrinas ⁊ ꝑ vētrem vnde magis sepius succos ipsos dari opȝ. Quoꝝ igit̄ vitella frigida mistrāda sūt. ¶ De olerib⁹. Olera aūt bene iuuāt ⁊ cruda ⁊ cocta data. Et lactuce maiores ⁊ dulces dāde sunt: ⁊ maxime his qui insomnietatē patiunt̄ ⁊ calidi sunt nā ⁊ iam etate maiores sunt. Sed omnia poma que infrigidare possunt ⁊ humectare dāda sunt ⁊ nulla ex eis existimāda est fieri lesio. Cucurbita aūt sola est ꝓhibēda ꝑpter nālē virtutē quā hȝ resistere sanitati ad ledendū in colica passione qđ oib⁹ dieticis[f] est ꝓbatū. Ego enim scio nō solū iuuenes: sed ⁊ seniores inter paucos dies tali vtētes dieta celeriter fuisse sanatos. Sed ⁊ aquā frigidā in qbus[g] virt⁹[h] erat scio eos[i] bibisse ⁊ absqȝ lesione locis vitalibus illesis seruatis perfectius requieuisse dolorē. Et tota cā vnde cōtigebat dolor ꝓhibita ad integrā ꝑuenit sanitatem: ⁊ hoc frequēter accessionib⁹ laborantē[k]. Etiā si ab acutis reb⁹ ⁊ vino se abstineat ⁊ frigidis vtat̄ cibis ab hac liberabit̄ passione. Nam si timeat aquā frigidā bibere ꝑpter aliquas viscerū inflāmationes. Aut ꝑpter imbecillitatē virtutis oleū roseuȝ frigidū dedi eis bibere abūdantius ⁊ ab inferiorib⁹ partib⁹ ipsum oleum ros. inyci feci ⁊ multum iuuati sunt. Cui[l] admiscui adipes anserinos in qbus esse noui acredinē. Aut mordicationem cholerici humoris. Et si rasure per vētrē deponūtur multū ad hoc ipsum iuuat succus ptisane cuȝ oleo camomille si initiat̄. Iuuant ⁊ vitella ouoꝝ cū oleo rosato ad hoc si inities. ¶ De piscib⁹. Pisces ēt eis expediunt qui duras habent carnes quales sunt cedria ozphon glaucon corpina coctica sepia tenceda. Illi autē quos greci ostracoderinas vocāt .i. pectines ostree coclee marine vtendū est. Bene aūt eos ⁊ echinus[m] iuuat: hic enim se habēt tēperatiuū ⁊ infrigidatiuū liquorem. Ad hec etiā ⁊ eustomachi posset virtutē .i. aptam bene stomacho ⁊ ventrē facilē reddit: ⁊ diureticus est quo nullus ex sup̄dictis melior est. ¶ De carnib⁹. Carnes aūt maxime eis dare cōuenit que nō facile coquūtur: quales sunt pedes bouini ⁊ vētres. Et scrophulas steriles[n] ⁊ vngulas hñ coctas ⁊ ifrigidatas. ¶ De pomis. Poma vo mela[o] potius dari opȝ magis omnib⁹ pomis. vt aūt nō eis subuertat̄ stomachus admiscere eis opȝ acetū ⁊ sic accipiant̄. Alia vo omnia poma dāda sunt que nō inflant ⁊ ea que dulcia sunt nihil nocēt: sed delectationis causa accipiant̄ ⁊ nō satis assumant̄. ¶ De placomaton ⁊ tragomatō. Placomaton[p] aūt ⁊ tragomaton ex toto non assumantur ab eis qui de cholerico coli mordicationem patiuntur.

f .i. expertis in dietis ordinandis.
g Viris.
h .i. fortitudo.
i Viros.
k Scio fecisse.
l Oleo ros.
m Piscis ē que quidam dicūt ericiū marinum.
n .i. porcina omasa.
o Sunt fructus suaues gustu maiores pipere.
p Estimo q̄ per placomata dragetas de seminibus calidis vt anisi feniculi intelligit: ⁊ p tragomaton micta.

¶ De balneis. Caplm. CCXXIII.

Balneis aūt vtant̄ que dulci aqua fiant. Pene oēs maxie tñ qui media sunt etate ⁊ calidā habēt nāȝ. Sit aūt ⁊ aer tēperatus ⁊ soliū silr mediocre. Et vngant̄ oleo cū calida aqua. In his aūt locis q patiunt̄ oleo camomille: ⁊ neqȝ nitro: aut sansuco: aut sapone aut his sil'ibus fricent̄ patiētia loca. Fomētationes aūt ꝓhibeantur. Et salse aut nitrose aque vel oēs nāl'r calide aque ꝓhibēde sunt. Neqȝ enī vinū dari opȝ in dolore ꝯstitutis nisi succū ptisane aut calidā aquā. In medio vo prādio si voluerint recentē aquā bibere permittēdi sunt: qr iuuant̄ ex ea. Nam si oīno a vino abstineant maximū adiutorium est. Qđ si nō possint ex toto abstinere: concedēdum est eis vt tenue ⁊ aquosum bibant vinum.

¶ De exercitationibus. Caplm. CCXXIIII.

Exercitationibus aūt ⁊ gestationibus ⁊ omni deambulatione vtant̄ in lenimētuȝ passionis ⁊ nō multis neqȝ fortiorib⁹. Nō eniȝ sufferūt sȝ mox vt distēperati fuerūt acriores efficiunt̄ dolores si plus aut vehemēter faciāt exercitationes. Sed abstineant etiā se a furore ⁊ omni sollicitudine in quātum possibile est ⁊ ab omni labore: sic enim si se temperauerint sanari facile possunt.

¶ De catartico dando. Caplm. CCXXV.

Quod si tibi visum fuerit q̄ opus sit purgare eū qui coli dolorē ex acro humore patit̄ obseruādū est: vt nullū ei de his que acra sunt medicamētis det̄ quale est euforbium ⁊ cocognidiū[q] ⁊ elacterides[r] aut elleborus. hec enim omnia ad hec nihil iuuant: sȝ magis strophos[s] eis ⁊ medicat oēs excitāt ⁊ adiuncta cholerib⁹ magis augent dolorē vtilissimum: si ad hoc est antidotū pigra: qđ ⁊ si nō soluȝ imbibitus sit: sed etiā cōtineat̄ ibidē: ⁊ de superiorib⁹ partibus abūdans sucurrit in intestina cholericus humor: nō opȝ solū dari antidotū sȝ admisceri ei opȝ diagredij. ℈.ij. aut modice ampli⁹ aut minus: ⁊ sic eū purgabis attendēdo ei⁹ nām: sed ⁊ cū theodoricon mixtū si det̄ diagrediū bene dat̄ ⁊ optime curabit. Si autēȝ estas fuerit ⁊ cū rodomelle[t] aut nitro admixto hydrorosato.[u] cū diagredio: sic opȝ euȝ curari ⁊ purgari. Satis enim iuuatur accepto catartico ⁊ non solum releuatur ab instanti dolore: sed ⁊ perfectius effugata egritudine ad integrum sanitatis statum reuertitur.

q .i. semen mezereon.
r .i. succus cucumeris agrestis.
s .i. subuersiones.
t .i. rosato melle.
v .i. aqua rosata.

¶ Cura

¶ Cura de cholica passione si de flegmone fuerit. Caplm. CCXXVI.

QUod si cōtingat cholicā passionē cū inflāmatione in intestinis eē nullo mō opz dari catarticum z maxime in initio: sz z opz dari duz adhuc accedit[a] digestio inflāmationis. Quicūqz aūt anq̄ faceret digestionē iflāmatio p̄sumpserunt dare catarticū periculosam cām z mortiferā fecerūt egrotis. Cōtingit enī dato catartico non de locis qui patiunt̄ trahi humores sz z de locis educi violenter q̄ sana sunt: z his q̄ patiunt̄ ministrat amplius natura iā motos humores. Cū enim poterit locus q patit̄ sup se humores venientes expellere extēdit̄ z augmētāt̄ dolores z ylei incurrūt passionē. neqz eniz aliud est yleos nisi suppositio z augmentatio cholice passionis. Preterea ergo nō opz dari catharticū vbi colus[b] cum inflāmatione torquet̄ dolorib⁹: sz potius flobothomādus est z paulatim totius corporis euacuatio est faciēda z nō desubito aut de semel euacuandū est. tm̄[c] enim iuuantur qñ paulatim detrahitur[d]. z si cōtingat vt ex magnitudine flegmonis vrina constringat̄ de talo sanguis est auferendus. Sepius enim hoc nobis agentibus z ventrem[e] z vrinā subsecutam fuisse manifestum est.

¶ De cibis dandis. Cap. CCXXVII.

CIbis aūt vti oportet ptisane[f] ordei succis aut auene: aut enema[g] eis de ptisane succis z oleo camomille z succo lini seminis z hydroleon[h]: z maxime hoc faciēdū est si nimia fuerit febris. Raro enim cōtingit si inflāmatio in itestinis aut intestino colo fuerit vt febris non accedat.

¶ De cataplasmate. Cap. CCXXVIII.

EXtrinsecus autē vbi sunt dolores: apponēda sunt que nullā possunt habere acredinez[i] sed sint tēperata: ex qbus est oleū comomille z ordei faria z semis lini factū epithima.

¶ De cerotis. Caplm. CCXXIX.

ET cerotū similiter de cera z oleo camomille z rosato z vitellis ouorū. Cuius cōfectio. ℞. cere. ℥. v. olei camomille. ℥. ij. z ß. lonienti[k] de fabis ℥. iiij. vitella ouorū. v. aut. vj. cuz succo lini seminis solues vitella ouorum z fabe farinaz z cerotū supermittes z teres omnino donec omnia cōmisceantur z vteris: non solum ad hoc sed ad renum z vesice inflāmationem magnifice iuuaberis.

¶ De balneis. Caplm. CCXXX.

BAlneis enim vt frequenter oportet preter hoc si non sit corpus humoribus plenū. post aūt flobothomo. Et si adhuc dolor vigeat nihil ipedit lauacrorū vsus: si tm̄ vsus contra resistat: si in tina oleo vnctus camomille z vino deponatur[l] iuuabitur. flegmone autem adhuc accenso z febre existēte prohibenda sunt hec.

¶ De vino dando. Caplm. CCXXXI.

DIgestione autem facta iflāmationis: z si virtus imbecillior appareat nihil est inutile dare eis vinum tenue z aquosum. Scio vtiqz quia his que p̄dicta sunt quicunqz fuerit vsus non opus habebit aliud aliquo extrinsecus sollicitus vt exhibeat.

¶ De physicis[m] ligaturis. Cap. CCXXXII.

QUoniam multi qui colon patiunt̄ z maxie diuites neqz ex toto aliqd bibere volūt: neqz iniectionem sibi ɔsentiunt fieri. ppterea necesse est nobis de physicis ligaturis aut caracteribus aliqd dicere: que si fiāt mox relaxari solēt vel amputari dolores: z iō ea que ab antiqs vel postea a nobis probata sunt scribere nō obmittā z ea q̄ resistūt: z patiētibus colon p̄bēt remediū. In p̄mis ergo si est possibile accipies fimū lupi: z si est posse ex eo qui ossa comedit z claudes in testeo vase z ligabis in dextro brachio aut in humero: aut in collo: aut in coxis suspēdes in ipsa cōmotiōe doloris. Obseruabis aūt vt neqz terram tangat: neqz in balneum secum ferat. z hoc experimentatum est.

¶ De caracteribus. Caplm. CCXXXIII.

ACcipies nascēte infante modicum de iciso vmbilico eius includēs argēteo aut aureo metallo: hoc. n. secū portās sine dolore erit: z hoc expimētatū est. Corallū abietis[n] incēdis[o] z terēs quātū sunt coclearia duo aut tria ieiuno potādum: dabis p dies tres aut. iiij. facit enim bene ad colicas passiones. Itē aliud ad hoc ipsuz corallū acceptū in cibo sanat. Itē aliud: qui aūt scindūt eū[p] z cor eius sublatū appendūt in coxa sinistra carent coli dolore.

¶ De lapide medicon. Caplm. CCXXXIIII.

ITem aliud de lapide medicō[q] sculpes in eo heraclā[r] rectā suffocātē leonē icludēs i aureo annulo: z dabis ad vtēdū[s] in digito z sanus erit physicū[t]: aliud faciēs ad colū experimētatū lupi fimū terēs in subtilissimū pulverem cernes[v] z dabis patiēti in aq̄ calida coclearīū mediuz[x]. Item aliud capre epar vstulans teres z dabis bibendum cum vino: satis enim iuuat: z hoc etiam amputat coli dolorem. obseruabis autē vt neqz terram tangat neqz in balneum secum ferat.

¶ De podagra. Caplm. CCXXXV.

POdagre passiones sciri opz aūt oīa que ex multis z ex diuersis causis hn̄t cōstātiā vn̄ existimo: qr pp varietatē natiuitatis eius: neqz cognoscit̄ oīno neqz curari pōt pfectius. Relinquit̄ enī aliqd in ipsis locis: z iō nullo mō ab artificib⁹ medicine sanari pōt: qr ei⁹ ignorant̄ natiuitates. Ego aūt existimo vt qcūqz ei⁹ bn̄ poterit natiuitates cognoscē vel diuersitates: aut ipsas spēs q̄cūqz fiūt z q̄liter ɔtingūt bn̄ z cito posse curare: z facili⁹ a medicis ab ipsis liberari infirmitatib⁹. Dicam⁹ ḡ prio cognitiōes ipsarū z sic postea curatiōes ipsas exponem⁹. Credo. n. qr si ea q̄ scripta tradimus diligēti⁹ agēdo nām vniuscuiusqz q̄cūqz[y] voluerit opari multos poterit liberare z nō eos solū qb⁹ mox ab initio curationē exhibz: verū etiā diuturnas iā existentes podagras iuuare poterit.

¶ De podagre causis. Caplm. CCXXXVI.

MUlta igitur sunt vitia in his qui isanabiles possidēt podagras: eteniz sanguis calidus supcurrēs in articulis seu articulor̄ cōcauitates extēdit̄. Et neruī quos greci sindesmō vocāt dolores facē in pedibus solent nimios. Silr̄ aūt z choleric⁹ humor sepi⁹ supcurrēs neruos aut iter ipsos residēs: z maxie in his quos sindesmō dixim⁹ vocari

f

Marginal glosses:

b ... colū.
c i. solūmodo.
d ... euacuatā.
e ... vrinis laxationem.
f Ordei.
g ... clystere.
h Mixtura ex ... z oleo.
i Acrumen.
k ... panes aq̄ vbi ... coquunt.
l ... deponatur.
m Physicas ligaturas vocat empericas. s. de quibus nulla rō reddi pōt.
n i. ptē interiorē abietis que durior est.
o Alis incides.
p Corallūz. s. z ē pars abietis q̄ durior est velut cor eius.
q Ethio q̄ fit alabastrum.
r i. figura herculis.
s i. gestandum.
t i. empericum.
v i. cribellabis.
x i. medium.
y Medicus.

qui ⁊ offibus vicini sunt ardorē simul ⁊ tensionē locis qui dolēt infert ⁊ magnos dolores: sed ⁊ flegma eodē modo ledēs dolores fortissimos facit simul: ⁊ frigorē ⁊ angusta loca extēdit. Facit ēt sic ⁊ melācholicus humor ⁊ nō solū infrigidat ⁊ opprimit: sȝ ⁊ granitate sua facta sentit̄ mediocriter cōmotio. Nō eniȝ opȝ existimare a supcurrēte materia solū reumatismū fieri: sed ⁊ per simplicē qualitatē efficit̄. i. per distemperātias ipsas que fiūt ex calido ⁊ sicco: ⁊ frigido ⁊ humido: ⁊ duplicata distēperātia. i. calido ⁊ sicco: aut calido ⁊ humido: aut frigido ⁊ humido: aut certe frigido ⁊ sicco. ex qbus distēperationibꝰ fiūt sepius reumatismi. Opȝ ergo diligēter (vt dictū est) oia cōtēplari: quales sunt causarū singularū qualitates ⁊ quātitates: ⁊ sic singularum causarū expedientē apponere curationem.

¶ Signa si de cholerico humore podagra fuerit generata. Caplm. CCXXXVII.

SI ergo ex cholerico humore podagra fuerit generata: q̄ plurime hoc augmentato humore reumatismi in articulis generant̄ qd̄ his cognoscēdū est signis. In his qbus cholericus humor supcurrit nullus articulus manifestus appet tumor: sed tn̄ calore molestātur: ⁊ ignitū sentiūt locum egroti magis q̄ tensurā ⁊ grauedinē impositis in ipsam sentiāt mēbris: sȝ ⁊ rubeo vr̄ esse colore ipse qui dolet locus: ⁊ gaudet si aliqd frigidū imponat̄ ⁊ iuuari se magis ex hoc q̄ ex rebus calidis cōfitetur. Ceterū autē ⁊ quales precesserunt cure requirendū est: aut qualis etas sit infirmantis: ⁊ qualis est tēperantia patientis: ⁊ quale est tempus ⁊ regio: aut vita vel alia his similia. Quibus omnibus perspectis passio declaratur ⁊ q̄lis augmentatus humor egritudinem generauit.

¶ Curatio podagre calide de choleribus adhibenda. Caplm. CCXXXVIII.

QUod si humorem qui in pede fluit cholericū eē cognoueris manifeste nō est opus sanguinis detractionē facere: sȝ colagogo vteris catartico. Huic aūt prius humectādū est corpus eius qui accepturus est portionē vt tēperetur acredo humoris cholerici. Nō eniȝ opȝ ei semel dari catarticū patienti sed paulatiȝ ⁊ frequēter. Sic eniȝ a supfluitate humorū ⁊ absq̄ȝ reumatismo custodiri pn̄t articuli: aut per partes furādo humor qui supcrescit deponat̄ vel detrahatur. Sit aūt catarticū simplicissimū ⁊ nō habēs aliquid ex calefaciētibus: qualia sunt de succo rosarū cōfecta. Suauia igitur videātur esse ⁊ in odore ⁊ gustu ⁊ nō subuertāt stomachum: semper enim opȝ eos hoc accipe ⁊ sic sibi in hac re debēt eē solliciti qui reumatismi ledunt̄ passionibus ne a medicamētis eorū subuertat̄ stomachus. Qȝ si stomachus imbecillis fuerit factꝰ medicamētis: oia ei cōpatiūtur mēbra ⁊ nerui ⁊ tūc ampliꝰ reumatiçāt pedes. ¶ Primū aūt catarticū. ℞. hec rosarū succi. ℔ a. ij. mellis. ℔. j. scamonee cocte. ℥. j. coquēs succū cū melle ad spissitudinē mellis addes ei scamoneā tritā: dabis ex eo integrā dosiȝ coclearia. v. minus autē coclearia. ij. ⁊ ß. aut. iij. aut plus aut minus pn̄t fuerit humor augmētatus. ¶ Itē aliō catarticū diarodō qd̄ ad eos facit: quorū stomachus satis frigidus est. ℞. aūt piper vt aliquātulū calefacē possit. ℞. aūt hec rosarū succi. lib. j. scamonee. ℥. j. agarici. ʒ. iiij. piperis. ℈. ij. mellis. ℥. vj. coques autē ad leues prunas succū rose ⁊ mel: ⁊ cū se collegerit tūc supmittes scamoneā ⁊ agaricū ⁊ piper ⁊ sic vteris: dabis autē coclearīū mesum b aut ſm virtutē. ¶ Itē aliud diarodon catarticū ad eos qui grauiter purgant̄ scamonee ʒ. j. titimalli succi. ʒ. iij. mellis atici c lib. j. rosarū succi. ℥. iij. dabis aūt ex eo coclearīū vnū aut duo ſm virtutē. Ad multas enim passiones hoc catarticū aptū est. Et maxime aūt ad tertianū typū ⁊ ictericos ⁊ oculorū dolores: depōnit eniȝ bene sine molestia ⁊ acutū non est nimis vn̄ magis securus id dabis. ¶ Itē aliud diacydonitē meliū catarticū accipiēs mala cydōia octo purgabis ea: ita vt deintus omne semen cū his que sunt intrinsecus inutilia ad bibēdū proijcias ⁊ de scamonea ʒ. j. ⁊ dragmas d singulas per singula cydonia mitte ⁊ de foris de spargo. i. pasta ex tritico facta inuolue bene vt nō per eā foramina vnde scamonea imissa est cū se remiserit decurrat aut euentet̄. Cum ergo fermentū e fuerit coctū tolle de furno. Et sublato fermēto cydoniam cū ipsa scamonea tere: ⁊ adde mellis qd̄ sufficit ita vt neq̄ȝ satis liquidū aut multū durū sit. Et cū hn̄ triueris repone in ampulla ⁊ dabis coclearīū vnū vel duo vel tria ſm virtutē. Hec catartica sunt danda quibus stomachus subuertit̄. Qd̄ si fiat subuersio stomachi dabis cataputias de diagredio hoc modo ꝯfectas ℞. absinthij. ʒ. iiij. diagredij. ℈. ij. cū modico rosato f facias cataputias ⁊ dabis patienti. Facies aūt aut simplices: aut certe duplices g ſm virtutē: sic. n. opȝ purgare eos qbꝰ ex cholerico hūore articuli reumatiçāt.

b. i. medium.
c Loco.
d Dragmas.
e. i. pasta.
f Zuccharo. i. vel melle.
g. i. duplicando diagredium.

¶ Podagricis que sunt extrinsecus adhibenda. Caplm. CCXXXIX.

NOn enim oportet hac sola curatione in his causis facē prudentiā. Festinādū igit̄ in calida podagra infrigidare ⁊ mitigare patiētia loca ne ex nimio calore vel dolore vehemēti articulorū loca amplius reumatiçent. Etenim calor nimius in locis patiētibus plusq̄ȝ ratio postulat attrahere humorē in se ⁊ dolorē facit. Propterea ergo opȝ superponere que infrigidant ⁊ mitigant vt temperata loca sine dolore effici possint.

¶ De embrocis. Caplm. CCXL.

OPtimū est ergo oleo roseo p singulos pedes vngē ⁊ fricare in die. Melius aūt facies si trita admisceas vitella ouorū ⁊ q̄si linimētū facias ⁊ sic loca dolētia illinias eunti dormitū: ⁊ iterū mane cū surrexerit silr̄ facias. Hoc aūt ꝓfilacticū est. i. custos vel obseruatio pedis: vt non possint cibi reumatiçare h. Quod etiā qn̄ sanus est silr̄ facere debes vt oīno infrigidari ⁊ corroborari articuli possint. De quibus etiam alijs adiutorijs in sequenti sumus dicturi in localibus curis.

h. i. materiā fluētem suscipere.

¶ De dieta. Caplm. CCXLI.

NUnc aūt de dieta dicēdū est. Ergo qbus de cholerico hūore pedes dolēt opȝ eos seruare vt nō vtant̄ his q̄ calore cholericū humorē augmētando gn̄are pn̄t. Sȝ ea sunt offerēda q̄ infrigidēt ⁊ humectēt. ¶ De oleribꝰ. Olera aūt dāda sunt intibe i lactuce malue. Et si delectent̄ bliꝰ k ⁊ crisolocāne l succus ⁊ ea q̄cūq̄ȝ sunt q̄ infrigidāt ⁊ humectare pn̄t. Brasica m aūt ⁊ cardamomū ⁊ eruca ⁊ porri ⁊ allea ⁊ cepe: vt inimica sunt fugiēda. ¶ De volatilibus. Volatilia dāda sunt fasiani ⁊ domestici pulli sȝ nō saginati pdices merule gāmle ficedule. ¶ De piscibꝰ. Pisces ꝟo aspratiles n: ⁊ maxīe illi q hn̄t duras carnes ⁊ nihil hn̄t in se pingue dent̄. Qui aūt in stagnis ⁊

i. i. endiuie. Ian.
k. i. bleta.
l. i. atriplicis.
m. i. caulis.
n. i. squamosi.

limosis

a Est figura sextarij. ⁊ est sextarius li. ij. vel li. ij. ⁊ ß.

limosis locis pascunt̄ ꝓhibēdi sunt. Sit aūt cōditura piscīū sine aliq̄ q̄litate [a] neqȝ oleū multū neqȝ acre [b] alique sementes [c] admisceant̄. Et ysicia [d] ex eis facta iuuare p̄nt eos: ꝛ maxīe ex durioribꝰ piscibꝰ q̄les sunt orsus cirides encedas sepie pectines ꝛ ostreas ꝛ cōchilia nō timeas dare. ℂ De carnibꝰ. Ueruecinā [e] carnē mādicēt insceliatā ꝛ maxīe vētres. Et bouinam silr. Ego aūt scio quēdā reumatiçantē detentū ꝛ acro reumate q̄ȝ maxīe bubulinā carnē mādicādo fuisse iuuatū. Sȝ hec frequēter nō sunt dāda. Qñ autem nimius dolor est in pedibꝰ tūc tenuis aut subtilis dieta danda est. Comedat aūt pedes eoꝝ magis ꝛ maxīe in inscello: ꝛ ipse qui patit̄ si est nā calidus ꝛ iuuenis ꝛ media etate. ℂ De leguminibꝰ. Fabas virides ꝛ siccas sed antea infusas in aq̄. Et faseolos alexādrinos ꝛ maxie infusos ꝛ fenugreci cimas [f] ꝛ alicā [g] ꝛ ptisanā accipiāt. Alia aūt legumina ꝓhibēda sunt. ℂ De pomis. Poma que multū sunt dulcia ꝛ matura suadeo accipere hora scd̄a aut tertia: ꝛ maxīe persica si sint duracina: ꝛ vuas duracias sȝ nō stipticas ꝛ domesticas ꝛ mela dulcia ꝛ citrū purgatū ꝛ mūdatū bn̄. Pira aūt aut malagranata: ꝛ alia oīa poma raro aut nullo mō sunt gustāda. ℂ De tragimatibus. Tragimata aūt expediunt ꝛ maxie castanee. Neqȝ ꝟo nuces aut nucleos pineos: aut amigdalas accipiāt: sed neqȝ placētas aut ꝯtusas: aut ꝯditas. Oīa eni hec nociua sunt his q̄ de cholerico reumatiçāt humore in articulis. ℂ De gestatiōe. Gestari autē mediocriter debent ꝛ absqȝ labore multo ꝛ magis ante cibū q̄ȝ post cibū. Labor quoqȝ est illis cōtrarius q: plus calefiūt ꝛ accenduntur articuli ꝛ attrahunt ad se de longinquis locis alios humores ex quibus mox nascitur reumatismus.

ℂ De balneis. Caplm̄. CCXLII.

Balnea igitur his de dulci aqua facta expediūt: ꝛ maxime vt ad vesperū lauet̄ q̄ȝ mane. Post cibū aūt lauātes in calida distēperātia maxīe iuuant̄ ꝛ maxime q̄ graciles ꝛ sicci sunt corpe vel acro possidēt humore. Hy tales ēt si quotidie lauent̄ plus iuuant̄. Ante tñ q̄ȝ ingrediantur in aere expedit vt aqua frigida pedes suos ꝑus ꝑfundāt. Et cū itrauerint in media cella stent donec paulatī sudare icipiāt ꝛ sic ꝑfundant̄ aqua tepida cū simula. Et post hec inungat̄ totū corpus ydroleo. Esse aūt opȝ ꝛ ipsum aerem tēperatū: similiter aūt ꝛ soliū. Oportet igit̄ postq̄ȝ vnctus fuerit mox ipsū soliū descendere ꝛ aqua frigida pedes ꝑfundere: ēt si frigidū cōtingat eē tp̄s. Exeūtes aūt de solio ingrediātur piscinā. ꝛ si estas fuerit ꝛ delectent̄ natent. Et cū fuerint sabanis inuoluti iterū accipiāt aquā frigidā ꝛ post balneū igrediētes domū suā mox vinū nō bibāt: ꝛ maxie purū sȝ accipiāt aut ptisanas aut calidā aquā. Propoma [h] ꝟo ꝓhibenda sunt. Qd̄ si delicati fuerint bibāt rosatū aut absinthiatū in aqua frigida infrigidatū quēadmodū romie facere cōsueuerūt q̄d appellāt recētatū. Sic. n. dietā obseruando efficiuntur securiores a dolore hy qui de cholerico humore reumatiçant.

ℂ Que opȝ podagricis extrīsecus adhibere ad dolorē mitigādū ꝛ calorē extinguēdū. Cap. CCXLIII.

Quod si cōtingat iterū reumatiçare pedū articulos ꝓpterea q̄ se agāt [i] negligēter cōtrarios ꝑsumēdo cibos accipe: iterū talis erit curatio adhibēda. Qm̄ nihil q̄d calefacere pōt erit apponēdū: sȝ ea magis que virtute sunt frigida: qualia sunt psiliū bletis [k] frignū: portulaca iusgamus: lactuce: ꝛ lens de stagnis aquarū collecta. Horū ergo omniū sigillatī per seipsā vnaqueqȝ trita iponat̄: ꝛ maxime virides plus paragoriçāt [l] ꝛ nimis doloribus ipsis cōmotione supueniēte. Adhuc aūt magis mitigant si eis modicū farine ordei admisceat̄ semel aut bis. Ut aūt cataplasma nō cito siccet̄ bonū est vt oleo rof. admisceas eis. Frigida quoqȝ hec oīa sunt imponēda ꝛ frequēter mutāda ne incalescāt. Sciri aūt opȝ vt psiliū semen. i. herbe policaris in aqua infundatur ꝛ fortiter terat̄: ꝛ bn̄ fuerit tritū admisceat̄ ei farina ordei ꝛ imponat̄. Hoc. n. mitigat dolorē mirabilr̄ ꝛ ignitū extinguit dolorē ꝛ tēperat patiētis mēbra. si q̄dē inueniat̄ herbe istius semē optimū est in hac cā. Si aūt nō inueniat̄ hoc neqȝ de supradictis herbis aliq̄d genus vt solet hiemis euenire tp̄e vtere rodio [m] ceroto pagorico [n] cōtra multas distēperātias. q̄d ꝯficit̄ sic. ℞. olei rosati cere añ. frequēter aūt mutādū est: hȝ. n. nimiā virtutem repugnādi aduersus calidas distēperātias. Opȝ igit̄ infrigidari cerā aqua frigida semel ꝛ bis mutādo priorē aquā. Fortior aūt efficit̄ si succū vue aut portulace aut albumē ouorū: aut succū ptisane admisceas. adhuc aūt ad nō nimiā ignitā distēperātiā optime facit cerotū de farina fabe ꝯfectū. ℞. autē hec cere. ʒ. v. olei camomille. ʒ. ij. ꝛ. ß. olei cōis. ʒ. ij. ꝛ. ß. farine fabe ʒ. iiij. vitella ouoꝝ. iiij. vel. v. Resolues primo vitella ouorū cū fabe farina sic supmittes cerotum ꝛ teres in mortario ꝛ vteris frequēter mutando. q̄ si dolor vrgeat nimis vteris de croco ꝛ glaucio ꝛ oplo confecto: opȝ aūt eis [o] facere solutionem de pusta: hoc aūt sciri opȝ: vt [p] cautius iponantur narcotica epithimata aut inūctiones. nā si frequēter iponant̄ aut multū fuerint in vsu ledūt magis q̄ȝ iuuēt. Nā si nimy dolores ꝛ valde igniti sunt cogimur vt eis vtamur: sȝ opȝ cōtēplari vt nō diu sup [q] habeat̄ hoc adiutorium. Nā seu inunctiones sunt seu epithimata que supponunt̄: opȝ cōtēplari vt mox cū ceperit ignitus calor pausare simul ꝛ dolor cadere auferant̄ oīa narcotica medicamina. Si ēnī diu sup articulos ꝑseuerauerint stupefaciēt ꝛ difficilis articulorū efficiet̄ motus aut ipsa stupebūt loca. Si ꝟo hoc fieri cōtingat vt his medicaminibꝰ vtēdo difficilis fiat articulorū motus aut ipsa stupeāt loca: rōnabile est tūc adhiberi diachilon medicamen ꝛ resolutū cū oleo camomille supponi aut de caceltica [r] dialtea frequēter que stupida sunt loca. Hec enī digerunt ꝛ euacuant frigorem foras qui narcotico medicamine est acceptus.

ℂ Confectio dialtee caceltice. Cap. CCXLIIII.

Dialtea caceltica. ℞. hec euisci radicū lib. j. ꝛ. ß. fenugreci eminā vnā lini seminis eminā. Hec oīa ꝑfunde per triduū in aque. ꝶ. [s] ix. in vase eneo: ꝛ tādiu post hoc coque donec bn̄ siccentur: demū colās ꝛ extrahēs fortiter pēsabis [t] de succo ipso lib. ij. mittes in cacabo ꝛ coques ad lentum ignē semp agitādo donec succus ꝯsumat̄ ꝛ solū remaneat oleū: ꝛ sic iterū colabis ꝛ mittes oleū in cacabo mundo ꝛ pones ad focū cui addes de cera lib. j. colofonie. lib. j. galbani optimi. ʒ. iiij. ꝯficies ꝛ vteris. Facit enī ad multa ꝛ nō solū podagricis: sȝ ēt duritias viscerū habētibus ꝛ ēt quartanas. Hoc stomacho ipositū medetur ꝛ siqȝ sunt duritie soluit: ꝛ oēs inflāmationes stamachi: ꝛ nō solū inflāmationes curat: verūetiā vētris solutionem: q̄ȝuis antiqssimam sine labore: ita soluit ꝛ tēperat: vt mirū sicita vt antiqssima squibala resoluat ꝛ macro-

Marginal notes (left column): Podagra ꝛ … / .i. acutum. / .i. femina. / Ysicia sic fiunt … coquunt pisces vel carnes: ꝛ postea ponunt̄ in aceto vel vino ꝛ … aspergit̄ pul… odoriferarū … / .i. macedoniam. / .i. summitates. / Genus frumēti … q̄dā sped… / … paratū. / .i. potiones. / .i. negant.

Marginal notes (right column): k .i. bletis. / l .i. mitigant. / m .i. rosato. / n .i. mitigatiuo. / o .i. ea dissoluit̄. / p Supple. / q Loci doloris. / r Que describit̄ i sequenti capl̄o. / s Est caracter sextarij. / t Passabis. sed falso imo. i. pōderabis.

noxiam[a] de stomacho destruit ⁊ fastidium tollit: ⁊ frigus ꝯtractū relaxat. Cū enī calefecerit frigorē podagricis: iterū incipit articulos ad vsuz ꝓpriū reuocare ⁊ motū restituere ad plenā sanitatē ⁊ confortat loca vt iterū nō reumaticēt. Motū aūt articulorū ⁊ sensibilitatez in articulis reuocatā ad pristinuz reducit statum. Sed ⁊ in alijs locis ⁊ neruoruz tensuras: aut contractiones vel dolores mēbrorum si in balneo aut ad ignem perungatur fricando loca[a] sanat.

a .i. lōgaz egritudinē. Jan.

¶ De emplastris. Caplm. CCXLV.

Est aūt ⁊ h̄ mirabile vt feniceo emplastro resoluto cuz oxyrodino[b] vtaris. Qz si oleū roseū nō adest cuz oleo omotrible .i. amaro qđ primo tpe fit ⁊ recipit folia oliue vt fit amaruz vtilissimū est. Nā ⁊ cū oleo puro resolutū facit podagricis ⁊ arteticis in oī tpe .i. in initio ⁊ in augmēto in statu ⁊ in declinatione. Quibus quoqz dolores sunt in inguinib⁹ ⁊ ad chimetalas[c]: facit autē in oī reumatica passione. Resoluit̄ aūt sic. mittes fenice[d] ℥.x. ⁊ olei ℥.viij. In hieme ꝟo sint olei ℥.xj. Si aūt circa ora vulneruz aut sine vulnere inflāmatio fiat nimia resolues cum oleo medicamē ⁊ cuz se infrigidare ceperit mittes in mortario ⁊ malaxabis manib⁹ addēdo vinū vel acetū paulatiz donec ibibat totum qđ misceris vinū. Hoc aūt ⁊ ad splenis inflāmationē facit iā in declinatione existēte causa: nā podagricis in ꝑmis mollissimū suppones dū vnā[e] hn̄t constitutionē. Postea ꝟo fortiores. Et si tibi articuli duriores eē vident̄ habeat medicamē cōstructionē viscosaz: fenice[f] enī sic rōnabil'r adhibet̄.

b .i. mixtura olei rosati ⁊ aceti vl' acetū rosaceū.
c Sūt mule que i calcaneis ⁊ digitis pedū ex frigore fiunt.
d .i. dactylorum.
e .i. dū sunt in ꝓ[e] accessiōe podagrice egritudis.
f .i. dactylus.

¶ De linimentis. Caplm. CCXLVI.

Quod si ferre nequeūt emplastrorū pōdera ifir mātes: multi enī iposito medicamie mox grauant̄ nihil irrationabile est vt eis iducant̄ dolorib⁹ linimēta: quorū alia ꝯforēt laborātia loca: ⁊ alia tēperēt. sunt .n. q̄ꝫplurima ad hec. Maxie autē ad hec vtilia sunt achatie succus illit⁹ cū pusta[g]. Et licū simul cū croco ⁊ glaucio[h]. Et succ⁹ ꝑdiciados herbe q̄ꝫ nos paritariā aut vitrariā appellam⁹. Supillitus enī nimiā ad sanādū hz vtutē sil' ⁊ cū pusta[i] tpat⁹. Sūt aūt ⁊ alia q̄ talē hn̄t virtutē. Sz sufficiāt hec pauca de plib⁹ dixisse. Et si q his cū sani sunt vti voluerit de hac facile liberabūt̄ passiōe. Et sine reumate fiet si ante tēpus quo consueti sunt pati aut reumatiçare: frequentius illinimentis ex his vsi fuerunt.

g .i. aceto aq̄ mixto.
h .i. memithe.
i .i. aceto aq̄ mixto.

¶ Signa si de flegmatico humore podagra generet̄. Caplm. CCXLVII.

Sic enim eos sanari opz sicut supra dictū est qbus de cholerico humore calido ⁊ acro reumatiçant pedes. Si aūt cōtingat qđ fluit in pedib⁹ vt sit flegmaticus humor signa sunt hec. Qz fluit frigidū eē sentit̄ ⁊ flegmaticū. Et grauitatē ⁊ tensionē magis q̄ꝫ mordicationē in articulis pedū hēre se sentiūt. Et neqz color rube⁹ appet aut ardēs locus tangētibus eē sentit̄. Juuant̄ aūt de reb⁹ calefaciētib⁹ adhibitis. Insanabilia .n. dicunt̄ ⁊ citius ex his ledunt̄ si ipsa q̄ dolēt infrigident̄ loca. His ēt maior est adhuc intell's[k] si vita precessit frigidior. Et q̄ flegmatica sunt in cibis his maxie sunt nutriti. Tūc adhuc magis credēdū est in articulis humorē flegmaticū esse si ociosa vita q̄ꝫplurime eū qui patit̄ ꝑcesserit magis q̄ꝫ exercitatio ⁊ ipsis cibis frequēter vsi sunt ꝑ quos generātur pingues humores. Qualia sunt ysicia[l] ⁊ hoc magis de astacis[m] ⁊ lacturis[n] ⁊ pectinis[o] aut polippis.[p] Aut si multū leguminib⁹ sunt vsi ⁊ pomis ⁊ balneis ⁊ maxie repleti post cibos vsi sunt. Hec .n. oīa signa ostēdunt tibi magis eē qđ fluit frigidū ⁊ flegmaticū humorēm. Cui securus curationē adhibebis cōpetentem.

k .i. fides adhibēda.
l ysicia sic fiunt carnes aut pisces in aqua coquunt̄ ⁊ postea ponunt̄ in aceto ⁊ supaspergūtur species.
m Pisces sunt.
n Pisces sunt.
o Pisces sunt.
p Pisces sunt.

¶ Curatio flegmatice podagre. Cap. CCXLVIII.

Dicendū est ꝙ quo opz de flegmatico humore podagrā ḡnatā curari. Et qz de frigido generat̄ humore q̄ calefaciūt sunt adhibēda adiutoria h̄ oīb⁹ notuz est. Sz qm̄ hic humor q supfundit̄ in pedib⁹ nō semꝑ est simul: ⁊ neqz f̄m qualitatē aut quātitatē: aut cōstitutionē[q] consistit: sz alijs qdē plus: alijs autē min⁹ supcurrit. Alijs quoqz spissus aut pinguis: alijs tenuis vel ordeis[r] crudus. alijs aūt in sūmitate cutis: alijs ꝟo iterius in mēbranis vl' neruis quos greci syndesmon vocāt qui ossib⁹ ꝯiūcti sunt efficit̄ podagra: necesse est ergo ad qualitatē que ꝯ nām est passionis attēdere ne ipsa natura passionē diutius sustinēdo mutata: fiat egritudo ipsa nālis: ita igit̄ ⁊ nos expedientē curā qualitatis ⁊ quātitatis ad hoc cōuenit adhibere. Et vt simpliciter dicā modum vel mensuram ad hec que adhibenda sunt: vt cognita fuerit causa: ita ⁊ facere debemus.

q .i. tempus.
r .i. serosus seu aquosus.

¶ De catarticis. Caplm. CCXLIX.

Si ergo qđ ledit flegma manifeste esse cognoueris: necesse est id ante oīa purgare flegmagogis catarticis: ⁊ sic postea localia sunt adhibēda adiutoria. Juuant̄ .n. oīa mēbra si prius a nobis supfluitas humorū fuerit detracta que ipsaz ḡnat passionē. Et si nō solū sit flegma qđ molestat: sz cū eo videat̄ ēt sanguinis eē abūdātia simul cum flegmate opz educere vtrosqz. Sz ꝑus sanguis est detrahēdus: ⁊ releuata virtute sic dādū est catarticū qđ possit educere pingue ⁊ spissuz flegma: ⁊ nō oroide .i. aquosum ⁊ tenue vrine simile: quēadmodū multi faciūt dātes lacterides[s] ⁊ opos[t] titimalli ⁊ cocoguidiū[u] eis administres: ⁊ sic euacuant tenues hūores quos greci orodes vocāt. Qui[x] magis ledūt q̄ꝫ iuuēt dū pinguiores ⁊ sicciores humores fuerint facti: qz vix postea digerunt̄ aut auferri pn̄t. Oportet ergo fugere semꝑ talia catartica: q̄ si ⁊ a nobis dare ea fuerit necessariū admiscere eis opz aliqua que leniant ⁊ extenuent ea: hec enim si fuerint admixta sine lesione fiet catarticum.

s .i. de catapucia minor.
t .i. succum.
u .i. semē mezereō vel laureole.
x Dantes .i. predicta.

¶ Oxymel Juliani catarticum. Cap. CCL.

Juliani ergo qđ dicit̄ oxymel ⁊ ad h̄ mirabil'r facit hoc mō cōfectū. Rx. hoc[y] que[z] extenuāt ⁊ purgāt pingues humores pariter simul ⁊ tenues mixtos educūt qui fiūt in corpe ⁊ in nodis vl' articulis residētes: aut aliqbus sunt insulti intrinsecus in mēbris. Rx. aūt ipsa cōfectio hec. rute foliorū origani lacterides[&] alipiados[?] squille interioris ebuli cimarū[F] canapy qđ est sambuci cortex. mediannus pulegy: achori aā ℥.iij. anheti ℥.j. ⁊ ß. ireos folioꝝ costi: spice nardi: reupōtici: assary: amomi: ipericon: cimini aā ℥.j. rede[aa] pinguis lib.j. agarici polypody: epithimi: elebori albi: anisi aā ℥.ij. aceti ℔.[bb] x. mell' ℔.j. Cōficies āt h̄ mō lacterides ⁊ costū ⁊ cocoguidiū ⁊ reupōticū ⁊ amomū ⁊ spicā nardi teres diligenter. Ceteras aūt herbas infundes in aceto per .iiij. dies: ⁊ sic postea coques donec media pars aceti cōsumat̄. proiectis ꝙ herbis admisce mel ⁊ vbi coctū fuerit ad mellis spissitudinē: tūc supradictas species tritas simul admiscebis ⁊

y .i. oxymel.
z Jlla scz.
& .i. catapucie minoris.
? .i. mezereō. Ja.
F .i. sāmurutum.
aa Est ligni pingue vel pini vel abiectis. Jan.
bb Est figura sextary. ⁊ est sextarius lib. ij. ⁊ ß.

bis ⁊ veteris ꝑm virtutem vniuscuiusqꝫ dosis est ꝑfe-
cta.ʒ.j.media [a] vo ē.ʒ.ß.minima aūt dosis est.℈.viij.
Sic.n.illud ꝯficiūt multi. Ego aūt in oxymelle solū aga-
ricū subtil'r tritū in cocto oxymelle supsperso positū:
⁊ sic conficio ⁊ suauius est ⁊ sine aliqua molestia acci-
pitur. Sepius autem ⁊ scamoneam admiscui vt for-
tius id facerem catarticum: ꝙ si non mittatur scamo-
nea suauis bibitur.

De cataputijs dandis. Capl'm. CCLI.

Quod si oxymel illud suaue non fue-
rit ad accipiēdū patienti da-
bis ei cataputias in ouis missas: ⁊ sic pur-
geſ. Hec eni ꝑnt purgare ipsos articulos
a spissis ⁊ viscosis humorib⁹ ⁊ a supfluita-
tib⁹ liberare. Multa enim talia facta a plurimis sunt
īuēta q̄ in vsu fuerūt: a nobis aūt hec frequēter sunt
data. Cataputie in his causis hoc mō ꝯfecte aloe collo
quintide interioris scamonee añ.ʒ.j.eusorbij dragagā
ti nitri añ.ʒ.iiij. succi brasice [b] aut de malis cydonijs:
aut cytri qđ sufficit: veteris aūt ꝑm virtutē eius q pati-
tur. Melius est.n.si nō de semel sub vna potione pur
geſ: sꝫ sepius ⁊ paulatiꝫ opꝫ deducere vētrē vt spissos
⁊ viscosos humores possit furtiꝫ subtrahēdo deducē.
Nā si sub vna aut semel volēs purgare dū totū exagi
taſ corpus que īueniunſ in sūmitate educunſ ⁊ q̄ spis-
sa sunt aut viscosa latētia relinquunſ. Et iō paulatim
subinde accepto medicamine facilius reuma educiſ:
subtiliāt [c] eni si frequēter ⁊ paulatiꝫ [d] accipianſ. Sciri
autē opꝫ ꝙ nō solū custodie cā in lenimēto vel reliqs
passionib⁹ has opꝫ dari catapucias: sꝫ in ipsis accessio-
nib⁹ aut suppositionib⁹ [e] causarū. Mitigāt.n. dolores
⁊ ex ipsis dolētib⁹ locis deducūt nocētē materiā: sꝫ nec
iterū ipsa acceptio reumatiçare loca permittit.

De antidoto diacorallion. Cap. CCLII.

Expedit etiā his post catarticū dari
aliqđ ex his que extenuare
ꝑnt: ⁊ a nobis ꝓbata sunt in hac cā. Iuuā-
tur aūt ex his oīno qui nā sunt flegmatica
⁊ humida ⁊ frigida sunt tēperātia. Quēad
modū si accipiāt iterū ledunſ qui calida ⁊ sicca nimis
distēperātia sunt: ⁊ hi qui subtili ⁊ tenui sunt nā ⁊ val-
de solliciti: ⁊ insomnietatē patiunſ in oī qua degūt vi-
ta. Multe eniꝫ sunt ꝯfectiones de antidotis in hac cā
multas virtutes hn̄tes ꝯ flegmaticas ⁊ frigidas ⁊ hu-
midas hn̄tes naturas seu distēperantias. Sꝫ nō apud
me inuētū est meli⁹ q̄ꝫ id qđ appellaſ diacoralliō sed
nec meli⁹ hoc alterū eē cognoui nec īuenire potui. Nā
neqꝫ hꝫ in austeritate aliquā adhibēdū difficultatē: sꝫ
suaue est ad accipiēdū ⁊ ad operādū. Et absqꝫ piculo
maximā hꝫ virtutē. Neqꝫ.n. plus a rōne desiccat vel
extenuat supfluos humores ⁊ infixos in articulis dige
rit. ℞. aūt hec ꝯfectio coralli.ʒ.vj.smirnis [f] trocletꝫ [g]
ʒ.j.gariofili grana.v.reupontici.ʒ.iiij.folij sine ipositu-
ra [h].ʒ.iiij.peonie radicū.ʒ.j.aristologie rotūde.ʒ.j.spi-
cenardi.ʒ.iiij. Has oēs sine ipositura [i] mūdas ꝑ́ēs tū-
des ⁊ sil' subtilissime tricocinabis pulueres admiscēs
⁊ dabis patiēti in calida aq̄ ieiuno māne.ʒ.j. ⁊ sit ieiu-
nus abstinēs horis.vj. Initiū eni potionis faciamus in
kalēdis Januarij. Bibat igiſ is qui patiſ per singulos
dies dieb⁹ numero.c. ⁊ pauset dieb⁹.xxx. ⁊ cū dies.cc.
impleuerit ⁊ potiones biberit ducētas dabis iterū die
paradiē [k] ⁊ in dieb⁹.clx. bibat potiones.lxxx. Et post
hec iteruꝫ in diebus.cc.lx. potiones bibat.lxxx. vt dies
duos trāsponat ⁊ tertio bibat. Que simul oēs fiūt po-
tiones.ccc.lx. bibēde sunt autem hec intra mēses.xxij.

Abstinēdus est igiſ q biberit hāc potionē vt nequāq̄ꝫ
furiat [l] neqꝫ cū muliere misceaſ neqꝫ vinū stipticum
bibat aut satis dulce ⁊ ab acris [m] omnib⁹ istis se absti-
neāt ⁊ ab olerib⁹. Et pisciū capita nō māducet. Neqꝫ
gambaratos aut astacos [n] aut sipias aut milos aut be-
tas [o] aut carnes leporinas. A leguminib⁹ aūt oībus ab-
stineāt: ⁊ maxie a faba. Antidotū aūt istud taliter dan-
dū est q̄liter diximus ⁊ non oībus: sꝫ tm̄ flegmaticis ⁊
quib⁹ distēperātia vna est: ideo qꝛ non ꝑnt oēs poda-
grici ab vno antidoto liberari. De qua re mihi necesse
⁊ vtile est visuꝫ vt non solū de vno antidoto: sed ⁊ de
alijs debeā memorare: vt ad decurrētē supfluitatem
cacochimie intercidēdā de his qđ eis vtilius aut expe-
diens esse videtur quisqꝫ artifex possit eligere.

Item de antidoto trachij. Cap. CCLIII.

Antidotum Trachij phi: cuius a
multis virtus ꝓbatā
est. ℞. spicenardi folij myrre troclitē [p]
añ.ʒ.iiij.gētiane cretice [q] aristologie lōge
añ.℈.iiij.baccarū lauri purgatarꝫ.ʒ.viij.
reupōtici.ʒ.iiij.dosis ꝑfecta est antidoti.ʒ.j. Opꝫ autē
⁊ hoc antidotū nō simpl'r incohoare ad dādū ipsaꝫ po-
tionē: sꝫ in tpe cōpetēti est offerēdū. Utilissimū auteꝫ
est primū tp̄s ad dādū antidotū in initio primi veris
sole trāseūte in pisces. Qꝫ si hoc ꝓhibeaſ tpe initium
fieri opꝫ deficiēte autūno. Melius autē est eis qui fri-
gidam satis habēt distēperantiā incipiēte primo vere
dari. Qui autē calidiores aliquantulū sunt natura au-
tumno deficiente debent initium potionis facere.

De potionibus. Capl'm. CCLIIII.

Datio aūt potiōis per singulos dies
mane est offerēda scđ̄ā di-
gestione. Sin minus [r] abstinēdū est vsqꝫ
ad horā scđ̄aꝫ aut tertiā: qn̄ digestionē fa-
ctā cognoueris. Postq̄ꝫ aūt biberit potio-
nem horis plus aut minus quatuor: aut quinqꝫ a cibis
abstinēdus est: ⁊ sit aīo quieto furore vitato ⁊ sine ali-
quo vite huius sit impedimēto vt anadosim [s] bonaꝫ
faciat medicamen. Semp ergo sollicitudo dꝫ esse de
his que dicta sunt. Sit aūt potionis quātitas per sin-
gulos dies.iij. ⁊ nō se remoueat a potiōe vsqꝫ ad dies
lxx. a bibēdo antidoto. Qꝫ si cōtingat preterire addat
suprascriptos dies quos preterijt. Ego auteꝫ existimo
eos qui satis flegmaticā aut humidā hn̄t distēperātiā
vsqꝫ ad annū integrū optimū esse si perseuerent acci-
pere medicamē. Quāto eniꝫ aliquis distulit accipere
medicamen: tāto magis a passione poterit vinci. Post
acceptionē autē medicaminis oīno suadeo ex interual-
lo duorū aut triū mēsiū purgari catartico vt nō cōce-
datur aliūde humor cōgregari vt nō cacochimia ite-
rum genereſ ex qua passio iteruꝫ repleri possit. Qꝫ si
refugiat frequenter catarticum accipere antidotum
ipsum ex interuallo quo pretermittit catarticum ac-
cipiat: ⁊ maxime in primo vere aut autūno. Sic eniꝫ
faciens superfluitate humorum carere poterit ⁊ sine
reumate esse: ⁊ neqꝫ suffocationeꝫ: neqꝫ aliquod aliud
periculum acute passionis incidet. Sciendum est aūt
ꝙ hij maxime periclitantur qui post.v.annos.aut.vj.
laborantes talem antidotum accipere. Qui autem in
initio passionis fuerint ⁊ ita vsi nō sunt narcotico post
mutationem passionis sine periculo non possunt exi-
stimari. His dictis ad locales veniēdum est curas ini-
tium facientes de cataplasmatibus vel alijs medica-
mentis vt eis qui ex frigida sunt distemperantia ex-
pedientes faciamus curas.



a ... dosis.
b i.caulis.
c humores vi-
scosus.i.
d i.catarica.
e i.accessionib⁹.
f i.mirre.
g A loco.
h i.supfluitate.
i i.supfluitate.
k Ita.i. ꝙ vno
die cessat ⁊ alio
expiat.
l i.irascatur.
m i.acutis.
n Pisces sunt.
o i.sicle Januē-
sis: gallice bet-
tes.
p A loco.
q A loco.
r i.si non.
s i.redditionem
seu distributio-
nē per corpus.

## De localibus curis ad eos qui de frigidis humoribus doloribus exagitantur. Cap. CCLV.

Manente igitur mediocriter dolore expedit his de basilica factũ cataplasma ⁊ apij folijs ⁊ conise [a] herbe silr factum. Aut certe de brasica [b] hoc mõ cõfectũ cataplasma. Brasice [c] folijs in aceto coctis ⁊ tritis cũ duobus ouorũ vitellis coctis ⁊ modico olei rosati factũ medicamẽ impones. Or si nimij insurgũt dolores vt vix ferre possint necesse est ad eos vti cataplasmate: ⁊ maxime eo quo mitigat dolores. Quale de fenugreco ⁊ lini semine farina lolij ⁊ modico mellis. Sint aũt de farina fenugreci ⁊ lini semine partes .ij. ⁊ lolij farina sit vna ⁊ nihil icõmoduz est si ceteris admixta fuerit faria ⁊ simul fuerit cocta. Coqui aũt opz cataplasma in vino magis subtili ⁊ calido cũ oleo nardino aut ciprino modico simul cocto ⁊ maxime hieme existẽte. Tũc eniz si calidiora ei admisceas nõ vtiqz ledis sz magis iuuas. Anodinũ enim est hoc cataplasma ⁊ diaforeticum. Hoc aũt adhibito medicamine admiscebis eis si opus fuerit: vt adhuc modicũ calidius sit folia lauri. Quecũqz aũt fuerit cataplasmata eẽ debẽt mollia siue ex his siue ex conisa [d] vel apij folijs aut smirnõ aut alijs ex rebus similibus opz fieri. Si aũt plures species [e] de cataplasmate: minus autẽ qd de alijs admiscet rebus: ⁊ maxie in initio cõmotionis nocet. Melius est eni in declinatiõe amplius diaforesim facere ⁊ calefaciẽtib⁹ reb⁹. In pmis aũt mitigare. Or si cataplasmate imposito ampli⁹ cõmouent dolores necesse est vt fomẽtatio adhibeatur que diaforesim faciat ⁊ refrenare possit hũores. Qualis est qua sepius vsi sumus ⁊ pbauimus in his plurimis in hac cã. Rx. aũt hec in aceto nimis [f] acro coques thimũ ⁊ origanũ ⁊ saturegiã ⁊ calamẽtũ de locis mõtuosis collectas ⁊ cũ bñ cocte fuerint herbe ita vt oẽm amittant ibidẽ virtutẽ piectis herbis cũ aceto calido fomẽtabis dolẽtẽ locũ: nõ solũ semel sed freqũter in die ⁊ hoc audacter vteris: hoc .n. sepius a nobis ⁊ alijs multis experimẽto pbatũ est. Nã hec cõfectio in calido adhibita reumate iuuat. Prohibet iterũ illud renasci reuma sz ⁊ dolorẽ mitigat. Post aũt trãsactã fomẽtationẽ ceroto si fuerit necesse vteris qd tepefaciẽdo diaforesim faciat: ⁊ nõ tñ de summa cute sz de pfundo penetrãdo vigerat. In primis igit adhibẽdum est de diastrucio [g] cõfectũ cerotũ. Uel hoc qd paragoricãdo diaforesim mediocriter facit. Rx. aũt hec gutte armoniaci. ℥. iiij. lactis de vacca nigra. ℥. iij. lini seminis ℥. viij. oua .iiij. pus ifundes colofonie. ℥. iij. sepi taurini ℥. ij. ⁊ .ß. olei veteris. ℥. iij. conficiatur ⁊ vteris.

a .i. policarie.
b .i. caule.
c .i. caulis.
d .i. policaria.
e Sunt.
f .i. valde.
g Strucium est radix similis elleboro: ⁊ de pdicto inde fit diastrucium.

## De calefacientibus potenter. Cap. CCLVI.

Ad eos dolores qui ex nimio frigore ⁊ flegmatico humore fuerint. Ex qbus cõstipatio in articulis nimia fit humoris hoc medicamen de euforbio cõfectũ. Rx. hec olei veteris. lib. j. nitri alexandrini terebẽtine lib. j. euforbij. lib. j. ireos. ℥. ij. fenugreci farine. ℔. j. ⁊ .ß. cõficies ⁊ vteris valde bonũ hoc medicamẽ est: ⁊ in his passionib⁹ sepius ⁊ a multis ⁊ a nobis pbatũ est: ⁊ ad diaforesim facit ⁊ calefacit supficiẽ cutis ⁊ extrahit de pfundo cõstipatos humores: ⁊ dolores resoluit ⁊ amputat. Et in hoc oib⁹ melius est. qd nõ ingnat [h] ⁊ sine aliq glutinatione aufert. ¶ Itẽ aliud vnguẽtũ. Scio eniz euforbiũ cũ oleo ⁊ cera confectũ magnos dolores ex frigore generatos mitigasse. Non enim oportet nos mirari: qr ⁊ euforbiuz calidũ est ⁊ mordicationẽ facit: sed in hoc illud laudamus: qr fortiter mitigat dolores ⁊ nõ soluz podagras: sed ⁊ geniculorũ doloribus ⁊ capitis ⁊ emigraneis qui de frigido humore generant succurrit. Qui ex calido medicamine non sanantur nisi ex aliquo acro medicamine adhibita fuerit curatio. Qd logic⁹ nõ admittit cũ viderit Hippocratẽ dixisse: cõtraria contrarijs curantur. Conficitur autem sic euforbij. ℥. j. olei dulcis lib. j. cere ℥. iiij. Istud enim vnguentum omnibus doloribus qui de frigore fiunt subuenit.

h .i. sordidat cutem adherẽdo.

## De balneis. Capl'm. CCLVII.

Balneis aũt vti opz: ⁊ maxie de aqs dulcib⁹ i reumaticis passionib⁹. Et nimis mitigant dolores: vnde considerandũ est qbus ⁊ qũo adhibeant. Naz balnea maxime hos iuuant qui de subtili ⁊ acro humore laborant. Isti enim iuuãtur vsu balnei. Econtrario aũt quibus de frigido humore reumatiçãtibus nimio dolore vexantur loca que per articulos sunt ⁊ mẽbrana calefacta merito ⁊ tẽperata frigidine iuuari possunt. Ego enim scio quẽdam apud nos vsum fuisse balneis cũ nimis vigerent doloribus ⁊ vsqz dũ finirẽtur dolores ibidẽ mansisse. Et in ipso calore apponebat caricas [i] cũ aceto fortiter tritas ⁊ in modũ emplastri superponebat. Sed ⁊ aliũ infrigidatum podagricum similiter vidimus vtentẽ [k] ⁊ cantaridis medicamen confectum sibi imposuisse ⁊ eleuatis vesicis humor multus exinde fluebat: hoc .n. faciens dicebat paragoriã [l] sibi esse. Alter xo alleum solum terebat ⁊ superponebat ⁊ iuuatum se esse dicebat. Alius barbarico more sibi escas [m] in pedibus vbi dolor erat ponebat, ego eni escã nõ laudo medicinaz. Nocet enim magis q̃ iuuet ⁊ mitiget: qr nihil hz qd molliat ⁊ extrahat frigidos humores ibidẽ infixos sz ⁊ qd tenue fuerit decurrit ⁊ spissitudo remanens inuiscatur in articulis: ⁊ adhuc magis desiccatur ⁊ induratur humor ex desiccantib⁹ ⁊ ex calidis vel acribus virtute medicaminibus vnde melius est nõ his vti. Or si cõtingat: vt adhibeãtur post hoc adhibenda sunt ea que molliant ⁊ effundant vel extenuent ea que viscosa ⁊ in articulis sunt infixa in profundo vt per ea possint articuli ad suos reuerti motus. Interdũ .n. calacticis [n] ⁊ amicticis [o] ⁊ diaforeticis adhibit medicamib⁹.

i .i. ficus siccas.
k Balnea.
l .i. mitigationem maximam.
m .i. cauteria que esse dñr ab edẽdo seu comedẽdo.
n .i. lacessiorijs seu irrigatorijs seu acrib⁹. Ja.
o .i. resolutis seu relaxantis seu mitigantis.

## De vnguentis diaforeticis. Cap. CCLVIII.

Unguenta igitur sunt ad hec vtilia que possint diaforesim facere ⁊ resoluere duritias articulorũ: que recipiunt olei populini [p]. ℥. j. cere albe. ℥. j. adipis anseris. ℥. j. euforbij. ℈. v. cerã cũ populeo oleo solues: ⁊ tunc adipẽ supermittes ⁊ cũ tẽperauerint in mortario supmittes euforbiuz tritum ⁊ vteris. ¶ Itẽ aliũ. Aliud vnguẽtũ diacison faciẽs ad easdẽ passiones ⁊ satis optimũ est. Rx. olei cõis lib. x. cupressi pilas [q] virides numero. xxv. herbe sauine viridis lib. j. libanotidis viridis .i. rorismarini. lib. j. lauri baccas virides numero .c. fenugreci sextariuz vnũ est põdus lib. ij. ⁊ .ß. vel lib. ij. eruisci radicũ. lib. j. corticum pini. lib. j. opocisci [r]. ℥. v. hec cõtũdes infunde in aque ℔. [s] tribus dieb⁹. Et post dies .iij. supmittes oleum ⁊ coques donec psumat aqua: ⁊ sic colabis: ⁊ tũc in oleo addes colofonie lib. j. opocisci [t]. ℥. iiij. q solues cũ vino ascalonio [u] nimis bono: ⁊ sic oib⁹ mixtis vteris magnificũ est satis ⁊ paragoricũ [x]. ¶ Unguẽtũ lixiporion. Itẽ aliud vnguẽtũ qd dr lixiporion: magnificũ eni est sz fortissimũ. Et iõ ad diuturnas passiões ⁊ ad omniũ neruorum

p .i. de oculis populi factũ.
q .i. nuces.
r .i. gummi hedere. Jañ.
s Est figura sextarij ⁊ est sextarius põdus. ij. lib. ⁊ .ß.
t .i. gũmi hedere.
u Aloco.
x .i. mitigatiuũ.

neruoꝝ curas vtilissimũ est ⁊ vocat̃ lixiporion. ℞. aũt hec castorei. ʒ. j. piperis. ʒ. v. gutte armoniaci oppoponaci galbani medulle ceruine. añ. ʒ. ij. terebẽtine. ʒ. vj. cere lib. j. olei veteris lib. j. olei cyprini: olei laurini: olei yrini: olei glaucini [a]. añ. ʒ. iij. cõficies ⁊ vteris. ¶ Item aliud vnguẽtu͡ȝ qd facit ad eos q nõ sunt delicato corpore: ſ3 duro ⁊ satis diuturnas passiones hñt. Facit ẽt ad eos quos greci anchilas [b] vocãt ⁊ soluit neruos poster ꝯctos ⁊ duros. ℞. adarcis [c] galbani terebentine oppoponacis castorei pipis hyssopi ceroti [b]. añ. ʒ. ij. euforbij. ʒ. j. pyretri. ʒ. iiij. storacis. ʒ. iiij. cere lib. j. olei cyprini. ʒ. viij. olei laurini: olei veteris. añ. ʒ. viij. olei nardini lib. j. olei amaricini [c] lib. j. balsami. ʒ. iij. conficies ⁊ vteris. hoc aũt vnguẽtũ ad paralyticos mirabil'r facit. Oportet igit̃ attendere infirmãtes ⁊ qui cal'a sunt natura ⁊ sicca aut delicati sunt: his nõ est adhibẽdũ. Sed his qui duras hñt carnes ⁊ tẽpore iã multo egrotãt de tenui ⁊ viscoso humore reumatiçantes.

¶ Ad eos qui in pedib⁹ de flegmatico humore nimios habent tumores. Capl'm. CCLIX.

Quibus aũt intumescũt ⁊ inflãtur pedes: quoꝝ ẽt q iã superrcurrit humor nõ est satis augẽdus [f] sed spõgiosus ⁊ mollis apparet ita vt si digitis tãgamus facile cedat tactui nr̃o hoc existimãdũ vẽtositate spũs supcurrẽte humidũ ⁊ aquosum esse flegma. In his aũt expediũt maxie de salib⁹ cõfecta cerota vel vnguẽta. His de salib⁹ vtiles sunt fomẽtationes frixe ⁊ in saccellis misse ⁊ frequenter mutate. Etenim ex his non solũ paragoriçant̃ [g] sed q̃maxime multũ iuuant̃. Ego eni scio quẽdã nobilissimũ virũ rome de salib⁹ fomẽtationib⁹ semp vsu͡ȝ fuisse iuuatu͡ȝ ⁊ hec nunq̃ȝ aliquã lesionẽ in pedibus. Aut poros facere alicubi. Iuuant̃ ẽt si cal'o ⁊ sicco vtant̃ balneo. Et nitro cocto ⁊ a sale ibidẽ pfricent̃ vel eis [h] que ab antiqs inũcta sunt ⁊ que calefaciũt ⁊ mordicare pñt ⁊ subtiliant supficiẽ cutis ⁊ intrinsecus q ꝯtinent̃ humores valeãt desiccare. Sũt aũt ⁊ hec multa ab antiqs inuẽta. Nos aũt de quo expimẽtũ hẽm⁹ tradim⁹: hoc. n. synapisma te [i] ꝯfecto vsi sum⁹: vocat̃ aũt a qbusdã nidon: ab alijs ꝺo asclipionis nimia: ponẽdũ ꝺo est in declinatiõe podagricis. Qd. ℞. fenugreci sulphuris viui ⁊ nitri eq̃lia põdera in balneo. Cõficit̃ aũt sic puluis metas mereti con. i. recorporatiuus [k]. Facit aũt ad eos q caput satis humidũ hñt ⁊ thoracẽ facit ⁊ ad leprã ⁊ alphos [l] ⁊ suspiriosos ⁊ quecũq3 alie passiones de capite aut thorace gñant̃ cãs reprimit ⁊ diaforesim facit oĩ mãe pessime. Et plenitudinẽ desiccat ⁊ robur inducit mẽbro͡ȝ nimiũ ⁊ digerit cacesiam ⁊ viscosos ⁊ fixos humores. Artheticis quoq3 ⁊ stomaticis expediẽs est ⁊ hi q hoc puluere vtunt̃ ad podagrã ⁊ scie dolorẽ ⁊ ad pruritu͡ȝ ⁊ ad impetigines membroꝝ ⁊ pilos subtiliãdos valet. Appellat̃ aũt ysoterus q ⁊ ad elefanciosos facit bene ⁊ mox in pmordio ad sanitatẽ pducit nec amplí⁹ ledi pmittit: h3 aũt ꝯfectio ei⁹ hec salis capadocij salis cõis: salis amari: salis armonici: salis nitipericon [m] salis tragesion [n] nitri alexandrini. añ. lib. j. affri [o] nitri lib. j. pumicis adarcis [p]. añ. ʒ. j. limasij anthos [q] stipteree scistis [r] piperis chimolee [s] nardi [t] celtice ellebori albi ⁊ nigri strucij [u] fecis qd est fex vini veteris cameleõte radicũ staphisagrie synapis peonie cypi agni [x] spmatis [y] baccarũ lauri siccaru͡ȝ galle asiane lupinoꝝ farine cymini añ. ʒ. iij. pyretri sgnanti libani [z] arsenici gũmi yris illirice [z] cucumeris agrestis radicũ siccarũ prassij sicci ossis sipie fenugreci cocognidij [?] pulegij costi graminis succi brionie radicũ siccarũ: añ. ʒ. iij. sansuci [ʒ]. ʒ. j. folij. ʒ. j. salẽ ⁊ nitrũ friges simul super ignẽ in olla noua cetera sicca terẽs cernes: ⁊ miscebis oĩa simul ⁊ vteris subinde in balneo. Cũ aũt ceperit sudare tũc sparges sup totum corp⁹ cum decoctione corticis de radice salicis in aqua cocte. Hoc enim synapisma [aa] optimũ est ⁊ nimis fortissimum. Facit autẽ ad eos qui non sunt calida distemperantia neq3 de cholerico ⁊ acro humore reumatiçant vel de calido sanguine patiuntur. Preter hos eni3 ad alios omnes qui reumaticas incurrunt passiones vtilissimum est.

¶ Psilotrum podagricis. Capl'm. CCLX.

In his passionib⁹ que de flatico humore sunt podagricis multu͡ȝ expediunt psilotra in balneis adhibita: ⁊ maxime his q extenuari opus hñt supficiẽ cutis. ℞. enim hec libani [bb] masticis lituasiani [cc] ⁊ pumicis assi alcionij [dd] staphisagrie chimolee [ee] ellebori sansuci lythargiri amili. añ. ʒ. iij. spicenardi. ʒ. j. gariofi. ij. vteris ex his pulherib⁹ i succo ptisane: aut orice [ff] sigillari3 coctj. Sit aũt mẽsura eq̃lis: ⁊ saponẽ gallicũ resolues in supradictis succis añ calefactis ⁊ sic supsperges pulueris coclearia. v. ⁊ calcis viue ⁊ crete lib. j. ⁊ arsenici ⁊ sandarace [gg]. añ. ʒ. j. ⁊. s. ⁊ pbabis cũ pẽna ⁊ vteris. ¶ Itẽ de eisdẽ. Ad hoc vtile psilotrum qd facit ad arteticos ⁊ podagricos ⁊ stomaticos ⁊ ad oĩa gñata vitia diuturna. ℞. amili chimolee pumicis sandarace [hh] stipteree [ii] libani [kk] liti asiani [ll] staphisagrie ellebori nigri ⁊ albi. añ. ʒ. j. auripigmenti. ʒ. iiij. hec oĩa tũdes cernes subtilissimo tricocinio ⁊ cõmiscebis ⁊ repones puluerẽ in ampulla ⁊ cũ opus fuerit in aqua vbi euisci radices [mm]: aut malue syluestres decocte sint ibidem resoluẽs de sapone gallico. ʒ. vj. ⁊ calce viua. ʒ. iiij. ⁊ de puluere [n] pensos [o]. ℈. xv. ⁊ auripigmẽti. ʒ. j. coques ⁊ cũ pẽna pbabis ⁊ in balneo fudet ⁊ sic eũ deterges. Hec eni3 fortissima sunt maxime que pedũ tumoribus: aut corporib⁹ subueniũt. Ad eos aũt qui tumorẽ habẽt mediocrẽ in pedib⁹ vel alijs locis iris illirice [pp] farina cũ aceto cataplasma impositu͡ȝ benefacit. Sil'r aũt ⁊ calx viua cũ axungia porcina in pilatusa [qq] si velut malagma [rr] factũ imponat̃ satis benefacit: digerit enim oẽs tumores ⁊ inflãmationes ⁊ maxime in genibus. Et malagranata acida cũ aceto cocta ⁊ trita cum ipso aceto in quo cocta sunt ⁊ imposita vt cataplasma bene ⁊ ipsam diaforesim facere pbatu͡ȝ est. Et tyriaca illita cũ aliquo subtili vino simil'r ex flegmatico humore generatã podagra mitigat ⁊ desiccat fortiter.

¶ Curatio podagre ex sanguine gñate. Cap. CCLXI.

Dicendum erit nunc de ceteris. i. q̃ño fit de sanguis abũdãtia podagra ⁊ qbus vti op3 adiutorijs. Si. n. de sanguine ꝯtingit eẽ q supcurrit in articulis humor si nihil est qd pbibeat sanguis ei⁹ est auferẽdus. Ex hoc. n. scio multos fuisse liberatos aut rari⁹ eẽ reumatiçatos ita vt i pmo vere p singulos annos sanguinẽ auferẽdo nõ solũ hoc pro euonẽ faciẽtes sed ⁊ pro custodia corpis adhibẽt ⁊ a cibis abstinẽdo que solẽt esse nutrimẽta sanguinẽ augmẽtãtia detrahendo sanguinis minuatur. Sane vtiq3 ego non scribo sed omnes medicos hoc existimo nosce: quia sanguis ex omni carne fit ⁊ hunc magis porcina facere solet ⁊ dulce vinũ ⁊ diuersi oẽs cibi multi ⁊ exercitatio mediocris. Si ergo aliqs hoc obseruet ⁊ in initio veris pmo sanguinẽ auferat q ciboꝝ abũdãtia fuerit nutrit⁹ ⁊ corp⁹ frequẽter exerceat ⁊ impinger sit ad omnẽ ve-

a glaucio qd est memithe.
b i. tumores duros.
c Est spuma que circa cinnas adu natur. Ian.
d i. humide.
e i. maiorane.
f i. terrestris.
g i. mitigantur.
h Perfricentur scz.
i Synapisma est puluis q aspgit̃ toti corpi v'l alicui mẽbro vbi extenuare desiccare vel resolue re op3 ipso corpore in balneo posito.
k i. inspissatiuus carnẽ ⁊ cutẽ dẽsans ⁊ ꝯfortans mẽbra ⁊ tempe rãs complexionem. Ian.
l i. morpheolos
m Aloco.
n Aloco.
o i. spume nitri.
p i. spume q̃ circa cãnas aduna tur. Ian.
q Anthos. i. flos limasij. i. lapidis asij q in alexandria tm̃mõ inuenitur.
r i. aluminis de pluma.
s Genus terre est
t i. spice.
u i. condisi ⁊ est radix silis elleboro albo.
x Casti.
y i. seminis.
z i. thuris.
ʒ Aloco.
? i. seminis meserios.

[ʒ] i. maiorane.
aa i. puluis extra aspgẽdus.
bb i. thuris.
cc i. lapidis asie q in sola alexandria reperitur.
dd i. spume maris.
ee Gen⁹ terre est
ff i. risi.
gg i. auripigmẽti rubei.
hh i. auripigmẽti citrini.
ii i. aluminis de pluma.
kk i. thuris.
ll i. lapidis asie que in sola alexãdria repit̃ cuius flos est sicut sal ⁊ dĩ anthos limasie.
m i. bismalue.
n Prescripto. s.
o i. pondus.
p Aloco.
q i. mortario.
r i. emplastrum.

ctatione absq3 humoꝝ supfluitate poterit esse. Et cum absq3 humoꝝ superfluitate fuerit sine reumate poterit remanere nihil habēs qd̄ supcurrat articulis. Utantur etiā calida aqua qui hec patiunt magis ꝙ vino. Et ab omnib9 frigidis curationib9: ⁊ ab his quecūq3 ꝯtria sunt. i. que sanguinē multū gñare possunt abstineant. Multos enim scio vino solo abstinentes vltra ab ipsa passione post vini abstinētiam nō fuisse detētos podagra. Nam multa potio vini his qbus multū abundat sanguis inimica est. Bonū est aūt ꝓhibere his vini potionē. Qd̄ si ex toto abstinere nō possunt in primovere ⁊ estate oīno tentandum est vt a vino abstineāt. Expedit enim ista oībus modis obseruare his qbus reumatismus ex plenitudine sanguinis accesserit. Qz si contigerit nō obseruādo cibos reumatismos pedū incurrere necesse erit illis localia adhibere adiutoria.

¶ De localibus curis. Caplm. CCLXII.

a humoribus.
b .i. resolōnē iā3 dictoꝝ humoꝝ.

Quibus ergo reumaticātibus locis flegmon accesserit: icire opꝫ duob9 agere modis. His a quiam reumaticāt infrigidare ⁊ diaforesim b facere vt humor qui in inflāmatione iā facta cōtinetur digerat ⁊ desuperuenientē humorem repellere possit. Optimū ergo ad hoc est cataplasma qd̄ de herba sempuiua ⁊ de corticib9 maligranati in vino

c .i. farina ordei.

coctis ⁊ rosis ⁊ alphita c cōficit: hoc enim repmit qd̄ supercurrit ⁊ diaforesim facit ⁊ desiccat eū qui ꝯtinet humorē ⁊ cōfortat simul ⁊ virtutē ꝓstat imbecilli mēbro. Oportet enim coquere bn̄ cortices maligranati in vino ⁊ rosas ⁊ sempuiuam diligēter terere: ⁊ sic postea simul cū alphita admiscere cū vino vbi mala granata

d .i. optie mixta.

cocta fuerit mediocriter ⁊ valde ꝯfecta d sic supponenda sunt locis patientib9. In estate frigida: in hieme do tepida. Si enim initiū cōmotionis est hec opꝫ adhibere: ⁊ si mediocres adhuc dolores sunt. Si aūt augmentant dolores: ea que vocat cerotis embroca adhibēda

e .i. vini cocti do nec redeat ad tertiā partem.

est. His hec sape e partes. v. cere ⁊ olei rosei sit ps. j. cere aūt modicū sit vt solū pinguiorē facit embrocā. Superponēda aūt sunt hoc cū lana succida in hieme tepi-

f .i. in profundo.

da: in estate frigida. Qz si in alto f ꝯtingat ipsam inflāmationē esse nitri modicū ⁊ sapā ⁊ oleū purū pro oleo ros. admisce sape ⁊ magis iuuabit. Permanēte igitur

g .i. caulis.
h .i. caulis.

dolore ⁊ brasice g folijs vteris cataplasmate. Qd̄. ℞. folia brasice h coques ⁊ teres diligēter ⁊ supmittes feces aceti ⁊ ouoꝝ nō coctoꝝ vitella duo ⁊ olei rosei modicum ⁊ admiscebis oīa simul. Et cū se adinuerint pones cataplasma ⁊ frequēter mutabis. Scio enim hoc adiu-

i .i. mitigare.

toriū satis nimios dolores paragoriçare i. Bene aūt iuuabis si cataplasma spōgiā in vino stiptico mediocriter infusam supponas. Qz si tale vinū nō fuerit inuen-

k .i. aceto aq̄ mixto. Jañ.

tū in pusca k spōgia infundēda est: ⁊ sic est supponēda. Neq3 aq̄ cal'a pedes ei9 fomētādi sūt. Neq3 cataplasma de tritico aut de farina ordei est imponēdum. Oia enim ista ꝯtria sunt ⁊ magis in qb9 est plenitudo sanguinis ex his molestant articuli ⁊ dolores in eis gñantur. In qbus aūt plenitudo nō est in corpore abūdās nihil nocet si sint dolores ⁊ adhibeat cataplasma de farina ordei. Sint ergo de farina ordei partes. ij. lini do seminis pars vna. Coques aūt ⁊ mutabis frequēter. Humidum aūt nō: sed satis calidum si adhibeat cataplasma quēadmodum faciunt multi medicoꝝ: ledit nō solum articulos: sed ⁊ alia loca frequēter ⁊ de tritici farina nimis cocta cataplasmātes: ⁊ nō sciētes: qr magis incēdit ⁊ desiccat superficies cutis ꝙ digerat aliqd de patiētibus locis. Quia cataplasma desiccat si plus fuerit decoctū: ⁊ maxime si oleū in ipsa coctione habeat. Manifestū est enī3 ea que in oleo frigunt seu pisces seu carnes qūo desiccant ⁊ stringunt. Nō ergo opꝫ vt dictū est hominē cataplasmare nisi prius corpus euacuatū fuerit a supfluitate humoꝝ. Neq3 cataplasma de tritici farina nimis calidū est imponendū. Ego enim existimo neq3 stipticas spēs vel eas que repmunt debere adhiberi prius ꝙ totū corpus euacuet a superfluitate humoꝝ. Quia qd̄ supfluit in articulis timor est ne ad vitalia loca recurrēs causā ingerat suffocationis ⁊ periculū faciat mortis. Siue ergo diaforeticis l siue apo-

l .i. resolutiuis.
m .i. repcussiuis.

crusticis m voluerit vti aliqs medicaminibus festinare opꝫ pri9 totū corp9 euāre: ⁊ sic postea vti cataplasmate.

¶ Ad poros hoc est si in nodis tumores fuerint ⁊ lapides. Caplm. CCLXIII.

Quoniā quidē multis in pedibus manibusq3 velut pori fiūt. i. velut tuberculi in eis generātur reumaticantib9 articulis siue per inordinatos cibos aliquos indigestos ⁊ crudos collectis humoribus in corpore siue frequēter narcoticis ⁊ anodinis medicaminibus vtēdo: cōsequēs est nobis scire qūo aut qbus medicaminibus pori debeāt resolui. Si enim calida distēperātia neruoꝝ super excoctam ⁊ vsta solet generare poros: nō opꝫ calefaciētibus

n Acria.

⁊ acribus vti medicaminibus: qd̄ si per hec n iā3 currat

o .i. sm administrationē poꝝ.

generatio lapidū sm o hec alios nutrit lapides vitium factū. Si ergo vtatur aliqs ad hoc que resoluere possunt hos qui cōtinentur in mēbris lapides: mox iterū transeūdū est ad ea que mediocriter calefaciūt ⁊ effun-

p .i. humectant.

dunt p vel resoluere psit medicamēta ꝓhibitis ceteris desiccatiuis oīb9 cibis ⁊ antidotis q̄ calefaciūt ⁊ desiccāt: hec oīa gñant magis poros ꝙ dissoluāt vl' resoluāt. Quib9 aūt nō est cal'a distēperātia sꝫ frigidiores ⁊ pinguiores ⁊ crudi in articulis magis inferuntur humores his vtilissima sunt hec que extenuāt ⁊ calefaciūt si qs eis vtat. Per hec enim ⁊ qui nati sunt soluuntur pori ⁊ alij ne renascantur ꝓhibentur. Ego enim scio quendā nimis grandes habentem poros in articulis per ea factum fuisse sanum vt ambularet sine nocumento ex eo medicamine quo vsus est.

¶ De antidotis. Caplm. CCLXIIII.

q .i. camedreos.
r .i. valerianę. Jañ.
s Est herba filis anheto in gsto ⁊ folijs.
t .i. spice nardi.
v A loco.

Hoc antidotū in toto anno bibat qd̄. ℞. cētauree. ʒ. v. iypericō camistrie q. añ. ʒ. ix. aristologie rotūde gētiane petroselini agarici fu r meu s añ. ʒ. iiij. nardostochy t. ʒ. j. mell'atici v qd̄ sufficit: dabis aūt in cal'a aq̄. Et aliū3 scio incipiētē poros hr̄e q nō adhuc ꝯcreatos hēbat lapides hoc vsum fuisse apoçimate p qd̄ extenuatis crudis ⁊ pinguib9 humorib9 sanus est. Quā apoçimā hoc mō ꝯficiebat origanū camitriā x. Pulegiū ⁊ camepitheos coquebat ⁊

x .i. camedreos.

ex his apoçimā bibebat. Hoꝝ tn̄ nihil expedit his q cholericā ⁊ calā hn̄t distēperātiā sicut iam dictū est.

¶ Ad poros. Caplm. CCLXV.

y .i. mollificādo.
z .i. liquefaciēdo.

Quoniam multa medicamētoꝝ sūt diuersa gña que soluere poros ꝯsueuerūt: quoꝝ cōfectio de nimie acredinis que sunt spēb9 fit: q̄ malaxādo y ⁊ effundēdo z soluūt poros vobis eorum exponim9 diuā3 vt ad diuersas distēperātias egrotantiū vel ad magnitudinē malitie que ꝯtinet in mēbris articuloꝝ eligatis que expedire pūt vniuscuiusq3 adiutoria que i singulis ꝯtinent scripta que soluāt in articulis porosita vt nunꝙ appareāt: ⁊ vt iterū nō possint

amplius generari. Est autem experimentatum quod hoc modo cõficitur. ℞. hec affroniitri[a] ʒ. viij. terebentine ʒ. xij. cere ʒ. xv. olei pontici[b] ʒ. xx. gutte[c] prime a saponario ʒ. vj. conficies ⁊ vteris. ¶ Item aliud affronitri terebẽtine gutte prime de saponario ꝓpolei[d] añ. ʒ. iiij. cere ʒ. viij. colofonie lib. j. olei veteris ʒ. xvj. cõficies ⁊ vteris. Ad poros enim ⁊ ad apostemata[e] calcinosa aut podagras satis acute facit bonũ: ergo est ad hec ⁊ multum a nobis ꝓbatum est. Medicamen ad hec qđ multum amplius operatiuum est ⁊ vocatur diacinabareus[f] ⁊ alosantus ⁊ alijs multis modis. Habet aũt graphagia[g] ipsa lytbargiry lib. j. olei vetusti. ℔. j.[h] lepidos calcu.[i] ʒ. j. calcitecaumenon[k] ʒ. ʒ. cinabriũ[l] ʒ. xviij. magnitoçõti limpiriti[m] cadmie[n] yxko[o] libani[p] liinematisti[q] litu perdiciato bethonice gentiane camaleonte nigre. añ. ʒ. j. litu[r] frigij ʒ. viij. i. diafrigis aloe ʒ. ij. galbani ʒ. j. ⁊ ß. armoniaci thimiamati[s] ʒ. iiij. litusci sci[t] ʒ. lxxiiij. propulei[u] lib. iiij. ⁊ ß. cere ʒ. xvij. bethonice ʒ. j. ⁊ ß. ⁊ ℈. viij. aristologie ʒ. ß. diptami. ℈. xiij. resine sicce lib. j. Adipes de structione[x] cum lytbargiro terẽs supermitte aloçanti[y] lib. ij. per partes: donec oĩa resoluantur. Hoc enim medicamen multum probatum est ⁊ non solum ad cõdilomata[z] sed ad sciriadas[&] ⁊ ydrocelicos[?] ⁊ hydropicos ⁊ spleneticos ⁊ alias multas ⁊ magnas passiones in qbus supflui ⁊ spissi detinẽtur humores. Hoc ergo tandẽ opꝫ cognoscere qa omnis passionis propriũ[z] appellatur ꝓpter qđ satis vtile est: qꝛ a nobilibus medicis est nominatũ hoc medicamen mirabile esse: qꝛ neqꝫ calefacit neqꝫ accendit articulos sꝫ soluit in eis factos poros ⁊ alios fieri non permittit ⁊ actionabile[aa] est: sed non facile inuenit. ¶ Itẽ aliud. Est enim felicissimum ⁊ facile inuenit vbiqꝫ sꝫ ad agẽdum nimiam habet virtutem. Conficitur aũt sic gutte prime a saponarijs ʒ. vj. olei veteris lib. j. saponis gallici ʒ. iiij. mellis ʒ. iij. albuminis ouorum ʒ. vj. cere ʒ. x. terebentine ʒ. vij. etenim hoc medicamen ad oĩa multum est bonum. Interdum enim resoluitur virtus eius ⁊ ideo mollioribus corporib⁹ ⁊ delicatis est expediẽs si ei admisceantur mellis due partes. ¶ Itẽ alia quidem medicamenta ⁊ dianemonis sit tibi ⁊ ad hoc multum laudabile: sed ad magnas passiones. i. ad tuberosos ⁊ calcitrosos[bb] ⁊ ad lapidosos poros gñatos optime facit. Hec enim diuersa genera medicaminum ad suprascripta vitia sufficere possunt. Nã ego scio qꝫ diapsimiciũ[cc] bis me admiscuisse medicaminibus: qꝛ nullo modo ferebant mordicationem fortioris medicaminis ⁊ in vtrisqꝫ egrotans gratulabatur: qꝛ ⁊ istud mordicationẽ auferebat ⁊ illud operat.[dd] Trocatus[ee] aũt ⁊ Galenus memorant poros ex veteri caseo solui posse. Nam ⁊ hoc modo ꝯficiebãt caseũ acerrimũ ⁊ diuturnis tẽporibus inueteratũ articuloꝝ ad poros coquebant. Nos aũt hoc modo cõfecto vsi sumus paruã pinguem[ff] porcinam salsam discoquebamus in aqua ⁊ cum ipsa aqua terebamus in mortario caseum vetustissimũ donec emplastri modo fieret ⁊ super poros ipsos imposuimus ⁊ magnifice iuuatus est.

## ¶ De anodinis antidotis ⁊ catarticis dandis. Capl'm. CCLXVI.

Quoniam multi a passiõis magnitudine vrgentur: quoniam non possunt nimios ferre dolores a nobis anodina[gg] requirũt medicamina. Pro qua re de his a nobis tradita est rõ q̃uo aut quãdo debeãt adhiberi seu cõfecta medicamina tradim⁹. i. cerota que de opio ꝯfecta sũt que ⁊ ciliogrisis greci vocãt. Sed ego q̃uis etiam etsi mitigatiua sunt: non tamen suadeo sic facile adhiberi nisi nimius vrgeat dolor ⁊ natura[hh] ⁊ distemperantia calida sint vt imponantur.

*hh. i. complexio naturalis.*

## ¶ Catarticum de hermodactylis. Cap. CCLXVII.

Bibere autem aliqui eam que de hermodactylis facta est dant potionẽ eo qꝫ sine dolore faciat patientẽ mox vt fuerit vẽtris solutio facta deponẽdo aquosum humorẽ ita vt statim ambulẽt. Est enim hoc verũ qđ dicũt sꝫ rarius dãda[ii] est. Habet[kk] enim qđ nociuũ in se nã ⁊ frequenter reumatismũ patiunt qui eũ bibũt. Existimo enim qꝛ cacostomachus est hermodactylus ꝓpterea frequẽter reumatiçant[ll]. Nã cyminũ aut mastix aut çinçiber: ideo ei admiscet qꝛ cacostomachus est. Aliqui etiã ⁊ euforbium mittunt existimãtes eũ[mm] aliqđ frigoris habere ⁊ ideo narcoticũ esse. Sed spero qꝛ hermodactylus nõ satis est frigidus aut narcoticus: qꝛ purgãdi hꝫ virtutẽ. Nã si frigidus esset purgãdi virtutẽ nõ hñet. Omnes enim spẽs que ledunt stomachũ in suauitate[nn] earum imbecillis effectus[oo] fastidiũ ciborum incurrit. Bonũ ergo est cyminũ ⁊ çinçiber ⁊ piper admisceri vt malitie ipsius possit resistere: ⁊ potio nimis fit cacostomaticha[pp]. Sed ⁊ aloe nihil his deterior est si hermodactylo admisceatur. Cui tñ si admisceat maius adiutorium[qq] est. Nam ego potionem ipsam ab antiquis inuentam a me probatam superaddam vt non ignorantes pretereant. Catarticum de hermodactylo qđ. ℞. hermodactyli pẽsuꝫ solidi[rr] vni⁹ ⁊ çinçiberis siliq̃s[ss] sex. piperis siliquas ij. anisi siliq̃s ij. his oĩb⁹ vna est potio. Si aũt volueris vt amplius deducat ventrẽ adde scamonee siliquas quatuor. Et vt sine dolore efficiãtur qui acceperint hoc modo cõfectio hermodactyli fiat. ¶ Hermodactyli ʒ. iiij. cymini ℈. xij. çinçiberis ℈. xij. piperis ℈. x. dabis aũt in calida aqua. Integra aũt dosis sint ℈. iiij. ¶ Item alia[tt]. ℞. hermodactyloꝝ ℈. iiij. çinçiberis ℈. vij. cymini siliquas[uu] quatuor anisi siliquas iiij. diagredij siliquas viij. dabis aũt cuꝫ vino ⁊ melle: facit enim bene. Experimentatam illaꝫ habeo in plurimis. Nam purgando mox paragoriçat[xx] ⁊ statim ambulare eum facit siue incipiente passione siue in declinatione podagre. Danda est etiam consistente[yy] passione. ¶ Itẽ alia satis bona ⁊ a nobis experimentata. Anisi siliquas xij. cymini piperis albi ⁊ nigri añ. ℈. ij. ß. ℈. viij. euforbij ℈. iiij. masticis ʒ. vj. cassie[zz] ℈. j. hermodactyli ℈. iiij. his omnib⁹ vna est potio: dabis autẽ in calida aqua. ¶ Item alia quã Jacobus tradidit hermodactyli ℈. iiij. diagredij ℈. iiij. dabis bibere: sed ante accipiat cibum ⁊ calidam aquã bibat ⁊ humidos cibos accipiat. ¶ Item aliud quod Theodosi⁹ philosophus tribuit. ℞. hermodactyli ʒ. j. cymini ethiopici ℈. iiij. anisi ℈. iij. alipiados[&&] herbe ℈. vj. agarici ℈. iij. musti siliquam vnam fu[??] ℈. iij. masticis ℈. ij. ß. ℈. iij. spicenardi ℈. ij. ginci[ff] ℈. vj. dosis autem ℈. sunt. iiij. cuꝫ hydromelle: mirabilis est enim ista potio ⁊ a multis probata est: etiam ⁊ a nobis manifestum est. Qualiter nutriẽdi sunt qui de hermodactylo antidotum sunt accepturi. In primis ante potionem accipiant duo aut tria vitella ouorum ⁊ panis modicũ ⁊ de galline pectore: sicqꝫ post vnã horaꝫ aut duas lauent. Et exeuntibus a balneo cum redierint in domum dabis antidotum sicut dicta est dosis. sic enĩ datum antidotum omni datione vtili⁹ est ad operandũ. neqꝫ enim tangendo ledit stomachum: ⁊ ventrem ma

*ii Potio hermodactylorum.*
*kk Hermodactylus.*
*ll Qui eũ sumũt*
*mm. s. hermodactylum.*
*nn i. austeritates vel abominationem.*
*oo Stomachus per eas.*
*pp. i. nocens stomacho.*
*qq In laxãdo. s.*
*rr Solidus ẽ põdus ʒ. j. ⁊ ß. Jañ.*
*ss Siliqua ẽ põdus q̃tuor granorum. Jañ.*
*tt Potio. s.*
*uu Siliq̃ est pondus q̃tuor granorum ordei.*
*xx. i. mitigat.*
*yy. i. in statu existente.*
*zz Lignee. s.*
*&& i. mezereon.*
*??. i. valeriane.*
*ff. i. croci hortulani. Jañ.*

gis faciliorem reddit. Sufficiat aūt de hermodactylo hec dixisse quemadmodum ab antiquis tradita nobis experimenta ⁊ a nobis probata sunt.

¶ De cataputijs [a]. Capl'm. CCLXVIII.

V Sus aūt sum ⁊ ego ipse tēpore meo experimentato iuuamine aloē admiscens hermodactylo: ⁊ facias cataputias dedi ad gluttiēdū ⁊ nō in potione. etenim sine dolore mox effecti sunt ⁊ reumatismos frequēter accedētes ꝓbaui. ℞. eni hec aloe ℈. ij. scamonee. ℈. iiij. cucumeris syluatici seminis. ʒ. iiij. hermodactyli. ʒ. iiij. dosis aūt. ℈. vj. ſ3 plus aut minus ſm virtutē. Cataputie alie silr operant̄: faciūt etiā ⁊ arteticis qui nā plus flatici sunt: aloes collognthide interioris scamonee. añ. ℥. iiij. hermodactylorū. ℥. j. dosis aūt. ℈. vj. aut plus aut min⁹: facies aūt cataputias ſm virtutē. Alie cataputie: calactidas [b] ꝯo si volueris facere cataputias: facies sic: aloes siliquas. vj. diagredij siliquas. ix. serici hermodactylorū. añ. siliq̄s. iij. hec teres cū roseo [c] aut hydromelle facias cataputias: ⁊ dabis nō solū podagricis: aut arteticis: ſʒ ⁊ alijs q̄buscūq3 volueris deducere ventrē. Satis enim sine aliqua molestia purgant ⁊ nihil in suaue sentiunt sumentes.

¶ Potio de coronopodium [d]. Capl'm. CCLXIX.

C Iri aūt opʒ q̄ nō solū de hermodactylis efficiunt̄ potiones ad podagras que sine dolore fiūt: quas greci anodinas vocāt: sed alia multa: de quib⁹ est coronopodiū [e]: q2 ⁊ ipsum existimo hoc prestat qd ⁊ hermodactylus sed minus est cacostomachus illo. Paragoriçat ⁊ educit ventrē ⁊ nō minus: ⁊ tamen nō satis ampli⁹: est aūt ex eo integra dosis. ℈. iiij. dabis aūt eum interdū solū: interdū ꝯo cū piperis granis. xl. multi aūt ampli⁹ addiderūt spēs: ⁊ vtilius operādo meli⁹ sunt iuuati. Habet aūt ipsa cōfectio hec. çç. ℈. ij. piperis. ℈. j. agarici. ℈. x. gnicij [f] iterioris. ℈. iiij. coronopodij radicū. ℈. vj. tundes cernes cū tricocino ⁊ repones: dabis aūt. ʒ. j. ex eo. Quib⁹ aūt difficilior est vēter ad purgādū: dabis. ℈. iiij. aut plus aut minus ⁊ post euacuationē ventris statim lauet: ⁊ postq̄ lauerit nutries eū ouis ⁊ pane. Sciri aūt opʒ hoc adiutoriū in magnis accessionibus [g] datū paragoriçat [h]. Alia potio que mox vt accepta fuerit in ipsa accessione sine dolore patiēs efficiet: ꝯo sicit aūt sic. Herisimi [i] seminis. ℈. iiij. çinçiberis. ʒ. vj. coronopodij radicū amomi piperis. añ. ℈. vj. pulueris aūt sit integra dosis. ℈. vj. Obseruēt aūt qui potiones istas accipiēt vt bene digeste [k] sint: ⁊ in rosato [l] aut in pusta [m]. Nihil minus aūt mitigare solet dolores ⁊ muri [n] herba cum nihil in se habeat qd cacochimiā facere possit in stomacho: ⁊ lesiones in articulis. Hec aūt habet ipsa cōfectio agaricus muriū añ. ℥. j. dosis ꝯo est integra. ℈. iiij. ⁊ cum potione adde euforbij. ℈. j. dabis aūt cum vino aut melle aut in crisatico [o] bono. ¶ Item alia duo antidota podagricis que dicuntur climax. ℞. agarici. ℥. j. fu [p]. ℥. ij. petroselini. ℥. iij. meu [q]. ℥. iiij. ipericon. ℥. v. gētiane. ℥. vj. aristologie. ℥. vij. cētauree. ℥. viij. camitrie [r]. ℥. ix. mellis qd sufficit: dabis aūt hoc antidotū anni circulo percurrente.

¶ De antidoto alio podagricis dando per totū annuʒ. Capl'm. CCLXX.

Q Uod datur anno itegro podagricis: sanat enim podagras ⁊ omnes articulorū dolores ⁊ epatis ⁊ splenis ⁊ renū dolorē sanat ⁊ dissinteriaʒ ⁊ callos [s] ꝯuiscatos in articulis satis bene soluit. ℞. aūt hec reuponcici. ℥. j. agarici. ℥. ij. su [t]. ℥. iij. petroselini macedonici. ℥. iiij. meu [u]. ℥. iij. ipericon. ℥. vj. gētiane. ℥. vij. aristologie. ℥. viij. cētauree. ℥. ix. camitrie [x]. ℥. x. dosis. ℈. ij. mulieribus ꝯo. ℈. j. cōficies aūt hec: sic mittes oīa in pila tundes omnia diligēter: ⁊ puluere facto pēsabis ⁊ simul miscebis: ⁊ iterū mittes in mortario teres diu: ⁊ iterum tricocinabis subtili tricocino: ⁊ sic vteris sicut a nobis per singulos menses ordinatum est. mense Januario dabis diebus quinqʒ. mense Februario diebus. v. die post diē. mense Marcio diebus. v. die post diē. mēse Aprili diebus. v. die post diem. mēse Maio diebus tribus die post diē. mense Junio diebus duobus die post diem. mēse Julio die vna. mense Augusto dabis die vna. mēse Septēbri dabis die vna. mense Octobri dabis duob⁹ diebus. mēse Nouembri dabis duobus diebus die post diem. mēse Decembri dabis quatuor die post diem: diem vnū in medio trāsponat: ⁊ sic per menses. xij. complaceat dies numero xxxvj. in anno vertente [y]. Oportet autem eum qui biberit abstinere in toto anno ab his carnibus: idest bubulinis ⁊ porcinis ⁊ fungis ⁊ synapi ⁊ acribus [z] omnibus oleribus ⁊ ab ydrogaro [&] ⁊ brasica [?] ⁊ bene digestū esse: ⁊ lauare pedes in calida aqua. Et sic vngi oleo ⁊ lac bibere ordinate per tempora.

¶ De localibus adiutorijs mitigatiuis. Capl'm. CCLXXI.

H Ec ergo sunt danda que mitigare possunt dolores. Qui aūt ꝓpter stomachi imbecillitateʒ nō possunt continere: vt accipiant [ʒ] sed mox vt biberint in vomitum concitātur pro timore aliquo seu suspicatione aliqua medicaminuʒ: ⁊ hi in accessione dolores ferre nō possunt. aliqua debemus nobis exponere que in rōne ⁊ expimento vtilissima nobis ꝯ dolores esse videntur. Cerotaria anodina que mox sine dolore faciant ordinamus. ¶ Cerotum qd dum in statu accessionis fuerit superpositum mox sine dolore locus efficit̄. ℞. aūt hec croci opij. añ. ℥. iiij. panis lib. j. cere lib. j. olei rosei lib. s. crocum ⁊ opium infundes in vino panem in aquā quam fundens ⁊ exprimens manibus admiscebis vbi crocum ⁊ opium trita sunt: ⁊ iterum teres donec omnia misceant̄: sic postea ceram solutam supermittes teres ⁊ vteris. ¶ Aliud qd in statu passionis adhibet̄. cere. ℥. iiij. lythargirij. ℥. ij. psimicij [aa] ℥. ij. strigni [bb] succi lib. j. olei rosati lib. j. supermittes succum donec totuʒ colligatur sic vteris. ¶ Cerotū aliud. ⁊ hoc ipsum aūt mitigatiuum est: facit enim ad omneʒ inflāmationem ignitam: opium solues cum lacte mulieris. addes olei rosei: ⁊ cere. añ. ℥. vj. ⁊ sic miscebis cerotum ⁊ vteris. ¶ Item cerotuʒ aliud mirabile experimentatum mittes in cacabo oleis cōmunis. ℔. ij. coques lignis de vitibus. i. de sarmentis donec bulliat: ⁊ vbi iam desierit bullire torpedinis [cc]. i. piscis marini pensum [dd] lib. j. cōmittes in ipso oleo ⁊ coques donec iterum bullitionem faciat secundam ⁊ tertiam: ⁊ post hec supermittes asphalici [ee] animalis quē aliqui maridanum vocant sanguinis. ℥. iiij. ⁊ simul coques cuʒ torpedine [ff] donec discoquantur ⁊ soluantur omnes carnes eius ⁊ sublatum ab igne cum refrigerauerit colabis ⁊ mittes in alio vase: ⁊ cum opus fuerit accipies de eo ipso quantum sufficiat ad vtenduʒ ⁊ miscebis ceram ⁊ resolues in trulla [gg] ⁊ facies cerotum mollificatiuum: ⁊ lintheo indutum superpones leua [hh]: coques autem oleum in hospitio pedepiane [ii] mense Marcio feria quinta: sic enim facta potio multū iuuare potest.

a .i. pillulis.
b .i. laxatiuas.
c Melle. s.
d Coronopodiū herba ē que pes corui dr̄. folia hʒ vt psiliū Ja.
e .i. pedis corui.
f .i. croci hortulani. Jañ. vel carthami qd est semen eius.
g .i. insultib⁹ guttarum.
h .i. mitigat.
i Herba est silis eruce in virga ⁊ folijs hñs florē nigellinū cū laminis in longitudine porrectis in quibus est semen simile carthamo. Jañ.
k .i. mixte ⁊ fermentate.
l Melle.
m .i. aceto aque mixto.
n .i. auricula muris.
o .i. vino aurei coloris.
p .i. valeriane.
q Est herba silis anheto in tyrso ⁊ folijs.
r .i. camedreos.
s .i. duritiee.

t .i. valeriane.
v Est herba silis anheto in tyrso ⁊ folijs.
x .i. camedreos.
y .i. reuoluto.
z .i. acutis.
& .i. aquoso garo. ⁊ est garus salsa que fit ex piscibus salitis.
? .i. caule.
ʒ Antidota predicta.
aa .i. cerule plūbi.
bb .i. morelle.
cc Est piscis marinus stupefaciēs manū tangētis: de quo dicit Albert⁹ 24. aīaliū q̄ ēt tact⁹ p mediū lancee stupefacit.
dd .i. pondus.
ee Ex uno sanguine mancia .i. cuiusdā ostree de quo purpura tingit̄ medilgū: de qua ostrea dicit Albertus 24. aīaliuʒ q̄ sistit nauem sicut echinus.
ff Est piscis stupefaciēs tangētem.
gg .i. patella.
hh .i. cuʒ sinistra manu.
ii Nomen ꝓprium hospitij aut apothece ē vt puto.

❡ Sufficiant hec de anodinis ⁊ podagricis cataplasmatibus dixisse. Et hoc de Secundo Libro Alexandri Yatros explicit.

## ❡ Prohemium Libri Tertij.

Petisti a me charissime Cosma vt de diuersis passionibus membrorum ⁊ febrium generalibus tibi signa ⁊ curationes breuiter exponerem. Obediens ergo petitioni tue in vtroq3 me parare cõfiteor: ⁊ inquantum possibile est de febrium diuersitatibus signa ⁊ curationes breui stilo scribam. Initium igitur ab effimeris febribus facientes sicut ⁊ Galeni dedascalia [a] continere videtur: inquantũ possibile est nitemur explicare. Nullam aliam tamen substantiam febrium esse dicimus nisi calorem contra naturam excitatum in corde ⁊ arterijs accensum qui [b] naturaliter in corde ignis existens totũ regit corpus protestantibus Galeno ⁊ maxime Hippocrate. Quod rõnabile sit vt de corde magis surgat febris q̃ de alijs aliquibus membrorum locis. Spiritus [c] enim iste est vite: qui innatus in corde subsistit quem greci visiton vocant. Qui cum contra naturam suam sit ignitior accensus: febres per arterias que ex eo procedunt accendunt totum corpus: quoniaz iam nõ est simplex ignis cum fuerit contra naturam accensus in febribus. Naz alie [d] quidem surgunt vt accendantur ex materie humorum qualitatibus. Alie [e] autez intrinsecus: al's [f] vo ipse solus vitalis spiritus in nobis mouet febres. Unde tribus modis (vt diximus) in nobis puenitunt febres: vt in spiritu: in humoribus in sterijs .i. membris que in corporibus nostris firmissima sunt. Qđ si solus tñ spiritus ignitior effectus excitauerit febrem: totum accenditur corpus quam greci effimerã vocãt. De humorum aũt putredine si in venis cum sanguine mixti computruerint faciunt causon synochum vel synochã quas nos continuas appellamus febres. Si vo extra venas per diuersa membra putridi vagẽtur humores faciũt typicas febres diuersas ẽm se. Qđ si scerea [g] possederint faciunt ethicas febres ex quibus tota cõsumitur caro. Dicemus ergo nunc singulas vniuscuiusq3 febris qualitates quanta ⁊ qualia sint signa ⁊ curationes earum. In primis igitur de effimeris simplicibus febribus que etiã frequenter solẽt puenire hominibus.

a .i. doctrina.
b Calor.
c .i. in quo calor accenditur.
d .i. putride.
e .i. ethice.
f .i. effimeras.
❡ Synocha de melio: sed synochus de putredine facto.
g .i. solida membra.

## ❡ De effimeris febribus. Capl'm. I.

Effimere febres que tñ i spiritu q est in corde ꝯsistunt nihil aliud in se habẽt manifestius [h] q̃ solam quam habet citataz in se nascentiã simul [i] .i. ⁊ cum initio augmẽtum statum ⁊ declinationem: de qua re effimere vocãtur febres. Cognosci autem eas sic oportet. In primis tactu. Scđo in vrinis. Tertio in pulsu. Tactu igitur sic cognoscuntur: qđ mox in principio ⁊ augmentuz fit sicut in balneo vapor aut calor accedit. In vrinis autem hoc modo cognoscuntur: q mox in primis manifestaz inuenis digestionem: ita vt in eis alia nulla ostendatur febris. Pulsus quoq3 hoc modo declarant effimeram febrem eo q citatam in arterijs faciunt diastolẽ: quaz nos alleuiationem arterie dicimus ostendentem infrigidationem febrium non fieri. Systolem autem .i. depositionem arterie segniorem ⁊ tardiorem faciunt pulsus infrigidationem magis q̃ purgationem superfluitatis oportuniorem ostendentes. Habent etiam ⁊ statum equalem ⁊ declinatione mundam ⁊ omnino a febrib⁹ purgatam. Sunt autem ⁊ alia plura signa: sed hec sufficiant ad proprias manifestationes que diximus que in alijs non inueniuntur febribus.

h Quo .i. discernunt ab alijs.
i Habent.

## ❡ Cause effimerarum. Capl'm. II.

Hec enim que effimere vocantur febres cõmunẽ [k] natiuitatẽ habent quantũ ad eas pertinet ⁊ omnibus eis est cõmunis curatio. Sed quoniã non vna causa est de qua generãtur febres: sed plures ⁊ varie earum sunt cause de his dicẽduz est. In primis etenim alie [l] nascũtur ex eis que greci copos [m] vocant: nos aũt labores possumus dicere aut ex anfraxi [n] qđ constipationem appellamus. Aut ex plurimis modis repletionum cibi ⁊ potus: aut ex indigentia cibi aut insomnietate: aut ex ciborũ generata corruptione ⁊ elclin .i. corporis nutrimẽti deductione. Et vt omnia breuiter dicam que greci pro catarica [o] vocant .i. causas p̃cedentes egritudinis vnde fiunt effimere febres. In qua re pl'a nos opz dicere ad vnãquãq3 causaz earum vt ꝓprie que expediunt adhibeant̃ curationes.

k .i. supercalefactionem spũs.
l Effimere.
m .i. labores.
n Nascuntur effimere.
o .i. primitiuas causas.

## ❡ Curatio si ex nimio calore febriunt. Capl'm. III.

Qui ex nimio calore [p] febriunt hi neq3 expectant q̃plurime medicos: sz mox leuigata [q] febre ad balneũ vadũt ꝓpter hoc: q2 declinat febris queãdmodũ ex aliqbus alijs effimeris putrida vel ethica febris fieri solet: q2 optima ⁊ prima curatio est ad hec balneũ ex labore febriẽtibus faciunt. Hoc eniz multi medicoꝝ negligẽtes nec opatione [r] ad balneũ trãsmittẽtes [s] interdũ multas ⁊ malas lesiones ex labore febriẽtib⁹ faciũt. Si eniz absq3 alia corpis supfluitate sint ⁊ neq3 plectorici neq3 cacochimi sint magnifice hoc mõ iuuari possunt nec alia indigẽt curatione. Qui g̃ cacochimi aut plectorici inueniũtur expediens curatio est euacuatio ꝓpea ne humores in putredinẽ vertant̃ ⁊ nõ solum ꝓp spm̃ [t] vite qui nobis est: sed etiã ꝓpter humoꝝ abũdãtiã. Si aũt anteq̃ minui incipiat passio prius fomentent̃ [u] magnã econtrario excitabit [x] lesionez ita vt ex putredine ipsa vel plectoria febres alias que preparant̃ incurrãt: ⁊ maxime si dieta nõ expediẽs ꝯsequat̃. Ut aũt hec nõ patiãtur signis certiorib⁹ ad eos opz accedere. Quoniã aliq eoꝝ qbus vrina est fetẽs ex putredine facta pliriores incurrũt febres [y]. Ideo ⁊ lauare expedit in hac febre ⁊ nõ laborare. Et alij bñ nutriẽdi sũt ⁊ nõ sunt lauãdi ne ꝯtingat passio: ⁊ nõ facilis sed difficilis sit ad curandũ.

p .i. solis vel laboris.
q .i. declinante.
r .i. ipractica...
s Egros.
t .i. ne opprimat ab humorib⁹ ⁊ suffocetur.
u .i. balneantur egri.
x Balneum.
y Quandoq3 .i. dũ febris est ex labore ⁊ nõ est dispositio ad putredinem.

## ❡ Curatio ad eos qui ex labore febriũt. Cap. IIII.

Ex labore .i. febriẽtiũ diligẽter est cognoscẽda curatio eorũ qui ex effimera laborãt febre. Humectari aũt opus hñt ⁊ infrigidari. Fit g̃ maxime per balneũ tẽperatũ: ⁊ expediẽtẽ dietam. Et perungẽdũ est totũ corp⁹ qđ [z] nihil in se habeat diaforeticũ: q2 oia agẽda sũt vtiq3 vt nutrimẽto magis humectetur ⁊ iuuet̃ corpus. Neq3 enim q̃plurime oportet fricari corpus: neq3 vngi solo oleo sed mixta aqua cũ oleo etenim hec humectant. Nam oleũ soluz per se impedimentuz facit. Cum aqua aũt mixtum magis in ꝓfundum ingrediẽs infrigidat articulos ex labore calefactos. Propter qđ eos non oportet vngi neq3 post modum fricare vt sudor exeat: quia nec humectari per vnctionez potest propterea q calet sudans. Melius ergo existimo esse vt de lauato sudore: ⁊ tepida [⁊] multa foris de balneo exeunti malaxetur [?] corpus. Et

z Eo .i. vnguento.
⁊ .i. cum aqua tepida.
? .i. molliat vel humectetur.

sic vngendū est de lipara ex oleo ⁊ aqua frigida. Et sic stet aliquādiu in solio ⁊ postmodum descēdat in piscinā. Sed nec multuz stet in aere: nisi fere tm̄ vna hora: sic eniz bene humectari potest. Neqȝ vo in ardēte stet aere balnei: in exratur: ⁊ alia superuenit febris. Tali eniz curatione iuuant̄ oēs qui ex labore febriūt: ⁊ maxime hi q cal'a sunt distēperātia. Nescio eniz pro qua re Galenus oleo tepido vtebat̄ ⁊ aquā fugiebat simul miscere cū non sit frigide admixtio aque sed tepide ⁊ simul permixta ad tēperandū: vt vtraqȝ [a] ⁊ modū caloris ⁊ siccitatis ex labore facta vstione in corpore tēperēt sed inūctionē de solo oleo tepido fieri iubebat [b]. Si aūt eū scd'a vice lauare volueris iterū de ydroleo [c] vnges ⁊ in solio tēperato diu stare iubebis. Magnifice enim ex hoc iuuabit̄: qr dum diu steterit in solio plus infundet̄. Si enim hi remoueant̄ a balneo omō in eis latet. s. herendo ex labore facta malitia. s. ipsa corporis distēperātia. vteris etiā hoc modo ad eos qui ex nimijs vigilijs febriūt vt citius possint ab egritudine reparari. Ceterum vo ⁊ de his erit dicendum qui ex indigestione febriunt ciborum.

[a] .s. tam aq̄ ꝙ oleum.
[b] Galenus.
[c] .i. mixtura ex aqua ⁊ oleo.

## ❡ De his qui ex indigestione cibor̄ febriūt. Cap. V.

Ex indigestione vo ciborū febrientib⁹ effimere febres necesse est vt de frigida aut de cal'a fiant distēperātia: ex hoc [d] quippe cognoscunt̄ facili⁹. Nā si de cal'a fiat distēperantia ruct⁹ hn̄t fumosos cū quadā vstura qd̄ romani carbunculū vocant. Si aūt acida fuerit ructatio ⁊ si fuerint sine vstura ex frigida necesse est fiat distēperātia. Opȝ aūt nō solū ructus attēdere: sȝ ⁊ alia plurima signa etatē dico ⁊ tēperantiā ⁊ epideumata. i. quo ingenio vel arte viuat [e]: aut si ocio vacet: aut quali dieta est vsus q passus est indigestionē. Si ḡ carbūculū [f] patiatur: caloris existimetur eē indigestio: qui tn̄ ⁊ interduz fit de cibis carbūculus [g] hoc est de melle facta [h] edentibus [i]. Si aūt hoc cib⁹ facit ⁊ cal'a nā [k] ꝯsiderādū est in eis qui acedonicū ructāt ⁊ nō semꝑ existimādū est: qr facit distēperātiā si acidū frigidus cib⁹. sepius eniz acidos ructus facit acedonicus ⁊ stipticus cib⁹. Est ergo ⁊ qn̄ calida distēperantia ⁊ calidus cibus facit acidos ructus. Unde tales ructationes pausare faciunt si nō que infrigidat aut humectat vtantur curatione.

[d] Ms dicetur.
[e] Eger.
[f] .i. vsturam in gutture.
[g] .i. vstura in gutture.
[h] Cibaria.
[i] Egris. s.
[k] .i. complexio.

## ❡ Curatio calide distemperantie. Caplm̄. VI.

Cibus igit̄ ex calore corruptis cibis: ⁊ cū indigōne sit carbūculus ⁊ febriūt effimera febre cuz vētris solutione nō opȝ calidos cibos dari aut potū. Etenim videt̄ ꝑsens modicū mitigari scelera egritudo: eo ꝙ ventosas dissoresim [l] faciat: sȝ postea ex ipsa cā sit vt amplius febriāt augmētata effimera febre. Interdū etiā ex humor̄ putredine alia febris facta iterū subsequit̄. vt aūt hoc nō ꝯtingat alio modo opȝ dari cibos ⁊ potū: ⁊ ad ipsaȝ ecōtrario adhiberi curationē vt ꝑfectius pausare possit mitigata passio. Nā si adhuc ructus ex cibis tibi esse vi: tūc adhuc vteris potione: ⁊ maxime aque cal'e: qr hec potio pōt delatare ⁊ expellere ꝑ vētrē corruptos cibos. Nā ⁊ si vomat multū iuuat: ⁊ adhuc etiaȝ per siccū [m] ⁊ vstū tēperat spm̄: ⁊ mitigat ⁊ mollit poros. Nescio eni si aliqd̄ melius ad hoc adiutoriuȝ possit excogitari his quib⁹ ex cal'a distēperātia indigestio cibor̄ fuerit generata: ⁊ ex hac febriūt effimeris febribus. Si aūt ea que corrupta sunt iā in stōcho residere nō videant̄: sed tm̄ per vētrē ferant̄ nō opȝ fluentē ꝓhiberi [n] sed ⁊ iuuari vt euacuent̄ magis ea que corrupta sunt per ventrem. Qd̄ si videat̄ tibi plus ꝙ opȝ fluere vēter: ita vt in intestinis mordicationē patiat̄: iubebis eū lauari ⁊ vino ⁊ oleo melino [o] in balneo ventrē ⁊ epar magis perungi facies ⁊ nutries cibo pane. s. ⁊ aqua calida: cui [p] admiscebis apij radices ⁊ coriandrū viride: ⁊ nō ibidez diu stet apiū: sed mox auferes anteꝙ̄ tepescat aqua sed nō de semel sed sepius intingat̄. Qd̄ si calor in stōcho fuerit aut inflāmatio aliq̄ non opȝ radices apij mitti: nisi tm̄ coriādrū aut ipsas solas micas de pane tm̄ cū aqua calida bis aut tertio supfusas ad edendū dabis. Qd̄ si vēter plus a rōne ferat̄ [q] ita vt virtus deficiat olsacū [r] mel ei dabis aut ydroros [s] aut ydromelon [t] cuȝ mica vel sic per se. Si vo nullus calor aut inflāmatio in stomacho resideat dabis ei vinū gnidion [u] aut sabinum [x] aut vinū modice in se habēs aliquā stipticā virtutem. Si aūt virtus sine aliqua lesione maneat nō dabis vinum: ⁊ maxime eis quī calida sunt distēperātia. Qd̄ si ex aliqua distēperātia carbūculū [y] patientes indigesti sunt: si vinū bibāt magis augmētabit̄ si calidiorib⁹ rebus vti voluerint. Miror enim qm̄o Gal'. in terapenticis [z] libris eis qui ex calida distēperātia de indigestione cibi molestarent̄ antidotū dari iussit diatriōpipeō: ⁊ diacydonitē [&] melon ⁊ extrinsecus eis iusserit supponi in stōcho purpurā oleo nardino infusam ⁊ cū mastice ⁊ absinthio ipsam calidaȝ suaserit imponi. Hoc igit̄ iussit vt nō soluerent̄ virtus stōchi sed roborata seruaretur. Ego aūt nullo modo hoc iuuare eos posse existimo qui calidā habēt distēperantiā. Opȝ aūt vt semper veritatē viri debeāt loqui. Si aūt ex calida distēperātia fumosus ructus ex indigestione fit: oportere existimo ꝯtria cōtrarijs debere curari. Hec [?] igit̄ minus sunt ministrāda. Naȝ si his ministratis ex calo re peior [ꝫ] cibus fiat necesse est ecōtrario dietā dari que infrigidari mediocriter possit. Etenim vtiliter didicimus oēs ꝯtrarijs curari. Opȝ [aa] aūt ⁊ pigaminum [bb] oleū adhiberi. Ego autem nec aliquid tale: calida est enim enema [cc]: ideo hoc fugiēdū dico in quib⁹ corruptio cibi cū febre ex cal'a distēperātia ꝓuenit. Hec ergo ad eos q ex cal'a distēperātia carbūculum [dd] patiunt̄ sufficiat dixisse.

[l] .i. resolutionē i ꝑcca cal'o cibo.
[m] .i. valde siccū.
[n] .i. fluxū vētris restringi.
[o] .i. de cydonijs.
[p] .s. aque.
[q] .i. laxetur.
[r] Olfacuȝ mel fit ex mixtura duarū partiū mellis ⁊ vna vue acerbe. Iañ.
[s] .i. aquā ros.
[t] .i. siccum cydoniorum.
[u] A loco.
[x] A loco.
[y] .i. vsturā gutturis.
[z] .i. curationum egritudinum.
[&] .i. diacydonitē de melle.
[?] .s. diatriōpipeon ⁊c.
[ꝫ] Als pinguis inflāmabilis.
[aa] Sm̄ Galenū.
[bb] .i. ruthaceū. Iañ.
[cc] .i. iniectio.
[dd] .i. vsturā gutturis.

## ❡ Ad eos qui de frigida distemperātia corruptis cibis acidum ructant. Caplm̄. VII.

Nunc autem dicendum est ex his qui ex frigida distēperantia indigesti sunt ⁊ acidonicū ructāt. Etenim his citius accendunt̄ febribus: qd̄ si ex hoc fieri cōtingat effimeram febrē cōsiderandū est: ⁊ requirendū a nobis vtrū de calida sit distēperantia qui de cibis acedonicis fit ructus sicut ⁊ in frigida distēperantia fit ex cibo carbūculus [ee]. Sepius enim cōtingit in nimis calidis regionibus al's mā sionibus ibidē vinum accessere: ⁊ in frigidis vina posita acetū fiunt. Similr̄ aūt ⁊ fermentum in calidis ante accessit. Hec ergo sunt ꝓuidentis: qr ⁊ calidis hospitijs permanēs vinū mutat̄ in acetū. Similr̄ aūt ⁊ in frigore inuolutus pānis multis nō alget sub nimiȝ frigoris aere. Quia ex cōtrarijs talis fit accidentia [ff] videlicet attendere necesse est: ⁊ precedētibus signis ⁊ presentibus vt omnino cognosci possit qualis est causa siue calida siue frida sit: ⁊ sic curatio adhibeat̄. Qd̄ si acidus fuerit ructus ⁊ calidior sit distēperātia eis q infrigidāt ⁊ cibis ⁊ potib⁹ vti opȝ. Hec qdē maxime ꝓuideri ꝑnt ⁊ dari ꝯgruo tpe que nō corrūpunt̄. Un̄ ptisane succ⁹ aut alice [gg] datus facile corrūpit̄ ⁊ supernatat [hh] stomacho de qua re magis ꝯtingit vt acedonicū ructent.

[ee] .i. vsturā gutturis.
[ff] .i. eventus sn̄ effectus vitiū.
[gg] Alica est genus frumenti q dā spelta ꝑuis.
[hh] .i. supnatat.

His aūt

His aũt volatilia que duras habẽt carnes vtilia sunt ⁊ galline iuscellate [a] aut in simplici çema [b] cocte ⁊ ysicia [c] ex eis. Similiter autez de piscibus duris quales sunt ciridoa ⁊ glaucon ⁊ orphus magis. Non mireris qꝛ hec dico qui eniz calida sunt distemperantia ⁊ acide ructãt si eis, ⁊ pedes bouinos dederis non nocebis sꝫ magis iuuabis. Ego.n. multo tp̃e acedonica ꝑmanẽte passione ex his sanaui. Et adhuc ostreas nõ coctas dedi ⁊ duracina ⁊ oĩa que ĩfrigidãt ⁊ nõ facile corrũpunt: sed eis qui difficile digeruntur cibis vsus sum.

a .i. in iure cocte.
b .i. decoctione.
c Ysicia sunt cũz carnes vl̃ pisces in aq̃ coquitur ⁊ postea ponuntur in aceto ⁊ species superspargũtur.

## ℭ Curatio frigide distẽperantie ex indigestione facte. Capl̃m. VIII.

SI autem non sit de calida distemperantia sed de frigida ⁊ acidonicos habẽt ructus. Tũc magis expedit vt calida det̃ dieta ⁊ antidota q̃lia sunt diatriõpipereõ ⁊ diamilon cydoniõ. Et embroca de oleo nardino apponat̃ ad stomachuz ⁊ quecũqꝫ ad carbũculuz [d] Galenus adhiberi p̃cepit oĩa. Magis aũt ego hec talia eis q̃ indigesti sunt ⁊ frigidam habent distẽperantiã existimo expedire. Sed nec aliud melius põt inueniri quod adhiberi debeat.

d .i. ysturã in gutture.

## ℭ De effimeris febribus ex anfraxi factis. Cap. IX.

FAcit autem tepidus ⁊ pinguis humor ex anfraxi effimeras febres que sine aliqua euentatione sunt propter hoc ꝙ non euentantur fumi ex acredine generati. Cõuenit ergo ad hec diligẽter accõmodari sensum vt prius cognoscat̃ si plenitudo sola sit de qua facta est anfraxis aut si pinguis solus humor aut glutinosus ꝯstipauit loca. Cuz ergo plenitudo facit cõstipationẽ euacuari opꝫ. Ad oẽs eniz anfraxes flebothomus iuuat q̃si ad hec adhibeat̃ per ptes faciendũ est. Quecũqꝫ eniz laxãt ⁊ diaforesim faciunt aut extenuãt ad hec ista opꝫ adhiberi adiutoria. Si ṽo euacuari nõ poterit aliqua ꝓhibẽte cã ⁊ calasticis [e] ⁊ diaforeticis vsua fuerit adiutorija magne ex eis ⁊ pessime querele cõstringit ⁊ cõstipatio adhuc magis augmentat̃. Aut si diaforetica sola adhibeas anteq̃ȝ digestio cãe fiat sĩr ledunt̃. Nõ si plenitudo cibi anfraxiz gñauerit ⁊ nõ glutinosi ⁊ pingues humores nõ opꝫ flõmari: sꝫ magis vtat̃ apoçimis [f] que sine calefactione extenuent: ⁊ non eis admisceat sicᷓ muti ꝑsumũt medici herpillũ ⁊ calamẽtũ aut hyssopũ aut origanũ aut rutã nesciẽtes: qꝛ plus ledũt q̃ȝ iuuẽt egrotãtes. Si eniz videant̃ extenuare: tñ maioribus febrib⁹ excitatis lesionẽ maiorẽ procurãt. Festinãdũ est aũt magis illa querere que sine nimio calore ꝓsciant ⁊ extenuẽt. Quale est oxymel qḋ ⁊ ꝓycit humores ⁊ febrẽ non excitat: ⁊ nõ acetat in stomacho: sed nec ipsum est in hac virtute vt ad oĩa faciat [g] cãs: ⁊ maxime ad eos q̃bus pinguis est sup̃fluitas que anfraxim ⁊ effimerã febrẽ ex putredine generat cuz calore ⁊ siccitate manẽtibua ex pingui ⁊ glutinoso humore ⁊ magis si amplius excoct⁹ est. Hoc ergo facto neqꝫ oxymel opꝫ dari neqꝫ his in q̃bus est distẽperãtie siccitudo vl̃ aliqua tristitia vel nimia fuerit labor aut furor aut insomnietas. Si eniz satis calore desiccati fuerint adhuc magis ĩpinguat̃ mã q̃ȝ extenuari existimet̃. Quicũqꝫ eniz humores sub siccitate vigent̃ ⁊ pinguiores fiũt nullo mõ extenuare hoc tale ipm̃ qḋ siccũ est. Ego eniz vidi sepi⁹ talea hñtes distẽperãtias q̃bus aliq̃d tale patiẽtibus dato oxymelle cõstipata fuit via ⁊ anfraxis mãe ipsius effecta ita vt febribus amplius vigerent̃ ꝓpterea ꝙ alia accessisse cã nesciẽtes q̃d ex alijs eis expediret q̃bus ⁊ cã hec fuit illata. Illis ṽo expedit solũ oxymel q̃bus in articulis pingues ⁊ crudi humores ⁊ frigida sup̃fluitas ⁊ flegmatica ⁊ humida tẽperantia sup̃abũdant: ⁊ his q̃ indigesti ex his sunt aut cibo repleti sunt aut ociosa magis q̃ȝ laboriosa vtunt̃ vita. His ergo qui tales sunt oxymel multũ est expediẽs. Et si glutinosi ⁊ pingues dominẽtur humores: ⁊ si frigidis cibis ⁊ potionibus cõstipati sunt: ⁊ his q̃bus in balneis expedit vt sapone ⁊ melle ⁊ nitro vtant̃. Oxymel eniz extenuat cõstipationem: inutile ergo est in calida distẽperãtia ⁊ nõ solum oxymel: sꝫ alie apoçime [h] que desiccare pñt. Magis aũt his expedit quos humectare calida aqua videt̃. Dieta aũt sit nihil habens in se siccũ aut asperũ aut acrũ [i]. Ptisane q̃dẽ eis vtilissime sunt ad humectãdũ: ⁊ post humectationẽ dãda sunt alia que ꝓycere pñt humores ⁊ extenuare admixto cũ eis modico appomell' [k]. Habet aũt hoc ⁊ aliã proiectoriã virtutẽ: ⁊ nihil hꝫ in se calidũ. Pisces aũt vtiles sunt in cibo qui bñ digerũtur. De pullis ṽo domesticis ale vel ascelle. Et oleribus ṽo lactuce itiba [l] troxima [m]. Hãc aũt opꝫ eẽ dietã sicut diximus in calidã distẽperantiã. Si aũt nihil tale fuerit ⁊ ex flegmate videat̃ tibi esse facta anfraxis. Tunc securius dabis: çemaz [n] de apio ⁊ anheto ⁊ adiantho ⁊ oxymel nõ solũ simplex: sed ẽt cõpositum his qui frigidiores sunt distẽperantia. In qua distẽperantia a Galeno veraciter dictũ est: qꝛ oxymel ⁊ proycit fortiter ⁊ non excitat febrẽ. Cholericis aũt ⁊ melancholicis rariua [o]: mouet eniz febrẽ qꝛ iaz imbecilliori virtute sunt. Non vtiqꝫ ex eo nimis vti opꝫ. Et hoc quidẽ existimo verũ esse cum his qui ab Hippocrate didicerunt: qꝛ intestina rasurũ [p] est ⁊ multaa lesiones ⁊ iuuamenta hꝫ. Nã cũ cautela dari opꝫ qui voluerit dare oxymel aut herbarũ apoçimas [q] aut alia his similia curationis causa. Ideo virtutem eius qḋ dandũ est ⁊ quantitatẽ ⁊ qualitatem nosse oportet: ⁊ ordinez ⁊ rationabiliter offeratur. Hoc enim vtilissimum est medico vt perquirat ⁊ cum cautela adhibeat curam.

e .i. resolutiuis siue relaxantibus. Jañ.
f .i. decoctiõib⁹.
g .i. sufficiat.
h .i. decoctiões.
i .i. acutum.
k Qñ fau⁹ mellis in aq̃ lauat: aq̃ illa mellita appomel dicit̃. Jañ.
l .i. endiuia. Jañ.
m .i. endiuia agrestis. Jañ.
n .i. decoctionẽ.
o Dari debent.
p Oximel.s.
q .i. decoctiones.

## ℭ Ad eos qui ex putridis humoribus febrsũt. Cap. X.

QUod omnes synochea febrea naturaz assumũt materiarum de quibua accẽduntur: quia intra venas cõmiscent̃ sanguini ⁊ putrescunt hoc omnibua medicis notũ esse debet. Unde synoches [r] .i. continue febres nec rigore nec horrore mouẽtur: qꝛ nec inferũt extrinsecus sensibilibus locis ex acredine mordicationẽ sicut in typicis febribus fieri solet. Signum igitur bonum [s] est. Et sciẽdũ est hoc in causon fieri posse docente nos hoc ipsuz Hippocrate vbi dixit. In causon superueniens rigor solutionez facit. Docuit [t] aũt ⁊ quasdã typicas passiones non intra venas esse q̃ẽadmodũ synoche [v] ⁊ nulloa inferunt [x] in illis locis rigores in qualitate ⁊ quãtitate sicut in typicis [y]. In synochis aũt ⁊ multam ⁊ pinguem esse materiã [z]. Hec aũt extra venas non incidere potest. In typicis aũt tenuior ⁊ subtilior extrinsec⁹ fert̃ humor. Hoc aũt qꝛ non est in typis intra venas putrida materia vrina manifestat qꝛ ipsa [⁊] nobis ostẽdit mãm que putruit. Et ex hac [ꝯ] quatuor tempore febrium contemplant̃ .i. quãdo initiuz habet egritudo. Aut q̃ño augmentũ ⁊ statum ⁊ declinationẽ futura est passio. Alija [ꝝ] enim nõ de his soluz sicut ꝯstat ⁊ sciẽtia medicine habet ita ⁊ febres accẽdunt̃. Uniuersaliter igitur febris ex choleribus facta calida est ⁊ sicca. Tales eniz febres cholera generat. Et multa sunt ad hec

r .i. continue febres.
s Si superueniat in cõtinua rigor.s.
t Hippo.
v Sunt intra venas.
x Synoche.
y Inferunt rigores.
z Docuit Hippocras.
⁊ Urina.
ꝯ .s. vrina.
ꝝ .i. õ humorib⁹ alteris.

adiutoria. Si igitur hanc non cholera sed flegma generauit iterũ hec econtraria plurima habet adiutoria qꝛ humida est ꝛ pinguis. Manifestat autẽ hoc nobis flegma. Melancholicum aũt humorez dicunt aliqui nullo modo posse accedere febrem: qꝛ frigide ꝛ sicce nature est ꝛ nihil in se hꝫ humoris aut caloris ex quo putredines suscipiat: ꝛ non est mirandum ꝙ melãcholicus humor nullam putredinẽ suscipit. Accenduntur tamen humores intra venas non quidẽ vt putrefiãt[a] dicere oportet. Et tamen dicendum est: qꝛ putrescit[b] ꝛ accenditur sicut pix ꝛ aspaltum.

a Sicut in synocha inflatiua.
b Melancholicus humor.

¶ Signa synodoche febris ex putredine facte. Ca. XI.

Scire aũt omnes opꝫ medicos: qꝛ non solum ex procaceliscis[c] causis: aut ex humoruꝫ vitijs nascuntur febres: sꝫ etiã transmutanẽ de effimera febre in synochẽ. Scias tñ que trãsmutãtur de effimera febre tria maxime habere signa. In primis qꝛ augmẽtũ facit effimera febris ꝛ nondũ purgata febre amputationẽ finis accipit. Scđꝫ aũt signũ est ꝙ statim nõ facit vnde declinet causa. Tertiuꝫ ꝟo signũ est ꝙ nõ pausat cũ quadã ĩfusione sudoris sicut effimere febres statiꝫ solẽt facẽ: vl̃ cũ abũdãtia sudoris finitur. Hec enim signa manifesta sunt de his que trãsmutanẽ de effimeris febribus in synochos hoc est in putredinem humoruꝫ transmutanẽ. Contemplari ergo omnia oportet ꝛ singulorum cognoscere causas. Si ergo infirm⁹ color yocro fuerit. i. siligineo ꝛ insomnietatẽ patiaẽ ꝛ circa vtilitatem domus sollicitudinẽ gerat ꝛ etate plena fuerit cognosce: qꝛ cholera generat febrez. Si aũt albo ꝛ pallido colore sit ꝛ natura sit piger aut in ope laxus scias amphimerinas. i. quotidianas febres ex flegmate generari. Si aũt plũbo similem habeat colorez scias quartanam esse febrẽ ex humore melãcholico. Hec g̊ signa sunt eis qui de effimera febre transmutãtur ꝛ trãseunt in eas que de putredine fiunt febres. Ceterarũ ꝟo vniuersarum febrium que eas sequunẽ nihil ex his signis habent qualia sunt horrores: tremores: frigores: ꝛ rigores sicut fit in typicis passionibus. Horum enim in synochis nihil inuenitur: qꝛ si in eis rigor sit aut horror dico ꝙ emitrite⁹ sit qui fit mixtus cum synochis. Affimerino aũt ꝛ tertiano typo cõmixtis emitricee febres fiunt. Quibus etiam inequalis est pulsus: ꝛ sepius duplex maxime fit ꝛ assimilat[d] columbinum stercus ẜm successionez putredinis. Et sicut illud[e] ita iste accendunẽ febres: ꝛ iterũ mitigant. Est aũt hoc ꝛ in ethicis febribus: sed in ꝓfundo magis esse videẽ. Ex putredine ꝟo multa per sensibilia loca mordicationis qualitates facientes maxime ꝛ verum est signum. Plus enim in eis citatam facit systolẽ. Et indigesta est in eis vrina. In effimeris ꝟo semper digesta vrina apparet. Tales sunt cognitiones in his que ex putredine fiunt febres.

c. i. primitiuis.
d. i. sicut columbino stercori successiue putrescenti.
e. s. columbinum stercus.

¶ Signa synoche febris. Caplm. XII.

In synochis febrib⁹ signa sunt hec. Rubea est in eis ꝛ sandaracodis[f] vrina ꝛ putredinem in se quandã habet. Et acra[g] multuꝫ esse videẽ. Et oculos cholericos ꝛ rubeos habent. Et totum corpus esse graue sibi sentiunt. Et vene sunt spatiosior ꝛ in tumore maiori sunt constitute ꝙ̃ prius cum sani fuerant. Cetera ꝟo que[h] in his precesserunt[i] manifesta sunt. Magis enim augmẽtato humore amplius ꝛ maxime calidiores ꝙ̃ plurime inueniũtur. Et si vino sunt vsi amplius ꝛ veteriore magis ꝛ pinguiore. Sed ꝛ si carnibus multũ vsi sunt aut certe ieiunijs fuerũt macerati: aut furore fuerunt repleti: vt in eis putresceret humor: ꝛ sic in synochas ĩciderũt febres. Aliquibus autem ꝛ hemorroidis clausis. Alij autem repleto sanguine ꝙ̃ plurimum corpore in hãc incidũt passionem. Hi ꝟo qui ex cholerũ superfluitate incidunt in synochas febres hec signa[k] sunt. Sunt enim decolorati ꝛ magis nigri. Naꝫ quãdo humores amplius assanẽ: tũc eis fieri hoc opꝫ vt ad hec magis vrina intensa acrotera[l] sit ꝛ nigrior sepius esse videẽ. Et stercora acra[m] efficiũtur. Sic ergo opꝫ ꝛ eoꝝ qb⁹ augmẽtati fuerũt humores fieri cognitionem.

f. i. de colore sandarache. s. auripigmẽti ẜm grecos.
g. i. acuta.
h Antecedunt. s.
i Puta in dieta antecedentes.
k Que sequunẽ. s.
l. i. acuta nam acros grece ꝛ credo latine dr vt ait Jañ. vl̃ ge accrocealoco de acrotera.
m. i. acuta.

¶ Curatio synoche febris. Caplm. XIII.

Synocha ergo febre flobothomari opus habentibus cũ multa astutia debet fieri flobothomia. Purgari enim ꝛ post hoc opꝫ synocham febrẽ. Magnũ enim malũ est in omnibus mẽbroꝝ passionibus sed ꝑcipue in synochis febrib⁹ hui⁹[n] fieri dilationẽ. Siue. n. febris sit facta fortissima ex putredine extẽsis venis siue vt⁹ ĩfirmior fiat hͦ adiutoriuꝫ differri nõ dꝫ. Curabis g̊ eos qui ex putredine febriũt ꝛ pleni sunt putridis humoribus flobothomo. Et nõ soluꝫ qui ex sanguine pleni sunt: sed ꝛ eis qui ex cholerico humore etiã molestantur flobothomũ adhibebis. Et post hoc catartico purgabis. Sed ꝛ pinguibus ꝛ glutinosis humoribus molestantibus ea que putrida sunt purgãda ꝛ minuenda sunt. Qđ si nõ poterit flobothomus adhiberi egrotãtibus: tũc amplius ad infrigidãdũ eris sollicitus. Dãda est aũt dieta que extenuet simul ꝛ non impinguet sed humectet ꝛ nõ calefaciat. Aqua igiẽ frigida dãda est. Hoc[o] ergo agẽs si[p] ledi videẽ ꝛ putredinis signũ de humore cholerico est securus dabis frigidã aquaꝫ ꝛ magis si egrotantẽ videris frigidã aquã desiderare. Attendendũ est aũt si aliqua sit inflatio[q]. Aut duritia cyrodia[r]. Aut tumor in aliquibus locis. Si aũt aliqd tale apparuerit caueat aque frigide potionem.

n. s. flobothomie.
o. s. dietãs ipsuꝫ dieta tenui vl̃ synocho laborãs
p. a. si nõ satis iuuari dieta tenui.
q Als ĩflãmatio. ꝛ tunc intellige aqua calidum.
r. i. sclironica.

¶ De inflãmatione herisipilatoydos. Caplm. XIIII.

Quod si inflãmatio ignita in precordijs fuerit quã greci vocant herisipilatodim tunc aque frigide potionem nullo modo presumenduꝫ est dare. Predico enim ei qui vult dare[s] vt[t] ignitum extinguat ardorez: qꝛ nimia febris est necesse est vt sine hoc[u] omnino sit[x] nisi in aliquo cõpetẽti[y] tempore sine aliquo ĩmpedimẽto deẽ vel per partes vel partius vt requiescãt adhuc requiẽ que adhuc remãsisse videẽ in febribus. Ego enim alicui herisipilã habenti in synochis febribus scio me dedisse aquã frigidam ꝛ statim nimia illi tussis accessit: ꝛ ex hoc periculum egrotãti venit. Periclitãti ꝟo ex ipsa corruptione ꝙ non in tẽpore bibat[z] cõpetenti ea cataplasmatã vel enemata que fieri ad hoc solent ab omnibus medicis omnino adhiberi iussimus.

s Frigidã aquaꝫ.
t Ad hoc. s.
u. s. aquã.
x Eger.
y Puta in declinatione cum pene toti aqua est resolutum.
z Aquã frigidã.

¶ Signa de his qui habent causon ꝛ herisipilatoydes inflãmationes. Caplm. XV.

Hi aũt qui causon febriũt ꝛ in visceribus herisipilatoydes ꝛ inflãmationes habent sitiunt nimium. Et magis frigidũ aerẽ ꝙ̃ aliud desiderãt nimis vexati febre ꝛ per ventrẽ cholerãz deponunt. Qđ si in pulmonib⁹ hñt herisipilatoydes inflãmationes hi nimis sitiunt ꝛ magis nimiũ anhelituꝫ ꝛ spissum ꝛ maiorẽ trahunt. Et malas[&] rubeas habent.

&. i. poma maxillarum.

Et linguã

Et linguaz ad loquendũz citatã ꝛ alleuiantur. Et magis frigidum aerem desiderant ꝛ ꝗꝫplurime ex eo iuuant ꝗꝫ de aque frigide potione. Sꝫ magis iuuat eos aqua frigida qui habẽt in aliquo alio mẽbro herisipilatoidas. Inflãmationes: quibus dabis aquã frigidaz. Qui aũt in pulmonibus habent prepara eis aeris frigidi flatum ꝛ ꝗꝫ plurime iuuabuntur.

Signa de ꝟo ꝛ non ꝟo causon. Cap. XVI.

Ciri autez opꝫ ꝙ causon febris due species suntquas greci scison.i. verũ ꝛ noton.i.nõ verũ appellant. Uerus ergo oĩa [a] que ꝓdicta sunt veraciter hꝫ ꝛ sitim nimiã ꝛ stercora cholerica ꝛ linguã nõ solũ asperaz sed ꝛ nigrã. Nõ verus aũt causon. Habet qdez ꝛ ipse sitim sed nõ multũ nimiaz extensaz ꝛ neqꝫ nigredo lingue neqꝫ vẽtris cholerica dispositio est: sed magis quasi flegma ex salsedine abundantius est: vnde ꝛ in periculo magis sunt ꝗꝫ qui verum habent causon Uerus igiꝛ causon si fuerit hic de cholera rubea generatur. Et iuuatur magis frigide aque potione ꝛ alijs [b] que infrigidare possunt ꝛ virtute efficaces sunt ad infrigidandum.

Curatio causonis. Cap. XVII.

Situr causon [c] qui ex flegmate fit remouenda est frigide aque potione: ꝛ oĩa que infrigidare pñt. Sed magis ea que calefacere pñt ꝛ tepida sunt virtute adhibẽda [d]. Qualia sunt de solo semine lini epithimata. Sepius autez ꝛ de ordei farina in aqua cũ oleo camomille cocta. Qꝺ si in melliloti apoçimate [e] pãnũ laneum ĩfusum in stomacho ponas magis iuuabis. Certũ enim est ꝙ si in oleo aliquo infusuz pãnum cũ apoçima [f] de camomilla facta ꝛ oleũ rosatũ aut olsancinũ [g] adhibitis bene facies. Cognosci aũt opꝫ qm̃ non solum ad non verum expediunt talia epithimata verũ ꝛ ad scinsion [h] faciunt causon ex cõsuetudine: Amplificant [i] etiã in opere ꝛ in virtute. Sunt autẽ frigida ad verũ causon que adhibere opꝫ: qualia sunt de oleo roſ. confecta lexoperita [k] qbus admisceꝛ succus herbarũz que infrigidãt. Quales sunt cotilidonis [l] ꝛ oxilados [m] ꝛ atrifosis [n] ꝛ portacle [o] ꝛ semperuiue ꝛ camine [p] vue ꝛ plãtaginis succus: atqꝫ alia his similia que frigida sunt virtute.

Ad eos q in stõ cho nimiũ hñt ardorẽ. Ca. XVIII.

Ui autem in stomacho causon patiuntur bene facies si aquam frigidã cũ oleo rosa. bibant. Et de foris supponas sisamũ in aqua frigida infusum ꝛ diligenter tritum admisceas oleo roseo aut certe de oleo roseo factũ cerotum cum succo portacle admixtum ꝛ onfaco [q] .i. vue acerbe succo hñ adhuc facit hoc cerotum si equali mẽsura fiat ꝛ sit coctum cũ pusca [r]. Qꝺ si totũ corpus humectare volueris de hoc vnguẽto supungaꝛ ꝛ magnifice iuuabit.

Signa si ex putredine sanguinis fuerit facta febris. Caplm. XIX.

Cognosces ergo hoc mõ ex plenitudine [s] sanguinis vel ex putredine eẽ febrẽ: qm̃ mitigatiuus in supꝭficie cutis extrinsecus blãdusqꝫ caloꝛ esse vꝛ. ꝛ nihil hꝫ mordicationis. qualis [t] fit de choleribꝰ rubeis adustis in manu ꝛ supꝭficie cutis accensa febre: ꝛ queãdmodũ ex putredine aliorum humoruz fieri solet. Mox ergo a principio si caloꝛ sit mitis cum molli ꝛ leui vapore ꝛ si modicuz amplius tardaueris [u] manũ in superficie cutis positam ꝛ postmodum sentias aliquid acredinis [x] ad tactum manus accedere ex calore mordicationis ꝛ sicut per colum [y] aliquid aut cribelluz superferatur scias ex putredine sanguinis factã esse febrẽ quibus mox ab initio flobothomũ adhibebis. Si aũt ex choleris rubeis facta fuerit febris ꝑmixta purgari opꝫ: ꝛ magis si videris ꝙ ꝑ vẽtrẽ deponãt cholicũ humorẽ ꝛ nõ sit nimia febris.

De dieta febricitantium. Cap. XX.

In omnibus dantur ptisane succi vtiliter: sꝫ in causon vere febricitãtibꝰ ꝛ sitim nimiã habẽtibus frigidi dandi sunt succi. ꝛ cerota siũt sic ꝛ aqua frigida cõficiẽda sunt ꝛ oleo roseo ꝛ eis qui refrigerare possunt succis herbarũ. Quibus ꝟo non verus est causon nullo modo frigida sunt adhibẽda. sed hoc sufficiat vt tepida adhibeãtur oĩa tempata ꝛ nihil habeant qꝺ infrigidare nimiũ possit. Lactucas ꝟo infrigidatas ꝛ caules ꝛ vuas similiter intibam [z] ꝛ troxiniã [ꝛ] ꝛ cucurbitas dari multũ expedit his qui leuius febriunt: sed ꝛ oĩs apoçima [ꝯ]. Ista eniz his qui nimis febriũt repugnãtia sunt ꝛ multuz inimica. Si autẽ nimiã contingat fieri febrientibus insomnietatem: tunc dandũ est dyacodion [ꝑ]. etenim postꝗꝫ eum biberit multus somnus accidit ꝛ caloꝛ febriũ mitigabiꝛ. His ꝟo qui nõ verã causon incurrunt febrez ꝛ nõ dormiũt cautius dandũ est: ꝙ si ꝛ insomnietatez vel alienationez patiantur: modicũ ei admiscebis appomeliti [aa] ꝛ sic sine timore dabiꝛ vt in frigidis ꝛ pinguibus humoribus opeꝛ medicamẽ: etenim rodomellinuz ꝛ hydrorosatũ [bb] dandum ad nimis ardẽtes febres: ꝛ maxĩe aũt epar cũ oleo roseo oĩno ĩfrigidãt. Curari enim opꝫ qui causon febriunt ꝛ nimio consumuntur ardore habere in domo scaffam [cc] tepidam habentẽ aquam multã: vt oĩno totũ corpus egrotãtis operiat: ꝛ totus [dd] sub aqua [ee] sit positus ꝛ ibidẽ fomẽteꝛ ꝛ nihil aliud ibidez in se diaforeticũ aqua habeat: sed ipsa sola aqua sit in scaffa quã romani tinã vocãt que [ff] eũ [gg] largiter capiat vbi infirmus est deponendus. ꝛ virtutẽ habeat ĩfirmus vt sustinere possit tẽporẽ vtiliꝰ accedẽte solutiõe [hh] ꝛ euẽtatiõe causon febriũ: aut synochi vel synoche que dicunꝛ ꝑncipales febres.

De syncopi in febribus. Cap. XXI.

Funt etiaz in his febribꝰ quedã ruine [ii] virtutis quas greci syncopas vocant. de subito aut eniz ex plenitudine crudorum humoꝝ grauãtur ṽtutes: ꝛ maxime stomachus aut certe cholerici ꝛ tenues humores euacuationẽ [kk] faciũt. Interdũ etiã ꝛ corruentes in stomachuꝫ faciũt hꝰ humores. Si ergo cõtingat syncopus iste.i. reuma virtutis: nulla causa hic alia est nisi ex crudis humoribus qui superueniunt syncopi.i. ruine virtutis. Similiter etiam de tenuibus ꝛ cholericis humoribus efficitur. Sciri autem hec opꝫ vt cognoscat medicus omnia ꝛ similia dyudicet. Quia sine cognitione vniuscuiusqꝫ passionis subuenire non poterit.

Curatio si ex putredine fiat. Cap. XXII.

Si ergo ex plenitudine crudoꝝ humorũ syncopiꝫ patianꝛ. In principio nulluz hñt subtumidũ aut acroderõ [ll] stomachũ ꝛ totũ vẽtrez pneumatomenõ [mm] .i. vẽtositate spũs tẽsuz. Pulsus ꝟo hñt paruos ꝛ raros ꝛ ignes. Et acidos ructus patiuntur ꝛ flegmatica est totius corporis habitudo. Et

Marginal glosses (left):
Signis.
b Rebus.
c i. febricitãti febre causonica.
d Sunt ei.
e i. decoctione.
f Hec apoçima me ꝛ hoc apoçima tis vtrũqꝫ dicit.
g i. õ olinis imauris.
h i. verum.
i i. amplius opus faciunt.
k i. medicamina seruores apta lenire eo ꝙ infrigidatiua sunt. Jañ.
l i. vmbilici veneris.
m i. acetose. Ja.
n Estimo ꝙ sit amplex.
o i. portulace.
p i. morelle.
q i. vue acerbe succo.
r i. aceto aque mixto.
s Sanguis. s.
t Talis. s.

Marginal glosses (right):
u i. tardando te nueris.
x i. acuminis.
y i. colatorium.
z i. endiuiã. Ja.
ꝛ i. endiuiã agrestem.
ꝯ i. aq̃ decoctionis medicinarũ presertiꝫ cũ melle syrupata.
ꝑ i. diapapauer.
aa Qñ fauus mellis in aqua lauatur aq̃ illa mellita appomel dr̃. Jañ.
bb i. aquã rosatam.
cc i. vas balneatoruꝫ ad instar nauis.
dd Dempto capite.
ee i. intra aquã.
ff Scaffa. s.
gg Infirmum.
hh i. resolutiõe.
ii i. casus seu defectiones.
kk i. dissolutionem virtutis.
ll i. acredine plenum.
mm i. ventositate spũs tẽsum.

diete que precesserunt manifestāt adhuc tibi ex q̄bus
humores sunt augmētati. Crudi [a] etenī ex indigestio-
ne q̄plurima precedente ꝛ ociositate vite: ꝛ si non in
cōpetenti tēpore lauacro vsus est. Sic igitur ex pleni
tudine humorum syncopos cognosci oportet.

¶ Signa si de cholerico ꝛ tenui humore syncopes pa-
tiuntur. Cap. XXIII.

Qui aūt ex cholerico humore ꝛ tenui
syncopos patiuntur: hec tibi
erit cognitio. In primis quidē vultus eis
aridus esse videt̄ tangenti tibi: ꝛ pulsus
paruos ꝛ inequales hn̄t ꝛ iordinati appa-
rent. Stercora ꝟo cholerica sunt: ꝛ insomnietatē pa-
tiunt̄ magis q̄ somnū: ꝛ sitim habent. Et q̄dē ex alijs
multis discernere poteris: maxime de his que precef-
ferunt. Etenī aut sollicitudo aut tristitia precessit eos
aut furor ꝛ paruo cibo ꝛ ipso cacochimo ꝛ acro [b] vbi
sunt. Sic enim cognosci oportet manifestius.

¶ Curatio syncopoꝝ ex plenitudie fcōꝝ. C. XXIIII.

Curari aūt eos opꝫ sic qui ex ple
nitudine crudoꝝ hu-
moꝝ syncopes patiunt̄. Dieta etenī vtā-
tur que extenuare possit. Bonū est aūt vt
plenitudo euacuet̄ flobothomo. Sꝫ iteꝝ
repleri crudis humoribus nō ꝑmittant̄. Ut [c] est enī
ita existimo debere minui: vt digerat̄ [d] virt⁹ per quā
gubernant̄ humores crudi. Qđ si meli⁹ est egro [e] fu-
gienda est magis euacuatio. Si aūt iuuata fuerit ple-
nitudo vt suffocet̄ ꝛ periclitet̄ virtus nō est tunc irra-
tionabile medicū euacuare plenitudinem: ꝛ leuigare
grauedinē aut pōdus ipsius. Uidimus enim q̄pluri-
me hoc factū nō fuisse ꝛ ob hoc ꝑiclitari infirmantes
sicut viride lignū extinguit. Si aūt modice sit siccū [f]
accendit̄ ꝛ iterū talis ei fit suffocatio. Iterū ꝟo si his
virtus imbecilla sit ꝛ plenitudo sit nimia que noceat
nō opꝫ adhiberi flobothomū. Si aūt imbecillis [g] sit
ꝛ humor crudus esse videat̄ multa fricatio necessaria
est vt adhibeat̄: que leniter extenuet ꝛ diaforesim fa-
ciat: ꝛ digerat his crudū humorē. Fricari aūt opꝫ vt a
coxis incipiat̄ ꝛ vsq̄ visum ad pedes fricet̄ ꝛ sic dor-
sum totū ꝛ brachia ꝛ manus. Et sic iterum a manu ad
inferiores partes vsq̄ ad pedes descēdat ꝛ hoc faciat
sine intermissione attēdēdo eius virtutē. Sepius. n.
absq̄ mēsura fricatis aliq̄bus: de subito corrūpit̄ vir-
tus. Ego aūt vidi aliquē [h] syncopim patientē: ꝛ sic la-
borātē absq̄ doctrina fricasse. Fricari aūt eū iussit
per successiones tota die ꝛ nocte ꝛ sine cibo oīno cu-
stodiuit donec. 5. dies oīno trāsirēt: sic ergo agentes ꝛ
hoc facientes incaute nō potuerūt eruere a morte. In
vtroq̄ enī laborātē in fricatione. s. ꝛ vnctione ꝛ a ci-
bis abstinēdo in totis. 5. diebus ꝑdiderūt hoiem sine
cā laborātes vtendo vnguētis talibus vel fricatione
absq̄ mensura, exiccatū est corpus totum euentādo
crudos hūores: sꝫ neq̄ ieiuniū custodire debuit egro-
tās nec iterū multū nutriri sed pausare debuit pro pte
ꝛ non absq̄ mensura fricari. Ubi enim famē inducit̄
nō opꝫ sustinere fricationis laborē. Quēadmodū ista
oīa in his fieri indicaui. Nescio enī q̄d passus est Ga-
lenus q̄ sic ordinauit vt absq̄ mēsura fricationes fie-
rent ꝛ de oleo sicionio [i] eos vngi debere ꝛ ieiuniū cu-
stodire ꝑcepit: ꝛ hyssopū in apoçima eos debē simul
cū modico mellis bibere ꝛ nihil aliđ vsq̄ ad. vij. dies
adhibere iussit: aut [k] qualē q̄dē alicui⁹ cōsiderauit [l] eē
fortitudinē vtutis que hoc sustinere posset ꝛ ieiuniū ꝛ
fricationē simul. Mihi aūt videt̄ ꝛ fricari mēsurate

a Fiunt vel augmentantur humores.
b .i. acuto.
c Secūdū q̄ est repletio.
d .i. liciditat viscositas.
e Per dietam.
f Lignum.
g Uirtus.
h Medicum.
i .i. radice cucumeris agrestis. Ian.
k Nescio.
l Galenus.

debere ꝛ iterū cū rōne nutriri sꝫ virtutē cū succo pti-
sane aut alice [m] cū oxymelle aut pane in vino infuso.
Qđ si fortis virtus egrotātis vī hoc vtrūq̄ [n] a nobis
agendū est. Quo enī diaforesis [o] plenitudinis est fa-
ciēda per fricationē sic iteꝝ cib⁹ dādus est ꝛ vt dige-
stio subsequet̄ [p] ꝛ anadosis [q] fiat. Sic enī ꝛ virtus cu-
stodiri pōt ꝛ crudus humor bn̄ digerit̄. ¶ De vino.
Uinū aūt in febriū cā [r] nō opꝫ dari. Ad plenitudinē
aūt mā̃e crude dari opꝫ sꝫ nō multū. Sit ergo vinū
tenue ꝛ nā̃ calidū ꝛ anadotū [s] ꝛ nihil in gustu hn̄s in
se stipticū aut dulcoris. Tēperatū [t] igit̄ sit nec nimis
nouellū aut vetustū. Neq̄ ꝟo colore sit nigrū sꝫ ma-
gis subruheū aut albū cōstitutione ꝛ tenue qđ anado
sim [u] citatā faciat per venas ꝛ totū corpus percurrat.
Hoc aūt maxime cā vtutis dari dꝫ ne cadat vtus ꝛ ne
ꝑdita ꝑiclitet̄ reuocare se stringēs. Itē de balneo ꝛ ci-
bo. Opꝫ aūt eos q̄ laborāt ex crudo humore ꝛ ꝑclitā-
tur syncopo: citius duci ad balneū. Qđ si adhuc mate
ria pinguior sit ꝛ multa ꝛ nōdū sit extenuata nō pōt
simpliciter diaforesim facere: sꝫ magis ex h̄ cōstringi-
tur ꝛ febres exinde augmētant̄. Iā aūt extenuato hu-
more ꝛ digestione aliqua egritudinis apparente: tunc
opꝫ ad balneū duci ꝛ nutriri paulatī calefaciētib⁹ ci-
bis: quales sunt porri bene cocti cū appomellito [x] ꝛ pi-
sces aspratiles fuim̄ fluuiales qui dicunt̄ anadrom̄
cū oxymelle aut domestici pulli aut de gallinis assel-
le: vt⁹. n. ex his augmētat̄. Ceteꝝ ꝟo ꝛ alios pōle est [y]
sumere q̄ ampli⁹ nutriūt mistratos cibos: q̄ absq̄ le-
siōe syncopos patiētib⁹ ex cholib⁹ ꝛ tenuib⁹ hūorib⁹.

¶ De cholerica passione. Cap. XXV.

Si cholericā passionē voluerit ali-
q̄s ꝓhibere ꝑ vomi-
tū cuicūq̄ ex repletione fit anteq̄ corrū-
pat̄ cib⁹ vrgeat̄ patiēs vt vomat. Prohi-
bebit̄. n. passio si ml'saꝫ accipiat aut aquā
tepidā aut vomat. Et post hec fomētet̄ oleo veteri ꝛ
coopiat̄ lanis. Et post hoc dormiat multo tpe ꝛ plus
cōsuetudine. Si aūt ꝑ iferiores ptes eū cōstringi exi-
stimaueris euacuabis nō solū q̄ corrupta sunt: sꝫ alia
mā̃ euacuet̄ de corpe que ledere pōt. Si aūt mordica-
tio nimia subsequat̄ mulsaꝫ [z] bibēdā dabis ꝛ tēpera-
bit dolorē. Si aūt leuiores fiūt [&] obtūdet eos aq̄. Si
ꝟo nō ꝓhibeat̄ effussio ꝛ absq̄ mēsura euacuet̄ ꝛ in
spasmos icidēs ꝑiclitet̄: ꝛ extreme ptes frigide fiāt: ꝛ
frigide sudet artificioso indiget vsu ꝛ vix sic cōstitu-
tus a medicis erit [?] san⁹. Si aūt p̄sens nō adsit [⁊] medi-
cus vt faciat q̄ expediūt: huic ergo aut fasciolis [aa] aut
lanis extremas ligari opꝫ ptes ꝛ fricare loca que frigi-
da facta fuerūt cū pipe ꝛ nitro: aut irino oleo: aut ali-
q̄bus coꝝ aut sitionio [bb] oleo cū castoreo. Hec enī ad
spasmos sbueniūt. Dabis aūt post hec cibos. Et si eos
vomuerit dabis iteꝝ aliq̄d qđ ꝯforte stōchū. i. poma
aut pira aut vuas aut aliq̄d tale. Maxie tn̄ vinū cho-
lericos [cc] iuuat fortitudinē adducit ꝛ sepi⁹ spē salutis
p̄stat. Calore. n. in p̄cordijs multo ꝛ pectore cōsistēte
infrigidādus est: ꝛ oleo roseo īfusū suppones lintheū.
De alphita [dd] ꝟo cū oleo ro. trito ꝛ sapa [ee] cataplasma
impones. Dabis aūt ꝛ aquam frigidam super bibere.

¶ Curatio si ex cholerico ꝛ tenui hūore syncopis fiat.
Caplm̄. XXVI.

Qui aūt ex cholerico ꝛ tenui humore
syncopos patit̄: manifestū est
vt ecōtrario curet̄. Opꝫ aūt ꝛ adhiberi q̄
conspissent ꝛ nō euentent aut diaforesim
faciant. Dieta igitur eis expediens est de-
alica.

m Alica est genus frumenti: q̄dā speltā putant.
n .i. dictatio ꝛ fricatio.
o .i. resolutio.
p Faciendū est.
q .i. distributio cibi.
r Alscura.
s Penetratiuū cito per corpus distribuendum.
t Uinum.
u .i. distributionem.
x Mel factus mellis in aq̄ lauat aqua illa appomel dr. Ian.
y .i. conueniens.
z Aquā mellis.
& Mordicationes.
? .i. curari poterit.
⁊ Medicus.
aa .i. paruis fascijs.
bb Oleū sitioniū est oleū de radice cucumeris agrestis.
cc .i. cholericam passionē habētes.
dd .i. vino cocto vsq̄ ad cōsumptionē duarum partium.
ee .i. farina ordei.

alica [a]. Et panis cũ hydrorosato [b] eidē dandus est aut cũ onfaco [c] melle. Et gallorũ testiculi ⁊ lacte ⁊ intiba [d] ⁊ astacus [e] ⁊ pecunes [f] ⁊ ysicia [g] ⁊ echinus [h] ⁊ astacõ [i] ⁊ mala [k] ⁊ nuces ⁊ pira. Hec enim danda sunt ⁊ nõ de subito sz per partes dari debēt. Et hoc qḋ dabit̃ rõnabiliter fiat vt nõ a cibo grauet̃ neqz syncopus exagitet̃ cũ cibus fuerit ministrat⁹ sz magis virtutē augmētet. Vinũ aũt his aquosũz opz dari quale est guidiũ a loco: aut sarapticiũ [l]: aut ditiniũ [m]: aut sabinũ [n]. Non aũt vetustũ sit tp̃e sz bibat̃ aquosũz ⁊ nõ purũ. Vtat̃ etiã ⁊ vnctione que in se nõ habeat calasticũz aliq̄d sz ecõtrario que cõdēset cutē ⁊ ↄfortare possit: quale est oleũ milinũ. Et supsperges puluerē sil̃r factũ q̄lis est qui de florib⁹ fit rosarũ siccis: aut ex ipsis rosis siccis. Et hec magis cã sudoris [o] facies. Qḋ si amplius fuerit ⁊ syncopo ista laborans ⁊ in longã venerit imbecillitatem virtus eius sic sudantis deficiet.

De angustijs ⁊ malfactionibus. Cap. XXVII.

Quoniam quidē ⁊ angustie contingunt infirmãtibus ⁊ inferũt syncopos ⁊ deijciũt virtutē desubito: ↄuenit ergo in sequēti ⁊ de hoc dicere modis catholicis [p]. Que ergo nobis a Galeno sunt tradita huic addidimus, libro de angustijs ⁊ malfactionibus [q]. Hãc ergo cãm [r] de angustijs tp̃s est dicamus. Querele aũt ipsarũ sunt plurime. Sigillatim ergo vniuscuiusqz earũ p̱prie sunt curationes ponēde. scribere enĩ nũc de oĩbus nõ est necesse q̄ per singulas incidunt passiones: q̃ nõ p̃nt absqz sua curatione sanari. Tamē nũc in hoc p̃nti libro dicemus quãtũ ad curationē sufficiat his q̄bus subitanee sunt accessiões.

De his qui subito euacuati angustias patiuntur. Caplm. XXVIII.

In cholerica aũt passione ⁊ diaria vel alijs q̄bus fuerint subitanee euacuationes. de his q̄ oĩbus angustiãtib⁹ [s] aqua frigida in facie est rorãda. Et nares trahēde sunt ⁊ stomachus fricãdus est ⁊ vomica est mouēda missis in ore digitis aut pēnis in oleo intinctis. Sed eorũ manus ⁊ coxe ligande sunt. Esse aũt opz amplius fortiores [t] in supioribus partibus si inferius decurrit. inferius autē si supior pars fluit. Succurrit aũt vinũ cũ aqua frigida tēperatũ ⁊ in potione datũ [v] in subitaneis euacuationibus angustiant̃. Maxime autē de ventris fluxu reumaticãtibus vtile est. Ad sanguinis ỽo fluxũ magis cõmotiones facit [x]. Et quicũqz multum sudãtes [y] angustiant̃ [z] ↄiũ [τ] est. Semp aũt eis q̄ stiptica sunt ⁊ frigida sunt dãda ⁊ nõ que laxent cutē. Vinũz aũt eis maxime frigidũ dandũ est ⁊ nullo mõ calidũ est offerendũ. Sed neqz ligãde partes inferiores. Neqz cogēdus est vt vomat sz transitũ sp̃us [ʔ] artificiose cõuenit facere: ⁊ aerē cubiculi demutare vt frigidis ⁊ stipticis fiat q̄litatibus. i. de mirtbis ⁊ vitiũ palmitibus ⁊ rosis stratum facies pauimentũ. Hec eniz nõ est vtile quibus vēter reumatiçat: augmētat enim reuma quãtum cutã condensat. Quibus ỽo ex euacuatione angustie perueniunt hoc mõ opz adiutorij adhiberi.

Quibus de plenitudine angustiant̃. Cap. XXIX.

Qui vero ex multitudine humorum angustias patiunt̃ nõ sunt similiter curãdi. Sed fricãde sunt illis p̱pter sanguinis habũdãtiã coxe calefaciende ⁊ ligãde. A cibo aũt ⁊ vino abstinendi. Et a balneo si febriãt. Sufficit aũt eis mulsa [ʔ] in potu data. Dabis aũt potionē i apoçimate [aa]. De thimo aut origano aut pulegio aut hyssopo: vtile ē ãt eis oxymel.

Ad eas que ex matrice angustiantur. Cap. XXX.

Eas vero que ex matrice angustiãtur similiter curabis ⁊ p oxymel. Ligaturis aũt ⁊ fricationib⁹ vtere in coxis magis q̃ in manibus. Et ventosas appone. Quibus aũt dolores sunt in matrice ⁊ in inguinibus ⁊ coxis odoramēta fetida apponimus naribus. Ad os aũt matricis odores suaues applicamus ⁊ que calefaciunt ⁊ laxare possunt medicamenta adhibemus.

Ad eos q̄ ex defectu stõachi angustiant̃. C. XXXI.

Si infirmus est stomachus ⁊ ex hoc angustias patiũtur cataplasmabis: talibus vtimur ad stomachũ que corroborare possunt. Qualia sunt de dactylis ⁊ vino ⁊ alphita ⁊ croco ⁊ aloe ⁊ mastice. Embrocabis autem de absinthio aut de oleo milino [bb] ⁊ de nardino oleo.

Ad eos qui de causon angustiant̃. Cap. XXXII.

Si aũt nimius ardor sit in stomacho admiscebis aliquid cataplasmati suprascripto de his que infrigidare p̃nt: quales sunt cucurbite succus ⁊ lactuce ⁊ portacle [cc] ⁊ vue [dd] canine ⁊ intibe: ⁊ vue acerbe succus. Hec enim nõ solũ infrigidãt sed ⁊ reprimũt. Necnõ ⁊ aqua frigida eos quorũ stomach⁹ causon patit̃ iuuat sepius in tp̃e cõpetēti data: nã fortiter nocet si in tp̃e cõpetēti nõ detur. Sed opz magis dari vinũ calidũ stomachũ frigidũ habētibus si nihil aliud prohibeat. Juuat autē eos magnifice si in extremis partibus fricatio fiat. Eos autem qui causon patiuntur ad balneum citius duces.

Ad eos q̄ de frigido stõcho angustiant̃. C. XXXIII.

Qui vero frigiduz sentiunt se habere stomachuz his diatriõ pipereon dabis antidotum. Et ipsum solum piper ⁊ absinthium bibere debent.

Ad eos qui de pessimo humore in stomacho mordicationem patiuntur. Cap. XXXIIII.

Qui aũt de pessimis humorib⁹ mordicationē in stomacho patiētes angustiant̃: dabis eis aquã calidã aut ydroleon ⁊ vomere iubebis si facile vomant. Si aũt nõ facile vomãt calefacere opz prius ea que circa stomachuz sunt loca ⁊ pedes ⁊ manus. Et si nec sic vomant digitis aut penna in ore missis: irritabis vomicã in oleo missa aut intincta. Et si nec sic vomuerint iterũ eis oleuz calidum q̃plurime dabis bibere. Solet aũt sepius nõ solum mouere vomitũ sed ⁊ ventrem laxare ⁊ hoc nõ parua vtilitas est ad p̃ns. Qḋ si volũtarius [ee] fuerit ventris orificiuz artificiose moueri optis est. ⁊ maxime cũ ptãs est mouere. Demũ ēt oĩno corroborãda sunt loca ⁊ extrinsecus adhibēda absinthij herba. Et decoctio eius potui danda: non quidē ab initio iubeo dare eã: sed poti⁹ taz purgatiõe vētris facta sublato humore vt nõ ↄstipet̃ sed sufficiat solũ calefacere sicut iã antea dictum est.

Si ex flate in stõcho angustias patiunt̃. C. XXXV.

Flegmate autez multo ⁊ frigido in stõcho collecto fomētãdus est m̃lto oleo in quo decoquat̃ anhetũ ⁊ absinthium. Et post hoc mulsaz dabis bibere: vbi coques hyssopi aliquã

a Alica est gen⁹ frumēti: q̄dam speltã putant.
b i. aquã ro.
c Onfacon mel ē mixtura duarũ partiũ mellis ⁊ vna p̃te vue acerbe. Jan.
d i. endiuia. Ja.
e Piscis est.
f Pisces sunt.
g Ysicia sunt cũ carnes aut pisces in aqua coquuntur: postea ponunt̃ in aceto ⁊ superaspergunt̃ spēs.
h Piscis est.
i Piscis.
k i. poma.
l A loco.
m A loco.
n A loco.
o Grandi. s.
p i. cõibus.
q i. syncopibus.
r Ascuram.
s i. syncopizãtibus.
t i. ligaturas.
v Dis.
x Vinum.
y i. syncopizant.
z Dis.
τ Vinum.
ʔ i. atris recentis.
ʔ i. aq̃ mellis.
aa i. decoctione de thimo.
bb i. ó cydonijs.
cc i. porulace.
dd i. solari.
ee Eger. s. ad vomitum.

nilum ⁊ anheti ⁊ aliquid tale in oxymelle infusuz dabis bibere. Sed ⁊ de pipere antidotū diatriōpipereō ⁊ electuarium diaspolitem: ⁊ his similia.

De dieta ad eos qui ex flegmate in stomacho anguстiantur. Caplm. XXXVI.

Angustiantibus autez nimis si fortis sit frigor ⁊ crudus sit eis dieta que incidat frigorem angustiātibus: ⁊ maxime si nimis sit fortis ⁊ crudus illis quos sanare volueris omnino calefaciendi sunt. Quibus vinum calidu temperatum dabis ⁊ cibus qui calefacere solent ⁊ fricare oportet ⁊ calefacere ad ignem.

Ad eos qui ex calore angustiantur. Cap. XXXVII.

Si autē ex nimio calore aeris fiāt angustie que infrigidare ⁊ corroborare possunt sunt adhibenda. Contingit hoc maxime his qui in aere suffocata: ⁊ in balneis multo detinent͂ tpe. Cōfortat igit͂ eos statiz aqua frigida data ⁊ auras frigidas iube fieri: ⁊ frica stomachum: ⁊ iube euz vomere. Et post hec vinum dabis bibere ⁊ cibos iubebis accipere.

Ad eos q ex inflāmatiōe angustiant͂. C. XXXVIII.

Qui aūt ex magnitudine inflāmationis ⁊ de febre maliciosa malficiunt [a] in accessionibus cum infrigidatione pedes calefaciendi ⁊ fricandi sunt fortiter. Et extreme partes sunt ligande ⁊ dormire iubebis. Et ab omnibus cibis abstinere ⁊ potionē. Optimum autem est prescire quod futurum erat ante accessiones.

a .i. syncopizant.

Ad eos qui de siccitate vel inanitione syncopim patiuntur. Caplm. XXXIX.

In cōmotione autē febriū optimuz est prescire futuram accessionez: ⁊ sic ante duas horas aut tres ante accessiones nutries. Et continere [b] facies pedes ⁊ manus ⁊ iubebis nō tm̄ sicut oportet cibos dare bene digestibiles: sʒ bene coctos ⁊ euanadotos [c]. Et si in accessione nimiū periculum esse consideraueris in accessione vinuz dabis: maxime super alicam [d] coctam vinum superfundes ⁊ dabis. Si vo hoc non est [e] panem dabis infusuz vino: ⁊ pro alica si dederis panem equaliter prestat [f]. Mediocribus autem habentibus syncopiz: pretactos cibos non oportet dare. Sed sufficit tunc malagranata: aut pira: aut mela [g] aut aliqđ aliud pomorum stipticorum his admiscere. Sin autem [h] mediocris est cōmotio iterum nutries de pomo. Hec igitur preuidens ages ne futuram supersinas [i] passionem: ⁊ desubito in periculum incidant. Vinum vo dabis ⁊ panem ⁊ alicam cum eo modice omnino. Si autē amplius dederis non facile coctos cibos syncopes patientur necesse est ⁊ suffocationem.

b .i. getos ⁊ coop tos tenere.
c .i. bñ distribuibiles ⁊ cito ab eu qđ est bonuz ⁊ anadosis qđ ē distributio.
d Alica est gen⁹ frumenti qdam speltam putāt.
e .i. habetur.
f .i. valet.
g Est fructus arborꝫ magne maior pipe suauis gustu. Jañ.
h Pro sed si.
i .i. dimittas euenire.

Si de anfraxi in dominio corporis existente angustiantur. Caplm. XL.

Quibus ex anfraxi cōstipata loca vitalia angustiant͂ oxymel dabis. Sed ⁊ hyssopum ⁊ origanum ⁊ pulegium ⁊ mulsam coctum apoçima dabis. Et potus ⁊ cibus qui amputare cām possunt, sunt ministrādi. Et fricare iubebis ⁊ ligare extremas partes in coxis non in manibus. Optima tamen sunt eis diuretica: qualia sunt de anheto ⁊ feniculo ⁊ apio ⁊ dauco ⁊ spica nardi: ⁊ ameos confecta. Quibus autem manifesta innamina esse cognoueris vino veteris tenui ⁊ albo non satis veteri.

Signa anfraxis. Caplm. XLI.

Cognoscis igitur anfraxim his signis qꝛ pulsus omnis inequalis [k] est ⁊ maxime in medio parua motio est ⁊ citata ⁊ amidrocida. Si vo [l] non presentes sunt que vocātur plectorie concurtiones [m]. Sunt autem ex illis qui fiūt minimi de magnis ⁊ maioribus pulsibus in talibus passiōib⁹.

k .i. localis seu debilis vt galenus exponit in libro de differētijs fe.
l Est pua motio.
m Plectorolo plectorice repletiones.

Ad eos qui de incisione vulnerum vel effusione puris angustiantur. Caplm. XLII.

Qui aūt euacuatione subita facta hydropicis angustiantur: aut ex ructione vulnerum vel effusione puris [n] oportet vt odoribus releuentur: ⁊ sic postea sorbitionibus nutriantur.

n .i. saniei.

Ad eos qui ex tristitia: aut gaudio: aut dolore angustiantur. Caplm. XLIII.

Si quis autē ex tristitia: aut gaudio: aut ex aliquo dolore: aut ex similibus .i. timore: aut percussione angustiantur prius odoribus est reparandus. Deinde vomere cogimus [o]. Silr autez ⁊ eos qui de plagis ⁊ doloribus angustiantur in articulis fuerint vulnerati: ⁊ neruus icisus ⁊ his similia: quales sunt tenuitates .i. musculi maxillares statim reparari opʒ. postea vo cōpetētē passiōi facere curationē.

o Eum.

Ad eos qui de ylei dolore: aut coli [p] angustiantur. Caplm. XLIIII.

p .i. cholice.

Si vero cholica vel ylei passiōes siue alia aliquos inferant dolores ⁊ angustiātur calefactione sunt magis relaxandi.

Ad eos qui imbecilli virtute facta angustiantur. Caplm. XLV.

Qui aūt ex imbecillitate virtutis angustiantur malfientes [q] si ex quadā distēperātia vitaliū locorū principalium virtutes debilitent͂ reparāde sunt ex his [r] quibus cōtraria cōtrarijs cōuenit curari .i. calefacere que infrigidata sunt: īfrigidare vo ea loca que calefacta sunt plus a rōne ⁊ humectare q̄ sicca sunt ⁊ desiccare que humectata sunt. Si aūt çoticis [s] virtutis que vocat͂ spūalis: aut vitalis que est in corde imbecillis facta est: cognoscit͂ ex pulsu arteriaꝝ absqʒ mēsura facto qđ greci amitroma vocant .i. non tenētē mēsurā. Si autē ex epate virtus q̄ pcedit ⁊ in nobis sanguinē nutrit [t] quā greci cepticam vocāt: nos aūt nutribilē dicere possumus deficiat sanguinē p vētrē faciūt. postea vo velut pinguē faciūt [v] feculētum: Si aūt cerebri virtus deficiat quā fichen greci vocāt: nos aūt aiaz [x] nūcupam⁹ volūtarias motiōes īfirmas factas in nobis esse cognoscas. Unicuiqʒ autez fm q fuerit passio adhibe vt dictū est cōpetētē curationez.

q .i. syncopizantes.
r Modus .s.
s .i. vitalis a çoe qđ est vita.
t Als minu.
v Patiētes .s. hu ius ṽtutis defectū q̄ in epate est.
x .i. aialez ṽtute.

De ethicis febribus. Caplm. XLVI.

Cum ergo absqʒ mensura plus a ratione arserit corpus ⁊ ignita febris fuerit in ipsis stereis .i. neruis q̄ in nobis cōsistētes firmiores sunt in corpe nr̄o qđ greci stererea vocāt: aut eorum humoresqʒ qui in ipsis sunt euētati [y] vel cōsumpti sunt. Adhuc ⁊ si quid in ipsis est relictū qđ saluari possit: ⁊ hoc semp ardēs nunq̄ȝ declinet [z]: tūc spēs ipsa febris ethica nominatur donec consumatur totum.

y Als cāti.
z Ab ardore.

De marasmode.

¶ De marasmode[a]. Caplm. XLVII.

S**I igitur** ꝯsumpta carne incipit fieri marasmodus ꝛ si ꝑfecti[b] ꝛ nõ cũ horrore[c] ꝯsistit febris vix curabilis est. Unde sigs ethicus adhuc fit aliquãtus[d]: tñ nõ facile sanabilis. si aũt cũ horrore[e] vt iã insanabiles fugiam⁹ quasi nõ sanent. Cautius ergo cõtẽplati sumus cuiusqꝫ spẽm vt aliud ab alio discernere ꝛ diligenter cognoscere possimus.

¶ Quomodo opꝫ cognosci ꝛ discerni ab effimera ethicam febrem. Caplm. XLVIII.

E**Thica febris** ꝛ effimera de procatarticis[f] causis ꝯsistũt[g] ꝛ nõ semp trãsmutanť quasi ex putredine facte. Scire opꝫ ğ qꝛ q fit calor in ethica febre acer est ꝛ siccus. In effimera aũt mediocris ꝛ citi⁹ accidit. Tactui etiã quodãmodo subiacet[h]. Quas[i] etiã in vrinis facili⁹ determinare poteris. Si igiť ꝑfecta digestio in initio tibi apparere vĩ tũc effimerã febrẽ eẽ existimabis. Tropis[k] aũt aliqb⁹ factis in digõne[l] neqꝫ putredine apparẽte ethicã opꝫ existimare febrẽ. Sed ꝛ ex pulsu cogĩscere poteris ethicã esse feb. Magn⁹ enĩ pulsus ꝛ citatus est in effimera febre. paru⁹ aũt ꝛ amidros ĩ ethica feb. Amidros autẽ pulsus dĩ defectiuꝰ: q solutã hꝫ vtutẽ ꝛ percussionez facit imbecillẽ[m]. Ceteris ꝟo signis manifestãtibus determinať ab alijs: qꝛ hora trãsacta decima aut. xij. permanet: ethica magis existimanda est esse febris.

¶ Quõ discernẽda est ethica a putrida. Cap. XLIX.

S**I quidẽ** omnes febres putride hñt declinationẽ. ethica ꝟo febris manifeste equalis est in augmẽto ꝛ in statu ꝛ nõ declinat: manifeste ethica febris existimãda est. In syncopis aũt febrib⁹ augmentatur ꝛ minuitur. augmentatur[n] igiť in statu. minuitur autem in declinatione.

¶ Quõ dijudicamus synochũ ab ethica. Caplm. L.

S**Ynoche enĩ febres** ꝓꝫ hoc mutari[o] videnť: eo ꝙ ipse nec crescunt nec minuunť. Pulsus ꝟo in synocha febre nõ sũt sicci ꝛ acres: sicut ꝛ in acuta febre: sed in sumitate magis apparẽt ꝛ veloces in synocha febre pulsus sunt. in ethica ꝟo febre sunt parui ꝛ amidros[p]. Sic ergo omnes febres ex putredine dijudicare poteris ab ethica febre.

¶ Signa ethice febris. Caplm. LI.

M**Aximum aũt** signũ est in ethica febre ꝙ post cibũ augmẽtari calores videť: sꝫ nõ est[q] augmẽtatio: sꝫ elegosim. i. euacuatio caloris exterius abscõsi in ꝓfundo. Contingit enim in his fieri aliquid tale quale in calce viua videmus: quõ enim aqua supermissa calx accendiť: sic in ethica febre accepto cibo accenduntur in profundo sterea[r].

¶ Signa ethice quõ transmutatur in marasmoydem. Caplm. LII.

M**Arasmode** febris signa ex ipo solo vultu. i. in facie oĩa manifestanť. In ꝑmis enĩ sicos ipse in colore iã nõ viu⁹: sꝫ nigrior est ꝛ siccus vult⁹ ꝛ gustus ex nimio febriũ ardore vix: ꝛ cutis fortiter in facie tẽsa est: ꝛ pulpe graues sũt sicut eoꝝ q dormiũt. Nõ est aũt somn⁹ sꝫ magis impolĩtas leuãdi palpebras: ꝛ in masculis est defectio vĩi ꝛ lippos ĩ ipis oculis hñt: siccas aũt hñt ĩbecillesqꝫ vtutes nãles. Et hypocũdria tẽsa: nõ qdẽ ipsa tẽsa in veritate: sꝫ mẽbranũ hypocũdrie. i. ꝑcordie tẽsuz est. Pulsus aũt sũt duri in ipsa querela ꝛ spissi ex ipsa ñecitate ꝛ amidros ex ipsa imbecillitate ꝛ exigui. ꝑꝑ qꝺ neqꝫ in latitudinẽ extẽdi pñt. Quid. n. opꝫ dicẽ alia signa qñ hec manifestare nobis pñt ipaꝝ passionẽ. Marasmos[s]. n. si fuerit modica ethica mediocri manẽte in initio curať. fortiori aũt iaꝫ exñte non curať: ꝛ qñ adhuc nimia exñs marasmodis facta est passio nõ curať. Oĩa ğ ethice febris signa hic diximus: nunc aũt ad curationem veniamus.

¶ Curatio ethice febris. Caplm. LIII.

Q**Ui ethicas** febres voluerit hñ ꝑcurare humectare: ꝛ infrigidare cõtẽdat: ꝛ oĩs dieta sit humida ꝛ frigida: ꝓpea ꝙ vndiqꝫ hñt debilẽ habitudinẽ corpis ꝛ ĩbecillitatẽ nutrimẽti: vt in ꝑmis ipsa sterea possint infundi: q̃lia sunt q̃ infrigidãt: diuersa. n. sũt vtute que solẽt ĩfrigidare. Hec qdẽ ꝙplurime infrigidãt: illa aũt ampli⁹: alia aũt minus valere dñr ad infrigidãdum. Sciẽdũ quoqꝫ est: qꝛ sunt qbus aquã frigidã opꝫ dare: aut aliqꝺ aliud frigiduꝫ ꝛ qbus plus ꝛ qbus min⁹: ꝛ qb⁹ nullo mõ põt dari. Et ipsum tps attẽdẽdũ est: ꝛ qbus[t] intrinsecus[u] aut extrinsec⁹[x]. Hoc enim nobis ꝓuidẽtibus ad curandũ ethicam febrem: etsi difficilis sit ad curationẽ facilis efficitur.

¶ Quib⁹ nõ opꝫ dari potũ aque frigide. Cap. LIIII.

C**Ontemplari** igiť opꝫ si nõduꝫ inflãmatio sit in precordijs magna aut aliq̃ putredo appet esse in venis aut crudus humor. Contingit enim vt ethica sit febris ꝛ aliquã in se colligat putredinẽ. Si ergo fuerit aliqd tale aqua frigida ꝓhiberi dꝫ: ꝛ maxime cui sine digõne aliqd in vrinis appet: ꝛ neqꝫ ignita est inflãmatio nec opepreciũ[y] magnum apparet: adhuc aũt ꝛ si virtus est imbecillior.

¶ Quomodo opꝫ aquam frigidã dari. Cap. LV.

S**I quando**[z] cũ inflãmatione ignita tibi videť eẽ[&] ex cholerico ꝛ herisipilatoidis danda est frigida aqua. Ego enĩ scio dedisse talˀr hñtib⁹ ꝛ nimis sitiẽtibus aquã frigidã ꝛ magnifice iuuati sunt. Sed ante ꝑdices qꝛ diuti⁹[ꝯ] laboraturus est. Qꝺ si cõueniat[ꝝ] quidẽ ad recuperandũ infirmũ: effugi[aa] tñ ex quo[bb] incidebat augmentuꝫ febriũ. i. in marasmodẽ ethica febris. Si ergo cũ putredine aliq̃ est: ꝛ maxime si causon fuerit febris dari opꝫ aquã fridaꝫ: Et nõ simplˀr in his agenduꝫ est: sed causa digestionis iam vtilis in vrinis apparente tunc dari conuenit.

¶ Si transmutata sit ethica febris in marasmode. Caplm. LVI.

S**I autez** trãsmuteť[cc] acuta passio[dd] in ethica efficiť[ee] marasmodis: ꝙplurime enĩ[ff] minime curamus sed nec hñ. Causonides[gg] sunt febres qb⁹ iam marasmodes efficiunť ex ethicis. Si. n. aliqd hoꝝ[hh] ꝯtigit remoueri[ii] opꝫ potũ aq̃ fride: ꝛ maxie ab his q tenues[kk] plus rõne facti sũt. Nimis. n. extentũ corp⁹ ꝛ sã ĩbecille ꝛ sine carne effectũ ꝛ tps in q̃ assũpta est ex intẽperãtia causon febris nec̃e est vt duplex sequať lesio. Etenim obtusa vtute fortiter in ꝑditionez vadit ĩfrigidato corpe ꝛ pene ꝑdiť innat⁹ calor quẽ insiton greci vocãt. Silẽm ğ seni factũ marasmos merito greci emiosogras dicũt: hoc est ex egritudine senex factus ꝛ non annositate. Frigidus enim iste ꝛ siccus fa-

Marasmos grece ꝯsumptio substantialis humiditatis vt fit in tertia specie ethice ꝛ in ꝑuñ Januẽsis.
i. manẽte figura mali vultus.
i. horrẽda facie ꝛ hypocratica vt sint oculi concaui ipora plana aures frigide ꝛ ꝯtracte ꝛ pulpe inuerse ꝛ frõs arida ꝛ tensa.
i. aliquãtulum in ethicã ꝓcessit.
Sunt ethici.
Primitiuis.
Aliquando.
Discretio scilꝫ ethice ab effimera.
Ethicam ꝛ effimeram.
i. subuersionibus.
Urine scꝫ.
i. ĩbecillis seu debilis. Gal. in lib. de differentijs febrium.
Calor.
Ethicam.
i. defeciũt.
Uera ꝛ ꝓpria.
i. solida membra.
¶ Marasmon grece ꝯsumptio substantialis humiditatis: vt in tertia spẽ ethice ꝛ in ꝑuñ. Jañ.

s i. consumptio nãlis humiditatis.
t Egris.
v Dãdũ est aqua ad bibendum.
x Ad lauandũ.
y i. auxiliũ vtilitas.
z i. aliquando.
& Ethica.
ꝯ i. ꝓpter cruditatem materie.
ꝝ Aqua frigida.
aa Dare aquam.
bb i. dum ethica fe. incidebat in marasmon: qꝛ vtus nimis debilis erat ad sustinenduꝫ potũ aque frigide.
cc i. superueniat
dd Sicut causon
ee Ipsa ethica.
ff i. certe.
gg i. caumate plene.
hh i. marasmodum.
ii Propter ĩbecillitatẽ virtutis
kk i. macilenti.

ctus discernit ab ethica. Ethici eniꝫ nullo modo absqꝫ ardore febriūt: sꝫ neqꝫ eis que possunt infrigidare opꝰ hꝫ marasmos: sed magis vt humectetur simul ꝛ calefiat.

Quomodo curari oportet ethicā in aqua: non potest aqua frigida dari. Capitulum. LVII.

Quomodo curare opus est ethicum cui nō opꝫ aquā frigidā dari. Cataplasmatibus igitur ꝛ embrocis ꝛ cerotis ad infrigidandum vtimur in omnibus ethicis febribus: q̄ optime adhuc etiā magis ad eos quibus nō possumus aquā frigidam dare ꝛ quibus imbecilla virtus est aut ipsa sine mensura[a] est ꝛ tenue corpus: ꝛ carnis amissionis est contēplatio[b]: ita vt nō sit factus marasmus ethica febris. Ab initio enim in patientibus locis nascentes habet inflāmationes epatis ꝛ vētris ꝛ meseraicaruꝫ ꝛ colli. Qd̄ si diuturna nō sit inflāmatio: ꝛ matricis ꝛ thoracis ꝛ pulmonis ꝛ diafragmatis ꝛ in alijs pluribus locis habēt inflāmationē. Opꝫ ergo ꝛ puidere ꝛ cognoscere in qbus locis ꝯtingit vt pueniret marasmus febris ꝛ in ipsis magis adhibenda est curatio vt infrigidari ꝛ humectari possint p̄ adiutoria vt qualiscūqꝫ sit extinguatur focus febris ignite. Multa enim sunt que hoc facere possunt. Sed nihil est sic opatiuuꝫ q̄ de oleo ros. cerotū factū: infrigidat eniꝫ ꝛ humectat sceceas[c] per loca singula mirabiliter ꝛ custodit oīno vt nō pereat qui in eis adhuc modicus ꝛ fugitiuꝰ humor videtur. Habet ergo cōfectio ista hec. cere. ʒ. j. olei ros. ʒ. iij. ceram laua semel aut bis duꝫ[d] soluatur in aqua frigida ꝛ supmittes oleū: sed custodi ad ignē quātū vna hora est aut modicū plus aut minus donec ipsa cōmisceātur bene: demū tolle ab igne ꝛ malaxa ita vt tepescat ꝛ infrigidetur ꝛ sic mittes illud in mortario ꝛ teres: ꝛ tunc oleuꝫ ros. mittes in mortario reliquum laua modice ꝛ aquā frigidā paulatim donec totū ibibatur: ꝛ cōmisceatur oleum roseū in mortario ꝛ cū videris bene permixtuꝫ cū aqua ꝛ oleo. Et si albumen ouoꝝ volueris mittere adhuc vtilius operatur hoc adiutoriū. Similiter aūt ꝛ si succuꝫ ptisane admisceas adhuc melius operatur. Oportet frequēter mutare hoc medicamen cū lintheo inductū ꝛ non multum dare ne dum tardauerit amplius calefaciat imbecillius enim cū fuerit remoratū diu efficitur. Hoc vtilissimū est cerotū si sicut dictū est eum mutaueris. Ego ergo hoc sepius vtēdo inchoatos ethicos liberaui citius ꝛ non est permissa augmētari marasmodis passio ꝛ sic cessit ꝛ in his vti hoc ceroto non me piguit: sed magis frequēter vsus sum quādo qdem cerotum sic superposui. Aliqn̄ aūt molliꝰ faciēs ꝛ resoluēs q̄ plurime cū aqua ꝛ oleo roseo ex eo sic sicut vnguēto ei per totū corpus hoc adiutorio vsus sum: ꝛ maxime in his mēbris quibus cōsumpta erat caro desiccato iā corpore. Opꝫ aūt nō solū semel sed ꝛ sepius in die hoc ipsum vnguētuꝫ adhiberi: ꝛ maxime in viscerībꝰ plus vngi. Secūda ꝟo vice ꝯñs est vt hoc qd̄ fuerit detergatur.

De embrocis ꝛ dieta ad febres ethicas. Ca. LVIII.

Embrocis autem vteris de succo lactuce ꝛ vue canine[e] ꝛ portacle[f] ꝛ vue acerbe succo ꝛ cotilidonis[g]. q̄ optime autem facis si ꝛ frigidos superponere volueris succos si eos anteponas in aqua frigida aut innata[h] deponi facias. Si aūt aliqua inflāmatio est in locis vitalibus vel aliqua indigētia adde succis oleū onfacinū[i] aut camomille aut roseū aut omnia simul mixta adhibebis. Contēplari aūt opꝫ ne in thorace adhibeantur satis[k] fri-

a .i. effrenis caliditatis.
b Apparentia ad sensum.
c .i. solidas partes.
d Pro donec.
e .i. solatri.
f .i. portulace.
g .i. vmbilici veneris.
h .i. in aq̄ ex niue
i .i. de oliuis immaturis.
k .i. nimis.

gida diu posita adiutoria si forte nō aliqs ibideꝫ multus sit ardor aut inflāmatio inherēs in hisdē locis. Et si quidē[l] nō opꝫ tardare ne accidat ꝯturbatio. Propter quā rē multos vidimus nō mediocres lesiones: ꝛ nō solum respirātionis sed ꝛ vocis ex anhelitu ipso absqꝫ mēsura infrigidatōis causa: passos fuisse. De domo. Nec solū extrinsecus tēdēdū est adiutoria adhibere ea que infrigidāt: sed etiā mechanica arte aer vel aure frigide sunt ꝑparāde: vnde fit in domo sub diuo[m] ꝛ in pauimēto aqua multa spargatur frigida vt ꝛ cōfortari corpꝰ possit: ꝛ vt frigidior efficiatur aer: sparsa enim aqua somnuꝫ ꝓuocat. Adhuc aūt melius est si ipse trāsmutetur aer vt nō solū infrigidet sꝫ ꝯfortet corpus. Et lidiū[n] de frondibus facias in pauimēto: ꝛ desup̄ spargas aliqua que infrigidare possint: qualia sunt rosa sempuiua rubus ꝛ folia rubi ꝛ palmites ꝛ lētisci ramus aut aliqd̄ tale eorū que infrigidare ꝛ corroborare possunt. Et de hoc ipso lidium[o] preparāre: omnibus igitur ethicis talis aer ꝑparādus est: maxime his qbus fit spasmus[p] aut cor ignitum est. Ceteri ꝟo per cibos ꝛ potus iuuari poterunt. Naꝫ illi frigido aere: isti econtrario cibo ꝛ potu iuuari poterunt. Qd̄ si venter aut aliquid aliud tale patitur his si estus fuerit transmutare opꝫ aerem vt frigidus est. Si autem hiems fuerit: calidiorē oportet aereꝫ preparare. Qd̄ si semper frigidus fit nihil pulmoneꝫ iuuare potest. Solum autē corpus mediocriter operari oportet ne plurimis calefiat cooperimētis ꝓpter qd̄ ꝛ incēdium expectet aliquod laborans.

De balneo. Capitulum. LIX.

Balneum igitur expedit q de ethicis laborant febribus si s̄m seipsas tm̄ sunt: qbus aūt ex cōmixtis ꝛ putridis humoribꝰ consistunt febres leduntur tales ꝛ nullo modo iuuantur: ꝛ maxime si querela indigestionis est ꝛ voluerit aliquis eos lauare nihil minus nocet. Sed inflāmatio si in vitalibus steterit locis ex modico[q] faciet[r] maius[s]. Scire aūt opꝫ quia illos solos iuuat balneuꝫ qui ethicas habēt febres ꝛ eos qui in frigida ꝛ sicca sunt distemperātia. Et illis ꝓdest qui ex egritudine in marasmodem passionē incidunt: quos greci enofugiras vocant. Hos ergo iuuat balneū qa ꝛ calore[t] ꝛ frigore[u] iuuari possunt. Et vt simpliciter dicaꝫ si quis inculpabiliter diuersis modis ꝑparare balneū potuerit ad oēs distēperantias si in cōtrarias partes vtatur facere sanitateꝫ poterit. Aerē balnei facias tēperatiuū ꝛ solū similiter tēperatum. Et vngatur de lauato oleo. Et simul mox cum lauerit totum vngendum est corpus. Et nullo modo in aere tardandus est infirmus.

De lacte dando ethicis. Capitulum. LX.

Lac omnibus ethicis vtilissimū est super omnia ꝛ maxime his qui marasmodes[x] sunt ꝓpterea q̄ imbecillam habēt virtutē ꝛ neqꝫ cibum trahere possunt ad nutrimētuꝫ. Naꝫ hoc solū ante omnia alia anadosim[y] facit ꝛ trahitur facile per totum corpus ꝛ multā habet vtilitateꝫ ad nutrimentum. Mulieris igitur lac ꝑcedit ad nutrimētū oēs lactes. Post hoc aūt est 2m asine lac. Sed qm̄ difficilius in vsu habetur vt suggatur[z] accepto vase mulgeas: ꝛ des eis in vase lactis medie libre quātitatē ꝛ amplius nutrire potest. Manifestum est aūt q̄ sollicitudinem oportet animalium habere vt lac bonum faciant. Sit enim in domo ordeū ꝛ manducent frōdes de myrtho ꝛ lētisco ꝛ roboris[z] folia in pabulo. Sic eniꝫ nō fit iam

l Sit ardor.
m .i. sereno aere.
n .i. instrata quale fieri solet in festiuitatibus ꝛ ludis.
o .i. stramentuꝫ.
p Ex siccitate ꝛ inanitione.
q Malo.
r Balneum.
s Malum.
t .i. qui sunt frigidi ꝛ sicci.
v .i. qui sunt calidi ꝛ sicci.
x .i. in certa specie ethice.
y .i. redditionem cibi.
z Ab asina sꝫ.
z .i. quercus.

corruptibile lac. De hoc etiam oportet sollicitum esse ne educat currens venter ethicis: ⁊ maxime ne synco/pi nimia ⁊ diuturna euacuatione ventris incurrat ma/rasmodem [a] passionem. In febribus aūt quibus est vē/ter imbecillis citius preparat se venter in solutionem. Et ideo qbus hoc cōtingit semper coquere opꝫ lac cuꝫ lapidibus fluuialibus. Mittere ergo opꝫ colatum ad ignē. Et cū ignitis lapidibus coques lac vt seruꝫ exiens cōsumatur. Qui autē voluerit accipere sic factum lac: cū ptisana [b] coques ⁊ sic dabis cū hydria [c] aut simila [d]. Hoc aūt illis edēdum est quibus vēter amplius qꝫ oꝫ solutus est: aut si cholericos humores deponāt [e]. Pro/cedēte aūt tempore ⁊ febre mitigata ⁊ virtutibꝰ fortio/ribus factis mollem ⁊ recentem caseū mox coagulatū non absqꝫ ratione dandum est. Quemadmodum eniꝫ accidere [f] vidimus virtutem sic ⁊ nos quantitateꝫ ma/iorem optauimus nutrimenti.

a .i. tertiā speciem ethice.
b .i. hordeo tosto.
c .i. ari ⁊ sunt qsi fila facta de pa/sta azima.
d .i. tenui farina.
e .i. euacuāt egri.
f .i. augeri.

## De vino. Caplm. LXI.

His autem qui habēt frigidā ⁊ sic/cam distēperantiam: ⁊ his qui ex acredine [g] gusturas [h] vocantur necesse est dare vinum etenim ad hume/ctandū ⁊ calefaciendum in talibus passio/nibus semper dandū est: sed mediocriter est eis mini/strādū. Qui aūt adhuc cū febre marasmodi sunt: ⁊ ma/xime qui horrores [i] habent aut rigorē fugere [k] opꝫ.

g .i. nimia ꝯsum/ptione.
h .i. senes.
i .i. horripilatio/nes.
k .i. sitenam.

## Ad eos qui in marasmodem de syncopo transeunt. Caplm. LXII.

Qui autem de syncopo marasmo/di fiunt qñ qdē ex trās/mutatione virtutis aliquē sepius sequit fri/gor offerri opꝫ vinū. Sed qm ꝯtra naturā est eis calor febris: qꝛ frigor eis simul seq/tur ⁊ pausat quidē frigor ⁊ interduꝫ febris superuenit simpliciter. Alter alterū pdet in hoc laborantē pericu/lo que sub rigore est. Quando aūt sub febre necesse est tunc iterum attendere ad arguentē causam: ⁊ quoniaꝫ quidem competenti tempore dandum est vinum.

## De testiculis gallorꝫ q parascate dicūt. Cap. LXIII.

Testiculos vero gallorꝫ dari sem/per ethicis opor/tet: hi enim frequēter si dant nutriūt ⁊ au/gmentāt virtutē: ⁊ bonam digestioneꝫ fa/ciunt. vnde opꝫ ⁊ his festināter semper da/re talē cibum ne virtus in extremis cadat. Quale eniꝫ iuuamen esse potest si nō digerit cibus ⁊ efficit nutri/mentū adhuc potēte virtute: nō eniꝫ cibus simplr vir/tutem augmētat: sꝫ natura [l] siquideꝫ oēs cibos digeret ⁊ transmutatos in succos addet corpori.

l Augmentat vir/tutem.

## De pomis. Caplm. LXIIII.

Poma autem qꝛ humectant pro hoc ethicis sūt ac/ceptabiliis cibus: non solum aūt humecta/re solēt sed ⁊ modice infrigidant. Omnino aūt de hoc iteruꝫ dicendū est: qꝛ nō omni/bus poma ethicis expediunt: sed illis expediūt qui ha/bent calidā ⁊ siccam distemperātiam ⁊ omnibus ma/rasmode laborantibus ⁊ horrores patiētibus. his ergo omnibꝰ frigida ⁊ humida dāda sunt: ⁊ maxime de me/lonis interiore ⁊ cucumeris ⁊ mela [m] ⁊ duracina [n]. Inuti/lia aūt sunt cerasa his qui egrotāt de frigida ⁊ sicca di/stēperantia ⁊ qui in egritudinē senectutis inducūt inu/tilia sunt. Alijs aūt eos opꝫ vti pomis que non satis in/frigidāt sꝫ magis calefaciūt ⁊ humectāt mediocriter: qualia sunt vue valde mature ⁊ dulces maxime que pepēderunt ⁊ qꝫplurime sunt dulces: ⁊ ficus mature: ni/mis [o] enim matura ficus nullo modo ledit. Si igit vē/ter phibeat dare eo qꝫ amplius solutus sit qꝫ cōuenit festināter phibēdū est hoc dare. Sed dare cibos me/diocriter stipticos opꝫ: qualia sunt mala granata stipti/ca aut pyra: aut mela eiusdeꝫ qualitatis maxime ante alios cibos. hec enim post cibos comesta ventrē solubi/lem reddūt educentes. his vero qui syncopum patiūtur ⁊ omnibus ethicis que sunt apta stomacho concedenda sunt magis in cibis. Si autem sitim patiantur ⁊ nō ni/mia febris esse videatur que infrigidant ⁊ humectant poma eis in tempore competēti danda sunt. Sic eniꝫ semper est agendum vt nunqꝫ aliqua ex eis lesio fiat idest ex pomis.

m Fructus sunt arboris magne maiores pipere suaues gustu.
n Pruna .s.
o .i. valde.

## De marasmode febre pfectius existe. Cap. LXV.

Perfectius existēs marasmon pdi/tio quedam est oīno in/stereis [p] humectationis [q] causa: ideo insana/biles merito iudicant: ppter hoc quidam medicorꝫ non cognoscētes causaꝫ nisi sunt sibi curare posse existentes marasmos. Extenuatā igit perditam carnē possibile est renouare sicut antea fuit: sed que sterea [r] dicuntur nutrire ⁊ contractas ⁊ deper/ditas carnes. impossibile est vt antea fuerunt renoca/re. Iste [s] igitur vtiqꝫ potest ⁊ senes ad iuuentutem for/mare [t]. etenim senex vt marasmo est sm naturam: ⁊ quemadmodum senex non potest sanari [v] sic nullus marosmos: sed interduꝫ natura felix est ⁊ bene ferens inchoantem marasmon.

p .i. solidis mem/bris.
q Resolute .s. ⁊ deficientis.
r .i. solida ⁊ radi/calia.
s .i. qs pōt radi/calia mēbra re/soluta reparare
t .i. renocare.
v Ut fiat iuue/nis .s.

## Lyxoperita epithimata ⁊ embroce ⁊ emplastra fe/brientibus martyrij medici. Cap. LXVI.

Lyxoperiton [x] epithima martyrij medici ad febres. ℞. hec cere. ℥.vj. olei rosei. ℥.viij. vitella ouorꝫ cocta nūo. viij. croci. ℥.v. conficies ⁊ vteris. Itē epithima ad febrē ⁊ ad sto/machuꝫ croci. ℥.j. cere lib.j. olei ros. ℥.vj. rose sicce ma/num plenā oua. iiij. in albumine ouorꝫ infunde rosas ⁊ cerotū ⁊ aq̄ tepida vteris: ⁊ addis sup albumen ouorꝫ ⁊ teris: ⁊ cū tritus [y] fuerit tolle de mortario: ⁊ sic addis alias spēs ⁊ teris ⁊ vteris. Itē aliud ad nimiam fe/brē cucurbite recētis rasurā ⁊ oui vitellū coctū teris cū oleo ros. ⁊ cū lintheo vteris. Emplastrū Galeni vel cerotū quo vsus est ad humectādas febres diuersas. ce/re. ℥.j. olei ros. ℥.iij. remittes [z] simul cum cera olei. ℥.j. ⁊ cum se infrigidare ceperit mittes in mortario ⁊ teres ⁊ cum triueris addes paulatim aquam frigidaꝫ ⁊ oleū reliquum simul tantum quantū cerotum recipere po/terit ⁊ sic vteris. Item aliud cerotum dactylorum paticorum [&] pinguium sine nucleis eorum coquantur carnes cum aceto aut pusta [ꝯ] ⁊ cum discocte sunt teris ⁊ vteris. Qd si siccius tibi esse videtur melius est si ad/miscetur supra scripto [ꝫ] ceroto sicut supra vteris. Fa/ciunt aūt hec duo cerota nō solū febrientibus: sed heri/sipilam ⁊ vētris inflationes [aa] anteqꝫ saniē faciāt. Itē embroca ex alica [bb] aut oxylapatos [cc] benefacit: ⁊ suc/cus si de polenta. i. alphita [dd] tenui modicum ei misces infuso duplicato pāno molli. Frigidū aūt suppone lo/co q infrigidari opꝰ hꝫ. Sed ⁊ andragnos. i. portulace ⁊ sempuiue succū ⁊ vue acerbe silr cū alphita miscebis ⁊ vteris. Adhuc letes que in stagnis sup aq̄s nascunt. Et tribulus viridis ⁊ poligonie ⁊ lactuce ⁊ intibe [ee] succꝰ. Optimus etiā ad hec talia est rose succꝰ cū alphita [ff]. Bonus est aūt ⁊ vue [gg] canine succus: mediocriter eniꝫ stipticus est. Iteꝫ epithima ad marasmodes febres

x .i. feruores apte linire.
y Crocus .s.
z .i. liquefacies.
& Paticos da/ctylos vocāt gre/ci humidos pin/guesqꝫ ⁊ tribi/les Gal. x. de in/genio san. Jan.
ꝯ .i. aceto aque mixto.
ꝫ .i. qd fit ō oleo roseo cera.
aa .i. apata calida
bb Alica ē genꝰ frumēti: qdam speltam putant.
cc .i. acetosa her/ba.
dd .i. farina or/dei.
ee .i. endiuie. Ja.
ff .i. farina ordei.
gg .i. solatri.

⁊ ad diuturnas imbecillitates ⁊ defectas virtutes. ℞. absinthij melliloti assari squinanti ciperi croci.añ.ʒ.ij. masticis bdelij smirnis[a] aloes armo[c]i terebētine.añ.ʒ.iiij.dactyli iuliogari[b] numero.xiiij.vel lib.ſ.olei nardini lib.j.olei melini[c].ʒ.vj.vini qd sufficit. ¶ Itez epithima ad eos quibus in pfundo sunt febres vt infrigidētur dactylorum paticorum[d] absqz eorum nucleis.ʒ.iiij.⁊.ſ. masticis.ʒ.ij.croci.ʒ.j.olei rosſ.ʒ.iij.cuz vino[e] roseo teres ⁊ vteris. ¶ Item epithima inleos ad febres cōe armoniaci lib.j.cere lib.j.croci.ʒ.j.olei rosſ.ʒ.viij.aceti qd sufficit ⁊ de oleo[f] lib.j. ¶ Item inleum febrientibus magnum armoniaci lib.j.dactylorum paticorum[g] pinguiuz sine nucleis lib.j.croci.ʒ.i.olei rosſ. qd sufficit. Derasis enim dactylis coques eos cuz aceto acro ⁊ facies sicut emplastrum. Et sic facies cum armoniaco ⁊ croco ⁊ cū siccū fuerit factum sic iterū remissam ceram cum oleo rosſ. mittes supra ⁊ vteris. ¶ Itez aliud inleum ad febres croci.ʒ.j.armoniaci lib.j.lytbargirij lib.j.cere lib.j.olei rosſ.lib.j.aceti qd sufficit. ¶ Itez lixoperitū[h] oribasij cere.ʒ.vj.sepi taurini recentis.ʒ.iij.olei rosſ.ʒ.xij. lini seminis succi quod sufficit que remittenda sunt remittes ⁊ tepefactū agita cum manu ⁊ supramittes paulatim succuz lini seminis. Facies aūt succum ⁊ sic lana diligenter lini semen ⁊ mitte aque.℔[i].iij.lini seis eminam vnam coque ad tertiam ⁊ cola. Conficies[k] ⁊ vteris. Facit aūt ad causon febrem ⁊ ad eos qui sitim nimiam patiuntur ⁊ ad inflāmationem epatis ⁊ splenis ⁊ stomachi. ¶ Item lixoperitum[l] ad febres lytbargirij.ʒ.iij.croci.ʒ.ij.olei rosei lib.j.cere albe.ʒ.iiij. mellis ʒ.iij.seminis lini succi.ʒ.iij.conficies ⁊ vteris. ¶ Item emplastrum diapipereos lytbargirij.ʒ.c.psimicij[m].ʒ.c.cere albe.ʒ.c.scissis[n].ʒ.vj.piperis.ʒ.iiij.olei veteris cere.añ.℔[o].j.⁊ cū factum fuerit siccum iteruz remissa[p] cera cum oleo rosſ.cōficies ⁊ vteris. ¶ Bucella catartici. ℞.hec coriādri.℈.ij.apij seminis.℈.ij.diagredij.ʒ.j.farine tritici eminam[q] vnam conspergis[r] cum aqua coquitur in furno ⁊ da ad pensum[s].ʒ.ij.infusum in vino albo. Antidotum diamaratiuum magnum nimis est potens ⁊ omnes superfluitates deponit de capite maxime humorem melancholicum purgat totuz corpus sine aliquo periculo. Cuius species he sunt diagredij.ʒ.j.ſſ.ʒ.ſ.petroselini.ʒ.iiij.maratri.ʒ.vj.piperis ʒ.iiij.epithimi.ʒ.iiij.ellebori nigri.ʒ.ij.mellis dispumati qd sufficit dabis.ʒ.ſ. Epithima ad febres:⁊ ad vomitum stringendum. ℞.smirnis[t] masticem thus ⁊ cyminum resinam frixam lauri baccas equis ponderibus cum oleo rosſ.yngito ⁊ vteris.

a .i.myrre.
b Al locovt puto
c .i.de cydonijs.
d .i.humidorum pinguium ac tribilium.Jañ.
e Al's oleo.
f .i.cōmuni.
g .i.humidorum pinguium ac tribilium.Jañ.
h .i.feruores spūm linire eo qꝛ infrigidat.Ja.
i Est figura sextarij:⁊ est sextarius pōdus lib.ij.⁊.ſ.
k Lixoperitum predictum.
l .i.feruores spūs linire.
m .i.ceruse plūbi
n Scissis.i.aluminis scissi, scz de pluma.
o Est figura sextarij:⁊ est sextarius lib.ij.⁊.ſ.
p .i.liquefacta.
q Est mediana sextarij.
r .i.faciendo pastam.
s .i.pondus.
t .i.myrre.

FINIS.

¶ Practica Alexandri Yatros greci cum expositione glose interliniaris Magistri Jacobi de partibus:necnō Januensis in margine additis finit. Venetijs cū omni diligentia impressa Heredum nobilis viri.q.domini Octauiani Scoti ciuis Modoetiensis:ac sociorum. Anno a natiuitate dñi.1522.Die.16.mēsis Januarij.

## Registrum.

✠ a b c d e f g

✠ duernus.f g Terni.
Alij Quaterni,